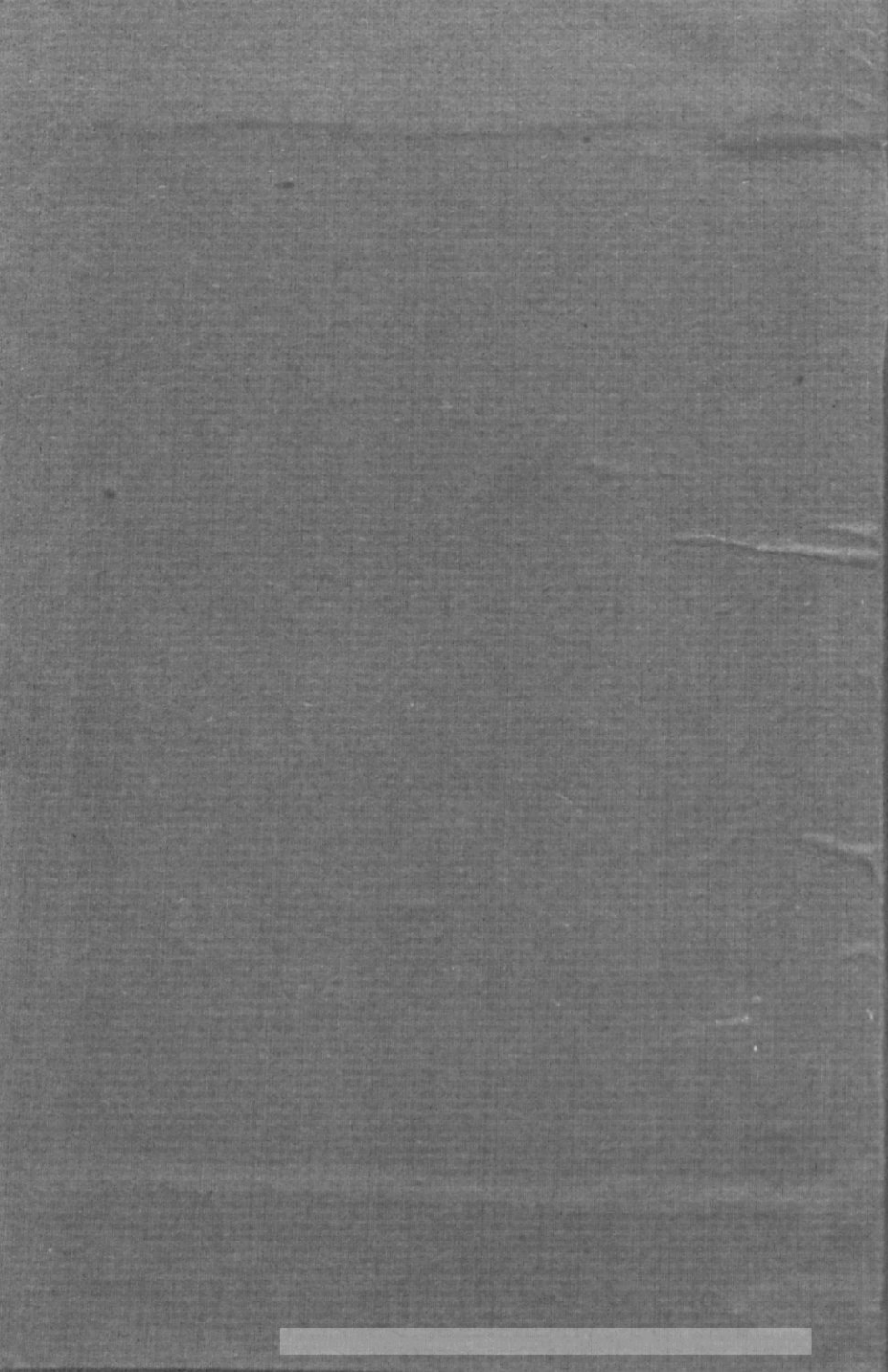

**Πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ διευθυντάς
Γυμνασίων καὶ Ἑλληνικῶν Σχολείων.**

Ὁ δοκιμώτατος τῶν παρ' ἡμῖν ἀτλαντογράφων
κύριος Χρυσόχοος ἐφιλοπόνησε χάριν τῆς νεο-
λαΐας ἄτλαντα τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἑλληνικῆς
χερσονήσου εὐχρηστότατον καὶ λίαν εὖωνον, σύμ-
φωνον δὲ κατὰ πάντα μὲ τὰς ἰδικάς μου γεωγρα-
φίας. Παρακαλῶ νὰ ἔχωσι τοῦτο ὑπ' ὄψιν οἱ
κύριοι καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, διότι ἡ διδα-
λία τῆς γεωγραφίας θέλει ἀποβῇ οὕτω καρ-
πώτερα.

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
γυμνασιάρχης.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

1885 193

ΤΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ

ΤΗΝ ΤΗΣ ΒΑΛ. ΚΑΙ ΙΤΑΛ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΕ ΑΣΙΑΣ ΑΕΣΥΡΙΑΣ
ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ ΜΗΔΙΑΣ ΠΕΡΣΙΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΚΥΡΗΝΗΣ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

γυμνασιάρχου εν Ἀθήναις

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΠΗΥΣΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΡΡΥΘΜΙΣΜΕΝΗ

«Τὰ καίρια λέγειν»

ΔΙΕΚΥΛΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΡΑ ΤΩΙ ΕΚΔΟΤΗΙ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΩΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

14 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 14

63 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 63

1885

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πρὸς τὸν ἀναγινώσκοντα.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ βιβλίου ἐνόησεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης ὅποιον ἠκολούθησα σχέδιον εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας ἐγχειρίδιον. Ἐξέθηκα τὴν σύγχρονον γεωγραφίαν, ἀλλὰ συμπεριέλαβον καὶ τὴν παλαιάν, ὅπου ἐνόμισα ταύτην χρησιμον πρὸς κατανόησιν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἢ συντελοῦσαν ἄλλως πρὸς δεῖξιν τῆς προόδου τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, πάλαι τε καὶ νῦν. Ἡθέλησα νὰ περισυναγάω πάσας τὰς γνώσεις ἐκείνας, αἵτινες καθίστωσι δῆλην τὴν ἀκμὴν ἢ κατὰπτωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἅμα δὲ τὴν σύγχρονον αὐτοῦ κατάστασιν, οὕτως ὥστε τὸ ἔργον νὰ λάβῃ ἀπόχρωσιν ἐθνικὴν, ἱκανὴν διὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐναργοῦς τῶν πραγμάτων ἐκθέσεως νὰ ἐμποίησιν εἰς τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων πεποίθησιν ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ φρόνημα. Ἐστημείωσα μετὰ προσοχῆς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, ἔνθα ἔστησαν τὸ πάλαι τὴν ἔδραν αὐτῶν οἱ θεοὶ καὶ τανῦν ἄδουσι τὰ ἀρρενωπὰ ἄσματα αὐτῶν οἱ ὀρεσίβιοι ὀπλῖται, καὶ τὰ μήκη τῶν ποταμῶν, ὧν τὸ μεγαλεῖον δὲν ἄφησε νὰ κοιμηθῇ τοῦ λαοῦ ἡ φαντασία· ἐζήτησα πανταχοῦ νὰ καταδείξω πῶς τὰ νεώτερα ὀνόματα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ παραφθορὰ τῶν ἀρχαίων.¹ μετὰ πολλῶν δὲ μόχθων ἐρευνῶν καὶ εἰς πολλοὺς ὀχληρὸς γινόμενος ἐστημείωσα τοὺς ἐκασταχοῦ Ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς τανῦν, καὶ τὸ πάλαι τὰς ἀναρίθμους ἀποικίσεις· δὲν ἀφῆκα τόπον λόγου ἄξιον ἔνθα δὲν προσέθηκα τὸ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενον ἱστορικὸν ἢ μυθολογικὸν γεγονὸς, καὶ ἐν γένει πανταχοῦ παρενέβαλόν τι δυνάμενον νὰ δώσῃ εἰς τὸν φιλόπονον διδάσκαλον νύξιν, ὅπως καταστήσῃ ἐπαγωγὸν τῆς γεωγραφίας τὸ μάθημα. Πρὸς τοῦτο δὲ πλεῖστα μετεχειρί-

(1) Ὁ Ἀχελῷος λέγεται νῦν καὶ Ἀχελός, Ἰδὲ Passow Τραγούδι α Ῥωμαῖκα, Index γεωγραφικῆς
ἡ φησὶ ἀποφθίγη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σθην βοηθήματα¹. ἤμεθα πᾶ τε καὶ ξένα, προσπαθὼν νὰ μὴ υπερβῶ τὸ ἐξ ἀρχῆς διαγραφέν σχέδιον, ὅπως τὸ ἔργον ἔχη τὴν εἰς τὰ διδασκτικὰ βιβλία ἀναπόφευκτον συμμετρίαν.

Περὶ τὸν δὲ εἶνε νὰ ὑπομνήσω καὶ πάλιν ὅτι τῆς γεωγραφίας ἡ διδασκαλία ἄνευ ζωηρῶν καὶ μεγάλων ἀτλάντων ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲν εἶνε δυνατὸν οὔτε ἐν τοῖς Ἑλλ. σχολείοις οὔτε ἐν τοῖς Γυμνασίοις καρποφόρος νὰ ἀποβῇ. Ὡς τοιούτους δὲ συνιστῶ· 1) τοὺς τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων (α' πίνακα τῶν Ἑλλ. χωρῶν, β' τὴν Εὐρώπην, γ' τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ε'. π. Χ. ἑκατονταετηρίδος)· 2) τοὺς τοῦ Kiepert, μάλιστα τὸν τῆς παλαιᾶς Ἰταλίας· καὶ 3) τοὺς τῶν Meissas et Michelot.

Ὁφείλω δὲ καὶ κατὰ τὴν γ'. ταύτην ἔκδοσιν δημοσίᾳ νὰ διακηρύξω τὴν βαθεῖάν μου εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν διασημώτατον τῶν συγχρόνων γεωγράφων, διαπρεπεῖ δὲ καθηγητὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου Κύριον Κεῖπερτ διὰ τὴν ἄπειρον καλωσύνην, μεθ' ἧς, εἰδήμων τῆς νέας Ἑλληνικῆς ὧν, διήλθεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ ἐγχειρίδιόν μου, ἐσημείωσε δὲ πανταχοῦ τὰ πλημμελῆ ἢ λίαν ἀτελεῖ.

(1) Χρυσόχου Πίναξ τῆς Μεσημβρινῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, Μιλιάρικη Κυκλαδικά, Γεωργιάδου Θεσσαλικά, Μιχελιδάκη Λαδύρινθος Μ. Χριστοδούλου Σαράντα Κλησιαίς, Γ. Νικολαΐδου Ἰλιάδος Στρατηγικὴ Διασκευή, Γεωγραφία τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ Ν. Βοΐατζῆ, ἡ νῆσος Σύμη ὑπὸ Μ. Γρηγοροπούλου, Χαλκιδικὴ χειρσόντησος ὑπὸ Ν. Β. Χρυσανθίδου, Ζαγοριακὰ Ἰω. Λαμπρίδου· ἐπιστολὴ περὶ Κάσου ὑπὸ Μ. Μαλλιάρικη· Κάρπαθος ὑπὸ Μανωλακάκη· τὰ Κόμματα ὑπὸ Π. Καρολίδου, Ἄρ. Σπαθᾶκη Παιδισγωγὸς (Σελ. 306), κλπ.· Seydlitz Schul-geographie, Geographie Ancienne par Meissas et Michelot, E. Cortambert cours de géographie, κλπ.

Α. Γ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
α'. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα θεωρουμένη	α'.
β'. Ἡ γῆ ὡς φυσικὸν σῶμα θεωρουμένη	ια'.
1) Ἡ ξηρά	ιβ'.
2) Τὸ ὕδωρ	ιγ'.
3) Ἡ ἀτμόσφαιρα	ιδ'.
γ'. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς	κα'.
δ'. Ἡ γῆ θεωρουμένη ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου	κγ'.
ε. Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας	κζ'.
ς. Πληθυσμὸς τῶν ἀνθρώπων καὶ σύγκρισις τῶν μερῶν τῆς γῆς	μ'.

ΑΣΙΑ

Τοποθεσία, ὄρη, ποταμοὶ κλπ.	1
--------------------------------------	---

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. Ἀσιατικὴ Τουρκία	4
Α'. Μικρὰ Ἀσία. Ὅρη, ποταμοὶ κλπ.	5
Α'. Μυσία	10
Β'. Βιθυνία	13
Γ'. Παφλαγονία	15
Δ'. Πόντος.	16
Ε'. Λυδία.	19
ΣΤ'. Φρυγία	24
Ζ'. Γαλατία.	27
Η'. Καππαδοκία	28
Θ'. Καρία.	30
Ι'. Λυκία	32
ΙΑ'. Παμφυλία	34
ΙΒ'. Κιλικία	35
Νῆσοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας	38
Β'. Ἀρμενία καὶ Γεωργία.	43
Γ'. Κουρδιστάν (Ἀσσυρία)	45

	Σελ.
Δ. Ἀλδσσεζίρα (Μεσοποταμία)	46
Ε'. Ἰράκ Ἀραβί (Βαβυλωνία)	"
ΣΤ'. Συρία (Σοριστάν).	47
Φοινίκη	49
Παλαιστίνη.	50
2. Ἀραβία	52
3. Ἡ ὑψηλὴ χώρα τοῦ Ἰράν.	54
α'. Τὸ Περσικὸν κράτος	"
β'. Ἀφγανιστάν	58
γ'. Βελουτσιστάν	"
4. Βρεττανικὴ Ἰνδία.	"
Α'. Ἡ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδική	59
Β'. Ἡ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική	64
5. Τὸ σύμπλεγμα τῶν Ἰνδικῶν νήσων.	66

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

6. Αὐτοκρατορία τῆς Ἰαπωνίας	67
7. Κίνα ἢ Σινικὴ αὐτοκρατορία	68
α'. Ἡ καθ' αὐτὸ Κίνα	69

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

6'. Μανδσουρία.	71
γ'. Μογγολία.	"
δ'. Τιβέτ.	"
ε'. Ἀνατολικὸν Τουρκεστάν.	72
ς'. Τσουγγαρία	"
8. Τουρκιστάν ἢ Τουράν.	"
9. Καυκασία	73

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία	74
-----------------------------	----

ΑΦΡΙΚΗ

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

1. Αἴγυπτος	79
2. Νουβία	84

	Σελ.
3. Ἀβυσσηνία ἢ Χαβέες	85
4. Βάρκα καὶ Βαρβαρία	"
Α'. Βάρκα	"
Β'. Βαρβαρία	87
α'. Τρίπολις καὶ Φεζάν	"
β'. Τύνις	"
γ'. Ἀλγερία	88
δ'. Φέζ καὶ Μαρόκκον	"
5. Ἡ ἔρημος Σαχάρα	"
6. Σενεγαμβία	89
7. Σουδάν ἢ Νιγηριτία	90

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

8. Ἀνατολική παραλία	90
9. Ἡ Ἀγγλική ἀποικία τοῦ Κάπου	92
10. Κάτω Γουένεα	"
11. Ἀνω Γουένεα	93

Γ'. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ ΝΗΣΟΙ

94

ΕΥΡΩΠΗ

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

1. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος	99
Α'. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία	111
1. Θράκη	"
Α'. Ἡ Παλαιά	"
Β'. Ἡ Σύγχρονος Θράκη	113
2. Μακεδονία	117
3. Ἡ πείρος καὶ Ἀλβανία	122
4. Βοσνία	126
5. Βουλγαρία	127
6. Κρήτη	"
Β'. Βασίλειον τῆς Ῥωμανίας	132
α'. Βλαχία	"
β'. Μολδαβία	133
γ'. Δοβρούτσα	"

	Σελ.
Γ'. Βασίλειον τῆς Σερβίας	134
Δ'. Ἡγεμονία τοῦ Μαυροδουνίου	"
Ε'. Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος	135
Α'. Θεσσαλία καὶ Ἡπείρος	136
Β'. Στερεὰ Ἑλλάς	141
α') Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας	"
β') Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος	148
γ') Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας	153
Γ'. Πελοπόννησος	156
α') Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	157
β') Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος	161
γ') Νομὸς τῆς Μεσσηνίας	164
δ') Νομὸς τῆς Λακωνίας	167
ε') Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας	170
Δ'. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους	173
α') Νομὸς τῆς Εὐβοίας	"
β') Νομὸς τῶν Κυκλάδων	175
Ε'. Νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους	179
α') Νομὸς τῆς Κερκύρας	"
β') Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας	180
γ') Νομὸς τῆς Ζακύνθου	181
2. Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος	183
Α'. Ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλία	190
α'. Πέραν τοῦ Πάδου Γαλλία	"
β'. Ἐνετία	192
γ'. Ἡ Λιγυστική	"
δ'. Γαλλία ἢ ἐντὸς τοῦ Πάδου	193
Β'. Ἡ καθ' αὐτὸ Ἰταλία	194
α'. Τυρρηνία (Ἐτρούρια)	"
β'. Ἡ Ὀμβρική	196
γ'. Ἡ Πικεντίνη	197
δ'. Ἡ Σαβίνη χώρα	"
ε'. Ἡ Λατίνη (τὸ Λάτιον)	198
ς'. Ἡ Σαρνίτις	202
ζ'. Καμπανία	203
Γ'. Μεγάλη Ἑλλάς	205
α'. Ἀπουλία	"
β'. Λευκανία	206
γ'. Ἡ Βρεττία	207
Δ'. Νῆσοι τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος	208

	Σελ.
α'. Σικελία (Τρινακρία)	208
β'. Μικραὶ νῆσοι τῆς Μεγάλῃς Ἑλλάδος	211
γ'. Ἄλλα νῆσοι τῆς Ἰταλίας	212
Ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου	214
5. Ἰβηρικὴ χερσόνησος	"
Α'. Τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας	215
α'. Τὸ στέμμα τῆς Καστίλιας	217
β'. Τὸ στέμμα τῆς Ἀραγωνίας	219
γ'. Τὸ στέμμα τῆς Ναβάρρας	220
δ. Αἱ Βασικκαὶ ἐπαρχίαι	"
Β'. Τὸ βασίλειον τῆς Πορτογαλίας	221

Β'. ΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

4. Ἡ Δημοκρατία τῆς Γαλλίας	223
Α'. Ἐπαρχίαι μὴ κείμεναι παρὰ τὰ σύνορα μηδὲ εἰς τὴν παράλιαν	227
Β'. Ἐπαρχίαι κείμεναι εἰς τὰ σύνορα ἢ τὰ παράλια	229
5. Ἑλβετία	235
6. Τὸ Βασίλειον τῶν Κάτω Χωρῶν (Ὁλλανδία)	241
7. Τὸ Βασίλειον τοῦ Βελγίου	246
8. Γερμανία	248

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

1. Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσίας	255
2. Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας	262
3. Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας	263
4. Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης	"
5. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης	264
6. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἑσσης	"
7. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Σχουερίνου	265
8. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Σιρελικίου	"
9. Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βειμαρίας	266
10. Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὁλδεμβούργου	"
11. Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίγγης	"
12. Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μεϊνίγγης	267
13. Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου	"

	Σελ.
14. Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Κοδούργου καὶ τῆς Γόθας.	267
15. Τὸ δουκάτον τῆς Ἀρχάλης	"
16 καὶ 17. Τὰ δύο πριγκιπάτα Σχουαρτσοδούργιος Ῥουδολ- στάττη καὶ Σχουαρτσοδούργιος Σονδερσχώση .	268
18. Τὸ πριγκιπάτον τῆς Βαλδέκης	"
19 καὶ 20. Τὰ δύο πριγκιπάτα τῆς Ῥεούσσης τοῦ παλαιο- τέρου καὶ νεωτέρου γένους	"
21. Τὸ πριγκιπάτον τῆς Χαουμβουργίου Αἰππης	"
22. Τὸ πριγκιπάτον τῆς Αἰππης	269
23. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Λυδέκης	"
24. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Βρέμη	"
25. Ἡ ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις Ἀμβούργον	"
26. Αἱ αὐτοκρατορικαὶ χώραι Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία .	"
9. Αὐστρία	270
Α'. Αἱ εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἀντιπροσωπευόμεναι Αὐστρι- καὶ χώραι	274
Β'. Αἱ Οὐγγρικάι χώραι τοῦ σέμματος τοῦ Ἀγ. Στεφάνου	277

Γ'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

10. Ἡ Σκανδιναυικὴ χερσόνησος	279
1. Σουηδία	281
2. Νορβηγία	282
11. Δανία	283
Α. Ἡ καθ' αὐτὸ Δανία	284
α'. Αἱ νῆσοι	"
β'. Ἰουτλανδία (Κιμβρική χερσόνησος)	285
Β. Αἱ πλησίον χώραι	"
α'. Αἱ Φαρόαι	"
β'. Ἡ νῆσος Ἰσλανδία	"
12. Τὸ βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας	286
1. Ἀγγλία καὶ Οὐαλλία	289
Α'. Νότιος Ἀγγλία	"
Β'. Ἀνατολικὴ Ἀγγλία	290
Γ'. Μέση Ἀγγλία	291
Δ'. Τὸ πριγκιπάτον τῆς Οὐαλλίας	"
Ε'. Βόρειος Ἀγγλία	292
2. Σκωτία (Καληδονία)	293
3. Ἰρλανδία	294

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Σελ.

295

299

300

301

"

"

302

303

"

304

"

305

: 07

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Δανική βόρειος Ἀμερική ἢ Γροιλανδία.	314
2. Βρετανική βόρειος Ἀμερική.	315
3. Αἱ Ἰνωμέναι πολιτεῖαι τῆς βορείου Ἀμερικῆς.	317
α'. Αἱ Βόρειαι πολιτεῖαι	318
β'. Αἱ μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτεῖαι.	"
γ'. Αἱ νότιοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτεῖαι.	319
δ'. Πολιτεῖαι τοῦ κόλπου	"
ε'. Κεντρικαὶ πολιτεῖαι.	320
ς'. Πολιτεῖαι πρὸς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν	"
4. Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ.	321

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Ἡ Στερεά.	322
2. Τὸ πρὸς Δ. πλῆρες νήσων Ἰνδικὸν πέλαγος, ἥτοι αἱ Δυτικαὶ Ἰνδαί.	323
α'. Αἱ Βαχαματαὶ (ἢ Λουκαυϊκαὶ νῆσοι)	"
β'. Αἱ μεγάλαι Ἀντίλλαι.	"
γ'. Αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι	324

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

	Σελ.
1. Αἱ τρεῖς Κολομβικαὶ δημοκρατίαι	325
α'. Αἱ ἡνωμέναι πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας	"
β'. Ἡ δημοκρατία Βενεζουέλας	"
γ'. Ἡ δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ	326
2. Ἡ δημοκρατία τῆς Περούας	327
3. Ἡ δημοκρατία Βολιβίας	"
4. Ἡ δημοκρατία Χιλῆς	328
5. Ἡ δημοκρατία τῆς Παραγουάης	"
6. Ἡ δημοκρατία τῆς Οὐραγουάης	"
7. Ἡ Ὀμόσπονδος πολιτεία τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα	329
8. Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλίας	"
9. Γουϊάνα	330
10. Παταγωνία καὶ Γῆ τοῦ Πυρός	"

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Α'. Ἡπειρος τῆς Αὐστραλίας ἢ νέα Ὀλλανδία μετὰ τῆς Τασμανίας	332
1. Ἀνατολικὴ παραλία	333
2. Νότιος παραλία	"
3. Δυτικὴ παραλία	334
4. Βόρειος παραλία	"
Β'. Αἱ νῆσοι τῶν Παπουαίων	"
Γ'. Αἱ νῆσοι τῶν Μελανέσιων	335

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Εἰσαγωγή.

α. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα θεωρουμένη.

§ 1. Διαιροῦσι τὰ οὐράνια σώματα εἰς ἀπλανεῖς ἀστέρας, πλανήτας, δορυφόρους καὶ κομήτας.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες δὲν μεταβάλλουσιν οὐσιωδῶς τὴν πρὸς ἀλλήλους θέσιν, καὶ λάμπουσιν ἔχοντες ἴδιον φῶς. Κατὰ δὲ τὴν λάμψιν αὐτῶν τοὺς διαιροῦσιν εἰς τάξεις (ἀστήρ πρώτου, δευτέρου, τρίτου, κλπ. μεγέθους)· καὶ ὅπως διακρίνωσιν αὐτοὺς ἔτι κάλλιον, ταξινομοῦσι τοὺς ἀστέρας εἰς συμπλέγματα, ἅτινα καλοῦνται ἀστερισμοί. Καὶ τοὺς μὲν ἀστέρας τῶν πρώτων 6 τάξεων δύναται τις νὰ ἴδῃ μὲ γυμνοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ἐπιλοίπους ὅμως μόνον διὰ τηλεσκοπίων. Ἀπὸ δὲ τῆς δωδεκάτης τάξεως καὶ περαιτέρω διὰ τῶν ἀρίστων μόνον τηλεσκοπίων εἶνε ὁρατοί. Συμπύκνωσις δὲ ἀπειραρίθμων ἀστέρων, φαινομένων ἐκ τῆς γῆς ὡς νεφέλη φωτεινὴ, καλεῖται γαλαξίας.

Εἰς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, ὁ πλησιέστατος εἰς ἡμᾶς ἀπλανής. Ἡ διάμετρος αὐτοῦ εἶνε 108 φορὰς μακροτέρα τῆς γῆνης, καὶ τὸ ἐμβαδὸν αὐτοῦ σχεδὸν ἔν τεταρτον ἑκατομμύριον μεγαλύτερον τοῦ τῆς γῆς. Εἶνε δὲ πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος τῶν τε πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῶν. Εἰς δὲ τὴν περιβάλλουσιν αὐτὸν φωτὸσφαῖραν παρατηροῦσι πολλάκις

(ΜΕΓ. ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝ.).

σκοτεινὰ μέρη (κηλῖδας τοῦ ἡλίου), καὶ ἐκ τῆς κινήσεως αὐτῶν εἰκάζεται ὅτι ὁ ἥλιος στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά του περίπου εἰς ἡμέρας $25 \frac{1}{3}$.

§ 2. Οἱ πλανῆται κινοῦνται εἰς ἐπιμήκεις στρογγύλας τροχιάς (ἐλλείψεις) περὶ τὸν ἥλιον, καὶ οἱ δορυφόροι εἰς ὁμοίας τροχιάς περὶ τοὺς πλανήτας. Ὁ δὲ ἥλιος μετὰ τῶν πλανητῶν καὶ δορυφόρων ὁμοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἡλιακὸν σύστημα (Κοπέρνικος 1473—1543, Κέπλερος 1571—1630). Πλανῆται δ' εἶνε οἱ ἐξῆς, κατατασσόμενοι ἀναλόγως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποστάσεως αὐτῶν.

1) Ἑρμῆς, 2) Ἀφροδίτη, 3) Γῆ, 4) Ἄρης, 5) ὁ δακτύλιος τῶν «μικρῶν» πλανητῶν (Ἀστεροειδῶν), ἐξ ὧν τανῦν 231 γινώσκουμεν, 6) Ζεὺς, 7) Κρόνος, 8) Οὐρανός, 9) Ποσειδῶν.

Καὶ ὁ μὲν Ἑρμῆς, περίπου 58 ἑκατομμ. χιλιόμετρον ἀπέχων ἐκ τοῦ ἡλίου, στρέφεται περὶ αὐτὸν εἰς 88 ἡμέρας, ἡδὲ Γῆ, 148 ἑκατομμ. χιλιομ. ἀπέχουσα, εἰς ὀλίγω πλεῖον τῶν 365 ἡμερῶν, καὶ ὁ Ζεὺς, 772 ἑκατομμύρια χιλιομ. ἀπέχων, εἰς 11 ἔτη καὶ 315 ἡμέρας· ἄλλ' ὁ Ποσειδῶν, 4,467 ἑκατομμ. χιλιομ. ἀπέχων, σχεδὸν εἰς 165 (!) ἔτη.

Ἡ Γῆ ἔχει ἓνα δορυφόρον, ὁ Ἄρης 2, ὁ Ζεὺς 4, ὁ Κρόνος 8, ὁ Οὐρανὸς 8 καὶ ὁ Ποσειδῶν 1. Πλὴν τούτων ὅμως ὁ Κρόνος περιβάλλεται ὑπὸ δακτυλίου, ὅστις οὐδαμῶς εἶνε μετ' αὐτοῦ συγκεκολλημένος. Ὁ Ποσειδῶν ἀνεκαλύφθη ἐν ἔτει 1846 ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίῳ Γάλλου, ἀφοῦ ὁ ἐν Παρίσις Λεβερριὲ ἀπέδειξε δι' ὑπολογισμῶν τὸ ἀναγκαῖον τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Οἱ πλεῖστοι κομῆται κινοῦνται περὶ τὸν ἥλιον εἰς τροχιάς ὁμοιοτάτας πρὸς παραβολὴν (ἐπιμήκη κυκλοειδῆ γραμμὴν), πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν ἐπιστρέφουσι (περιοδικοί)· κινοῦνται δέ, ὅπως καὶ οἱ πλανῆται, περὶ τὸν ἥλιον εἰς

ελλειπτικάς μὲν, ἀλλ' ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολὺ μακρὰν ἐκτεινομένας τροχιάς, καὶ συνίστανται ἐκ φωτεινοῦ πυκνοῦ πυρῆνος, καὶ περικαλλύμματος περιβάλλοντος αὐτόν· τοῦτο δὲ λήγει συνήθως εἰς οὐρὰν ἀπεστραμμένην ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶνε μέγιστος.

§. 3. Ὅτι ἡ ἡμετέρα γῆ ἔχει μορφήν σφαιρικήν, ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν τεκμηρίων·

1) Ὁ ὀρίζων εἶνε πανταχοῦ στρογγύλος, ὅπου οὐδὲν ὑπάρχει τὸ ἐμποδίζον τὴν θέαν.

2) Ὅταν ἀνυψώμεθα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἀναβαίνωμεν π. χ. εἰς ὄρος, ἐκτείνεται ὁ κύκλος τῆς ἀπόψεως, ἥτοι βλέπομεν μακρύτερα.

3) Τῶν πολὺ ἀπεχόντων πραγμάτων, π. χ. τῶν ὀρέων, βλέπει τις μόνον τὰ ὑψηλότερα μέρη· καθόσον δὲ πλησιάζομεν εἰς αὐτά, γίνονται ὁρατὰ καὶ τὰ κατώτερα.

4) Δυνάμεθα γὰ περιπλεύσωμεν τὴν γῆν.

5) Εἰς τὰς ἐκλείψεις τῆς σελήνης ἡ σκιά τῆς γῆς εἶνε πάντοτε στρογγύλη.

6) Πάντες οἱ ἀστέρες ἀνατέλλουσιν εἰς τοὺς πρὸς Ἀν. τόπους προτῆτερα ἢ εἰς τοὺς πρὸς Δ., ἄρα ἡ γῆ ἐξ Ἀν. πρὸς Δ. εἶνε καμπύλη. Πορευόμενοι δὲ πρὸς Ν. ἢ πρὸς Β. βλέπομεν ἐκάστοτε νέους ἀστέρας ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος· ἄρα ἡ γῆ εἶνε καμπύλη καὶ ἐκ νότου πρὸς βορρᾶν.

Δὲν εἶνε ὅμως ἡ γῆ τελεία σφαῖρα, ἀλλὰ μόνον σφαιροειδής. Ἡ δὲ μικροτάτη διάμετρος αὐτῆς καλεῖται ἄξων τῆς γῆς, καὶ διέρχεται καθέτως τὸν Ἰσημερινὸν εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ. Εἶνε δ' ὁ ἄξων τῆς γῆς 45 χλμ. βραχύτερος τῆς διαμέτρου τοῦ Ἰσημερινοῦ, ὅστις εἶνε περίπου 12,750 χιλιόμετρα (περὶ τὰ 1720 γεωγραφ. μίλια) μακρός.

Πᾶς κύκλος εἰς μίαν σφαῖραν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιφάνεια

διέρχεται τὸ κέντρον καλεῖται μέγιστος τῆς σφαῖρας κύκλος. Διαιροῦμεν δὲ πάντα μέγιστον τῆς γῆνης σφαίρας κύκλον, ὡς καὶ πάντα ἄλλον κύκλον, εἰς 360 μοίρας, καὶ καλοῦμεν τὸ 15ον μέρος μιᾶς μοίρας τοῦ Ἰσημερινοῦ γεωγραφικὸν μίλιον. ¹ Ὅθεν ἡ περιφέρεια τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶνε $360 \times 15 = 5400$ γεωγραφικὰ μίλια (περίπου 40,000 χ^μ), ἡ δὲ ἐπιφάνεια περίπου $9 \frac{1}{4}$ ἑκατομμ. τετραγωνικὰ μίλια

§. 4. Θεωροῦντες κατ' ἀστροφεγγεῖς νύκτας τοὺς ἀστέρας, βλέπομεν ὅτι κινοῦνται πάντες περὶ τὴν γῆν ἐξ Ἀν. πρὸς Δ. κατὰ μεγαλητέρους ἢ μικροτέρους κύκλους. Ἡ κίνησις ὁμωσαύτη εἶνε φαινομένη μόνον, προέρχεται δ' ἐκ τούτου, ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν, ἅπαξ εἰς 24 ὥρας. Τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονος καλοῦνται πόλοι· καὶ ὁ μὲν εἰς λέγεται βόρειος πόλος, ὁ δὲ ἄλλος νότιος πόλος. Ὁ δὲ μέχρι τοῦ φαινομένου θόλου τοῦ οὐρανοῦ μηκυνόμενος ἄξων τῆς γῆς λέγεται ἄξων τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ πόλοι τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἰσημερινὸς διαιρεῖ τὴν γῆν εἰς βόρειον καὶ νότιον ἡμισφαίριον. Κύκλοι δ' ἐπὶ τῆς γῆς φερόμενοι παράλληλοι πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν καλοῦνται παράλληλοι κύκλοι· κύκλοι δὲ διὰ τῶν πόλων ἀγόμενοι μεσημβρινοί. Πᾶς μεσημβρινὸς διαιρεῖ τὴν γῆνην σφαῖραν εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν ἡμισφαίριον.

Ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ λέγεται τὸ γεωγραφικὸν αὐτοῦ πλάτος· τοῦτο δὲ δύναται νὰ εἶνε βόρειον ἢ νότιον· ἡ δὲ ἀπόστασις

(1) Ἐν γεωγραφικὸν μίλιον ἰσοδυναμεῖ μὲ $7 \frac{1}{2}$ χιλιόμετρα (διάστημα περίπου μιᾶς ὥρας καὶ ἡμισείας). Τετραγωνικὸν δὲ μίλιον λέγεται τὸ τετράγωνον, τοῦ ὁποίου ἡ πλευρὰ εἶνε ἓν μίλιον. Τὸ χιλιόμετρον, ἓν περίπου στάδιον νεώτερον, ἰσοδυναμεῖ μὲ 12 λεπτὰ ὁδοπορικὰ.

Η ΓΗ ΩΣ ΟΥΡΑΝΙΟΝ ΣΩΜΑ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΗ ε'.

τοῦ τόπου ἀπὸ τινος κατ' ἀρέσκειαν μεσημβρινοῦ, ὀρίζο-
μένου ὁμῶς τοῦ αὐτοῦ εἰς πᾶσαν περίστασιν, καλεῖται τὸ
γεωγραφικὸν αὐτοῦ μῆκος, ὅπερ δύναται νὰ εἶνε Ἀνα-
τολικὸν ἢ Δυτικόν. Τὸ μῆκος ὑπολογίζεται εἴτε ἀπὸ
τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς νήσου Φέρρου (πρὸς Δ. τῆς Ἀφρικῆς),
εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων ($20^{\circ} 1'$ πρὸς
Ἀνατολὰς τῆς Φέρρου), εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀστεροσκοπείου
τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ Γρηγουιχέρρου ($17^{\circ}, 40'$ πρὸς Ἀνατολ.
τῆς Φέρρου).

§ 5. Βλέπων τις ἐξ ἀδιακωλύτου εἰς τὴν ὄρασιν τόπου
τῆς γῆς περὶ ἑαυτόν, παρατηρεῖ μέρος τῆς γῆνης ἐπιφα-

Σχῆμα α'.

ναίας καὶ τοῦ οὐρανίου θόλου περιοριζόμενον ὑπὸ κύκλου,
τοῦ φαινομένου ὀρίζοντος τοῦ τόπου· οὗτος δὲ τόπος
μεγαλῆτερος γίνεται, ὅσον ὁ τόπος κεῖται ὑψηλότερα τῆς
ἐπιφανείας τῆς γῆς.

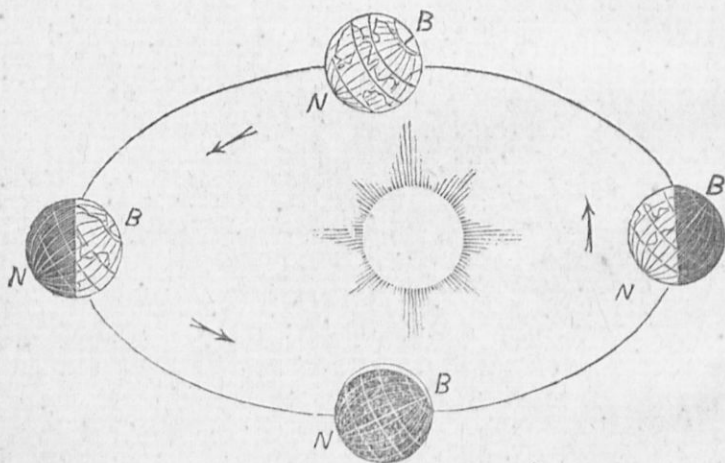
Ὁ φαινόμενος ὀρίζων τόπου τινὸς τέμνεται ὑπὸ τοῦ

(1) Μὲ τὸ σημεῖον τοῦτο· σημειῶμεν τὰς μοίρας.

μεσημβρινοῦ αὐτοῦ εἰς 2 σημεῖα· καὶ τὸ μὲν καλεῖται βόρειον σημεῖον, τὸ δὲ νότιον σημεῖον, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν δύο εὐθεῖα γραμμὴ, γραμμὴ τῆς μεσημβρίας. Ἀπέχοντα δὲ 90° ἀπὸ τῶν σημείων τούτων κεῖνται τὸ Ἀνατολικὸν σημεῖον καὶ τὸ Δυτικὸν σημεῖον. Καλοῦσι δὲ τὰ τέσσαρα ταῦτα σημεῖα πρωτεύοντα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

Διαιροῦντες τὴν περιφέρειαν τοῦ ὀρίζοντος εἰς 8, 16 καὶ 32 ἴσα μέρη, ἔχομεν τὴν ἀνεμώγηρ, τῆς ὁποίας τὰ διάφορα σημεῖα λέγονται ὅπως ἐν τῷ σχήματι σημαίνεται. (Σχῆμα α'.)

§ 6. Ἡ περιστροφὴ τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της ἐκ Δ. πρὸς Α., ἐπομένως ἡ φαινομένη κίνησις τῶν ἀστέρων ἐξ

Σχῆμα 6'.

Ἀν. πρὸς Δ., γίνεται ὁμοιομόρφως. Διαιροῦμεν δὲ τὸν χρόνον τῆς μιᾶς περιστροφῆς (μίαν ἡμέραν) εἰς 24 ὥρας, τὴν ὥραν εἰς 60 λεπτά, καὶ τὸ λεπτὸν εἰς 60 δεύτερα.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἀναβαίνει εἰς τὸν ὀρίζοντα τόπου τινός, λέγεται ὅτι ἀνατέλλει (πρωτὰ)· ὅταν δὲ καταβαίνει κάτω αὐτοῦ, ὅτι δύει (ἑσπέρα)· ὅταν δὲ εἴνῃ εἰς τὸν μεσημ-

Η ΓΗ ΩΣ ΟΥΡΑΝΙΟΝ ΣΩΜΑ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΗ Ζ'.

θρινὸν τόπου τινός, εἶνε αὐτόθι μεσημβρία. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ τόποι ἔχουσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μεσονύκτιον.

§ 7. Ὁ ἥλιος διευθυνόμενος ἐκ Δ. πρὸς Ἀν., περιγράφει εἰς 365 ἡμέρας, 6 ὥρας καὶ 9 λεπτὰ μέγιστον κύκλον εἰς τὸν οὐράνιον θόλον. Ἀλλ' ἡ κίνησις αὕτη τοῦ ἡλίου εἶνε φαινομένη μόνον, προερχομένη ἐκ τούτου, ὅτι ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. (Κοπέρνικος, Γαλιλαῖος). Ἡ δ' ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὑπολογίζεται περίπου εἰς 20 ἑκατομμύρια μίλια (148 ἑκατομμ. χλμ.).

Ὁ μέγιστος κύκλος $E \cup E' \sqcup$ ($=E$ κριός, E' ζυγός) (σχ. γ'), τὸν ὅποιον ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομένην αὐτοῦ εἰς τὸν οὐράνιον θόλον πορείαν διαγράφει, καλεῖται ἐκλειπτική. Αὕτη δὲ διατέμνει τὸν οὐράνιον Ἰσημερινὸν II' ὑπὸ γωνίαν $23^{\circ} 27' \frac{1}{4}$.

Καὶ τὰ μὲν δύο σημεῖα $\cup$ καὶ $\sqcup$ τῆς τομῆς τῆς ἐκλειπτικῆς εἶνε τὰ σημεῖα τῆς ἰσημερίας, τὰ δὲ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπέχοντα E καὶ E' καλοῦνται σημεῖα τῶν ἡλιακῶν τροπῶν· καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τῆς βορείου οὐρανίας σφαίρας κείμενον E θερινὴ τροπὴ τοῦ ἡλίου, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς νοτίου E' χειμερινὴ τροπὴ ὀνομάζεται.

Ἡ ἐκλειπτικὴ διαιρεῖται εἰς 12 ἴσα τόξα, ἕκαστον 30° , ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ 12 σημεῖα τῆς ἐκλειπτικῆς, καὶ καλοῦνται ζῳδία τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. Εἶνε δὲ τὰ ἑξῆς·

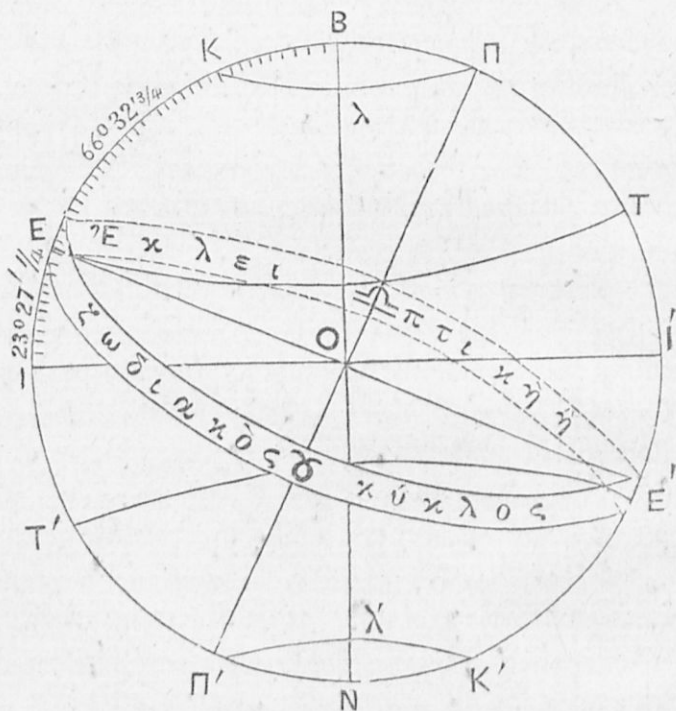
Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι (τὰ τρία ζῳδία τοῦ ἔαρος), Καρκίνος, Λέων, Παρθένος (τὰ τρία ζῳδία τοῦ θέρους), Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης (τὰ τρία ζῳδία τοῦ φθινοπώρου), Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθὺς (τὰ τρία ζῳδία τοῦ χειμῶνος).

§ 8. Τὰ δύο οὐράνια σημεῖα III' (σχ. γ') τὰπέχοντα

ή'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

τῆς ἐκλειπτικῆς 70° , καλοῦνται πόλοι τῆς ἐκλειπτικῆς. Κατὰ δὲ τὴν φαινομένην περιστροφὴν τῆς οὐρανίας σφαίρας περὶ τὸν οὐράνιον ἄξονα BN διαγράφουσι 2 κύκλους, τὸν βόρειον ΠΚ καὶ τὸν νότιον πολικὸν κύκλον Π'Κ'.

Σχῆμα γ'.

Ὡσαύτως δὲ τὰ δύο σημεῖα E καὶ E' τῶν ἡλιακῶν τροπῶν διαγράφουσι 2 κύκλους ET καὶ E'T' παραλλήλους πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν Π', τροπικοὺς κύκλους καλουμένους, καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαίριου τροπικὸς τοῦ καρκίνου, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ νοτίου τροπικὸς τοῦ αἰγόκερω ὀνομάζονται.

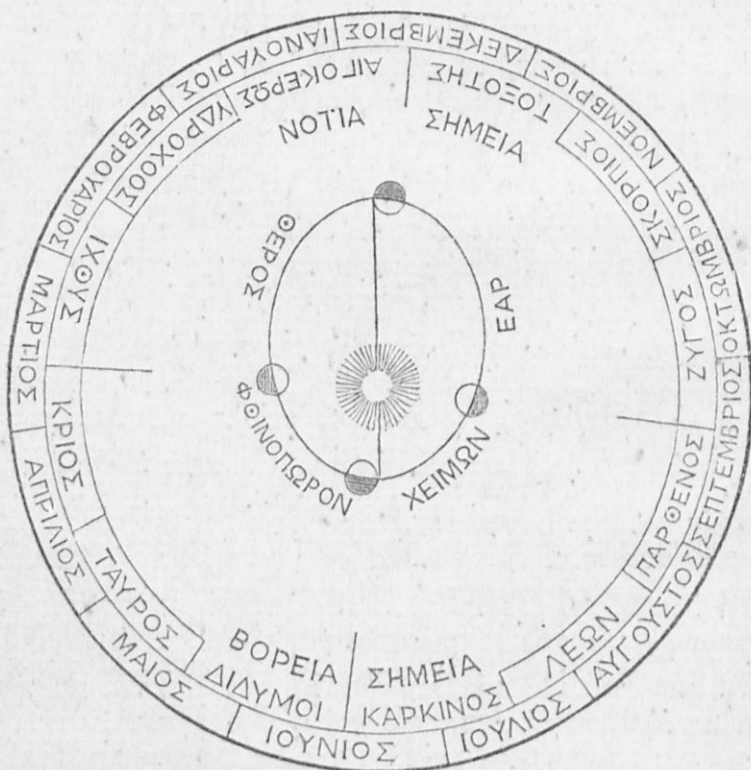
Ἡ τὰ δύο σημεῖα τῶν τροπῶν E καὶ E' συνοδεύουσα γραμμὴ τῆς ἐκλειπτικῆς (ὁ ἄξων τῆς ἐκλειπτικῆς), ὅπως καὶ ἡ συνάπτουσα τὰ δύο τῆς ἰσημερινῆς σημεῖα I καὶ I',

τέμνουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς δύο σημεῖα ἑκατέρω-
ταῦτα δὲ στρεφομένης τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της BN
διαγράφουσι παραλλήλους κύκλους, τοὺς δύο τροπικοὺς
ET καὶ ET' καὶ τὸν ἰσημερινὸν Π'. Διὰ δὲ τῶν παραλ-
λήλων κύκλων ΠΚ καὶ Π'Κ' τῶν δύο πολικῶν, τῶν εἰ-
ρημένων δύο τροπικῶν καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἡ ἐπιφάνεια
τῆς γῆς διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη, ζῶνας καλούμενά.
Ἐκ τούτων δὲ ἡ μέση, ἡ μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν κύ-
κλων κειμένη ETE'T' καλεῖται *διακεκαυμένη ζώνη* (σχ.
γ' καὶ δ')., τὸ ἐμβαδὸν δ' αὐτῆς κατέχει περίπου $\frac{2}{3}$
τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς· αἱ δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν
κύκλων καὶ πολικῶν κείμεναι δύο ζῶναι ΠΤΚΕ καὶ Π'
Κ'Τ'Ε' καλοῦνται *εὐκρατοι καὶ τελευταῖον* τὰ ἐντὸς
τῶν πολικῶν κύκλων κείμενα μέρη ΚΒΠλ καὶ Κ'Ν'Π'λ'
κατεψυγμέναι ζῶναι. (Σχ. γ'.)

§ 9. Διὰ τὴν ἀνάβασιν καὶ κατὰβασιν τοῦ ἡλίου με-
ταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων, ἄλλοτε μὲν τὸ ἥμισυ αὐτοῦ,
ἄλλοτε δὲ περισσότερον, καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερον ἢ τὸ ἡ-
μισυ τοῦ ἡμερινοῦ αὐτοῦ κύκλου, εὐρίσκεται ὑπεράνω
τοῦ δρίζοντος· οὕτω δὲ ἡ ἡμέρα ἄλλοτε μὲν εἶνε ἴση,
ἄλλοτε δὲ μεγαλητέρα καὶ ἄλλοτε μικροτέρα τῆς νυ-
κτός. Εἰς τὸν Ἰσημερινὸν αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες εἶνε
πάντοτε ἴσαι· οἱ δὲ πρὸς βορρᾶν ἢ νότον τοῦ Ἰσημερινοῦ
τόποι ἔχουσι τόσῳ μεγαλητέρας ἡμέρας, ὅσῳ μᾶλλον ἀ-
πομακρύνεται ὁ ἥλιος τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς βορρᾶν ἢ νότον.
Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της ἐκ Δ πρὸς
Α., πᾶς δὲ τόπος ἐντὸς 24 ὥρων διατρέχει καὶ τὰς 360
μοίρας, ἄρα 1° εἰς 4 λεπτὰ τῆς ὥρας, διὰ ταῦτα ἐκ δύο
τόπων ἀπεχόντων ἀπ' ἀλλήλων μίαν μοῖραν μήκους (τὸ
πλάτος ἀδιάφορον) ὁ ἀνατολικώτερος ἔχει πρωτὰν 4 λε-
πτὰ πρότερον τοῦ δυτικωτέρου· ἡ Σμύρνη λοιπόν, ἥτις ἀ-

πέχει τῆς Τριπόλεως περίπου 5° ἔχει ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου 20 λεπτά πρωτῆτερα ταύτης.

Ἐπειδὴ δὲ καθ' ὅσον ὁ ἥλιος ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς γῆς, μεταβάλλεται καὶ ἡ θερμότης αὐτῆς, προϊόντος τοῦ ἔτους εἰς ἕκαστον τόπον, ἀκολουθεῖ τὴν μεταβολὴν τοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου μεταβολὴ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Εἰσερχομένου δὲ τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ἐν σημείον τῆς ἰσημερίας (τὸ ἑαρινόν), ἄρχεται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸ νότιον τὸ φθινόπωρον (περίπου

Σχῆμα δ'.

τῇ 9 Μαρτίου). Ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου, ἤγουν εἰς τὸ βορειότατον ὑπὲρ τὸν Ἰσημερινὸν
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μέρος, ἀρχίζει εἰς μὲν τὸ βόρειον τὸ θέρος, εἰς δὲ τὸ νότιον ὁ χειμῶν (περίπου τῇ 9 Ἰουνίου). ὅταν δ' εὗρεθῇ εἰς τὸ ἄλλο σημεῖον τῆς ἰσημερίας (τὸ φθινοπωρινόν), ἀρχίζει εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τὸ φθινόπωρον, εἰς δὲ τὸ νότιον τὸ ἔαρ (περὶ τὴν 9 Σεπτεμβρίου). ὅταν δὲ τέλος φθάσῃ εἰς τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγίου, ἡγουν τὴν μεγίστην ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς νότον ἀπόκλινσιν, ἀρχεται εἰς μὲν τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ὁ χειμῶν, εἰς δὲ τὸ νότιον τὸ θέρος (περὶ τὴν 9 Δεκεμβρίου). (Σχ. δ'.)

§ 10. Εἰς τὸν περὶ τὸν ἥλιον δρόμον αὐτῆς ἡ γῆ συνοδεύεται ὑπὸ δορυφόρου, τῆς Σελήνης, ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. Ἀπέχει δ' ἡ Σελήνη ἀφ' ἡμῶν περὶ τὰ 385 χιλ. χιλιόμε. καὶ στρέφεται περὶ τὴν γῆν εἰς $27\frac{1}{3}$ ἡμέρας περίπου. Καθόσον δὲ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένον μέρος φωτίζεται ἐντελῶς, κατὰ τὸ ἥμισυ, ἡ δὲν φωτίζεται διόλου ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὀνομάζουσι τὴν Σελήνην *παρσέληνον*, πρῶτον καὶ *τελευταῖον τέταρτον*, *νέαν Σελήνην*.

Ὅταν ἡ σκιά τῆς γῆς πίπτῃ ἐπὶ τῆς σελήνης, παράγεται *ἐκλειψις* τῆς Σελήνης· ὅταν δὲ ἡ Σελήνη παρεμπίπτῃ ἀκριβῶς μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς γίνεται *ἐκλειψις* τοῦ ἡλίου.

β'. Ἡ γῆ ὡς φυσικὸν σῶμα θεωρουμένη.

§ 11. Ἐκ τῆς ἐπιπεδώσεως τῆς γῆς κατὰ τοὺς πόλους, τῆς εἰς τὰ ἐνδότερα αὐξανομένης θερμότητος, τελευταῖον δὲ ἐκ τῆς ποιότητος τῶν λίθων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν πυρῆνα τῶν ὀρέων, εἰκάζουσιν ὅτι ἡ γῆ ἦτο κατ' ἀρχὰς ὄγκος ρευστὸς ἕνεκα πυρός. Οὗτος δὲ ἐψυχράνθη κατὰ μικρὸν εἰς τὴν γηίνην ἐπιφάνειαν, καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη στερεὸς φλοιὸς περὶ τὸν καὶ νῦν τετηγμένον διατελοῦντα πυρῆνα. Συμπεραίνεται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν ἐκ-

ρήξεων, καὶ τῆς ἐκρεούσης τότε λάβας. Καὶ ἡ μὲν ξηρὰ κατέχει τὸ $1/4$ περίπου, ἡ δὲ θάλασσα τὰ $3/4$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς.

1) Ἡ ξηρὰ.

§ 12. Ἡ ξηρὰ ἀποτελεῖται ἐκ 5 μεγάλων μερῶν (ἡπείρων) καὶ ἀναριθμητῶν μικρῶν (νήσων).

Καὶ ἡ μὲν πρὸς Ἀνατ. ἡπειρος τῆς γῆς, ἥτοι ὁ παλαιὸς κόσμος, περιλαμβάνει·

1) τὴν Ἀσίαν, πρὸς Ἀνατολάς.

2) τὴν Εὐρώπην, πρὸς Δυσμάς· καὶ

3) τὴν Ἀφρικὴν, πρὸς Νότον. Πρὸς δυσμάς δ' αὐτῶν καὶ ἀπέναντι ἐν μόνον μέρος τῆς γῆς ὑπάρχει·

4) ἡ Ἀμερικὴ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὠκεανῶν τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου·

5) ἡ Αὐστραλία (πρότερον Νέα Ὀλλανδία).

Τὰ ὑπὸ τῆς θαλάσσης περιβρεχόμενα μέρη τῶν ἡπείρων ἢ νήσων καλοῦνται παραλίας, ἀκταί, αἰγιαλοί.

Ὅταν δὲ τμήμα γῆς καθ' ἐν μόνον μέρος συνέχεται μετὰ τῆς ἡπείρου, κατὰ δὲ τὰ ἐπίλοιπα περιβρέχεται ὑπὸ θαλάσσης, καλεῖται χερσόνησος. Ὅταν δὲ ἡ γῆ προχωρῇ εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ὄρος, λέγεται ἀκρωτήριον. Ταινία δὲ γῆς ἐνώνουσα δύο ξηρὰς καλεῖται ἰσθμός.

§ 13. Ὅταν χώρα τις ἐκτείνεται παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, λέγεται πεδιάς, καὶ δύναται νὰ εἴνε χαμηλὴ (πεδίοι), ἢ ὑψηλὴ (ὄροπέδιοι). ἡ δὲ μετὰβασις ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν πεδίων εἰς τὰ χαμηλὰ γίνεται συχνὰ διὰ κλιμάκων.

Συνιζήματα δὲ τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς εἶνε πεδιάδες ἐντὸς τῶν ἡπείρων κείμεναι, χαμηλότεραι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Γνωστότατα δὲ τοιαῦτα εἶνε τὸ ἐν Ἀσίᾳ συνί-

Η ΓΗ ΩΣ ΦΥΣΙΚΟΝ ΣΩΜΑ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΗ ΎΨ.
ζήμα τῆς Ἀράλης καὶ Κασπίας (περίπου 10,000 □ μ.)
καὶ ἡ κοιλάς τοῦ Ἰορδάνου, ἥτις εἶνε καὶ ἡ χαμηλοτάτη
τῆς γῆς θέσις.

Λόγου ἄξιον εἶνε καὶ τὸ χαμήλωμα τῆς δάσεως Σιβὰ
ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

Εἰς δὲ τὴν διάταξιν τῶν ὁρέων διακριτέον δύο κυρίας
διευθύνσεις, καθόσον ἀκολουθοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ
ἥττον ἀκριβῶς τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς μεσημβρινοῦ (B.—N.)
ἢ ἐνὸς παραλλήλου πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν (Ἀν—Δ.—Με-
σημβριναὶ ὁρέων σειραί, Παράλληλοι σειραί). Καὶ εἰς
μὲν τὸν Παλαιὸν Κόσμον (τὴν Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην) ἐπι-
κρατοῦσιν αἱ τελευταῖαι, εἰς δὲ τὴν Ἀμερικὴν αἱ πρῶται.

Τὰ δὲ πετρώματα, ἐξ ὧν σύγκεινται τὰ ὄρη καὶ ὁ στε-
ρεὸς τῆς γῆς φλοιός, κατατάσσονται ὑπὸ τῆς γεωγνωσίας
εἰς δύο μεγάλας τάξεις.

1) Εἰς πυρογενῆ πετρώματα, ἅτινα κατ' ὄγκους με-
γάλους ἀπαντῶμενα στεροῦνται πάσης παραλλήλου ἐπι-
στρώσεως. Ταῦτα εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον κρυ-
σταλλωμένα, ἀνῆλθον δὲ διάπυρα καὶ τετηκότα ἐκ τῶν
ἐγκάτων τῆς γῆς. Καὶ τὰ μὲν στερεοποιηθέντα ἐντὸς τῶν
ἄλλων πετρωμάτων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς καλοῦν-
ται πλουτώνεια, τὰ δὲ ἐκχυθέντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς
γῆς καλοῦνται ἡφαιστειογενῆ. Καὶ τὰ μὲν πλουτώνεια
εὐρίσκονται εἰς ἀρχαιοτέρας γεωλογικὰς διαπλάσεις, τὰ
δὲ ἡφαιστειογενῆ εἰς νεωτέρας. Εἰς τὰ πλουτώνεια ἀνά-
γεται ὁ γρανίτης, ὁ παρ' ἡμῖν ἐν Σερίφῳ, Λαυρίῳ, καὶ
Μήλῳ εὐρισκόμενος, ὁ πρασινόλιθος, ὁ ἐν Λαυρίῳ ἐξορυσ-
σόμενος, καὶ ὁ πορφυρίτης. Εἰς δὲ τὰ ἡφαιστειογενῆ κα-
τατάσσεται ὁ βασανίτης, εἰς σπηλοειδῆ σχήματα εὐρι-
σκόμενος, ὁ τραχύτης, ὁ τὸν διάπυρον ῥύακα τοῦ ἡφαι-
στείου τῆς Θήρας κατὰ τὴν ἔκκρηξιν τοῦ 1866 ἀποτε-

λῶν, καὶ ὁ ὑψιδιανός, οὗτινος παραλλαγή τις εἶνε ἡ κοινῶς καλουμένη ἐλαφρόπετρα.

2) Εἰς στρωματώδη ἢ ἐστοιβασμένα πετρώματα, γινώσκόμενα ἐκ τῆς παραλλήλου ἐπιστρώσεως. Ταῦτα ὑποδιαίρουνται εἰς μεταμορφωσιγενῆ καὶ εἰς ὕδατογενῆ ἢ ποσειδώνεια. Τὰ μεταμορφωσιγενῆ εἶνε ἐπιγενῆ, ἐκ μεταμορφώσεως προὑπαρξάντων πετρωμάτων προελθόντα, καὶ στεροῦνται λειψάνων φυτῶν καὶ ζώων. Τοιαῦτα εἶνε οἱ κρυσταλλοφυεῖς σχιστόλιθοι, λ. χ. ὁ μαρμαρυγιακός, ὁ τὰς ὑπωρείας τοῦ Λυκαῶητος ἐν Ἀθήναις ἀποτελῶν, καὶ ὁ χλωριτικός, ὁ τὰς παραθαλασσίους ἀκτὰς τῆς Σύρου καὶ Σίφνου διὰ τοῦ χλωροῦ χρώματός του διακοσμών.

Τὰ ὕδατογενῆ δὲ ἢ ποσειδώνεια πετρώματα ἔχουσι τὴν στρωματοειδῆ διάταξιν καὶ ἐγκλείουσιν ἀφθονίαν λειψάνων φυτικῶν τε καὶ ζωϊκῶν ὄντων. Ταῦτα δὲ ταξινομοῦνται εἰς τὰ μηχανικῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐπιστρωθέντα, ὡς εἶνε λ. χ. ὁ ψαμμίτης (ἀμμόλιθος)· εἰς τὰ χημικῶς ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ἐπιστρωθέντα ὡς εἶνε λ. χ. οἱ ἀσβεστόλιθοι, ὁ γύψος, κλπ· καὶ τέλος εἰς τὰ ὑπὸ λειψάνων φυτῶν καὶ ζώων ἐπιστρωθέντα, ὡς εἶνε τὰ λιθανθρακοῦχα στρώματα καὶ ὁ κογχυλιάτης λίθος.

Ἐκ μιγμάτων τῶν πετρωμάτων τούτων σύγκειται τὸ ὕλικόν τῶν ὁρέων καὶ τῶν στρωμάτων, ἅτινα ἀπαρτίζουσι τὰς διαφόρους γεωλογικὰς περιόδους, ἥτοι τὴν προζωϊκὴν, τὴν παλαιοζωϊκὴν, τὴν μεσοζωϊκὴν καὶ τὴν καινοζωϊκὴν.

Εἰς τὴν καινοζωϊκὴν, τὴν καὶ νεωτέραν ἀπασῶν, ὑπάγονται τὰ προκατακλυσμιαῖα προσχώματα (diluvium), τὰ ἔχοντα πλῆθος λειψάνων ὀργανικῶν ὄντων, ἐγκλείοντα δὲ εἰς τὰς ἀδρομερεῖς αὐτῶν μάζας χρυσόν, λευκόχρυσον, κασσίτερον καὶ ἀδάμαντας. Ἐπὶ τούτων ἐναποτίθεται τὸ

τῆς παρούσης ἐποχῆς πρόσχωμα (alluvium), ὅπερ καὶ σήμερον διηνεκῶς μεταμορφοῦται καὶ ἀνασχηματίζεται διὰ τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος, τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου, καὶ κατόπιν δι' ἀναλύσεων, ἐναποθέσεων ἰλύος, χαλικίων, σταλακτιτῶν, κυρίως δὲ διὰ τῶν συνιζήσεων καὶ τῶν ἐξάρσεων, αἵτινες προέρχονται ἐκ σεισμογενῶν καὶ ἡφαιστειογενῶν αἰτίων.

Τὸ ὕψος τῶν ὀρέων ὀρίζεται κατὰ τὴν κάθετον αὐτῶν ἀνύψωσιν, εἴτε ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (ἀπόλυτον ὕψος), εἴτε ὑπὲρ τὴν πέριξ πεδιάδα, ὑπὲρ γειτονικὴν τινα λίμνην, κ.τ.λ. (σχετικὸν ὕψος). Ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀπολύτου ὕψους διαιροῦσι τὰ ὄρη εἰς ὑψηλὰ (τοῦλάχιστον 6,000^π.), εἰς μέτρια (μεταξὺ 4,000^π ἕως 6,000^π.) καὶ εἰς χαμηλὰ ὄρη (κάτω τῶν 4,000^π.).¹ Αἱ κορυφαὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων εἶνε ἀδιαλείπτως σκεπασμέναι ὑπὸ χιόνος καὶ πάγων, κατακρημνίζονται δὲ πολ- λάκις ἀπὸ τῶν τοιοῦτων μεγάλοι χιόνων ὄγκοι· εἰς ταῦτα δὲ ἀνήκουσι τὰ ὑψηλότερα τῆς γῆς ὄρη. Ὅρη δὲ συσσωρευμένα συμμετρικῶς περὶ κοινόν τι κέντρον καλοῦνται σωρὸς ὀρέων· τὰ δὲ ἐκτεινόμενα κατὰ μίαν κυρίαν διεύ- θυνσιν ἀλυσιν ὀρέων ἢ συνεχῇ ὄρη ὀνομάζομεν. Εἰς πάντα τὰ ὄρη διακρίνομεν κορυφὴν, ὄφρυς, κατωφερείας, ἄκρας, ἀκρωρείας καὶ πύλας ἢ στερά. Εἰς τὰς ἐπάνω ὄφρυς εἶνε τὸ σύνορον τῶν ὑδάτων, καθότι αἱ ὑψηλότεται πηγαὶ τῶν ὑδάτων ρέουσιν ἐντεῦθεν κατ' ἀντίθετον διεύ-

(1) Συγκριτικὸς πίναξ τοῦ ὕψους τῶν μεγίστων ὀρέων.

Ταύγετος	7,800 π.	Πικ Νέθου	10,722 π.
Πυρηναῖα	8,000 π.	Λευκὸν ὄρος	14,770 π.
Παρνασσός	8,070 π.	Ἱμαλάια	15,000 π.
Λευκὰ ὄρη Κρήτης	8,100 π.	Πικ τῆς Σωράτης	23,100 π.
Ὀλυμπος	9,750 π.	Ἐδερέστον (Γαου- ρισάγκας)	27,212 π.
Κορδιλλιέρα	10,000		

θρυνσιν. Καὶ κατωφέρειαι μὲν λέγονται τὰ μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ ὄρους ἐξακολουθοῦντα πλατέα μέρη· ἄκραι δέ, ἀκρώρειαι καὶ κῶροι, τὰ ὑπὲρ τὸ κοινὸν μέτρον ὑφούμενα· καὶ πρηῶν (pic) ὄρος ὑψηλὸν καὶ ἀπόκρημνον. Μορφήν κῶνου ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ κορυφαὶ τῶν ἡφαιστείων, κολοβοῦ δὲ κῶνου τὰ ἐσβεσμένα ἡφαίστεια. Στεγὰ δὲ ἢ πύλαι καλοῦνται αἱ πλάγαι· ἐντομαὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων· τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ὀρέων χαμηλώματα καλοῦνται κοιλάδες. Διαιροῦνται δὲ κατὰ λόγον τῆς διευθύνσεως αὐτῶν μεταξὺ τῶν ὀρέων εἰς δύο τάξεις, τὰς μακρὰς καὶ πλαγίας κοιλάδας· καὶ ἐκεῖναι μὲν ἀκολουθοῦσι τὴν διεύθυνσιν τῶν διαφυῶν τῶν ὀρέων, αἱ δὲ πλάγαι κοιλάδες διατέμνουσιν ὄρη συνεχῆ· ἐν αὐταῖς δὲ κεῖνται πάντες οἱ ἀξιώτατοι λόγου καταρράκται, ἥτοι ἀπότομοι τῶν ποταμῶν κατακρημνίσεις.

2) Τὸ ὕδωρ.

§ 14. Τὸ ὕδωρ συνέχεται πανταχοῦ τῆς γῆς, καὶ ἀποτελεῖ οὕτω μίαν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν διακρίνονται τὰ ἐξῆς κύρια μέρη, ἥτοι οἱ 5 ὠκεανοί·

1) Ὁ Βόρειος παρωμένος ὠκεανός, ἥτοι ἡ Ἀρκτική θάλασσα, ἐντὸς τοῦ βορείου Πολικοῦ κύκλου.

2) Ὁ Ἀτλαντικός ὠκεανός, μεταξὺ Εὐρώπης, Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐκ τοῦ ἄλλου.

3) Ὁ Μέγας ὠκεανός, σχεδὸν τόσον μέγας, ὅσον σύμπασα τῆς γῆς ἡ ξηρά· τούτου δὲ τὸ μὲν βόρειον μέρος καλεῖται καὶ Εἰρηνικός ὠκεανός, τὸ δὲ μεσημβρινὸν Νότιος θάλασσα.

4) Ὁ Ἰνδικός ὠκεανός μεταξὺ Ἀφρικῆς, Ἀσίας καὶ Νέας Ὀλλανδίας. Αἱ τρεῖς τελευταῖαι θάλασσαι μεταβαίνουνσι πρὸς Ν. εἰς τὸν

5) *Νότιον Παγωμένον* ὡκεανὸν ἢ τὴν Ἀρταρктиκὴν θάλασσαν, ἐντὸς τοῦ Νοτίου Πολικοῦ κύκλου.

Εἰσχωροῦσαι δ' αἱ θάλασσαι αὗται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξηρᾶς σχηματίζουσι μεσογείους θαλάσσας, κόλπους, λιμένας, ὄρμους καὶ πορθμούς.

§ 15. Ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης σύγκειται ἐξ ὀρέων, ὀροπεδίων καὶ χαμηλῶν πεδιάδων. Ὅταν δὲ τὰ ὄρη τῆς θαλάσσης ὑπερέχωσι τοῦ ὕδατος, ἀποτελοῦσι ρήσους ἢ μόνον βράχους καὶ σκοπέλους, ὑφάλους, σύρτεις καὶ τεράγη, ἐπικίνδυνα εἰς τοὺς ναυτιλλομένους, καθόσον τὰ τελευταῖα λανθάνουσιν ἐνίοτε.

Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης χρωματίζεται συμφώνως πρὸς τὰς ἀντανεκλάσεις τοῦ φωτὸς τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὴν διάφορον ποιότητα τοῦ θαλασσίου πυθμένος, ἂν καὶ νεώτεραι ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι εἰς τὸ βαθὺ τῶν ὡκεανῶν ὕδωρ (μάλιστα δὲ εἰς τοὺς τροπικοὺς) εἶνε φυσικὸν τὸ κναροῦν χρῶμα. Ἰδιάζει δ' εἰς τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης ἡ πικρὰ καὶ ἀλμυρὰ γεῦσις καὶ ἡ ἐν καιρῷ νυκτὸς λάμψις, προσερχομένη ἐξ ἀπειραρίθμων λαμπόντων ζωῦφίων τῆς θαλάσσης (μικροσκοπικῶν).

Εἰς τὰς σπουδαιοτάτας τῆς θαλάσσης κινήσεις ἀνήκουσιν ἡ *πλήμυρ* καὶ ἡ *ἀμπωτις*, περιοδικὴ (ἐκάστη τοῦτων διαρκεῖ 6 ὥρας) ἀνάβασις καὶ κατάβασις τοῦ ὕδατος τῆς θαλάσσης, προσερχομένη ἐκ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς γῆς. Τοιαύτη ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τοῦ *Εὐρίπου* εἰς τὴν *Χαλκίδα*.

Τὰ *ρεύματα* τῆς θαλάσσης φέρονται εἴτε κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν *μεσημβρινῶν*, ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν (*Πολικὰ ρεύματα*), εἴτε ἀπ' Ἀν. πρὸς Δ. (*ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ*, οἷον τὸ *ρεύμα τοῦ κόλπου* εἰς τὰ παράλια τῆς Μέσης καὶ Βορείου Ἀμερικῆς, ἐντεῦθεν

δὲ ἀνατολικά πέραν τοῦ Ὀκεανοῦ μέχρι τῆς Σιθηρικῆς θαλάσσης). Εἶνε δὲ ταῦτα ἀποτελέσματα τῆς διαφορᾶς τῆς θερμότητος μεταξὺ τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῶν Πόλων, ἅμα δὲ τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς γῆς· ὥς δὲ καὶ τοῦ ἀέρος τὰ ρεύματα, εἶνε τὰ μέγιστα σπουδαῖα, καθὼ κανονίζοντα τῆς γῆς τὰ κλίματα, παρέχοντα δὲ προσέτι μεγίστην εὐκολίαν εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Ὅταν δὲ συναντῶνται ρεύματα διευθύνσεως ἐναντίας, παράγονται θαλάσσιαι δῖναι καὶ θαλάσσιοι στρόβιλοι (οἷον εἰς τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας).

§ 16. Τὸ εἰς κοιλώματα τῆς γῆς ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας εἰσδύσαν ὕδωρ ἐξέρχεται πάλιν ἀπ' αὐτῆς ὡς πηγὴ· ἐκ δὲ τῆς ἐνώσεως πολλῶν πηγῶν εἰς μίαν κοίτην παράγεται ῥύαξ, καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν ῥυάκων ποταμός. Παράποταμα δὲ λέγονται μικρότεροι ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς μεγαλῆτερον. Παράλιοι δὲ ποταμοὶ καλοῦνται οἱ μετὰ βραχείαν ῥοὴν ἐκβάλλοντες εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ποταμοὶ τῶν ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) οἱ καταπινόμενοι ὑπὸ τῆς ἄμμου τῶν τοιούτων ἐρημιῶν.

Πᾶς ποταμὸς ἔχει κοίτην, δεξιὰν καὶ ἀριστεράν ὄχθην (ἀπὸ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς θεωρούμενος), διαφορὰν τοῦ ὕψους (καθόσον θεωρεῖται ἐκ δύο σημείων τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ εἰς διαφόρους θέσεις τοῦ ρεύματός του), ἐνίοτε καταρράκτας, ταχέα ρεύματα, ἄνω, μέσην καὶ κάτω ροήν. Εἰς χαμηλὰς δὲ χώρας διακλαδῶνται ποικιλοτρόπως οἱ ποταμοί, καὶ μεταξὺ τῶν εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβαλλόντων βραχιόνων αὐτῶν ἀποτελοῦσι Δέλτα (ἐνεκα τῆς τριγωνικῆς μορφῆς του). Σύμπασαν δὲ τὴν περιφέρειαν τῆς χώρας, ἐξ ἧς ποταμός τις λαμβάνει τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, καλοῦμεν ἐπικράτειαν τοῦ ποταμοῦ. Διώρυγες δὲ εἶνε τεχνηταὶ ἐνώσεις μεταξὺ διαφό-

ρων ποταμῶν. Φυσικαὶ τοιαῦται διώρυγες εἶνε σπάνιαι.

Ἄλλαι συναγωγαὶ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς γλυκέος ὕδατος εἶνε αἱ *λίμναι*. αὗται δὲ ἔχουσιν εἴτε εἰσροὴν καὶ ἐκροὴν (ποτάμιοι λίμναι), εἴτε μόνον ἐκροὴν (λίμναι πηγῶν). ἄλλαι δὲ ἔχουσι μόνον εἰσροὴν (λίμναι ἐκβολῶν), καὶ ἄλλαι οὔτε εἰσροὴν οὔτε ἐκροὴν (λίμναι πεδίων ἐρήμων ἢ κείμεναι ὑψηλὰ ἐπ' ὄρέων). — Διαιροῦνται δὲ προσέτι εἰς *λίμνας γλυκέος ὕδατος* καὶ *λίμνας ἀλμυροῦ ὕδατος*, ὧν πλήρης εἶνε ἡ Ἀσία μάλιστα. Περιφημοτάτη πασῶν τῶν ἀλμυρῶν λιμνῶν εἶνε ἡ *Νεκρὰ θάλασσα* εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ἐπάκτιοι δὲ *λίμναι* εἶνε λίμναι γλυκέος ὕδατος, συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης.

3) Ἡ ἀτμόσφαιρα.

§ 17. Καλοῦμεν μετέωρα τὰ φαινόμενα τὰ προσερχόμενα ἐκ τῶν κυρίων ἰδιοτήτων τοῦ περικαλύπτοντος τὴν γῆν ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἡγουν τῆς βαρύτητος καὶ ἐλαστικότητος αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἀνίσου διανομῆς τῆς θερμότητος καὶ τῶν ὑδατείων ἀτμῶν, καὶ τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ τέλος ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ρευμάτων τοῦ ἀέρος· τὴν δὲ περὶ τῶν φαινομένων τούτων διδασκαλίαν μετεωρολογίαν καλοῦμεν. Ἐλαττοῦται δὲ ἡ πυκνότης τοῦ ἀέρος κατὰ λόγον τοῦ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὕψους· ὅθεν τὸ μετροῦν τὴν πυκνότητα τοῦ ἀέρος *βαρόμετρον* εἶνε καταλληλότατον ὅπως ὀρίσῃ τὸ ὕψος ἐνὸς τόπου.

Τὰς κινήσεις τῆς ἀτμοσφαίρας *ἀνεμοί*, *θύελλαι*, *ἀνεμοστρόβιλοι* ἐπονομάζομεν κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔρχονται (Βόρειον, Νότιον). Ἀνέρχεται δὲ ἀπὸ τῶν χωρῶν τῆς Διακεκαυμένης ζώνης διαρκῶς ἄνεμος κατὰ κάθετον πρὸς τὰ ἐπάνω, ὅστις πνέει

ὕψηλὰ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς πόλους (ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ), ἐν ᾧ πρὸς τὰ κάτω ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν πόλων φέρεται ἀδιακόπως ψυχρὸς ἀήρ πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. (Πολικὰ ρεύματα).—Τὴν δ' ἐξ Ἀνατ. καὶ Δ. διεύθυνσιν λαμβάνει ὁ ἄνεμος κατὰ πρῶτον διὰ τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς. Ἀπλούστατα δὲ ἐμφανίζονται τὰ πολικὰ ρεύματα εἰς τοὺς τόπους τῆς Διακεκαυμένης ζώνης, καὶ μάλιστα εἰς τὴν θάλασσαν (ἐτήσιοι ἄνεμοι). Ἐνταῦθα δηλ. πνέουσι συνεχῶς ἐπὶ μὲν τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου βορειανατολικοὶ ἄνεμοι, ἐπὶ δὲ τοῦ νοτίου ἀδιακόπως νοτιανατολικοὶ ἄνεμοι· τοῦτο δὲ γίνεται κάτω ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἐπάνω πνέουσι κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν τὰ ρεύματα τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν δὲν πνέουσι μὲν ἐτησίου, πνέει ὅμως βορειανατολικὸς ἄνεμος ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου, καὶ τοὺς ἄλλους μῆνας ὁ ἀντίθετος ἄνεμος. Οἱ ἄνεμοι οὗτοι καλοῦνται *μορσούν*. Ἀξιοσημείωτοι εἶνε καὶ οἱ παρ' ἡμῖν καλούμενοι *εμβάται* (μπάτης), παρατηρούμενοι ζωηρότεροι εἰς τὰς νήσους τῶν ὠκεανῶν.

Λέγοντες *κλίμα* ἐνὸς τόπου ἐννοοῦμεν τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαίρας, ἅμα δὲ τὸ ποσὸν τῆς ὑγρασίας καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπικρατούντων ἀνέμων. Ἐξαρτᾶται δὲ τὸ κλίμα τόπου τινὸς πρὸ πάντων ἐκ τῶν ἐξῆς περιστάσεων· 1) ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους· καθότι τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτῖνες τόσον ὀλιγώτερον θερμαίνουσιν ὅσον πλαγιώτερον προσπίπτουσιν· 2) ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ τόπου ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· 3) ἐκ τῶν πλησίον κειμένων ὑψηλῶν ὀρέων· 4) ἐκ τῆς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας ἀποστάσεως τῆς θαλάσσης, ἥτις καὶ τὸν καύσωνα τοῦ θέρους καὶ τὸ ψυχρὸς τοῦ χειμῶνος μετριάζει (*παράλιον κλίμα*),

μεσόγειον κλίμα). 5) ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους, ἂν δηλ. τοῦτο ἔχῃ ὕδατα ἢ στερεῖται αὐτῶν, ἂν εἶνε γυμνὸν ἢ κατὰφυτον, μάλιστα δὲ ἂν καλύπτεται ὑπὸ δασῶν, κτλ.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν γονιμότητα χώρας τινος καὶ τὸ κα-
τοικήσιμον αὐτῆς ἐν γένει, πολὺ σπουδαία εἶνε ἢ ἐκ τῆς
ἀτμοσφαίρας κατὰπτώσεις τοῦ ἀτμοῦ τῶν ὑδάτων· πρὸς
τοῦτο δὲ συντελεῖ οὐ μόνον τὸ πλῆθος, ἀλλὰ μάλιστα καὶ
ἡ διανομὴ αὐτοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Χωραί
τινες τῆς γῆς εἶνε ἄνομβροι, πρὸ πάντων δὲ ἡ μεγάλη
ζώνη τῶν ἐρήμων ἀπὸ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς βορείου
Ἀφρικῆς μέχρι τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, περιλαμβάνουσα
τὴν Σαχάραν, Αἴγυπτον, μέρος τῆς Ἀραβίας καὶ Περ-
σίας καὶ τὴν πρὸς Ἀνατ. ἔρημον Γοβίην. Εἰς δὲ τοὺς
τροπικοὺς τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς καιρὸν βροχερὸν καὶ εἰς
καιρὸν ἄνομβρον, καὶ μάλιστα ὁ τελευταῖος ἔρχεται πάν-
τοτε κατὰ τὴν ἐν θέρει ὑψηλοτάτην τοῦ ἡλίου στάσιν.

Καὶ εἰς μὲν τὴν ζώνην τῆς γαλήνης (ἐκτεινομένην μέχρι
τῆς 5^ο βορείως καὶ νοτίως τοῦ Ἰσημερινοῦ) πίπτει ἄφθο-
νος βροχὴ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Εἰς δὲ τὰς εὐκράτους ζώ-
νας ἐπικρατοῦσιν εἴτε αἱ θεριναὶ βροχαί, ὅπως εἰς τὴν βό-
ρειον Εὐρώπην, εἴτε αἱ χειμεριναὶ βροχαί, ὅπως εἰς τὴν
μεσημβρινὴν Εὐρώπην.

γ'. Τὰ προϊόντα τῆς γῆς.

§ 18. Τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα εἶνε οἱ παραγωγοὶ τῶν
φυσικῶν προϊόντων τῆς γῆς. Διαιροῦσι δὲ πάντα τὰ φυ-
σικὰ προϊόντα εἰς τρεῖς μεγάλας τάξεις, καλουμένας φυ-
σικὰ βασίλεια, ἥτοι τὸ βασιλγεῖον τῶν ὀρυκτῶν, τὸ βα-
σίλγεῖον τῶν φυτῶν καὶ τὸ βασιλγεῖον τῶν ζώων.

Τὰ ὀρυκτὰ ἐκτείνονται καὶ διανέμονται ἐπὶ τῆς ἐπι-

φανείας τῆς γῆς ἀνεξαρτήτως τῆς ποιότητος τοῦ κλίματος τῶν τόπων. Τινὰ δὲ τούτων ἔχουσι μεγάλην σπουδαιότητα οὐ μόνον εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐπικρατειῶν τινῶν. Εἶνε δὲ ταῦτα πρὸ πάντων οἱ *γαιάνθρακες* (μάάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ) καὶ ὁ σίδηρος· γνωστὸν δὲ εἶνε πόσον ἀμφότερα ταῦτα εἶνε χρήσιμα εἰς τὸν νεώτερον πολιτισμὸν (Σιδηρόδρομοι). Ἐκτὸς δὲ τούτων μάάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ χρυσοῦς (Ῥωσσία, Μεξικόν, Καλιφορνία, Αὐστραλία, Νότιος Ἀφρική), ὁ ἄργυρος (Ἡνωμέναι πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, Μεξικόν, Περού) καὶ τὸ *πετρέλαιον* (Πενσυλβανία, Γαλικία, Μολδαυία).

Τὸ *βασιλεῖον τῶν φυτῶν* ἐλαττοῦται κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν πολυτέλειαν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς Πόλους καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πρὸς τὰ ὕψη. Ἐκεῖνα δὲ τὰ φυτά, τὰ ὅποια πρὸ πάντων πρὸς τροφήν αὐτοῦ μετεχειρίζεται ὁ ἄνθρωπος, μετεφυτεύθησαν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος διὰ τῆς γεωργίας καὶ εἰς ἄλλας χώρας ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς ἰθαγενῆ.

Καὶ εἰς μὲν τὴν *Διακεκαυμένην ζώνην* ἐπιδίδουσιν οἱ φοίνικες, ὁ ἰνδικὸς κάλαμος, τὸ ζαχαροκάλαμον, ὁ καφές, τὸ τέϊ, τὸ ἀρτόδενδρον, τὸ ὀρύζιον, ὁ ἀραβόσιτος καὶ τὸ βαμβάκιον· εἰς δὲ τὸ νότιον μέρος τῆς *Εὐκράτου ζώνης* προκόπτουσιν ἡ ἀμυγδαλῇ, ἡ δάφνη, ἡ ἐλαία, ἡ λεμονέα, ἡ συκῇ καὶ ἡ καστανέα· καὶ εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς ἐκ τῶν θρεπτικῶν φυτῶν ὁ σῖτος, ὁ ἀραβόσιτος, ὁ κέγχρος, ἡ ζέα, τὰ γεώμηλα καὶ ἡ λινοκαλάμη. Ἡ δὲ *ζώνη τῶν πόλων* παράγει μόνον χαμηλὰ ὀρεινὰ λάχανα, θάμνους καὶ πολλὰ βρύα.

Καὶ περὶ τῶν ζώων δὲ ἰσχύει τὸ αὐτό, τὸ ὁποῖον καὶ

περὶ τῶν φυτῶν· δηλ. εἰς μὲν τὴν Διακεκαυμένην ζώνην εἶνε ἀνεπτυγμένα τὰ μέγιστα, περὶ δὲ τοὺς Πόλους ἐλαττοῦνται κατὰ τὸ μέγεθος, τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κάλλος, ἔτι δὲ κατὰ τὸ πλῆθος. Εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην εὐρίσκονται τὰ ὠραιότατα πτηνά, οἷον ὁ στρουθοκάμηλος, ὁ φοινικόπτερος, τὰ μακρόταρσα, ὁ κόνδωρ, ὁ γυπαίετος, ὁ ψιττακός, προσέτι δὲ τὰ μέγιστα χερσαῖα ζῷα, οἷον ὁ ἐλέφας, ὁ ῥινόκερος, ὁ ἵπποπόταμος, πολυάριθμοι πίθηκοι, καὶ ἐκ τῶν ἀρπακτικῶν ὁ λέων, ἡ τίγρις, ὁ πάνθηρ, ἡ ὕαινα· τελευταῖον ὁ κροκόδειλος, ἡ χελώνη καὶ οἱ ἰοβόλοι ὄφεις.

Εἰς δὲ τὴν Εὐκρατον ζώνην ἐκλείπουσι κατὰ μικρὸν τὰ θηρία καὶ ἄγρια ζῷα, οἷον ὁ βοῦβαλος, ἡ ἄρκτος, ὁ λύκος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ αἶλουρος, κτλ.· τοῦναντίον δὲ πολλαπλασιάζονται τὰ ἐπωφελῆ κατοικίδια ζῷα.

Εἰς τὰς χώρας τῶν πόλων ἀνήκουσιν ἡ λευκὴ ἄρκτος, ὁ τάρανδος, μῦς ὁ Πόντιος, ἡ ἀρκτῶα ἰκτίς, πολλὰ θαλάσσια πτηνά καὶ πολλοὶ ἰχθύς.

δ'. Ἡ γῆ θεωρουμένη ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου.

Μόνος ὁ ἄνθρωπος μεταξὺ πάντων τῶν δημιουργημάτων εἶνε πολίτης συμπάσης τῆς γῆς· δύναται δηλ. νὰ κατοικῇ εἰς πάντα τῆς γῆς τὰ κλίματα· ἔνεκα δὲ τῶν διαφορῶν σωματικῶν σημείων καὶ τῆς γλώσσης, διαιρεῖται τὸ ἀνθρώπινον γένος (1434 ἑκατομμύρια τὸν ἀριθμὸν) εἰς πέντε φυλάς, αἵτινες εἶνε·

Α'. ἡ τῶν **Αὐστραλῶν** ἐπὶ τῆς ἡπείρου τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ Τασμανίας. Ἐχουσι δ' οὗτοι σφόδρα σκοτεινόν, ἐνίοτε δὲ καὶ μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα, τὴν ῥίνα μὴ καμπύλην, τὸ στόμα ἄσχημον καὶ ἀνοικτόν, καὶ κόμην μέλαιναν, οὐδέποτε δὲ μαλακὴν καὶ πυκνήν.

Β'. Ἡ τῶν **Νιγηρίτων** (περὶ τὰ 130 ἑκατομ.) ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ κρασπέδου τῆς Σαχάρας μέχρι τῆς ἐπικρατείας τῶν Ὀττεντόττων καὶ Βούσχων. Ἐχουσι δ' οὗτοι ἐξεχούσας ἐπάνω τὰς γνάθους καὶ πλαγίως τεθειμένους τοὺς ὀδόντας, τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος μέλαν κατὰ ποικίλους τρόπους, εἴτε ὡς ἡ ἔβενος, ὀλιγώτερον δηλ., ὡς παρὰ τοῖς Ἰολοφέρνοις, εἴτε πλεῖστον, ὡς παρὰ τοῖς Μουλάττοις, κόμην βραχεῖαν καὶ τὰ μέγιστα οὐλὴν, πυκνουμένην μάλιστα πολλάκις ἐν εἴδει δεσμίδος (πρὸ πάντων παρὰ τοῖς Κάφροις καὶ Βεσχουάνοις), ἔτι δὲ ἀραιὸν τὸν πώγωνα.

Οἱ δ' ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ Ὀττεντότται καὶ Βούσχοι μετὰ πυρρόχρου ἢ φαιόχρου δέρματος, ἀραιοῦ πώγωνος, μεγάλων χειλέων, ὀλίγον πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐξωθουμένων γνάθων, καὶ στενωῶς μὲν ἐσχισμένων, ἀλλὰ μὴ πλαγίως τεθειμένων ὀφθαλμῶν, δὲν θεωροῦνται παντάπασιν ὡς ἰδιαιτέρα φυλὴ, ὅπως καὶ οἱ ἐν τῇ Νέα Γουινέα καὶ ταῖς πέριξ κειμέναις Ἀσιατικαῖς καὶ Αὐστραλιακαῖς νήσοις (μέχρι τοῦ Φιδσχίου πελάγους) Παποῦαι. Ἐχουσι δ' οὗτοι σκοτεινὸν καὶ σχεδὸν μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα, σαρκώδη καὶ κάπως ἐξωγκωμένα χεῖλη, κόμην μακράν καὶ βαθὺν τὸν πώγωνα.

Γ'. Ἡ τῶν **ἐγχωρίων Ἀμερικανῶν** (*Ἰνδοί*). Ἐχουσι δ' οὗτοι τὸ χρῶμα φαιὸν ἐρυθρὸν (κανελλί), τὸ μέτωπον βραχύ, τὴν ῥίνα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξέχουσιν μὲν, εὐρυνομένην δὲ πρὸς τὰ κάτω, τὰ χεῖλη συμπεπιεσμένα, καὶ προέχοντα τῆς γνάθου τὰ ὅστα. Οὗτοι κατετάσσοντο μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

Δ'. Ἡ τῶν **Μογγολικῶν λαῶν** (περὶ τὰ 550 ἑκ.) Οὗτοι ἔχουσι θολὸν τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα (ἀπὸ τοῦ πυρροῦ μέχρι τοῦ φαιοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ ὑπέρυθρον

ἀποκλίνον), σπάνιν πώγωνος, προέχοντα τὰ ὁστὰ τῶν ὤμων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλαγίαν τῶν ὀφθαλμῶν τὴν θέσιν. Εἰς τούτους ἀνήκουσιν.

1) Οἱ Σῖται, οἱ Ἰαπῶνοι καὶ οἱ Κορεῖται.

2) Οἱ γνήσιοι Μογγόλοι, οἱ Τοῦρκοι, Φίνοι, Σαμογέδαι καὶ Τουγγοῦσοι.

3) Οἱ Βερίγγιοι λαοί, ἡγουν οἱ Καμτσάδαλοι Κοριαῖκοι, Τσουκίσχοι καὶ Ἑσκιμῶσι.

Ε'. Ἡ **μεσόγειος φυλὴ** (ἡ καλουμένη *Καυκασία* περὶ τὰ 550 ἑκατομ.) Τῆς φυλῆς ταύτης τὸ κύριον ἐν τῇ βορείῳ Εὐρώπῃ χρῶμα εἶνε λαμπρόν, κατὰ μικρὸν ὅμως θολοῦται πρὸς μεσημβρίαν, γίνεται δὲ πυρρόν, ἐρυθρόν καὶ φαιὸν εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀραβίαν. Ἐχουσι δ' οἱ Καυκάσιοι μακρὰν τὴν κόμην, ἰσχυρὰν τὴν αὐξησιν τοῦ πώγωνος καὶ οὐδέποτε ἐξωγκωμένα τὰ χεῖλη. Καὶ εἰς μὲν τὸν Καύκασον κατοικοῦσιν οἱ Βάσκοι καὶ ἄλλοι τινὲς λαοί· οἱ δὲ λοιποὶ διαμελίζονται εἰς τὰ ἐξῆς τρία συμπλέγματα.

1) Τοὺς *Χαμίτας* εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν μέχρι τοῦ Σουδάν, καὶ εἰς τὰς παραλίους χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ (Βερβέρους).

2) Τοὺς *Σημίτας* εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἀσίαν (Ἀραμαίους, Ἑβραίους, Χαναναίους, Ἀσσυρίους καὶ Βαβυλωνίους· ἔτι δὲ Ἀραβας).

3) Τὸ *Ἰνδοευρωπαϊκὸν φῶλον* (Ἀριοι). Ἐνταῦθα ἀνήκουσι· α. Οἱ Ἀσιανοὶ Ἀριοι, ἡγουν οἱ Βραχμανικοὶ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι, Κοῦρδοι, Ἀρμένιοι, Βαλοῦτσοι, Ἀφγανοὶ καὶ Τατζίκιοι.—β'. Οἱ Εὐρωπαῖοι Ἀριοι, ἥτοι· α) οἱ βόρειοι Εὐρωπαῖοι, ἡγουν Λέτοι, Σλαῦοι, Γερμανοὶ (καθ' αὐτὸ Γερμανοί, Ὀλλανδοί, Φλανδροὶ [Βέλγαι], Δανοί, Ἀγγλοὶ καὶ Σκανδιναβοί)· β) οἱ μεσημβρινοὶ Εὐ-

ρωπαῖοι, ἤγουν Ἕλληνες, Ῥωμᾶνοι (Πορτογάλοι, Ἰσπανοί, Ἰταλοί, Ῥωμοῦνοι, Γάλλοι, Βαλλόνοι (ἐν Βελγίῳ) καὶ Κελτοί).

Οὐσιωδῶς δ' ἀπὸ τῶν Ἀσιανῶν Ἀρίων διαστέλλονται οἱ *Δραβίδαι* (πνάρχαιοι Ἀριοι ἢ μὴ Ἀριοι κάτοικοι τῆς πρὸς δυσμὰς Ἰνδικῆς). Ἐχουσι δ' οὗτοι σφόδρα σκοτεινὸν καὶ πολλάκις μαῦρον τοῦ δέρματος τὸ χρῶμα, κόμην οὐλὴν καὶ μακράν, ἄφθονον τοῦ πώγωνος τὴν αὖξιν καὶ χεῖλη ἐξωγκωμένα.

Οἱ δὲ *Μαλαῖοι*, οἱ τε τῆς Πολυνησίας καὶ οἱ ἐν τῇ Μαλάκκᾳ, ταῖς Σουνδαίοις νήσοις, κλπ. νοτιανατολικοὶ Ἀσιαῖται ἀποτελοῦσι φυλὴν μεταβατικὴν μεταξὺ τῶν Μογγόλων καὶ τῶν Καυκασίων.

Θρησκεῖαι.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας διαιροῦσι τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς δύο κυρίας τάξεις, τοὺς *μοροθεϊστάς* καὶ *πολυθεϊστάς*. Μεγίστην δ' ἔκτασιν μεταξὺ τῶν τελευταίων ἔχει ὁ *Βραμαϊσμός* εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἰνδικὴν καὶ ὁ *Βουδδαϊσμός* (εἰς τὴν Κεϋλάνην, τὴν πρὸς Ἀν. Ἰνδικήν, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ Κίναν). Τὸν δὲ *Φετισχισμόν* (εἰδωλολατρείαν) ὁμολογοῦσι πλεῖστοι τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ Νιγρήτων.

Εἰς τοὺς *μοροθεϊστάς* ἀνήκουσιν.

1) Οἱ *Χριστιανοί*, περὶ τὰ 400 ἑκατομμ. ὑποδιαιροῦνται δὲ εἰς ὁπαδοὺς τῆς Δυτικῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου, καὶ Διαμαρτυρομένων (Εὐαγγελικοὺς Λουθηριανοὺς καὶ Εὐαγγελικοὺς Ἀναμορφωτικούς . Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ αἱ αἵρέσεις τῶν Μεννονιτῶν (ἀναβαπτιστῶν), Κουακέρων (παραδεχόμενων τὰς ἀμέσους θείας ἐμπνεύσεις) καὶ Μεθοδιστῶν (ἐκ-

κλησιαζόντων ἐν ὑπαίθρῳ καὶ αὐστηρὰν ἔχόντων δίαιταν ἐνθουσιαστῶν). Ὑπερβαίνουνσι δὲ αἱ διάφοροι αἱρέσεις (ἐν αἷς αἱ τῶν μονοφυσιτῶν Ἀρμενίων) τὰ 100 ἑκατομμύρια.

2) Οἱ Ἰουδαῖοι, 7 ἑκατομμ., ὧν σχεδὸν 5 ἑκατομμ. κατοικοῦσι τὴν Εὐρώπην.

3) Οἱ Μωαμεθαοὶ, 170 ἑκατομμ. (Σουννῖται, ἥτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ἀβουδεκέρου, Σχίται, ἥτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ἀλῆ καὶ Βαχαβίται παραδεχόμενοι μόνον τὸ κοράνιον, οὐχὶ δὲ τὸ θεῖον τοῦ Μωάμεθ).

Δίαιται.

Κατὰ δὲ τὴν διάφορον δίαιταν διαιροῦνται οἱ ἄνθρωποι· 1) εἰς ἀγρίους λαοὺς (περιπλανωμένους, κυνηγούς καὶ ἀλιεῖς)· 2) ρομαδικούς ἢ ποιμενικούς λαοὺς (καὶ οὗτοι δὲν ἔχουσι σταθερὰν κατοικίαν, οὐδὲ σταθερὰν ἰδιοκτησίαν)· 3) πολιτισμένους λαοὺς (ἔχοντας ἀγρὸν καὶ οἰκίαν), οἵτινες ἐκτὸς τῆς γεωργίας, τοῦ πρώτου πρὸς ἱδρυσιν σταθερᾶς κατοικίας ἀπαιτουμένου, ἀσχολοῦνται περὶ τὴν μεταλλείαν, περὶ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, περὶ βιομηχανίαν παντὸς εἶδους, καὶ περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ καλὰς τέχνας.

Πολιτεύματα.

Κατὰ δὲ τὰ πολιτεύματα διαιροῦσι τὰς ἐπικρατείας εἰς μοναρχίας καὶ δημοκρατίας. Εἰς τὴν μοναρχίαν πάλιν διακρίνομεν· 1) τὴν ἀπεριόριστον, καθ' ἣν μόνη πηγὴ πάσης νομοθεσίας θεωρεῖται ἡ θέλησις τοῦ ὑπερτάτου ἄρχοντος· 2) τὴν περιορισμένην (συνταγματικὴν) μοναρχίαν, καθ' ἣν ἐπιτρέπεται εἰς τινὰς τάξεις ἢ σύμπαντα τὸν λαὸν μετοχὴ δι' ἀντιπροσώπων εἰς τὴν νομοθεσίαν καὶ διοίκησιν. Εἰς δὲ τὴν δημοκρατίαν διακρίνουσι· 1)

τὴν καθ' αὐτὸ δημοκρατίαν, καθ' ἣν τὸ σύνολον τοῦ λαοῦ ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν, καὶ 2) τὴν ἀριστοκρατίαν, καθ' ἣν εὐγενεῖς τινες μόνον ἔχουσι τὴν ἀρχήν.

ε'. Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας

Ἐκ τῶν ἀρχαίων πολιτισμένων λαῶν συνετέλεσαν τὰ μέγιστα πρὸς γνῶσιν τῆς γεωγραφίας τῶν τριῶν μερῶν τῆς γῆς, Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, οἱ *Φοίνικες*. Τὰ πλούσια τῆς Ἰνδικῆς φυσικὰ προϊόντα (πολύτιμοι λίθοι, μαργαρίται, βαμβάκιον, μέταξα, ζαχαροκάλαμον, πορφύραι) εἰσέχθησαν δι' αὐτῶν εἰς σύμπαντος τοῦ κόσμου τὸ ἐμπόριον. Ἀπὸ δὲ τῶν λιμένων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐπεχείρησαν θαλασσοπορίας πρὸς τὴν χώραν *Ὀφὶρ* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰνδοῦ. Ὁ Σολομὼν (περὶ τῷ 1000 π. Χ.) ἐντεῦθεν ἔλαβε χρυσὸν καὶ ἐλεφάντινον ὅστούν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Κυρίου. Εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἵδρυσαν πολυαρίθμους ἀποικίας (Τύροις, Σιδῶν, Καρχηδῶν, Γάδειρα). Ἐκόμισαν κασσίτερον ἐκ τῆς Ἀγγλίας καὶ κατέστησαν γνωστὸν τὸ ἤλεκτρον. Φοίνικες δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου *Νεκῶ* (περὶ τὸ 610) περιέπλευσαν τὴν Ἀφρικὴν, ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου (Ἐρυθρᾶς θαλάσσης). Τὸ ἐμπόριον αὐτῶν μετέβη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Μίλητον ἐκαλλιεργήθησαν αἱ γεωγραφικαὶ σπουδαί. Ἐνταῦθα ὁ *Ἀναξίμανδρος* ἐσχέδιασε τὸν πρῶτον τῆς γῆς χάρτην, καὶ ὁ *Ἐκαταῖος* συνέγραψε τὴν πρώτην τῆς γῆς περιγραφὴν. Καθ' αὐτὸ ὅμως πατὴρ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας καὶ ἱδρυτὴς τῆς γεωγραφίας θεωρεῖται ὁ *Ἡρόδοτος* (γεννηθεὶς τῷ 484 π. Χ. εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς

Μικρᾶς Ἀσίας). Οὗτος ἀπεδήμησε μακρὰν ὡς ἔμπορος, ἐπεσκέφθη τὰς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἀποικίας τῆς Μιλήτου μέχρι τοῦ *Taraitos* (Δών) καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Καυκάσου, ἔνθα κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμπορεύετο, κατόπιν δ' ἔγραψεν ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε κατ' ἀντίθετον δὲ διεύθυνσιν ἔφθασεν ἔπειτα μέχρι τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῶν Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου, πιθανώτατα δὲ καὶ μέχρι τῆς Καρχηδόνος.

Ἀλλὰ τὰ μέγιστα καὶ σπουδαιότατα προσέβησαν τὰς γεωγραφικὰς σπουδὰς αἱ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐκστρατεῖαι. Ἀπεκαλύφθη δὲ τῆς Ἰνδικῆς ἡ θαυμασία χώρα, καὶ πρὸς βορρᾶν οἱ στρατοὶ αὐτοῦ προσέβησαν μέχρι τοῦ Ἰαξάρτου. Συγχρόνως δὲ ὁ Μασσαλιώτης μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος *Πυθέας* κατέστησε γνωστότερα τὰ πρὸς δυσμὰς τῆς γῆς περιπλεύσας τὴν Ἰβηρίαν καὶ Γαλιαν· ὀνομάζει δὲ κατὰ πρῶτον τὴν *Albiōna* (Ἀγγλίαν) καὶ *Balτίαν*, τὴν Βαλτικὴν γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ περιγράφει ἀκριθέστερον τὸν τόπον, ἔνθα εὐρίσκεται τὸ ἤλεκτρον παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Πρωσσίας ἢ τὰ παράλια τῆς Ἰουτλανδίας ἔνθα καὶ ἤλιετο τὸ σπάνιον τοῦτο προϊόν. Ἡ δὲ *Θούλη*, ἡ πορρωτάτη πρὸς βορρᾶν νῆσος, εἰς τὴν ὁποίαν ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ ὁ Πυθέας, εἶνε πιθανῶς μία τῶν Σετλανδικῶν νήσων.

Κατόπιν δὲ προώδευσαν αἱ γεωγραφικαὶ σπουδαὶ μάλιστα εἰς τὴν πόλιν τοῦ παγκοσμίῳ ἐμπορίου Ἀλεξάνδρειαν· καὶ ὁ *Ἐρατοσθένης* περὶ τὰ 200 π. Χ. ἔγραψε τὴν πρώτην μεγάλην γεωγραφίαν τῆς ὅλης γνωστῆς γῆς, μετρήσας πρῶτος μοῖραν τοῦ μήκους· ὁ δὲ *Ἰππαρχος*, ὁ χαράξας πρῶτος ἀστρονομικοὺς πίνακας, ἐτελειοποίησε τὸ σύστημα τοῦ Ἐρατοσθένους.

Κατὰ δὲ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους προήγαγον τὰ μέγιστα τὴν ἐπιστημονικὴν γεωγραφίαν οἱ Ἕλληνες *Στράβων*

κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα καὶ ὁ Κλαύδιος *Πτολεμαῖος* ἐκ τοῦ Πηλουσίου κατὰ τὸν δεύτερον μ. Χ. αἰῶνα. Ὁ δεύτερος μάλιστα ἐξέδωκεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλήρη περιγραφὴν τῆς γῆς κατὰ μοίρας τοῦ πλάτους καὶ μήκους μετὰ 27 γεωγραφικῶν πινάκων, ἐν οἷς ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς διαβαίνει διὰ τῶν νήσων τῶν Μακάρων (Καναρίων).

Κατὰ δὲ τὸν μεσαίωνα αἱ πρόοδοι τῆς γεωγραφίας παρηκολούθησαν τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰσλαμισμοῦ, τὸν πρὸς ἀλλήλους ἀγῶνα εἰς τὰς σταυροφορίας, τὰς κατὰ θάλασσαν πορείας καὶ τὰ παράβολα πράγματα τῶν Νορμανδῶν, καὶ τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῶν Ἰταλικῶν πόλεων, πρὸ πάντων τῆς Γενούης καὶ Ἑνετίας. Ὁ νομαστικότητα δὲ τῶν πολυαρίθμων λογίων Μωαμεθανῶν εἶνε ὁ ἐκ τῆς Σέπτης (Κεύτης) Ἑδρίσης (περὶ τὸ 1150), ὁ Ἀβουλφέδας (ἀποθ. 1331), ἡγεμὼν εἰς τὴν Συρίαν, ὁ μέγιστος γεωγράφος καὶ λόγιος τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἑβρὸς Βατούτας, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1324 ἐπὶ 30 ἔτη ἀκόπως περιηγήθη σύμπασαν τὴν Ἀνατολὴν κατὰ τε ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀπὸ τῆς Ταγγέρης μέχρι τῆς Κίνας, περιέγραψε δ' ἔπειτα τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ. Περὶ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβουλφέδα ἐπεχείρησεν ὁ μέγας Ἑνετὸς Μάρκος Πῶλος, ὁ Ἡρόδοτος τοῦ Μεσαίωνος, μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς πρέσβεως τῆς δημοκρατίας, τὴν ὁδοπορίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ Μογγόλου αὐτοκράτορος Κουβλαῖ Χάν. Τυχὼν δὲ παρ' αὐτῷ εὐνοίας καὶ μεγάλως τιμηθεὶς, τὸν συνώδευτεν ἐκστρατεύοντα πρὸς κατὰκτησιν εἰς τὴν Κίναν, διῆλθε τὴν Μογγολίαν, Κίναν καὶ τὸ Τιβέτ, ἔτι δὲ τὴν Νότιον Ἀσίαν μέχρι τῆς Πεγούης, καὶ μετὰ 26 ἐτῶν διατριβὴν ἐν Ἀσίᾳ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπὶ πλοίου ἐκ τῆς Κίνας διὰ τῶν Φιλιππίνων, Μολούκκων καὶ Σουνδαίων νήσων, ἐν ἔτει 1298. Ὀλίγον

δὲ μετὰ ταῦτα ἤχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν, Γενοατῶν καὶ αἰχμάλωτος ὢν συνέγραψε τὴν περιήγησιν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν· *Θαύματα τοῦ κόσμου* (*mirabilia mundi*). Παρέχει δὲ τὰς πρώτας περὶ τῆς Ἰαπωνίας (Ζιπαγγού) εἰδήσεις· εἰς δὲ τὴν Πεγούην ἔμαθε καὶ τὸ ὄνομα τῆς πρὸς Δ. Ἰνδικῆς, καὶ εἶνε ὁ πρῶτος, ὅστις ὀνομάζει τὴν *Βαγγάλαρ*, ἥγουν τὴν *Βεγγάλην*.

Ἐν τοσοῦτῳ δὲ ἀπεμαράνθη τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα τῶν ἐμπορικῶν δημοκρατιῶν τῆς Ἰταλίας διὰ τῶν κατακτήσεων τῶν Τούρκων εἰς τὴν πρὸς δυσμὰς Ἀσίαν· ἀντικατέστησαν δ' αὐτοὺς οἱ Πορτογάλοι καὶ Ἰσπανοί. Τὴν δὲ κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἣν εἶχεν ὑποδείξῃ ὁ Μάρκος Πῶλος εὔρε πρῶτος ὁ Πορτογάλος Ἰνφάντης (βασιλόπαις) *Ερρίκος ὁ θαλασσοπόρος* (1394—1460), μέγας μάγιστρος τοῦ τάγματος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποῦ τοῦ εἰσοδήματα μετεχειρίσθη πρὸς σκοπίμως διευθυνομένας ἀνακαλύψεις. Ὑπῆρξε δ' οὕτω θεμελιωτὴς τοῦ μεγάλου τῆς Πορτογαλίας ἀποικιακοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον διεδόθη καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδικήν. Διὰ τοῦ πολλοῦ δ' αὐτοῦ ζήλου ἐπεξετάθησαν μάλιστα αἱ περὶ τῆς Ἀφρικῆς γνώσεις ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ μέχρι τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἰς διάστημα 500 γεωγραφ. μιλ. (3700 □ χιλιομ.). Κυριευθείσης δὲ ἤδη τῆς *Κεύτας* (Σέπτας) τῷ 1415, οὕσης τότε τόσον ἐπικινδύνου πρὸς τὴν Πορτογαλίαν, ὅσον ἄλλοτε ἡ Καρχηδὼν πρὸς τὴν Ῥώμην, ἐπετελέσθη τῷ 1434 ὁ περίπλους τοῦ ἀκρωτηρίου *Βογιαδῶρον*· ἐγένοντο δ' ὡσαύτως κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἑρρίκου καὶ αἱ θαλασσοπορίαι τοῦ Ἑνετοῦ *Αλοῦζου Λακαδαμόστου* (1455—56), ὅστις προέβη μέχρι τῶν *Βισσαροσειῶν κήσων*. Ὁ δὲ Πορτογάλος *Βαρθολομαῖος Διάζος* ἔφθασεν ἔπειτα

τῷ 1487 εἰς τὸ ἀκρωτήριο τῆς *Καλῆς Ἑλπίδος*.

Νέα δὲ μεγάλη ὥς πρὸς τὴν γεωγραφίαν ἐποχὴ (ἡ τῶν νέων χρόνων) ἤρχισεν ὅτε ὁ Βάσκος Δεγάμας διέπλευσε τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, τῇ δὲ 22 Μαΐου 1498 προσωρμίσθη ὁ στόλος αὐτοῦ εἰς τὴν Καλικούτην ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Μαλαβάρης· Κολόμβος δὲ ὁ Γενοάτης, θελήσας ὥσαύτως νὰ εὔρῃ κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀν. Ἰνδίας πλέων πρὸς Δ., προσωρμίσθη μετὰ τρίμηνον πλοῦν, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492, εἰς τὴν *Γουάναχάρην*, μίαν τῶν Βαχαμαίων νήσων· κατὰ δὲ τὸν δεύτερον αὐτοῦ πλοῦν ἀνεκάλυψεν ἐκ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν τὴν *Δομίνικαν*, κατὰ τὸν τρίτον τὴν *Τρινιδάτην* καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὅρινόκου ποταμοῦ, καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὸ ἀκρωτήριο Κατοχὴν μετὰ τῶν βορείων παραλίῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Τῷ δὲ 1519 ἐπλευσεν ὁ Πορτογάλος *Μαγγελλᾶρος* πρὸς τὰ νότια τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὴν διεύθυνσιν, ἣν πρὸ αὐτοῦ εἶχε διαγράψῃ ὁ Ἀμέρικος Βεσπούκκης, καὶ εὔρεν εὐτυχῶς διὰ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντος Μαγγελανικοῦ πορθμοῦ καὶ διὰ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ τὴν πρὸς τὰς Ἀν. Ἰνδίας κατὰ θάλασσαν ὁδόν. Οὗτος εἶνε ὁ πρῶτος μέγας τῆς γῆς περίπλους.

Ἀκαταπαύστως δὲ νῦν ἐξέτειναν οἱ Ἰσπανοὶ τὰς κατακτήσεις αὐτῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Καὶ τῷ μὲν 1521 ἀνεκάλυψε καὶ κατέκτησεν ὁ Φερδινάνδος Κορτήσιος τὸ *Μεξικόν*, τῷ δὲ 1536 ἐκυρίευσεν ὁ Φραγκίσκος Πιζάρρος τὴν *Περουτάν*· ὥσαύτως δ' ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ἡ *Καλιφορρία*. Τὸ δὲ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν βορειότατον μέρος τῆς Ἀμερικῆς πρὸ ἑκατονταετηρίδων ἤδη εἶχεν ἀνακαλυφθῆ ὑπὸ τῶν *Νορμανδῶν*. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἰσλανδίας ἔφθασαν οὗτοι περὶ τῷ 982 εἰς τὴν

Γροιλλανδίαν· εἰς ταύτης δὲ τὰ πρὸς δυσμὰς παράλια μέχρι τῆς 72 μοίρας τοῦ πλάτους ἵδρυσαν οἱ Ἰσλανδοὶ ἀποικίας, αἵτινες μέχρι τοῦ τέλους τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος διετέλουν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Εὐρώπης. Ἐπειτα ὁμως μέχρι τοῦ 1721, ὅτε ὁ ἱεραπόστολος Ἰωάννης Ἐρέδης ἀνεκάλυψε πάλιν τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Γροιλλανδίας, ἦτο ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ πάγων. Ἡδὴ δὲ τὸν 17 αἰῶνα ἀκαμάτως ἀπεπειρῶντο νὰ εὕρωσι πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀμερικῆς συγκοινωνίαν μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ὁ Οὐδσων ἀνεκάλυψε τῷ 1610 τὸν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα Οὐδσώγειον πορθμὸν καὶ κόλπον· ὁ δὲ Βαφῖρος τῷ 1616 τὸν ἐπώνυμον αὐτοῦ κόλπον. Ἀλλὰ μόλις τὸν 19 αἰῶνα μετὰ κινδυνωδеста-
 τας τῶν Ἀγγλῶν θαλασσοπόρων ἐπιχειρήσεις ἀνεκαλύφθη ἡ ΒΔ. αὐτοῦ διάβασις. Τῷ δὲ 1819 ἔφθασεν ὁ Πάρους διὰ τοῦ Λαγκαστρείου καὶ Βαρροβείου πορθμοῦ εἰς τὴν νῆσον Μελβίλλην, καὶ δέκα ἔτη βραδύτερον ἀνεκάλυψεν ὁ νεώτερος Ρόσσιος εἰς τὴν χερσόνησον Βοωθίαν Φέλικα τὸν μαγνητικὸν Βόρειον πόλον. Δυστυχῆς δ' ὑπῆρξεν ὁ τῷ 1845 ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου γενόμενος πλοῦς. Καὶ δέκα ἐννέα μὲν ἀποστολαὶ ἔγειναν κατὰ τὰ ἔτη 1849—1854, ὅπως εὗρεθῶσι τὰ ἔχνη τῶν γενομένων ἀφάντων· μόλις ὅμως κατὰ τινα τελευταῖον πρὸς ἀνακάλυψιν πλοῦν ὑπὸ τὸν Κλιττόχιον τῷ 1859 ἐπληροφορήθησαν μετὰ βεβαιότητος εἰς τὴν νῆσον τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου περὶ τοῦ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1847 συμβάντος θανάτου τοῦ Φραγκλίνου. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ κατὰ τὸ 1850 ὁ Μικλούρης, εἰσχωρήσας ἀπὸ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Βορείου πόλου διέπλευσε πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ. Κατόπιν ἔγειναν νέαι ἀπόπειραι πρὸς διερεύνησιν τῆς ἀρκτώας χώρας, ὅχι ὅμως ἐκ τῆς δυτικῆς

Γροιλλανδίας ἢ διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς πρὸς δυσμὰς τῶν Σπιτςβεργίων νήσων (τῆς Ῥωσσίας) θασάσσης. Πέντε δ' ἐκδρομαὶ ἐγένοντο ἱκανῶς ἐπαυξήσασαι τὰς περὶ τῶν χωρῶν τοῦ πόλου γνώσεις τῷ 1870. Καὶ ἄλλας δ' ἔπειτα ἐκδρομὰς ἔκαμαν, ὅπως προχωρήσωσι πρὸς τὸν βόρειον πόλον ὁρμώμενοι ἐκ τῆς θαλάσσης τῆς Νοβιάγια Ζέμλας, βοηθούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ ρεύματος καὶ τῆς αὐτόθι ἀλιείας τῶν ἰχθύων. Οὕτω λοιπὸν ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὸν *Βεϋπρέχτορ* καὶ *Βαϋέρορ* ἐκδρομῆς τῶν Αὐστριακῶν καὶ Οὐγγρων ἀνεκαλύφθη εὐρὺ νήσων σύμπλεγμα, ἡ Χώρα τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ, καὶ φερόμενοι δι' ἐλκθήρων ἐπὶ τῶν πάγων ἔφθασαν μέχρι τῆς 83° βορ. πλάτους. Οἱ δὲ πρὸς τὸν θάνατον παλαίοντες ναῦται τοῦ πόλου εἶδον ποικιλίαν πτηνῶν οὐδέποτε ἄλλοτε παρατηρηθεῖσαν εἰς τοσοῦτον πλάτος, ζωογονουμένην δὲ ὑπὸ τοῦ θαλασσίου ρεύματος εἰς τὰ ἐκτεταμένα πρὸς Δ. παράλια τῆς ἀνακαλυφθείσης χώρας (1872—1874). Ἡ δὲ ὑπὸ τὸν *Νορδεσκολδην* Σουηδικὴ ἐκδρομὴ κατώρθωσε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀσιατικὴν ἡπειρον. Διαχειμάσαντες δὲ 10 σχεδὸν μῆνας εἰς τὴν βορειανατολικὴν ἄκραν τῆς Τσουκίης χερσονήσου, ἔφθασαν διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ εὐτυχῶς εἰς τὴν *Γοκοχάμαρ* (2 Σεπτ. 1879). Πρὸς Δ. δὲ τῆς Γροιλλανδίας διήλθε τῷ 1871 ὁ *Χάλλ* ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἠκολούθησεν ἡ ἐκδρομὴ τοῦ Κάνη (1853—1855), καὶ ἔφθασεν οὕτω μέχρι τοῦ βορειοτάτου σημείου εἰς τὸ ὅποιον ἠδυνήθη νὰ προχωρήσῃ πλοῖον (82° βορ. πλάτους). Διὰ τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Χάλλ ἐπεβεβαιώθη πρὸ πάντων ρεῦμα ἐκ βορρᾶ προερχόμενον καὶ ξυλείαν συναπάγον, συναπαντῶν δὲ τὸ ἐκ νότου εἰς τὸ Σμίθιον Σουνδον εἰσρέον· οὕτω δὲ ἀπεδείχθη τὸ πρῶτον ὅτι ἡ Γροιλλανδία εἶνε νῆσος. Τὸν αὐτὸν σκοπὸν, νὰ εἰσχωρήτῃ εἰς

τὸν βόρειον πόλον, εἶχεν ἡ τολμηρὰ ἐκδρομὴ τοῦ Ἀγγλοῦ *Νάρη*. Καὶ προέβη μὲν πέραν τοῦ βορειοτάτου σημείου τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Χάλλ (μέχρι τῆς 82° 27' βορ. πλάτ.), ἀλλὰ δὲν εὔρε πλέον θάλασσαν πλευστήν, ἀλλὰ μόνον ἀδιεξόδους ὄγκους· συρόμενοι δὲ ἐπὶ τῶν πάγων ἔφθασαν μέχρι 83° 20' 26'' βορ. πλάτ. (20 Μαΐου 1876) Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ *Πάρρυς* ἔφθασε μὲν τῷ 1827 μέχρι 82° 45', δὲν ἡδυνήθη ὥμως νὰ παρατηρήσῃ ἔκτασιν γῆς τοιαύτην, οἷαν εἶδεν ὁ Χάλλ.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν διερεύνησιν τῶν Ἰσημερινῶν χωρῶν τῆς νέας ἡπείρου νέαν ἤρχισαν ἐποχὴν αἱ εἰς τὴν Ἀμερικὴν περιηγήσεις τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου *Αλεξάνδρου Οὐμβόλδου* εἰς τὰ ἔτη 1799 — 1804, καὶ ἡ περὶ αὐτῶν μεγάλη αὐτοῦ συγγραφὴ.

Καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα δὲ τῆς Ἀφρικῆς κατώρθωσε νὰ προχωρήσῃ κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γερμανῶν ὁ ἐπιστημονικὸς ζῆλος. Ἦδη δὲ τῷ 1795 εἶχε φθάσῃ ὁ *Μοῦγγος Πάρκος* εἰς τὸν Νίγρον ποταμόν. Μεγάλα δ' ἀποτελέσματα ἔφερεν ἔπειτα τῷ 1849 ἡ παρὰ τοῦ Ἀγγλοῦ *Ριχάρδσωρος* (ἀποθ. τῷ 1851 πλησίον τῆς Κούκας) καὶ τῶν Γερμανῶν *Βάρθου* καὶ *Ὁδερβέργη* (ἀποθ. τῷ 1852 εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Τσάδης) γενομένη ἐπιχείρησις. Ὁ Βάρθος ἔφθασεν εὐτυχῶς εἰς Τιμβουκτού, τὴν περιφημοτάτην τῆς ἐνδοτέρω Ἀφρικῆς πόλιν, καὶ τῷ 1855 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Εὐρώπην. Καὶ ἐφοινεύθη μὲν ὁ ἐν τῷ Σουδάν διάδοχος αὐτοῦ *Φόργελ* τῷ 1856 εἰς τὴν χώραν Βαδαί, ἀλλ' ὁ *Γερχάρδος Ρόλφς* ἐπεξέτεινε καὶ ἐτελειοποίησε τὰ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐρευνητῶν γνωσθέντα (1863 — 1867)· ὑπῆρξε δὲ ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος, ὅστις διῆλθε τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς μεγάλης Σύρτιος (Τριπόλεως) μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας (Λά-

γου). Τῷ δὲ 1873 ὁ *Ναχτιγάλ*, διερευνήσας τὴν *Σαχά-*
ραν νοτιοανατολικῶς τοῦ *Φεζάν* καὶ τὰς βορειοανατολι-
 κῶς καὶ νοτιοανατολικῶς τῆς *Τσάδης* λίμνης κειμένης
 χώρας (1869 — 1873), ἔφθασεν εὐτυχῶς εἰς τὸ *Βαδαί*,
 καὶ τέλος ἦλθεν εὐτυχῶς εἰς τὸ *Κάϊρον* διὰ τοῦ *Φώρ*,
 τοῦ *Κορδοφάν* καὶ τῆς *Χαρτούμης*.

Ἐν ἔτει δὲ 1855 οἱ *Γερμανοὶ Ἰσραπόστολοι* *Ἐρχάρ-*
δος καὶ *Κράπφος* ἔλαβον κατὰ πρῶτον γνῶσιν τῆς μεγά-
 λης λίμνης *Οὐκερέβης* (*Βικτωρίας Νυάνζας*), εἰς τὴν
 ὁποίαν τῷ 1858 ἔφθασαν πραγματικῶς οἱ Ἕλληες *Βούρ-*
των καὶ *Σπέκης*. ὑπὸ δὲ τοῦ τελευταίου, εἰς δευτέραν
 περιήγησιν ἐν ἔτει 1863, ἀπεδείχθη ἡ τέως εἰκαζομένη
 σύνδεσις τοῦ *Νείλου* μετὰ ταύτης καὶ ἄλλων λιμνῶν καὶ
 ὑπὸ τοῦ *Σαμουήλ Βακέρου* μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνακα-
 λυφθείσης *Μουτάρης Λίμνης* (*Νυάνζας* τοῦ Ἀλβέρτου).
 Ἦδη δ' ἐν ἔτει 1862 ὁ *Δέκκεν*, *Κέρστεν* καὶ ὁ Ἕλληες
Θόρροστον εἶχον ἀναβῆ τὴν διπλὴν κορυφὴν τοῦ *Κα-*
λιμανζάρου (τὰ τοῦ *Πτολεμαίου* χιονοσκεπῆ ὄρη τῆς
Σελήνης εἰς τὰς πηγὰς τοῦ *Νείλου*) εἰς ὕψος 4,280 μέ-
 τρων, ὑπελόγησαν δὲ τὴν κυρίαν κορυφὴν ὕψους 5,700
 μέτρων. Καὶ ἐφρονεῖτο μὲν εἰς τὴν χώραν τῶν *Σωμαλίων*
 ὁ *Δέκκεν* τῷ 1865, κατεβλήθη δὲ ἐν ἔτει 1873 ὑπὸ τῶν
 ἀδιηγήτων ταλαιπωριῶν ὁ ἐκ τῶν νοτίων πρὸς τὴν χώ-
 ραν τῶν πηγῶν τοῦ *Νείλου* σπεύδων, τολμηρῶς δὲ καὶ
 θαυμασίως ἀντέχων ἐρευνητῆς τῆς νοτίου Ἀφρικῆς *Λι-*
βιεζτόρης, ἀφοῦ ἐπεχείρησε νέαν ἐρευνητικὴν πορείαν
 πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς *Ταγγανείας* λίμνης ἦν αὐτὸς ἀνε-
 κάλυψε καὶ ἐπανειλημμένως ἐπεσκέφθη· ἀλλ' ὅμως ἀνεῦ-
 ρε δυτικὴν ἐκ τῆς *Ταγγανείας* λίμνης ἐκροὴν (ἀναμφι-
 βόλως φερομένην πρὸς τὸν ποταμὸν *Κόγγον*) ὁ *Καμέρων*.
 ἔφθασε δ' αἰσίως ὁ περιηγητῆς οὗτος τῷ 1875 εἰς τὴν

πρὸς Δ. παραλίαν. Τοῦναντίον δὲν ἐξεπληρώθησαν ἄχρι τοῦδε αἱ προσδοκαί τῆς κατὰ παρόρμηνσιν τοῦ ἐν Βερολίνῳ καθηγητοῦ Βαστιανοῦ περὶ τὸ τέλος τοῦ 1872 ἰδρυθείσης « Γερμανικῆς ἐταιρείας πρὸς ἐρεῦνησιν τῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς. » Ναυαγησάσης δὲ τῆς κυρίας ἀποστολῆς ἕνεκα τῆς ἀπιστίας τῶν ὁδηγῶν καὶ τῆς Φετισχικῆς δεισιδαιμονίας τῶν αὐτοχθόνων, ἐπέστρεψεν εἰς Εὐρώπην ὁ Γυσφέλδης ἐκ τῆς ἐν τῇ Κάτῳ Γουίνεᾳ παραλίας τοῦ Λοάγγρου, ἔνθα εἶχεν ἰδρυθῆ σταθερὸς σταθμὸς πρὸς βορρᾶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κόγγου. Τῷ δὲ 1877 ὁ δαπάνη ἐφημερίδος τῆς Νέας Ὑόρκης εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς ἀποσταλὲς Στάρλεϋ ἀνεκάλυψεν ὅτι ὁ Κόγγος καὶ Λουαλάβας εἶνε τὸ αὐτό. — Ὑπὸ δὲ τοῦ ἀκαταπονήτου Σχβεϊνφούρθη, προχωρήσαντος τῷ 1869 καὶ 1870 εἰς τὰς ἐν τῇ πρὸς δυσμὰς ἀνωτέρᾳ περιοχῇ τοῦ Νείλου χώρας τῶν Νιάμ. Νιάμ. Καννιβάλων, ἐπεβεβαιώθη μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ ὑπαρξὶς νάννων τινῶν ἀνθρώπων, τῶν Ἀκκαίων. Οὗτοι δέ, ὅπως καὶ ἄλλοι τῆς ἐνδοτέρας Ἀφρικῆς λαοί, ἀνάστημα ἔχοντες κατώτερον τοῦ μετρίου, ἔτι δὲ οἱ Βοῦσχοι, νεωστὶ (1864—1866) ἐπιμελέστατα περιγραφέντες ὑπὸ τοῦ Γουστάβου Φριτσίου, ἰδρυτοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς τῶν διαφορῶν σχέσεων τῶν λαῶν τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, εἶνε πιθανῶς διασκορπισμένα λείψανα τῶν ἀρχηγόνων τῆς μεσημβρι- τῆς Ἀφρικῆς κατοίκων. Αὐτοῦ προσέτι διηρέυνησεν ὁ Κάρολος Μάουχ τὰς κατὰ μέγα μέρος ἀγνώστους εἰσέτι χώρας τοῦ ποταμοῦ Ὁράγγη πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ Ζαμβέζη (1865—1872), καὶ ἀνεκάλυψε τὰ ἀξιοθέατα ἐρείπια τοῦ Ζιμβάβου, τοῦ ὑπὸ τινῶν νομιζομένου Ὁφίρ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Καὶ Γερμανοὶ κατόπιν μὲν ἠρεύνησαν τὴν Ἀφρικὴν, ἐν οἷς ὁφθᾶσας εἰς Ζανζιβάρην Βίσμαρ (Νοεμ.

1882). τῷ δὲ 1883 ἀπεσταλμένοι τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐδρευούσης Γεωγραφικῆς Ἑταιρείας ἔφθασαν ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀφρικῇ εἰς τὸ κράτος *Soudan*, ἧς ὁ βασιλεὺς *Mervelik* ἐξέρχεται ἐντὸς σάκκου, δέχεται δὲ τοὺς ὑπουργοὺς καρμινοβατοῦντας.

Καὶ τῶν Ἰμαλαῶν δὲ οἱ διάφοροι τόποι κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἐπιστημονικῶς διηρευνήθησαν, πρὸ πάντων ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν *Σλαριντβεττωρ* τῷ 1854 μέχρι τοῦ 1858. ἐν ᾧ οἱ Ῥῶσοι, προσλαμβάνοντες καὶ Γερμανοὺς ἐρευνητάς, ἐργάζονται ἀδιακόπως πρὸς διερεύνησιν ἔνθεν μὲν τῆς Ἀνατολικῆς Σιβηρίας μέχρι τῆς Κορέας καὶ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, ἐτέρωθεν δὲ τῶν χωρῶν τοῦ Καυκάσου, τῶν Κιργισίων ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) καὶ τοῦ Χορασάν. Ἡ δ' ἐκ τε τῶν βορείων καὶ νοτίων συγχρόνως ἐπιχειρηθεῖσα διερεύνησις τοῦ Θιενσχάν καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ Τουρκεστάν, τοῦ ὑψηλοῦ ἐρήμου πεδίου (στέππης) τοῦ *Παμίρ* (τῆς « Ὀροφῆς τοῦ κόσμου »), κυρίως ὑπὸ τοῦ *Ἀυθάρδου*, ὅστις εὗρεν αὐτόθι τέλος βίαιον (Αὐγ. 1870), ἀνήκουσι, μετὰ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἀρκτικῆς ζώνης, εἰς τὰς λαμπροτάτας γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν νὰ δείξωμεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ἡ δὲ μεγάλη Νότιος χώρα (*terra australis*), περὶ τῆς ὁποίας ἐνόμιζον ὅτι κεῖται περὶ τὸν νότιον πόλον, ὡς ὁ παλαιὸς κόσμος περὶ τὸν βόρειον πόλον, ἀνεκαλύφθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν τὴν 17 ἑκατον. (1619). Τῷ δὲ 1642 περιέπλευσεν ὁ *Ἀβελ Τάσμαρ* τὴν νῆσον *Δειμερίαν* ἢ *Τασμαρίαν*, ἀνακαλύψας καὶ τὴν *Νέαν Ζηλανδίαν*, Ἐπειτα δὲ διεκόπησαν αἱ ἀνακαλύψεις μέχρι τῶν μεγάλων περιηγήσεων τοῦ Ἀγγλοῦ Ἰακώβου Κώκ, ἀπὸ τοῦ 1768 μέχρι τοῦ 1779, καθ' ὃ ἔτος ἐσφάγη εἰς

τὸ Χαβάϊον· τῷ δὲ 1788 ἐθεμελιώθη τὸ Σιδνέον. Τὸ δ' ἐπὶ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἡπείρου ἐπικείμενον σκότος διεσκεδάσθη κατὰ πρῶτον διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1815 γενομένων Ἀγγλικῶν καὶ Γερμανικῶν ἀποστολῶν. Μόνον ἀπὸ τοῦ 1842—1858 ἔγειναν 29 πρὸς ἀνακαλύψεις θαλασσοπορίαι. Καὶ διηρέυνησε μὲν ὁ Γερμανὸς Λεϊχάρδος τῷ 1844 τὴν ἀνατολικὴν καὶ βόρειον παραλίαν μέχρι τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τοῦ κόλπου τῆς Καρπενταρίας, καὶ συνέλαβε κατόπιν τὸ τολμηρὸν σχέδιον νὰ διαβῇ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς εἰς τὴν δυτικὴν, ἔγεινεν ὅμως ἄφαντος τῷ 1848 (;) εἰς τὴν ἔρημον. Τούναντίον δ' ἐπέτυχεν ὁ Ἀγγλος Στουάρτος νὰ διαδράμῃ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασιν ἐκ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν ἐν ἔτει 1862. Αἱ δ' εἰς τὴν δυτικὴν Αὐστραλίαν ἐκδρομαὶ τοῦ Φορρεστίου (1869—1871) οὐδὲν μὲν ἐπέχυσαν φῶς περὶ τοῦ ἂν ὁ Λεϊχάρδος ἐσώζετο, διεβεβαίωσαν ὅμως ὅτι ἡ πεδινὴ καὶ ἄγονος χώρα εἶνε πλήρης ἁλμυρῶν ἐλῶν, δασωδῶν θάμνων καὶ φυτῶν ἐπικοινωνούντων πρὸς ἄλληλα (σκούθων), ἐκτείνεται δὲ πορρωτέρω ἔτι πρὸς Ἀνατολάς. Ἐκλείπει δὲ καθ' ἑκάστην πλειότερον ἢ ἑλπίς νὰ εὕρωσιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἡπείρου ὄρη καὶ ῥέοντα ὕδατα, καὶ ἀφοῦ ὁ κατὰ γῆν τηλεγράφος ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Αὐγούστας παρὰ τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ Σπεγκερείου κόλπου μέχρι τοῦ λιμένος Δαρβίνου εἰς τὴν βόρειον Αὐστραλίαν, συμπίπτων δὲ σχεδὸν μὲ τὴν ὁδὸν τῆς περιηγήσεως τοῦ Στουάρτου, προεκάλεσε μετ' ὀλίγον πολλὰς ἐκδρομὰς πρὸς τὸ μέχρι τοῦδε τοσοῦτον παραμεληθὲν δυτικὸν ἥμισυ τῆς Αὐστραλίας.¹ Οὕτω δ' ἡ Αὐστραλία,

(1) Ὁ κατὰ γῆν τηλεγράφος (2890 χλμ.) χρησιμεύει κυρίως εἰς τὴν παγκόσμιον ἐπιμιξίαν καὶ τὰς συναλλαγὰς μεταξὺ τῶν Αὐστραλικῶν ἀποικιῶν, τῶν ἐμπορικῶν τόπων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Μεσημ-

καὶ μετὰ τὰς νεωτάτα, ἐρεῦνας εἶνε ἡπειρος μονοτονω-
τάτη, πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ φύσις ἐφέρθη ὡς μητρυνιά· μέγα
δὲ ταύτης μέρος ἔνεκα τῆς χειρίστης τοῦ ἐδάφους ποιότη-
τος εἰς πάντα χρόνον θέλει μένη ἀνεπίδεκτον καλλιέργειας.

ς'. Ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἀνέρχεται περίπου
εἰς 1434 ἑκατομμύρια κατοίκων.

Σύγκρισις τῶν μερῶν τῆς γῆς.

	□ M.	Κατ. περίπου	εἰς ἐν □ M.
Εὐρώπη (ἄνευ τῆς			
Ἰσλανδίας καὶ Νο-			
βάρκας Ζέμλίας).	176,000	328,000,000	1863
Ἀσία	810,000	796,000,000	981
Ἀφρική	540,000	206,000,000	381
Ἀμερική	700,000	100,000,000	143
Αὐστραλία καὶ Πο-			
λυνησία	160,000	4,000,000	25
Χῶραι τῶν πόλων	80,000		
Κεφάλαιον..	2,466,000	1,434,000,000	581

Ἑρινῆς Ἀσίας καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν μητροπόλεων. Ἀπὸ δὲ τοῦ λι-
μένος τῆς Αὐγούστης μέχρι τοῦ Φαλμουῦθ εἰς τὰ νότια τῆς Ἀγγλίας
παράλια κεῖται κάλως μήκος ἔχων 2,700 Γεωγ. Μ. (20,000 χλμ.).

Α Σ Ι Α

[810,000 □ Μ. μετὰ περίπου 796 ἑκατομμ. Κατ.].

Τοποθεσία. Ἡ Ἀσία (1,150 Μ. μακρὰ καὶ 1,300 Μ. πλατεῖα) κεῖται ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Εὐρώπης κυρίως ἐν ὅλῳ μετὰ δὲ τῆς Ἀφρικῆς ἐνοῦται διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ (πλατέος 15 Μ.) καὶ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλικῆς ἡπείρου διὰ σειρᾶς νήσων. Ποικιλωτάτην δ' ἔχουσι διαμόρφωσιν, ὅπως καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ (ἡ Ἰσπανικὴ, Ἱταλικὴ καὶ Ἑλληνικὴ χερσόνησος), τὰ πρὸς νότον μάλιστα εἰς τὰς τρεῖς ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ περικλυζόμενας χερσονήσους· εἰς δὲ τὰ Ἀνατολικά ὑπάρχουσιν ὠσαύτως τρεῖς χερσόνησοι, ἡ Κορέα, Καμτσάτκα καὶ Τσουκτσένη· ἐνῷ πρὸς Δ. μία μόνη μετρίου μεγέθους εἶνε, ἡ Μικρὰ Ἀσία.

Ὅρη. Μέγα ὀροπέδιον φέρεται ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ, ἐκτεινόμενον κατὰ πλάτος πρὸς Ἀν., καὶ διαιρεῖται εἰς τὴν μεγαλητέραν καὶ ὑψηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν μικροτέραν καὶ χαμηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς πρὸς Δυσμὰς Ἀσίας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ὀρίζεται πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Ἱμαλαίων (Ἱμαος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ Ἡμωδὰ ὄρη), πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς ὄρεινῆς χώρας τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἀλταίων καὶ τῆς Δαουρικῆς ὄρεινῆς χώρας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Μαρδσουρικῆς καὶ Σιρικῆς ὄρεινῆς χώρας· μετ' αὐτῆς δὲ συνδέεται ΒΑ. μὲν ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Καμτσάτκας,

πρὸς Ν. δὲ ἡ ἄλυσις τῶν ὀρέων τῆς πρὸς Ἀρ. Ἰνδικῆς. Διὰ δὲ τοῦ Ἰνδουκούχου (Παροπάμισος, Ἰνδικὸς Καύκασος) προστίθεται εἰς τὴν πρὸς Ἀνατολὰς ὀρεινὴν χώραν ἡ πρὸς Δυσμὰς Ἀσία. Ταύτης δὲ πάλιν τὸ μεγαλύτερον πρὸς Ἀνατολὰς ἡμισυ, τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἰράν, συνδέεται διὰ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας μετὰ τοῦ μικροτέρου πρὸς Δ. ἡμίσεος, τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ συνάπτεται πρὸς Β. μὲν μετὰ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν. δὲ μετὰ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Συρίας. Ἀποχωρισμέναι δὲ ὑψοῦνται πρὸς Ν. τὸ ὀροπέδιον τοῦ Λεκανὸς καὶ ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀραβίας.

Ποταμοί. Ἀπὸ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσιν οἱ πρὸς τὰς χαμηλὰς χώρας ῥέοντες ποταμοί. Ἐκ τούτων ἕξ μὲν διευθύνονται πρὸς Ν., ὁ Μεκόντης, ὁ Μεράμης, ὁ Σαλουένης, ὁ Ἰραβάδης, ὁ Βραχαπούτρας, ὁ Γάγγης, ὁ Ἰνδός (χυνόμενοι εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν), ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης (χυνόμενοι εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον). δύο πρὸς Δ. εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην (κατὰ τοὺς παλαιούς ἡμαρτημένως εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν), ὁ Ἀμούρ ἢ Γίχωρ (Ὡς τὸ πάλαι) καὶ ὁ Σίρ (Ἰαξάρτης). τέσσαρες πρὸς Β. ὁ Ἄλως (Κισίλ Ἰρμάκ, χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον), ὁ Ὀβης, Γερισέης καὶ Λένας· καὶ τρεῖς πρὸς Ἀν. ὁ Ἀμούρ, Χοάγγος καὶ Γιαρτσεκιάγγης.

Πεδιᾶδες. Ἡ πεδινὴ Ἀσία (284,000 □ Μ.) διαιρεῖται εἰς 6 ἐκ φύσεως ἀπ' ἀλλήλων χωριστοὺς τόπους. Καὶ τέσσαρες μὲν αὐτῶν φέρονται πρὸς τὸν Ὠκεανόν· ἡ χαμηλὴ χώρα τῆς Συρικῆς, ἡ τῆς Ἰνδοκίνας μεταξὺ τοῦ Τογγείου καὶ Σιαμικοῦ κόλπου, ἡ τοῦ Ἰνδοστὰν καὶ ἡ Συριακῆ μετὰ τῆς Ἀραβικῆς· ἡ δὲ τῆς Σιβηρίας χαμηλὴ χώρα ἐκτείνεται καθ' ὅλον τὸ μῆκος ἔμπροσθεν τῆς ὑψηλῆς κεντρικῆς χώρας, ἐνῶ ἡ χαμηλὴ χώρα τοῦ Τουράν

(ἡ Βουχαρική πεδιάς), περὶ τὴν Ἀράλην λίμνην, ἀνήκει παντάπασιν εἰς τὸ μέσον.

Θάλασσα, κόλποι καὶ πορθμοί. Πρὸς Β. μὲν εἶνε ἡ Βόρειος Παγωμένη θάλασσα (Ἵπερβόρειος ἢ Σκυθικός ὠκεανός), πρὸς Ἀνατολὰς ὁ Μέγας ὠκεανός (Ἐὼς), πρὸς Νότον ἡ Νοτὶν θάλασσα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τῆς ὁποίας μέρη εἶνε ὁ Ἰνδικός ὠκεανός εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Ἰνδικῆς, καὶ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα (Ἐρυθραῖος Πόντος) μεταξὺ τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς πρὸς δυσμὰς Ἰνδικῆς μετὰ τοῦ Περσικοῦ καὶ Ἀραβικοῦ κόλπου, ὅστις πάλιν τελευταῖος διαίρεται πρὸς Β. εἰς τὸν Αἰλαντίτην (μυχὸν) καὶ Ἡρωπολίτην. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Γεδρωσίας κεῖται ὁ Βαρυγάζηρος (τῆς Καρβαύης). Πρὸς Δ. δὲ κεῖται ἡ Μεσόγειος θάλασσα (ἡ Ἑσὼ θάλασσα, ἡ Ἐρτός θάλασσα), μέρη τῆς ὁποίας εἶνε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ὁ Ἑλλήσποντος, (Δαρδανέλλια), ἡ Προποντίς (θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ), ὁ Θρακικός Βόσπορος (στενὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως), ὁ Εὐξείνιος Πόντος (κατ' εὐφημισμὸν πρότερον Ἀξείνιος ὀνομαζόμενος ἕνεκα τῶν θυελλῶν, πειρατῶν καὶ ἀγρίων κατοίκων· τανῶν Μαύρη θάλασσα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Μεσόγειον, ἡνοί' Ἀραβες γεωγράφοι Λευκὴν θάλασσαν καλοῦσιν), ὁ Κιμμερικός Βόσπορος (πορθμὸς τοῦ Κάφφα ἢ Γενικαλέ), ἡ Μαιῶτις λίμνη (τανῶν Ἀζοφική θάλασσα). Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια ἐν Ἀσίᾳ εἶνε ἡ Κασπία ἢ Ὑρκασία θάλασσα, ἡ μεγίστη τῶν λιμνῶν τῆς γῆς, συναπτομένη πιθανῶς ἄλλοτε μετὰ τῆς Ἀράλης λίμνης· διὸ καὶ δὲν ἀναφέρεται ἡ τελευταία ὑπὸ τῶν ἀρχαίων.

Πληθυσμὸς καὶ Θρησκείαι. Κλίμα. Ἐκ τῶν 796 ἑκατμ. τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ κατοικοῦσιν εἰς τὰ βόρεια καὶ

ἀνατολικά, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐρυθρόφαιον *Μογγολικὸν* τύπον, τὰ δὲ $\frac{2}{3}$ εἰς τὰ νότια καὶ δυτικά, ἀνήκοντα εἰς τὴν *Καυκασίαν φυλὴν*. $\frac{1}{4}$ δὲ ἑκατομμ. Μαλαῖοι κατοικοῦσιν εἰς τὴν *Μαλάκαν* καὶ τὰς Σινικὰς νήσους. Ἐκ τῶν κατοίκων τούτων τὰ $\frac{4}{5}$ εἰσέτι εἶνε εἰδωλολάτραι, 18 ἑκατ. Χριστιανοί, 80 ἑκατ. Ὀθωμανοὶ καὶ 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. Ἰουδαῖοι. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἀσίας εἶνε ποικιλωτάτον· καθ' ὑπερβολὴν ψυχρὸν εἰς τὰ βόρεια κατὰ λόγον τοῦ πλάτους· ψυχρὸν εἰς τὸ μέσον, ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῶν ὀρέων· καὶ θερμότατον πρὸς Ν.

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

(Ἀνατολή, Levant).

[34,000 □ Μ., 16 $\frac{1}{3}$ ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ 10,000 □ Μ. μεγάλη χερσόνησος *Μικρὰ Ἀσία* (Asia Minor) εἶνε πεδιάς ὑψηλὴ 4,000^π περιστοιχιζομένη δ' ἐν μέρει ὑπ' ὄφρους ὀρέων· πρὸς βορρᾶν δὲ ταπεινοῦται. Καὶ ἡ μὲν πρὸς Ν. ὄφρος τῶν ὀρέων, ὁ *Ταῦρος*, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἄνω Τίγριδος· ἐπὶ δὲ τῆς ὑψηλῆς χώρας εὐρίσκονται σειραὶ ὀρέων καὶ ὄρη κατὰ μόνας· ἐκ τούτων δὲ τὸ Ἀρδσίς (Ἀργαῖος) ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ φθάνει μέχρι 13,300^π· ὁ δὲ ποταμὸς *Ἄλως* (Κισίλ Ἰρμάκ) διαιρεῖ τὸν τόπον εἰς δύο ἡμίσεα μέρη.

Τὴν Μικρὰν Ἀσίαν συνδέει μετὰ τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς ὑψηλῆς Περσικῆς χώρας ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀρμενίας, ἐνθαῖχουσι τὰς πηγὰς αὐτῶν οἱ ποταμοὶ Εὐφράτης, Τίγρις, Κῦρος καὶ Ἀράξης. Ὁ δ' ἐν Ἀρμενίᾳ στρογγύ-

λος κῶνος τοῦ Ἀραράτ (Μασης ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων καλούμενος) φθάνει μέχρι 16,000^π.

Ἐκ τῶν δύο δὲ ποταμῶν, τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος, ὁ πρῶτος γεννᾶται ἐκ δύο ρυάκων προερχομένων ἐκ πηγῶν τῆς Ἀρμενίας· κάτωθεν δὲ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Ἐρζερούμης προσπλησιάζει μίαν ὥραν περίπου εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Τρίγριδος, μεθ' οὗ σχηματίζει μέχρι τοῦ Βαγδατίου τὴν χώραν τῶν ἐρήμων πεδίων (στεππῶν) Μεσοποταμίαν (τὴν Ἀλδσεζίραν, ἥγουν νησιωτικὴν χώραν). Ἀπὸ δὲ τοῦ Βαγδατίου ἐκτείνεται μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν, ὧν εἶνε κατακάθισμα, ἡ πεδιάς τοῦ σημερινοῦ Ἰράκ Ἀραβί (ἡ ἀρχαία Βαβυλωνία). Ἐνούμενοι δὲ κατόπιν οἱ δύο ποταμοὶ ἀποτελοῦσι τὸν Πασιτίγρητα (Σὰτ Ἐλαράβ), χυνόμενον δι' ἑπτὰ βραχιόνων εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, 7 Μ. κάτωθεν τῆς Βάσρας ἢ Βασσόρας.

Πρὸς Ν. δὲ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας, περικλειομένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Ἀραβικῆς ἐρήμου, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ ἡ στενὴ μὲν ἀλλ' ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Συρίας. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὸ στενὸν τῆς παραλίας κρᾶσπεδον φέρεται ὁ Αἰβαρος (ἥγουν λευκὸν ὄρος, 9,000^π.) καὶ ὁ Ἀρτιλίβαρος μετὰ τοῦ ὑψηλοῦ Ἀερμῶν.

Α'. ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία ἦτο πολὺ γνωστοτέρα εἰς τοὺς ἀρχαίους ἢ σήμερον· διὸ θέλομεν περιγράψῃ αὐτὴν κατὰ τὴν παλαιὰν διαίρεσιν, προσθέτοντες ὅσα τανῦν εἶνε ἀξιοσημεσίωτα.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία πρὸς Ἀν. μὲν ὠρίζετο ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας, ἀφ' ἧς ἐν μέρει ἀπεχωρίζετο διὰ τοῦ ποταμοῦ

Εὐφράτου, νοτιανατολικά δὲ ὑπὸ τῆς Συρίας, ἀφ' ἧς ἀπεχωρίζετο διὰ τοῦ ὅρους Ἀμανοῦ. Οὐδέποτε δὲ ἀπετέλεσε κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ μίαν κυβέρνησιν (ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀγνωστοῦσιν οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι), ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπέκειτο εἰς τοὺς Πέρσας, κατόπιν δὲ εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ μετέπειτα εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντίους. Ἐκ πάντων δὲ τῶν αὐτόθι κατοικησάντων λαῶν οἱ Ἕλληνες εἶνε γνωστότατοι, ἰδρύσαντες πολυχρόνιους ἀποικίας εἰς τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγίου πελάγους.

Οἱ νῦν κάτοικοι. Τανῦν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κατοικοῦσι· 1) Ὁμολογῆται τοῦ Ἰσλαμισμού, ἤτοι Τοῦρκοι (9 ἑκατομμ.), νομάδες Τουρκομάνοι, τρόμος τῶν καρabanίων, Κοῦρδοι (μέρος Ὀθωμανοὶ καὶ μέρος Χριστιανοί) καὶ Ἀραβες· οἱ δὲ Δροῦσοι ἐδρίσκονται πρὸς Ν. τοῦ Λιβάνου· 2) Χριστιανοί, ἤτοι Ἕλληνες, κατοικοῦντες πάντα σχεδὸν τὰ παράλια καὶ πάσας τὰς νήσους (σχεδὸν 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ.). Ἀρμένιοι, Σύροι καὶ Μαρωνίται πρὸς Β. τοῦ Λιβάνου· 3) Ἰουδαῖοι· 4) Τσίγγανοι. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὑπάρχουσι καὶ Ἕλληνες ἀπομαθόντες μὲν τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ διατηροῦντες τὴν θρησκείαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ὁμοεθνῶν.

Κλίμα. Πολὺ ἐγκωμιάζουσιν οἱ ἀρχαῖοι τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ τὸ γλυκὺ κλίμα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Καὶ ὅμως εἰς μὲν τὰ μεσημβρινὰ παράλια συμβαίνουνσι καύσωνες ἀνυπόφοροι, εἰς δὲ τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου πόντου πάσχουσιν ἐνίοτε οἱ ἄνθρωποι ἕνεκα τῆς μεγίστης ὑγρασίας. Ἀλλ' εἰς τὰ μεσόγεια ὁ καύσων μετριάζεται ἕνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ἐδάφους, πρὸ πάντων δὲ τῶν ὀρέων, καθότι τινὰ εἶνε πάντοτε χιονοσκεπῇ.

Κόλποι. Κόλποι γνωστότατοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

εἶνε ὁ Ἀστακηρός (τοῦ Ἰσμιδ) εἰς τὴν Προποντίδα· ὁ Συμυραϊκός ἢ Ἑρμείος εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Ἑρμου· ὁ Παμφύλιος (τῆς Ἀτταλείας)· καὶ ὁ Ἰστικός (τῆς Ἀλεξανδρέττας) εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

† Ὀρη. 1) Ὁ Ταῦρος, κυριωτέρα ἄλυσις τῶν ὀρέων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· ἐχρησίμευε δ' οὗτος ἐπὶ Ῥωμαίων ἐπὶ τινα χρόνον ὡς σύνορον, διαιρῶν τὴν Ἀσίαν εἰς *εὐτεῦθεν* καὶ *ἐπέκεινα* τοῦ Ταύρου Ἀσίαν· καὶ τοι κυρίως Ταῦρος ἐκαλοῦντο τὰ ὄρη τὰ χωρίζοντα τὴν Φρυγίαν καὶ Καππαδοκίαν ἐκ τῆς Παμφυλίας καὶ Κιλικίας· 2) Ἀρτίταυρος, εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὅρος συναπτόμενον ἔνθεν μὲν μετὰ τοῦ Ταύρου, ἑτέρωθεν δὲ μετὰ τοῦ Καυκάσου· 3) τὸ ὄρος Ἀμαρός διαχωρίζων τὴν Κιλικίαν ἀπὸ τῆς Συρίας· οὗτος μνηκυνόμενος ἐνώνει τὸν Ταῦρον μετὰ τοῦ Λιβάνου· 4) Ἰδη (Καζδᾶγ), ὄρος τῆς Μυσίας, καθιερωμένον εἰς τὴν Μητέρα τῶν θεῶν (Κυβέλλην) καὶ περίφημον διὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος, μετὰ τῶν ἀξιοσημειωτῶν κορυφῶν *Κοτύλου*, *Φαλάκρων* καὶ *Γαργάρων*· ἐξ αὐτοῦ ἐπήγαζον ὁ *Γρανικός*, *Σιμβείς* καὶ *Σκάμαρδρος*· 5) Ὀλυμπος (Κεζίζ δᾶγ) εἰς τὴν Μυσίαν καὶ Βιθυνίαν· τὴν δὲ περὶ αὐτὸν χώραν καλοῦσι πολλάκις Ὀλυμπιήν· 6) Ὀλγασσος (Ἰλγας) εἰς τὴν Παφλαγονίαν· 7) Μίμας εἰς τὴν χερσονήσον τῶν Κλαζομενῶν ἐν Λυδία· 8) Τρωῶλος (Βδζ δᾶγ), ὄρος τῆς Λυδίας ὑψηλόν, παράγον εἰς τοὺς κάτω λόφους περίφημον οἶνον· Ἐνταῦθα ἐπήγαζεν ὁ *Πακτωλός*, κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν ὁ Ἀπόλλων ἔδωκεν ὧτα ὄνου εἰς τὸν βασιλέα Μίδαν· 9) *Σίπυλος* (Μάντσα δᾶγ) εἰς τὴν Λυδίαν καλούμενον καὶ *Κεραυνός*, καθὼς πολλάκις ὑπὸ κεραυνῶν πληττόμενον· Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς ποιητάς ἡ Νιόβη μετεμορφώθη εἰς βράχον, φονευθέντων τῶν τέκνων

αὐτῆς· 10) *Μυκάλη*, ὄρος περίφημον διὰ τὴν σύγχρονον τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκην, σχηματίζον δὲ χερσόνησον προχωροῦσαν ἀπέναντι τῆς Σάμου καὶ λήγουσαν εἰς τὸ ἀκρωτήριο *Τρωγίλιον*· 11) *Δίνδυμος* (ἢ *Δίνδυμα*, Μουράδ δ' αὖθις) εἰς τὴν Φρυγίαν, ἱερὸν εἰς τὴν Κυβέλην· ἐντεῦθεν ἐπήγαζεν ὁ *Ἑρμος*· 12) *Ἀργαῖος* (Ἀρδσίς), εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἐν τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων τῆς Ἀσίας, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου, ὡς ἐλέγετο, ἡδύνατό τις νὰ ἴδῃ τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν· 13) *Λάτμος*, εἰς τὴν Καρίαν, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαιάνδρου. Αὐτόθι κατὰ τοὺς ποιητὰς ἡ Ἀρτεμις ἐπεσκέπτετο τὸν Ἐνδυμίωνα· 14) *Φοίνιξ*, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς Καρίας· 15) *Κράγος* (Σάν δ' αὖθις) εἰς τὴν Λυκίαν. Ἐνταῦθα ἐφαίνετο ἡφαίστειον· τοῦτο δ' ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Βελλεροφόντου δαμασθεῖσαν χίμαιραν.

Ποταμοί. Α'. *Ἐκβάλλοιτες* εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· 1) *Θερμῶδων* (Τερμέ), ὀλίγου λόγου ἄξιος ποταμός, ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς ὑπὸ τῶν Ἀμαζόνων, ὡς ἐλέγετο, κατοικουμένης *Θεμισκύρας*, καὶ *Ἰβίς* (Βίρις ἢ Γεσίλ ἑρμάκ)· ἀμφότεροι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Πόντου· 2) *Ἄλως* (Κιζίλ ἑρμάκ), διερχόμενος τὴν Καππαδοκίαν καὶ Γαλατίαν, διαχωρίζων δὲ τὸν Πόντον ἀπὸ τῆς Παφλαγονίας· 3) *Παρθένιος* (Μπαρτίν), μεταξὺ τῆς Παφλαγονίας καὶ Βιθυνίας· 4) *Σαγγάριος* (Σακαριά), διερχόμενος τὴν Γαλατίαν καὶ Βιθυνίαν.

Β'. *Ἐκβάλλοιτες* εἰς τὴν Προποντίδα· 1) *Ῥύνδακος* (Λουπαδί καὶ Μοχαλίτσι πλησίον τῶν ἐκβολῶν), μεταξὺ τῆς Βιθυνίας καὶ Μυσίας. Εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τούτου κατεστράφη ὁ Μιθριδάτης ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου τῷ 73 π. Χ. 2) *Γρανικός* (Τσάν τσάι), περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 334 πρῶτην νίκην τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Γ'. *Ἐκβάλλοιτες εἰς τὸ Αἰγαῖον* 1) *Σκάμανδρος* (Μεντερὲς Σού), ποταμὸς περίφημος διότι ἔρρεε διὰ τοῦ Τρωϊκοῦ πεδίου, καὶ *Κάϊκος* (Βαλὶς τσαΐ), ἀμφότεροι εἰς τὴν Μυσίαν· 2) *Ἑρμος* (Κεδοὺς) καὶ *Καῦστρος* (Κουτσοῦκ Μεϊντερὲς) εἰς τὴν Λυδίαν· 3) *Μαλάνδρος* (Μεϊντερὲς ἢ *Βουριούκ Μεντερὲς*), πηγάζων ἐν Φρυγίᾳ καὶ χωρίζων ἐν μέρει τὴν Λυδίαν ἐκ τῆς Καρίας.

Δ'. *Ἐκβάλλοιτες εἰς τὴν Μεσόγειον*. Ὁ *Σάρος* (Σεῖχον) καὶ ὁ *Πύραμος* (Δζιχούν), ἀμφότεροι εἰς τὴν Κιλικίαν.

Παραπόταμα. 1) ὁ *Λύκος* (Κεῦλου Χισσάρ), χυνόμενος εἰς τὸ Ἰριν. 2) ὁ *Μάκεστος* (Σουσουλέ), χυνόμενος εἰς τὸν Ῥύνδακον· 3) ὁ *Σιμόεις* (Καμάρ-Σού), χυνόμενος εἰς τὸν Σλάμανδρον ἢ Ξάνθον καὶ ὁ *Κίρκ Κόζε*, χυνόμενος καὶ αὐτὸς ἄλλοτε εἰς τὸν Σλάμανδρον, νῦν δὲ διοχετευόμενος πρὸς τὴν ἀπέναντι τῆς Τενέδου παραλίαν. 4) ὁ *Πακτωλὸς* (Μπάγκουλυ), χυνόμενος εἰς τὸν Ἑρμον, περιβόητος διὰ τὰ ψήγματα τοῦ χρυσοῦ, ἅτινα κατεβίβαζεν, ἀφότου κατὰ τοὺς ποιητὰς ἐλούσθη εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ ὁ Μίδας, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς ιδιότητος τοῦ νὰ μεταβάλλῃ εἰς χρυσὸν πᾶν ὅ,τι ἤγγιζε· 5) ὁ *Λύκος* τῆς Φρυγίας (Σουλτάν Ἑμὶρ Τσαΐ ἢ ἴσως Τσονρόκα), χυνόμενος εἰς τὸν Μαϊάνδρον.

Διαιρέσεις κατ' ἐπικρατείας. Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας αἱ ἐπικράτειαι ὑπέστησαν πολλὰς μεταβολάς, παραμείναι καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν εὐμετάβλητοι. Συνήθως δ' ἀναφέρονται δώδεκα κύριαι χῶραι, ὧν 4 κείνται πρὸς βορρᾶν, ἡ *Μυσία*, ἡ *Βιθυνία*, ἡ *Παφλαγορία* καὶ ὁ *Πόντος*, 4 δὲ εἰς τὸ μέσον, ἡ *Λυδία*, ἡ *Φρυγία*, ἡ *Γαλατία* καὶ ἡ *Καππαδοκία*, καὶ 4 πρὸς νότον ἡ *Καρία*, ἡ *Λυκία*, ἡ *Παμφυλία* καὶ ἡ *Κιλικία*. Ὑπ' αὐτὰς δὲ θέλο-

μεν τάξῃ ἄλλας τινὰς χώρας, αἵτινες ὑπῆρξαν μὲν τῷ ὄντι ἰδιαίτεραι ἐπικράτειαι, δύσκολον ὅμως ἤθελεν εἶναι νὰ πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῶν ἰδιαίτερώς.

Α'. ΜΥΣΙΑ

† Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Μυσία ὠρίζετο πρὸς βορρᾶν μὲν ὑπὸ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Λυδίας, καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Βιθυνίας. Ἀποτελεῖ δ' ὁ τόπος οὗτος σήμερον τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ πασσαλικίου τῆς Κιουτάγιας ἢ Ἀνατολῆς. Οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν Μυσίαν λαοὶ ἦσαν· 1) εἰς τὰ ἐνδότερα οἱ *Μυσοί*, καταγόμενοι, ὡς ἐπιστεύετο, ἐκ τῶν Μυσῶν ἢ Μοισῶν τῆς Θράκης, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῶν Λυδῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦσαν πολεμικώτατοι, κατόπιν ὅμως τοσοῦτον ἐξεθελύνθησαν, ὥστε ἡ δειλία αὐτῶν κατήντησε παροιμιώδης («Μυσῶν λεία»). 2) εἰς δὲ τὰ παράλια κατόικουν *Λέλεγες*, *Πελαγοί*, *Θράκες*, *Κρητες*, μετονομασθέντες *Τεῦχροι* καὶ *Δάρδαροι*, καὶ τέλος *Αἰολεῖς*, ἀποικήσαντες εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀφοῦ κατεστράφη ἡ Τρωάς. Καὶ Ῥωμαϊκῇ μὲν ἐπαρχίᾳ ἔγεινεν ἡ Μυσία τῷ 129 π. Χ., τὸν δὲ 4^{ον} μ. Χ. αἰῶνα μετονομάσθη Ἑλλάσποντος.

Διέκρινον δὲ εἰς τὴν Μυσίαν τρία κύρια μέρη· τὴν Τρωάδα πρὸς δυσμὰς, τὴν *Μικρὰν Φρυγίαν* πρὸς βορρᾶν, μεταξὺ τῆς Τρωάδος καὶ Βιθυνίας, καὶ τὴν ἰδίως Μυσίαν πρὸς νότον. Καὶ τὸ μὲν ἀνατολικὸν μέρος τῆς ἰδίως Μυσίας ἐκαλεῖτο *Ἀβρεττηνὴ*· τὰ δὲ παράλια αὐτῆς ὠνομάζονται *Αἰολίς*, διότι ἐνταῦθα εἶχον ἀποικίησιν οἱ Αἰολεῖς· τὸ δὲ μεσημβρινὸν μέρος, μεταξὺ τοῦ Καΐκου καὶ τῆς

Λυδίας, *Τευθαρία*· καὶ τὸ ἀνατολικώτατον μέρος *Μυσία Κατακεκανυμένη*.

4) **Πόλεις ἄξια λόγου.** α'. *Εἰς τὴν Τρωάδα.*

Τροία (Βουνάρμπασσι) παρὰ τὸν Σκάμανδρον, περίπου 1 ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου καὶ τοῦ ὄρους Ἰδης. Ἐκαλεῖτο δὲ προσέτι *Δαρδάρια*, *Τευχρία* καὶ Ἰλιον, καὶ ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς *Πέργαμος*. Σώζονται ἔχνη τινὰ πλησίον τοῦ χωρίου Βουνάρμπασσι. — *Δάρδαρος* ΒΑ τῆς Τροίας, ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πρωτεύουσα μέρους τῆς Τρωάδος, τῆς καλουμένης *Δαρδαρίας*. — *Ἀλεξάνδρεια ἡ Τρωάς* (ἐρείπια καλούμενα Ἐσκή σταμπούλ) παρὰ τὴν θάλασσαν, νοτιοδυτικὰ τῆς Τροίας. Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς *Σιγία*, κατόπιν *Ἀρτιγονία* καὶ τέλος *Αὐγούστα ἡ Τρωάς*, ἐκ τοῦ πέμψαντος ἐκεῖσε Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν Αὐγούστου. — *Ἄσσος* (Βερέμ), κειμένη πλησίον τῆς θαλάσσης, πρὸς Ἀν. τοῦ ἀκρωτηρίου *Λέκτου*, πατρίς τοῦ Στωϊκοῦ φιλοσόφου Κλεάνθους.

5) β'. *Εἰς τὴν Μικρὰν Φρυγίαν.* *Ἄβυδος* (Ναγάρα Βουρουν) εἰς τὸ στενώτατον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου, περίφημον διὰ τὸν ἔρωτα τῆς Ἡρώς καὶ τοῦ Λεάνδρου καὶ τὰς δύο ἐκ πλοίων γεφύρας, ἃς διέταξε νὰ κατασκευάσωσιν ὁ Ξέρξης, ὅπως διαβῶσι τὰ στρατεύματά του ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην. — *Λάμψακος* (Λαμψάκι) παρὰ τὴν Προποντίδα, βορειανατολικά τοῦ Ἑλλησπόντου, περίφημος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Πριάπου καὶ τὸν εἰς τὰ περίχωρα παραγόμενον οἶνον. Ὑπῆρξε δὲ πατρίς τοῦ Ἀναξιμένους, σώσαντος ταύτην τὴν πόλιν, ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἤθελε νὰ τὴν καταστρέψῃ. Ἡ Λάμψακος ἐκαλεῖτο πρὶν *Πιτυοῦσσα*. Τὸ δὲ σημερινὸν *Λαμψάκι* μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων, εἶνε

προάστειον μόνον τῆς ἀρχαίας πόλεως.—*Πάριον* (Καμαράκ), πόλις εὐλίμενος.—*Κύζικος*, τανῦν Ἀρτάκη μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων. Ἦτο δ' αὕτη νῆσος συνδεομένη μετὰ τῆς ἡπείρου διὰ δύο γεφυρῶν τανῦν ὁμῶς ἐνοῦται δι' ἰσθμοῦ. Ἐνταῦθα ὁ Ἀλκιβιάδης ἐνίκησε τὸν Λακεδαιμόνιον *Mίνδαρον* τῷ 410 π. Χ.—*Μιλητόπολις* (πλησίον τοῦ Μοχαλίτς) ἐπὶ τοῦ Μακέστου, ἔνθα οὗτος ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ῥυνδάκου, εἰς τὸν τόπον τῶν Δολιόνων.—*Σκῆψις*, ἔνθα εὗρον τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, κρυμμένα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νηλέως.

6 γ'. Εἰς τὴν **ἰδιῶς Μυσίαν**. Ἀρταρδρος, πλησίον τοῦ ὅρους Ἰδης, παρὰ τὸν Ἀδραμύττιον κόλπον, ἔνθα, κατὰ τὸν Βιργίλιον, ὁ Αἰνείας ἐναυπήγησε τὸν στόλον αὐτοῦ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας.—*Ἀδραμύττιον* (Ἀδραμύττι) πλησίον ὁμωνύμου κόλπου, πόλις τῆς Αἰολίδος, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.—*Κυθωρίαι* (Ἀϊβαλί), πόλις νεωτέρα μὲ 40 χιλ. Κ. Ἑλλήνων, γυμνάσιον, ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεῖα.—*Πιτάκη*, ὄψρ. *Πιτάνα* (Τσανταρλίχ) παρὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν *Εὐήτορ*, ἔνθα κατεσκευάζον πλίνθους ὁπτὰς ἐπιπλεούσας τοῦ ὕδατος.—*Πέργαμος* (Πέργαμα), πλησίον τοῦ Καϊκου, πρωτεύουσα ὁμωνύμου βασιλείου, πατρίς τοῦ ἱατροῦ Γαληνοῦ. Ἐνταῦθα ἐφεῦρον τὸν περγαμηνὸν χάρτην (ἐκ δερμάτων). Εὐμένης δὲ ὁ Β' καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐσχημάτισαν βιβλιοθήκην τὴν διασημοτάτην τῆς ἀρχαιότητος μετὰ τὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. Τανῦν ἔχει 20,000 Κ., ὧν 12 χιλ. Ἑλληνες.—*Εἰλαία* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Κιλίσσελι), ἐπίνειον τῆς Περγάμου, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καϊκου.—*Κύμη* (Ἐρείπ.), παρὰ κόλπον ὁμωνύμου. ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἡ μάλιστα λόγου ἀξία πόλις τῶν Αἰολέων.—*Φώκαια* (Φώκια τανῦν μὲ 4,000 Ἑλλή-

νων ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον) εἰς τὰ σύνορα τῆς Λυδίας μετὰ λιμένος εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε θεμελιωθῇ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Φωκίδος τὸν 12 π. Χ. αἰῶνα, ὅτε ἤλθον συγχρόνως καὶ οἱ Ἴωνες· ἀπέκτησε δὲ μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ ἐμπορίου μέγαν πλοῦτον, ἐκπέμψασα πλείστας ἀποικίας, ὧν διασημοτάτη εἶνε ἡ ἐν Γαλλίᾳ Μασσαλίᾳ. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ὑπῆρξε μέρος τῆς Λυδίας, ἀλλὰ τὸν 6^{ον} π. Χ. αἰῶνα κατέλιπον αὐτὴν οἱ Φωκαεῖς, ὅπως διαφύγωσι τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Κύρου. *

Β'. ΒΙΘΥΝΙΑ

Ἰ. Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Βιθυνία ὠρίζετο πρὸς Βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Προποντίδος, πρὸς Δυσμᾶς ὑπὸ τῆς Μυσίας, πρὸς Νότον ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Γαλατίας καὶ πρὸς Ἄν. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας. Σήμερον δὲ συμπεριλαμβάνεται εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκαλεῖτο *Βεβρυκία*· ὠνομάσθη δὲ *Βιθυνία*, ὅταν οἱ *Βιθυνοὶ* ἢ *Θυνοὶ*, καταλιπόντες τὴν Θράκην, ἤλθον νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐδῶ. Κυριώτεροι δὲ λαοὶ τῆς Βιθυνίας ἦσαν οἱ μέχρι τῆς Φρυγίας ἐκτεινόμενοι *Μυγδόρες*, οἱ *Θυνοὶ*, οἱ *Μαργναθυνοὶ* καὶ οἱ *Καύκωρες*. Καὶ οἱ Ἕλληνες δὲ εἶχον κτίσῃ πολλὰς ἀποικίας εἰς τὰ παράλια τῆς Βιθυνίας.

Πόλεις ἄξιαι λόγου. Προῦσα ἢ ἐπὶ τῷ Ὀλύμπῳ, πρωτεύουσα πολλῶν βασιλέων τῆς Βιθυνίας, κατόπιν δὲ τῆς ἐπαρχίας τῆς καλουμένης Ὀλυμπηνῆς. Τὸν δὲ 13 μ. Χ. αἰῶνα, ἐπὶ Ὀσμάν, ἔγεινε καθέδρα τῶν Τούρκων βασιλέων τὴν σήμερον ἔχει θερμὰ λουτρά, Ἕλληνας ἱκανοὺς καὶ 80,000 Κ. — *Δασκύλιον* (Διάσκυλο), ΒΔ. τῆς Προῦσης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, ἐπὶ Περσῶν πρωτεύουσα τῆς Μικρᾶς Φρυγίας καὶ καθέδρα τῆς σατραπείας τῆς συγκειμένης ἐκ τῆς Βιθυνίας μέρους τῆς Μυσίας καὶ

τῆς Γαλατίας. — *Κίος* ἢ *Προυσιὰς* (Κεμλικ ἢ Κίο) πρὸς Β. τῆς Προύσης ἐπὶ τῆς Προποντίδος εἰς τὸ βάθος τοῦ *Κιανοῦ κόλπου* (τανῦν κόλπου τῆς Μουδανίας). Ἡ πόλις αὕτη καταστραφείσα ὑπὸ Φιλίππου Ε'. τοῦ Μακεδόνης, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βιθυνίας Προυσίου τοῦ Β', ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα, διευθύνοντος τὴν ἀνωικοδόμησιν τοῦ Ἀννίβια. — *Νίκαια* (Ἰσνίκ) πλησίον τῆς Ἀσκανίας λίμνης. Ἡ πόλις αὕτη, καλουμένη πρότερον *Ἀρτιγορία*, εἶνε πατρὶς τοῦ ἀστρονόμου Ἰππάρχου καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Δίωρος Κασίου. Ἀλλὰ περίφημος μάλιστα εἶνε διὰ τὴν ἐν ἔτει 325 ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου συγκροτηθεῖσαν οἰκουμένην σύνοδον. — *Νικομήδεια* (Ἰσμήδ) εἰς τὸν Ἀστακηνὸν κόλπον, πρωτεύουσα τῆς Βιθυνίας καὶ πατρὶς τοῦ ἱστοριογράφου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Ἀρριανοῦ (π. 150 μ. Χ.). Ἐνταῦθα εἶχε τὴν αὐλὴν αὐτοῦ ὁ Διοκλητιανός, οἰκοδομήσας μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς. — *Λίβυσσα* εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας. Αὐτοῦ ἐδεικνύετο ὁ τάφος τοῦ Ἀννίβια. — *Χαλκηδὼν* (Κατίκιρ), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου, ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Μεγαρέων. Ἐδῶ ἐνίκησεν ὁ Κωνσταντῖνος τὸν Λυκίνιον τῷ 323 καὶ συνεκροτήθη ἡ τετάρτη οἰκουμένην συνόδος τῷ 451. — *Χρυσόπολις* (Σκούταρι), ἐν τῶν ἐπινείων τῆς Χαλκηδόνης. Ἐνταῦθα οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τὴν κάθοδον αὐτῶν ἐπεβίβασθησαν, ὅπως μεταδῶσιν εἰς τὸ Βυζάντιον. — *Προῦσα* ἢ *Προυσιὰς* ἢ πρὸς Ὑπίω (Ἰσχύτι) παρὰ τὸν Ὑπιον ποταμόν, πόλις διάφορος τῶν προρρηθεισῶν ὁμωνύμων πόλεων. — *Βιθύριον*, ἡ μετέπειτα *Κλαυδιόπολις* (Βέλι) ἢ Ἀρτινοόπολις, καθὼς πατρὶς τοῦ ἀγαπητοῦ εἰς τὸν Ἀδριανὸν Ἀντινόου. — *Ἡράκλεια* ἢ *Παγτιζέ* (Ἐξ-

κλι), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Λύκου, Ἑλληνικὴ ἀποικία μετὰ διασήμεου ναυτικοῦ. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ χερσόνησος τῆς Ἀχερουσίας μετ' ἄντρου τινός, ὁπόθεν, ὡς ἐμυθολογεῖτο, κατέβη εἰς τὸν Ἀδην ὁ Ἡρακλῆς, *W*

Γ'. ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Παφλαγονία ὀρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βιθυνίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλατίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Πόντου, ἥτοι περιελάμβανε τὸ ΒΑ. μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Κατωκεῖτο δ' ὑπὸ λαῶν ἐλθόντων κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἢ Φοινίκης, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῆς Φρυγίας· εἰς δὲ τὰ παράλια εἶχον καὶ οἱ Ἕλληνες κτίση πολλὰς ἀποικίας. Εἰς παναρχαίους ὅμως χρόνους τὸ κυριώτερον ἔθνος τῆς χώρας ταύτης ἦσαν οἱ *Ἑρετοί*, διαβάντες κατὰ τινὰς συγγραφεῖς εἰς τὴν Θράκην καὶ κατόπιν εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἰταλίας. Ἦσαν δὲ οἱ Παφλαγῶνες σκαιοί, ἄγροικοι καὶ εὐπειστοὶ καθ' ὑπερβολὴν, διὸ καὶ ὡς ὕβριν μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες τὸ ὄνομά των· ἵππευον ὅμως τεχνικώτατα, καὶ ἡσχολοῦντο πάντες εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μεταλλείων, ἅτινα πολλὰ εὕρισκοντο εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. Διατελοῦντες δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ βασιλεῖς ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Πέρσας, ὑπετάγησαν ἔπειτα εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ κατόπιν ὑπὸ τινὰς βασιλεῖς τοῦ Πόντου ἢ καὶ ἰδίους. Τελευταῖον δ' ἡ Παφλαγονία κατέστη Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία τῷ 63 π. Χ.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. Ἀμαστρίς (Ἀμαστρα), κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀμάστριος, ἀνεψίᾳ τοῦ Κοδομανοῦ Δαρείου, πέριξ ἀρχαιοτέρας πόλεως, ὀνομαζομένης Σησάμου. Μετόπισαν δ' αὐτόσε τοὺς κατοίκους τριῶν ἄλλων

μικρῶν πλησιοχώρων πόλεων, ἤγουν τῆς (τοῦ) *Τίου*, εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Βιθυνίας, τῆς *Κρώμας* καὶ τῆς *Κυτώρου*, εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Παφλαγονίας. — *Ἀβώρου τεῖχος* ἢ *Ἰωρόπολις* (Ἰνέμπολι), εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, νοτιανατολικά τοῦ ἀκρωτηρίου *Καράμυδος*, πατρὶς τοῦ διασήμευ γόντος Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀβωνοτειχίτου. — *Σινώπη* (Σινούβ), πλησίον τῶν ἐκβολῶν ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἐπὶ ἰσθμοῦ στενωτάτου, εἰς τὴν εἴσοδον μικροτάτης χερσονήσου. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ὑπάρχουσα χρόνων κατωκίσθη ὑπὸ Μιλησίων· τὸ δὲ ναυτικὸν αὐτῆς κατέστη ἰσχυρόν. Περιῆλθε δὲ κατόπιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου, οἵτινες κατέστησαν αὐτὴν βασιλεύουσαν ἐπὶ 68 ἔτη. Ἐκυριεύθη τέλος ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου τῷ 70 π. Χ. Εἶνε πατρὶς Διογένους τοῦ Κυνικοῦ (γεν. 412) καὶ Μιθριδάτου τοῦ Μεγάλου, ταφέντος εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων τοῦ Πόντου, κατὰ διαταγὴν τοῦ Πομπηίου. Τὴν σήμερον ἔχει 10,000 Κ., φρούριον καὶ δύο λιμένας· τῷ δὲ 1853 ἀπέναντι αὐτῆς κατεστράφη Τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ῥώσων. — *Γερμαρικόπολις* (*Γάγγρα* ὕστερον· τανῦν *Κιάνκαρι* ἢ *Τσαγγρί*), πρωτεύουσα τῆς εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Παφλαγονίας *Δουαρίτιδος*.

Δ'. ΠΟΝΤΟΣ

Ἡ ὄρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ὁ Πόντος ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας, ἀφ' ἧς ἐχώριζεν αὐτὸν ὁ Ἄλυς, καὶ ὑπὸ τῆς Γαλατίας· πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καππαδοκίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας καὶ Ἰβηρίας, ἀποτελῶν σήμερον τὸ πασσαλίκιον τοῦ Σιβάς καὶ τῆς Τραπεζοῦντος. Ἦσαν δὲ τὴν καταγωγὴν οἱ κάτοικοι τοῦ Πόντου Σύριοι ἢ Ἀσσύριοι· εἰς

δὲ τὸ πρὸς Ἀν. μέρος κατόικουν πολλοὶ λαοὶ διάσημοι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἱστορικοῖς· οἱ ἐντυποῦντες κηλῖδας εἰς τὸ δέρμα *Μοσύνηκοι*, οἱ παρενοχλήσαντες τὴν κατάβασιν τῶν Μυρίων τοῦ Ξενοφώντος *Δροῖλαι* καὶ οἱ *Μάκρωνες*. Οἱ τρεῖς οὗτοι λαοὶ ἐκαλοῦντο μὲ ἐν ὄνομα *Χάλυβες*, ἐργαζόμενοι εἰς τὰ πλούσια τῆς χώρας αὐτῶν σιδηρωρυχεῖα. Τοὺς ἀπεκάλουν ὡσαύτως *Χαλδαίους*, ὁ δὲ τόπος αὐτῶν φέρει καὶ σήμερον ἔτι τὸ ὄνομα *Κελδίρ*. Τέταρτος λαὸς ἦσαν οἱ *Κίσσιοι*, κατοικοῦντες τὸ Ἀν. μέρος τοῦ Πόντου πλησίον τῆς *Κολχίδος*.

Ἦτο δ' ὁ Πόντος μέρος τῆς Καππαδοκίας. Διαμελισθεὶς δ' ἔπειτα, κατ' ἀρχὰς μὲν ἔγινε *Περσικὴ* *σατραπία*, κατόπιν δὲ *βασιλείον* (περὶ τῷ 400 π. Χ.). Τὸ βασιλείον δὲ τοῦτο κατέστη ἰσχυρότατον ἐπὶ *Μιθριδάτου* τοῦ *Μεγάλου*. Γενόμενον δ' ἐπὶ *Νέρωνος* Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία διηρέθη εἰς τρία μέρη· 1) τὸν *Γαλατικὸν Πόντον* πρὸς Δ. μετὰ μητροπόλεως τῆς Ἀμασείας· 2) τὸν *Πολεμωριακὸν Πόντον* εἰς τὸ μέσον μετὰ μητροπόλεως τῆς *Νέας Καισαρείας* καὶ 3) τὸν *Καππαδόκιον Πόντον*, πρὸς Ἀν. μετὰ μητροπόλεως τῆς *Τραπεζοῦντος*.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. Ἀμισός (Σαμψοὺν τανῦν μετὰ 10,000 Κ., ὧν πλείστοι Ἕλληνες, καὶ ἐμπορίου καπνῶν καὶ σιτηρῶν), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄλως καὶ Ἰριδος, ἀποικία τῆς *Μιλήτου*. Ὑπῆρξε δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον δημοκρατία αὐτόνομος, κατὰ διαφόρους δὲ καιροὺς ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς βασιλεῖς τοῦ Πόντου. — *Θεμίσκυρα* (*Πουλιμάν*), πρὸς Δ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Θερμώδοντος*, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου κατόικησαν τὸ πρῶτον αἱ Ἀμαζόνες, ὡς ἐλέγετο. — *Πολεμῶριον* (*Τερμὲ*) παρὰ τὸν Εὐξείνιον, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Σιδηροῦ*, ἄρ' οὐ καὶ ἡ χώρα *Σιδηρὴ*

ἐπεκλήθη. Οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου *Τιβερηνοὶ* ἔχαιρον πολὺ εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, ἦσαν ὅμως καὶ λίαν φιλοδίκαιοι. Ἐκ τούτου ὠνομάσθη ὁ *Πολεμωριακὸς Πόντος*. — *Κοτυῶρα* (Ἐρείπ. ἐν Κύδρω, πλησίον τῆς Ὀρτοῦ), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, πρὸς Ἀν. τοῦ Πολεμωνίου, εἰς τὸν τόπον τῶν *Τιβερηνῶν*, ἀποικία τῆς *Σινώπης*. Οἱ μύριοι τοῦ *Ξενοφῶντος* ἐν τῇ καταβάσει αὐτῶν παρέμειναν 45 ἡμέρας πλησίων τῶν *Κοτυῶρων*, ὁπόθεν ἀπέπλευσαν. — *Κερασσοῦς* (Κερασσοῦντα) παρὰ τὸν Εὐξείνιον, ἀποικία τῆς *Σινώπης*. Ἐνταῦθα ὁ *Μιθριδάτης* ἐφόνευσε τὴν *Μονίμην* καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ γυναῖκας καὶ ἀδελφάς, ἵνα μὴ πέσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων· ὁ δὲ *Λούκουλλος* ἐντεῦθεν ἐπεμψεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὰς πρώτας κερασίας. — *Τραπεζοῦς*, παρὰ τὸν Εὐξείνιον, εἰς τὸν τόπον τῶν *Δριλῶν*, ἀποικία τῆς *Σινώπης*. Οἱ μύριοι τοῦ *Ξενοφῶντος* διέτριψαν ἓνα μῆνα πλησίον τῆς *Τραπεζοῦντος*· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέστησαν ταύτην πρωτεύουσαν τοῦ *Καππαδοκίου Πόντου*. Τανῦν ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον, Ἑλληνικὴν *Σχολὴν* καὶ 15,000 Κ., ὧν 8,000 Ἕλληνες. — *Πιμώλισα*, τὰ (Ὀσμαντζί), πλησίον τοῦ Ἄλως. Ἐκ τούτων ὠνομάσθη ἡ *Πιμωλισσηνή*, μικρὰ χώρα, ἐκτεινομένη εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Πόντου καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς *Παφλαγονίας*. — *Μαγνόπολις*, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἰριδος καὶ Λύκου. Ταύτην ἤρχισεν ἡ οἰκοδομὴ *Μιθριδάτης* ὁ Μέγας ὠνομάσας αὐτὴν *Εὐπατορίαν*, τὴν ἐτελείωσε δὲ *Πομπήιος* ὁ *Magnus* καὶ τὴν μετωνόμασε *Μαγνόπολιν*. — *Φαζημῶν* (Μαρσιφάν) εἰς τὰ Δ. τῆς *Μαγνουπόλεως*. Ἐκ ταύτης ὠνομάσθη ἡ ἐπαρχία τοῦ Πόντου *Φαζημωνίτις*. — *Ἀμάσεια* (Ἀμασιά), ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, ἐπὶ Ῥωμαίων ἡ πρώτη μητρόπολις τοῦ Πόντου καὶ πατρίς τοῦ περιφήμου γεωγράφου

Στράβωνος, ἀποθ. τῷ 25 μ. Χ. Τὴν σήμερον ἔχει περίπου 50,000 Κ., οἶνους ἐκλεκτούς, ἐμπόριον μεταξωτῶν καὶ τζαμίον ὡραιότατον, ἐπικαλούμενον τοῦ Βαγιαζίτου. — Νεοκαισάρεια, παρὰ τὸν Λύκον, μητροπολις τοῦ Πολεμωνιακοῦ Πόντου, καὶ πατρίς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θαυματουργοῦ, ἐπισκοπεύσαντος πρώτου τῷ 240. Τανῦν λέγεται Νικζάρ, ἔχει ἐπισκοπὴν καὶ 1,000 Κ. — Κόμανα (Γκιομενένκ, πλησίον τοῦ Γεσσὶλ Ἐρμάκ, 2 περίπου ὥρας ἄνω τοῦ Τοκάτ), περίφημα διὰ τὸν ἐν αὐτοῖς ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος Μᾶ, ἧς ὁ ἀρχιερεὺς εἶχε τὴν ὑπερτάτην τιμὴν μετὰ τὸν βασιλέα. — Ζέλεια (Ζίλε). Ἐνταῦθα ὁ Μιθριδάτης ἐνίκησε τὸν Τριαρίον, ἀξιωματικὸν τοῦ Λουκούλου, τῷ 67 π. Χ., ὁ δὲ Καίσαρ νικήσας τὸν υἱὸν τοῦ Μιθριδάτου Φαρνάκην, τῷ 47 π. Χ., ἔγραψε πρὸς τὸν Σύγκλητον τὰς τρεῖς λέξεις: *veni, vidi, vici*.

Ε' ΛΥΔΙΑ

1047 Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Λυδία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μυσίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καρίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ὁ τόπος οὗτος περιλαμβάνεται σήμερον εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωμεν τὴν χώραν ταύτην τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μὲ τὸ δμώνυμον βασιλεῖον τῆς Λυδίας, τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις ἦτο πολὺ μεγαλητέρα, καθότι ἐπὶ Κροίσου περιελάμβανε πᾶσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τοῦ Ἄλυσος χώραν. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα Λυδία ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς *Μαιονία* καὶ ἦτο τόπος πλούσιος μάλιστα μὲν διὰ τὴν γεωργίαν, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὰ μεταλλεῖα καὶ ἰδίως τὸν κατὰγοντα ψήγματα χρυσοῦ Πακτωλόν. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον εἰσῆλθε ἀπὸ τοῦ νοτίου τοῦ Ἐκπαισυντικῆς Πυλαίας

ἀνδρείος, ἀλλ' ὁ προκύψας ἐκ τοῦ ἐμπορίου πλοῦτος τοὺς ἐξεθλήλυνεν· ὁ δὲ Κῦρος νικήσας τὸν Κροῖσον, τοὺς ἐξήσθημένους ἔτι μᾶλλον ἀπαγορεύσας τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων. Καὶ Ἰῶνες δέ, ἡγουμένου τοῦ υἱοῦ τοῦ Κόδρου, ἐκυρίευσαν τὰ παράλια τῆς Λυδίας (1,200 π. Χ.) κατακτῆσαντες ἢ κτίσαντες πολλὰς πόλεις, ἀποικῆσαντες δὲ συγχρόνως καὶ πρὸς Ν., ἐπέκεινα τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τὰ παράλια τῆς Καρίας. Τὸ δὲ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Λυδίας ἐκαλεῖτο *Κατακεκαυμένη* διὰ τὴν ἡφαιστειάν φύσιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὰς ἐκ σεισμῶν καταστροφάς.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Θυάτειρα.* Ἡ πόλις αὕτη ὀνομαζομένη κατ' ἀρχὰς *Πελοπία*, κατόπιν *Σεμίραμις*, ἐκλήθη οὕτως ἐπὶ Σελεύκου τοῦ Νικάνορος. Ἀλλοτεεῖχε μίαν τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν· τανῦν κληῖται Ἀκχισσάρ, παράγει δὲ οἶνους ἐκλεκτοὺς καὶ τὸ κάλλιστον τῆς Ἀνατολῆς βαμβάκιον, — *Σάρδεις* (Σάρτ), παρὰ τὸν Πακτωλὸν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Τρώλου, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Λυδίας· θεωρουμένη δὲ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ πλουσιωτάτη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλις. Αἱ Σάρδεις ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τοῦ Κύρου τῷ 548 π. Χ., ἐπυρπολήθησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων τῷ 504. Τανῦν σώζονται ἐρείπια. — *Ὑρκανία* (τανῦν ἴσως Μάρμορα), πρὸς Β. τῶν Σάρδεων, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Ὑρκανίων, οὓς οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας ἤγαγον ἐκ τῶν ἀκτῶν τῆς Κασπίας θαλάσσης. — *Μαγνησία* ἡ ὑπὸ *Σιπύλου* παρὰ τὸν Ἑρμόν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σιπύλου. Ἐδῶ ὁ Ἀγησίλαος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας τῷ 396 π. Χ. καὶ Σκηπίων ὁ Ἀσιατικὸς ἐνίκησεν Ἀντίοχον τὸν Μέγαν τῷ 190. Καταστραφεῖσα ἡ Μαγνησία ὑπὸ σεισμοῦ ἐπὶ Τιβερίου, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου. Ἐκ τῆς Μαγνησίας λέγεται· ὅτι ὠνομάσθη καὶ ὁ μαγνή-

της, ἀνορυπτόμενος εἰς τὸ ὄρος Σίπυλον. Ἐνταῦθα, λέγουν, ἐγεννήθη ὁ περίφημος ἱστορικός καὶ γεωγράφος *Πανσαρίας*. Τανῦν συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς *Σμύρνης*, ἔχει Ἑλλην. Σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 30,000 Κ.—*Σμύρνη*, εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τὸ βάθος τοῦ κόλπου τοῦ Ἑρμου. Ἡ *Σμύρνη* κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξε μία τῶν δώδεκα κυριωτέρων Αἰολικῶν πόλεων, κατελήφθη ὅμως ὑπὸ τῶν Ἰώνων· καταστραφεῖσα δὲ κατόπιν ὑπὸ τῶν Λυδῶν, ἀνωκοδομήθη τρεῖς αἰῶνας μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὀλίγον μεσημβρινώτερα, πλησίον τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μέλητος, ἐξ οὗ ὁ *Ὀμηρος* ἐπωνομάσθη *μελισσηγής*. Ἐδῶ ἐγεννήθη καὶ ὁ ποιητὴς *Βίωρ*. Τανῦν εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς, ἔχει γυμνάσιον Ἑλληνικὸν (Εὐαγγελικὴν Σχολήν), βιβλιοθήκην, μουσεῖον, *Σύλλογον* πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑλλην. γλώσσης, λαμπρὸν νοσοκομεῖον καὶ 250,000 Κ. ὧν αἱ 150,000 Ἕλληνες. — *Κλαζομεναί*, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρου, ἐπὶ μικρᾶς νήσου, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος ἤνωσε μετὰ τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν. Τανῦν λέγεται *Κελισμάν*, πλησίον τῶν *Βουρλώρ*, ἐχόντων ὄρμον καὶ 5,000 Κ. — *Ἐρυθραί* (Λυθρί), ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν, κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Κρητῶν, καὶ καταληφθεῖσα εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 12^{ου} αἰῶνος π. Χ. ὑπὸ Ἰώνων. Ἡ πόλις αὕτη ἔγεινε διάσημος διὰ τὴν Σιβύλλην τὴν προειποῦσαν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἐδῶ, ἀπέναντι τῆς Χίου, εἶνε καὶ ὁ ὄρμος τοῦ *Τεσμέ* (Κρήνη), ἐνθα τῷ 1770 κατέστρεψαν οἱ Ῥῶσοι τὸν Τουρκικὸν στόλον. — *Τέως* (Βουντροῦμι), ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν παραλίων τῆς χερσονήσου τῶν Κλαζομενῶν, πατρὶς τοῦ Ἀνακρέοντος.

—*Λέβεδος* (Λεβέτιλι), εἰς τὰ παράλια, ΝΑ. τῆς Τέω, περίφημος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Βάκχου. Εἰς τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Λυσίμαχος, κατέστρεψε τὴν Λέβεδον μετενεγκὼν τοὺς κατοίκους εἰς τὴν Νέαν Ἐφεσον (315 π. Χ.). — *Ἐφεσος* (Ἐρείπια ΝΔ. τοῦ χωρίου Ἀἰὰ Σολούκ) πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Καῦστρου. Καὶ κατὰ μὲν τὸν Ἰουστίνον ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀμαζόνων, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κόδρου Ἀνδρόκλου. Ὁ Παυσανίας ὁμῶς λέγει ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἰώνων, κατοκεῖτο δὲ ὑπὸ Λελέγων καὶ Λυδῶν, εἰσαγαγόντων αὐτόσε τὴν λατρείαν τῆς Ἀρτέμιδος. Διάσημος δὲ μάλιστα ἦτον ἡ Ἐφεσος διὰ τὸν μέγαν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, θεωρούμενον ἐν τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, καὶ καέντα ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου καθ' ἣν ἡμέραν ἐγεννήθη ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος (356 π. Χ.). Οἱ Ἐφέσιοι μετὰ τοῦτο ὠκοδόμησαν νέον ναὸν μεγαλύτερον τοῦ πρώτου. Ὁ δὲ Λυσίμαχος ἐκτίσεν ἄλλην πόλιν πλησίον τῆς παλαιᾶς, καὶ μετενεγκὼν τοὺς κατοίκους ἠθέλησε νὰ τὴν ὀνομάσῃ Ἀρσινόην, ἀλλ' ἐξενίκησεν αὐτῇς τὸ τῆς Ἐφέσου. Ἦτο δὲ τοσοῦτου λόγου ἀξία, ὥστε ἐθεωρεῖτο πρωτεύουσα τῆς καθ' αὐτὸ Ἀσίας ἡγουν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς Β. μέχρι τοῦ Ἀλυος καὶ πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου (τῆς Ἀλεξανδρέττας), Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος *Ἡράκλειτος* καὶ οἱ ζωγράφοι *Ἀπελλῆς* καὶ *Παρράσιος*. — *Νέα Ἐφεσος* (Κουσάντασι), ἀπέναντι τῆς Σάμου, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων, καὶ λαμπρᾶς ἐγχωρίου βιομηχανίας καὶ ἐμπορίας. — *Κολοφῶν* (Ἐρείπια), ΒΔ. τῆς Ἐφέσου, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Ἀλερτός*. Ἀποικία τῶν Κρητῶν, ἡγουμένου τοῦ *Ρακίου*, ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν ταύτην ἢ τὴν ἐθεμελίωσε. Ἐδῶ πλησίον συνέ-

λεγον *ρήτιν* καλουμένην *κολοφωρία*. Πλησίον δὲ τῆς Κολοφῶνος καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλεντος ἦτο ἡ *Κλάρος*, περίφημος εἰς τοὺς παναρχαιοτάτους χρόνους διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἡ Κολοφὼν διεφίλονείκει τὴν τιμὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Ὀμήρου· ἦτο δὲ πατρίς τοῦ ποιητοῦ καὶ μουσικοῦ *Μιμνέριμον* καὶ τοῦ φιλοσόφου *Ξενοφάνους*. — *Φιλαδέλφεια* (Ἀλὰ *Σεχίρ*), ΝΑ. τῷ Σάρδεων, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ φιλαδέλφου Ἀττάλου, ἀδελφοῦ τοῦ Εὐμένους περὶ τὸ μέσον τοῦ 6^{ου} π. Χ. αἰῶνος. Τανῦν ἔχει ἐπισκοπὴν Ἑλληνικὴν, περὶ τὰς 6,000 Κ. καὶ ὕδατα μεταλλικὰ εἰς τὰ πέριξ. — *Πριήνη* (Σαμψούν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Μυκάλης, εἰς τινα ἀπόστασιν ἐκ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαιάνδρου, καταληφθεῖσα τὸν 12^{ον} αἰῶνα π. Χ. ὑπὸ τινος ἀποικίας Ἰώνων, ἥτις τὴν ἤρπασεν ἀπὸ τῶν Καρῶν. Ἡ Πριήνη εἶνε πατρίς τοῦ Βίαντος, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ σοφῶν. — *Μυοῦς* (Ἐρείπια), παρὰ τὸν Μαιάνδρον καὶ τὴν Πριήνην, καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἰώνων καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Πριήνη. Ἀλλ' οἱ κῶνωπες καὶ ἄλλα ἔντομα, ἐκ τῶν πλησίον ἐλθὼν προσερχόμενα, ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους τῆς Μυοῦντος νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς τὴν Μίλητον. — *Πανιώνιον* (Τσανλί), εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους Μυκάλης σχηματιζομένης χερσονήσου, πρὸς Δ. τῆς Πριήνης. Εἰς τὸ Πανιώνιον συνεκρότουν οἱ Ἴωνες καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν γενικὴν αὐτῶν συνέλευσιν. — *Μαγνησία* ἡ πρὸς *Μαιάνδρω* (Γενὶ Παζάρ), παρὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν *Λήθην*, πλησίον τῆς εἰσροῆς ταύτης εἰς τὸν Μαιάνδρον, ἡ μάλιστα λόγου ἀξία τῶν δύο Λυδικῶν Μαγνησιῶν. Αὕτη ἡ πόλις εἶχε δοθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου εἰς τὸν Θεμιστοκλέα, ἀποθανόντα ἐδῶ. — *Τράλλεις*, πλησίον τοῦ Μαιάνδρου, πρὸς Ἀν. τῆς Μαγνησίας, πόλις πλουσία καὶ πολυάνθρωπος τὸν 1^{ον} μ.

Χ. αἰῶνα. Εἶχε κτισθῇ ὑπὸ τῶν Ἀργείων. Τανῦν καλεῖται *Ἀϊδίνιον*, ἔχει 20,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων, καὶ Ἑλληνικὴν σχολήν, συνδεομένη μετὰ τῆς Σμύρνης διὰ σιδηροδρόμου.—*Νύσα* (Σουλτάν Χισάρ), καλουμένη κατ' ἀρχὰς *Ἀθυμβρα* (τά), πρὸς Ἀν. τῶν Τράλλεων, πλησίον τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους *Μεσσωγίδος*. Ἐνταῦθα ἐσπούδασεν ὁ Στράβων.

ΣΤ'. ΦΡΥΓΙΑ

132 "Ορια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Φρυγία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βιθυνίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μυσίας, Λυδίας καὶ Καρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παμφυλίας καὶ Κιλικίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Καππαδοκίας καὶ Γαλατίας. Εἶνε δὲ σήμερον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ τῆς Καραμανίας, Κατελήφθη δ' ὁ τόπος οὗτος ὑπὸ τῶν Φρυγῶν, καταγομένων ἐκ Θράκης, καλουμένων δ' ὡσαύτως Βριγῶν. Κατόκησαν δ' οὗτοι κατὰ πρῶτον εἰς τὰ ἐπάνω τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου, ἔνθα ἤλθον μετέπειτα Γαλάται. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Φρυγία ἦτο κράτος ἀνεξάρτητον, κατόπιν ὅμως ὑπετάχθη ὑπὸ τοῦ Κροίσου καὶ μετέπειτα ὑπὸ τῶν Περσῶν. Ταχθεῖσα δὲ βραδύτερον ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Περγάμου, ἔγεινεν ἐπὶ τέλους Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Καλεῖται δ' ἡ χώρα αὕτη ἐνίοτε καὶ *μεγάλῃ Φρυγίᾳ* πρὸς διαστολήν ἀπὸ τῆς *μικρᾶς Φρυγίας*, ἥτις ἔκειτο παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον καὶ περὶ τὸ ὄρος Ὀλυμπον, περιλαμβάνουσα ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν Τροίαν. (Ἰδὲ σελ. 11). Ἐξεῖχον δ' οἱ Φρύγες εἰς τὴν ἐξεργασίαν, βαφὴν καὶ χρῆσιν τῶν ἐρίων, καὶ προσέτι κατεσκεύαζον τάπητας περιφήμους καὶ ποικίλματα.

Εἰς τὴν Φρυγίαν θέλομεν προσθήσῃ τὴν *Λυκαορίαν*, ἥτις ὑπῆρξε μέρος ταύτης, πρὶν ἐπιδράμωσιν ἐκ τῶν πρὸς Ν. ὁρέων οἱ Λυκάονες, λαὸς ἄγριος καὶ πολεμικός.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Δορύλαιον* (Ἐσκί Σεχέρ), πλησίον τοῦ ποταμοῦ *Θυμβρίου* (Πουρσέκ), χυνομένου εἰς τὸν *Σαγγάριον*, καὶ τῶν συνόρων τῆς *Βιθυνίας*.—*Κοτύαιον* (*Κιουτάγια*) παρὰ τὸν ποταμὸν *Θύμβριον*. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ἐνίκησε τοὺς Ἰσαύρους πλησίον ταύτης τῆς πόλεως, 492 μ. Χ. Τὴν σήμερον ἔχει 56,000 Κ., ὧν 5 χιλ. Ἕλληνες. Ἐντεῦθεν ἦτο καὶ ὁ πολιορκήσας τὸ *Μεσολόγγιον* (1825) *Κιουτάγιας* ἢ *Κιουταχῆς*.—*Μιδάειον* (ἄγνωστον νῦν), ἐπὶ τοῦ *Σαγγαρίου*. Ὁ Σέξτος Πομπήιος ἠχμαλωτίσθη ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν φρονούντων τὰ τοῦ Ἀντωνίου (34 π. Χ.).—*Νακόλεια* (τὰ) (*Ντογιανλού*). Ὁ αὐτοκράτωρ Οὐάλης κατέστρεψεν ἐνταῦθα τὸν ἄρπαγα Προκόπιον (366 μ. Χ.).—*Ἀμόριον*, ΝΑ., ἐνθα λέγεται, ὅτι ἐγεννήθη Αἴσωπος ὁ μυθοποιός.—*Σύνναδα* (*Κάσσαβα* νῦν), μητρόπολις τῆς ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων *εὐαέρου* (*salutaris*) καλουμένης *Φρυγίας*. Τὰ μάρμαρα τῶν *Συννάδων* ἦσαν περίφημα. — *Ἰψός* (ἄγνωστος νῦν), πρὸς Α. τῶν *Συννάδων*, περίφημος διὰ τὴν μάχην τῶν *Διαδόχων* τοῦ Ἀλεξάνδρου, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Ἀρτίγορος (301 π. Χ.).—*Ἀμάσεια* ἢ *Κιβωτός* (*Ντινάρ*), ἐπὶ τοῦ *Μαρσίου*, μικροῦ ποταμοῦ χυνομένου εἰς τὸν *Μαϊάνδρον*. Ἐκτίσθη ὑπὸ Ἀρτιόχου τοῦ Σωτῆρος, ὅστις μετέφερεν ἐκεῖ τοὺς κατοίκους τῶν *Κελαινῶν*, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς του. Ἐπωνομάσθη δὲ *κιβωτός*, διότι ἦτο μία τῶν κυριωτέρων ἐμπορικῶν θέσεων τῆς *Μικρᾶς Ἀσίας*.—*Κελαιναί* (τανῦν Ἐρεΐπια), ἐπὶ λόφου πλησίον τῆς Ἀπαμείας, ἐπὶ πολὺν χρόνον πρωτεύουσα τῆς *Φρυγίας*. Ἦτο δέ, λέγουσι, πατρίς τοῦ μουσικοῦ *Μαρσίου*, ἐφευρετοῦ τοῦ αὐλοῦ, οὗτινος τὰ δάκρυα ἀπέτέλεσαν κατὰ τὴν μυθολογίαν τὸν ποταμὸν *Μαρσίαν*. Ἐξήρχετο δ' ὁ ποταμὸς οὗτος ἐκ τῶν ἐν *Κελαιναῖς* ἀνα-

κτόρων τῶν βασιλέων τῆς Περσίας.—*Κολοσσαί* (ἐρείπια πλησίον τῶν Χωνῶν), πόλις σπουδαία, γνωστὴ μάλιστα εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς (62 μ. Χ.).—*Ἰερὰ πόλις* (Παρμπούκ Καλεσί), οὕτω καλουμένη ἔνεκα τῶν πολλῶν ναῶν αὐτῆς, πατρίς τοῦ φιλοσόφου *Ἐπικτήτου*.—*Λαοδίχεια* (Ἑσκί Χισσάρ), μητρόπολις τῆς ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων καλουμένης *Πακατιανῆς*, μέρους τῆς Φρυγίας. Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς *Διόσπολις* καὶ ἔπειτα *Ῥοάς*, περίφημος οὖσα διὰ τὴν λεπτότητα τῶν ὀρίων αὐτῆς.—*Κιβύρα ἢ Μεγάλη* (Χορζούμ), πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν Παμφυλίᾳ ὁμωνύμου *Κιβύρας*. Ἦτο μητρόπολις τῆς ἐν Φρυγίᾳ τοπαρχίας *Τετραπόλεως* (καθὸ περιλαμβανούσης τέσσαρας πόλεις).—*Ἀρτιόχεια ἢ Πισιδική* (Γιαλοβάτς), ἡ ἀποβᾶσα πρωτεύουσα τῆς *Πισιδίας* ἐπὶ Ῥωμαίων, θεωρουμένη δὲ ὡς τὸ ἀρχαῖον *Θύμβριον*, ὅθεν διέβη ὁ στρατὸς Κύρου τοῦ Νεωτέρου. Γεωγράφοι τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἐνταῦθα Κύρος ὁ Πρεσβύτερος ἐνίκησε τὸν Κροῖσον· ἄλλοι θέτουσι τὸ *Θύμβριον* παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ *Θυμβρίου* εἰς τὰ βόρεια τῆς Φρυγίας· καὶ ἄλλοι τέλος τὸ θέτουσι πρὸς Ἀν. τοῦ Ἄλως.—*Λαοδίχεια ἢ Κατακεκαυμένη* (Λαντίκ), εἰς τὴν Λυκαονίαν. Ἐπεκαλεῖτο δ' οὕτως ἔνεκα τῆς ἡφαιστείας ποιότητος τοῦ ἐδάφους, πολλάκις ὑπὸ σεισμῶν ἐνοχλουμένης. Ἀπὸ δὲ τῆς Λαοδικείας μέχρι τῆς Γαλατίας ἐξετείνεται εὐρεῖα πεδιάς, στερουμένη ὕδατος ποτίμου.—*Ἰκόνιον* (Κόνια), πλησίον ὁμωνύμου λίμνης, πρωτεύουσα τῆς Λυκαονίας, κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα μητρόπολις τῶν Σουλτάνων Σελδσούκκων. Ἐντεῦθεν λέγεται ὅτι ἦλθον οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ Κονιάραι Τοῦρκοι.—*Λάραδα* (τά), εἰς τὰ νότια τῆς Λυκαονίας, διάσημα διότι πολιορκοῦντος αὐτὰ Περδίκκου τοῦ ἀντι-

βασιλέως τῆς Μακεδονίας, οἱ Λακωνδεῖς ἔθηκαν πῦρ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων. Τανῦν καλεῖται *Καραμάρ*.

Ζ'. ΓΑΛΑΤΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Γαλατία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας καὶ Βιθυνίας, πρὸς Δ. καὶ Ν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τοῦ Πόντου. Σήμερον εἶνε μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Σιβάς. Ὠνομάσθη δὲ Γαλατία ἐκ τῶν Γαλατῶν, οἵτινες καταλιπόντες τὴν Θράκην, ἀποκατέστησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν τῷ 278 π. Χ. Κατέλιπον δ' οἱ Γαλάται τὸν τόπον αὐτῶν καθ' ὃν χρόνον ἄλλη στρατιὰ τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν προσέβαλε τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν ὑπὸ τὸν Βρέννον. Διηροῦντο δὲ οἱ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναμιχθέντες Γαλάται εἰς τρεῖς κυρίας φυλάς· τοὺς *Τολιστοβογίους* πρὸς Δ., τοὺς *Τεκτόσαγας* εἰς τὸ μέσον καὶ τοὺς *Τρόκμους* πρὸς Ἀν. Καὶ πολλὸν μὲν χρόνον ἐκυβερνήθησαν ὑπὸ δώδεκα τετραρχῶν, περὶ δὲ τὸ 50 π. Χ. προστατευόμενος ὁ Δηϊόταρος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἔγινε βασιλεὺς συμπάσης τῆς χώρας. Ὁ δὲ Αὐγουστος ἔκαμε τὴν Γαλατίαν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν καθ' ὃν χρόνον καὶ τὴν Λυκαονίαν, ἥτοι τῷ 25 π. Χ. Ἀγριοὶ δ' ὄντες οἱ Γαλάται καὶ πολεμικοὶ ὑπῆρξαν ἐπὶ πολλὸν χρόνον φοβεροὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀλλὰ πλουτήσαντες κατὰ τὰς ἐκστρατείας αὐτῶν ἔγιναν ἐπὶ τέλους μαλθακοί.

Πόλεις λόγου ἄξια. *Πεσσινοῦς* (Μπαλά Χι-
σάρ), εἰς τὴν χώραν τῶν Τολιστοβογίων, περίφημος διὰ
τὸν ναὸν τῆς μητρὸς Κυβέλης, ἥς τὸ ἄγαλμα ἐλέγετο ὅτι
ἔπεσεν (ὅθεν Πεσσινοῦς) ἐξ οὐρανοῦ. — *Γόρδιον* (ἔπειτα

Ἰουκιοπόλιν), πλησίον τοῦ Σαγγαρίου, μετέπειτα πρωτεύουσα τῶν βασιλέων τῆς Φρυγίας. Διετήρουν δ' αὐτόθι τὴν ἄμαξάν τοῦ βασιλέως Γορδίου, περὶ ἧς χρησμὸς εἶχεν εἰπῆ, ὅτι ἤθελε λάβῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου ὅστις ἔμελλε νὰ λύσῃ τὸν δεσμὸν, τὸν δένοντα τὸν ζυγὸν μὲ τὸν ῥυμὸν. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἔκοψε τὸν Γόρδιον δεσμὸν μὲ τὸ ξίφος. — Ἀγκυρα, πρωτεύουσα συμπάσης τῆς Γαλατίας καὶ τῶν Τεκτοσάγων ἰδίως. Ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ Μίδα, ἠρξήθη δὲ σπουδαίως ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἐγγνωμονοῦντες κάτοικοι ἀφιέρωσαν ναόν, σωζόμενον εἰς ἐρείπεια. Πρὸς αὐτοὺς ἀποτείνει τὰς εἰς Γαλάτας ἐπιστολάς ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Τανῦν ἔχει 40,000 Κ. καὶ ἰδιάζοντα γένη αἰγῶν, γαλῶν καὶ κόνικλων μὲ μακρὰς τρίχας.

Η'. ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Καππαδοκία ὀρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γαλατίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Φρυγίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας καὶ πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Ἀρμενίας, ἀφ' ἧς ἐχωρίζετο εἰς ἓν μέρος ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου. Εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς περιλαμβάνεται ἡ μικρὰ Ἀρμενία πρὸς Ἀν. καὶ ἡ Καταονία πρὸς Ν. Σήμερον ἀποτελεῖ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ πασσαλικίου τοῦ Σιβάς.

Ἡ Καππαδοκία κατῴκειτο ὑπὸ λαῶν Συριακῆς καταγωγῆς, Λευκῶν Σύρων ὀνομαζομένων. Ἐπὶ πολὺ δ' ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας, περιλαμβανούσα τότε καὶ τὸν Πόντον. Καταλυθέντος δὲ τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν, περιῆλθεν εἰς τὸν στρατηγὸν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου Εὐμένη. Ὑπῆρξε δὲ βασιλεῖον μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου (18 μ. Χ.), ὅτε ἔγεινε Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία.

Ἦτο δὲ γόνιμος ἡ Καππαδοκία καὶ πλήρης ποιμνίων. Ἐξώρυκτον δ' αὐτόθι καὶ πολὺ κιννάβαρι, οὗτινος ἐμπορικαὶ ἀποθῆκαι ὑπῆρχον μάλιστα ἐν Σινώπῃ. Ἀλλὰ καὶ ἵππους ὠραιστάτους παρῆγε, τοὺς ὁποίους μόνοι τῶν Ῥωμαίων οἱ αὐτοκράτορες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρίζονται.

Πόλεις ἄξιοι λόγου. Γαρσάουρα (Ἰκ σεράϊ), ἐπὶ τοῦ νοτίου Ἄλυσ, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Γαρσαυρίτιδος, περιφήμου διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν νομῶν αὐτῆς καὶ τὴν καλλονὴν τῶν ποιμνίων.—*Tvāra* (Κιλισσὰ Χισσάρ), πλησίον τῶν εἰς τὸ ὄρος Ταῦρον *Κιλικίωρ πυλῶρ*, ὅθεν διέβαινον ἐκ τῆς Καταονίας εἰς τὴν Κιλικίαν. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη Ἀπολλῳρίος ὁ *Tvareús*, διάσημος Πυθαγόρειος φιλόσοφος καὶ θαυματοποιὸς τοῦ 1^{ου} αἰῶνος μ. Χ. Τούτου τὰ θαύματα ἐτόλμων οἱ ἔθνη καὶ νὰ ἀντιτάττωσι πρὸς τὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. — *Μάζακα* (τά), ἔπειτα *Καισάρεια* (Καῖσάρ), πατρίς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, χειροτονηθέντος ἐνταῦθα ἐπισκόπου τῷ 369. Κατὰ τινες δὲ καὶ ὁ γεωγράφος Πausανίας ἐδῶ ἐγεννήθη. — *Ναζιανζος* (Ἐρεΐπια), μικρὰ πόλις, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ *Ναζιανζηνός* περὶ τὸ 329 μ. Χ. — *Σεβάστεια* (Σιβάς), ἐπὶ τοῦ Ἄλυσ, οὕτω μετονομασθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβαστοῦ (Αὐγούστου· πρότερον ἐκαλεῖτο *Κάβειρα* καὶ *Διδόπολις*). Εἰς τὰ περίχωρα τῶν Καβείρων ἐνίκησεν ὁ Λούκουλλος τὸν Μιθριδάτην. — *Νικόπολις* (Ἐρεΐπια πλησίον τοῦ Ἐντερές), ἐπὶ τοῦ Λύκου ποταμοῦ, κτισθεῖσα μετὰ τὴν νίκην τοῦ Πομπηίου κατὰ τοῦ Μιθριδάτου, τῷ 64 π. Χ. — *Κόμανα* (Ἐρεΐπια), διάσημος διὰ τὴν λατρείαν τῆς Ἀρτέμιδος *Mā* (Ταυροπόλου), ἧς ἡ ἱέρεια εἶχε βασιλικὴν σχεδὸν ἐξουσίαν.

Θ'. ΚΑΡΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Καρία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Λυδίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Φρυγίας, εἰς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Λυκίας καὶ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Τὴν σήμερον περιλαμβάνεται εἰς τὸ ΝΔ. μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς.

Οἱ Κᾶρες ἰσχυρίζοντο ὅτι ἦσαν αὐτόχθονες· ἐκάλουν δ' αὐτοὺς *Λέλεγας*, ἰδίως δὲ τοὺς κατοικοῦντας τὰ παράλια καὶ τὰς πλησιοχώρους νήσους. Ἦσαν δὲ γενναῖοι καὶ κατέστησαν τρομεροὶ ὡς πειραταί. Ὅπως δ' οἱ Λυδοὶ καὶ Μυσοὶ, ὠμίλουν γλῶσσαν Ἑλληνικὴν μὲν κατὰ βάθος, θεωρουμένην ὅμως ὡς βαρβαρον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Εὐρώπης· καὶ θρησκείαν δὲ τὴν αὐτὴν εἶχον. Ἐκυβερνᾶτο δ' ἡ Καρία ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ἡγεμόνων, προσαγορευομένων βασιλέων, ἐξαρτωμένων ὅμως ἐκ τῶν σατραπῶν τῆς Περσίας. Ἰσχυρότατος τῶν ἡγεμόνων τούτων ὑπῆρξεν ὁ *Μαύσωλος*.

Τὴν Καρίαν ἐκυρίευσαν ἐκ τοῦ Ἀντιόχου τῷ 190 π. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι, καταλιπόντες αὐτὴν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοὺς Ῥοδίους. Μέγαν δ' ἀριθμὸν δούλων ἐλάμβανον ἐκ τῆς χώρας ταύτης.

Εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Καρίας καὶ εἰς τὰς πλησιοχώρους νήσους ἀποκίσθησαν τὸν 12^{ον} αἰῶνα Δωριεῖς. Ὠνόμασαν δὲ *Δωρίδα* τὴν καταληφθεῖσαν ὑφ' ἐαυτῶν χώραν, κτίσαντες αὐτόθι ἐξ πόλεις· ἐντεῦθεν ὁ τόπος ὠνομάσθη *ἐξάπολις*, καὶ κατόπιν *πεντάπολις*, ὅτε ἀπεχωρίσθη ἐξ αὐτῶν ἡ Ἀλικαρνασσός.

Πόλεις ἄξιαι λόγου. *Μίλητος* (Ἑρείπ. εἰς τὰ Παλάτια) πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μαιάνδρου, εἰς τὸν καλούμενον *Λατμικὸν κόλπον* (ἐκ τοῦ ὅρους *Λάτμου*).

Ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς Ἀνακτορία, ἕως οὗ κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Κρητὸς Μιλήτου. Εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 11^{ου} αἰῶνος π. Χ. ἦλθε μετ' Ἰωνικῆς ἀποικίας Νηλεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Κόδρου. Εἶχε δ' ἡ Μίλητος τέσσαρας λιμένας ἀξιοσημειώτους, καὶ κατέστη ἰσχυρὰ διὰ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς, ἐκπέμφασα ὑπὲρ τὰς 70 ἀποικίας εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Θαλῆς, εἰς τῶν 7 σοφῶν, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ἀραξίμαρδος, ὁ πρῶτος παρ' Ἑλλήσι σχεδιάσας γεωγραφικοὺς πίνακας τὸν 6^{ον} αἰῶνα π. Χ. ὁ Ἀραξιμένης, ὁ ἐφευρὼν τὸν γινώμονα, ἦτοι τὸ ἡλιακὸν ὥρολόγιον· ἔτι δὲ ὁ Ἐκαταῖος καὶ Κάδμος, περὶ ὧν λέγεται ὅτι πρῶτοι ἔγραψαν ἱστορίαν εἰς πεζὸν λόγον. Περιηγηταὶ τινες ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ χωρίον Παλάτια δὲν κεῖται ἐπὶ τῆς Μιλήτου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς Μουσώντος. — Ἀλικαρνασσὸς (Μπουντροῦμι), περίφημος Δωρική πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς χερσονήσου. Ὑπῆρξε δὲ καθέδρα τοῦ Μανσώλου, οὗτινος τὸν μεγαλοπρεπῆ τάφον (μανσωλεῖον) ὠκοδόμησεν ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀρτεμισία. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καταστραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου τῷ 333 π. Χ., ἐγεννήθη ὁ Ἡρόδοτος καὶ Διογύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς. — Μύλασα (Μέλασσα), πλησίον τοῦ Ἰασσικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τῆς Καρίας πρὸ τοῦ Μανσώλου. Ἐνταῦθα, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Καρίου Διὸς, ἐτέλουν κοινὰς θυσίας οἱ Μυσοί, Λυδοὶ καὶ Κᾶρες. — Κρίδος, εἰς τὰ πρὸς Δ. ἔσχατα τῆς χερσονήσου τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ Δωρικοῦ κόλπου (κόλπου τῆς Σύμης), πλησίον τοῦ Τριοπίου ἀκρωτηρίου (Κάβο κριός). Ἦτο δὲ περίφημος διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης, ἐνθα ὑπῆρχε τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Πραξιτέλους, τὸ ἄγαλμα τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης. Ὁ Κόνων, ἡγούμενος τοῦ Περσικοῦ στόλου, κατέσχεψε

πλησίον τῆς πόλεως ταύτης τὰς νῆας τῶν Λακεδαιμονίων τῷ 394 π. Χ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθησαν ὁ ἱστορικὸς καὶ ἰατρός *Κτησίας* καὶ ὁ ἀστρονόμος *Εὐδοξος*, ἀκμάσαντες εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 4^{ου} αἰῶνος π. Χ. — *Στρατορίχεια* (Ἑσκι Χισσάρ), οὕτως ὀνομασθεῖσα ἐκ τῆς γυναικὸς Ἀντιόχου τοῦ Σωτῆρος *Στρατορίχης*. — *Καῦρος*, ἀπέναντι τῆς Ῥόδου, δυσφημισμένη ὥς μὴ ὑγιεινή. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ σύγχρονος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ζωγράφος *Πρωτογένης*. — *Καρύαρδα* (ή), ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου, πατρίς τοῦ Γεωγράφου *Σκύλακος* τοῦ *Καρναρδέως*, ἀκμάσαντος περὶ τὸ τέλος τοῦ 6^{ου} αἰῶνος π. Χ.

Γ'. ΛΥΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ *Λυκία* ὠρίζετο ΒΔ. ὑπὸ τῆς Καρίας, ΒΑ. ὑπὸ τῆς Παμφιλίας καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Περιλαμβάνεται δὲ σήμερον εἰς τὸ νότιον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῆς Ἀνατολῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Λυκίας κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκαλοῦντο *Μιλλῶναι* ἢ *Σόλυμοι*, ὅτε δὲ βραδύτερον ἡ χώρα κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τερμιλῶν Κρητῶν, ἡγουμένου τοῦ *Σαρπηδότος*, ὠνομάσθησαν *Τερμίλναι* καὶ κατόπιν *Λύκιοι*, ὅτε *Λύκος*, ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν *Παρδίωρος*, ἀποκατεστάθη ἐν Λυκίᾳ. Οἱ ἱστορικοὶ ἐγκωμιάζουσι τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἡπιότητα καὶ εὐγένειαν τῶν Λυκίων, καὶ πρὸ πάντων τὴν σοφίαν τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν. Ἦτο δ' αὕτη ὁμοσπονδία δημοκρατικὴ, συγκειμένη ἐξ εἰκοσιτριῶν πόλεων, κυβερνωμένων ὑπὸ τῆς κοινῆς συνόδου τῶν βουλευφόρων αὐτῶν, καὶ ὑπὸ ἐτησίου ἄρχοντος, *Λιχιάρχου*, καὶ ἀποκαλούμενον *Οἶ Λύκναι* ἢ *Πάπναι* το-

ζόται ἐπιδέξιοι· παρῆγε δ' ἡ χώρα ἀρώματα περίφημα.

Πόλεις λόγου ἄξια. Τελμησσός (πρὸς Δ. τῆς νῦν Μάκρης), εἰς τὰ πρὸς Ἀν. ἔσχατα τοῦ κόλπου τοῦ *Γλαύκου* (κόλπου τῆς Μάκρης). Πάντες οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἐθεωροῦντο μάντις, διότι εἶχε θεμελιωθῇ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος *Τελμισσοῦ*· καὶ αὐτὸς δ' ὁ μάντις Ἀρίστανδρος ὁ συνοδεύων τὸν Μ. Ἀλέξανδρον εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατείαν εἰς τὴν Τελμησσὸν εἶχε γεννηθῇ. Ὅχι μακρὰν τῶν ἐρειπίων ταύτης εἶνε τανῦν ἡ *Μάκρη*, ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον, ἐμπόριον ἐξαγωγῆς καὶ 6,000 Κ.—*Ξάνθος* (Γκιονύκ), πρωτεύουσα τῆς *Λυκίας*, ἐπὶ τινος μικροῦ ὀμωνύμου ποταμοῦ (Ἐτσέν Γσαῖ). Οἱ Ξάνθιοι κατέστησαν πολυθρύλητοι διὰ τὴν ὤμην αὐτῶν ἀνδρείαν. Πολιορκηθέντες δηλ. ὑπὸ τοῦ Ἀρπάγου, στρατηγοῦ τοῦ Κύρου, ἔκλεισαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τὰς γυναῖκας, τοὺς παῖδας καὶ δούλους, μετὰ πάντων τῶν θησαυρῶν βαλόντες δὲ κατόπιν πῦρ, ὥρμησαν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐφονεύθησαν ἅπαντες. Ἀνοικοδομηθεῖσα ἔπειτα, ἐπολιορκήθη πάλιν ὑπὸ τοῦ φονέως τοῦ Καίσαρος Βρούτου (42 π. Χ.). οἱ δὲ Ξάνθιοι ἔθηκαν αὐθις τὸ πῦρ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ἃν καὶ πολὺ προσεπάθησεν ὁ Βροῦτος νὰ τοὺς σώσῃ. — *Πάταρα* (τά), παρὰ τὴν θάλασσαν, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ξάνθου. Ὑπῆρξαν ἐπὶ τινα χρόνον πρωτεύουσα τῆς *Λυκίας*, καὶ ἦσαν περίφημα διὰ τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — *Φάσηλις* (ἐρείπια τανῦν, Φιόνδα), ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ κόλπου τῆς Παμφυλίας κειμένη, ἦτο μικρὰ ἐπικράτεια ἀποχωρισμένη ἐκ τῆς ἐπιλοιπῆς *Λυκίας*. Ἐπίφοβοι οἱ κάτοικοι τῆς *Φασήλιδος* ὥς πειραταὶ καὶ σύμμαχοι τῶν *Κιλικίων*, εἶχον ἐφεύρη εἶδος πλοιαρίου ἱστιοφόρου, στενοῦ καὶ ἐπι-

μήκους, φασήλου κκλουμένου. Ἐπὶ Κίμωνος ἕως ἐδῶ μόνον ἔπλεον οἱ Πέρσαι.

ΙΑ'. ΠΑΜΦΥΛΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Παμφυλία ὠρίζετο ΝΔ. ὑπὸ τῆς Λυκίας, ΒΔ. ὑπὸ τῆς Καρίας καὶ Φρυγίας, ΝΑ. ὑπὸ τῆς Κιλικίας καὶ νοτίως ὑπὸ τοῦ Παμφυλίου κόλπου. Περιλαμβάνομεν δὲ εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς τὴν *Πισιδίαν* καὶ *Ἰσαυρίαν*. Τὴν σήμερον εἶνε τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος τῆς Καραμανίας καὶ τὸ δυτικὸν τοῦ πασσαλικίου τῶν Ἀδάνων.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Παμφυλίας ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον κοινὴν τὴν καταγωγὴν μετὰ τῶν Λυκίων καὶ Κιλικίων. Μετὰ δὲ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον Ἕλληνες ἀποικοί, ἡγουμένων τοῦ Κάλχαντος καὶ τοῦ Ἀμφιλόχου, κατωκίσθησαν εἰς τὰ παράλια· οἱ δὲ παλαιοὶ κάτοικοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι προέκυψαν τὰ ἔθνη τῶν *Πισιδίων*, *Ἰσαύρων* καὶ ἴσως τῶν *Λυκαόνων*.

Ἡ Παμφυλία, συρμαχήτασα μετὰ τῶν πειρατῶν τῆς Κιλικίας, κατηρημώθη ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου *Σερβιλίου*, τοῦ ἐπικληθέντος *Ἰσαυρικοῦ*, καὶ τέλος ὑπετάγη ὑπὸ τοῦ Πομπηίου τῷ 67 π. Χ.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Ἰσαυρα* (Ἐρείπια), πρωτεύουσα τῆς Ἰσαυρίας, πλησίον ὁμωνύμου λίμνης.—*Λύστρα* πρὸς Β. τῶν Ἰσαύρων. Ὁ λαὸς τῆς πόλεως ταύτης ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τὸν ἐλιθοβόλησε καὶ τὸν ἔσυρεν ἔξω τῆς πόλεως πιστεύων ὅτι ἀπέθανεν. Εἶνε πατὴρ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Παύλου *Τιμοθέου*, ἐπισκόπου τῆς Ἐφέσου. Εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων ἡ πόλις αὕτη κατατάσσεται εἰς τὴν Λυκαονίαν, διότι ἡ Ἰσαυρία πολλὸν καιρὸν ἐθεωροεῖτο μέρος ταύτης τῆς ἐπαρχίας.

—*Σέλγη* (Ἑρείπ. Σέρκ), ἡ ἀξιολογωτάτη πόλις τῆς Πισιδίας, ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων. — *Πέργη* (Ἑρείπ. Μούρτανα), πρωτεύουσα τῆς Παμφυλίας, περίφημος δι' ἀρχαῖον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. — *Ἀττάλεια* (Ἀττάλεια), εἰς τὸ παράλιον, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς δυτικῆς παραλίας. Τανῦν ἔχει ἐμπόριον σιτηρῶν, Ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ 18,000 Κατ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων.

IV. ΚΙΛΙΚΙΑ

Ὅρια καὶ εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Κιλικία ὠρίζετο πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τοῦ ὅρους Ἀμαροῦ, ὅστις τὴν ἐχώριζεν ἐκ τῆς Συρίας, πρὸς Ν. δὲ καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Παμφυλίας καὶ τῆς Μεσογείου. Τὴν σήμερον εἶνε τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πασσαλικίου τῶν Ἀδάνων καὶ μέρος τοῦ Μαράς.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Κιλικίας ἀπόκησαν Ἀργεῖοι καὶ Φοῖνικες, ἐνωθέντες μετὰ τῶν παλαιῶν κατοίκων. Ὑπῆρξε δὲ πολὺν χρόνον βασιλεῖον ἴδιον, ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν Περσῶν, καὶ κατόπιν ἐκ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας. Εἰς τὴν χώραν ταύτην ἦσαν τὰ διασημότερα καταφύγια τῶν πειρατῶν, οὓς κατέστρεψεν ὁ Πομπήιος τῷ 67 π. Χ. Καὶ τὸ μὲν δυτικὸν μέρος ἐκαλεῖτο *Κιλικία Τραχεῖα*, τὸ δὲ ἀνατολικὸν *Κιλικία Πεδιάς*. Κατεσκευάζον δ' οἱ κάτοικοι χονδρὸν ὕφασμα ἐξ αἰγείων τριχῶν, ἐξ οὗ οἱ ἀρχαῖοι ἔραπτον ἐνδύματα πένθημα, καλούμενα *κιλίκια*, καὶ φορέματα τῶν ναυτῶν καὶ στρατιωτῶν. *Κιλικίος* ὁ λεθρος εἶνε παροιμιῶδες, ἕνεκα τῆς πειρατείας καὶ τοῦ δόλου τῶν Κιλικίων.

Πόλεις λόγου ἄξιαι. *Λάριση* (Ἑρείπια τανῦν),
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

φρούριον ἐπὶ λόφου πλησίον τοῦ Παμφυλίου κόλπου, εἰς τὰ πρὸς Δ. ἔσχατα τῆς Κιλικίας. Ἐδῶ ἐγεννήθη Διογένης ὁ Λαέρτιος, ἱστορικὸς τοῦ Β'. αἰῶνος μ. Χ.—Σελινοῦς (Ἐρείπια εἰς τὸ ἀκρωτήριο Σελίντι), εἰς τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς τῷ 117· διὸ ἐπὶ τινὰ χρόνον ὠνομάζετο Τραϊανούπολις. —Σελεύκεια ἡ Τραχεῖα (Σελευκέ), πρωτεύουσα τῆς Τραχείας Κιλικίας, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Καλυκάδρου (Γκιόκ Σού). Ἐθεμελιώθη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος καὶ διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἐπὶ τῆς δεσποτείας τῶν Ῥωμαίων. —Σεβαστή ἡ Σεβαστόπολις (Ἐρείπια τανῦν), ἐπὶ τινος μακρᾶς νήσου. Οὕσα κατ' ἀρχὰς μικρὰ νῦξήθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Καππαδοκίας Ἀρχελάου, ἐδρεύοντος ἐνταῦθα.—Σόλοι, μετέπειτα Πομπηϊοῦπολις (Μεζετλού), ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποίκων Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων, εἶχεν ἐρημωθῆ σχεδόν, ὅτε ὁ Πομπηῖος μετέφερεν αὐτόσε τοὺς πειρατάς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐχάρισε τὴν ζωὴν. Ἀναμιχθέντες δὲ μὲ τοὺς Κίλικας οἱ Ἕλληνες τῶν Σόλων, ὀμίλουν πολὺ κακὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν· ὅθεν τὰ σφάλματα τῆς συντάξεως λέγονται σολοικισμοί. —Ταρσὸς (Ταρσοῦς), μετὰ λιμένος ἐπὶ τοῦ Κύδνου (Κερασού), ὀλίγον ἀπέχουσα τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. Ἐθεμελιώθη δ' ἡ Ταρσὸς ἡ τοῦλάχιστον ἐπνυξήθη ὑπὸ Ἀργείων ἀποίκων καὶ κατέστη τὸ περιφημώτατον ἐν τῇ Ἀσίᾳ παιδευτήριο τῆς φιλοσοφίας, τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλλιτεχνίας. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος λουσθεὶς εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κύδνου, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν Ταρσόν, τῷ 333 π. Χ. Εἶχε δὲ μέγα ἐμπόριον καὶ διετήρησεν ἐπὶ Ῥωμαίων τὴν ἐλευθερίαν, καταστᾶσα μητρόπολις τῆς Δυτικῆς Κιλικίας Ἐνταῦθα κατὰ πρῶτον

εἶδεν ἡ Κλεοπάτρα τὸν Ἀντώνιον χρόνον τινὰ μετὰ τὴν μάχην τῶν Φιλίππων.

Ἡ Ταρσός εἶνε πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τοῦ διδασκάλου τοῦ Αὐγούστου Ἀθηροδώρου καὶ τοῦ ῥήτορος Ἑρμογένους, ἀκμάσαντος ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου. — Ἀρχιάλος (ἢ Ἀρχιάλη), πλησίον τῆς θαλάσσης, μετὰ τὸν Ταρσοῦ καὶ Σόλων, περίεργος διὰ τι μνημεῖον οἰκοδομηθὲν εἰς τὸν Σαρδανάπαλλον, ὅπερ ἐθεώρουν ψευδῶς ὡς τάφον αὐτοῦ. — Ἀδαα, ἐπὶ τοῦ Σάρου, πόλις ἀρχαιοτάτη, οἰκοδομηθεῖσα ὡς ἐλέγετο ὑπὸ τοῦ Ἀδάνου, υἱοῦ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς. — Ἀράζαρβα (Ἀράζαρβος, τανῦν Αἰναζάρβα), ἐπὶ τοῦ Πυράμου ποταμοῦ, μητρόπολις τῆς Ἀνατολικῆς Κιλικίας, πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Διοσκορίδου (ὀλίγον μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν) καὶ τοῦ Ἑλληνος ποιητοῦ Ὀππιανοῦ (περὶ τὸ 330 μ. Χ.). — Γερμανίκεια (τανῦν Μαράς), πατρὶς τοῦ πατριάρχου (τῷ 428) τῆς Κωνσταντινουπόλεως Νεστορίου, ἰδρυτοῦ τῆς αἵρέσεως τῶν Νεστοριανῶν. — Μόψου ἐστία (Μεσσίς), ἐπὶ τοῦ Πυράμου, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας Σέλευκος ὁ Δ'. ἐκάνη ὑπὸ τῶν κατοίκων εἰς τὸ ἀνάκτορόν του. (93 π. Χ.). — Μαλλὸς (Ἐρείπ. εἰς τὸ Καρατάς), ἐπὶ τοῦ Πυράμου, μετὰ χρηστηρίου τοῦ μάντεως Μόψου, ἐδῶ θαμμένου. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Κράτης, ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὴν Ῥώμην (περὶ τὸ 150 π. Χ.) τὴν σπουδὴν τῆς γραμματικῆς. — Αἰγαί (Ἀγιάς), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πυράμου· ἡ πόλις αὕτη εἶχε διάσημον ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔνθα παρέμενεν ἐπὶ τινα χρόνον Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς. — Ἰσσός, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Πινάρου, ἡ τελευταία πόλις τῆς Κιλικίας, πρὸς τὸ μέρος τῆς Συρίας. Πλησίον αὐτοῦ ἦτο μέρος τοῦ Ἀμμανοῦ διαβατόν, ὅπερ ἐκάλουν Πύλας Συρίας. Αὐ-

τοῦ ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Δαρεῖον, τῷ 333 π. Χ.

ΝΗΣΟΙ

Αἱ νῆσοι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας διαιροῦνται α'. εἰς νήσους τῆς Προποντίδος· β'. εἰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους· καὶ γ'. εἰς νήσους τῆς Μεσογείου.

α. Νῆσοι τῆς Προποντίδος.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ Προκόννησος (τοῦ Μαρμαρᾶ), ὅθεν ἐλάβανον περίφημον μάρμαρον, καὶ ἡ νοτίως κειμένη Ἀρκτόννησος, ἥτις κατ' ἀρχὰς ἦτο χωρισμένη ἀπὸ τῆς στερεᾶς, ἕως οὗ ὁ χωρίζων αὐτὰς πορθμὸς τῆς θαλάσσης ἐξέλιπε διὰ λόγους φυσικοῦς. Εἰς τὰ νότια τῆς Ἀρκτοννήσου ἦτο ἡ πόλις Κύζικος, Ἀρτάκη καλούμενη νῦν καὶ ἔχουσα 10,000 Κ., Ἑλλήνων τῶν πλείστων. Πλησίον τῆς Κυζίκου ἐνίκησε τὸν Σπαρτιάτην Μίνδαρον ὁ Ἀλκιβιάδης τῷ 410 π. Χ.

β'. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

1. Τένεδος, πλησίον τῆς Τροίας. Ἐλαβε μεγάλην σπουδαιότητα ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶχε κατασκευάσῃ εἰς τὴν κυριωτέραν τῆς νήσου πόλιν ἀποθήκην μεγίστην, ἔνθα τὰ ὑπὸ τῶν ἀνέμων ταλαιπωρούμενα πλοῖα ἠδύναντο νὰ ἀποθέσωσι τὰ σιτηρά, ἅτινα ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετέφερον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

2. Λέσβος (12 □ Μ.), ἔμπροσθεν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδραμυττίου. Ἡ νῆσος αὕτη παρῆγεν οἶνους περιφήμους· διέπρεπον δ' οἱ Λέσβιοι εἰς τὴν μουσικὴν· πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν αἱ ἑξῆς·

Μυτιλήνη, εἰς τὴν νοτιανατολικὴν παραλίαν τῆς νήσου. Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἡ Μυτιλήνη ἀπεστά-

τησεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι δὲ ἐξολοθρεύσαντες μέ-
ρος τῶν κατοίκων, ἔπεμψαν ἐκεῖσε ἀποίκους, εἰς τοὺς ὀ-
ποίους διένειμαν ἅπαν τῆς νήσου τὸ ἔδαφος, πλὴν τῆς
Μηθύμνης. Ἡ Μυτιλήνη εἶνε πατρὶς τοῦ Πιπτακοῦ, ἐνὸς
τῶν ἐπτά σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Ἀλκαίου, τῆς Σαπ-
φούς καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Ἑλλανίκου. Ὁ δ' Ἐπίκουρος καὶ
ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδαξαν αὐτόθι τὴν φιλοσοφίαν. — Μή-
θυμνα (Μόλιθος), ἐπὶ τῆς πρὸς Β. παραλίας, πατρὶς τοῦ
μουσικοῦ Ἀρίστορος. Αὕτη μόνη ἔμεινε πιστὴ εἰς τοὺς Ἀ-
θηναίους ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. — Ἐρεσσός,
ἐπὶ τῆς πρὸς Δ. παραλίας πατρὶς τοῦ Θεοφράστου. Τανῦν
ἡ Λέσθος εἶνε κατάφυτος ὑπ' ἐλαιῶν, ἀμπέλων, μορεῶν
καὶ βάμβακος, ἔχει 110,000 Κ., πάντων σχεδὸν Ἑλλή-
νων καὶ πόλιν τὴν Μυτιλήνην μετὰ Γυμνασίου.

3. Ἐκατόννησοι (Μοσκονῆσι), σύμπλεγμα μικρῶν
νήσων, ἀφιερωμένων εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, μεταξὺ τῆς
Λέσθου καὶ τῆς ἠπείρου.

4. Ἀργινοῦσαι, μικραὶ νῆσοι πλησίον τῆς Ἀνατολικῆς
παραλίας τῆς Λέσθου. Πλησίον αὐτῶν ὁ στόλος τῶν Λα-
κεδαιμονίων ἐνίκηθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τῷ 406 π. Χ.

5. Χίος, πλησίον εἰς τὴν Χερσόνησον τῶν Κλαζομε-
νῶν, παράγουσα οἶνους περιφημοτάτους, μάρμαρα (τὸ
πάλαι) καὶ μαστίχην προσερχομένην ἐκ σχίνων. Πόλιν εἶχε
τὴν Χίον, ἔνθα ἐκαυχῶντο ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ
ἱστορικὸς Θεόπομπος, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 4^{ου} αἰῶνος π. Χ.
Τανῦν ἡ νῆσος, καὶ τοὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ φοβεροῦ σει-
σμοῦ, ἔχει 60,000 Κ. καὶ Γυμνάσιον (πρὸ τῆς κατα-
στροφῆς αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως 150,000 Κ.).

6. Ἰκαρία (Νικαριά), νῆσος γνωστὴ καθότι τὸ σῶμα
τοῦ Ἰκάρου ἐξεβλήθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ
ἐτάφη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα ἐκα-

λειτο Ἰκάριον πέλαγος. Τανῦν εἶνε νῆσος δασώδης καὶ ἐξάγει πολλοὺς ἄνθρακας.

7. Σάμος ($8\frac{1}{2}$ □ M.), νῆσος εὐφορος καὶ πολυάνθρωπος, ἀφιερωμένη εἰς τὴν Ἥραν. Ὅρος γνωστὸν ἔχει τὸν ὑψηλὸν καὶ δασώδη Κερκετέα (περὶ τοὺς 5,000^π.). Ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι Παρθενία, ἕως οὗ κατοικήσθησαν ἐδῶ οἱ Ἴωνες, ἐκδιώξαντες τοὺς Κᾶρας. Εἶχε δὲ σιδηρωρυχεῖα καὶ λατομεῖα μαρμάρου λευκοῦ, καὶ ἐλέγετο ὅτι οἱ Σάμιοι ἐφεῦρον τὴν κεραμουργίαν. Πόλιν δὲ εἶχε τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σάμον (ἐγγὺς τῆς νῦν Χώρας), ἐπὶ τῆς Ἀνατ. παραλίας, μετὰ ὠραίου ναοῦ τῆς Ἥρας. Εἰς τὴν Σάμον ἐγεννήθησαν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας (περὶ τὸ 550 π. Χ.), οἱ ἀρχιτέκτονες καὶ ἀγαλματοποιοὶ Ροῦκος καὶ Θεόδωρος, οἱ τὸν ναὸν τῆς Ἥρας οἰκοδομήσαντες, καὶ ἐφευρόντες, ὡς λέγεται, τὴν τέχνην τοῦ χύνειν τὸν ὀρύχαλκον καὶ κατασκευάζειν ἐξ αὐτοῦ ἀνδριάντας καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ τετάρτου αἰῶνος ὁ Ἀρίσταρχος, ὅστις ἐν τοῖς πρώτοις ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονα τῆς, καὶ διαγράφει κύκλον περὶ τὸν ἥλιον. Τανῦν ἡ Σάμος εἶνε ἡγεμονία διοικουμένη ὑπὸ χριστιανοῦ ἡγεμόνος. Κατοίκους δ' ἔχει 50,000 καὶ πρωτεύουσαν τὸ Βαθύ, μετὰ ἐφετείου, δύο πρωτοδικείων καὶ γυμνασίου. Εἰς δὲ τὰ χωρία εἶνε καὶ ἄλλα Ἑλλ. σχολεῖα.

8. Αἱ Σποράδες. Ἐκάλουν οὕτω πολλὰς νήσους ἐσπαρμένας εἰς τὰ νοτιανατολικά τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Γνωστόταται δ' ἦσαν ἡ Πάτμος, ἡ Κῶς, ἡ Σύμη, ἡ Ρόδος καὶ ἡ Κάρπαθος.

Καὶ ἡ μὲν Πάτμος εἶνε περίφημος διότι αὐτοῦ ἐξωρίσθη ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης καὶ ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν (ἔχει τανῦν 2,000 Κ.), ἡ δὲ Κῶς, (5 □ M.) διότι μετείχε τῆς Δωρίδος, καὶ παρῆγεν οἶνους περιφήμους. Εἰς

τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Κῶν ἐγεννήθη ὁ πατὴρ τῆς ἱατρικῆς Ἰπποκράτης τῷ 460 π. Χ., κατὰ τινὰς δὲ καὶ ὁ διάσημος ζωγράφος Ἀπελλῆς (κατ' ἄλλους εἰς τὴν Ἐφεσον ἢ τὴν Κολοφῶνα.) Ἡ δὲ βραχὺδης καὶ ἄνυδρος Σύμη εἶνε γνωστὴ διὰ τὰς καὶ σήμερον περιζητήτους φιλέριδας πέρδικας καὶ διότι αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ὁ Νιρεὺς ὁ ὠραιότατος ἐν Τροίᾳ μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, ἐκτείνας δὲ τὸ κράτος αὐτοῦ μέχρι Καρίας. Τανῦν οἱ Συμαῖοι (14 χιλ.) πλουτοῦσιν ἐκ τῆς σπογγαλιείας ἔχοντες Ἑλληνικ. σχολεῖον καὶ δύο παρθαναγωγεῖα.

Ἡ δὲ σπουδαιοτάτη τῶν Σποράδων Ῥόδος (20 □ Μ.) κατοικήσθη ὑπὸ Δωριέων καὶ ἐκαλεῖτο πρότερον Ὀφιοῦσα καὶ Τελχινίς, διότι ἀπόκησαν ἐδῶ Τελχῖνες ἐκ τῆς Κρήτης. Κυριώτερας δὲ πόλεις εἶχε τὴν Ῥόδον, εἰς τὴν βορείαν παραλίαν, πλουτήσασαν ἐκ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπολιορκήθη δ' αὕτη τῷ 305 π. Χ. ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, μὴ δυνηθέντος νὰ τὴν κυριεύσῃ. Ὑπῆρχον δ' εἰς τὴν Ῥόδον πολλοὶ ναοὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, θεωρούμενον ὡς ἐν τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν Ῥόδον ἐγεννήθη ὁ στωϊκὸς Παταίτιος, διέτρεψαν δ' αὐτόθι ὁ ζωγράφος Πρωτογένης (περὶ τὰ 350 π. Χ.) καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ Ἀρήσανδρος, Πολύδωρος καὶ Ἀθηρόδωρος (περὶ τὸ 50 μ. Χ.), οἱ κατασκευάσαντες ὁμοῦ τὸ σύμπλεγμα τοῦ Λαοκρόντος, ἀντιγραφὴν προτύπου ἀρχαιοτέρου. Τανῦν ἔχει περὶ τὰς 5 χιλ. Κ. καὶ σχολεῖον Ἑλληνικόν.—Τὴν Αἰνδον κώμην τανῦν, εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, πατρίδα τοῦ Κλεοβούλου, ἐνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν (ἀποθ. περὶ τὸ 560 π. Χ.) καὶ τῶν ἀνδριαντοποιῶν Χάρητος καὶ Ἀάχητος, τῶν κατασκευασάντων τὸν κολοσσὸν τῆς Ῥόδου, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} αἰῶνος π. Χ.

(ΜΕΓ. ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝ.).

— Τανϋν ἡ Ῥόδος ἔχει 35,000 Κ. ζώντων ἐκ τῆς γεωργίας καὶ ναυτιλίας. Τὸ $\frac{1}{3}$ μόνον εἶνε Τοῦρκοι καὶ Ἑβραῖοι.

Κατόπιν ἔρχεται ἡ Κάρπαθος (4 □ Μ.), ἐξ ἧς ὠνομάσθη τὸ Καρπάθιον πέλαγος, ἔχουσα τανϋν 7,000 Κ. καὶ ἡ Κάσος (4 □ Μ.), ἔχουσα τανϋν 7,500 Κ. Ἀμφοτέρων δὲ οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται σήμερον περὶ τὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν. Εἰς τὴν Κάρπαθον πρώτη κώμη εἶνε τὸ Ἀπέρειον μετὰ 1,000 Κ. περίπου, ἀσχολουμένων μάλιστα περὶ τὴν λιθοτομίαν. Ἡ δὲ Κάσος εἶνε γνωστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 1824 καταστροφὴν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων.

γ'. Νῆσοι τῆς Μεσογείου.

Κύπρος (173 □ Μ.), ἡ μεγίστη τῶν νήσων τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, κατωκίσθη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὑπὸ Φοινίκων ἀποίκων· μετέπειτα δὲ ἄλλαι ἀποικίαι ἤλθον ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου. Ἦτο δὲ ὑποταγμένη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου. Κάτων δ' ὁ τιμητῆς ἐκυρίευσεν αὐτὴν ἐν ὀνόματι τῶν Ῥωμαίων, προφασιζόμενος ὅτι κατελείφθη εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος διὰ τῆς διαθήκης τοῦ Πτολεμαίου Ἀλεξάνδρου.

Ἐλατρεύετο δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἡ Ἀφροδίτη. Ἐγεμε δ' ἡ Κύπρος δασῶν, χαλκωρυχείων καὶ ἀργυρωρυχείων, παράγουσα προσέτι οἶνους περιφήμους, ἔλαιον καὶ σιτηρά. Τὴν σήμερον δ' εἶνε περίφημος καὶ ἡ μέταξ αὖς καὶ τὸ ἐρυθρόδανον αὐτῆς ἐχούσης 190,000 Κ. καὶ ὅρος διάσημον τὸν Ὀλυμπον (6,000 π.). Διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν κυριαρχίαν, ἔχουσα αὐτονομίαν τινά. Πόλεις δὲ τὸ πάλαι διάσημοι αὐτόθι ἦσαν

Ἡ *Πάφος* (Πάφο), ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς. Εἶχε δ' αὕτη ναὸν τῆς Ἀφροδίτης (*Παφίας*), ἧς ὁ ἀρχιερεὺς εἶχε μέγα ἀξίωμα καὶ πολὺν πλοῦτον, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων, ἡγουμένου τοῦ Ἀγαπήνορος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ ἀρχαιοτάτη *Πάφος*, ἔνθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐφάνη κατὰ πρῶτον ἡ Ἀφροδίτη ἐξερχομένη τῶν ὑδάτων. — *Σόλοι* (Σόλια), ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ Σόλωνος, συμβουλευσάντος τὸν ἡγεμόνα Πολύκυπρον νὰ μεταφέρει ἐδῶ τὴν αὐλὴν του, καὶ νὰ κτίσῃ πόλιν. — *Σαλαμίς* (Ἐρεΐπια νῦν), ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τεύκρου, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας καὶ καταστὰς πρωτεύουσα τῆς Κύπρου. Καταστραφεῖσα ἡ Σαλαμίς ὑπὸ σεισμοῦ, ἀνωκοδομήθη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Β' καὶ μετωνομάσθη *Κωνσταντία*. Τὰ ἐρεΐπιά της εὐρίσκονται σήμερον πλησίον τῆς Φαμαγούστης. — *Κίτιον* (Λάρναξ τανῦν), ἐπὶ τῆς νοτιανατολικῆς παραλίας, ἀποικία Φοινικική. Ὁ Κίμων ἐπληρώθη καιρίως πολιορκῶν ταύτην τὴν πόλιν τῷ 449 π. Χ. εἶνε δὲ πατρίς τοῦ ἱδρυτοῦ τῶν Στωϊκῶν *Ζήνωνος*. — *Ἀμαθοῦς* (Λεμησσός), ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς. Ἐνταῦθα ἐλατρεύετο ὁ Ἀδωνις, ἤκμασε δὲ ὁ περίφημος γλύπτης *Πυγμαλίων*. — Τανῦν ἀξιολογωτάτη πόλις εἶνε ἡ *Λευκωσία* ἔχουσα 25,000 Κ. καὶ Ἑλλ. σχολεῖον· εἶνε δὲ ἑδρα τοῦ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ.

Μετὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἔρχεται ἡ ὡσαύτως ἀνήκουσα τὴν σήμερον εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος.

Β'. ARMENIA KAI ΓΕΩΡΓΙΑ

Ἡ Ἀρμενία τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Μεγάλη Ἀρμενία* πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Μικρᾶς Ἀρ-

μενίας (ιδὲ Σελ. 28), καὶ κεῖται μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάσσης (*Υρκαρίας* τὸ πάλαι) καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, κατοικουμένη καὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπὸ λαῶν ἀγρίων. Περιλαμβάνομεν δ' εἰς τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν πρὸς Ἀν. τοῦ Εὐξείνου πόντου *Κολχίδα*, ἔχουσιν τὸ πάλαι χρυσωρυχεῖα καὶ ἀργυρωρυχεῖα καὶ γνωστὴν διὰ τὴν ἐκστρατεῖον τῶν Ἀργοναυτῶν, τὴν *Ἰβηρίαν* πρὸς Ν. τοῦ Καυκάσου (τανὺν *Γεωργίαν* καὶ μέρος τοῦ *Σιρβάν*) καὶ τὴν Ἀλβανίαν πρὸς Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης (τανὺν *Σιρβάν* καὶ *Δαγεστάν*).

Καὶ ὄρη μὲν τῆς Ἀρμενίας λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Καύκασος*, τὸ Ἀραράτ, ὅπου ἐστάθη ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε καὶ ἔχει μίαν τῶν πηγῶν αὐτοῦ ὁ *Εὐφράτης*, καὶ ὁ *Νιφάτης* εἰς τὰ νότια τῆς Ἀρμενίας, ἐνθα πηγάζει ὁ *Τίγρις*. **ΠΟΤΑΜΟΙ** δὲ ὁ *Φάσις*, ἐν τῇ *Κολχίδι*, χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνου πόντον, ὁ *Κῦρος* (*Κούρ*), διαρρέων τὴν *Ἰβηρίαν* καὶ Ἀλβανίαν, δεχόμενος δ' εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τὸν Ἀράξην καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

ΠΟΛΕΙΣ δὲ ἄξιαί λόγου τὸ πάλαι αὐτόθι ἦσαν ὁ *Πιτυοῦς* ἐν τῇ *Κολχίδι*, ἀποικία Ἑλληνικὴ ἐμπορικωτάτη, τὰ Ἀρτάξατα (*Ἀρτασσίρ*), παρὰ τὸν Ἀράξην ποταμὸν καὶ τὰ *Τιγρανόκερτα*, πλησίον παραποτάμου τοῦ *Τίγριδος*, κτισθέντα μὲν ὑπὸ τοῦ *Τιγράνου*, καταστραφέντα δὲ ὑπὸ τοῦ *Λουκούλλου*, τῷ 60 π. Χ. Ὑπέστησαν δ' εἰς τὰ ὀροπέδια τῆς Ἀρμενίας πλεῖστα θεινὰ οἱ μύριοι τοῦ *Ξενοφῶντος*, 400 π. Χ.

Εἰς τὴν *σημερινήν* Ἀρμενίαν πόλις ἀξιόλογος εἶνε ἡ *Ερζερούμη*, κέντρον τοῦ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Περσίας ἐμπορίου, μετὰ 100,000 Κ. Καὶ οἱ μὲν *Κοῦρδοι*, λαὸς ληστρικὸς καὶ νομαδικὸς εἶνε *Τοῦρκοι*, οἱ δὲ *Χριστιανοὶ* Ἀρμένιοι εἶνε *Μοροφουῖται*, ὁπαδοὶ τοῦ αἵρετικοῦ *Εὐτυ-*

χοῦς (448 μ. Χ.), πιστεύοντες ὅτι ὁ Χριστὸς μίαν μόνην φύσιν εἶχε, τὴν θεϊάν. Ἐντεῦθεν κατ'άγονται οἱ διασκορπισμένοι εἰς τὴν λοιπὴν Τουρκίαν Ἀρμένιοι, νοήμονες μὲ καὶ δεξιοὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, κατηγορούμενοι ὅμως ὡς κίβδηλοι.

Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Γεωργίας εἶνε περίφημοι διὰ τὴν καλλονὴν τῆς μορφῆς αὐτῶν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1878 ἀνήκει εἰς τοὺς Ῥώσους τὸ ὀχυρώτατον φρούριον Κάρς, ἐν ᾧ κατοικοῦσι καὶ περὶ τὰς 15 χιλ. Ἑλλήνων.

Ι'. ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ (Ἀσσυρία).

Ἡ Ἀσσυρία ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς Ἀρμενίας καὶ πρὸς Ἄν. τοῦ Τίγριδος, μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὄρους Ζάγγρου, δι' οὗ ἐχωρίζετο ἀπὸ τῆς Μηδίας, περιλαμβανομένη τὸ πάλαι εἰς τὸ εὐρὺ Περσικὸν κράτος. Εἶνε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πεδινὴ καὶ πόλεις λόγου ἀξίας εἶχε τὴν Νιρεὺν (Ἐρείπια ἀντικρὺ τοῦ Μοσούλ), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, καθέδραν τοῦ Σαρδαναπάλλου, καὶ τὰ Ἀρβηλα, περίφημα διότι εἰς τὰ πλησίον ἐκεῖ Γαυγάμηλα ἐνίκησεν ἐκ δευτέρου τὸν Δαρεῖον ὁ Ἀλέξανδρος, γενόμενος οὕτω κύριος τῆς Περσίας (331 π. Χ.).

Τανῦν τὸ Κουρδιστάν πρωτεύουσάν ἔχει τὴν Διαρβεκίρην μετὰ 35,000 πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Τίγριδος. Εἰς δὲ τὴν νότιον κατωφέρειαν τῶν Ἀρμενικῶν καὶ Περσικῶν ὄροπεδίων (4,000 π.) κατοικοῦσιν οἱ μόνον τὸν χειμῶνα ὑπόστεγοι ἄνδρεῖοι νομάδες Κουρδοὶ, τραχεῖς καὶ φιλελεύθεροι, οὐδέποτε δὲ τελείως ὑποτασσόμενοι. Ἐνταῦθα μάλιστα ὑπέστησαν πολλὰς ταλαιπωρίας οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος.

Δ'. ΑΛΔΣΕΖΙΡΑ (Μεσοποταμία).

Η Μεσοποταμία ἔκειτο μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου ΒΔ. καὶ τοῦ Τίγριδος ΒΑ., εἶνε δὲ περίφημος εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν διότι αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀβραάμ, ἡ Σάρα, ἡ Λεῖα, ἡ Ραχὴλ καὶ οἱ ἑνδεκα πρῶτοι υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν· Ἐδεσσα (Οὐρφα ἢ Ρούχα), κτισθεῖσα κατὰ τινας συγγραφεῖς ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος. — Κάρραι (τανῦν Χαράν), ἔδρα τοῦ Ἀβραάμ, πρὶν μετοικίσῃ εἰς τὴν Χαναάν. Πλησίον ταύτης ἐνικήθη καὶ ἐφονεύθη ὁ Κράσσος ὑπὸ τῶν Πάρθων. — Κιρκήσιον (Ἐβουσέρα), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀδὸρρα (Χαβούρ) καὶ Εὐφράτου. — Θάψακος (Ἐλδέρ), πρὸς Δ. τοῦ Κιρκησίου, εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐφράτου. Αὐτοῦ Κῦρος ὁ Νεώτερος διέβη τὸν Εὐφράτην (401 π. Χ.), προτιθέμενος νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην.

Ἡ Ἀλδσεζίρα σήμερον κατέπεσε πολὺ ἐκ τῆς παλαιᾶς λαμπρότητος. Πόλιν δ' ἔχει τὴν *Μοσούλην* πλουτοῦσαν ἐκ τῶν μουσσελίνων (ὕφασμάτων), παρὰ τὸν Τίγριν, ἔχουσαν 40,000 Κ.

Ε'. ΙΡΑΚ ΑΡΑΒΙ (Βαβυλωνία).

30) Η *Babylonia* ἔκειτο πρὸς Ν. τῆς Μεσοποταμίας, ἐκτεινομένη πρὸς Α. τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῶν ἐρήμων τῆς Ἀραβίας. Τὸ δὲ μέρος τῆς Βαβυλωνίας τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς συμβολῆς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἐκαλεῖτο *Χαλδαία*. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι αὐτόθι ἦσαν· Κούραξα (ἄγνωστα νῦν), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου. Ἐνταῦθα ὁ Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων ἐνίκησε καὶ ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κῦρον (401 π. Χ.)· μετὰ δὲ τοῦτο ἔγεινεν ἡ κάθοδος τῶν μυρίων. — Κτη-

σιφῶν (Ἑρείπια τανῦν), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, κτισθεῖσα ἡ ἐπαυξηθεῖσα ὑπὸ τῶν διατριβόντων ἐνταῦθα βασιλέων τῆς Παρθίας.—*Σελεύχεια* (Ἑρείπια), ἐπὶ τοῦ Τίγριδος πρὸς Ν. τῆς Κτησιφῶντος, κτισθεῖσα ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος. Ἦτο δὲ πρωτεύουσα τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους τῶν Σελευκιδῶν, ὅπως ἡ Ἀντιόχεια ἦτο τῶν δυτικῶν.—*Βαβυλῶν* (Ἑρείπια πλησίον τοῦ Χιλλέ), καθέδρα τῆς Σεμιράμιδος καὶ πάντων τῶν Ἀσσυρίων βασιλέων, οἵτινες ὅμως ἔδρευον ἐναλλάξ καὶ εἰς τὴν Νινευτ· εἶχε δὲ σπουδαιότατον ἐμπόριον καὶ εἶνε ἡ μεγίστη καὶ σπουδαιοτάτη πόλις, ἥς μνημονεύει ἡ ἱστορία. Εἶχε 480 σταδίων (20 ὥρων) περιφέρειαν, ἀνάκτορα μεγαλοπρεπῆ, τοὺς ἐπὶ ἀνδρῶν κρεμαστοὺς κήπους καὶ μάλιστα τὸν πύργον τοῦ Βήλου, 600 π. ὑψηλόν, μετ' ἀστεροσκοπείου. Ἡ Βαβυλὼν ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Κύρου τῷ 538 π. Χ. Αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τῷ 323, σχεδιάζων νὰ καταστήσῃ τὴν πόλιν ταύτην πρωτεύουσαν τοῦ παγκοσμίου αὐτοῦ κράτους.

Τανῦν δὲ καλεῖται ἡ Βαβυλωνία *Ἰράκ* *Ἀραβί* καὶ πόλεις ἔχει· τὸ παρὰ τὸν Τίγριν *Βαγδάτιον* μετὰ 60,000 Κ., ὅπερ ἐπὶ Ἀροὺν Ἀλ Ῥασχίδη ἦτο ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου, ἔχουσα τότε 2 ἑκατ. κατοίκων. — *Βάσρα* ἢ *Βασσόρα*, παρὰ τὸν ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος προερχόμενον ποταμὸν Σάτ ἐλ Ἀράβ, θεμελιωθείσα ὑπὸ τοῦ καλῖφου Ὁμάρ. Καὶ αὕτη ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ ποτὲ μεγαλείου αὐτῆς. ✕

ΣΤ'. ΣΥΡΙΑ (Σοριστάν).

Ἡ *Συρία* κεῖται πρὸς Ν. τοῦ ὅρους *Ταύρου* ἔχουσα πρὸς Α. τὸν Εὐφράτην καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Κιλικίας διὰ τοῦ ὅρους *Ἀναροῦ*. Κυβερνωμένη δὲ κατ' ἀρχὰς

ὑπὸ μικρῶν βασιλείων, ὑπετάγη ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀσσυρίους καὶ Πέρσας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου περιῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῶν **Σελευκιδῶν**, ἕως οὗ ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ταύτης ἐπαρχία εἶνε ἡ πρὸς Δ. κειμένη *Φοιρίκη* παρὰ τὸν *Αἶβαρον* καὶ *Ἀντιλίβαρον*, κοσμούμενα τὸ πάλαι μὲ ὠραίας κέδρους. Ποταμὸν λόγου ἄξιον ἔχει τὸν Ὀρόντην (Ἐλ Ἀσσί) πηγάζοντα πρὸς Ἀν. τοῦ Ἀντιλιβάνου καὶ χυνόμενον εἰς τὴν Μεσόγειον.

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαי ἦσαν. *Σαμόσατα* (Σαμσάτ τανῦν), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Κομμαγεννῆς, ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Λουκιανὸς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 2^{ου} μ. Χ. αἰῶνος. — *Ἀλεξάνδρεια* (Σκανδερονὺν ἢ Ἀλεξανδρέττα τανῦν), εἰς τὸν Ἰσικὸν κόλπον, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — *Σελεύχεια* (Σουεϊδιέ), εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀρόντου, πρωτεύουσα τῆς Σελευκίδος. — *Ἀντιόχεια* (Ἀντακί), ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου, ἐπικαλουμένη ἡ *Μεγάλη*. Ἐκτίσθη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀντιόχου. Ἦτο δὲ καθέδρα τῶν Σελευκιδῶν, ἐπὶ Ῥωμαίων μάλιστα συμπάσης τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εἶχεν, ὡς λέγεται, ὑπὲρ τὰς 700,000 Κ. τανῦν δὲ μόλις 10 χιλ. — *Λαοδίχεια* (Λατακιέ), ἐπὶ τῆς Μεσογείου, περίφημος διὰ τοὺς οἶνους αὐτῆς. — *Ἀπάμεια* (Καλαὰτ Μουδίκ) ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος ἢ Νικάνορος, ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς συζύγου του, διατηρῶν αὐτόθι 500 ἐλέφαντας. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ποσειδώνιος (περὶ τὸ 50 π. Χ.). — *Ἐμεσα* (Χόμς), παρὰ τὸν Ὀρόντην. Εἶχε ναὸν τοῦ Ἥλιου *Ἐλαγάβαλον* ἢ *Ἐλιαγάβαλον* καλούμενον, ὁπόθεν ἐπωνομάσθη ὁ δμῶνυμος αὐτοκράτωρ (πρὶν Βασ-

σιανός). — *Παλμύρα* (Ἐρείπια λαμπρὰ τανῦν), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Παλμυρηνῆς. Αὕτη ἡ πόλις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, ὅστις τὴν ἐκάλεσε *Ταδμώρ*, ὑπῆρξε διασημότατον ἐμπορεῖον μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἦτο δὲ καθέδρα τοῦ Ὁδαιράθου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ *Ζηροβίας*, ἰδρυσάντων ἐν Συρίᾳ κράτος ἀνεξάρτητον περὶ τὰ μέσα τοῦ 3^{ου} αἰῶνος μ. Χ. μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τοῦ Αὐρηλιανοῦ (273). — *Ἡλιούπολις* (Βαλβῆκ τανῦν), εἰς τὴν *Κοίλην* λεγομένην *Συρίαν*, παρὰ τὸν Ὀρόντην. Ταύτης σώζονται τὴν σήμερον λαμπρότατα ἐρείπια. — *Δαμασκός*, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς *Κοίλης Συρίας*, ὑπάρχουσα ἤδη ἐπὶ Ἀβραάμ. Πλησίον αὐτῆς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χριστιανισμόν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ ἀρχιτέκτων Ἀπολλόδωρος, ὁ κατασκευάσας τὴν γέφυραν τοῦ Δουνάβεως καὶ τὴν ἐν Ῥώμῃ στήλην τοῦ Τραϊανοῦ. Καὶ νῦν δ' ἀκμάζει ἔχουσα 150 χιλ. Κατ. καὶ ἐπικαλουμένη «ὀφθαλμὸς τῆς Ἀνατολῆς», καθὼ κειμένη μεταξὺ ὠραίων ἀμπελώνων καὶ φυτειῶν βάμβακος. Ἐκ ταύτης ἔχουσι τὴν ἀρχὴν τὰ *Δαμασκηρὰ ξίφη* (δαμασκιά σπαθιά).

Εἰς δὲ τὴν **Φοινίκην** πόλεις λόγου ἄξια ἦσαν Ἀραδος (Ῥουάδ), πόλις ἐμπορικωτάτη, παρέχουσα εἰς τοὺς Τυρίους στρατιώτας καὶ ναύτας. — *Τρίπολις*, ἐπὶ τῆς Μεσογείου, συγκεκλιμένη ἐκ τριῶν πόλεων, κτισθεῖσάν τῆς μὲν ὑπὸ τῶν Σιδωνίων, τῆς δὲ ὑπὸ τῶν Τυρίων καὶ τῆς τρίτης ὑπὸ τῶν Ἀραδίων. Τανῦν ἡ Τρίπολις ἔχει 13,000 Κ. — *Βύβλος* (Δζεβαῖλ). Ἐντεῦθεν ἔλαβεν ὁ Σολομῶν τέκτονας διὰ τὸν ναὸν αὐτοῦ. — *Βηρυτός* (Βεροῦτι), ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἰς εὐφορον πεδιάδα, πατρίς, ὡς λέγεται, τοῦ Φοίνικος ἱστοριογράφου *Σαρχωνιάθωρος*, ἀκμάσαντος κατὰ τὰ θρυλούμενα πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ

πολέμου. Τανϋν ἡ Βηρυτὸς ἔχει ζωνήν ἐμπόριον καὶ 70,000 Κ. — Σιδῶν (Σειδ), ἐπὶ τῆς Μεσογείου. Οἱ Σιδῶνιοι ἐξεῖχον εἰς τὴν ὑελουργίαν, λινουργίαν καὶ τὴν βαφήν τῆς πορφύρας, μεγαλοπρεπὲς ἀσχοῦντες ἐμπόριον. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκε τὸν θρόνον τῆς Σιδῶνος εἰς τὸν Ἀβδαλῶνυμον. — Τύρος (Σούρ), οἰκοδομηθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς ἡπείρου, μετηνέχθη εἰς νῆσον, ὅπως σωθῇ ἐκ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναβουχοδονοσόρου· ἐκυριεύθη δ' ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τῷ 332 π. Χ. Ὑπῆρξαν δ' οἱ Τύριοι πολὺν χρόνον πρωτεύοντες εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐφευρόντες, ὥς λέγεται καὶ τὴν βαφήν τῆς πορφύρας. Ἐθεμελίωσαν δὲ πολλὰς ἀποικίας, ἐν αἷς τὴν Καρχηδόνα, τὰ Γάδειρα, τὴν Λέπτιν καὶ Ἰτύκην ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

Ἄλλη πόλις τανϋν εἶνε τὸ Χαλέππι μετὰ 70,000 Κ. καὶ ζωηροτάτης βιομηχανίας.

Εἰς τὴν Συρίαν πολιτικῶς ἀνήκει καὶ ἡ « γῆ τῆς Ἐπαγγελίας »

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Τὸ μέγιστον μῆκος τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ Β. πρὸς Ν. (ἀπὸ Δάν μέχρι Βηρσαβεὲς) φθάνει τὰ 32 μίλια, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος τὰ 23 μιλ. καὶ τὸ ἐμβαδὸν εἶνε 450 □ Μ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ὅρους Ἀερμῶν πηγάζει πρὸς Β. μὲν ὁ Ὀρόντης, πρὸς Ν. δὲ ὁ Ἰορδάνης (25 Μ. μακρὸς)· οὗτος δὲ κατὰ πρῶτον μὲν ἀποτελεῖ τὸ ἔλος Μαρώρ, ἔπειτα δὲ τὴν γέμουσαν ἰχθύων λίμνην Γεννησαρέτ (θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἔτι δὲ λίμνην τῆς Τιβεριάδος καλουμένην)· καὶ κατόπιν τὴν Νεκρὰν θάλασσαν (ἐνθα ἦσαν ἄλλοτε τὰ Σόδομα καὶ Γόμορα), κειμένην 400 μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τοσοῦτον δηλ. ὅσον οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς γῆς. Ἡ δὲ κατάπτωσις τοῦ

ἐδάφους ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς Ἀκάθας τῆς Ἀραβίας ὀνομαζομένη Γῶρ.

α'. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου χώραν ἀνήκουσιν·

1) ἡ Ἰουδαία, πρὸς νότον. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε· Ἱερουσαλήμ, 2 μίλια πρὸς δυσμὰς τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης καὶ 5 μίλια μακρὰν τῆς Ἰόππης, ἐπὶ ὀροπέδιου ὑψηλοῦ 2,000 π. Κεῖνται δ' ἐπ' αὐτοῦ διάφορα ὑψώματα, οἷον ἡ Σιών (ἐνθα ἦτο ἡ ἀκρόπολις τοῦ Δαβίδ) καὶ τὸ ὄρος τοῦ Ἀμωρία. Ἐνταῦθα δὲ σήμερον κεῖται ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Τάφου. Πρὸς Α. δὲ τῆς κοιλάδος Ἰωσαφὰτ εἶνε τὸ ὄρος τῆς Ἀγωνίας καὶ πρὸς Β. αὐτοῦ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν (2,556 π.). Ἡ Ἱερουσαλήμ εἶχεν ἄλλοτε 100,000 κατοίκους, μόλις ὅμως ἔχει τανῦν 30,000. — Ἐμμαούς, βορειοδυτικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Βηθλεέμ, πρὸς Ν. τῆς Ἱερουσαλήμ. — Χεβρών, ὡσαύτως πρὸς Ν. — Βηρσαβιέ, εἰς τὰ νοτιώτατα τῆς χώρας. Ἡ δὲ Ἱεριχώ, ἥτοι πόλις τῶν Φοινίκων, ἔκειτο παρὰ τὸν Ἰορδάνην· καὶ ἡ μὲν Ἀκκάρων, Ἀζωτος, Ἀσκάλων καὶ Γάζα, ἦσαν πόλεις τῶν Φιλισταίων, ἡ δὲ Ἰόππη, σπουδαιοτάτη οὖσα ὡς ἐμπορικὴ θέσις (Ἰάφα τανῦν), κεῖται εἰς τὸ παράλιον.

2) Ἡ Σαμάρεια. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι ἦσαν· Συχέμ, τανῦν Ναβλούς, ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐφραίμ, πρὸς Β. τῆς Ἱερουσαλήμ. — Σαμάρεια, καθέδρα τῶν βασιλέων τοῦ Ἰσραήλ, τανῦν μικρὰ κώμη.

3. Ἡ Γαλιλαία. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι ἦσαν· Τιβεριάς, παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. — Βηθσαϊδά, τόπος τῆς γεννήσεως τῶν ἀποστόλων Πέτρου, Ἀνδρέα καὶ Φιλίππου. — Ναζαρέτ, ἐκατὸν στάδια πρὸς βορρᾶν τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ παρὰ τὸ ὄρος Θαβώρ, ἐνθα ὁ Κύριος

μετεμορφώθη. — *Πτολεμαῖς*, φρούριον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου *Καρμῆλου*.

β'.) *Εἰς* δὲ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ *Ἰορδάνου* χώραν ἀρῆκει ἡ

4) *Περαία*, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου· *Καيسάρεια* *Φιλίππου*, πρὸς Α τῆς λίμνης *Μαρών*. — *Ἰουλιάς*, ἔνθα ὁ *Κύριος* ἐχόρτάσσε τοὺς πεντακισχιλίους. — *Βηθαβαρά*, ἔνθα *Ἰωάννης* ὁ *Πρόδρομος* ἐβάπτισε τὸν *Ἰησοῦν Χριστόν*.

2. ΑΡΑΒΙΑ

Μετὰ τῆς *Χερσονήσου* τοῦ *Σινά* καὶ τῆς *Συριακῆς* ἐρήμου.

[57,000 □ Μ., 5 ἑκατομμ. Κ.]

Ἡ *χερσόνησος* αὕτη, εἰς τρία μέρη περιβορεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἐκτὸς τῆς πρὸς βορρᾶν χαμηλῆς χώρας τῆς *Συρίας* καὶ *Ἀραβίας*, ὑψοῦται ὡς *ξηρὸν* καὶ *ἄνυδρον* ὁροπέδιον· *περιστοιχιζομένη* δὲ ὑπὸ *κρημνωδῶν* καὶ *γεμόντων* ὑδάτων ὁρέων, ἐκτείνεται μέχρι τῆς *Εὐδαίμονος Ἀραβίας* (*Ἰεμένης*). Ὁ δὲ *πληθυσμὸς* διαιρεῖται εἰς τοὺς *ληστρικοὺς Βεδουίτους*, τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου, καὶ τοὺς *σταθερὰν* ἔχοντας *κατοικίαν*, τοὺς *Ἀραβας* τῶν πόλεων καὶ ὁάσεων. Εἰς δὲ τὴν πρὸς Β. *μεσόγειον* χώραν, ἥτοι τὴν *Νεδσέτ*, σῶζονται τὰ *λείψανα* τῆς ἐν τῷ *παρελθόντι αἰῶνι* *ἰδρυθείσης* *αἰρέσεως* τῶν *Βαχabitῶν*, ἐκ τοῦ *Ἀβδούλ Βαχάβ* ἐπικληθέντων. Οὗτοι *λατρεύουσι* μόνον τὸν *Θεόν*, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν *Μωάμεθ*, καὶ δὲν *παραδέχονται* *καρμίαν* *παράδοσιν*, ὁμολογοῦντες μόνον τὸ *Κοράνιον*.

α'. Ἡ πρὸς *δυομάς* *παράλια* τῆς *Ἀραβίας*, ἀνήκουσα εἰς τὴν *Τουρκίαν*. Ἡ *νοτιοδυτικὴ* χώρα *Ἰεμένη*, *Εὐδαίμων Ἀραβία*, γέμει *θυριαμάτων* καὶ *καφέ*· ὁ δὲ *σπουδαιότατος* *τόπος*, ὅθεν γίνεται ἡ *ἐξαγωγή*, εἶνε ἡ *εὐλίμενος*

• Ὀδείδα· πρότερον τόπος ἐξαγωγῆς ἦτο ἡ Μόκκα νοτιώτερα κειμένη. Καθ' αὐτὸ δὲ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ κεῖται τὸ φρούριον Ἀδερον, τὸ Γιβραλτάρ τῆς Ἀνατολῆς, κτῆμα τῶν Ἀγγλων, ὡς καὶ ἡ δεσπόζουσα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης νῆσος Περίμη. — Εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν τούτων χώραν Ἐδσσᾶς κεῖνται αἱ ἰσαὶ πόλεις.

Μέκκα (Μακόραβα) « ἡ μήτηρ τῶν πόλεων » μετὰ 45 χιλ. Κ., τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ· ἐπίνειον δ' ἔχει τὴν Τσέδαρ.

Ἀξιοσημείωτος δ' εἰς τὴν Μέκκαν οἰκοδομὴ εἶνε τὸ μέγα τζαμίον Βέϊτ Οὐλλάχ (οἶκος Θεοῦ), μετὰ τῆς ἁγίας κρήνης Σεμσέμ, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ πίνεται ὡς ἱατρικὸν πασῶν τῶν νόσων. Πιθανώτατα δὲ χρεωστέϊ ἡ Μέκκα τὴν κτίσιν αὐτῆς εἰς ταύτην τὴν κρήνην, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς τὴν Ἀγαρ ἄγγελος Κυρίου, ὅτε ἐξεδιώχθη αὕτη εἰς τὴν ἔρημόν μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῆς Ἰσμαήλ, καθότι πολλὰ μίλια περίξ δὲν ὑπάρχει ὕδωρ γλυκύ. Καθ' αὐτὸ δὲ ἱερὸν εἶνε ὁ Κιαμπές, μέλας λίθος ἐξ οὐρανοῦ πεσών, μετὰ τοῦ περιστοιχίζοντος αὐτὸν οἰκοδομήματος (34 π. ὑψηλοῦ), ὅπερ, ὡς θρυλεῖται, ὠκοδομήθη 2,000 ἔτη πρὸ τῆς δημιουργίας καὶ προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων. Ἐκ τῆς Μέκκας ἦλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ χολέρα· καθότι κατ' ἔτος συναθροίζονται αὐτόσε ὑπὲρ τὰς 120 χιλ. προσκυνητῶν, σφαζόντων πρόβατα. — Μεδίρα (Ἰάθριπα), ἔνθα εἶνε ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ, εἰς πεδιάδα πλήρη φοινίκων κειμένη.

Β'. Ἡ πρὸς βορρᾶν μεσόγειος χώρα, ἡ Νεδσέτ, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀμμόδης ἔρημος· κεῖται δ' ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου γέμουσα ἵππων, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Ριάδην μετὰ 30,000 Κ.

Γ'. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς παραλία, ἥτοι ἡ γέμουσα φοι-

νίκων χώρα *Ὀμάρη*, μετὰ τῆς εὐλιμένου *Μασκάτης*.

Καὶ ἡ μὲν μεταξὺ *Ἀσίας* καὶ *Ἀφρικῆς* (ἐκ τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσης Πέτρας *Πετραία* *Ἀραβία* καλουμένη) χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους *Σινά* « Χερσονήσος τοῦ *Σινά* »· τὸ δὲ πρὸς Ν. ὄρος τοῦ *Μωϋσέως* μετὰ τοῦ *Χορέβ* φθάνει τοὺς 7,000 π. (2,800 μέτρα).

3. Η ΥΨΗΛΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΙΡΑΝ

Ἐκτεινομένη αὕτη ἀπὸ τοῦ *Ἀραράτ* πρὸς τὰ ΒΔ. μέχρι τοῦ *Ἰνδοκούχου* πρὸς Α., ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς *Κασπίας* θαλάσσης καὶ τῆς χαμηλῆς χώρας τοῦ *Τουρκεστάν*, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ *Περσικοῦ κόλπου*, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ *Τίγριδος* καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ *Ἰνδοῦ*. Ἡ δὲ ὑψηλὴ αὕτη χώρα ἔχει περίξ ὄρη πρὸς Β. μὲν τὸν *Εὐθρον* (17,400 π., ἐνθα ἦσαν αἱ *Κασπιαί πόλεις* μεταξὺ τῆς *Μηδίας* καὶ *Ὑρκανίας*), πρὸς Α. δὲ τὸν *Παροπάμισον* καὶ τὸ *Ἰνδοκούχον*. Τῶν δὲ ἐνδοτέρων τῆς ὀρεινῆς χώρας τὸ μὲν δυτικὸν ἀρδεύεται καλῶς, τὸ ἀνατολικὸν ὅμως εἶνε πληρὲς ἀλμυρῶν καὶ ἀμμωδῶν ἐρήμων, διακοπτομένων ὑπ' ὁάσεων ἐχουσῶν πόλεις. Ἐνταῦθα δὲ ῥέει ἐξ Ἀνατολῶν ὁ ποταμὸς τῶν ἐρήμων πεδίων *Χιλμένδης* (τὸ πάλαι *Ἐτύμαγδρος*), χυνόμενος εἰς τὴν *Χαμουρνήν* λίμνην (*Ἀρίαν* τὸ πάλαι).

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α'. ΤΟ ΠΕΡΣΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

[30,000 □ Μ., περὶ τὰ 7—8 ἑκατομμ. Κ.].

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος σύνορα εἶχε πρὸς Β. τὴν *Βακτριανήν* (εἰς τὰ ἀνατολικά τοῦ *Ἀφγανιστάν*), τὴν *Κασπίαν* θάλασσαν, τὴν *Ἀλβανίαν* καὶ *Ἀρμενίαν*, πρὸς Δ. τὴν *Μεσοποταμίαν*, εἰς τὰ ΝΔ. τὴν *Ἀραβίαν*, πρὸς

Ν. τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ πρὸς Ἀν. τὴν Ἰνδικὴν (τανῦν Περσία, Ἀργανιστάν, Βελουτσιστάν, Ἰράκ Ἀραβικαὶ Κουρδιστάν τὸ Τουρκικόν). Πλὴν δὲ τῆς Μηδίας καὶ Περσίας ἀνῆκεν εἰς αὐτό, ὅτε ἤκμαζεν, ἡ Παλαιστίνη, ἡ Αἴγυπτος, μέρος τῆς Ἀραβίας καὶ ἡ Βακτριανή. Ποταμοὺς δὲ λόγου ἀξιόους εἶχε τὸν Εὐφράτην, τὸν Τίγριν, τὸν Ὠχρον (Τέδζενδ), χυνόμενον εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ὑρκανίας καὶ Σκυθίας, τὸν Χοάσπην (Κέρχα), δεχόμενον ἐξ ἀριστερῶν τὸν Πασιτίγρητα καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, καὶ τὸν Ἀράξην (Βένδ Ἐμίρ), διαρρέοντα τὴν Περσέπολιν ἐν τῇ Περσίδι (Φαρσιστάν) καὶ ἐξαφανιζόμενον εἰς τὰ ΝΑ. τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὴν Ἀλμυρὰν λίμνην (Βαχτεγάν).

Τανῦν δὲ διαιρεῖται εἰς 12 ἐπαρχίας, τῶν ὁποίων σπουδαιόταται εἶνε·

Α'. Εἰς τὰ τουρκικὰ σύνορα.

α'.) Τὸ Ἀζερβειτζάν, ἡ ἀρχαία Ἀτροπατηνή, εἰς τὰ βόρεια τῆς Μηδίας, μετὰ τοῦ ποταμοῦ τῶν συνόρων Ἀράξου (Ἀράς). Σπουδαιοτάτη πόλις ἐνταῦθα εἶνε ἡ Ταυρίς, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρουν ἂν Ῥασσίδη καὶ ἔχουσα τότε 500,000 Κ. Πόλεμοι ὅμως καὶ σεισμοὶ (μάλιστα τὸ τοῦ 1727) ἡλάττωσαν τοὺς κατοίκους εἰς 110,000

β'.) Τὸ Κουρδιστάν, ἡ ἀρχαία Ἀσσυρία, πρὸς Δ. τοῦ ὅρους Ζάγγρου. Τὸ Κουρδιστάν ὅμως ἀνήκει κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἰδὲ Σελ. 45.

γ'.) Τὸ Χουζιστάν, τὸ πάλαι Σουσιανή, ἀπὸ τοῦ Ζάγγρου μέχρι τοῦ Τίγριδος καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Πρωτεύουσάν ἔχει νῦν τὴν Σουστέρην μετὰ 25,000 Κ. Ἐδῶ εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῶν Σούσων, ἐαρινῆς διατριβῆς Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου.

Β'. Εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

δ'.) Τὸ *Φαρσιστὰν* (ἡ καθ' αὐτὸ *Περσίς*), τὰ μέγιστα εὐφορον εἰς τὰ μὴ λίαν ὑψηλὰ ὄροπέδια. Εἰς δὲ τὸν καλούμενον κῆπον τῶν ῥόδων τοῦ Φάρς κεῖται ἡ περίφημος διὰ τὸ ὑγιεινὸν κλίμα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν *Σιράση* μετὰ 25,000 Κ. καὶ τῶν μνημείων τῶν ποιητῶν *Σααδῆ* καὶ *Χαφίζη*. 7 δὲ μίλια βορειανατολικῶς παρὰ τὸ χωρίον *Μερδάστην*, κεῖνται πολυτελέστατα ἐρείπια τῆς *Περσεπόλεως* καὶ ΝΑ. τὰ τῶν *Πασαργαδῶν*. Καὶ ἡ μὲν *Περσέπολις* ἦτο πρωτεύουσα τοῦ εὐρέος Περσικοῦ κράτους, ἔνθα ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν μάχην τῶν Ἀρβήλων ἔθηκε συμποσιάζων πῦρ εἰς τὰ ἀνάκτορα, εἰς δὲ τὰς *Πασαργάδας* εὕρισκετο ὁ τάφος Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου.

ε'.) Τὸ *Κερμάν*, ἡ παλαιὰ *Καρμανία*, πρὸς Ἀν. τῆς Περσίδος, μετὰ πρωτευούσης ὁμωνύμου.

Γ'. Εἰς τὰ ἐνδότερα.

ς'.) *Χορασσάτ*, εἰς τὰ ΒΑ., χώρα ὀρεινὴ καὶ ἔρημος, κατοικουμένη ὑπὸ λαῶν μαχίμων. Πόλις λόγου ἀξία ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Μασχέδη* μετὰ 70,000 Κ., ἐξάγουσα βαμβάκιον καὶ σπουδαῖον ἀσκουσα μεσόγειον ἐμπόριον.

ζ'.) *Ἰράκ Ἀδζέμη*, ἡ παλαιὰ *Μηδία*, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Περσικοῦ κράτους, πρὸς Ν. τῆς Κασπίας θαλάσσης. Πρωτεύουσα δὲ τανῦν καὶ καθέδρα εἶνε ἡ *Τεχεράνη*, κειμένη μὲν ἐπὶ σπουδαίας στρατιωτικῆς θέσεως καὶ φωτιζομένη ὑπὸ φωταερίου (γκάζ), ἔχουσα ὅμως κλίμα τόσον νοσῶδες, ὥστε ἐκ 200,000 Κ. τὸ θέρος μένουσι μόνον 80,000. Τοῦναντίον δ' ἔχει κλίμα λαμπρότατον ἡ *Ἰσπαχάρη*, τὸν 17^{ον} αἰῶνα πλουσία καθέδρα *Σάχ Ἀββασίδου* τοῦ *Μεγάλου*, μεθ' ἐνὸς ἑκατομμ. Κ. ἡ καὶ πλει-

οτέρων. Καταστραφείσης ὕμως ταύτης ὑπὸ τῶν Ἀργά-
νων (1772), ἡ τὸν 19^ο αἰῶνα ἀνοικοδομηθεῖσα πόλις
δὲν ἔχει πλείονας τῶν 60,000 Κ. Κατόπιν ἔρχεται ἡ
Χαμαδάρη, τὸ πάλαι *Ἐκβάτανα*, ἡ ἐν θέρει διατριβὴ
τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας. Ὡκοδομήθη δὲ ὑπὸ τοῦ
Δηϊόκου (708 π. Χ.), καὶ εἶχεν ἑπτὰ περιβόλους δια-
φόρων χρωμάτων, κτισμένους ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς κα-
τώφερειας ὄρους, ἔνθα ἦτο ἡ πόλις. Αὐτοῖσι ἐφρονεῦθη ὁ
Παρμενίων κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπέθα-
νεν ὁ Ἡφαιστίων (323 π. Χ.). — Ἄλλη πόλις τῆς
Μηδίας εἶνε ἡ *Κασσάρη* μετὰ 130,000 Κ. καὶ σπουδαίας
ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπὸ Τεχε-
ράνης εἰς Ἰσπαχάνην ὁδοῦ.

Φυλαί. Πολίτευμα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Περσίας διαίρουσιν· 1) εἰς τοὺς ὀλι-
γαριθμοτέρους *Γουεβέρους* ἢ *Πέρσας*, τοὺς ἐμμείναντας
πιστοὺς εἰς τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου· 2) εἰς τοὺς
Μωαμεθανοὺς (πρὸ πάντων *Σάτας*, παραδεχομένους ὡς νό-
μιμον διάδοχον τοῦ Μωάμεθ μόνον τὸν Ἀλῆν). Καὶ ἡ μὲν
κυβέρνησις εἶνε δεσποτικωτάτη, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῆς
γῆς ἀνήκει εἰς τὸν σάχην τοῦ Ἰράν, ὅστις καταβάσανίζει
καὶ φορολογεῖ τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ, τοὺς *Ταδσίγκους*,
ἧτοι ἐντίμους Πέρσας, ὅσον δύναται (καθότι αἱ ὑπὸ δια-
φόρους χάνας πολεμικαὶ φυλαί κατ' ὄνομα μόνον τὸν
ἀναγνωρίζουσιν ἀρχηγόν των). Καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ τῶν
πηγῶν καὶ ποταμῶν εἶνε τοῦ βασιλέως κτῆμα, εἰς δὲ τοὺς
κατοίκους τῶν πόλεων καὶ κωμῶν οὐδὲ τὸ δικαίωμα τῆς
μετοικεσίας ἐπιτρέπεται. Ἐνεκα δὲ τῆς θέσεως αὐτοῦ
μεταξὺ τῶν Ῥώσων ἐκ τῶν βορείων καὶ τῶν Ἀγγλων,
ἐκ τῶν ἀνατολικῶν προχωρούντων, ἔλαβεν ἐπ' ἐσχάτων
τὸ Περσικὸν κράτος σημασίαν πολιτικὴν.

Β'. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

(Δραγγιανή και Ἀραχωσία).

[13,000 □ M., 4 (;) ἑκατομμ. K.].

Τοῦτο κεῖται πρὸς Δ. τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Μωαμεθανῶν Σουννιτῶν, ἥτοι τῶν ἀναγνωρίζοντων ὡς νομίμους διαδόχους τοῦ Μωάμεθ τὸν Ἀβου-βέκερον, Ὁμάρ καὶ Ὀθμάν, μισούντων δὲ πλειότερον τοὺς Σιῖτας καὶ αὐτῶν τῶν χριστιανῶν. Ἀναμιγνύονται δὲ συχνὰ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τῶν οἱ Ἀγγλοι. Τὸ Ἀφγανιστάν σύγκειται ἐκ τριῶν ἐπικρατειῶν.

1) τῆς *Καβούλης*, μεθ' ὁμωνύμου σπουδαιοτάτης ἐμπορικῆς πόλεως, ἐχούσης 60,000 K. Κεῖται δ' αὕτη παρὰ τὸν ποταμὸν *Καβούλην*, τοῦ ὁποίου ἡ κοιλάς εἶνε φυσικωτάτη ἐκ τοῦ Ἰράν εἰς τὴν Ἰνδικὴν διάβασιν.

2) τῆς *Καρδαχάρης* πρὸς N., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 50,000 K.

3) τῆς *Χεράτης*, πρὸς Δ. τῆς *Καβούλης*, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως ἐχούσης 100,000 K.

Γ'. ΒΕΛΟΥΤΣΙΣΤΑΝ

[5,000 □ M., 350,000 (;) K.].

Τοῦτο εἶνε τὸ ἀπροσιτώτατον μέρος τοῦ Ἰράν, ἔχον πρὸς N. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Ἐνταῦθα δ' εἶνε τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀρχαίας *Γεδρωσίας*, δι' ἧς ἐπέστρεψεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Εἶνε δὲ καὶ τανῦν οἱ Βελοῦτσοι ληστρικοὶ νομάδες, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ ὑπακούουσιν εἰς τὸν χάνην τοῦ ΒΑ. *Κελατίου*, ὅσον θέλωσι· καὶ ὁμῶς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς παραλίας ἔγεινε Περσικὸν κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους.

4. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΙΝΔΙΑ

[Αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδικὴν εἶνε περίπου 70,000 □ Μ. καὶ περὶ τὰ 255 ἑκατομμ. Κ.].

Α'. Η ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ

[65,500 □ Μ., 251 ἑκατομμύρια κατοίκων].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Πρῶτος ὁ Ἀλέξανδρος ἐνόησε τὴν σπουδαιότητα τῆς Ἰνδικῆς, περὶ τοῦ ποτὲ μεγαλείου τῆς ὁποίας μαρτυροῦσι πελώριοι εἰς βράχους λελατομημένοι ναοί, ἐρείπια πόλεων καὶ γιγαντώδεις οἰκοδομαὶ παντὸς εἶδους, ἔτι δὲ συγγραφαὶ πολῦτιμοι εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην Σανσκριτικὴν γλῶσσαν γεγραμμένοι. Ἐντελῶς ὅμως κατεκτῆθη ἡ Ἰνδικὴ πρῶτον ὑπὸ τοῦ μονάρχου τοῦ Τουρκεστάν Μαχμουτ Α'. τοῦ Γασνεβίδου, περὶ τὸ 1,000 μ. Χ. Κατόπιν δ' ἐπῆλθον τὰ Μογγολικὰ στίφη τοῦ Τσιγγισχάη καὶ τὰ Τουρκεστανικὰ τοῦ Τιμούρ. Διαρκῶς δ' ἀποκατέστη ἐνταῦθα ὁ σουλτάνος τῆς Σαμαρκάνδης Βαβέρης (1526). τούτου δὲ τὸ κράτος ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Κατέπεσεν ὅμως ἔπειτα, ἐπιδραμόντων ἀγρίων πολεμικῶν φύλων καὶ τοῦ σάχου τῆς Περσίας Ναδέρη (1736—1747). Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εἶχον ἀποικισθῆ εἰς τὴν Ἰνδικὴν οἱ Εὐρωπαῖοι. Καὶ τῷ μὲν 1468 προσωρμίσθη ὁ Βάσχος Δεγάμας εἰς τὴν Καλικούταν, ἐγένοντο δὲ κύριοι τῆς πρὸς δυσμὰς παραλίας οἱ Πορτογάλοι· ἀλλ' ἤδη τῷ 1602 μέγα μέρος τῶν κτήσεων αὐτῶν περιῆλθεν εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς, ἰδρύσαντας τὴν Ἑταιρείαν τῶν πρὸς Ἀνατολὰς Ἰνδιῶν. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐξεβλήθησαν καὶ οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, συστησάντων ὡσαύτως Ἑταιρείαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν τῷ 1609. Κυρίως ὅμως τὴν ἐπὶ τῆς χερσονήσου κυριαρχίαν αὐτῶν ἐστερέωσεν ὁ Ροβέρτος Κλίβης, τῷ 1756, ἀποσπάσας μὲν πάλιν ἀπὸ τοῦ Σερα-

τῆς Δάουλα (διατελοῦντος ὑπὸ τὸν Μέγαν Μογγόλον) τὴν Ἀγγλικὴν κτῆσιν Καλκούτταν, νικήσας δὲ τοὺς Γάλλους λαμπρὰν ἐν Πλασσὶν νίκην. Ἐκτοτε δ' οἱ Ἀγγλοὶ, τοῦτο μὲν εὐτυχῶς πολεμοῦντες, τοῦτο δ' ὠφελοῦμενοι ἐπιδεξίως ἐκ τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν τῶν ἐγχωρίων ἀσθενῶν ἡγεμόνων, κατέστησαν κύριοι συμπάσης σχεδὸν τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς. Ἀπετέλει δὲ τότε τὸ Ἀγγλικὸν τῶν Ἰνδιῶν κράτος, ὑπακοῦον οὐχὶ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Βρεττανικὸν στέμμα, ἀλλ' εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Ἀρατολικῶν Ἰνδιῶν Ἑταιρείαν 2,000 περίπου ἰδιωτῶν Βρεττανῶν, ἐμπόρων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἀρχόντων. Ἦτο λοιπὸν ἡ γιγαντώδης αὕτη Ἑταιρεία αὐτοδέσποτος ἅμα καὶ ὑπήκοος εἰς τὴν Ἀγγλίαν δι' αὐτῆς δ' ἤρχεν ἡ Μεγάλη Βρεττανία χώρας μεγαλητέρας καὶ πολυανθρωποτέρας τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας, Ἰταλίας καὶ Γερμανίας, πασῶν ὁμοῦ λαμβανομένων. Κατόπιν ὅμως τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1857, ἥτις ἐνέβαλεν εἰς κίνδυνον σύμπασαν τὴν Ἀγγλικὴν κυριαρχίαν, μετεποιήθησαν τὸ ἐπὶν ἔτος αἱ χῶραι τῆς Ἐμπορικῆς Ἑταιρείας εἰς Βρεττανικὴν Ἀρτιβασιλείαν. Ἐπὶ δὲ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Βηκονσφῆλδ (1877) ἡ βασίλισσα τῆς Μεγάλης Βρεττανίας Βικτωρία ἀνεκηρῆχθη αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν. Ὁ δὲ στρατὸς τῆς Ἰνδικῆς σύγκειται ἐξ 63,000 Εὐρωπαίων καὶ 115,000 περίπου αὐτοχθόνων, Σιπουῦων καλουμένων, εἰς τοὺς ὁποίους προσθετέον καὶ 130,000 ἐκ τῶν προστατευόμενων ἐπικρατειῶν.

Ὅρη. Τὰ παράλια τῆς Μαλαβάρης καὶ τοῦ Κορομαρδέλου ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς γραμμῆς τοῦ ποταμοῦ Νερβούδα χώραν τριγωνικὴν, τὸ ὄροπέδιον τοῦ Δεκάρ, εἰς τὸ ὁποῖον προστίθεται ἡ χαμηλὴ πεδιάς τοῦ Ἰνδοστάν, ἔχουσα ὡσαύτως τριγωνικὴν μορφήν, ὀριζομένη δὲ ὑπὸ

τῶν *Ἰμαλαίων* ὁρέων [ἡ κορυφή τοῦ *Ἑβερέστου*, *Γαου-ρυσάγκαρ*, παρὰ τοῖς ἐγγχωρίοις ὑψηλοτάτη ἐν τῇ γῇ θεωρουμένη, 27,212 π.]. Ὅρη δὲ εἰς τὸ Δεκαν̄ ἀξιοσημείωτα εἶνε τὰ *Ἀρατολικά* καὶ *Αὐτικά Γαταῖα*, καὶ ἀκρωτήριον τὸ νοτιώτατον *Κομορῖνον*.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες. Ἡ χαμηλὴ πεδιάς τοῦ *Ἰνδοστάν* διαιρεῖτο εἰς δύο μέρη· 1) τὴν χαμηλὴν πεδιάδα τοῦ *Γάγγου* καὶ *Βραχμαπούτρα*· 2) τὴν πεδιάδα τοῦ *Ἰρδοῦ*. Καὶ ὁ μὲν *Γάγγης* (340 Μ. μακρὸς) πηγάζων ἐκ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους τῶν *Ἰμαλαίων*, δέχεται δεξιόθεν τὸν *Αζάμναρ*, καὶ ἐνώνεται κατὰ τὰς ἐκβολὰς μετὰ τοῦ *Βραχμαπούτρα*· ὁ δὲ *Ἰρδος* (420 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς τῶν *Ἰμαλαίων*, καὶ ἡ χώρα τῶν πηγῶν αὐτοῦ, ἡ *Πενταποταμία* (*Παντσάβη*), διαρρέεται ὑπὸ 5 ποταμῶν, τῶν ὁποίων μέγιστος εἶνε ὁ *Ἵφρασις* (*Σετλέδσης*)· δεξιόθεν δὲ εἶνε ὁ μόνος ὁ *Καβούλης*.

Τὰ προϊόντα τῆς *Ἰνδικῆς* εἶνε τὰ πλουσιώτατα καὶ ποικιλώτατα τῆς γῆς, ὧν ἰθαγενῇ εἶνε τὸ ὀρύζιον, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὸ πέπερι καὶ κινάμωμον. Μεγαλοπρεπὲς δὲ εἶνε τὸ βασίλειον τῶν ζῶων, καὶ περίφημοι οἱ *Ἰνδικοὶ ἀδάμαντες*.

Σύγκειται δ' ἡ *Βρεττανικὴ αὐτοκρατορία* ἐκ 3 प्रदेशों, τῆς *Καλκούττας* ἢ *Βεγγάλης*, τῆς *Μαδράσης* πρὸς Ν. καὶ τῆς *Βομβάης* πρὸς Δ.

Καὶ περὶ τὰ 140 μὲν ἑκατομμ. κατοίκων ἀνήκουσιν εἰς τὸν λαὸν τῶν *Ἰνδιῶν*· εἰς 251 δὲ περίπου ἑκατομμ. ἀναβαίνει σύμπας ὁ πληθυσμός, περιλαμβανομένης τῆς *Κεϋλάνης*.

Εἰς τὴν *Βρεττανικὴν ταύτην Ἰνδικὴν ἀνήκουσι*.

Α'. Αἱ ὀρεῖναι χῶραι τῶν *Ἰμαλαίων*.

Ἐνταῦθα ἐπαρχίαι εἶνε·

Ἀσσάμη, παρὰ τὸν *Βραχμαπούτραν*· ἔτι δὲ ἡ μικρὰ

ἐπαρχία *Σικκίμη*, πρὸς Δ. τῆς Ἀσσάμης. Εἰς δὲ τὴν βορειοδυτικὴν ὄφρυν τῶν Ἰμαλαίων κεῖται ἡ θελκτικὴ καὶ πυκνῶς κατωκημένη ὑψηλὴ κοιλάς *Κασμίρη* (Σιρινάγαρ), περίφημος διὰ τὰ ὑφαντουργεῖα τῶν κασμιρίων.

Β'. Ἡ χαμηλὴ χώρα τῆς Ἰνδικῆς.

α'. *Τὰ περὶ τὸν Ἰνδόν.* Εἰς τὴν Πενταποταμίαν κατοικοῦσιν οἱ πολεμικοὶ Σεῖκοι, πόλιν ἔχοντες τὴν *Λαχώρη*, μετὰ 100,000 Κ., καὶ ΝΔ. τὴν *Μουλτάνη*. Εἰς δὲ τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν κεῖται ἡ *Χαϊδεραβάδη*, μετὰ 20 χιλ. κατοίκων.

β'. *Περὶ δὲ τὸν Γάγγην* πόλεις εἶνε· *Δελλή*, ἡ ποτὲ καθέδρα τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, μετὰ 150,000 Κ. — Ἄγρ, πρὸς Ν. — *Βεναρέση* ΝΑ., μετὰ 200,000 Κ., ἡ πανάρχαιος ἔδρα τῶν σχολείων τῶν Βραχμάνων. — *Καλκούττα* ΝΑ., μετὰ 900,000 Κ., ἔδρα τοῦ Γενικοῦ Κυβερνήτου. Ἐνταῦθα ἐμπορεύονται καὶ πλούσιοι Ἕλληνες. — Ἡ βιομηχανικὴ *Πάτρα* ΒΔ., μετὰ 160,000 Κ. — *Λουκνῶβιον* ΒΔ., εἰς τὸ προστατευόμενον κράτος *Οὔδην*, μετὰ 290,000 Κ. — *Μουρσιδαβάδη*, πρὸς βορρᾶν τῆς *Καλκούττας*, μετὰ 150,000 κατοίκων.

Γ'. Ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Ἰνδικῆς (Δεχάν).

Εἰς τὴν παραλίαν τῆς *Μαλαβάρης* κεῖνται αἱ πόλεις· *Βομβάη* πρὸς Β., μετὰ 750,000 Κ.· κεῖται δ' αὕτη ἐπὶ νήσου 2 μιλίων μακρᾶς καὶ ἔχει μεγαλοπρεπὲς ἐμπόριον μετὰ τῆς *Καλκούττας* καὶ τοῦ *Σουέζ*. Πλησίον δ' αὐτῆς κεῖνται αἱ νῆσοι *Σαλσέττη*, καὶ *Ἐλεφάντα*, ἔχουσαι περιφήμους ἐντὸς βράχων λελατομημένους ναοὺς. Εἰς τὴν *Βομβάην* ἐμπορεύονται καὶ πλούσιοι Ἕλληνες. — *Σουράτη* πρὸς Β., ἔχουσα ἐμπόριον μὲ τὴν *Περσίαν*.

Εἰς δὲ τὴν παραλίαν τοῦ *Κορομανδέλου*· ἡ *Μαδράση*, μετὰ 400,000 Κ. καὶ σπουδαιοτάτου ἐμπορίου. Πρὸς Ν. αὐτῆς εὐρίσκονται ναοὶ λελατομημένοι ἐντὸς βράχου.

Εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέρω ὑψηλὴν πεδιάδα, πρὸς Ν., κεῖται τὸ προστατευόμενον κράτος *Μαισώριον* μετὰ τῆς *Σεριγ-γαπατάμης* παρὰ τὸν Καθέρουν ποταμόν· βορειότερα δὲ τὸ ποτὲ βασιλεῖον *Γολκόνδα*, τανῦν δὲ προστατευόμενον κράτος τοῦ *Νιζάμης* (ἀρχικυβερνήτου ἰθαγενοῦς) τῆς *Χαϊδε-ραβάδης*, ΒΑ., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 200 χιλ. Κ.

Δ'. Κτήσεις ἄλλων Εὐρωπαίων.

1) Τῶν Πορτογάλων· *Λιούη*, ἄλλοτε ἀκμαία πόλις ἐπὶ ὁμωνύμου νησιδίου, πρὸς Β. τῆς Βομβάης, καὶ *Γόα*, ἀμφοτέραι εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν.

2) Τῶν Γάλλων· *Πορδισσερὸν* εἰς τὸ *Κορομανδέλον*, καὶ *Τσανδεργαγόρη* παρὰ τὴν Καλκούτταν.

Ε'. Αἱ ἀνεξάρτηται χῶραι τῶν Ἰμαλαίων.

1) Μεταξὺ τῆς *Νιπάλης* καὶ Ἀσσάμης κεῖται ἡ *Βου-τάρη*, μετὰ πρωτευούσης τῆς *Τασσισουδόρης*. Ἐντεῦθεν μεταβαίνουν εἰς τὸ μέγα *Τιβέτ*.

2) *Νιπάλη*, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κατωφερείας τῶν μεσαίων Ἰμαλαίων, μετὰ πρωτευούσης τῆς *Κατμανδούης*.

ΣΤ'. Αἱ νῆσοι τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς.

Ἡ νῆσος *Κεϋλάρη* (Ταπροβάνη τὸ πάλαι) [μετὰ $2\frac{3}{3}$ ἑκατομμ. Κ., 1,160 □ Μ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς ἡπείρου διὰ τοῦ Παλκίου πορθμοῦ, ἢ γεφύρας τοῦ *Ράμα*. Πόλεις ἔχει τὸ *Κολόμβον*, πρωτεύουσαν, καὶ τὴν εὐλίμενον *Τριγχομάλην*.

Ὑπάρχει δ' ἐνταῦθα μεγίστη ἀφθονία τῶν προϊόντων

τῶν τροπικῶν, ἀρτὸδενδρα, βαμβακὸδενδρα καὶ τὸ ἰθαγενὲς δένδρον τοῦ κινωμώμου. Εἰς τὴν Κεϋλάνην ἀξιοσημείωτον εἶνε τὸ ὄρος *Πρηὼν* τοῦ *Ἀδάμ* (2,200 μέτρα) ἔνθα πολυάριθμοι προσκυνηταὶ ἐπισκέπτονται τύπον γιγαντιαίου ποδός, τοῦ *Ἀδάμ* λέγουσι.

Β'. Η ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ

[39,000 □ M., 38 ἑκατομμύρια K.].

Ὁρη, πεδιάδες, ποταμοί. Τὴν χειρσόνησον ταύτην, προσεγγίζουσιν πολὺ εἰς τὸν Ἰσημερινόν, διασχίζουσιν ὡς βραχίονες τοῦ Τιβῆτ πέντε *συνεχῇ ὄρη*, ἐκ Β. πρὸς Ν. φερόμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ρέουσι 4 μεγάλοι ποταμοί, γονιμοποιοῦντες εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὰς πέριξ πεδιάδας διὰ τῶν κανονικῶν αὐτῶν πλημμυρῶν· ὁ *Ἰραβάδης* καὶ ὁ *Σαλουέρης*, χυνόμενοι εἰς τὸν *Μαρταβάρειον* κόλπον, ὁ *Μενάμης* εἰς τὸν τοῦ *Σιάμ*, καὶ ὁ *Μεκόγγος* ἢ *Καμβόδσας* εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς πρὸς Α. μὲν εἶναι Μαλαϊκὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρὸς Δ. δὲ Σινικὸς, θρησκεία δ' ἐπικρατεῖ ὁ *Βουδδαϊσμός* (εἶδος εἰδωλολοτρείας).

α'. Ἡ Βρεττανικὴ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική.

[5,000 □ M. σχεδὸν 4 ἑκατομμ. K.].

Ἐνταῦθα τὰ μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε·

1) Τὸ βόρειον ἥμισυ τῆς πρὸς Δ. παραλίας τῆς πέραν Ἰνδικῆς, μετὰ τῶν χωρῶν *Ἀρακάνης*, *Πεγούης* καὶ *Τερασσερίμης*. Εὐλίμενος πόλις ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Μολμμένη* μετὰ 50 χιλ. K.

2) Ἡ *Πουλοπιράγκη*, ἡ νῆσος τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας.

3) Ἡ ἐπικράτεια τῆς *Μαλάκας*, εἰς τὴν δρῶνυμον χερσονήσον.

4) Εἰς δὲ τὴν νότιον ἄκραν τῆς χερσονήσου κεῖται ἡ νῆσος *Σιγγαπούρη*, μετὰ τῆς δρῶνυμου πρωτεύουσας, ἐχούσης 100,000 Κ. καὶ λιμένα ἐλεύθερον.

β'.) Ἡ αὐτοκρατορία Βάρμα (Βίρμα).

Οὕτω καλεῖται ἡ περὶ τὸν ποταμὸν Ἰραβάδην χώρα μετὰ τῆς Ἀμαραπούρας καὶ Αὔας. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Μανδαλάνη*, παρὰ τὸν Ἰραβάδην. Ὁ δ' αὐτοκράτωρ καλεῖται *Θιβῶ* καὶ εἶνε διαβόητος ἐπὶ τυραννίᾳ, φονεύσας τὰς δύο ἀδελφάς του, 15 συγγενεῖς του καὶ τὸν ταμίαν του.

γ'.) Τὸ βασιλείον τοῦ Σιάμ.

Τοῦτο κυρίως συνίσταται ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ *Μεράμη*, παρὰ τὸν ὅποιον κεῖνται αἱ πρωτεύουσαι *Βαγκόκη*, πόλις τοῦ κοτίνου (ἄγριελαίας), καὶ ἡ *Σιάμη* μετὰ 400 ἕως 600 χιλ. Κ.

δ'.) Ἡ πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοκρατορία τοῦ Ἀννάμ (ἡ τῆς Κοχιγκίνας).

Αὕτη συνενώνει τὰς ἐπικρατείας *Κοχιγκίνας* (Νότιον Ἀννάμ, μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς καθέδρας *Χουῆς* ἢ *Χονέ*, ἐχούσης 30 χιλ. Κ.) καὶ τὸ *Τογκῆτον* (Βόρειον Ἀννάμ), μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Κεσσοῦς* (150,000 Κ.). Ἐνταῦθα πολεμοῦσι νῦν οἱ Γάλλοι. Ἡ δὲ *Σαῖγῶρη* εἶνε ἀπὸ τοῦ 1862 Γαλλικὴ, καὶ ἡ *Καμβόδσα* προστατευόμενον κράτος τῆς Γαλλίας. Κατ' αὐτὰς δὲ πρόκειται νὰ γείνη διώρυξ πλευστὴ εἰς τὸν μεταξὺ τοῦ Σιαμικοῦ κόλπου καὶ τῆς Βεγγαλικῆς θαλάσσης ἰσθμὸν τοῦ *Κράου*.

Ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀννάμ καλεῖται *Τοῦ Δούκ* περι-

στοιχίζεται δὲ ὑπ' ὀλίγων μανδαρίνων καὶ ζῆ ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς γυναικωνίτου· 27 ἐδέσματα ἔχει εἰς τὸ γεῦμά του. Ἦτο δ' ἄχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Κίνας.

Β. ΤΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ

(Ἦτοι ἡ Μαλαισία).

Αὗται κεῖνται εἰς τὰ νότια τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάδη μέχρι τῆς νήσου Φορμούρης, ΝΑ. τῆς Κίνας. Πᾶσαι δ' αἱ νῆσοι εἶνε φύσεως ἡφαιστείου, ἔχουσι τὸ κλίμα νοσῶδες καὶ φυτὰ πολὺ τρυφερά. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς δύο πολὺ διαφόρους φυλάς, τὴν Μαλαϊκὴν καὶ τὴν τῶν Παπουαίων· ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαϊῶν οἱ μὲν Πορτογάλοι κατέχουσιν εἰσέτι μέρος μόνον τῆς νήσου Τιμόρης (πρὸς Νότον τῶν Μολούκκων), οἱ δὲ Ἰσπανοὶ ἄρχουσι τῶν Φιλιππίνων, καὶ οἱ κυριώτεροι κάτοικοι Ὀλλανδοὶ πασῶν τῶν Σουρδαίων νήσων καὶ τῶν Μολούκκων.

Ἐνταῦθα δ' ἀνήκουσι·

1) Αἱ Ἀρδαμάραι, μὴ ἀπέχουσαι πολὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάδη. Εἰς ταύτας πέμπουσιν οἱ Ἀγγλοὶ τοὺς καταδίκους.

2) Αἱ Νικοβάραι, ΝΑ. τῶν προηγουμένων. Αὗται διατελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1869 ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀγγλων.

3) Αἱ τέσσαρες μεγάλαι Σουρδαῖαι νῆσοι. Καὶ α'. ἡ Σουμάτρα [8,000 □ Μ, 3 $\frac{4}{3}$ ἑκατομμ. Κ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς χερσονήσου διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας. Καὶ ΝΑ. μὲν πόλιν ἔχει τὴν Παλεμβάγκην, πρὸς Δ. δὲ τὴν Βεγκουλέρην. Πρὸς Α. δὲ τῆς Σουμάτρας κεῖνται αἱ πλήρεις κασσιτέρου νῆσοι Βάγκα καὶ Βιλλιτώρη.

β'- Ἰάβα [2,400 □ Μ., 19 $\frac{4}{3}$ περίπου ἑκατομμ.

K.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς Σουμάτρας διὰ τοῦ Σουνδαίου πορθμοῦ καὶ τρυφερώτατα ἔχουσα τὰ φυτά. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Ἡ Σουραβαῦα, ἡ νῦν ἀκμαιοτάτη πόλις ἔχουσα 120 χιλ. K., καὶ ἡ Βατανῶα πρὸς Δ. μετὰ 100,000 K.

γ'. Βόργεος, μετὰ 2 περίπου ἑκατομμ. K. [13,400 □ M.]. Παρὰ τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ νῆσος Λαβουάρη.

δ'. Κελέβη καὶ Μακασσάρη, κύριος σταθμὸς τῶν Ὀλλανδῶν εἰς ὁμώνυμον χερσόνησον.

4) Αἱ μικραὶ Σουνδαῖαι νῆσοι, ἥτοι ἡ Τιμώρη πρὸς Α. (ἥς τὸ ἀνατολικὸν ἥμισυ εἶνε Πορτογαλικόν), ἡ Φλωρίς πρὸς Δ., ἡ Σουμβάβα, ἡ Λομβόκη πρὸς Δ. (ἐνθα τὸ ἡφαίστειον *Piridiarior* ὑψοῦται ὑπὲρ τοὺς 13,000 π.), καὶ Βάλη, ἡ δυτιωτάτη.

5) Αἱ Μολουῦκκαι ἡ Νῆσοι τῶν ἀρωμάτων· ἥτοι Βάρδα, πολὺ μικρὰ μὲν, ἀλλὰ σπουδαία ὡς τόπος τοῦ μοσχοκαρύου, Ἀμβοῦτρα, Κεράμη, πρὸς Β., Γίλλολον, ἔτι βορειότερον, καὶ ἄλλαι.

6) Αἱ Σουλουῖαι νῆσοι, μετὰ τῆς Βορνέου καὶ τῶν Φιλιππίνων, Ἰσπανικαί.

7) Αἱ Φιλιππῖναι, συγκείμεναι ἐκ τῆς Μαρτέλης ἡ Λουζώρης τῆς βορειοτάτης μετὰ τῆς πρωτευούσης Μαρτέλης, ἐχούσης 160,000 K., καὶ τῆς Μινδαράου (ἡ Μαγινδαράου).

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

6. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

[6,900 □ M., μετὰ 36,350,000 κατοίκων].

Τὸ κράτος τοῦτο, συγκείμενον ἐκ νήσων, εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ ἐστία τῆς μεγάλης τῶν ἡφαιστειῶν σειρᾶς, ἥτις

ἀπὸ τῶν Σουνδαίων νήσων φέρεται πρὸς τὴν Καμπσιάτ-
καν. Καὶ ἡ μὲν εὐφορος χώρα ἐκτρέφει λαὸν ἰσχυρὸν καὶ
τὰ μέγιστα δραστήριον, εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν ἀνή-
κοντα, τὴν δὲ ὑπερτάτην τῆς πολιτείας ἐξουσίαν ἔχει ὁ
μικάδος ἢ τέννος, ἥτοι αὐτοκράτωρ, εἰς τὸν ὅποιον εἶνε
ὑποτεταγμένοι πάντες τῆς χώρας οἱ ἡγεμόνες. Καὶ πολὺν
μὲν χρόνον ἡ Ἰαπωνία ἦτον ἀποκεκλεισμένη πρὸς τὰ θα-
λασσοποροῦντα ἔθνη, τανῦν ὅμως ἠνοιχθησαν εἰς αὐτὰ 5
λιμένες, ἐν οἷς ἡ Ὑοκοχάμα, συνδεομένη διὰ σιδηροδρό-
μου μετὰ τῆς Ἰεδούς (Τοκίου), ἡ Χιότος, ἡ Ναγκασά-
κη, ἡ Νιογάτα καὶ ἡ Χακοτάδη. Εἶγε δ' ἡ ὠκεάνειον
κλίμα ἔχουσα χώρα καλλιεργημένη ὡς κῆπος, παράγουσα
μάλιστα μέταξαν καὶ τέϊ. Ἐπεξεργάζονται δ' αὐτόθι
ἐκλεκτὴν πορσελλάναν.

Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ Ἰαπωνία σύγκειται ἐκ τριῶν μεγά-
λων νήσων, τῆς Νιπώνης πρὸς Β., τῆς Κιουσίου πρὸς Ν.
καὶ τῆς Σικόκης ἐν τῷ μέσῳ. Ἐκ δὲ τῶν πέριξ νήσων
μεγίστη εἶνε ἡ πρὸς Β. Ἰεσώ. Εἰς τὴν Νιπώνην κεῖνται.

Τόκιον ἢ Ἰεδῶ ΒΑ., μετὰ 1 ἑκατομμ. Κ., καθέδρα
τοῦ τέννου.—Μιάκον ΝΔ. ἢ Κιότον, ἥτοι πρωτεύουσα,
(καθὸ ὑπάρξασα τοιαύτη πρὶν) μετὰ 230 περίπου χιλ.
Κ.—Ὁσάκα, ΝΑ. μετὰ 300,000 Κ. περίπου, συν-
δεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Κιότου καὶ τὸ ζώ-
ηρότατον ἔχουσα ἐμπόριον.—Σαμπόρον, νεωστὶ συνοι-
κισθέν.

7. ΚΙΝΑ ἢ ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

[214,000 □ Μ., 380 ἑκατομμύρια Κ.].

Τὸ κράτος τοῦτο διαιρεῖται εἰς τὴν καθ' αὐτὸ Κίναρ

καὶ τὰς γειτονικὰς χώρας *Μαρδσουρίαν* ΒΑ., *Μογγολίαν* πρὸς Β., *Τιβὲτ* ΝΔ. καὶ *Κορέαν* πρὸς ἀνατολάς.

α'. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟΚΙΝΑ

[73,000 □ Μ. 350 ἑκατομμ. Κ.].

Αὕτη πρὸς Ν. μὲν καὶ Α. ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὁκεανοῦ, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τῶν *Κουελλινίων* ὀρέων καὶ ΒΔ. ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀμμώδους ἐρήμου *Γόβης*. Πρὸς Β. δὲ τὰ σύνορα συνέχονται μετὰ τοῦ γιγαντώδους ἔργου τοῦ μεγάλου τείχους. Οἱ δύο δὲ σπουδαιότατοι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Γαρτσεκιάγγης* καὶ ὁ *Χοάγγης*. Ἐξ Ἀρκτου δὲ πρὸς Ν. διασχίζει τὴν χώραν ἡ 250 Μ. μακρὰ *Αὐτοκρατορικὴ διώρυξ*, κατεστραμμένη τανῦν.

Τὸ *κλίμα* τῆς *Κίνας* δεικνύει μὲν πάσας τὰς μεταβολὰς τῶν εὐκράτων χωρῶν, διὰ τὴν μεγάλην ὁμῶς ἔκτασιν εἶνε ψυχρότατον εἰς τὰ βόρεια καὶ λίαν θερμὸν εἰς τὰ νότια. Προκόπτουσι δ' εἰς τὰς πεδιάδας, ἐκτὸς τῆς ὀρύζης καὶ τοῦ σίτου, τὰ ἄριστα εἶδη τοῦ τεύτου, βαμβακίου καὶ ζαχαροκαλάμου. Εἰς μεγάλην δὲ τελειότητα ἔφθασεν εἰς τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν ἡ βιομηχανία τῆς πορσελάνης, τῆς μεταξουργίας, τῆς βαμβακουργίας καὶ τοῦ χάρτου. Ἡ δὲ λεπτουργικὴ τέχνη καὶ ἡ πυρῖτις ἦσαν παρ' αὐτοῖς πολὺ πρὸ ἡμῶν γνωσταί.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ στρατιωτικὰ οἱ Σῖναι ἄχρι τοῦδε ἦσαν νήπιοι, ἥδη ὁμῶς ἤρχισαν νὰ ἀγοράζωσιν ἐξ Εὐρώπης ὅπλα καὶ πολεμικὰ πλοῖα, δύνανται δὲ νὰ ὀπλίσωσιν 1 1/2 ἑκατομμ. στρατοῦ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1644 εἶνε κύριοι τῆς χώρας οἱ *Μαρδσοῦοι Τάρταροι*.

Πόλεις ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν *Πετσελίαν*· τὸ *Πεκῖνον*, « ἡ αὐλὴ τοῦ Βορρά, » ἔχον 5 Μ. περιφέρειαν καὶ 500,000 Κ.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ὑαντσεκιάγγη κεῖται τὸ *Ναγκῖνον*, « ἡ αὐλὴ τῆς Μεσημβρίας, » μετὰ 500 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν *Καντῶνα*· ἡ *Καντῶν*, μεθ' ἑνὸς ἑκατομμ. 600 χιλ. Κ., παρὰ τὸν Τσουκιάγγην ἢ Ποταμὸν τῶν μαργαριτῶν. Ἐκτὸς δὲ τῆς *Καντῶνος*, ἔχουσιν ἀνοιχθῇ εἰς τὴν μετὰ τῶν Εὐρωπαίων ἐπιμιζίαν· τὸ *Ἀμόϊον*, τὸ *Φουτσεουφού*, τὸ *Νιγγοποφού*, ἡ *Σχαγγάη*, καὶ ἡ *Ταϊθάρη* εἰς τὴν *Φορμόζαν*, νεωστὶ δὲ καὶ ἄλλοι 15 λιμένες.

Ἀπὸ δὲ τῆς 16^{ης} ἑκατονταετηρίδος κατέχουσιν οἱ μὲν Πορτογάλοι ἐπὶ τινος νήσου τὴν πόλιν *Μακάον*, οἱ δὲ Ἄγγλοι ἀπὸ τοῦ 1842 τὴν βραχώδη νήσον *Χογκόγγην* (« τῶν ἀρωματικῶν ῥυάκων ») πλησίον τοῦ *Μακάου* (ἧς ἡ πρωτεύουσα *Βικτωρία* ἔχει 140,000 Κ.). Νῦν δὲ (1885) πολεμοῦσι πρὸς αὐτοὺς οἱ Γάλλοι διὰ τὸ *Τογκῖνον*.

Ἐκ δὲ τῶν *Σινικῶν* νήσων λόγου ἄξιαι μάλιστα εἶνε ἡ *Φορμόζα* καὶ ἡ *Χαϊνάη* εἰς τὰ νοτιώτατα, ἔχουσα χρυσωρυχεῖα καὶ πολύτιμον ξυλείαν.

Πλησίον τῆς *Κίνας* εἶνε τὸ *βασιλείον* τῆς *Κορέας* [4,600 □ Μ., 9 ἑκατομμ. Κ.]. Ἡ δὲ μέχρι τοῦδε οὐδετέρα καὶ ἀκατοίκητος μεταξὺ *Κίνας* καὶ *Κορέας* χώρα ἠνώθη μετὰ τὴν πρώτην καὶ ἤρχισε νὰ καλλιεργῇται.

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

Τὰ ἐνδότερα τῆς Μέσης Ἀσίας διασχιζόνται ὑπὸ δύο, ἐκ Δ. πρὸς Α. φερομένων χιονωδῶν ὄρεινῶν ἀλύσεων τοῦ *Θιενσχάν* καὶ τῶν νοτιωτέρων *Κουελλυρίων*. Ἐνεκα δὲ τῶν πέριξ ὀρέων διαιροῦσι τὸ πρὸς δυσμὰς ἡμισυ τῆς

ὕψηλῃς χώρας εἰς τρία κύρια ὁροπέδια· 1) τὸ *Τιβέτ*, μεταξὺ τῶν Ἰμαλαίων καὶ Κουελλυνίων· 2) τὴν *ὕψηλὴν Ταταρίαν*, μεταξὺ τῶν Κουελλυνίων καὶ Οὐρανίων· 3) τὴν *Σογγαρίαν*, μεταξὺ τοῦ Θιενσχάν καὶ τῶν Ἀλταίων.

Β'. ΜΑΝΔΣΟΥΡΙΑ

(Τουγγουσία).

Αὕτη εἶνε ἡ παντελῶς ὄρεινὴ χώρα τοῦ ποταμοῦ *Ἀμούρ*. Τῶν δὲ περὶ τὰς ἐκβολὰς τόπων ἄρχουσιν οἱ Ῥώσσοι.

Γ'. Η ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Ἦτοι ἡ πρὸς Ἀνατολὰς ὑψηλὴ Ἀσία.

Τὸ μέγιστον ταύτης μέρος κατέχει ἡ πετρώδης καὶ ἀλμυρὰ ἔρημος *Γόβη*.

Ἐνταῦθα δὲ ἡ *Μαϊματσίνη* πρὸς Β., πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ῥωσσιῶν συνόρων *Κιάχτας*, εἶνε ὁ κυριώτερος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν Σινῶν πρὸς τοὺς Ῥώσους· διὸ καὶ προσφορωτέραν ὁδὸν εὗρον ἐσχάτως διὰ τῆς ἐρήμου *Γόβης*.

Δ'. TIBET

Ἦτοι ἡ πρὸς νότον ὑψηλὴ Ἀσία.

Τὸ *Τιβέτ* ὅρια ἔχει πρὸς Ν. μὲν τὰς χιονοσκεπάζουσας κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων, πρὸς Β. δὲ τὰ Κουελλύνια. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς κείμενον *Μικρὸν Τιβέτ* (ἢ *Λαδάχ*), ὅπερ ἀνήκει τῷ τῷ βασιλείῳ τῆς Κασμίρης, καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς *Μέγα Τιβέτ*, μετὰ τῆς *Δάσσας* ΝΑ., καθέδρας τῆς *Δαλαϊ Λάμα*, ἧτοι μεγάλου καὶ ὡς θεοῦ θεωρουμένου ἀρχιερέως.

Ε'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Ἦτοι ἡ πρὸς δυσμὰς ὑψηλὴ Ἀσία.

Τοῦτο περιλαμβάνει τὴν Ὑψηλὴν Ταταρίαν ἢ Μικρὰν Βουχαρίαν, μεταξὺ τοῦ Θιενσχάν καὶ τῶν Κουελ-Λυρίων, τὸ ἀληθὲς κέντρον τῆς Ἀσίας, ἐνθα ἄρχεται ἡ Γόβη. Εὐφορος δὲ εἶνε περὶ τὸν ποταμὸν Ταρίμην, ὅστις καταλήγει εἰς τὴν λίμνην τῶν ἐρήμων πεδίων Λόπην.

Λόγου δὲ ἄξιαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε αἱ Κασγάρη καὶ Ἰαρκάνδη, παρ' ὁμωνύμων ποταμῶν, ἀποτελοῦντας τὸν Ταρίμην· εἶνε δ' ἐνταῦθα ὁ κύριος ἐμπορικὸς σταθμὸς τῆς ἐνδοτέρω Ἀσίας.

Σ'. ΤΣΟΥΓΓΑΡΙΑ (Σογγαρία),

Μεταξὺ τοῦ Θιενσχάν καὶ τῶν Ἀλταίων.

Οὕτω καλεῖται ἡ χώρα ἡ διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἰρτισίου μετὰ τῆς λίμνης Σαϊσάρης καὶ τῆς Ἰσουγκούλης· εἶνε δὲ σπουδαία ὡς θέσις ὅθεν διαβαίνουσιν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς πρὸς δυσμὰς Ἀσίας εἰς τοὺς δυτικωτέρους χαμηλοὺς τόπους· ἐντεῦθεν ἐστράτευσαν οἱ ἄγριοι Μογγόλοι. Ἐχει δὲ σπουδαίους ἐμπορικὸς σταθμοὺς τὴν Οὐρούμτσην, εἰς τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ Θιενσχάν, καὶ τὴν Κούλτσαν ἢ Ἰλὴν, παρὰ τὸν ποταμὸν Ἰλὴν, τὸν μέγιστον τῶν εἰσρεόντων εἰς τὴν λίμνην Βαλκασίαν (παραχωρηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Κίναν τῷ 1881).

Θ. ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ ἢ ΤΟΥΡΑΝ

Ἦτοι ἡ ἐλευθέρα Ταταρία.

Τούτου τὰ πρὸς Α. καὶ Ν. μέρη ἀποτελοῦσιν αἱ κατωφέρειαι τῆς δυτικῆς ὀφρύος τῆς πρὸς δυσμὰς Ἀσίας

(κατωφέρεια τοῦ Παμίρου), ἔτι δὲ τὸ Ἰνδοκοῦχον καὶ ἡ πρὸς δυσμὰς ἐξακολούθησις αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὕψους δὲ τούτων καταπίπτει ἔπειτα ἡ χώρα εἰς τὸ ταπεινότατον συμπάσης τῆς Ἀσίας χαμήλωμα, παρὰ τὴν Ἀράλην λίμνην καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν [8,000 □ M.]. Εἰς δὲ τὴν Ἀράλην λίμνην [1,200 □ M.] χύνονται ὁ Ἀμοὺ Δαρίας ἢ Γέχωρ (*Ωξος), ἀπὸ τοῦ Ἰνδοκούχου πηγάζων, καὶ ὁ Σιρ Δαρίας (*Ιαζάρτης), ἀπὸ τοῦ Θιενσχάν ἐκρέων.

Καὶ κυρίαρχος μὲν λαὸς εἶνε οἱ Τοῦρκοι (Οὐσβέκοι, Τουρκομάννοι καὶ Κιργίσιοι)· τὰ δὲ ἰσχυρότατα χανάτα εἶνε· ἡ Βοχάρα μετὰ τοῦ προτέρου χανάτου τῆς Βάλχας (τῶν πάλαι Βάκτρων, ἀπὸ τοῦ 1868 ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ῥωσσίας), ἡ Χοκάνδη, ἡ Κουνδουστα καὶ ἡ Χίβα. Πόλεις δὲ ἀξιολογώταται ἐνταῦθα εἶνε·

Βοχάρα, μετὰ 150,000 Κ. περίπου καὶ ἀκμάζοντος ἐμπορίου. — Χίβα, ἀριστερόθεν τοῦ κάτω Γέχωνος, κυριευθεῖσα τῷ 1873 ὑπὸ τῶν Ῥώσσων. — Χοκάνδη, μετὰ 30 χιλ. Κ. περίπου, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Τσιγκισχάνου, τανῦν δὲ Ῥωσική. Ἐν γένει δὲ πλεῖον τοῦ βορείου ἡμίσεος μέρους τοῦ Τουρκεστάν μετὰ τῆς Ἀράλης λίμνης ἀνήκει νῦν εἰς τὸ Ῥωσικὸν κράτος· καὶ τὸ ὑπολοιπὸν μέχρι τοῦ ἄνω καὶ μέσου Ὀξοῦ εἶνε ὑποτελὲς εἰς τὴν Ῥωσσίαν. (Ἰδὲ σελ. 75).

10. ΚΑΥΚΑΣΙΑ

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Καυκάκου (τοῦ Σκυθικοῦ) ΒΔ. μέχρι τῆς Ἀψχερονίου χερσονήσου ΝΔ. Καὶ ὑψηλοτάτη μὲν κορυφὴ τοῦ Καυκάσου εἶνε ὁ *Εὐκρος* (16,777) *παραμ.* δὲ

λόγου ἄξιοι ὁ Φᾶσις (Ψόνης), χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείν-
ον πόντον, ὁ Κῦρος (Κοῦρ), εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν,
καὶ ὁ Ἀράξης (Ἀράς) παρομοίως· πηγάζουσι δὲ ἐκ τῆς
ὕψηλῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας παρὰ τὴν Ἐρζερούμην. Ἡ
χώρα δ' αὕτη τῶν Κιρκασίων (Τσερκέζων), Λεσγίων
κτλ., ἔτι δὲ τῶν Ὑπερχανκασίων (Γεωργίων, Ἀρμε-
νίων, Τατάρων, Περσῶν κλ.) εἶνε ὑποτεταγμένη εἰς
τοὺς Ῥώσσους καὶ διαμερίζεται εἰς 6 διοικήσεις, ὧν σπου-
δαιοτάτη εἶνε ἡ τῆς Τιφλίδος μετὰ τῆς ὁμώνυμου πρω-
τεύουσας παρὰ τὸν Κῦρον, ἐχούσης 100 χιλ. Κ. περίπου,
φημιζομένων ὡς τῶν ὠραιοτάτων τῆς γῆς, καὶ ἡ τῆς Ἐ-
ριβάνης, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα χωρίζεται
ἀπὸ τοῦ Ἀραράτ διὰ τῆς Ἀρασίου κοιλάδος. Αὐτόθι
(ἐν Ἀρμενίᾳ) εἶνε τὸ Κὰρς καὶ τὸ εὐλίμενον Βατοῦμ,
ἀμφότερα ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν Τούρκων τῷ 1870.

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ

(Σιβηρία καὶ Κεντρικὴ Ἀσία).

[287,000 □ Μ., μετὰ 9 περίπου ἑκατομμ. Κ.].

Ἑκτασις, πεδιάδες καὶ ποταμοί. Ἡ Σιβηρία
ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν Οὐραλίων μέχρι τοῦ Βεριγγίου πορθ-
μοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀλταίων ὀρέων πρὸς Ν. μέχρι τῆς
Παγωμένης θαλάσσης, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος χα-
μηλὴ πεδιάς. Ἐνταῦθα δὲ ῥέουσι τρεῖς μεγάλοι ποταμοί·
ὁ Ὅβης (580 Μ. μακρός), δεχόμενος ἀριστερόθεν τὸν
Ἰρτίσιον καὶ Τοβόλην, ὁ Ἰενισέης (700 Μ. μακρός),
πηγάζων ἐκ τῆς Σελενγκίας πηγῆς, ἥτις χύνεται εἰς

τὴν μεγάλην *Βαϊκάλην λίμνην* [582 □ M.] καὶ ὁ *Λένας* (600 M. μακρός).

Ὅρη. Ἐκτὸς τῶν πρὸς Δ. *Οὐραλίω* καὶ τῶν πρὸς Ν. *Ἀλταῶν*, ὄρη λόγου ἄξια εἰς τὴν Σιβηρίαν, περὶ μὲν τὴν *Βαϊκάλην* λίμνην εἶνε τὰ *Δουρικὰ*, βορειανατολικῶς δέ, περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμούρ καὶ Λένα, τὰ *Ταβ.λουνόια*, καὶ περαιτέρω τὰ ὄρη τῆς *Καμτσιάτκας*.

Πληθυσμός. Τὴν Σιβηρίαν κατοικοῦσι· 1) *Φιννικοὶ* λαοὶ (Ὀστιάκται, Σαμοεῖδαι)· 2) *Ἑσχιμόζοι* (Τσοῦκτσοὶ καὶ Ἀλεῦται)· 3) *Μογγόλοι* (Καμτσάδαλοι, Τουγγοῦσοι καὶ Καλμουῦκκοι)· 4) *Τοῦρκοι* (Ἰακούτοι, Κιργίσιοι καὶ Βασκίροι).

Πόλεις. Πόλεις δὲ εἰς τὴν Σιβηρίαν, διαιρουμένην εἰς 5 διοικήσεις καὶ 15 ἐπαρχίας, λόγου ἄξια εἶνε·

Εἰς μὲν τὴν *Δυτικὴν Σιβηρίαν*· *Τιρόλσκη*, μετὰ 20 χιλ. Κ., πρωτεύουσα. — *Ὀμσκη*, μετὰ 30,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου, παρὰ τὸν Ἰρτίσσιον, ἔδρα τῆς ὑπερτάτης διοικήσεως τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας. — *Τόμσκη* πρὸς Α., εἰς τὴν μεγάλην πρὸς τὴν Κιάχταν ὁδόν. μετὰ 35,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου ἀπὸ τοῦ 1880. — *Βαργαούλη*, πρὸς Ν. παρὰ τὸν Ὀβιν, ἡ κυριώτερα ὀρεινὴ πόλις τῶν Μικρῶν Ἀλταῶν.

Ἡ δὲ διοικήσεις *Τουρκεστάν*, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Σιβηρίας, ἀποτελεσθεῖσα κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τῶν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν κατακτήσεων, αἷς προσετέθη τῇ 1876 τὸ χανᾶτον *Χοκάνη* ὑπὸ τὸ παλαιὸν ὄνομα *Φερχάνα*, διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους, ἔχει· τὴν *Τασκέντην*, μετὰ 100,000 Κ., καὶ τὴν *Σαμαρκάνδην*, μετὰ 30,000 Κ., πρωτεύουσαν τοῦ Ταμερλάνου. Ἐνταῦθα εἶνε ὁ ἐξ ἰάσπιδος κατεσκευασμένος τάφος αὐτοῦ μετὰ μεγάλου καὶ πολυτελοῦς θόλου.

Ἐκ δὲ τῆς πρὶν πολυθρυλήτου *Στερνβάρτης* ὀλίγα μόνον ἔχνη σώζονται.

Σημ. Γεωγραφικῶς τὸ Τουρκεστάν ἀνήκει εἰς τὴν Κεντρικὴν Σιβηρίαν, ὡσαύτως δὲ αἱ Κεργίσιαι στέππαι καὶ ἡ πέραν τῆς Κασπίας χώρα (μετὰ τοῦ στρατιωτικοῦ τοῦ Καυκάσου διαμερίσματος).

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν Σιβηρίαν κεῖνται· *Ἰρκούτσκη*, μετὰ 36,000 Κ., παρὰ τὸν *Ἀγγάραν*, ΒΔ. τῆς Βαϊκάλης. — *Κιάκχτα* ΝΑ., ἔχουσα ἐμπόριον μετὰ τῆς Κίνας. — *Ἰατκούτσκη* ΒΑ., παρὰ τὸν Λέναν, ἀσκοῦσα ἐμπόριον λευκοῦκτίδων. — *Ὀχότσκη*, παρὰ τὴν ὁμώνυμον θάλασσαν.

Ἡ δὲ χερσόνησος *Καμτσιαάκτα*, διασχιζομένη ὑπὸ λόγου ἀξίων σειρῶν ἡφαιστείων (ὕψος 14,000 π.), κεῖται εἰς τὴν Α. παραλίαν. Καὶ οἱ μὲν *Καμτσαδάλοι* (εἰσέτι μόνον 5 χιλ.), πτωχοὶ καὶ ἀκάθαρτος λαός, εἶνε χριστιανοί· ἔδρα δὲ τοῦ διοικητοῦ εἶνε ἡ *Πετροπολδόσκη*, εἰς τὴν ΝΑ. παραλίαν.

Ἐνταῦθα προσέτι ἀνήκουσιν·

1) Αἱ 4 νῆσοι τῆς *Νέας Σιβηρίας*, εἰς τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν. 2) Ἡ παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Σινῶν χώρα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμοῦρ μετὰ τῆς *Νικολαῖβσκης* καὶ τῆς πρωτευούσης *Χαβαρόβσкас*. 3) Ἡ μεγάλη νῆσος *Σαχαλίνη*, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμοῦρ [2,240 Μ.].

ΑΦΡΙΚΗ

(ΑΙΒΥΗ)

[540,000 □ Μ., 206 εκατομμ. Κ.].

Ὅρη καὶ ὄροπέδια. Ὅρη τῆς Ἀφρικῆς ἀξιολογώτατα εἶνε πρὸς Β. ὁ Ἀτλας, πρὸς Δ. τὸ Κόγγρον (Νιγριτικὰ ὄρη) καὶ πρὸς Α. τὰ ὄρη τῆς Σελήνης. Σύμπαν δὲ τὸ πρὸς Ν. ἥμισυ ἐμφανίζεται ὡς πελώριον ὄροπέδιον ἀνυφούμενον κλιμακῶδιν ἀπὸ Ν. πρὸς Δ. Ἡ δὲ βορεία τούτου ὄρους πρὸς Α. μὲν ἔχει τὴν ὄρεινὴν χώραν τοῦ Χαβές (Ἀβυσσηνίας), νοτιοδυτικῶς δὲ τὸ ὑψηλὸν Σουδάν. Εἰς δὲ τὸ πρὸς βορρᾶν ἄλλο ἥμισυ τῆς Ἀφρικῆς ἐκτείνεται τεράστιον καὶ κατὰ τὸ βόρειον Σουδάν ταπεινούμενον ὄροπέδιον, ἡ ἔρημος Σαχάρα, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῶν συνεχῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Νουβιακῶν ὁάσεων [166,000 □ Μ.]. χωρίζει δὲ αὕτη τὴν ὑψηλὴν πεδιάδα τῆς Βασιλείας πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς χερσονήσου Βάρκας πρὸς Α.

Ποταμοί. Ἑλλειψίς ὕδατος ὑπάρχει εἰς τὴν ἔρημον τῆς βορείου Ἀφρικῆς, τοῦναντίον δὲ ἀφθονία εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ. Μέγιστοι δὲ ποταμοὶ εἶνε ὁ Νεῖλος καὶ ὁ Νίγηρ, οὗτινος αἱ πηγαὶ εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄρους Κόγγρον. Ἐνώσας δ' ὁ Νίγηρ τὰ διάφορα ρεύματά του φθάνει, Ἰσας ἤδη ὀνομαζόμενος, πλησίον τοῦ Τιμβουκτού. Εἰς δὲ τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς ἐρήμου διασχίζει τὸ ὄρος Κόγγρον, δέχεται

παρ' αὐτοῦ τὸν *Τσαάδδαν* ἢ *Βερούνηρ*, καὶ χύνεται ὡς *Κουόρας* εἰς τὸν κόλπον τοῦ *Βενίνου*.

Ὁ δὲ *Νεϊλος* (περὶ τὰ 860 Μ. μακρὸς) ἔχει ποταμὸν τῶν πηγῶν αὐτοῦ τὸν *Λευκὸν ποταμὸν* (*Βαρελαβιάδην*), ὅστις ῥέει ἐκ τῆς βορείου ἁκρας τῆς ΝΑ. λίμνης *Νυάρζας* ἢ *Οὐκερέβης*. πρὶν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν *Νουβίαν*, ἐνίσχυσται ὑπὸ τοῦ *Βαρελαζάλη*· παρὰ δὲ τὴν *Χαρτούμην* ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἐκ τῆς Ἀβυσσηνίας προερχομένου *Βαρελαζρέκη* (Κυανοῦ ποταμοῦ), καὶ δεξιόθεν δέχεται εἰς τὴν *Νουβίαν* τὸν *Τεκατζήν* ἢ Ἀτθάραν· παρὰ δὲ τὴν *Συήνην* (Ἀσσουάν) παράγει τὰ τελευταῖα ταχέα ῥεύματα, καὶ διαρρέων τὴν Αἴγυπτον ἄνευ παραποτάμων, σχηματίζει τὸ *Δέλτα* καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ δύο κυρίων βραχιόνων.

Ἄλλοι δὲ ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶνε· ὁ *Ζαῖρης* ἢ *Κόγγρος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς *Γουϊνέας*, ὁ *Ριογράδης*, *Γαμβίας* καὶ *Σερεγάλης*, τῆς *Σενεγαμβίας*, πηγάζοντες ἐκ τοῦ *Κόγγου* (Νιγηριτικῶν ὁρέων) καὶ χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, καὶ ὁ *Ζαμβέζης* ΝΑ., ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, ἀπέναντι τῆς *Μαδαγασκάρης*.

Κλίμα. Ἡμερὰ καὶ ζῶα. **Κάτοικοι.** Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ξηρὸν καὶ καυστικόν· μετριάζεται δὲ μόνον ὅπου τὸ ἔδαφος εἶνε ὑψηλόν, ἢ πνέουσιν ἄνεμοι τῆς θαλάσσης, ἢ ἐπικρατοῦσι βροχαὶ περιοδικαί.

Συνήθως δὲ καλλιεργούμενον φυτὸν καθ' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν εἶνε ὁ *καφές*, ὅστις εἶνε καὶ ἰθαγενής, ὁ *φαίνιξ* καὶ παντὸς εἶδους ἐλαιόδενδρα. Εἰς δὲ τὸ βασιλεῖον τῶν ζῶων ἰθαγενεῖς εἶνε ἡ *καμηλοπάρδαλις*, οἱ *ὄναγροι* καὶ *αἰγαγροὶ*· ἔχει δὲ μέγαν πλοῦτον ὀρυκτῶν· τῶν δὲ ἰθαγενῶν κατοίκων οἱ πλεῖστοι εἶνε *Νίγηρες* καὶ *θηρσκέια* ἐπικρατεῖ ἡ *Μωαμεθανικὴ*.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

[54,000 □ M., 16,400,000 K.,

έν οἷς 100,000 Ἕλληνες].

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Τουρκικὴ ἐπαρχία ὑπὸ τὸν *Μεχμέτ Τεβφίκ* προστατευόμενον ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας [μετὰ τῆς ἐρήμου αὐτῆς, 18,500 □ M., 5,500,000].

Ἡ ἐπιμήκης *Αἴγυπτος*, ὑπὸ τοῦ Νείλου διαβρεχόμενη, ἔχει πρὸς Α. μὲν τὰ συνεχῇ τῆς Ἀραβίας ὄρη, ¹ πρὸς Δ. δὲ τὰ *Λιβυκά*. Οἱ δύο δὲ κύριοι τοῦ Νείλου βραχίονες ἐκβάλλουσι παρὰ τὴν *Δαμιέττην* καὶ *Ροζέττην* σχηματίζοντες τὸ Δέλτα τῆς Αἰγύπτου.

Κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους ὁ Νεῖλος εἶχεν ἑπτὰ στόματα, ἦγουν (ἀρχόμεθα ἀπὸ Δυσμῶν)· 1) τὸ *Κατωθικόν* (τῆς λίμνης Ἑδκού)· 2) τὸ *Βολβίτινον* (τῆς Ῥοζέττης)· 3) τὸ *Σεβερρυτικόν* (τῆς λίμνης Βουρλός)· 4) τὸ *Βουκολικόν* (τῆς Δαμιέττης)· 5) τὸ *Μερωήσιον* (τοῦ Δυβέχ)· 6) τὸ *Ταριτικόν* (τοῦ Ὁμ. Φαρέγ)· καὶ 7) τὸ *Πηλουσιακόν*, τὸ ἀνατολικώτατον πάντων. Διωρυξ δέ, ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων εἰς πέρας ἀχθεῖσα, ἀρχομένη ἐκ τοῦ Πηλουσίου, ἔφθανεν εἰς τὸν Νεῖλον καὶ κατέληγεν εἰς τὸν *Ἡρωοπολίτην* κόλπον (τοῦ Σουέζ), εὐκολύνουσα τὴν μεταξὺ Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης συγκοινωνίαν.

(1) Ἐντεῦθεν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐλάμβανον τὸν ῥοδόχρουν γρανίτην καὶ τοὺς λοιποὺς λίθους, οὓς μετεχειρίζοντο εἰς τὰς οἰκοδομὰς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ βροχὴ ἐν Αἰγύπτῳ εἶνε σπανία, ὁ Νεῖλος ἐδημιούργησε τὴν χώραν. Αἱ δ' ἐν Ἀβυσσηνίᾳ περιοδικαὶ βροχαὶ ἀρχίζουσι κατὰ τὸν Μάρτιον, καὶ γίνονται αἰτία νὰ υπερβαίῃ τὰς ὄχθας αὐτοῦ ὁ Νεῖλος κατὰ τὸν Ἰούνιον, οὕτως ὥστε καθιστᾷ γόνιμον τὸ ἔδαφος μὲ τὴν ἰλὸν αὐτοῦ· τότε δὲ σύμπασα ἡ χώρα ὁμοιάζει θάλασσαν, ἐν ἣ ἐπιπλέουσιν ὡς πράσιναι νῆσοι πόλεις καὶ κῶμαι, δάση φοινίκων καὶ συκομορεῶν.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Αἴγυπτος λέγεται εἰς τὴν Παλαιὰν Γραφὴν *Μεσραίμ*, ἠξήθη δὲ τὰ μέγιστα τὸν 16^{ον} αἰῶνα ἐπὶ Σεσώστριδος, ὅστις προέβη Νικηφόρος μέχρι Γάγγου καὶ Ἰστρου. Κατόπιν ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας τῷ 526 π. Χ. καὶ εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον τῷ 332, καταστήσαντα κέντρον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἀνακηρυχθεῖσα δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ Αἴγυπτος βασιλείον ὑπὸ τοὺς Πτολεμαίους, ἔγεινε τῷ 30 π. Χ. Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἐπὶ Αὐγούστου.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Καλίου *Ἰμάρ* (640 μ. Χ.) ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου *Σελίμ* (1517) ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τῷ δὲ 1806 ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἀντιβασιλεὺς ὁ μεγαλεπίβολος Ἀλβανὸς *Μεχμέτ Ἀλῆς*, πολὺ προαγαγὼν τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν.

Αἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν *Ὅσιριν* καὶ τὴν *Ἰσιρ*, ἐταρίχευον δὲ τοὺς νεκροὺς (*μουμίας*), καταθέτοντες αὐτοὺς εἰς τάφους, ὧν μεγαλοπρεπέστατοι εἶνε οἱ τῶν βασιλέων, ἧτοι αἱ πυραμίδες. Εἶχον δὲ καὶ ἴδιον εἶδος γραφῆς τὰ *ιερογλυφικά*, σωζόμενα εἰς τοὺς ὀβελίσκους.

Τανῦν οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου εἶνε Ἀραβες, καὶ διαιροῦνται εἰς *Φελλάχους* (χωρικοὺς) καὶ εἰς νομάδας *Βεδουίτους*. Οἱ δὲ χριστιανοὶ *Κόπται*, ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν τῆς χώρας κατοίκων, εἶνε περὶ τὰς 150,000. Ζῶα

δὲ ιδιάζουσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ κροκόδειλοι καὶ ἵππο-
πόταμοι· ἐκ δὲ τῶν φυτῶν, ποικιλωτάτων ὄντων, ὁ σί-
τος καὶ βάμβαξ εἶνε ἀφθονώτατοι.

Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται φυσικῶς·

1) Εἰς τὴν *Ἀνω Αἴγυπτον*, λήγουσαν εἰς τὴν πόλιν
τῶν καρβανίων *Σιούτην*.

Τὸ πάλαι πόλεις λόγου ἄξια ἐνταῦθα ἦσαν· *Θήβαι* αἱ
ἐκατόμυλοι, ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Νείλου, ἀκμάσασαι
μάλιστα ἐπὶ Σεσώστριδος, τὸν 16^{ον} αἰῶνα, ὅτε ἦσαν
πρωτεύουσα πάσης τῆς Αἰγύπτου. Κεῖνται δὲ νῦν αὐτόθι
τὰ χωρία *Λουξόριον* (εὗρισκόμενον ἐντὸς ἐνὸς ναοῦ) καὶ
Καρνάκιον, ἔνθα ἀριθμοῦσιν εἰσέτι 39 πύλας. Τὸ δὲ μέ-
γεθος τῶν λοιπῶν ἐρειπίων καὶ ἡ ἑκτασις αὐτῶν μαρτυ-
ροῦσι σήμερον περὶ τοῦ ποτὲ μεγαλείου αὐτῆς. ΝΔ. ἔκειτο
ὁ κίων τοῦ *Μέμφορος* εἰς πεδῖον πλῆρες κολοσσῶν. —
Συήνη, ἐπὶ τοῦ Νείλου, πλησίον τοῦ μικροῦ καταρράκτου.
Πλησίον ταύτης ἦτο ἡ νῆσος *Ἐλεφαντίνη*, (Ἐλ Σάγ),
ἐνθα εὗρίσκετο τὸ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερόμενον *Νει-
λομέτριον*, καθ' ὃ ἐμετρεῖτο ἡ ἀνάβασις τοῦ ποταμοῦ.
Καὶ σήμερον δ' ὑπάρχει τοιοῦτον ἐπὶ τῆς νήσου *Ρόδας*,
ἀπέναντι τοῦ Παλαιοῦ Κάτρου. — *Βερενίκη*, πόλις εὐ-
λίμενος ἐπὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου (Ἐρυθρᾶς θαλάσσης),
ἐνθα ἀπετίθεντο τὰ ἐκ τῆς Ἀραβίας μετακομιζόμενα
ἐμπορεύματα· ἐφέροντο δὲ κατόπιν πρὸς τὴν παρὰ τὸν
Νεῖλον *Κοπτὸν* (εἰς τὰ βόρεια).

2) Τὴν *Μέσσην Αἴγυπτον*, μετὰ τοῦ νῦν *Κάτρου*, ἔχον-
τος 370 χιλιάδ. Κ. Εἶνε δὲ τὸ Κάτρον, ἐνθα καὶ ἱκανοὶ
Ἕλληνες ἐμπορεύονται, ἡ μεγίστη πόλις τοῦ Τουρκικοῦ
κράτους μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔχουσα 400 τζα-
μιά, σχολὴν Μωαμεθανικὴν μετὰ 300 καθηγητῶν καὶ 9
χιλ. μαθητῶν, πολυτεχνεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπρὸν θέα-

τρον, νομικὴν καὶ ἱατρικὴν σχολήν, σχολεῖον τῶν γλωσσῶν, μεγάλην βιβλιοθήκην, Ἑλλ. σχολεῖον καὶ 30 ἐκκλησίας. Ἦν δὲ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς βορείου Ἀφρικῆς, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Σουέζ.

Τὸ δὲ πάλαι πόλις ἐνταῦθα λόγου ἄξια ἦτο ἡ *Μέμφις*, ἐπὶ πολλὸν χρόνον πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, κτισθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῆς *Μῆνος*. Εἶχε δὲ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, ἔτι δὲ ναὸν τοῦ Ἡραίου καὶ Σεράπιος. Πλησίον ταύτης ἦσαν αἱ πυραμίδες, τάφοι τῶν παλαιῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Ἡ δὲ μεγίστη, ἡ τοῦ *Χέοπος* (422 π. ὑψηλή,) κεῖται παρὰ τὴν θέσιν *Γιζέχ*.—*Ηλιοπόλις*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου, ἔχουσα ἱερὸν τοῦ Ἡλίου, ὀνομαστὴ δὲ διὰ σχολὴν ἱερέων. Ταύτην, φαίνεται, κατέστρεψεν ὁ Καμβύσης.

Ἄλλη πόλις ἐνταῦθα ἦτο ὁ *Ὁξύρυχος*, οὕτως ὀνομασθεὶς ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἰχθύος, ὅστις ἐδῶ ἐλατρεύετο. Τὸν δὲ 4ον μ. Χ. αἰῶνα ὑπῆρχον ἐνταῦθα 30,000 μοναχῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τανῦν καλεῖται *Βενεσέχ*.

3) Τὴν *Κάτω Αἴγυπτον* ἢ τὸ *Δέλτα*, μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐχούσης 220,000 Κ., ἐν οἷς πλεῖστοι Ἑλληνες. Ἐκτίσθη δ' ἡ Ἀλεξάνδρεια τῷ 332 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καταστᾶσα τότε πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, συνδεομένη δὲ διὰ διώρυγος μετὰ τοῦ Νείλου. Μεταξὺ δὲ τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, ὅσας ἔβλεπέ τις ἐκεῖ, ἦτον ὁ πύργος τοῦ *Φάρου* (εἰς τὸ *Ῥὰς Ἐλ Τίν*), ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, τὸ *Σῆμα*, ναὸς ἐνθα ἦτο κατατεθειμένος ὁ νεκρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς θήκην χρυσοῦν, τὴν Σεραπεῖον, ναὸς τοῦ Σεράπιδος, καταστραφεὶς ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, τὸ *μουσεῖον* καὶ ἡ βιβλιοθήκη, ἐνθα οἱ Πτολεμαῖοι εἶχον συναθροίσιν ἀπειρά-

ριθμα βιβλία, ἐν οἷς ἡ Ἑλληνικὴ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς μεταφράσεις, ἡ καλουμένη τῶν Ἑβδομήκοντα, γενομένη δὲ κατὰ διαταγὴν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ὑπὸ 72 λογίων Ἰουδαίων. Ἡ δὲ νῆσος Φάρος εἶνε διάσημος καὶ διὰ τὴν προκυμαίαν, ἣτις τὴν ἤνωνε μετὰ τῆς στερεᾶς, ἔχουσα 7 σταδίων μῆκος (περὶ τὰ 1300 μέτρα). Ἐκτέρωθεν αὐτῆς κεῖνται δύο εὐρυχωρότατοι λιμένες (*Μέγας καὶ Εὐροστός*), ὧν ὁ εἰς μόνον εἶνε νῦν ἐν ἐνεργείᾳ. Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐπὶ Ῥωμαίων τὸ πάλαι εἶχε 900 χιλ. Κ., Ἡ Ἀλεξάνδρεια εἶχε καὶ διάσημον φιλοσοφικὴν σχολήν. — *Ζαραζίκιον*, πόλις ἐμπορικὴ τανῦν μετὰ 20 χιλ. Κ. — *Τάρτα*, ἐμπορικὴ ἐπίσης μετὰ 34 χιλ. Κ. Ἄλλη πόλις διάσημος ἐνταῦθα τὸ πάλαι ἦτο ἡ Σάις (Ἐρείπια ἐν Σάελ Χαντζάρ), ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Ψαμμήτιχος. — *Ναύκρατις*, (τανῦν Κουράτ), παρὰ τὸ Βολβίτινον στόμα, ἐνθα μόνον ἠδύναντο νὰ προσορμίζωνται οἱ ξένοι ἔμποροι. Αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀθήναιος τὸν 3^{ον} αἰῶνα μ. Χ. — *Τάρις* (Σάν), καθέδρα τῶν Φαραίων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ χώρα Γεσσέμ, ἡ δοθεῖσα εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἰακώβ, ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. — *Βούβαστος* (Τέλλ Βαστάχ), ἐνθα ἐλάτρευον τὰς γαλᾶς ὡς θεούς, παριστῶντες καὶ τὴν θεὰν Βούβαστιν ὑπὸ μορφήν γαλῆς. Ἐπανηγύριζον δὲ κατ' ἔτος ἑορτήν, εἰς τὴν ὁποίαν συνήρχοντο 700 χιλ. ξένων. — *Ἡρωπόλις* (ἴσως Ἀδζερούδ), ὅθεν ὠνομάσθη ὁ ὁμώνυμος κόλπος. — *Πηλούσιοι* (Ἐρείπια πλησίον τοῦ Τινέχ), φρούριον θεωρούμενον ὡς κλεῖς τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὸ ὁμώνυμον στόμα. Μέγα δὲ τεῖχος ἀρχόμενον ἐντεῦθεν ἔφθανε μέχρις Ἡλιουπόλεως, ἵνα προστατεύῃ τὴν Κάτω Αἴγυπτον κατὰ τῶν Ἀράβων. Τινὲς λέγουσι ὅτι ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ γεωγράφος Πτολεμαῖος. — Ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας

διευκολύνετο μὲν καὶ πρότερον ἢ μετὰξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδικῆς συγκοινωνία διὰ τοῦ πρὸς τὸ Σουέζ ἄγοντος σιδηροδρόμου· ἤδη ὁμῶς, ἀνοιχθείσης ὑπὸ τοῦ Γάλλου Λεσσέψ τῆς 21 $1\frac{1}{2}$ Μ. μακρᾶς τοῦ Σουέζ (Ἀρσινόης ἢ Κλεοπάτρας) διώρυγος (Νοεμβ. 1869), ἔτι μᾶλλον αὐξάνεται ἡ συγκοινωνία διὰ τῆς ἀτμοπλοῦας. Τανῦν γίνεται σκέψις περὶ δευτέρας διώρυγος· καθ' ἅπασαν δὲ σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον ὑπάρχουσι σιδηρόδρομοι. Ἄλλαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε· *Πόρτ Σαττ*, ἔνθα ἄρχεται ἡ Μεσόγειος θάλασσα, καὶ *Ισμαίλῖα*, ἔνθα εἰσβάλλει ἡ νέα διώρυξ τοῦ Νείλου, γενομένη τῷ 1863.—*Διαμιέττη*, κατὰ τὸν Μεσαίωνα τὸ κλειδίον τῆς Αἰγύπτου, νῦν δὲ τὸ κέντρον τῆς μετὰ τῆς Συρίας ἐπιμιξίας. — *Ἀβουκίρ* (Κάνωβος τὸ πάλαι θεμελιωθεῖσα ὑπὸ Σπαρτιατῶν), ὄχυρόν φρούριον· πλησίον αὐτοῦ ἐνίκησεν ὁ Ἀγγλος ναύαρχος Νέλσων τοὺς Γάλλους τῇ 1 Αὐγούστου 1798.

2. ΝΟΥΒΙΑ

Ὁ Νεῖλος ἐνταῦθα δέχεται παραπόταμον τὸν *Ἀτβάραν* ἢ *Τακατζίρ*.

Τὰ δὲ πρότερον ἀνεξάρτητα κράτη *Δόγγολα*, *Σχένδουρ* καὶ *Σερναάρ*, ἀποτελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1820 μέρος τοῦ Τουρκικοῦ κράτους τῆς Αἰγύπτου. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἕξαι εἶνε·

Χαρτούμη, ΝΔ. μετὰ 50,000 Κ. εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Κυανοῦ καὶ Λευκοῦ Νείλου, κυριωτέρα ἔδρα τῆς δουλεμπορίας πρῖν.

Τὸ δὲ κράτος *Κορδοφάν* ΝΔ. (μετὰ τῆς πρωτευούσης *Ἐλ Ὁβεΐδας*) καὶ τὸ *Δὰρ Φὼρ* ἀνήκουσιν σήμερον ὡσαύτως εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀρχήν, ἥτις παρὰ τὸν Λευκὸν ποταμὸν προχωρεῖ ὁσημέραι πλειότερον, ἔφθασε δὲ μάλι-

στα ἐσχάτως μέχρι τῆς Μουτάνης λίμνης (τοῦ Ἀλβέρτου) καὶ ἐτι περαιτέρω μέχρι τῆς Οὐκερέθης (Βικτωρίας).

3. ΑΒΥΣΣΗΝΙΑ ἢ ΧΑΒΕΣ

Αὕτη εἶνε ὀρεινὴ χώρα μετὰ χιονοσκεπῶν ἀκρωρείων (ὕψους 14,000 π. ἂπ' αὐτῆς δ' ἐκρέει ὁ Ἀτβάρας. Ἡ δὲ πλήρης νήσων *Λίμνη Τσάνα* διαρρέεται ὑπὸ τοῦ *Kvarou Nείλου*.

Οἱ Ἀβυσσηνοὶ (Ἀθασσηνοὶ παρὰ Βυζαντίοις, πρὸς οὓς ἔστειλε πρεσβείαν ὁ Ἰουστινιανὸς) εἶνε ὀρθόδοξοι χριστιανοί, διατελοῦντες πρότερον ὑπὸ ἀρχηγὸν ἐδρεύοντα ἐν Ἀμφάρῃ ἢ Γορδάρῃ. Δίανδ' ἐπικινδύνους ἐχθροὺς ἔχουσι τοὺς πολεμικοὺς Γάλλας, ὁρμωμένους ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἡπείρου.

Τὰ δὲ 3 βασιλεία *Τίγγρη*, Ἀμφάρα καὶ Σόα, ὑπέταξε κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους εὐτυχῆς τις νέος ἄρχων ταπεινῆς καταγωγῆς, ὁ Θεόδωρος. Ὁ νέγος ὅμως (ἦτοι ὑπέρτατος βασιλεὺς) οὗτος συμπάσης τῆς Αἰθιοπίας ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν νύτοκτόνησε (Ἀπριλ. 1868). Τανῦν (1885) βασιλεύει ὁ φιλέλλην υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης.

4. ΒΑΡΚΑ καὶ Ἡ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΟΣ

BARBARIA

Δύο ἀπομονωμένοι, κατὰ δὲ τὴν περιφέρειαν πολὺ διάφοροι ὑψηλαὶ πεδιάδες, μία μικρὰ πρὸς Α. καὶ μία μεγάλη πρὸς Δ., κατέχουσι τὴν βορείαν τῆς Ἀφρικῆς ὁφρύν.

Α'. Ἡ ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ

Ἦτοι τὸ ὁροπέδιον τῆς Βάρκας.

Ἡ Βάρκα χωρίζεται διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Σαχάρας ἀπὸ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τῆς πρὸς δυσμὰς ὑψηλῆς πεδιάδος· εἰς δὲ τὸ ΝΑ. σύνορον ἔχει τὸ μέγα τοῦ ἐδάφους χαμῆλωμα τῆς βορειανατολικῆς Ἀφρικῆς. Ἐνταῦθα ἤνθησέ ποτε ἡ Κυρηναϊκὴ πεντάπολις. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1879 κυβερνᾶται ἡ Βάρκα κατ' εὐθείαν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Βιργάζαν, εἰς τὴν μεγάλην Σύρτιν. Ἐνταῦθα ἐμπορεύονται ὀλίγοι Κρῆτες.

Ἡ Βιργάζα τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Βερενίκη*, κειμένη πλησίον τοῦ τόπου, ὅπου ποιηταὶ τινες τάττουσι τὸν κῆπον τῶν Ἑσπερίδων. Ἄλλαι δὲ πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν. *Πτολεμαῖς* (Τολομέτα), λίαν εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ. — *Βάρκη* (Βάρκα), 5 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ταύτην κατέλιπον οἱ κάτοικοι, ὅπως ματοικήσωσιν εἰς τὴν Πτολεμαῖδα, καὶ μετὰσχωσι τοῦ πλούτου, ὃν τὸ ἐμπόριον εἰσῆγεν εἰς ταύτην τὴν πόλιν. — *Κυρήνη* (Ἐρείπια εἰς τόπον καλούμενον Κουρὲν ἢ Γρεννάχ), 3 $\frac{1}{2}$ ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἀποικία Ἑλληνικὴ, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Θηραίων, ὀδηγουμένων ὑπὸ τοῦ Βάττου, τῷ 630 π. Χ. Ἐπλούτει δ' ἐκ τοῦ ἀρωματικοῦ φυτοῦ *σιλφίου*, πέμπουσα πολυτελῆ ἄρματα εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, πολεμήσασα δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Καρχηδόνα. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος *Ἀρίστιππος*, μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ὁ ποιητὴς *Καλλίμαχος*, ὁ γεωμέτρης *Ερατοσθένης* καὶ ὁ φιλόσοφος *Καρνεάδης*, ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας, εἰς τὸ μέσον τοῦ 2^{ου} αἰῶνος π. Χ. — *Σώζουσα* (ἔπειτα *Ἀπολλωνία*), ΒΑ. τῆς Κυρήνης, ἐπίνειον αὐτῆς. — *Λέρσις*, ἐπὶ τῆς Μεσογείου. Αὕτη μετὰ τῆς Βερενίκης, Πτολεμαίδος, Κυρήνης καὶ Ἀπολλωνίας, ἀπετέλει τὴν πλουσίαν καὶ εὐδαίμονα Κυρηναϊκὴν πεντάπολιν, μέγα φυτώριον τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας.

Β'. Η ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ

Ἦτοι ἡ Βαρβαρία.

Εἰς ταύτην τὴν πλήρη χιόνος χώραν ὑψοῦται πρὸς δυσμὰς μὲν ὁ Ὑψηλὸς καὶ χιονοσκεπὴς Ἄτλας· εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν παραλίαν ἐκτείνεται ὁ Μικρὸς Ἄτλας, καὶ εἰς τὰ βόρεια σύνορα τῆς μεστῆς φοινίκων χώρας Βιλε-δουλγερίδης ὁ Μέγας Ἄτλας· μεταξὺ δὲ τῶν δύο ὑψοῦται ὁ Κεντρικὸς Ἄτλας.

Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι, Βάρβαροι ἢ Καβύλοι, ἀπεώσθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα· οἱ δὲ μιγάδες κάτοικοι τῶν πόλεων καλοῦνται Μαῦροι.

Εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην πεδιάδα κεῖνται τέσσαρες ἐπικράτειαι.

α'. Ἡ Τουρκικὴ ἐπαρχία Τρίπολις

(μετὰ τοῦ Φεζάν).

Κύκλῳ μὲν τῆς παραλίας τοῦ ἐπικινδύνου κόλπου τῆς Σύδρας (τῆς μεγάλης Σύρτιδος) εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ Τρίπολις· πρὸς νότον δὲ ἡ ἄσπις Φεζάν. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Τρίπολις, λόγου ἀξία διὰ τὴν ἐπιμιξίαν μετὰ τῆς Μουρζούκης, ἐμπορικῆς πόλεως κειμένης πρὸς νότον εἰς τὸ Φεζάν, ὁπόθεν τὰ καραβάνια πορεύονται πρὸς τὸ Τιμβουκτοῦ ΝΔ., τὸ Βορροῦ πρὸς Ν. καὶ τὸ Δασφὼρ ΝΑ.

β'. Ἡ ἐπικράτεια τῆς Τύνιδος.

Αὕτη κεῖται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Καβεσίαν (μικρᾶς Σύρτιδος), καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν προστασίαν νῦν, ἔχουσα λαμπρὸν κλίμα. Πόλις δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ Τύνις, πρωτεύουσα μετὰ 120 χιλ. Κ. καὶ τοῦ ὠχυρωμένου λιμένος τῆς Γολέττας. Ἐδῶ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία Καρ-

χηδών, εἰς γλῶσσαν γῆς μεταξὺ τῆς θαλάσσης καὶ τινος λίμνης, καταστραφεῖσα τελευταῖον ὑπὸ τῶν Ἀράβων.

γ'. Ἡ Γαλλικὴ ἐπαρχία Ἀλγερία.

[7,800 □ M., 3,000,000 K.].

Αὕτη περιλαμβάνει τρεῖς ἐπαρχίας, αἵτινες ἐκ τῶν πρωτευουσῶν πόλεων καλοῦνται·

Ἀλγερία, μετὰ 65,000 K., ἐπὶ τινος ὑψώματος παρὰ τὴν θάλασσαν, πόλις ὀχυρά. — Κωνσταντίνη (ἡ παλαιὰ Κίρτα), μετὰ τῆς νέας εὐλιμένου Φιλιππεβίλλης (πόλεως τοῦ Φιλίππου). — Βῶνα (Ἰππὼν ὁ βασιλικός). — Ὀράρη.

δ'. Φέζ καὶ Μαρόκκον

ἡ Σουλτανᾶτον Μαγρεβέλ Ἀξά.

Μάλιστα λόγου ἄξιαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε·

Φέζ, ἔχον βιομηχανίαν δερμάτων, ταπήτων καὶ χαλκωμάτων, καὶ 80,000 K. περίπου. — Μαρόκκον, μετὰ 50,000 K. περίπου, εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς τοῦ Ἀτλαντος. — Ταγγέριον, μὲ καλὸν λιμένα. — Μεκινέζη, ἡ καθέδρα τοῦ ἐγχωρίου σουλτάνου. — Μογαδώρα, ἡ Σουαῖρα, εἰς ἄγονον παραλίαν.

Εἰς δὲ τοὺς Ἰσπανοὺς ἀνήκουσι τέσσαρα φρούρια, ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε ἡ Κέουτα ἡ Σέπτα (τόπος ἐξορίας τανῦν), ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτάρ.

5. Η ΕΡΗΜΟΣ ΣΑΧΑΡΑ

[112,000 □ M., περίπου 2 ¹/₂ ἑκατομμ. K.].

Ἡ ἄχανῆς αὕτη ἔρημος ἀρχίζει ἐκ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, μεταξὺ τῶν Καναρίων νήσων καὶ

τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Νεΐλου. Δὲν εἶνε δὲ πανταχοῦ ἐντελῶς ἀνομβρος οὐδ' ὁμοιόμορφος· μάλιστα δὲ εἰς τὸν ἐνιαχοῦ ἀρμυώδη ὠκεανόν, ἀλλαχοῦ δὲ κατὰ ξηρον καὶ γέμοντα λιθαρίων τόπον, εὐρίσκονται ὡς νῆσοι τρόπον τινὰ ὁάσεις, τῶν ὁποίων ἡ μεγίστη, τὸ περιστοιχιζόμενον ὑπ' ὀρέων *Φεζάρ*, διαιρεῖ τὴν *Σαχάραν* εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρὸς δυσμάς, τὸ καὶ μεγαλύτερον, *Σαχέλ*, ἔχουν πεδιάς, καλούμενον, στερεῖται ὕδατος καὶ ὁάσεων, τὸ πρὸς ἀνατολὰς ὅμως μικρότερον μέρος, ἔχουν ἡ *Λιβυκὴ ἔρημος*, ἔχει ἀρκετὰς σειρὰς ὁάσεων, αἵτινες διευκολύνουσι τὴν μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ἐπιμιξίαν. Καὶ πρὸς Ἀν. μὲν ὁάσεων σειρὰ φθάνει παραλλήλως πρὸς τὸν Νεῖλον μέχρι τῆς μεγάλης ὁάσεως *Δαρφώρ*, ἄλλαι δ' ὁάσεις πρὸς Β. φθάνουν διὰ τῆς *Σιβάς* καὶ *Αὐγίλας* μέχρι τοῦ χαμηλώματος τοῦ *Φεζάρ*.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς *Σαχάρας* σύγκειται· 1) ἐξ Ἀράβων καὶ *Βεδουϊνῶν*, ἔχουν ἀνδρῶν τῆς ἐρήμου· 2) *Τουαρέγων*, κατοικοῦντων ἀνατολικά μέχρι τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς Μουρζούκης πρὸς τὴν λίμνην Τσάδαν (εἰς τὸ Βόρειον Σουδάν)· 3) *Τιβούων* (ἢ *Τεδάων*), ΝΑ. τοῦ *Φεζάρ*.

6. ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ

Κειμένη αὕτη ἀπέναντι τῶν νήσων τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, ποτίζεται ὑπὸ τοῦ *Σερεγάλη*, *Γαμβία* καὶ *Ριογράνδη*, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τριῶν Νιγηρικῶν φύλων, τῶν *Μαρδίγων*, *Φουλᾶων* καὶ *Ιολόφων*. Εἶνε δ' οἱ τελευταῖοι, μεταξὺ *Σενεγάλη* καὶ *Γαμβία* ἐδρεύοντες, οἱ ὠραιότατοι ἅμα καὶ μελάντατοι τῶν Νιγηριτῶν, πρεσβεύουσι δὲ πολλαχοῦ τὸ μωαμεθανικὸν δόγμα. Τὸ

δ' ἐμπορίον τῆς Σενεγαμβίας εὑρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν Εὐρωπαίων ἀποίκων, τῶν Γάλλων παρὰ τὸν Σενεγάλην (*Ἅγιος Λουδοβίκος*), τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸν *Γαμβίαν* καὶ τῶν Πορτογάλων. Γίνεται δ' ἐντεῦθεν ἐξαγωγή πολλοῦ κόμμεως.

7. ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΡΙΤΙΑ

Οὕτω καλεῖται ἡ μεσόγειος τῆς Ἀφρικῆς χῶρα, ἡ κειμένη μεταξὺ τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Κορδοφάν, καὶ μεταξὺ τῆς Σαχάρας καὶ τῶν ἀγνώστων τοῦ Ἰσημερινοῦ χωρῶν. Κειμένη δὲ κατὰ τοὺς τροπικοὺς γέμει ῥεόντων ᾄμα καὶ ἱσταμένων ὑδάτων.

Μεγίστη δ' ἐν τῷ μέσῳ λίμνη εἶνε ἡ *Τσάδα* [640 □ Μ.] μετὰ πολυαρίθμων εἰς αὐτὴν χυνομένων ὑδάτων, γέμουσα δὲ ἱπποποτάμων καὶ κροκοδείλων.

Σπουδαιοτάτη δὲ θέσις τῆς ἐνδοτέρῳ βορείου Ἀφρικῆς, καθὼς κέντρον τῶν 5 ὁδῶν τῶν καραβανίων εἶνε τὸ *Τιμβουκτού* (13,000 Κ.) μετὰ τῆς *Κάβρας* παρὰ τὸν *Νίγηρον*. Καὶ πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς *Τσάδας* κεῖται τὸ κράτος *Βορροῦ* ἢ *Βοῦρρορ*, μετὰ τῆς πρωτευούσης *Κούκας* παρὰ τὴν *Τσάδαν*, πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὸ *Δαρφῶρ*, ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1874 ἀνήκει εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν ἐπικράτειαν συνορεύον πρὸς Ἀν. μὲ τὸ Κορδοφάν.

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

8. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ

Ἡ μὲν Νότιος Ἀφρικὴ (πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ οἱ Βαντουνέγροι) κατοικεῖται ἐν γένει ὑπὸ Νιγριτῶν, ἡ δὲ Ἀνατολικὴ παραλία ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Γουαρδαφουτού*, ἀπέναντι τῆς Ἀραβίας, καὶ καλεῖται μέχρι

τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Δσουόβα (ἀκριβῶς ὑποκάτω τοῦ Ἰσημερινοῦ) *Σομαλία*. Εἶνε δ' οἱ *Σομάλοι* μίγμα Νιγριτῶν καὶ Ἀράβων, ληστρικοί, φονεῖς, ἄπιστοι καὶ ἐχθροὶ τῶν Εὐρωπαίων. Ταύτην τὴν χώραν ἐρευνῶν ἐφονεύθη ὁ Δέκκεν τῷ 1865. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δσουόβα μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου *Δελγάβου* (ἀντικρὺ τῆς βορείας ἄκρας τῆς *Μαδαγασκάρης*) ἐκτείνεται ἡ *Σουαχελία* μετὰ τοῦ σουλτανάτου καὶ τῆς ἐπὶ τῆς νήσου πόλεως *Ζαρζιθάρης* (*Ζαργουεθάρης*). — Πρὸς δὲ τὰ νοτιοδυτικὰ ὑψοῦται χώρα ὀρεινὴ περὶ τὸ *Κιλιμάντζαρον* ὄρος (18,000 π') καὶ πολλοὶ κῶνοι ἡφαίστειοι, τὰ ὄρη τῆς *Σελήρης* τοῦ Ἑλλήνος γεωγράφου Πτολεμαίου. Ἐσχάτως δὲ ἀνεκάλυψαν τὰς ἐξῆς μεγάλας λίμνας εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας τὴν *Μουτάνηρ* ἢ *Λίμνην* τοῦ Ἀλβέρτου, τὴν μεγίστην *Οὐκερέβην* ἢ τῆς *Βικτωρίας* (1,500 □ M.), ἐξ ὧν ἐκτρέφεται ὁ *Λευκὸς Νεῖλος*. ἔτι δὲ τὴν *Ταγγανύκην*, πρὸς Ν. τῆς *Μουτάνης*, τὴν *Βαγγέολον* (ὅθεν πηγάζει ὁ *Κόγγος*), τὴν *Νιάσσαρ* καὶ ἄλλας. — Τὸ δὲ πρὸς Ν. ἥμισυ τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Δελγάβου* μέχρι τῆς Ἀνατολικωτάτης ἀποικίας τοῦ *Κάπου* (Ἀκρωτηρίου), καλεῖται χώρα τῶν *Κάφρων*, ἔχουσα βασιλέα περιφερόμενον ἐντὸς σάκκου, ὅπως μὴ τὸν ἴδῃ τις, διότι εὐθὺς θανατώνεται. — Τὰ δὲ ἐνδότερα βρέχονται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ *Ζαμβέζη*, καὶ ΝΔ. κεῖται ἡ *Γκάμη Λίμνη* [14 □ M.]. Πρὸς Α. δὲ τῆς λίμνης ταύτης, εἰς τὰ παράλια, κεῖνται αἱ χῶραι *Μοζαμβίκη* καὶ *Σοφάλα*, τὰς ὁποίας οἰκαιοποιοῦνται οἱ Πορτογάλοι. Πρὸς Ν. δὲ τῆς *Σοφαλίας* κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία *Νατάλη*, μεθ' ὑγειינוῦ κλίματος. Ἐδῶ ἐπολέμησαν ἐσχάτως οἱ Κάφροι *Ζουλον* κατὰ τῶν Ἀγγλων καὶ ἐφονεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Γ'. *Ναπολέοντος*. Πρὸς Β. δὲ

τῆς Νατάλης εἶνε ἡ Ὀλλανδικὴ δημοκρατία τοῦ Ὁράγγη. Ἡ *Τρανσβάλη* ὅμως, δημοκρατία ὡσαύτως (ΒΔ. τῆς Νατάλης) ὑπετάχθη τῷ 1811 εἰς τοὺς Ἀγγλους.

9. Η ΑΓΓΑΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΥ

(Εὐελπις ἄκρα).

[11,420 □ Μ., περίπου 1,350,000 Κ.].

Ὑπεράνω τῆς ἐπιπέδου παραλίας ὑφούται ἡ ὄρεινὴ χώρα *Καρροτα*, καὶ περαιτέρω τὸ ὄρος *Κομπάσσιον* (10 χιλιάδες π.).

Εἰς δὲ τὴν νοτίαν ἄκραν τῆς Καπίου χερσονήτου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο (Κάπορ) τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἡ καθ' αὐτὸ νοτία ἄκρα τῆς ἡπείρου.

Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς Ὀττεντότται, ἔχοντες χοιρὰν ῥυπαρὰν ἐλαιώδη, ὑπηρετοῦσι τοὺς Ἀγγλους. Καὶ πρὸς Ν. μὲν τῆς ἀποικίας ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ βάμβακος, πρὸς Β. δὲ ἡ κτηνοτροφία, εἶνε οἱ μάλιστα προσοδοφόροι τῆς βιομηχανίας κλάδοι.

Εἰς δὲ τὰ νότια τοῦ Ταφελίου κόλπου κεῖται ἡ Καψτάδη, μετὰ 30,000 Κ., τόπος ἀναψυχῆς τῶν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας πλεόντων. Ὡσαύτως δὲ πρὸς Ν. εὐρίσκεται τὸ Ταφέλιον ὄρος (3,446 π.), καὶ πρὸς Ν. πάλιν αὐτοῦ ἡ *Κωροσταρτία*, ἐξάγουσα περίφημον οἶνον· ἔτι δὲ ἡ *Γραθενθάλη*, κέντρον τῶν ἱεραποστόλων τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς.

10. ΝΟΤΙΟΣ (ΚΑΤΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ

Ἡ χώρα τῶν Βουνδαίων λαῶν.

Αὕτη εἶνε παραλία πολλὰς χιλιάδας ποδῶν ὑψηλῆ, ἀγρία, βραχώδης καὶ μακρά· διαβρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ *Κοάντζα* ποταμοῦ καὶ τοῦ *Ζαῖρη* ἢ *Κόγγρου*.

Οἱ δὲ μελανόχροοι κάτοικοι, κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν *Βουνδαῖοι καλούμενοι*, εἶνε συγγενεῖς τῶν Κάφρων καὶ Φετίσχοι, ἤτοι ἄγριοι εἰδωλολάτραι. Εἰς τινὰς τῶν χωρῶν τούτων ὁ βασιλεὺς λατρεύεται ὡς θεός.

Αἱ δὲ σπουδαιόταται Νιγριτικαὶ ἐπικράτεια εἶνε· *Λοάγγρον* βορείως, καὶ *Κόγγρον*, πρὸς νότον τοῦ *Ζάτρη*.

Οἱ δὲ Πορτογάλοι ἀντιποιοῦνται τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τῶν χωρῶν *Ἀγγόλης* καὶ *Βεγγουέλης*.

11. ΒΟΡΕΙΟΣ (ΑΝΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ

Ἡ Βόρειος Γουινέα ἔχει παραλίαν σχεδὸν πανταχοῦ ἐπίπεδον. Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα κεῖται τὸ ὄρος *Κόγγρον*, ἐκ τοῦ ὁποίου ρέουσι τὰ πρὸς τὴν χώραν τῶν Νιγριτῶν ὕδατα. Τὸ δὲ βορειότερον μέρος τῆς παραλίας ταύτης, ἕνεκα τοῦ *Ὀρους τοῦ Λέοντος* (1,000 π.), καλεῖται *Σιέρρα Λεόνη* (Λεόντειος). Τὰ μέγιστα δὲ προσοδοφόρος εἶνε ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐλαίου τῶν φοινίκων. Οἱ δὲ κάτοικοι εἶνε ἀληθεῖς Νιγρήτες μὲ ὀξυγώνιον πρόσωπον, πλαγίους κυνόδοντας καὶ κακὴν ὁσμὴν ἀποπνέοντες.

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ *Φρητόβη*, πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας, συγκροτηθείσης ἐξ ἐλευθέρων χριστιανῶν Νιγριτῶν, ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἀμερικῆς. Ἡδὴ δὲ πατοῦντες τὴν παραλίαν τοῦ Πεπέρεος εὐρίσκομεν τὴν αὐτόνομον δημοκρατίαν *Λιθερίαν* (ἥς πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Μορροβία*). Ἰδρυσε δὲ ταύτην τῷ 1822 ἰδιωτικὴ ἐν Βασιγκτῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐταιρεία ἐξ Ἀμερικανῶν χριστιανῶν Νιγρήτων, ὅπως ἐκπολιτίσωσι διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν τοὺς Ἀφρικανούς. Εἰς ταύτην λευκοὶ δὲν εἶνε δεκτοί.

Ἄλλ' ἡ μάλιστα λόγου ἀξία τῶν Νιγριτῶν ἐπικράτεια εἶνε ἡ τῶν *Ἀσχαντίων*, μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Κου-*

μασσίας· περιλαμβάνει δὲ τὰς παραλίας τοῦ Πεπέρεος, τοῦ Ἐλέφαντος καὶ τοῦ Χρυτοῦ, μετ' Ἀγγλικῶν ἀποικιδῶν. — Ἡ δὲ Λαγῶση εἶνε ἐπιφανὴς ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ (ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Δούλων), ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς.

Γ'. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ ΝΗΣΟΙ

α'. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

1) Σοκώτρα, εἰς τὸν Ἀδένιον κόλπον, ΝΑ. τῆς Ἀραβίας, θερμὴ μὲν καὶ ἄνευ ὑδάτων, ἀλλὰ παράγουσα τὴν ἀρίστην ἀλόην.

2) Αἱ Σεϋχέλλαι καὶ Ἀμυράνται, βορειανατολικῶς τῆς Μαδαγασκάρης (Ἀγγλικαί).

3) Μαδαγασκάρη (Μενουθία τὸ πάλαι, 10,750 □ Μ.), μετ' ἀξιολόγου σειρᾶς ὀρέων (12,000 π.) καὶ ὄροπεδίων. Εἶνε δὲ νῆσος γόνιμος πρὸς Β. καὶ Α., ἔχουσα φυτεῖαν τρυφεράν. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς (2 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ.) καλοῦνται Μαδαγάσσοι, ἀποτελοῦντες βασιλείον, οὔτινος ἡ βασιλίςσα καλεῖται Παραβάλω. Ἀγγλοὶ δὲ καὶ Γάλλοι ἔχουσιν ἀποικίας ἐνταῦθα.

4) Αἱ 18 Κομόριοι νῆσοι, εἰς τὸν βόρειον εἰσπλουν τοῦ Μοζαμβικείου πορθμοῦ.

5) Αἱ Μασκαρέναι, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαδαγασκάρης. Ἐνταῦθα δὲ ἀνήκουσιν α'. ὁ Μαυρίκιος (πρότερον Νῆσος τῆς Γαλλίας [Φράντσας]), ἀπὸ τοῦ 1814 Ἀγγλική, παράγουσα πολὺ σάκχαρι· β'. ἡ Ρεουνιών (τῆς Ἑνώσεως, πρότερον Βουρβών), Γαλλικὴ μετὰ ἐνεργοῦ ἡφαιστείου.

β'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

1) Αἱ τρεῖς νῆσοι τῆς Ἀραψυχῆς, ὧν ἡ μεγίστη ἀπὸ

τοῦ ἀνακαλύψαντος καλεῖται *Τριστὰν Λαχούγγχα* μετὰ ὠραίου κλίματος. Εἶνε δὲ Ἀγγλική.

2) *Ἀγία Ἐλένη*, Ἀγγλική, μετὰ τῆς κυριωτέρας θέσεως *Ἰακωβονπόλεως* (Τζεϊμστάουν). Ἐδῶ ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθανεν ὁ Α΄. Ναπολέον (5 Μαΐου 1821).

3) *Ἀσσερσίωρ* (τῆς Ἀναλήψεως), Ἀγγλική, ἔχουσα γιγαντιαίας χελώνας.

4) Αἱ τέσσαρες νῆσοι τῆς *Γουῆνέας*, ἤτοι *Φεργαοδόπωρ* καὶ *Ἀρροβώρ*, Ἰσπανικαί, *Πρίγκιπος* καὶ *Ἅγιος Θωμᾶς*, Πορτογαλικά.

5) Αἱ νῆσοι τοῦ *Πρασίνου Ἀκρωτηρίου*, Πορτογαλικά. Ἀξιολογωτάτη δὲ πασῶν νῆσος εἶνε ὁ *Ἅγιος Ἰάκωβος* (Σὰρτ Ἰάγος).

6) Αἱ *Κανάριοι νῆσοι*, ἀπόκρημνοι μὲν καὶ ἠφαίστειοι, ἀλλὰ πολὺ εὐφοροὶ (*Νῆσοι τῶν Μακάρων* παρὰ τοῖς παλαιοῖς)· εἶνε δὲ Ἰσπανικά. Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Φέρρος*, ὅπόθεν διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς (Εἰσαγωγή, § 4.) καὶ ἡ *Τενερίφα* (42 □ Μ.), μετὰ τοῦ ὄρους *Πίκου Δεστενδεσίου* (Πρηὼν τοῦ Ἄδου, 12,200 π.).

7) Αἱ *Μαδέραι*, ὡσαύτως ἠφαίστειαι, Πορτογαλικά. Τούτων ἀξιολογώτερά εἶνε ἡ *Μαδέρα*, περίφημος διὰ τὸν οἶνόν της, καὶ τὸ *Πορτοσάρτορ*, οὕτω κληθέν, διότι ἔσωσεν ἐκ θυέλλης τοὺς κατὰ πρῶτον ἀνακαλύψαντας αὐτὸ Πορτογάλους.

8) Αἱ *ἐννέα Ἀζόριοι*, Πορτογαλικά, ὡσαύτως ἠφαίστειοι· τούτων μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Ἅγιος Μιχαήλ* καὶ ἡ *Τερκείρα*. Ὑπὸ τῶν Πορτογάλων αὐταὶ συγκαταριθμοῦνται εἰς τὴν Εὐρώπην.

ΕΥΡΩΠΗ

[176,000 □ M., καὶ 328,500,000 K.].

Τοποθεσία. Ἡ Εὐρώπη εἶνε τὸ μικρότατον μὲν, ἀλλὰ σπουδαιότατον τῶν μερῶν τῆς γῆς, καθότι ἔχει μόνον 750 M. μῆκος, μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου *Βικεντίου* (Ἰεροῦ ἀκρωτηρίου, εἰς τὴν Ἰσπανίαν) καὶ τοῦ *Καρικοῦ κόλπου* (εἰς τὴν Β. παγωμένην θάλασσαν), καὶ 520 M. πλάτος, μεταξὺ τοῦ *Βορείου ἀκρωτηρίου* καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου *Ταιράρου* (Ματαπᾶ). Καὶ τὸ μὲν *Ταίναρον* ἀπέχει τῆς διακεκαυμένης ζώνης 195 M., τὸ δὲ *Βόρειον ἀκρωτήριο* 60 μόνον M. προχωρεῖ ἐντὸς τῆς *Βορείου Κατεψυγμένης ζώνης*· ἐπομένως ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἡπειρος ὅλη σχεδὸν κεῖται εἰς τὴν *Βόρειον εὐκρατον ζώνην*, ἔχουσα κλίμα συγκερασμένον, πλὴν τῶν βορειοτάτων. Καὶ οὐδαμοῦ μὲν, ἐκτὸς τῶν ἀνατολικῶν τόπων, ἔχει μεγάλα γῆς τμήματα ἡ Εὐρώπη, αἱ δὲ *χερσόνησοι*, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχει ἡ Ἑλληνικὴ διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν κόλπων καὶ παραλίων, ἀποτελοῦσι σχεδὸν τὸ 5^{ον} μέρος αὐτῆς. Εἰς ταῦτα δὲ προστίθενται 9 χιλ. □ M. νησιωτικῆς γῆς.

Ἡ δὲ κατατομὴ εἰς *χερσονήσους* τοσοῦτον εἶνε πλουσία, ὥστε εἰς 1 M. παραλίας δύναται τις νὰ καταριθμήσῃ 41 □ M. συνεχοῦς γῆς (ἐν Ἀμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ 73 □ M., ἐν Ἀσίᾳ 102 □ M. καὶ ἐν Ἀφρικῇ 152 □ M.).

Ὅρη. Ἡ μὲν ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης δεικνύει ποικιλωτάτην ἐπαλλαγὴν τῶν εἰδῶν τοῦ ἐδάφους, τὰ δὲ *Σκαν-*

διραδικὰ ὄρη, τὰ *Οὐράλια* (*Alara* καὶ *Nóroosor*), τὰ *Πυρηναιῖα* καὶ τὸ σύστημα τῶν ὀρέων τῆς Πυρηναικῆς χερσονήσου κεῖνται χωριστά. Ἐὰν δ' ἀγάγωμεν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκ τῶν παρὰ τὴν Μίνδην τῆς Βεστροπάλιας ὀρέων τοῦ Βισούργιδος ἐν Γερμανίᾳ πρὸς τὴν Ἀψχερόνιον χερσόνησον παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, αὕτη θὰ εἴνε τὸ σύννορον τῆς ἐπιπέδου καὶ ὀρεινῆς Εὐρώπαικῆς ἡπείρου. Ἐχει δ' ἡ ὀρεινὴ Εὐρώπη κυρίαν αὐτῆς ἐστὶν τὰ *συρεχῇ ὄρη τῶν Ἀλπεων*. Καὶ ὡς ἐξακολούθησις μὲν τῶν Δυτικῶν Ἀλπεων διασχίζουσι τὰ *Απέριννα* τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον· ὡς ἐξακολούθησις δὲ τῶν Ἀνατολικῶν Ἀλπεων τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας μετὰ τοῦ Αἵμου (Βαλκάνια) πληροῦσι τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον. Περὶ δὲ τὰς Ἀλπεὶς κεῖται πρὸς Δ., Β. καὶ Ἀν. στέφανος κεντρικῶν ὀρέων. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥοδανοῦ πρὸς Δ. ὑψοῦνται ὡς δυτικὴ πτέρυξ τὰ *Γαλλικὰ ἐν τῷ μέσῳ ὄρη*, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως πρὸς Β. τὰ *κεντρικὰ ἢ Γερμανικὰ ὄρη*, καὶ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως πρὸς Ἀν. ὡς ἀνατολικὴ πτέρυξ τὸ σύστημα τῶν *Καρπαθίων ὀρέων*.

Πεδιᾶδες. Ἀλλὰ πολὺ μεγαλῆτερον χῶρον τῆς Εὐρώπης κατέχει ἢ πρὸς Β. τῆς γραμμῆς ταύτης *χαμηλὴ χώρα*, σχεδὸν τὰ $\frac{2}{3}$ διατέμενεται δὲ αὕτη ὑπὸ δύο μεγάλων τοῦ ἐδάφους ὑψωμάτων, τῆς Βορείου ἢ Βαλτικῆς ῥάχεως τῆς χώρας καὶ τῆς Νοτίου ῥάχεως τῆς χώρας. Ὅχι δὲ μόνον ἡ ἀφθονία καὶ ποικίλη τῶν ποταμῶν θέσις, ἀλλὰ καὶ ἡ θάλασσα συντελεῖ σπουδαίως εἰς τὴν ἐπιτηδεῖαν τῆς Εὐρώπης συγκοινωνίαν· διότι κανὲν ἄλλο μέρος τῆς γῆς δὲν ἔχει, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, τόσον πολλοὺς καὶ τόσον βαθέως εἰς τὴν γῆν εἰσχωροῦντας κόλπους, οὐδὲ δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τόσους πορθμοὺς καὶ

ισθμούς· ἐξέχει δὲ μάλιστα κατὰ τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος.

Φυλαί. Ἐκ δὲ τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης μεγαλύτεραν πολιτικὴν σπουδαιότητα ἔχουσι καὶ πολυαριθμότεροι εἶνε οἱ Ῥωμαῖνοι (1) (100 ἑκατομμ.), οἱ Γερμανοὶ (100 ἑκατομμ.), καὶ οἱ Σλαῦοι (90 ἑκατομμ.). Τρεῖς δὲ μόνον αὐτοδέσποτοι Σλαυϊκαὶ ἐπικράτειαί ὑπάρχουσιν· ἡ Ῥωσσία, ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούνιον· πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ εἶναι Ῥωμανικαὶ ἢ Γερμανικαί, ἐξαιρουμένης τῆς Τουρκίας.

Καὶ σύμπαντα μὲν τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς ἡπείρου Εὐρώπης κατοικοῦνται κυρίως ὑπὸ Ῥωμάνων, τὰ δὲ κεντρικά, ἔτι δὲ τὰς βορείους αὐτῆς χερσονήσους ἀποκλειστικῶς σχεδὸν κατέχουσι τὰ ἔθνη τῆς Γερμανικῆς φυλῆς· τὰ δ' ἐπίπεδα καὶ συνεχῇ ἀνατολικά νέμονται τὰ Σλαυϊκὰ φύλα. Ὡς πρὸς δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ σώματος καὶ τῆς γλώσσης πάντες σχεδὸν οἱ Εὐρωπαῖοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν *Λευκὴν* ἢτοι *Καυκασίαν* φυλὴν, συγκαταλεγόμενων εἰς αὐτὴν καὶ τῶν *Βάσκων*, τῶν ἀρχαιοτάτων πιθανώτατα κατοίκων τῆς Εὐρώπης· εἰς δὲ τὴν *Μογγολι-*

(1) Ἦτοι· Ἰσπανοί, Γάλλοι. Ἱταλοί. Ῥωμῶνοί καὶ Ἕλληνες, οἵτινες δὲν ὑπερβαίνουνσι νῦν τὰ 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. ἐν Εὐρώπῃ. Ἄν τις δ' εἰς αὐτοὺς προσθέσῃ τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Αἰγύπτῳ, ταῖς παρὰ τὴν Ἀσίαν νήσοις καὶ ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλῆς Ἑλλάδας, μόλις θὰ ἔχη 8 ἐκ. (2 ἐκ. τὸ Ἑλλ. Βασίλ., 2 $\frac{1}{2}$ ἐκ. ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία μετὰ τῆς Κρήτης κλπ. ν., 2 $\frac{1}{2}$ ἐκ. ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τῆς Κύπρου κλπ. ν. καὶ 1 ἐκ. εἰς τὴν Ῥωμουνίαν, Βουλγαρίαν, Αἰγυπτὸν καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς· ἐνθ' τὸ πάλαι ὑπολογίζουσι ὑπὲρ τὰ 60 ἐκ., κατοικοῦντα εἰς τὴν Ἑλλ. χερσονήσον, τὴν Κάτω Ἱταλίαν, (Μεγάλην Ἑλλάδα) καὶ πάντα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου Θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἄν δέ τις εἰς τοῦτο δυσπιστῇ, ἅς ἀναμνησθῇ ὅτι· μόνον ἡ Ἀττικὴ εἶχε 500 χιλ. (Ἀθηναὶ καὶ Πειραιεὺς ὁμοῦ 180 χιλ.), μόνη ἡ Πελοπόννησος 5 ἑκατομμ. καὶ εἰς μόνην τὴν Αἰγύπτον ἦσαν 200 χριστιανοὶ ἐπίσκοποι.

κὴν φυλὴν ἀνήκουσιμόνον οἱ Καλμουῦκκοι (παρὰ τὸν Βόλγαν καὶ Κούμαν ποτ.), Τοῦρκοι καὶ Φίνρροι, εἰς τοὺς ὁποίους συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἐν Οὐγγαρίᾳ Μαγυάροι.

Θρησκεία. Μεταξὺ δὲ τῶν 328 ἑκατομμ. κατοίκων μόλις περὶ τὰ 13 ἑκατομμ. δὲν εἶνε χριστιανοί. Καὶ εἰς μὲν τὰ ΝΔ. τῆς Εὐρώπης ἐπικρατεῖ μάλιστα ἡ Καθολικὴ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία, ἡ καὶ πολυαριθμοτέρα, περιλαμβάνουσα 150 ἑκατομμ. περίπου· οἱ δὲ ἀριθμοὶ τῶν εἰς τὰ κεντρικὰ τῆς ἡπείρου εὐρισκομένων Διαμαρτυρομένων (80 ἑκατομμ.) καὶ τῶν εἰς τὴν μεγίστην πρὸς Ἀν. ἐπικράτειαν οἰκούντων Ὀρθοδόξων χριστιανῶν εἶνε σχεδὸν ἴσοι πρὸς ἀλλήλους.

Ἐπικράτειαι. Ἡ Εὐρώπη ἔχει 26 κράτη, ἔχουν 22 μοναρχίας καὶ 4 δημοκρατίας. Καὶ 2 μὲν εἶνε πρᾶγματικῶς ἡνωμένα (Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία), 3 προσηρητημένα εἰς ἄλλας ἐπικρατείας διὰ προσωπικῆς ἐνώσεως (ἡ Φιλλανδία, τὸ Λουξεμβούργον καὶ ἡ Νορβηγία), καὶ 1 εἶνε ἡγεμονία (ἡ Βουλγαρία). Ἐξ δέ, τὰ σπουδαιότατα, ἡ Μεγάλῃ Βρεττανία, ἡ Γερμανία (μέχρι τοῦ 1871 Πρωσσία), ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ῥωσσία, καλοῦνται μεγάλαι δυνάμεις τὰ δὲ λοιπὰ λέγονται κράτη δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως (οἷον ἡ Ἰσπανία, ἡ Ἑλλάς).

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

[10,760 □ Μ., περίπου 20,000,000 Κ.,

συμπεριλαμβανομένης τῆς Ῥωμουνίας καὶ Δαλματίας].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ χερσόνησος ἡμῶν ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ὑπῆρξεν

ἄλλοτε ποτε ἡ κοιτίς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ· οἱ "Ελληνες, καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι, Σπαρτιᾶται καὶ Θηβαῖοι, ἐδίδαξαν καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας πάντας τοὺς λαοὺς τὰ στοιχεῖα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν. Ἐντεῦθεν προῆλθε τὸ παγκόσμιον τῶν Μακεδόνων κράτος, τὸ διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπεκτεῖναν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμόν· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἄρξαντας τῆς Ἑλλάδος Ῥωμαίους (146 π. Χ.) κατεξουσίασαν οἱ Ἕλληνες διὰ τῶν γραμμάτων. Διαιρεθείσης δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας (395 μ. Χ.), ἔγεινεν ἡ Κωνσταντινούπολις (Βυζάντιον) πρωτεύουσα τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἑλληνικῆς αυτοκρατορίας, εἰς τὴν ὁποίαν μετηνάστευσαν ἐκ τῶν βορειοτέρων οἱ Σέρβοι καὶ Βούλγαροι. Μάτην κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυροφοριῶν οἱ Φράγκοι τῆς Δύσεως ἀπεδίωξαν τὸν Ἕλληνα αὐτοκράτορα Ἀλέξιον τὸν Ε'. εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν (1204)· μετὰ 57 ἔτη ἐνεθρονίσθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος. Ἀλλ' ἤδη τὴν ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδα ἐπῆλθον ἐκ τῆς Ταταρίας ἀπειλοῦσαι τῶν Ὀθωμανῶν Τούρκων αἱ ὀρδαί· τῷ 1361 ἔγεινεν ἐπὶ Μουράτη τοῦ Α'. πρωτεύουσα τῶν Ὀθωμανῶν ἡ Ἀδριανούπολις, καὶ μετ' ὀλίγον (1386) ὑπετάγησαν ἡ Μακεδονία, Ἀλβανία καὶ Σερβία· ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὕτῃ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Β'. τῇ 29 Μαΐου 1453, ὅτε ἀπέθανε θάνατον ἡρωϊκὸν ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων τελευταῖος Ἕλλην αὐτοκράτωρ, Κωνσταντῖνος ὁ Δραγάτης. Μετ' ὀλίγον δ' ἡ Εὐρώπη, ἡ ἀβοηθήτους καταλιποῦσα τοὺς χριστιανοὺς Ἕλληνας, ἤρχισε νὰ τρέμῃ τοὺς Τούρκους· τῷ δὲ 1529 Σολιμᾶνος ὁ Β'. ὁ Μεγαλοπρεπῆς προσέβη μέχρι τῆς Βιέννης, καὶ

ἐκυρίευσεν τὴν Οὐγγαρίαν, Μολδαυίαν, Βλαχίαν καὶ Κριμαίαν. Ἀπὸ τοῦ θανάτου ὅμως αὐτοῦ (1566) ἄρχεται τῆς Τουρκίας ἡ παρακμή· ἡ Αὐστρία ἀνέκτησε τὴν Οὐγγαρίαν, ἡ Ῥωσσία κατέκτησε τὴν Κριμαίαν (1783), Βασσαραβίαν (1812) καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Προῦθου μέρη τῆς Μολδαυίας· καὶ ἀπὸ τοῦ 1804 μέχρι τοῦ 1817 ἡγωνίσθησαν οἱ Σέρβοι μετ' ἐπιτυχίας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς.

Καὶ ἄλλας δὲ κατόπιν ὑπέστη ἡ Ἑλληνικὴ χερσόννησος πολιτικὰς μεταβολάς. Ἐπαναστάντες δηλονότι οἱ Ἕλληνες τῷ 1821, μεγάλας ἐνίκησαν νίκας κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἥρωϊκῶς μαχόμενοι· οἱ δὲ ἥρωες Κολοκοτρώνης καὶ Νικηταράς, Καραϊσκάκης καὶ Βότσαρης, Μιαούλης καὶ Κανάρης, αἰωνίαν ἀπέκτησαν δόξαν. Μάτην ὁ Σουλτάνος *Μαχμούτης* ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ὑποτελοῦς Μεχμέτ Ἀλῆ τῆς Αἰγύπτου (1824)· μετὰ τὴν περίφημον τῶν Μεσολογγιτῶν ἐξοδον (1826) ἐξηγέρθη ζωηρὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῶν Εὐρωπαίων ἡ συμπαθία, ὃ δὲ στόλος τῶν Ἀγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων, ἔκαυσε τὸν ὑπὸ τὸν Ἰβραήμην Τουρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον εἰς τὴν Πύλον (1827). Κατόπιν ἔγεινε κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὁ Καποδίστριας· μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει νίκην τῶν Ῥώσων (1829) ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ Ὅθων. Γενομένης δὲ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1862, βασιλεύει τῶν Ἑλλήνων νῦν Γεώργιος ὁ Α'. λαβὼν ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ (1863) καὶ τὴν τέως ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν διατελοῦσαν Ἐπτανήσον.

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1877—8) ἀπώλεσεν ἡ Τουρκία σύμπαν τὸ βόρειον ἡμισυ τῆς Ἑλλην. χερσονήσου ἢ παντελῶς (οἶον τὴν Θεσ-

σαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἡπείρου, τὴν Ῥωμουνίαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαυροβούνιον ἐπαυξηθέντα καὶ τὰ τρία), ἢ ἄνευ ἐλπίδος βεβαίως κυριαρχίας (ἡ Βουλγαρία ἐγείνεν ἡγεμονία, ἡ Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας). Ἡ δὲ Κύπρος κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, οἵτινες ἐσχάτως ἔδωκαν εἰς αὐτὴν ἐλεύθερόν τι πολίτευμα.

Σύνορα. Πρὸς βορρᾶν ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος χωρίζεται ἀπὸ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως. Καὶ πρὸς Α. μὲν βρέχει αὐτὴν ὁ Εὐξείνος πόντος καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. δὲ ἡ Μεσόγειος θάλασσα καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια. Ἐξερχόμενοι τοῦ Ἑλληνισπόντου εἰσπλέομενεῖς τὸ *Αἰγαῖον Πέλαγος* (εἰς τοῦτο ἀνήκει τὸ *Ἰκάριον, Κρητικὸν καὶ Μυρτώον*), τοῦτο δέ, περιβρέχον τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἀκρωτηρίου Μαστουσίας μέχρι τοῦ Μαλέα, σχηματίζει κατὰ σειρὰν τοὺς ἑξῆς κόλπους.

- 1) τὸν *Μέλανα* κόλπον.
- 2) τὸν *κόλπον* τῆς *Αἴρου*.
- 3) τὸν *Στρυμονικόν*.
- 4) τὸν *Σιγγιτικόν*, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Ἀθως* (Νυμφαῖον).
- 5) τὸν *Τορωαῖον* (τῆς Κασσάνδρας).
- 6) τὸν *Θερμαϊκόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Σηπιάς* καὶ πρὸς Ἀν. ἡ *Γιγωρίς* ἄκρα.
- 7) τὸν *Παρασητικόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Ποσειδίου*. (1)

(1) Σημειωτέον ὅτι εἶνε καὶ ἄλλο Ποσειδίου πρὸς Δ. τῆς Χαλκι-

8) τὸν *Μαλιακόν*,

9) τὸν *Εὐβοϊκόν*, μεταξύ Εὐβοίας καὶ Ἀν. Ἑλλάδος.

10) τὸν *Σαρωνικόν*, πρὸς Α. τοῦ ὁποίου ἐξέχει ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς τὸ *Σούριον*, καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς Ἀργολίδος τὸ *Σκύλλαιον*.

11) τὸν *Ἀργολικόν*, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Μαλέας*, ἔνθα λήγει ἡ περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἄρχεται τὸ Ἴόνιον.

Τὸ δὲ Ἴόνιον πέλαγος, βρέχον νοτιοδυτικὰ τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, σχηματίζει τοὺς ἐξῆς κόλπους.

1) τὸν *Λακωνικόν*, εἰς τὰ δυτικὰ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Ταίραρον* (Ματαπᾶς).

2) Τὸν *Μεσσηνιακόν*, νοτιοδυτικὰ τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Ἀκρίτας*.

3) τὸν κόλπον τῆς *Πύλου*, ὃν κλείει σχεδὸν ἡ νῆσος *Σφακτηρία*.

4) τὸν κόλπον τῆς *Κυπαρισσίας*.

5) τὸν κόλπον τῶν *Πατρῶν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο *Ἀραξος* (Πάπα).

6) τὸν *Κορινθιακόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται ἐπὶ μὲν τῆς Πελοποννήσου τὸ *Ῥίον*, ἐπὶ δὲ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος τὸ *Ἀρτίριον*.

7) τὸν *Κρισαῖον*, πρὸς Ν. τῆς Ἀμφίσσης.

8) τὸν *Ἀμβρακικόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο *Ἀχτιον*.

Ὅρη. Σύμπεσαν τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον διέρχεται ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ μακροτάτη καὶ ὑψηλοτάτη τῶν ὄρεων σειρὰ, ἥτις εἶνε συνέχεια τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀλπεων. Ἡ σειρὰ δ' αὕτη τῶν ὄρεων ἄρχεται δικῆς (εἰς τὴν Παλλήνην), ἔνθα ὑπάρχει φανὸς πρὸς ὁδηγίαν τῶν διαπλεόντων τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

μὲν ὡς *Δαλματικάι* ἢ *Διναρικάι* Ἰ. *Ἀλπεῖς*, προχωρεῖ δ' ἔπειτα ἀνυψουμένη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ *Σκάρδου* (οὗτινος ὑψηλοτάτη κορυφή εἶνε ὁ Ἰ. *Ορβηλος*, ἔχων ὕψος 7,000 π.)· καὶ διευθυνομένη πρὸς Ν. καλεῖται *Πίνδος*, (7,870 π.), μετὰξὺ Ἰ. *Ἡπείρου* καὶ *Θεσσαλίας*.

Κατόπιν δὲ τοῦ *Σκάρδου* ὑψοῦται πρὸς τὰ ΝΑ. τὸ ὄρος Ἰ. *Ροδόπη* (τανῦν *Δεσποτοβοῦνι*, 7,600 π.), καταλῆγον πρὸς Α. μὲν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς *Θράκης*, πρὸς Δ. δὲ εἰς τὴν *Μακεδονίαν*. Τὴν δ' ἐκ Δ. πρὸς Α. διεύθυνσιν ἐξακολουθεῖ ὁ *Αἴμος* (*Βαλκάμια*), ὄρος φθάνον μέχρι τῆς *Μαύρης Θαλάσσης* (εἰς τὰ Ἰ. *Ἐσχατὰ τοῦ Αἴμου* τὸ πάλαι, τανῦν ἀκρωτήριον Ἰ. *Εμνίεχ*). Πρὸς Ν. δὲ τοῦ *Πίνδου* ἄρχονται ποικιλώτερον διαμεριζόμενα τὰ μάλιστα γνωστὰ τῆς Ἰ. *Ελλάδος* ὄρη, ἥτοι ἡ Ἰ. *Ὀθρυς* (4,240), διευθυνομένη πρὸς Α. καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Ποσειδίου*, χωρίζουσα δὲ τὴν *Θεσσαλίαν* ἀπὸ τῆς Ἰ. *Ἀνατολικῆς Ελλάδος*· ἡ Ἰ. *Ὀζτη* (7,060), διευθυνομένη πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ σχηματίζουσα μετὰ τοῦ *Μαλιακοῦ κόλπου* τὸ στενὸν τῶν *Θερμοπυλῶν*.

Ὁ κύριος ὅμως τῶν ὄρεων κλάδος φέρεται νοτιανατολικῶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου *Σουρίου*, ἀποτελῶν τὸν *Τυμφορηστόν* (*Βελοῦχι* τανῦν, 7,810 π.), τὸν *Κόρακα* (*Γκιῶνα*, 8,300 π.), τὸν πολυχύρυν *Παγρασσόν* (*Λιάκουρα*, 8,070 π.), τὸν Ἰ. *Ελικῶνα* (5,670 π.), τὸν *Κιθαιρῶνα* (4 χιλ. 630 π.), τὸν *Πάρνηθα* (4,640 π.), χωρίζοντα τὴν Ἰ. *Ἀττικὴν* ἀπὸ τῆς *Βοιωτίας*, τὸ *Περτελικόν* (2,640 π.), τὸν Ἰ. *Τμηττόν* (3,370 π.) καὶ τὸ *Λαύριον* (1,170).

Πλὴν δὲ τῆς ῥηθείσης ἤδη ὄρεινῆς διακλαδώσεως, πρὸς ἀνανολὰς μὲν ὑψοῦνται παρὰ τὸν *Θερμαϊκὸν κόλπον* ὁ Ἰ. *Ὀλύμπος* (9,750 π.), ὁ Ἰ. *Πίερος* (6,100, ΒΑ. τοῦ

᾽Ολύμπου) καὶ ἡ ᾽Οσσα (Κίσσαβος 6,410 π.), μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἡ περίφημος διὰ τὰς καλλονὰς αὐτῆς κοιλάς τῶν *Τεμπῶν*, ἔτι δὲ τὸ *Πήλιον* (3,565 π.). πρὸς δυσμὰς δέ, εἰς μὲν τὴν ᾽Ηπειρον τὰ *Κεραῦρια*, ὁ *Τόμαρος* (6,000 π.) καὶ ἡ σειρὰ τοῦ *Μακρονόρου*· εἰς δὲ τῆς Δυτικῆν Ἑλλάδα τὸ *Παραιτωλικόν* (6,030 π.), ἡ σειρὰ τῶν Ἀχαρταρικῶν ὀρέων καὶ ὁ Ἀράκυνθος (Ζυγὸς τανῦν, 3,360 π.).

Ὡς νοτιοδυτικὴ δ' ἐξακολουθήσῃς τοῦ Κιθαιρώνος διέρχεται τὸν Ἰσθμὸν ἡ ὀρεινὴ χώρα τῆς κάτω Μεγαρίδος *Γεγάρεια*, συνδέουσα τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα μετὰ τῆς ὀρεινῆς Πελοποννήσου. Ταύτης δὲ τὸ κέντρον, ἦτοι τὸ ὀροπέδιον τῆς Ἀρκαδίας, περιστοιχίζεται ὑπ' ὀρέων. Τῶν πέριξ δὲ τούτων ὀρέων τὰ μὲν πρὸς Β. Ἐρύμανθος (7,300 π.) (τανῦν Ὡλερος) καὶ Ἀροῦρια (7,730 π.) ἀνυψοῦνται κατὰ τὴν *Κυλλήνην* (7,780 π.), ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ Στερεᾷ Παρνασοῦ, εἰς τὸ μέγιστον αὐτῶν ὕψος· τὰ δὲ λοιπὰ, *Λύκαιον* (4,660 π.) καὶ *Ἰθώμη* πρὸς Δ., *Μαίραλον* (6,030 π.), *Ἀρτεμίσιον* (5,800 π.), *Παρθέριον* (4,000 π.) καὶ *Πάρνων* (6,040 π.) πρὸς Ἀν. ὑψοῦνται τὸ μέγιστον ὕψος κατὰ τὸν *Ταῦγετον* (7,800 π.). Οὗτος δέ, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Εὐρώτα κείμενος, φέρεται, ὅπως καὶ ὁ Πίνδος, ἐκ Β. πρὸς Ν., καὶ καταλήγει ὡς ἡ μάλιστα ὑψηλὴ σειρὰ τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸ ἀκρωτήριον *Ταίραρον*, τὸ νοτιώτατον τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου πρὸς Ἀν. κεῖται ὁ θυελλώδης *Μαλέας* συνέχεια τοῦ Πάρνωνος. Πλὴν δὲ τῶν ὀρέων τούτων λόγου ἄξια εἶνε τὰ ἐν Κρήτῃ *Λευκὰ ὄρη*, ἡ Ἰδη καὶ *Δίκτη*, ἡ *Δίρφυς* τῆς Εὐβοίας καὶ τὸ *Δρῖος* (Τζιάς) τῆς Νάξου.

Σύγκρισις τοῦ ὕψους τῶν Ἑλληνικῶν ὁρέων.

Ὀλυμπος ¹ . . .	9,750 π.	Μαίναλον	6,030 π.
Κόραξ (Γκιώνα) ²	8,300 »	Τόμαρος	6,000 »
Λευκάδρη	8,100 »	Ἀρτεμίσιον . .	5,800 »
Παρνασσός . . .	8,070 »	Δίρφυς	5,730 »
Ἰδη	8,060 »	Ἑλικῶν	5,670 »
Πίνδος	7,870 »	Λύκαιον	4,660 »
Τυμφρηστός . .	7,810 »	Πάρνης	4,640 »
Ταῦγετος	7,800 »	Κιθαιρών	4,630 »
Δίκτη	7,800 »	Ὄθρυς	4,240 »
Κυλλήνη	7,780 »	Παρθένιον . . .	4,000 »
Ἀρράνια	7,730 »	Πήλιον	3,565 »
Ῥοδόπη	7,600 »	Ὑμητός	3,370 »
Ἐρύμανθος . . .	7,300 »	Δρίος	3,250 »
Οἶτη	7,060 »	Πεντελικόν . . .	2,640 »
Ὅσσα	6,410 »	Ἰθώμη	2,630 »
Πίερος	6,100 »	Ἀράκυνθος . .	2,360 »
Πάρνων	6,040 »	Λαύριον	1,170 »
Παναιτωλικόν	6,030 »		

Λίμναι. Λόγου ἄξιαί λίμναι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶνε· ἡ τῆς Σκόδρας (Λαβεᾶτις) καὶ ἡ Ὀχρίς (Λουχνιδία) εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἡ Πρέσπη εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἡ τῶν Ἰωαννίνων (Παμβώτις) εἰς τὴν Ἠπειρον, ἡ τῆς Καστορίας (Ὁρεστιάς), ἡ Κερκινίτις καὶ ἡ Βόλβη εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἡ μεγάλη λίμνη Ῥασέλιμ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Εἰς δὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἡ Ἀσχορίς, Βοιθηΐς

(1) Τούτου μόνον ρί πρόποδες (Κάτω Ὀλυμπος) ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα.

(2) Ἰδὲ Σελ. 15?.

καὶ *Ξυρίας* εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἡ *Ὀζυρός*, *Ανσιμαχία* καὶ *Τριχωρίς* ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ, ἡ μεγάλη λίμνη *Κωπαῖς* ἐν τῇ Βοιωτίᾳ (τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα χύνονται ἁπλῶς διὰ καταβοθρῶν εἰς τὸν *Ὀπούρτιον* πόρον, ἀντικρὺ τῆς *Εὐβοίας*), καὶ πρὸς Ἀνατ. αὐτῆς ἡ *Υλική*, συγκοινοῦσα δι' ὑπογείων καταβοθρῶν μετὰ τῆς *Κωπαίδος*. Εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἡ *Φερεός* καὶ ἡ *Στυμφαλὶς* περὶ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κυλλήνης καὶ ἡ *Λέσγη* ἐν τῇ Ἀργολίδι.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες. Πρὸς δυσμὰς μὲν χύνονται εἰς τὴν *Ἀδριατικὴν θάλασσαν* ὁ *Νάρων* (65 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῶν Βοσνικῶν ὀρέων καὶ διαρρέων τὴν ὁμώνυμον (*Ναρωνικὴν*) πεδιάδα· ὁ *Δρίλων*, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ *Λευκοῦ* καὶ τοῦ *Μέλανος* *Δρίλωνος* (45 Μ. μακροῦ)· καὶ ὁ μὲν *Λευκός* πηγάζει ἐκ βραχίονος τοῦ *Σκάρδου*, ὁ δὲ *Μέλας* ῥέει ἐκ τῆς λίμνης *Ὀχοιδος* (*Λυχνιδίας*)· πρὸς Ἀνατ. δὲ τοῦ *Λευκοῦ* *Δρίλωνος* ἐκτείνεται τὸ εὐρὺ *Κοσσυφοπέδιον*, διαρρεόμενον ὑπὸ τοῦ *Σιτνίτσα*. Ἐνταῦθα οἱ *Τούρκοι* ὑπὸ τὸν *Σουλτάνον Μουράτην* ἐνίκησαν καὶ καθυπέταξαν τοὺς *Σέρβους* τῷ 1389· ὁ *Ἄψος* (75 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ *Βοῦ* ὄρους καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τοῦ *Βερατίου*· καὶ ὁ *Ἀῶς* (*Βογιούσα*, 105 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ *Πίνδου* καὶ ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς *Κορίνθης* καὶ τοῦ *Πρεμετίου*, κατόπιν δὲ τὸ παράλιον πεδῖον τοῦ *Αὐλῶνος*.

Εἰς δὲ τὸ *Ἰόνιον πέλαγος* ἐκβάλλουσιν·

Ὁ *Καλάμας* (*Θάμις*, 45 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ κλάδου τοῦ *Πίνδου* καὶ ῥέων εἰς τὰ ΝΔ. τῆς *Ἠπείρου*· οἱ γνωστοὶ ἐκ τῆς μυθολογίας *Κωκυτός* καὶ *Ἀχέρων* (παρὰ τὸ *Σούλι*)· καὶ ὁ *Ἀραχθός* (ποτάμι τῆς Ἀρτας, 60 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ *Πίνδου* καὶ διαρρέων

τὴν Ἀμβρακικὴν πεδιάδα, καταλήγων δὲ εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

Πρὸς Α. δέ, εἰς μὲν τὸν Θερμαῖκον κόλπον χύνονται Ὁ Πηγεῖος (90 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα (περιστοιχισομένην ὑπὸ 34 ὁρέων κατ' Εὐστάθιον ἐν Ἰλ. Β), ἐκρέων δὲ διὰ τῶν Τεμπῶν, μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης· ὁ Ἀξίος (Βαρδάρη), πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου, καὶ διαβρέχων τὰς πεδιάδας τῆς Καλκαρδέλης, τῆς Σχοπίας καὶ τὴν Μακεδονικὴν· ὁ Λουδίας (Καρὰ Ἀσμάκ), πηγάζων ἐκ τοῦ ΝΔ. κειμένου ὄρους Βερμίου καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης· ὁ Ἐριγὼν (Καρασού, 95 Μ. μακρὸς), χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν καὶ ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τῶν Βιτωλίων (Πελαγονίας)· καὶ ὁ Ἀλιάκμων (Ἰντζὲ Καρασού, 95 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν πεδιάδα τοῦ Γρεβεροῦ καὶ τῆς Ἀρασελίτσας.

Εἰς δὲ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον·

Ὁ Στρυμὼν (Καρασού), πηγάζων ἐκ τοῦ Σχομίου, κλάδου τοῦ Σκάρδου, βρέχων τὰς πεδιάδας τῆς Ραδομύρης, τῶν Σερρῶν καὶ τῆς Δραβήσκου (Ἀγγρίστης), καὶ διαρρέων τὴν Κερκινίτιν (Τάχυνον) λίμνην.

Εἰς δὲ τὸν κόλπον τῆς Αἴρου ὁ Ἔβρος (Μαρίτσα), πηγάζων ἐκ τῆς Ροδόπης καὶ διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τὴν Θρακικὴν.

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον χύνεται διὰ τριῶν στομάτων, ὧν γνωστότατον τὸ τοῦ Σουλιαῖ, ὁ Δούναβις (Ἰστρος, 380 Μ. μακρὸς), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Εὐρώπης, ἤτοι ἐκ τοῦ Μέλανος δρυμοῦ, δέχεται παραπόταμα εἰς μὲν τὴν Σερβίαν τὸν Σαῶν, διαρρέοντα τὴν Παρρορικὴν πεδιάδα, καὶ τὸν Μοράβαν, εἰς δὲ τὴν

Βλαχίαν τὸν Ἀλούταρ, βρέχοντα τὴν Δακικὴν πεδιάδα, καὶ εἰς τὴν Μολδαυίαν τὸν Σερέτην καὶ Προῦθορ.

Τῆς δὲ Στερεᾶς Ἑλλάδος ποταμοὶ λόγου ἄξιοι εἶνε· πρὸς δυσμὰς μὲν ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος μετὰ τὸν Πηνειὸν τῆς Θεσσαλίας Ἀχελῷος (70 Μ. μακρὸς), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου διαβρέχει τὴν Ἀκαρνανικὴν πεδιάδα, καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα δεξιόθεν μὲν τῆς λίμνης Ὀζυροῦ, ἀριστερόθεν δὲ τῆς Αὐσιμαχίας καὶ Τριχωρίδος, ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος ἀντικρὺ τῆς Κεφαλληνίας· καὶ ὁ Εὐῆρος (Φίδαρις, 35 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Κόρακος καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, πλησίον τοῦ Ἀχελῷου.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ῥέει ὁ Σπερχειὸς (30 Μ. μακρὸς), πηγάζων μεταξὺ τῆς Οἴτης καὶ Ὀθρου, διαρρέων τὴν Λαμιακὴν πεδιάδα, καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον· καὶ ὁ Κηφισὸς (15 Μ. μακρὸς), πηγάζων μεταξὺ τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Κόρακος, διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς Αεθαδεΐας, καὶ χυνόμενος εἰς τὴν μεγάλην λίμνην Κωπαΐδα.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ, εἰς μὲν τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἐκβάλλει·

Ὁ Κράθις (ποτάμι τῆς Ἀκράτας, 13 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀροανίων ὀρέων καὶ δεχόμενος τὸν ἐκ τῆς μυθολογίας γνωστὸν ποταμὸν τῆς Στυγός.

Εἰς δὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος· ὁ Πηνειὸς (40 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὠλέρου, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Πελοποννήσου Ἀλφειὸς (Ρουφιᾶς, 50 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως.

Εἰς δὲ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ Πάμισος (15 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τετραγίου.

Καὶ εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· ὁ Εὐρώτας (45 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκεῖ περίπου ὅπου καὶ ὁ Ἀλφεῖς, ἐν τῇ πεδιάδι δηλ. τῆς Μεγαλοπόλεως.

Κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ λαμπρά τῶν ὥρων τοῦ ἔτους εὐκρασία προέρχεται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς μέσημβρινῆς τοῦ τόπου θέσεως, τοῦτο δ' ἐνεκα τῆς θαλάσσης, ἔτι δὲ τοῦ ἐνισχύοντος καὶ γονιμοποιούντος βορειοδυτικοῦ ἀνέμου, ἂν καὶ ἐννοῇται ὅτι τὰ βόρεια μέρη εἶνε ψυχρότερα. Ἰσχύει δὲ μάλιστα τὸ εἰρημένον περὶ τῆς ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι Ἀττικῆς, ἐχούσης τὸ ὑγιεινότατον καὶ εὐκραέστατον κλίμα, ἅμα δὲ τὴν διαυγεστάτην ἀτμόσφαιραν.

Προϊόντα. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος παράγει σῖτον, οἶνον, ἔλαιον, τυρόν, μέλι (μάλιστα φημισμένον εἶνε τὸ *Τμήπτιον*), κηρόν, βαμβάκιον, καπνὸν (ὧν γνωστότερος ὁ τῆς Καβάλλας, τῆς Λαμίας τοῦ Ἀγρινίου καὶ τοῦ Ἀργους) καὶ εἰς τὰ νοτιώτερα πορτοκάλια καὶ λεμόνια· περὶ δὲ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ πάντα σχεδὸν τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου τὴν γνωστὴν Κορινθιακὴν σταφίδα, καταναλισκομένην μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ. ἔχει δὲ λατομεῖα μαρμάρου (*Πεττέλης, Πάρου, Τήρου*) καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, σιδήρου καὶ χαλκοῦ, νεκρά διατελοῦντα πάντα τανῦν, πλὴν τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ Λαυρίου.

Ἡ νῦν πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος πολιτικῶς διαιρεῖται· Α'.) εἰς τὴν *Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν*, Β'.) εἰς τὸ *βασιλεῖον* τῆς *Ῥωμουνίας*, Γ'.) εἰς τὸ *βασιλεῖον* τῆς *Σερβίας*, Δ'.) εἰς τὴν *ἡγεμονίαν* τοῦ *Μαυροβουρίου* καὶ Ε'.) εἰς τὸ *βασιλεῖον* τῆς *Ἑλλάδος*.

Α'. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ ¹

[5,900 □ Μ. καὶ 10,400,000 Κ. περίπου].

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς τὰ ἑξῆς μέρη·

1) τὴν *Θράκη*, 2) τὴν *Μακεδοῦν*, 3) τὴν *Ἑπει-
ρον* καὶ *Ἀλβανίαν*, 4) τὴν *Βοσνίαν* καὶ *Ερζεγοβίνην*,
5) τὴν *Βουλγαρίαν* καὶ 6) τὴν νῆσον *Κρήτην*.

1. ΘΡΑΚΗ

Α'. Ἡ παλαιά.

Εἰς τὴν Θράκην οἱ παλαιοὶ περιελάμβανον· 1) τὴν
πρὸς Β τοῦ Ἰστροῦ Δακίαν, 2) τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰστροῦ
καὶ τοῦ Αἴμου Μυσίαν καὶ 3) τὴν καθ' αὐτὸ Θράκην πρὸς
Ν., περὶ ἧς γενήσεται νῦν λόγος.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ὅρη τῆς Θράκης λόγου ἄξια
εἶνε· ὁ Αἶμος πρὸς Β., ἡ Ῥοδόπη καὶ τὸ Παγγαῖον πρὸς
Ν. καὶ τὸ Ἱερὸν ΝΑ., ποταμοὶ δὲ ὁ Νέστος πρὸς Δ.,
ἐκβάλλων πρὸς τὸ μέρος τῆς Θάσου, καὶ ὁ Ἐβρος χυνό-
μενος πλησίον τῆς Αἴνου.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Κυριώτεροι λαοὶ τῆς Θράκης ἦσαν
τὸ πάλαι οἱ Ὀδρύσαι πρὸς Β., πλησίον τοῦ ποταμοῦ
Ἐβρου, οἱ Βέσσοι ἢ Βάσσοι (Ἡρόδ.) πλησίον τῆς Ῥο-
δόπης, διήκοντες μέχρι τῆς Μακεδονίας, οἱ Βιστόνιοι,
μεταξὺ τῆς Ῥοδόπης καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, οἱ Τραν-
σοὶ (ἢ Ἀγάθυρσοι) πρὸς Β. τῶν Βιστονίων, καὶ οἱ Κί-
κοι πρὸς Δ. τοῦ Ἐβρου, παρὰ τὸ Αἰγαῖον. Ἦσαν δ'
οἱ λαοὶ οὗτοι ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ πολὺν χρόνον
ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων ἰδίων. Κατόπιν οἱ Ἀθηναῖοι
κατέκτησαν εἰς τὴν Θράκην πολλὰς πόλεις, ἃς ἐσφετε-
ρίσθη ἔπειτα ὁ Μακεδὼν Φίλιππος. Ἀλέξανδρος δ' ὁ Μέ-

(1) Σύμπασα ἡ Τουρκία ἐν Εὐρώπῃ, Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ, ἔχει 113
χιλ. □ Μ. καὶ 42 ἑκατομμ. Κ.

γας ἐτελείωσε τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ταύτης, ἣν ὕστερον ἐκληρονόμησεν ὁ στρατηγός του Λυσίμαχος. Καὶ ἀνέκτησαν μὲν μετ' ὀλίγον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν οἱ Θράκες, κυβερνηθέντες ὑφ' ὁμοεθνῶν βασιλέων, ἀλλ' ἐδουλώθησαν πάλιν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (46 μ. Χ.).

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι ἐν τῇ ἀρχαιότητι, μὴ ἀκμάζουσαι δὲ σήμερον ἦσαν.

α'. Πρὸς δυσμάς.

Ἀθῆναι (τανῦν Πολύστηλον) μετὰ λιμένος εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ἐνταῦθα τὸν 5^{ον} αἰῶνα π. Χ. ἐγεννήθησαν οἱ δύο φιλόσοφοι Δημόκριτος καὶ Πρωταγόρας, βραδύτερον δέ, ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὁ φιλόσοφος Ἀνάξαρχος καὶ ὁ ἱστορικός Ἑκαταῖος. Ἐν γένει ὁμοῦς ἐθεωροῦτο οἱ Ἀθῆνῆται ὡς ἀπειρόκαλοι. — *Σκαπτὴ Ὑλη*, ἀπέναντι τῆς Θάσου, ἔνθα ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. — *Μαρώνεια* (Μαράνεια τανῦν), ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου, εἰς τὴν χώραν τῶν Κικόνων, περίφημος διὰ τὸν ἐξαίρετον αὐτῆς οἶνον. — *Ζώνη* (ἄγνωστος ἡ θέσις αὐτῆς νῦν), περίφημος διότι ἕως ἐδῶ ἠκολούθησαν αἱ φηγοὶ (δρύες) τὸν Ὀρφέα, θελχθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἁσμάτων αὐτοῦ. — *Δορίσκος* (πλησίον τοῦ Ρουμζίκ), παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου. Ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ πεδιάς, ἔνθα ὁ Ξέρξης ἀπηρίθμησε τὸν στρατὸν αὐτοῦ.

β'. Πρὸς ἀνατολάς.

Σαλμυδησσός (Μηδεῖα), εἰς τὸν Σαλμυδήσιον κόλπον, ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. — *Καρδία* (ἐρείπια τανῦν), πλησίον τοῦ Μέλανος κόλπου καὶ τοῦ Ἴσθμου, ὅστις ἐνώνει τὴν Θρακικὴν χερσόνησον μετὰ τῆς ἡπείρου.

Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ περίφημος τοῦ Ἀλεξάνδρου στρατηγὸς Εὐμένης.

Περὶ τῶν λοιπῶν πόλεων γίνεται λόγος εὐθὺς κατωτέρω.

Β'. Ἡ σύγχρονος Θράκη.

[650 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ., ἐν οἷς
800,000 Ἕλληνες].

Ἡ Θράκη πολιτικῶς διαιρεῖται· α'. εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Ἐβρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, διοικουμένην ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἔχουσαν χριστιανὸν διοικητὴν τὸν Κρέστοβιτς μὲ πρωτεύουσαν τὴν Φιλιππούπολιν, καὶ β'.) εἰς τὴν καθ' αὐτὸ Θράκην μὲ πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν φυσικὴν καὶ Ἑλληνικὴν διαίρεσιν, γένοιτο δὲ τὸ κράτιστον.

Εἰς τὴν Θράκην ἀξιόλογοι πόλεις τανῦν εἶ· Κωνσταντινούπολις (ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου οὕτω μετακληθεῖσα, 330 μ. Χ.), τὸ πάλαι Βυζάντιον, πρωτεύουσα, ἔχουσα μετὰ τῶν περιχώρων 1,100,000 Κ., ἐν οἷς 400,000 Ὀθωμανῶν καὶ 350,000 Ἑλλήνων. Κτισμένη δ' ὡς ἡ Ῥώμη ἐπὶ 7 λόφων (ὅθεν λέγεται καὶ ἐπτάλοφος), κεῖται παρὰ τὸν Θρακικὸν Βόσπορον εἰς τὰ σύνορα τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, καὶ χρησιμεύει ὡς κύριον κέντρον τῆς κατὰ γῆν ἐπιμιξίας μεταξὺ τῶν δύο τούτων τοῦ κόσμου μερῶν. Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ πόλις εἶνε τριγωνικὴ χερσονήσος μεταξὺ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ ἢ Προπορτίδος καὶ τοῦ βαθέος εἰς τὴν γῆν εἰσδύοντος Κερατίου κόλπου. Ἡ χερσονήσος δ' αὕτη προχωρεῖ ἐκ Δ. πρὸς Α. εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ τὴν ὀξείαν αὐτῆς ἄκραν καμπυλοῦται ὀλίγον πρὸς βορρᾶν κατὰ τὸν με-

σημβρινὸν εἰσπλουν τοῦ Βοσπόρου. Ἐπὶ τῆς ἄκρας δὲ ταύτης κείνται τὰ ποτὲ ἀνάκτορα τοῦ *Βυζαντίου*, καὶ κατὰ τὴν αὐτόσε εἰσόδον ἡ *Υψηλὴ Πύλη*, ἥγουν τὸ ἀνάκτορον τοῦ Μεγάλου Βεζύρου, καὶ ἡ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ περὶ τὸ 550 *Ἀγία Σοφία*, τανῦν τζαμίον. Οἱ δὲ παρὰ τὸν Κερατίον κόλπον οἰκοῦντες πρόκριτοι Ἕλληνες καλοῦνται ἀπὸ τῆς συνοικίας τῆς πόλεως *Φαραρίου* *Φαραριῶται*, καὶ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόγονοι τῶν ἐκ τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου περισωζομένων προκρίτων οἰκογενειῶν· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐξελέγοντο πρότερον οἱ ὀσποδάροι τῆς Μολδαυίας καὶ Βλαχίας. Ἐνταῦθα εἶνε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὸ σπουδαιότατον Ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον, *Μεγάλῃ Σχολῇ* τοῦ *Γένους* καλούμενον. Πλὴν ταύτης δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει τὸ *Ζάππειον* *παρθενουργεῖον* καὶ τὴν *Παλλὰδα*, καὶ 100 ἄλλα σχολεῖα, ἐν οἷς φοιτῶσι 12,700 μαθηταί. Ἐπὶ δὲ τῆς ΝΔ. γωνίας τῆς πόλεως κείνται οἱ Ἑπτὰ *Πύργοι* (ἄλλοτε πολιτικὸν δεσμωτήριον) καὶ ἐπέκεινα τοῦ Κερατίου κόλπου ὁ *Γαλατᾶς* καὶ τὸ *Πέραν* ἢ *Σταυροδρόμιον*, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ ξένοι πρέσβεις, ἔτι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι Ἕλληνες. Ἐνταῦθα ἐδρεύει καὶ ὁ *Φιλολογικὸς Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως*, μετὰ ζήλου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων ἐργαζόμενος. Ἀξιολογώτατα δὲ τῶν ἀρχαίων λειψάνων εἶνε τὰ τοῦ *Ἱπποδρόμου* τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν ᾧ εὗρίσκετο καὶ ὁ *Δελφικὸς* ἐξ ὀρειχάλκου τρίπους, ὃν ἀφιέρωσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης λόγου ἄξιαι εἶνε·

α΄.) Εἰς τὰ στενὰ (μπογάζια).

Εἰσπλέοντες ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὸν Ἑλλήσποντον (Δαρδανέλλια) ἔχομεν ἐκ δεξιῶν μὲν (εἰς τὴν

παραλίαν τῆς Ἀσίας) τὸ ἀκρωτήριο τῆς *Τροίας Σίγριοι*, ἀριστερόθεν δὲ τὸ ἀκρωτήριο *Μαστουσίαν*· προχωροῦντες δ' ἔπειτα ἀπαντῶμεν ἔνθεν μὲν τὴν Ἀβυδον, ἐκείθεν δὲ τὴν *Σηστόν*, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε ἡ θέσις *Αἰγὸς ποταμοί*, ἔνθα ὁ Λύσανδρος κατέστρεψε τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον, τῷ 404 π. Χ. Ἀνοιγομένου δὲ μετέπειτα πλειότερον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔχομεν δεξιόθεν μὲν τὴν *Λάμψακον* (Λαμψάκι) μετὰ 10,000 κατοίκων. Ἑλλήνων, ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Καλλιπόλιν*, πόλιν ὀχυρὰν καὶ ἐμπορικὴν μετὰ 20,000 κατοίκων. Οὕτω δὲ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν Θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, ἀπαντῶμεν δεξιόθεν μὲν τὴν νῆσον *Προκόρησον*, ἀπέναντι τῆς χερσονήσου τῆς *Κυζίκου* (Ἀρτάκης τανῶν), ἀριστερόθεν δὲ τὴν *Γάρον* (Γιανοχώρια)· περαιτέρω δὲ τὸ *Ραυδεστόν* (Ῥοδοστό), τὸ πάλαι Βισάνθην¹ μετὰ 20,000 κατοίκων καὶ ἐμπορίου σιτηρῶν, καὶ τὴν *Ἡράκλειαν* (Ἡρακλεΐα), τὴν πρὶν *Πέρινθον*, καὶ τὴν *Σηλυβρίαν* (Σηλυμπριά, ἔνθα σώζονται λείψανα ὠραίου ἀρχαίου μαρμαρίνου ἀμφιθεάτρου. Οὕτω δὲ εἰσπλέομεν κατόπιν εἰς τὸν *Κεράτιον κόλπον* ἀφίγοντες δεξιόθεν τὰ νησίδια *Ἀρτιγόρην*, *Πρίγκιπον* (ὅπου ἐξωρίζοντο οἱ πρίγκιπες τοῦ Βυζαντίου) καὶ *Χάλκην*, ἔχουσαν σχολὴν θεολογικὴν καὶ ἐμπορικὴν. Αἱ νῆσοι αὗται πρὶν ἐκαλοῦντο *Δημόρησοι* (Χαλκίτις ἢ Χάλκη καὶ Πιτυοῦσα ἢ Πρίγκιπος). Αἱ δύο δὲ τελευταῖαι νῆσοι χρησιμεύουσιν ὡς τερπναὶ διατριβαὶ ἐν θέρει. Καταλείποντες δὲ ἀριστερὰ μὲν τὸ *Βυζάντιον*, δεξιὰ δὲ τὸ *Σκούταρι* (Χρυσόπολιν), κατοικοῦμενον ὑφ' 100,000, Τούρκων σχεδὸν πάντων, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν *Θρακικὸν Βόσπορον*, περιβόητον διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἀκτῶν αὐτοῦ φυ-

(1) Ἐνταῦθα εἶχε κτίσιν ὀχυρώματα ὁ Ἀλκιδιάδης, ὅπως καταφύγη ἐκεῖ.

σι καὶ καλλονάς, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ (τὸ πάλαι *Συμπληγάδας*) εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον. 6'.) Παρὰ δὲ τὸν Ἐβρον κεῖνται·

Ἀδριανούπολις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ὀρεστίας, μετὰ 70 χιλ. κατοίκων, πόλις μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ μετὰ Ἑλλ. Γυμνασίου καὶ παρθεναγωγείων, συντηρουμένων ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων, ἔτι δὲ πελωρίων τζαμίων, ὧν ἐξέχει τὸ τοῦ σουλτάνου Σελίμη. — *Διτυμόνυχον* πρὸς Ν. τῆς Ἀδριανουπόλεως, πόλις ἐμπορικὴ ὅχι μακρὰν τῆς Ἐβρου, ἐπὶ τῆς ἀγοῦσης εἰς Δεδεαγάτς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἔδρα μητροπολίτου, μετὰ σχολῆς Ἑλλ. — *Σαράντα Κλησιαίς* πρὸς Α., πόλις ἔχουσα 15,000 κατοίκων. Ἑλλ. σχολεῖον, τρία παρθεναγωγεῖα καὶ πολλὰ δημοτικά. — *Βιζύη*, ΝΑ. τῆς Ἀδριανουπόλεως, πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῆς Ἀστικῆς καὶ καθέδρα τοῦ Κότους, μετὰ σωζομένων Κυκλωπέων τειχῶν. Τανῦν ἔχει 3,000 κατοίκων καὶ Ἑλλ. σχολεῖον. — *Λουὶδ Βουργάς* (Ἀρκαδιούπολις), ΝΔ. τῆς Βιζύης, μετὰ 4,500 Κ. Ἑλλ. σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. — *Φιλιππούπολις*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μακεδόνος Φιλίππου, πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, μητρόπολις τὸ πάλαι τῶν Βέσσων καὶ τῆς ἐπαρχίας Θράκης, εἰς εὐφορωτάτην πεδιάδα. Τανῦν εἶνε πόλις ἐμπορικὴ καὶ πρωτεύουσα τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας μετὰ σχολῆς Ἑλληνικῆς καὶ 50,000 Κ. — *Στενῆμαχος*, ἔχων μετὰ τῶν περιχώρων 14 χιλ. Κ., ἐξ ὧν 11,500 Ἕλληνες, Ἑλλ. σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον. — *Αἶνος*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐβρου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αἰνείου, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. Αὐτοῦ πλησίον ἦτο καὶ ὁ τάφος τοῦ Πολυδώρου, υἱοῦ τοῦ Πριάμου καὶ τῆς

Ἐκάβης. Τανὺν εἶνε πόλις ἐμπορικὴ, μετὰ 9,000 Κ. — Δεδεαγάτς, ἔνθα καταλήγει ὁ ἐξ Ἀδριανουπόλεως σιδηρόδρομος. — Σέλιμνος, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βουλγαρίας, μετὰ 15,000 Κ. — Σωζόπολις (Ἀπολλωνία τὸ πάλαι, ἀποικία τῶν Μιλησίων μετὰ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος) παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον. — Βουργᾶς (Πύργος) καὶ Ἀγχιάλος, ὡσαύτως παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον. — Δέρκοι, ὅπου ἐτελείωνε τὸ τεῖχος, ὅπερ κατεσκεύασεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ἀπὸ τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τανὺν εἶνε ἔδρα ἀρχιερέως.

Χερσόνησος καὶ Νῆσοι τῆς Θράκης.

Χερσόνησος διάσημος εἰς τὴν Θράκην εἶνε ἡ Θρακικὴ χερσόνησος (τῆς Καλλιπόλεως), χώρα εὐφορος, ἔνθα ἱδρυσεν ἀποικίαν ὁ Ἀθηναῖος Μιλιτιάδης· νῆσοι δ' αἱ ἐξῆς· Σαμοθράκη, πολυθρύλητος διὰ τὰ παλαιὰ μυστήρια τῶν θεῶν Καθεύρων· τανὺν ἔχει 5,000 Ἑλλήνων. — Ίμβρος, ὡσαύτως ἱερὰ εἰς τοὺς Καθεύρους· τανὺν ἔχει 8,000 Κ., διοικητὴν χριστιανὸν καὶ Ἑλλ. σχολεῖον. — Ἀἴμος, ἔνθα εἶχεν ὁ Ἡφαιστος τὰ ἐργαστήρια αὐτοῦ. Καὶ τανὺν δ' ἔχει ἡφαίστειον καὶ ὄρη γυμνά, ἃν καὶ ὄχι ἄγονα, κατοίκους δὲ 10,000. — Θάσος, περιβόητος διὰ τὸν ἐξαίρετον «Θάσιον οἶνον». Τανὺν ὑπόκειται εἰς τὸν Κεδίστην τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔχει 8 χιλιάδας Ἑλλήνων.

2. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

[2,000,000 Κ., ἐν οἷς 1,160,000 Ἕλληνες].

ΣΗΜ. Εἰς τοὺς Ἕλληνας συγκαταριθμοῦνται οἱ Ἑλληνόβλαχοι, οἱ Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Βουλγαρόφωνοι Ἕλληνες. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Σλαῶν τῆς τε Μακεδονίας καὶ Θράκης ἔχουσι τὴν ἑλληνικὴν φυσιολογίαν καὶ ἑλληνικὰ τὰ ἔθνη.

Ὅρη καὶ ποταμοί. Ἡ Μακεδονία κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θράκης, χωριζομένη ἐκ ταύτης διὰ τῆς *Ροδόπης*. Ἐχει δὲ ὄρη ὑψηλότατα, διασχιζόμενα πολλαχοῦ ὑπὸ ποταμῶν, καὶ διαμορφοῦντα κοιλάδας μεγαλοπρεπεστάτας. Καὶ τῶν μὲν ὁρέων ἀξιολογώτα εἶνε· πρὸς Β. ὁ *Σκάρδος* μετὰ τοῦ *Ὀρβήλου*, πρὸς Ἀν. τὸ *Παγγαῖον* καὶ *Βέρμιο* (Ντούρλια), πρὸς Ν. ὁ *Ὀλύμπος*, ἐνθα κατῴκουν τὸ πάλαι οἱ θεοί, εἰς δὲ τοὺς νεωτάτους χρόνους διάσημοι ἄρματωλοι καὶ κλέφται, ὁ *Πίερος* ΒΔ. τοῦ *Ὀλύμπου*, ἱερὸς εἰς τὰς *Μούσας*· καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς *Χαλκιδικῆς* ὁ *Ἄθως*· ποταμοὶ δὲ ὁ *Στρυμών*, ὁ *Ἀξιὸς* (Βαρδάρι), ὁ *Λουδίας* (Καρά Ἀσράκ) καὶ ὁ *Ἀλιάκμων* πρὸς Ν.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Τὸ βασιλεῖον τῆς Μακεδονίας ἰδρυθὲν περὶ τὸ 800 π. Χ. ἐμεγαλύνθη πολὺ ἐπὶ *Φιλίππου* (βασιλεύσαντος τῷ 360) καὶ *Ἀλεξάνδρου*. Μετὰ δύο δὲ αἰῶνας τὸ ὑπέταξαν οἱ Ῥωμαῖοι προσθέντες εἰς αὐτὸ καὶ τὴν Ἡπειρον. Περιεῖχε δὲ τὰς ἐξῆς ἐπαρχίας· 1) πρὸς Β. τὴν *Αὐγκιστίδα* (μετὰ τῆς πρωτευούσης *Ἡρακλείας*)· τὴν *Παιονίαν* (πρωτεύουσα ταύτης οἱ *Στόβοι*), περιλαμβάνουσας καὶ τὴν *Πελαγονίαν*· τὴν *Σικτινήν*· καὶ τὴν χώραν τῶν *Βισαλτῶν*. Κατῴκουν δὲ εἰς τὰς δύο τελευταίας ἐπαρχίας καὶ *Βέσσοι*, περὶ τῶν ὁποίων ὠμιλήσαμεν εἰς τὴν Θράκην· 2) εἰς τὸ μέσον τὴν *Ἡμαθίαν*, τὴν *Μυγδορίαν*, τὴν *Βισαλτίαν* καὶ τὴν *Ἡδωρίδα*· καὶ 3) πρὸς Ν. τὴν *Ὀρεσιίδα*, τὴν *Ἐλιμιώτιδα*, τὴν *Τυμφαίαν*, τὴν *Πιερίαν* καὶ τὴν *Χαλκιδικήν*.

Τανῦν ἡ Μακεδονία εἶνε ἀκμασιότατη ἐπαρχία τῆς Τουρκίας ἔχουσα πανταχοῦ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. Μόνον δ' εἰς τὰ βόρεια ἐπικρατοῦσιν οἱ Σλαῦοι.

Πόλεις τῆς Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη, τὸ πά-

λαι *Θέρμη* (τῆς Μυγδονίας), ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ ὁ Θερμαϊκὸς κόλπος, ἐπὶ Ῥωμαίων πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας. Τανῦν δ' εἶνε σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις μετὰ Ἑλλ. Γυμνασίου, Παρθεναγωγείου, Διδασκαλείου, συντηρουμένου ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. γραμμάτων, καὶ 100 χιλ. Κ., ὧν οἱ ἡμίσεις εἶνε Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἑβραῖοι. Ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης ἄγει διὰ Βελεσσῶν μέχρι Σκοπίων καὶ ὀλίγῳ περαιτέρω σιδηρόδρομος διευκολύνων τὸ ἐμπόριον. — *Γκιριτσά*, μετὰ 15,000 Κ., ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, λόγου ἄξια διότι πλησίον αὐτῆς σώζονται τὰ εἰρεπία τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας Πέλλης, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, 353 π. Χ. — *Βοδενά*, μετὰ 20 χιλ. Κ. καὶ 2 Ἑλλ. σχολ. ἐδῶ ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ *Αἰγαὶ* καὶ ἡ μείχρι Φιλίππου καθέδρα τοῦ βασιλείου Ἑδεσσα τῆς Ἡμαθίας, μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων. — Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ *Νιάνουστα* (παρὰ τὸ παλαιὸν *Κίτιον*) περίφημος διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνον τῆς καὶ διὰ τὴν μαρτυρικὴν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καταστροφὴν τῆς. — *Βέροια*, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 12,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος. — *Κοζάνη* νοτίως, μετὰ 8,000 Κ. — *Σιάτιστα* πρὸς Δ. — *Γρεβενά*, πρὸς Ν. τῆς Σιατίστης, παρὰ τὸν *Αἰλιάμμορα*, μετὰ 8,000 Κ. — *Καστορία* μετὰ 15,000 Κ., δυτικῶς παρὰ τὴν Ὀρессиάδα λίμνην, φημιζομένην διὰ τοὺς ἰχθῦς αὐτῆς. — *Βιτώλια*, πρὸς Β. τῆς Καστορίας δευτερεύουσα πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἀξιοῦ, μετὰ 55,000 Κ. — *Περλεπές*, βορειότερα, λόγου ἄξιος διὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτόθι πανήγυριν, μετὰ 8,000 Κ. — *Βελεσσά*, παρὰ τὸν Ἀξιόν, μετὰ 16 χιλ. Κ. καὶ *Σκόπια* μετὰ 20,000 Κ. περίφημα διὰ τὰ μῆλ' αὐτῶν. — *Ὀχρίς* (*Ανχριδός*), πρὸς Δ. ἐπὶ ὁμωνύ-

μου λίμνης μετὰ 16,000 Κ. πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῶν Δασσαρητίων. — Κοριτσά, ΝΔ. μετὰ 15,000 Κ. — Σέρραι, μετὰ 35,000 Κ., πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα, περίφημοι διὰ τὴν βαμβακόφυτον πεδιάδα αὐτῶν. — Δράμα, πρὸς Α. παρὰ τὴν πεδιάδα τῶν παλαιῶν Φιλίππων, τῆς Ἡδωνίδος, μετὰ 10,000 Κ. Αὐτοῦ πλησίον ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ὁκταβίου, τῷ 42 π. Χ. Εἰς τοὺς Φιλίππους ἐκήρυξε τὸ πρῶτον τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. — Νευροκόποι, πρὸς Β. τῶν Σερρῶν, μετὰ 13,000 Κ. — Στρούμνιτσα, ἐπὶ δεξιῷ παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος, μετὰ 15,000 Κ. — Μελένιχοι πρὸς Ἀν. μετὰ 12,000 Κ. — Καβάλλα, μετὰ 8,000 Κ., ἀντικρὺ τῆς Θάσου, παράγουσα περίφημον καπνόν. — Κίτρος, ἔχουσα ἑδρὰν ἐπισκοπῆς. Τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Πύδρα (τῆς Πιερίας), κειμένη ΝΔ. τῆς Μεθώνης. Πλησίον ταύτης ὁ Παῦλος Αἰμίλιος ἐνίκησε τὸν Περσέα καὶ κατέστρεψε τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας, τῷ 168 π. Χ. — Λευθεροχωρί πρὸς Β., τὸ πάλαι Μεθώρη, εἰς τὰ βόρεια τῆς Πιερίας ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου. Ὁ Φίλιππος ἀπέβαλε τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως ταύτης, ἣν ἐκυρίευσε καὶ κατέστρεψε τῷ 353 π. Χ.

Εἰς δὲ τὰ νότια τῆς Μακεδονίας, χωριζομένη διὰ γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Στρυμονικοῦ, ἐκτείνεται ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος. Ἐκ ταύτης δὲ πάλιν κόπτονται τρεῖς γλῶσσαι πρὸς Ν. διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τοῦ Σιγγιτικοῦ καὶ Τορωναίου κόλπου, ἡ Παλλήνη (Κασσάνδρα τανῦν ἐνταῦθα εἶνε τὸ Φιλεγραῖον πεδίοι, ἐνθα οἱ μυθολογούμενοι Γίγαντες ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς θεοὺς) πρὸς Ν., ἡ Σιθωνία (Λογγόν) καὶ ἡ Ἀκτὴ πρὸς Β. (τοῦ ἁγίου Ὁρους). Ἡ

δὲ τελευταία λήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἐθωρ, τὴν σήμερον Ἁγίον Ὅρος, ἔνθα ὑπάρχουσι 21 μοναστήρια ὀρθόδοξων χριστιανῶν μετὰ 6,000 μοναχῶν. Γνωστὰι δὲ κωμοπόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου τὴν σήμερον εἶνε· τὰ Βασιλικὰ (Αὐγαία) καὶ ἡ Γαλάτιστα (3,000 Κ.) τὸ πάλαι Ἡράκλεια ἡ Χαλκιδική. — Ὁ Πολύγυρος, ἡ πρώτη τανῦν κωμόπολις, ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον καὶ ἡ Δαρίγκοβη, ἔδρα ἐπισκόπου (3,000 Κ.). — Ἡ Ἱερισσὸς (Ἄκανθος), ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ ὅστις ἐνώνει τὴν Ἀκτὴν μὲ τὴν ἡπειρον, καὶ τὸ πρὸς Β. τῆς χερσονήσου Κασσάνδρας (ἧς οἱ κάτοικοι κατεσφάγησαν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως) χωρίον Κασσανδρεινόν, γνωστὸν διότι αὐτοῦ πλησίον ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Ποτίδαια (κατόπιν Κασσανδρεία, ὅθεν καὶ μητροπολίτης Κασσανδρείας) ἀποικία τῶν Κορινθίων, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τῷ 429 π. Χ. Αὐτοῦ πλησίον, ἔνθα σώζονται ἐρείπια παλαιοῦ τείχους (Πόρταις τῆς Κασσάνδρας), οἰκοδομηθέντος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τῷ 431, ὠρυζαν οἱ Ἕλληνες τάφρον τῷ 1821. Εἰς δὲ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην *Πρόβ.λακα*, ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ Ἐθωρ, σώζονται τὰ ἔχνη τῆς διώρυγος τοῦ Ξέρξου. Ἄλλαι ἄξιαι λόγου πόλεις ἐνταῦθα ἦσαν· ἡ Σκιώρη (Ἄθετος) εἰς τὴν Παλλήνην. — ἡ Ὀλυνθος (Ἁγίος Μάμας), ἐπὶ τοῦ Τορωναίου κόλπου, καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, τῷ 348 π. Χ. — *Τορώνη*, εἰς τὰ νότια τῆς χερσονήσου Σιθωνίας, ὁπόθεν ὠνομάσθη ὁ Τορωναῖος κόλπος. Πλησίον ταύτης κεῖται ὁ Κωφὸς λιμὴν, ὁ καὶ μόνος ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ. — *Σίγγρος*, εἰς τὴν Σιθωνίαν, ΒΑ. τῆς Τορώνης, ὁπόθεν ὠνομάσθη ὁ Σιγγριτικὸς κόλπος. Τανῦν καλεῖται Σικυά. Εἰς ταύτην ἐπολέμησε τῷ 1855 ὁ Τσάμης Καρατάσος. — *Χαλκίς*, ΒΑ. τῆς Ὀλύνθου. Αὕτη ἐδέχθη τοὺς Ποτιδαιάτας,

ἀφοῦ ἡ πόλις αὐτῶν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — Στάγαιρα (Λυμπιάδα), ΒΑ. τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, πατρίς τοῦ μεγίστου τῶν φιλοσόφων Ἀριστοτέλους. — Ἐμπολι, τὸ πάλαι Ἀμφίπολις, εἰς τὴν Ἡδωνίδα ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος, εἰς τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του, μετὰ χρυσωρυχείων εἰς τὰ πλησιόχωρα. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Σπαρτιάται ἤρπασαν αὐτὴν ἐκ τῶν Ἀθηναίων τῷ 424 π. Χ., ὁ δὲ ἱστορικὸς Θουκυδίδης μὴ προφθάσας νὰ δώσῃ βοήθειαν ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — Κορτέσσα, τὸ πάλαι Ἡῶρ, ἐπίνειον τῆς Ἀμφιπολεως.

ΣΗΜ. Ἡ Χαλκιδικὴ χερσὸνῆσος ἔχει θειοῦχα λουτρὰ ἐγγὺς τοῦ χωρίου Ταγαρτηκίου. Τὸ πάλαι εἶχε 32 πόλεις.

3. ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ ΑΛΒΑΝΙΑ

[Ἡ Ἡπειρος μετὰ τῆς Ἀλβανίας, ἦτοι Νέας

Ἡπείρου, ἔχει 750 □ Μ. καὶ 2,100,000 Κ., ὧν 1,200,000 εἶνε χριστιανοὶ καὶ 400,000 Ἕλληνες].

Ἡ Ἡπειρος κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θεσσαλίας, διεσχισμένη ὑπὸ βράχων ἀποκρήμνων καὶ ὑδάτων σκοτεινοῦ χρώματος, μάλιστα εἰς τὰ παράλια. Καὶ ὅρη μὲν ἄξια λόγου ἔχει πρὸς Α. τὸν Πίνδον, περὶ τὸ κέντρον τὸν Τόμαρον, πρὸς Ν. τὸ Μακρυτόρος, καὶ πρὸς Δ. τὰ Κεραύρια· πεδιάδας δὲ τὴν τῆς Ἀρτης καὶ τὴν τοῦ Φαρρίου, διαρρεομένην ὑπὸ τοῦ Ἀχέροντος· καὶ ποταμοὺς τὸν Ἀψόν, Ἀῶν, Καλάμαρ, Κωκυτὸν καὶ Ἀχέροντα, χυνομένους εἰς τὸν Ἀδρίαν καὶ τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ἔτι δὲ τὸν Ἀραχθόν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον.

Κατωκεῖτο δὲ τὸ πάλαι ἡ Ἡπειρος ὑπὸ πολλῶν λαῶν

ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων, ἕως οὗ τοὺς ἤνωσεν ὁ Πύρρος εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 3^{ου} αἰῶνος π. Χ. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μόλις κατώρθωσαν νὰ τοὺς δαμάσωσι, καύσαντες 70 πόλεις καὶ πωλήσαντες δούλους 150 χιλ. Ἡπειρωτῶν. Ἦσαν δὲ φημισμένοι μάλιστα διὰ τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας οἱ ἵπποι τῆς Ἡπείρου· ἐπήνουν ὡσαύτως τὴν ἰσχύν καὶ τὸ ἄτρομον τῶν κυνῶν τῆς χώρας τῶν Μολοσσῶν. Τανῦν δ' οἱ κάτοικοι εἶνε Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοί, καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Τοῦρκοι εἶνε καταγωγῆς Ἑλληνικῆς. Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀρματωλῶν ἐμαρτύρησαν οἱ Κατσαρτωγαῖοι, ἔστησε δὲ τὴν ἑδραν αὐτοῦ ὁ περιβόητος Ἀλέπασσας Τεπελερλής.

Διήρουν δὲ τὴν Ἡπειρον τὸ πάλαι εἰς τέσσαρα μέρη· 1) τὴν *Χαορίαν* εἰς τὰ βορειοδυτικὰ παρὰ τὴν θάλασσαν· 2) τὴν *Θεσπρωτίαν*, εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ· 3) τὴν *Μολοσσίδα*, εἰς τὸ κέντρον· καὶ 4) τὴν *Ἀθαμανίαν* (ἀνήκουσαν νῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα) πρὸς τὰ ΝΑ. Τὸ δὲ μέρος τῆς Θεσπρωτίας τὸ κείμενον πρὸς Β. τοῦ Θυάμιδος ἐκάλουν *Κεστρίνην*. Αἱ Ἀθαμᾶνες ἐγένοντο γνωστοὶ διὰ τοὺς πολέμους, οὓς ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Μακεδόνων καὶ Αἰτωλῶν ἠγωνίσθησαν κατὰ τῆς Ῥώμης, ἐκτείναντες ἐπὶ τινα χρόνον τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν κατὰ μῆκος τοῦ Πίνδου μέχρι τῆς λίμνης Λυχνίτιδος.

Πόλεις δ' εἰς τὴν Ἡπειρον ἔχουσαι ἀπανταχοῦ ἑλληνικά καὶ ἀλληλοδιδακτικά σχολεῖα, ἀξιώσημειοι εἶνε·

Ἰωάννινα, πατρὶς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους *Ζωσιμαδῶν* καὶ *Καπλιδῶν*, τῶν δαπανησάντων τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν πρὸς ἑκδοσιν ἐθνωφελῶν βιβλίων καὶ σύστασιν σχολείων. Ἐχει δ' ἡ πόλις αὕτη περίπου 30,000 Κ. καὶ Γυμνάσιον Ἑλληνικόν, κειμένη ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει νησίδιον, ἔχον μοναστή-

ριον καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀνακτόρου τοῦ πολυθρῦλῆτος Ἀλήπασσα. ΝΔ. δὲ τῆς λίμνης ταύτης ἦτο τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης, ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία. Ἐνταῦθα δ' εἰς τὸ πλησίον δάσος προεπήτευσον αἱ δρυὲς κατὰ τοὺς μύθους. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων κεῖνται τὰ 46 ὄρεινὰ Ζαγοροχώρια, ἔχοντα περὶ τὰς 28,000 Κ. καὶ ὀνομαστὰ διὰ τὴν εὐφύαν τῶν κατοίκων εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸ ἐμπόριον. Γνωστότερον τῶν χωρίων εἶνε τὸ Τσεπέλοβορ (1,000 Κ.). — Εἰς τὸ Ζαγόριον εὐρίσκεται τὸ ἀξιοθέατον χάσμα Βίκος ἔχων 4 ὥρων μῆκος καὶ 500 ὀργυῶν βάθος, περιέχον δὲ σπήλαια τρομακτικὰ καὶ πυραμίδας φυσικὰς οὐρανομήκεις, δένδρα ὑψηλά, δορκάδας καὶ ἀλώπεκας. Ἐνιαχοῦ δ' εἰς τὸ Ζαγόρι εἶνε καὶ κάπροι. — Μέτσοβορ, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Θεσσαλίαν διὰ τοῦ Πίνδου διόδου, μετὰ 7,000 Κ. — Ἀργυροκάστρον (Ἀργυρίνη Ἀντιγόνεια), ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. — Πρεμετή, ΒΑ. μετὰ 5,000 Κ. — Δέλιβορ, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 6,000 Κ. Βορειότερα δέ, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, κατοικοῦσιν ἐπὶ τῶν Ἀκροκεραυνίων οἱ Χειμαριῶται, ὀνομασθέντες οὕτως ἐκ τῆς κώμης Χειμάρας (πρὸς Β. τοῦ παλαιοῦ Χειμερίου). — Παραμυθία, ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἄνωθεν τῆς πεδιάδος τοῦ Φαναρίου, πρωτεύουσα τῶν Ἀλβανῶν Τσάμηδων. — Πάργα (πρὸς νότον τῆς παλαιᾶς Τορόνης) ἐπὶ ποταμοῦ παραθαλασίου ἀπέναντι τῶν Παξῶν. Ταύτην οἱ Ἀγγλοὶ ἐπώλησαν ἄλλοτε ἀντὶ χρημάτων εἰς τὸν Ἀλήπασσαν. — Εἰς δὲ τὰ ΝΑ. τῆς Πάργας κεῖται ἡ μυθώδης λίμνη Ἀχερουσία καὶ ὁ ποταμὸς Ἀχέρων, ῥέων πλησίον τοῦ Σουλίου, ΝΔ. τῆς Παραμυθίας. Εἶνε δὲ τὸ ὄρεινόν Σοῦλι πατρὶς τῶν Τζαβελλαίων καὶ Μποτσαραίων καὶ πλῆρες δόξης διὰ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ἀν-

δρεϊάν καὶ φιλοπατρίαν ἣν ἔδειξεν εἰς τοὺς αἵματηροὺς κατὰ τοῦ Ἀλῆπασσα ἀγῶνας. — Εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀχέροντος ἔκειτο τὸ πάλαι ὁ λιμὴν *Γλυκὺς*, ὅθεν καὶ τανῦν ὁ ποταμὸς *Γλυκὺς* καλεῖται. — *Βουθρωτόν* (Βουτρίντο), ἀπέναντι τῆς Κερκύρας, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς Θεσπρωτίας, εἰς τὸ στόμα τοῦ μικροῦ ποταμοῦ *Ξάνθου* (Παύλα). Περὶ τῆς Ἀμβρακίας (Ἄρτας) ἰδὲ εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος. — *Πρέβεζα* (πλησίον τῆς ὁποίας ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ *Νικόπολις*, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην), εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, μετὰ σχολείου Ἑλληνικοῦ καὶ 8,000 Κ.

Πρὸς Β. τῆς Ἡπείρου κεῖται ἡ **Ἀλβανία**, ἥτοι *Νέα Ἡπειρος*, ἔχουσα ΒΑ. τὸ ὄρος *Σκάρδον* καὶ ποταμὸν τὸν *Δρίλωνα*. Κατόικουν δ' ἐνταῦθα τὸ πάλαι οἱ *Παρθηνοί*, οἱ *Ταυλάντιοι*, οἱ *Δασσαρήτιοι*, οἱ *Περέσται* καὶ οἱ Ἀτιντᾶνες εἰς τὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας. Τανῦν δ' οἱ Ἀλβανοὶ διαιροῦνται εἰς *Γκέγκηδες*, εἰς τὰ βορειότερα, *Τόσκηδες*, πρὸς τὰ νότια, *Τσάμηδες* κατοικοῦντας τὰ παράλια καὶ *Λιάπηδες*, εἰς τὰ μεσόγεια ὀρεινά. Ἐκ τῶν Τόσκηδων 122,000, οἱ καλούμενοι *Μιρδῖται* εἶνε καθολικοὶ Χριστιανοί, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε Μουσουλμᾶνοι (365,000) ἢ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ (63,000). Εἶνε δ' οἱ Ἀλβανοὶ πιθανώτατα οἱ ἀρχαῖοι Ἰλλυριοὶ καὶ Πελασγοί, λαλοῦσι γλῶσσαν ἀδελφὴν τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ ἔχουσι τὰ αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ἥθη καὶ ἔθιμα.

Πόλεις δὲ μάλιστα λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα εἶνε·

Δυλὼν, πρὸς Β. τῶν Ἀκροκεραυνίων, παράλιος μετὰ 6,000 Κ., ὁπόθεν τὸ πάλαι διέβαινον εἰς τὴν Ἰταλίαν. — *Βεράτιον*, πόλις μεσόγειος ἐπὶ τοῦ Ἀψου ποταμοῦ, μετὰ 10,000 Κ. — *Ἐλβασάρ*, βορειότερα, πόλις μεσόγειος μετὰ 12,000 Κ. καὶ σχολεῖον Ἑλληνικοῦ. — *Δυρ-*

ράχιον (Δουράτσο), πόλις πανῶν ὀχυρά, εὐλίμενος καὶ ἡ μάλιστα ἐμπορικὴ τῆς Ἀλβανίας· ἔχει δὲ 10,000 K. καὶ σχολεῖον Ἑλληνικόν. Τὸ πάλαι ἦτο ἀποικία τῶν Κερκυραίων, οἵτινες τὴν ὠνόμαζον Ἐπίδαμνον. Ἐφοίτων δ' ἐνταῦθα πολὺ οἱ πλείοντες τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ ὁ Κικέρων διέτριψεν ἐδῶ ἐπὶ τινα χρόνον, ὅτε ἦτο ἐξόριστος. — *Πόλλινα*, Ἀπολλωνία τὸ πάλαι. Ἐνταῦθα ὁ Ὀκτάβιος ἐσπούδαζεν, ὅτε ἐφονεύθη ὁ Καῖσαρ. — *Σκόδρα* πρὸς Β. τοῦ Δρίλωνος, πρωτεύουσα τῆς ἰδίας Ἀλβανίας, ἦτοι τῆς Ἄνω, ἔχουσα 35,000 K. καὶ χυτήρια Ἀλβανικῶν ὀπλῶν. — *Πρισρένη* πρὸς Β. μετὰ 26 χιλ. K., πόλις μεσόγειος ὀχυρά. — *Κρόια*, ὅχι μακρὰν τοῦ Δυρραχίου, ἡ ἄλλοτε καθέδρα τοῦ Γεωργίου ἸΚαστρι. ὧτου ἡ Σκεντέρβη. — *Ἀρτίβαρι*, πόλις ἐμπορικὴ καὶ παράλιος, ἀνήκουσα νῦν εἰς τοὺς Μαυροβουνίους.

4. ΒΟΣΝΙΑ

(Τὸ πάλαι μέρος τῆς Ἰλλυρίας).

[1,268 □ M. μετὰ 1,220,000 K.].

Ἡ Βοσνία, ἡ Ἐρζεγοβίνη καὶ τὸ Νοβιπαζάρ εἶνε κατεληγμένα καὶ διοικιοῦνται ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. Ὅρη δ' ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Δ. αἱ Διναρικαὶ Ἀλπεις, πεταμοὶ δὲ τὰ εἰς τὸν Σαῦον χυνόμενα παραπόταμα. Πόλεις δὲ εἰς μὲν τὴν Ἐρζεγοβίνην εἶνε ἡ Μοστάρη παρὰ τὸν Νάρωα, ἔχουσα 16,000 K., καὶ τὸ ὀχυρὸν Τρέβινον, ἔδρα ἐπισκόπου δυτικοῦ· εἰς δὲ τὴν Βοσνίαν τὸ βιομήχανον καὶ ὀχυρὸν Βοσνιανόπολιν ἢ Σεράγεβο μετὰ 65,000 K., τὸ ὀχυρὸν Τραβνίκον (10,000) καὶ πρὸς Β. ἡ Βαρναλούκα (20,000 K.). Εἰς δὲ τὰ σύνορα τῆς Σερβίας· τὸ Σκόδρινον μετὰ 12,000 K. καὶ τὸ Νοβιπαζάρ.

5. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

("Άλλοτε Κάτω Μοισία).

[1266 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ.,

ἐν οἷς 150,000 Ἑλληνες].

Ἡ Βουλγαρία ἡγεμόνα ἔχει τὸν ἐκ τοῦ Βαττεμβεργίου οἴκου τῆς Ἑσσης Ἀλέξανδρον τὸν Α΄, κεῖται δὲ μετὰ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ κάτω Δουνάβεως, ἔχουσα στρατὸν 36 χιλ. ἀνδρῶν· καὶ εἶνε μὲν ὠραία καὶ γόνιμος, ἀλλὰ γεωργεῖται κακῶς. Καὶ καθέδρα μὲν τοῦ ἡγεμόνος εἶνε ἡ Σοφία ΝΔ. μετὰ 30,000 Κ. εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ Αἴμου· ἄλλαι δὲ πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε· Πλέθρα, περιβόητος διὰ τὴν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον (1877—8) πολιορκίαν· Σούμλα, μετὰ 60,000 Κ., εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ Αἴμου καὶ ἐπὶ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁδοῦ, σπουδαιοτάτη στρατιωτικὴ θέσις. — Τύρναβος (ἡ Βουλγαρικὴ), ἐπὶ βράχου κτισμένη, πρὸς Δ. τῆς Σούμλας, μετὰ 15,000 Κ. — Βάρνα (Ὁδησσὸς τὸ πάλαι), εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, μετὰ 20,000 Κ., ἐν οἷς ὑπάρχουσι πλεῖστοι Ἑλληνες. Εἰς δὲ τὰ βόρεια σύνορα καὶ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως κεῖνται αἱ ὀχυραὶ πόλεις· Νικόπολις, Σίστοβορ, Ρουστούκιον (30,000) καὶ Σιλίστρια (30,000 Κ.), ἔτι δὲ τὸ Βιδδίνιον πρὸς Δ., μετὰ 25,000 Κ.

6. ΚΡΗΤΗ

[156 □ Μ. καὶ 300,000 Κ.]

Τὴν νῆσον ταύτην διασχίζει ἐκ Δ. πρὸς Ἀν. σειρὰ ὄρεων, ὧν γνωστότερα εἶνε τὰ Λευκὰ (8,100 π.) πρὸς Δ., ἐπὶ τῶν ὁποίων κατοικοῦσιν οἱ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν Τούρκων διατελέσαντες Σφακιανοί, ἡ Ἰδη (8,060 π.),

εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἔκειτο ὁ οὐδέποτε ὑπάρξας *Λαβύρινθος*, καὶ ἡ *Δίκτη* (Λασιθί.) πρὸς Ἀν. (7,800 π.). Καὶ πεδιάς μὲν αὐτόθι λόγου ἄξια εἶνε ἡ τῆς *Μεσσαράς* (10 Μ.) πρὸς Α., ποταμοὶ δὲ μᾶλλον γνωστοὶ ὁ *Ίαρδαρος* (Πλατανιάς 5 Μ. μακρὸς), ὅχι μακρὰν τῶν Χανίων, ἔνθα ἐναυάγησεν ὁ Μενέλαος, καὶ ὁ *Αθηαῖος* (Ἀναποδάρης, 25 Μ. μακρὸς), διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς Μεσσαράς, καὶ χυνόμενος εἰς τὸ Λιβυκὸν πέλαγος.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τὴν Κρήτην ἐπήγουν πολὺ οἱ παλαιοὶ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πυκνὸν πληθυσμόν, ἀφοῦ ἤδη ὁ Ὅμηρος τὴν ἐπονομάζει *ἐκατόμπολιν*. Κατωκλήθη δὲ κατ' ἀρχὰς αὕτη ὑπὸ τῶν *Τελχίνων*, οἵτινες εἰσέγαγον ἐνταῦθα τοῦ Διὸς τὴν λατρείαν· κατόπιν ἦλθον οἱ *Κουρήτες*. *Μίτω*ς δέ, ὁ διασημότατος τῶν Κρητῶν βασιλέων, τοσοῦτον ἐτιμήθη διὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ σοφίαν, ὥστε οἱ ποιηταὶ λέγουσιν ὅτι μετὰ θάνατον ἔγεινε κριτὴς τῶν νεκρῶν εἰς τὸν Ἀδην. *Μίτω*ς δὲ ὁ Β', ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, ἐξέτεινε τὴν κυριαρχίαν τῆς Κρήτης ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ πολλῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Τὸ δὲ πολίτευμα τῶν Κρητικῶν πόλεων ὠμοίαζε πρὸς τὸ τῆς Σπάρτης, πλὴν ὅτι οἱ Κρηῖτες κατήργησαν τὴν βασιλείαν ὀλίγον μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Διηροῦντο δ' ὡσαύτως εἰς *ελευθέρους* πολίτας, ἔχοντας πάντα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, *περιοίκους*, πληρώνοντας φόρους, καὶ *πολυαρίθμους δούλους* (μνῶτας). Ὅπως καὶ εἰς τὴν Σπάρτην, ἡ δίαίτα ἦτον ἀπλὴ καὶ ὑπὸ νόμων ὠρισμένη, ἥσθιον δ' ὡσαύτως οἱ ἄνδρες εἰς κοινὰ συσσίτια (φειδίτια). Ἦσαν δ' οἱ Κρηῖτες λαὸς ἐργατικὸς καὶ ἀνδρείος, ὑπηρετοῦντες πανταχοῦ ὡς μισθωτοὶ τοξόται καὶ σφενδονῆται. Λέγεται δ' ὅτι οἱ Κουρή-

τες ἐφεῦρον τὸν 16^{ον} αἰῶνα π. Χ. ἐν Κρήτῃ τὴν τέχνην τοῦ ἐξάγειν καὶ ἐργάζεσθαι τὸν σίδηρον. Τὸ δὲ κλίμα τοσοῦτον εἶνε λαμπρόν, ὥστε οἱ παλαιοὶ ἔπεμπον αὐτόσε τοὺς ἀναρρωνύοντας.

Ἡ Κρήτη τανῦν διαιρεῖται εἰς πέντε διοικήσεις· 1) τὴν τῶν *Χαρίων*, περιλαμβάνουσιν τὴν Κίσσαμον, τὸ Σέλινον καὶ τὴν Κυδωνίαν. Ἐνταῦθα πόλις ἀξία λόγου εἶνε τὰ *Χαρία*, τὸ πάλαι Κυδωνία, ἔνθα ἐδρεύει ὁ διοικητής, πόλις ἐμπορική, ἔχουσα Γυμνάσιον Ἑλλην., Ἐφετεῖον, Πρωτοδικεῖον καὶ σπουδαιότατον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς, μάλιστα ἐλαίου. Εἶναι δὲ φρούριον Ἑνετικὸν καὶ ἔχει 15,000 Κ.· 2) τὴν διοίκησιν τῶν *Σφακίων*, περιλαμβάνουσιν τὰ Σφακία, τὸν Ἀποκώρωνα καὶ τὸν Ἀγιον Βασίλειον. Ἐνταῦθα κομὸπολις ἀξία λόγου εἶνε ὁ *Βάμος*, ἔχων περὶ τὰς 3,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον τῷ 1866 ἐνίκησαν λαμπρὰν νίκην οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὰς *Βρύσεις*. 3) τὴν διοίκησιν τῆς *Ριθυμίας*, περιλαμβάνουσιν τὸ Ῥέθερνον, τὸ Ἀμάριον καὶ τὸ Αὐλοπόταμον. Ἐδῶ ἀξιόλογος πόλις εἶνε ἡ *Ριθυμία* (φρούριον)· ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον καὶ 10,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, διάσημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1866 ὀλοκαύτωσιν τῶν πολιορκηθέντων αὐτοῦ Χριστιανῶν· 4) τὴν διοίκησιν *Ηρακλείου*, περιλαμβάνουσιν τὸ Μαλεβούζιον, τὴν Πυργιώτισσαν, τὸ Καινούριον, τὸ Μονοφάτσιον καὶ τὸ Τέμενος, μὲ πρωτεύουσιν τὸ Ἡράκλειον, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς *Κνωσοῦ*. Τανῦν εἶνε φρούριον Ἑνετικὸν ὀχυρώτατον, ὅπερ ἐπολιορκήσαν ἐπὶ 27 ἔτη οἱ Τοῦρκοι (1669)· εἶνε δὲ ἔδρα μητροπολίτου, ἔχει Γυμνάσιον, Παρθεναγωγεῖον λαμπρόν, Πρωτοδικεῖον καὶ 25,000 Κ. Τὸ πάλαι εἰς τὴν διοίκησιν ταύτην ἦτο ἡ *Κνωσὸς* καὶ ἡ *Γόρτυρα*, πόλις ἐπιφανεστάτη, ἥς τὰ ἐρεῖ-

πια σώζονται 2 ὥρας μακρὰν τῆς Ἰδης· 5) τὴν διοίκησιν τοῦ Λασσιθίου, περιλαμβάνουσιν τὸ Λασσίθι, τὴν Πεδιάδα, τὴν Ἀρκαδίαν, τὴν Ἱεράπετρον, τὸ Μεραμπέλον καὶ τὴν Σιτείαν, μὲ πρωτεύουσιν τὴν Νεάπολιν, ἀπέχουσιν 1 1/2 ὥραν τοῦ λιμένος τοῦ Ἀγ. Νικολάου. ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον καὶ ὑπὲρ τὰς 4,000 Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε τὸ ὁροπέδιον τοῦ Λασσιθίου, ἔνθα τῷ 1868 συνεκροτήθη τριήμερος φονικὴ μάχη κατὰ τοῦ Ὁμῆρ πασσᾶ. Πρὸς δυσμὰς δὲ τοῦ Λασσιθίου σώζονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας *Λύκτου* (τανῦν *Λύττου*). Πρὸς δὲ τὸ Λιθυκὸν πέλαγος, ἀνατολικώτερον, κεῖται ἡ Ἱεράπετρος (τὸ πάλαι Ἱεράπτυνα) μὲ 5,000 Κ., καὶ πορρωτέρω εἶνε ἡ ἐπαρχία τῆς Σιτείας, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς τοῦ Ἑρωτοκρίτου *Βιτζέντζος Κορνάρος*.

Λιμένας δὲ σπουδαίους ἡ νῆσος ἔχει τὸν τῆς Σούδας (εἰς τὸν Ἀμφιμαλλικὸν κόλπον) πλησίον τῶν Χανίων, καὶ τὸν τῆς Σπίρας Λόγγας πρὸς Α. (εἰς τοὺς Διδύμους κόλπους).

Ἡ Κρήτη παράγει νῦν λαμπρὰ πορτογάλια, κάστανά, ἔλαιον πολὺ, οἶνον ἐξαίρετον, τυρὸν καὶ βαλανίδια.

Τῶν δὲ κατοίκων τὰ 3/4 εἶνε Ἕλληνες Χριστιανοί· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν γνωρίζουσιν, ὄντες καταγωγῆς Ἑλληνικῆς. ἔχει δὲ ἡ Κρήτη διοικήσιν αὐτόνομον, βουλὴν ἰδίαν, οἰκονομικὴν διαχείρισιν ἀνεξάρτητον καὶ διοικητὴν Χριστιανὸν (τὸν Φωτιάδην).

Φυλαί. Ὁρησκεῖαι. Πολίτευμα. Τὸν πληθυσμὸν τῆς ὑποτελοῦς εἰς τὸν Σουλτάνον Ἑλληνικῆς χερσονήσου, περίπου 13 ἑκατομμύρια, ἀποτελοῦσι.

1) Ἕλληνες χριστιανοί, περὶ τὰ 2,500,000 κατοικοῦντες μάλιστα τὴν Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην καὶ

τάς νήσους. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἐπιστήμονες, ἔμποροι καὶ βιομήχανοι.

2) *Σλαῦοι* χριστιανοί, ἐκτὸς κατοίκων τινῶν τῆς Βοσνίας, οἵτινες εἶνε Μωαμεθανοί. Διαιροῦνται δὲ εἰς Δυτικούς (κατοικοῦντας τὴν Βοσνίαν, Ἑρζεγοβίνην καὶ Μακεδονίαν καὶ ὄντας περίπου 1,700,000) καὶ ἀνατολικούς (Βουλγάρους, περὶ τὰ 2 ἑκατομύρια).

3) *Αλβανοὶ* (1,500,000), ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν.

4) *Ὀθωμανοὶ* (3,050,000) πιστεύοντες εἰς τὸν Μωάμεθ.

5) *Ἀρμένιοι* (περίπου 400,000), κατοικοῦντες εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις.

6) *Ἰουδαῖοι* (περίπου 100,000), πρὸ πάντων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

7) *Τσίγγανοι* (200,000), κυρίως εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Θράκην.

Καὶ ὁ μὲν *Σουλτάνος* (*Ἀβδουλ Χαμὴτ* τανῦν) ἐνώνει ἐν ἑαυτῷ ὡς ἀπεριόριστος κυριάρχης τὴν ὑπερτάτην κοσμικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξουσίαν· τὰ δὲ μέγιστα ἀξιώματα εἶνε τὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου, ὅστις εἶνε κορυφαῖος τῆς κυβερνήσεως, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν πάντας τοὺς ὑπουργούς, καὶ τὸ τοῦ *Σὲχ Οὐλ Ἰσλάμου* τοῦ πρώτου τῶν *Οὐλεμάδων*, ἥτοι δικαστῶν ἅμα καὶ ἱερέων.

Καὶ ἡ μὲν στρατιωτικὴ δύναμις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀναβαίνει πιθανῶς μετὰ τὸν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1878) εἰς 200 χιλ. ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐξ 100 ἀτμοκινήτων (ἐν οἷς 15 θωρηκτὰ) καὶ 50 ἱστιοφόρων μετὰ 2,000 πυροβόλων.

Μετὰ τὰς ὑποτελεῖς ταύτας εἰς τὸν Σουλτάνον χώρας ἔπονται αἱ ἀνεξάρτητοι ἐπικράτειαί τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἥτοι·

Β'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ

(τὸ πάλαι μέρος τῆς Δακίας.)

ἥτοι· αἱ ἠνωμέναι παραδουνάβιοι ἡγεμονίαι, Βλαχία καὶ

Μολδαβία, μετὰ τῆς Δοβρουτσας

[2,360 □ Μ. μετὰ 5 $\frac{2}{3}$ ἑκατομμ. Κ., ἐν οἷς 100 χιλ. περίπου Ἑλλήνων ἐμπορευομένων ἐνταῦθα].

Ἡ Ῥωμουνία χωρίζεται ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας διὰ τῶν *Τρανσυλβαρικῶν Ἀλπεων*· συνταγματικὸς δὲ βασιλεὺς αὐτῆς εἶνε ὁ πρίγκιψ τοῦ Ὁχενζόλλερν *Κάρολος*.

α'. ΒΛΑΧΙΑ

Διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀλούτα διαιρεῖται ἡ Βλαχία εἰς μικράν (δυτικὴν) καὶ μεγάλην (ἀνατολικήν). Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαί ἐνταῦθα εἶνε· *Βουκουρέστιον*, πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως μετὰ 220 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. — *Γιούργεβον*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἀπέχον 2 ὥρας τοῦ Βουκουρεστίου διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ οἶονεὶ ἐπίνειον αὐτοῦ, ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 12 χιλ. Κ. — *Κραγιώβα*, πρὸς Δ., εἰς τὴν μικρὰν Βλαχίαν, ἔχουσα 20 χιλ. Κ., ἀλικὰς καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον. — *Πλοϊέστη*, πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, πόλις πλουσία καὶ ἐμπορικὴ μετὰ 25 χιλ. Κ. — *Βούζιον*, ἐπὶ ὁμωνύμου ποταμοῦ, μετὰ 9 χιλ. Κ. — *Βρατλα*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 40 χιλ. Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες ἔμποροι. Κύρια δ' ἐμπορεύματα εἶνε τὰ σιτηρά. — *Ριμνίχη*, παρὰ τὸν Ἀλούταρ, ἔχουσα ἀλατωρυχεῖα. — *Καλαφάτι*, ἐμπορικὸς

τόπος παρὰ τὸν Δούναβιν πρὸς Δ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ Βουκουρέστιον συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς *Braclava*, τοῦ *Ρουστονκίου*, τῆς *Σούμλας* καὶ *Βάργας*. Ἐν γένει δὲ ἀπανταχοῦ τανῶν εἶνε σιδηροδρόμοι.

Β'. ΜΟΛΔΑΥΙΑ

Ἡ Μολδαυία διαρρέεται μὲν ὑπὸ τοῦ *Σερέτου*, χωρίζεται δὲ διὰ τοῦ *Προύθου* ἀπὸ τῆς Ῥωσικῆς Βασσαραβίας. Ἐξάγει δ' ἡ χώρα ἵππους καὶ βόας· καὶ εἶνε μὲν ἡ γῆ πολὺ γόνιμος, γεωργεῖται ὅμως κακῶς. Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαὶ αὐτόθι εἶνε· *Ἰάσιοι*, πρωτεύουσα τῆς Μολδαυίας, κειμένη πλησίον τοῦ *Προύθου*, μετὰ 90 χιλ. Κ., ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἑβραῖοι. Ἔχει δὲ καὶ πανεπιστήμιον μὲ τρεῖς σχολάς. — *Γαλάζιοι*, πρὸς Ν. μετὰ 80 χιλ. Κ. ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες, παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ *Προύθου* καὶ *Σερέτου*· εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου ἐξάγουσα ξυλικήν, ἄλας, ἔριον καὶ πετρέλαιον. — *Ισμαήλιοι*, εἰς τὸ βόρειον στόμα (τῆς *Κιλίας*, *Ἀχιλλεῖον* τὸ πάλαι) τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 26 χιλ. Κ. — *Ρωμάρν*, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαύου καὶ *Σερέτου*. — *Οκνα*, ἔχουσα μεταλεῖα πετρελαίου καὶ ἀλατωρυχεῖα. — *Φοξάρη*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας, μετὰ 20 χιλ. Κ.

Γ'. ΔΟΒΡΟΥΤΣΑ

Αὕτη κεῖται μετὰ τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς Μάυρης Θαλάσσης· πόλεις δ' ἔχει τὴν *Τούλτσαν*, λιμένα τοῦ Δουνάβεως, καὶ τὴν *Μαργαλιαν*, παρὰ τὴν Μάυρην Θάλασσαν.

ΣΗΜ. Οἱ Ῥωμοῦνοι ὁμιλοῦσι γλῶσσαν καταγομένην ἐκ τῆς Λατινικῆς, ἔχουσι δὲ στρατὸν λόγου ἄξιον (ἐν εἰρήνῃ 45 χιλ.).

Γ'. ΒΑΣΙΑΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

("Ανω Μοισία).

[900 □ Μ. μετὰ 1,700,000 Κ.].

Πόλεις ἡ Σερβία λόγου ἀξίας ἔχει· τὸ ἰσχυρὸν *Βελιγγραδίον* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ Σαύου, μετὰ 30 χιλ. Κ., καθέδραν τοῦ βασιλέως. Καταβαίνοντες δὲ τὸν Δούναβιν ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίσης ὀχυρὰν *Σεμενδρίαν* μετὰ 12 χιλ. Κ. καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὴν *Κραγουγεβάτσην* μετὰ 5 χιλ. Κ., χυτηρίου κανονίων καὶ ὀπλοθήκης. Ἄλλαι πόλεις εἶνε ἡ *Νύσσα* ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν Μοράβαν χυνομένου *Νυσσάβα* μετὰ 20 χιλ. Κ., καὶ ἡ *Ὀχίτσα* εἰς τὰ δυτικὰ μετὰ 7 χιλ. Κ.

Ἡ Τουρκία ἐλάμβανε παρὰ τῆς Σερβίας μόνον φόρον τινὰ (περὶ τὰς 500 χιλ. φράγκων)· τῷ δὲ 1867 κατέλιπε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατηρεῖν φρουρὰν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Βελιγγραδίου. Νῦν δὲ λαβοῦσα μέρος εἰς τὸν πόλεμον τῶν Ῥώσων πρὸς τοὺς Τούρκους (1878) ἔγεινεν ἀνεξάρτητος. Βασιλεὺς τῆς Σερβίας εἶνε ὁ φιλέλλην Μιλόνοϋ ὁ Α΄. (Ὁδρένοβιτς).

Δ'. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

(Μέρος τῆς Ἰλλυρίας).

[164 □ Μ. μετὰ 240,000 Κ.].

Το *Μαυροβούριον* (Μοντενέγρο) καίται πρὸς Β. τῆς Ἀλβανίας, διήκον μέχρι τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Ν.

Οἱ Μαυροβουνῖοι εἶνε λαὸς πολεμικός, Σλαβικῆς καταγωγῆς καὶ ὀρθόδοξος τὴν θρησκείαν. Ἀρχεὶ δὲ τοῦ Μαυροβουνίου ὡς ἡγεμὼν ἀπόλυτος ὁ φιλελληνικώτατος

Νικόλαος (Πέτροβιτς Νιέγκος) ζῶν λιτώτατα, διορίζων δὲ καὶ παύων προφορικῶς τοὺς ὑπουργούς, συμβούλους τῆς ἐπικρατείας καὶ ὑπαλλήλους. Γνωσταὶ δὲ κομπούλεις εἶνε ἡ *Κετίγγη*, 2 χιλ. π. ὑψηλὰ κειμένη, καθέδρα τοῦ ἡγεμόνος, μόλις ἔχουσα 700 Κ.· ἡ *Νιερόσση*., τόπος τῆς καταγωγῆς τοῦ κυβερνῶντος ἡγεμόνος καὶ τὸ εὐλίμενον Ἑλθωνικὸν *Δουλοῖνον*, κατ' ἀπόφασιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων δοθὲν εἰς τὸ Μαυροβούνιον τῷ 1881. — Ἄρτίβαρι, ἐπίσης ἀνῆκον πρότερον εἰς τοὺς Ἑλθωνούς.

Ε'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

[1,250 □ Μ. καὶ 2,000,000 Κ.].

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς πρὸς Β. σύνορα ἔχει ἀκανόνιστα τὰς νοτίους κλιτύας τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καὶ δευράδας τῶν Καμβουνίων (Χασίων) ὀρέων καὶ τοῦ Πίνδου, πρὸς Α. τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. τὸν ποταμὸν Ἄραχθον (τῆς Ἄρτας) καὶ τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Καὶ φυσικῶς μὲν συνίσταται ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ μέχρι τοῦ Ἀράχθου μέρους τῆς Ἡπείρου, ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰουνίου πελάγους· πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 16 νομοὺς, ὧν τρεῖς μὲν ἀνήκουσι εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον, ὁ τῆς Λαρίσσης, τῶν Τρικκάλων καὶ τῆς Ἄρτης, τρεῖς εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς) καὶ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας (Δυτικὴ Ἑλλὰς)· πέντε δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον· τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, τῆς Μεσσηνίας, Λακωνίας καὶ Ἀρκადίας· δύο δὲ εἰς τὸ Αἰγαῖον, ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ ὁ τῶν

Κυκλάδων· καὶ τρεῖς εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ὁ τῆς Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

Οἱ νομοὶ οὗτοι ὑποδιαίρουνται εἰς ἐπαρχίας, καὶ αὐτὰς πάλιν εἰς δήμους· καὶ τοὺς μὲν νομοὺς διευθύνουν νομάρχαι, διοριζόμενοι ὑπὸ τῆς Β. κυβερνήσεως, τὰς δὲ ἐπαρχίας ἐπαρχοὶ, ὡσαύτως ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως· οἱ δήμαρχοι ὅμως ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ οἱ βουλευταί, οἱ ψηφίζοντες τὰς δαπάνας τοῦ βασιλείου καὶ θέτοντες τοὺς νόμους. Τὸ ὅλον τῶν βουλευτῶν εἶνε 245.

Α'. ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΗΛΙΟΣ

[300 □ Μ. περίπου· 300,000 Κ. περίπου].

Εἰδήσεις ιστορικαί. Ἡ Θεσσαλία ὑπῆρξεν ἔδρα τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλληνικῶν φυλῶν, κατοικεῖτο δὲ ὑπὸ πολλῶν μικρῶν λαῶν, κυβερνωμένων κατ' ἀρχὰς ὑπὸ βασιλέων. Καταργηθείσης δὲ τῆς βασιλείας, αἱ διάφοροι Θεσσαλικάι δημοκραταὶ ἀπετέλεσαν ὁμοσπονδίαν, προεδρεύοντος ἄρχοντος ὑπερτάτου, καλουμένου *Ταγοῦ*. Ἡ Θεσσαλία συνεμάχησε κατόπιν μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Φιλίππου, παρεῖχε δὲ εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας τὸ ἄριστον ἵππικόν. (Καὶ τανῦν δ' οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς, *καταρχοῦντες* καλούμενοι, μεγίστην ἔχουσι φήμην). Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἦτο ἐπὶ Ὀμήρου ἡ καθ' αὐτὸν Ἑλλὰς, ἡ πατρίς τοῦ ἀνδρειοτάτου τῶν ἡρώων Ἀχιλλέως. Μεταξὺ δὲ τῶν λαῶν τῆς χώρας ταύτης οἱ κάτοικοι τοῦ Πηλίου *Κένταυροι* καὶ οἱ τῆς Ὀσσης *Λαπίθαι* κατέστησαν πολυθρύλητοι διὰ τῶν ποιητῶν τοὺς μύθους. Περιελάμβανε δὲ τὸ πάλαι ἡ Θεσσαλία τέσσαρας ἐπαρχίας· τὴν Ἑστιάωτιδα πρὸς Β. (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κατοικούντων εἰς τὸν Ὀλυμπον *Περραι-*

βῶρ), τὴν Πελασγιώτιδα καὶ Θεσσαλιώτιδα εἰς τὸ μέσον, τὴν Μαγνησίαν ΝΑ. καὶ τὴν Φθιώτιδα πρὸς Ν. Περὶ τὴν τελευταίαν ταύτην (περὶ ἧς γενήσεται λόγος εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα) κατώκουν οἱ Δόλοπες ἐπὶ τῆς Ὀθρυος, οἱ Αἰριᾶνες εἰς τὴν ἐπάνω κοιλάδα τοῦ Σπερχεῖου, καὶ οἱ Μαλιεῖς εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου.

Τανῦν ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ ἐλευθέρα Ἡπειρος περιέχει 3 νομοὺς·

1) τὸν τῆς Λαρίσσης (Πελασγιώτιδος καὶ Μαγνησίας) μετὰ 145 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε ὁ Ὀλυμπος πρὸς Β. καὶ ἡ Ὄσσα καὶ τὸ Πήλιον πρὸς Α., ποταμοὶ δὲ ὁ Πηνεῖος καὶ Ἀναυρὸς, πεδιάς ἡ τῆς Λαρίσσης, λίμναι ἡ Ἀσκορὶς (Νεζερὸς) καὶ Βοιθηΐς (Κάρλα) καὶ ἐπαρχίαι 6, ἦτοι·

1) Τῆς Λαρίσσης, μετὰ 35 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Λάρισσα (εἰς τὴν Πελασγιώτιδα), πόλις τῶν παναρχαίων Πελασγῶν μετ' ἀκροπόλεως καὶ στρατιωτικῶν χαρακωμάτων, ἔδρα δὲ μητροπόλεως. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ Πηνεῖου καὶ εἶνε πόλις ἐμπορικωτάτη καὶ κατοικία τῶν πλουσιωτάτων Ὀθωμανῶν μπέηδων. Εἶνε δὲ νῦν πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχει ἐφετεῖον, πρωτοδικεῖον, διδασκαλεῖον, γυμνάσιον καὶ 15 χιλ. Κ. — Ἀμπελᾶχια ἐπὶ τῆς Ὀσσης ὑπεράνω τῶν Τερπῶν, κωμόπολις περίφημος διὰ τὴν ἄλλοτε βιομηχανικὴν ἀκμὴν αὐτῆς μετὰ 3,500 Κ.

2) Τοῦ Βώλου (εἰς τὴν Μαγνησίαν), μετὰ 57 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι πόλεις εἶνε·

Βῶλος, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, πόλις ἐμπορικὴ καὶ ἐπίνειον τῆς ὅλης Θεσσαλίας, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Παγα-

σητικού κόλπου. Ἔχει δὲ πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, παρθεναγωγεῖον καὶ 6 χιλ. Κ. Εἶνε ἔδρα μητροπολίτου (τοῦ Δημητριάδος) καὶ συνδέεται ἤδη μετὰ τῆς πρωτευούσης τοῦ νομοῦ Λαρίσσης καὶ ἄλλων ἐνδοτέρων πόλεων διὰ σιδηροδρόμου. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ κτισθείσης Δημητριάδος (πρὸς Α.) καὶ ἀπέναντι (πρὸς Ν.) τὰ ἐρείπια τῶν Παγασῶν, ἐπινείου τῆς Ἰωλκοῦ. Αἱ Παγασαὶ ἦσαν κατόπιν ἐπίνειον τῶν Φερῶν. — Μακρυνίτσα καὶ Πορταριά, κωμοπόλεις περίφημοι ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ἡ μὲν διὰ τὴν ἐν ἔτει 1878 μάχην, ἡ δὲ διὰ τὴν φυσικὴν καλλονὴν καὶ τὰ ἄφθονα καὶ ψυχρὰ ὕδατα. Αὐτοῦ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἰωλκός (χωρίον Βῶλος τανῶν), ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πάλαι ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. — Ζαγορά, ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ Πηλίου, καὶ Μηλιαὶ περίφημοι ἄλλοτε διὰ τὰ σχολεῖά των. Παρὰ τὴν θάλασσαν δὲ καὶ τοὺς πρόποδας τῆς Ὀσσης ἦτο τὸ πάλαι ἡ Μελίβοια, ἔδρα τοῦ Φιλοκτήτου. Πολὺ δ' ἐφημίζοντο οἱ μισοὶ κύνες τῆς πόλεως ταύτης.

3) Τοῦ Τυρνάβου, μετὰ 15 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Τύρνabος, πρὸς Β. τῆς Λαρίσσης, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ Ξυδιαῖ (Τιταρησίου), πόλις νεωτέρα μετ' ἐμπορίου μετὰξξ καὶ νημάτων. Ἔχει δὲ Ἑλληνικ. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον λαμπρὸν καὶ 8,500 Κ. — Παφλάγη, ἐπὶ τῶν προπύλων τοῦ Ὀλύμπου, μετὰ 5,500 Κ., κωμόπολις περίφημος διὰ τὴν ἄλλοτε βιομηχανικὴν ἀκμὴν αὐτῆς.

4) Τῆς Ἀγνιάς, μετὰ 13 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε. Ἀγνιά, μετ' ἐμπορίου μετὰξξ, βάμβακος καὶ οἴνου, ἔτι δὲ Ἑλλην. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ 3 χιλ. Κ. περίπου.

5) Τοῦ Ἀλμυροῦ μετὰ 9 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἀλμυρός, πρὸς Ν. τοῦ Βώλου, μετὰ ἐμπορίου καπνῶν, βάμβακος καὶ γεννημάτων καὶ 4,500 Κ., συμπεριλαμβανομένων τῶν πέριξ χωρίων. Ἐνταῦθα ἦτο τὸ Κρόκιον πεδίον.

6) Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων, μετὰ 18 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Φέρσαλα (Φάρσαλος), ἔδρα τανῦν ἐπισκόπου παρὰ τὸν Ἀπιδανὸν ποταμόν, μετ' ἀκροπόλεως· εἶνε δὲ περίφημος διὰ τὴν μεταξὺ Πομπηίου καὶ Καίσαρος μάχην (48 π. Χ.). Πρὸς Α. αὐτῆς ὑψοῦνται οἱ λόφοι Κυρὸς Κεφαλαί, ἔνθα ὁ Φλαμινῖνος ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ'. τῷ 197 π. Χ. καὶ πιθανῶς πλησίον ἡ πόλις Σχοτοῦσσα. — Δομοκός (Θαυμακρί), φρούριον καὶ ἔδρα ἐπισκόπου πρὸς Β. τῆς Λαμίας μετὰ 5 χιλ. Κ., συμπεριλαμβανομένων τῶν πέριξ χωρίων.

Β'. ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ

(Ἑστιάτωτιδος).

[118,000 Κ.].

Ἐνταῦθα ὄρη εἶνε ὁ Κόζακας, παραφυὰς τοῦ Πίνδου καὶ τὰ Θεσσαλικά Ἀγραφα (ἐπὶ τοῦ Πίνδου) πρὸς Δ. καὶ τὰ Καμβούρια, πρὸς Β., πεδιάδες ἡ τῶν Τρικκάλων καὶ τῆς Καρδίτσης, ποταμὸς ὁ Πηνειός, καὶ λίμνη ἡ Ξυνρίας (Νταουκλή). Περιέχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος 3 ἐπαρχίας·

1) Τῶν Τρικκάλων, μετὰ 38 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Τρίκκαλα (Τρίκκη) παρὰ τὸν Ληθαῖον ποταμόν, μετὰ φρουρίου εἰς ὑπωρείας λόφου, καὶ ἐμπορίου πρὸ πάντων σιτηρῶν. Ἐχει δὲ πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, ἱερατι-

κὴν σχολήν, παρθεναγωγεῖον, καὶ 12 χιλ. Κ. Πρὸς Ν. αὐτῶν ἐπὶ τῆς Ἀν. πλευρᾶς τοῦ Πίνδου ἦτο ἡ πόλις *Γόμοφοι* (Κρύο Νερό), ὁπόθεν διέβαινον εἰς τὴν Ἑπειρον. — *Γαρδίχι* (Ζάρκος), πρὸς Α. τῶν Τρικκάλων, κωμόπολις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου.

2) Τῆς *Καλαμπάκας* μετὰ 21 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα κωμόπολεις λόγου ἄξιαι εἶνε.

Καλαμπάκα, γνωστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 1854 νικηφόρον τῶν Ἑλλήνων μάχην. Ἐδῶ πλησίον κεῖνται τὰ *Μετέωρα* ἀρχαῖα Βυζαντιακὰ μοναστήρια ἐπὶ ἀποτόμων βράχων, ἔνθα ἀναβαίνουνσι διὰ δικτυωτῶν πλεγμάτων σχοινίων. — *Μαλακάσι*, ἡ βορειοτάτη κώμη τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἐπὶ τῆς Α. πλευρᾶς τοῦ Πίνδου, ἔνθα ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ ὁ Πηνειός.

3) Τῆς *Καρδίτσας*, μετὰ 60 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε.

Καρδίτσα, εἰς τὴν παλαιὰν Θεσσαλιώτιδα μετὰ 5 χιλ. Κ., Ἑλλ. σχολείου, παρθεναγωγείου καὶ ἐμπορίου καπνοῦ, βάμβακος καὶ σιτηρῶν. — *Παλαμᾶς*, κωμόπολις γεωργικῆ.

Γ'. ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΗΣ

(Ἀθαμανίας).

[32,000 Κ.].

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε τὰ *Τζουμέρκα* ΒΔ. καὶ ὁ *Πίνδος* πρὸς Α., πεδιάς ἡ *Ἀμβρακικὴ* καὶ ποταμὸς ὁ *Ἀραχθός*. περιέχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος 2 ἐπαρχίας.

1) Τῆς *Ἀρτας* μετὰ 15 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε.

Ἀρτα (Ἀμβρακία), 4 ὥρας μακρὰν τῆς βορείου ἀκτῆς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ

ἔδρα μητροπολίτου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀράχθου, ἔχει πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους, περιφήμους πορτοκαλεῶνας καὶ λεμονεῶνας, καὶ περὶ τὰς 6 χιλ. Κ., πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον. — *Πέτα*, χωρίον ἐπὶ λόφου ΒΑ. τῆς Ἀρτας, ἐνθα τῷ 1822 συνεκροτήθη μάχη τῶν Τούρκων πρὸς τοὺς Ἑλλήνας, ἀποβᾶσα μάλιστα ὀλεθρία εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἐθελοντάς.

2) Τῶν *Τζουμέρκων* μετὰ 16 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Αγνάρτα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας μετὰ 6 χιλ. Κ., συμπεριλαμβανομένων τῶν πέριξ χωρίων. — *Καλαρρόται*, κωμόπολις εἰς τὰ βορειότερα, πατρίς τοῦ Κωλέτη.

ΣΗΜ. Τῆς Θεσσαλίας μέρος εἶνε καὶ ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος Ἀλασσῶνα (Ὀλοοσσών), πρὸς Β. τοῦ Τυρνάδου, μετὰ 2 χιλ. Κ., καὶ ἡ παράλιος *Κατερίνη* ὅχι μακρὰν τοῦ Ὀλύμπου, ὅθεν ἐξάγεται ξυλεία. — Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὑπῆρξεν ὁ περιφημότετος ἄρματωλὸς *Παπαθύμιος Βλαχάδας*, σπουδαίαν διαγείρας περὶ τὸ 1805 ἐπανάστασιν.

Β'. ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ

[369 □ Μ. 456,000 Κ.].

α'.) **Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.**

[116 □ Μ., 204,000 Κ.].

Ὁ Νομὸς οὗτος περιέχει 5 ἐπαρχίας, ἥτοι·

1) Τῆς Ἀττικῆς, μετὰ 135,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε ὁ *Τμηττός* (Τρελλὸς) πρὸς Α., τὸ *Περτελικόν*, περίφημον διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά του καὶ ὁ *Πάρης* (Ὀζᾶς)· πεδιάδες δὲ ἡ τῶν Ἀθηῶν, τοῦ *Μαραθῶνος* καὶ τῆς Ἐλευσίνος· καὶ ποταμοὶ ὁ *Κηφισὸς* καὶ ἡ *Ιλισσός*.

Ειδήσεις ιστορικαί. Ἡ γῆ τῆς Ἀττικῆς εἶνε λεπτή καὶ ὀρεινή· ἐντεῦθεν ὀλίγον πρὸς καλλιέργειαν ἀρμοδία. Καὶ ὅμως ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων τὴν κατέστησεν ἀρκετὰ εὐφορον, παρῆγε δ' ἀρκετὰ προϊόντα, ὧν περιφημώτατα ἦσαν αἰέλαϊαι, τὰ σῦκα (*ισχάδες*) καὶ τὸ Ὑμῆτιον μέλι.

Ἐξὼν δ' οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς σκορπισμένοι εἰς κώμας, ἕως οὗ ὁ Αἰγύπτιος Κέκροψ, ἐλθὼν περὶ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος συνώκισεν αὐτοὺς εἰς δώδεκα δήμους· ὁ δὲ Θησεὺς ἤνωσε τοὺς 12 δήμους εἰς μίαν πόλιν, θεμελιώσας οὕτω τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κόδρου (τῷ 1068 π. Χ.), οἱ Ἀθηναῖοι κατήργησαν τὴν βασιλείαν, ἐκυβερνῶντο δ' ὑπ' ἀρχόντων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνὸς ἰσοβίου, κατόπιν δ' ἐννέα ἐτησίων. Μετὰ δὲ ταῦτα κατέστησαν τοὺς Ἀθηναίους ἐνδόξους καὶ εὐδαίμονας οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος, οὓς ἐν μέρει παρεδέχθησαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, διετήρησαν δὲ καὶ οἱ νεώτεροι νομοθέται. Ἀλλ' αἱ καταχρήσεις τῆς δημοκρατίας ἔγειναν αἰτία νὰ ἀπολέσωσιν αἱ Ἀθηναὶ πάντας τοὺς καρποὺς τῆς γιγαντιαίας αὐτῶν προόδου. Ἡ δὲ κομψότης τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου ὁ πλοῦτος ἦσαν τὰ μόνα ἀγαθὰ, ἅτινα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διετήρησαν. Ἀλλ' ὅμως οἱ πολυάριθμοι ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, καλλιλογίᾳ καὶ καλλιτεχνίᾳ ἔξοχοι ἄνδρες περιεποίησαν εἰς αὐτὴν δόξαν ἀθάνατον.

Πόλεις λόγου ἄξια ἐνταῦθα εἶνε· Ἀθῆναι¹ ἐπὶ τοῦ Ἰλισσοῦ, πλησίον τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. Ἐκτίσθη δ' ὑπὸ τοῦ Κέκροπος, ὡς λέγεται, περὶ τὸ 1650 καὶ ἐξ αὐτοῦ ἡ Ἀκρόπολις ἐκαλεῖτο *Κεκροπία*. Ἡῤῥήθη δὲ κατόπιν σπουδαίως διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συνετῆς διοικήσεως, περιλαμβάνουσα τρεῖς λιμένας, τὸ Φάληρον, τὴν Μουνυχίαν καὶ τὸν Πειραιᾶ.

(1) Γεωγρ. Πλ. 37° 58', 1". Γεωγρ. Μῆχ. 21°, 23', 30".

Πολλοὶ δὲ τόποι ἐπιφανεῖς καὶ πλεῖστα καλλιτεχνικὰ μνημεῖα ἐν ταῖς παλαιαῖς Ἀθήναις, τῷ *πρυτανείῳ* τῆς σοφίας, ἀναφέρονται. Ὁ Ἀρειος πάγος, ἦτοι ὁ λόφος τοῦ Ἀρεως, ἦτο τὸ περιφημότατον ἐν τῇ ἀρχαιότητι δικαστήριον· εἰς τὸν λόφον τῆς *Πρυκός* συνεκροτοῦντο τοῦ λαοῦ αἱ συνελεύσεις· εἰς τὸν *Κεραμεικόν*, συνοικίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἔξω τῆς πόλεως μέρος (ἐσχάτως ἀνασκαφὴν ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας πλησίον τοῦ Σταθμοῦ τοῦ Σιδηροδρόμου) ἐχρησίμευσεν ὡς δημόσιος περίπατος, ἦσαν οἱ τάφοι τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. Τὸ *Λύκειον* καὶ ἡ *Ἀκαδημία* ἦσαν γυμνάσια, ὡσαύτως ἐκτὸς τῆς πόλεως· καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐγίνοντο αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, περίφημον καταστάσαν, διότι εἰς αὐτὴν ἐδίδασκεν ὁ *Πλάτων*, ἦτο μέγας κήπος, πλήρης ἐλαιῶν καὶ πλατάνων. Τὸ δὲ *Πρυτανεῖον* ἦτο κατὰ στήμα τῆς πόλεως, ἔνθα συνήρχοντο οἱ ἄρχοντες, ἐτρέφοντο δὲ δημοσίᾳ δαπάνῃ οἱ Ὀλυμπιονῆκαι καὶ οἱ τὴν πατρίδα εὐεργετήσαντες. Εἰς τὴν *Ποικίλην*, περίφημον στοάν, εἶχον ἐξεικονίσῃ τὰς νίκας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ δὲ Ὠδεῖον, ἔνθα ἐγίνοντο οἱ μουσικοὶ καὶ οἱ τῆς λυρικῆς ποιήσεως διαγωνισμοί, ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Περικλέους κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς σκηνῆς τοῦ Ξέρξου. Τὸ *Θησεῖον*, σώζεται καὶ σήμερον· τὸ δὲ *Ὀλυμπιεῖον*, ἢ *Πάρθεον* τοῦ Ἀδριανοῦ, ὑπερέβαινε κατὰ τὸ μέγεθος πάντας τοὺς ἄλλους ναοὺς τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο δὲ ἤρχισεν ὁ Πεισίστρατος καὶ ἐτελείωσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός· σώζονται δὲ καὶ σήμερον οἱ ΝΑ. κίονες. Διατηρεῖται δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος καὶ ὁ ναὸς τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς *Παρθεῶν*, ἐκ λευκοῦ Πεντελησίου μαρμάρου κατασκευασθείς· ἐντὸς αὐτοῦ ἦτο χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἀριστοῦργημα τοῦ Φειδίου. Ἐντὸς δὲ τῆς ἀκρο-

πόλεως ἦτο καὶ ἄλλο ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς χαλκοῦν καὶ τόσον ὑψηλόν, ὥστε ἡ περικεφαλαία καὶ λόγχη αὐτοῦ ἐφαίνοντο εἰς τοὺς προσπλέοντας ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου *Σουρίου*.

Μεταξὺ δὲ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν λαμπρυνάντων τὰς Ἀθήνας ἃς ἀναφέρωμεν τὸν Σόλωνα, Μιλτιάδην, Ἀριστείδην, Θεμιστοκλέα, Κίρωνα, Περικλέα, Ἀλκιβιάδην, Θουκυδίδην, Ξενοφῶντα, Σωκράτην, Πλάτωνα, Δημοσθένην, Αἰσχύλον, Σοφοκλῆ, Εὐριπίδην, Ἀριστοφάνην, Μένανδρον καὶ Φειδίαν.

Καὶ τὴν σήμερον δ' αἱ Ἀθῆναι εἶνε ἡ ὠραιότατη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα λαμπρὰ οἰκοδομήματα, οἷον τὰ Ἀνάκτορα, τὸ Παγεπιστήριον, τὴν Σιναίαν Ἀκαδημίαν, τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον καὶ τὸ Σχολεῖον τῶν Τεχνῶν, τὸ Βαρβάκειον Λύκειον, τὸ Ἀρσάκειον Παρθενάγωγεῖον, τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον κ.λ.π. Ταῦτα δὲ μετὰ τῶν κομψῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, τῶν ὠραίων πλατειῶν καὶ ὁδῶν, φωτιζομένων τὴν νύκτα διὰ φωταερίου, καθιστῶσι τὰς Ἀθήνας τὴν κομψοτάτην πόλιν τῆς Ἀνατολῆς. Πληθυσμὸν δ' ἔχει περὶ τὰς 100 χιλ. Κ. Ἐρχονται δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς νέοι φοιτῶντες εἰς τὰ διάφορα αὐτόθι ἐκπαιδευτήρια.—*Πειραιεύς*, ἐπίγειον τῶν Ἀθηνῶν, συνδεόμενος μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε δὲ ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα παντοῖα καταστήματα, οἷον κλωστήρια, χυτήρια σιδήρου, καθεκλοποιεῖα κτλ., λαμπρὸν Χρηματιστήριον, Γυμνάσιον, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἄλλα. Εἶνε δὲ καλῶς ῥυμοτομημένη καὶ ἔχει 30 χιλ. Κ.—*Ἀμαρουῖσιον* καὶ *Κηφισσία*, ὠραῖαι κατὰ τὸ θέρος διατριβαί.—*Μαραθῶν*, μεθ' ὁμωνύμου πεδιάδος, ἐνθα τῷ 490 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ περιβόητος μάχη τῶν Ἀθηναίων καὶ Πλαταιέων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἄλλη κόρη τὸ πάλαι

διάστημα ἦτο ὁ *Ραιμνὸς* (Ἑβραιόκαστρο), εἰς τὰ ΒΑ. τοῦ Μαραθῶνος, ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μετὰ ναοῦ τῆς *Νεμέσεως*. — *Ἀχαῖραι* (Μενίδι) πρὸς Β. μετὰ 3 χιλ. Κ. — *Τατοῦ* (Δικέλεια) ὠραῖον τοῦ βασιλέως χωρίον, ὅχι μακρὰν τῶν πηγῶν τοῦ Κηφισσοῦ. Τὴν Δικέλειαν κατέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. — *Ἐλευθεραὶ* (Κάζα, πρὸς Β. τῶν Κουντούρων), εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκε κατ' ἀρχάς· ἔπειτα ὅμως ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους θαυμάζουσαι τὸ ἥπιον τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν. — *Λαύριον*, χώρα καὶ ὁμώνυμον ὄρος εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα ἐξώρυκτον ἄργυρον. Καὶ τανῦν δὲ εἶνε αὐτοῦ μεταλλωρυχεῖα, ἔνθα ἐργάζονται πολλοί.

2) Τῆς *Αἰγίρης*, μετὰ 8 χιλ. Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Αἶγινα* [2 □ Μ.], περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸν ναυτιλίαν αὐτῆς. Σῶζονται ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου λιμένος καὶ ἱκανῶς διατετηρημένος ὁ ναὸς τοῦ *Παρελλήνριου Διός*. Παράγει δὲ ἐκλεκτὸν οἶνον, σῦκα καὶ ἀμύγδαλα, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν ὁμώνυμον μετὰ 3 χιλ. Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ ῥητινοφόρον νησίδιον *Ἀρχίστριον* (μετὰ 520 Κ.), *Κεχροφάλεια* τὸ πάλαι.

3) Τῆς *Μεγαρίδος*, μετὰ 19 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὰ *Κέρατα* πρὸς Α., ἔνθα πιθανῶς καθήμενος ὁ Ξέρξης ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου ἐθεάτο τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἡ *Γεράνεια* πρὸς Δ., ὁ *Κιθαιρῶν* πρὸς Β. ἡ *Κακὴ Σκάλα* (Σκειρωνίδες πέτραι) πρὸς Ν. καὶ ὁ *Ἰκάριος* (Πάταρα νῦν)· πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· *Μέγαρα*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔνθα προκόπτει ἱκανῶς ἡ δένδροφυτεῖα καὶ κτηνοτροφία, μετὰ 5 χιλ. Κ. Τὸ πάλαι ἐθεμελιώθη ὑπὸ τῶν Δωριέων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου· λιμένα δὲ εἶχε τὴν *Νίσαιαν*.

— *Ἐλευσίς*, ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος πρὸς Α. τῶν Κεράτων, κώμη παράλιος μετὰ τῶν ἑρειπίων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς *Ἀθήνητρος* καὶ *Κόρης*, ἔνθα ἐτελοῦντο τὰ *Ἐλευσίρια μυστήρια*. — *Σαλαμίς*, νῆσος πολυθρύλητος διὰ τὴν ἐν ἔτει 480 π. Χ. συμβᾶσαν ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας, μετὰ 4,600 Κ., ὧν οἱ πλεῖστοι ἄλιεῖς καὶ ὑλοτόμοι.

4) Τῶν *Θηβῶν*, μετὰ 23 χιλ. Κ.

Εἰδήσεις ιστορικαί. Ἡ *Βοιωτία*, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν αἱ *Θῆβαι*, εἶνε ἡ εὐφορωτάτη χώρα τῆς Ἑλλάδος. Ἦσαν δ' οἱ Βοιωτοὶ λαὸς γεωργικὸς, εὖρωστος καὶ πολεμικός· καὶ ἦσαν μὲν παροιμιώδης ἡ ἀγροικία αὐτῶν καὶ ἀμβλύνοια (« σὺς Βοιωτία »), ὁ *Ἐπαμεινώνδας* ὅμως, ὁ *Πίνδαρος* καὶ ὁ *Πλούταρχος*, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς μεγαλοφυεστάτους ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπετέλουν δ' αἱ πόλεις τῆς Βοιωτίας ὁμοσπονδίαν, τῆς ὁποίας ἡ συνέλευσις συνήρχετο κατ' ἔτος εἰς τὸν *Ὀρχηστόν*, ἄστος τοῦ Ποσειδῶνος, παρὰ τὴν λίμνην *Κωπαΐδα*. Εἰς δὲ τὸ πλησίον τοῦ *Ὀρχηστοῦ* ὄρος ἐκάθισεν ἡ μυθώδης *Σφίγξ*.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν τῶν *Θηβῶν* ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε· ὁ *Κιθαιρῶν* (*Ἑλατα*) πρὸς Ν. καὶ *Ἐλικῶν* πρὸς Δ., πεδιάδες ἡ *Θηβαϊκὴ* καὶ *Πλαταϊκὴ*· ποταμοὶ δὲ ὁ *Ἰσμηνός*, χυνόμενος εἰς τὴν πρὸς Β. λίμνην *Ἐλικήν*, καὶ ὁ *Ἀσωπός*, χυνόμενος πρὸς Ν. τοῦ *Εὐρίπου*· καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Θῆβαι*, παρὰ τὸν *Ἰσμηνόν*, πατρὶς τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ *Πινδάρου* καὶ τῶν στρατηγῶν *Ἐπαμεινώνδου* καὶ *Πελοπίδου*. Ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς ἐκαλεῖτο *Καδμεία* ἐκ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς πόλεως *Κάδμου*, ὅστις ἔφερεν ἐκ τῆς *Φοινίκης* τὰ γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατεστράφη δ' ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου τῷ 335 π. Χ. Τανῦν εἶνε πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα

6 χιλ. Κ., ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον. — Θεσπιαί πρὸς Δ., μικρὰ κόμη γνωστὴ τὸ πάλαι, καθότι 700 Θεσπιεῖς συναπέθανον μετὰ τοῦ Λεωνίδου ἐν Θερμοπύλαις. Ἐνταῦθα ἦτο ἡ πολυθρύλητος εἰς τοὺς μύθους πηγὴ τοῦ *Ναρκίσσου* καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑρωτος, ἀριστούργημα τοῦ Πραξιτέλους. — *Λεύκτρα*, ΝΑ. τῶν Θεσπιῶν, ἐνθα ὁ Σπαρτιάτης Κλεόμβροτος ἐνίκηθη καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Θηβαίων, στρατηγουμένων ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου, τῷ 371 π. Χ. — *Πλαταιαὶ* (Κόκλα), ΝΑ. τῶν Λεύκτρων παρὰ τὸν Κιθαιρῶνα. Ἐνταῦθα τῷ 479 ὁ Πausanίας καὶ Ἀριστείδης κατενίκησαν τὸν Μαρδόνιον. — *Σχηματάρι*, χωρίον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ *Τανάγρα*, πρὸς Α. τῶν Θηβῶν καὶ παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμόν, ἐνθα τῷ 455 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ Σπαρτιάται τοὺς Ἀθηναίους. — *Ἀρθηδῶν* (Λωκίσι νῦν), περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸν οἶνόν της, πλησίον τοῦ Εὐρίπου. Ἐδῶ θὰ ἐξαχθῶσι τὰ ὕδατα τῆς ξηρανομένης Κωπαίδος. — *Ἀνλῖς*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, ὁπόθεν οἱ Ἕλληνες ἐστράτευσαν πρὸς τὴν Τροίαν. — *Δήλιον* (Δήλεσι) ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, πρὸς Β. τῆς Τανάγρας, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 424 π. Χ. μάχην, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ὁ δὲ Σωκράτης ἔσωσε τὸν Εενοφῶντα.

5) Τῆς *Λεβαθείας*, μετὰ 19 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Ἐλικὼν* πρὸς Ν. καὶ ὁ *Παργασός* πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ *Λεβαδική*, ποταμὸς ὁ *Κηφισσός*, καὶ λίμνη ἡ μεγάλη *Κωπαῖς* [9 □ Μ.]. πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· *Λεβάδεια*, περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν μαντεῖον τοῦ *Τροφωρίου*, νῦν δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας παρὰ τὴν Κωπαῖδα μετὰ 5 χιλ. Κ., ἀσχολουμένων περὶ τὸ ἐμπόριον, τὴν βαμβακοφυτείαν

καὶ νηματοουργίαν. — Κορώρεια, ΝΔ. τῆς Κωπαΐδος, περιφέρημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Ἀγησιλάου κατὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ Ἀθηναίων (394 π. Χ.). Ἐνταῦθα ἐπανηγυρίζοντο τὰ Παμβοιώτια. — Ἀλάρτος (ἐρείπια τανῦν) πρὸς Ν. τῆς Κωπαΐδος. Ἐνταῦθα ἐφρονεύθη ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος, τῷ 395 π. Χ. — Χαιρώρεια (Κάπραινα), πρὸς Β. τῆς Λεβαδείας, κώμη τανῦν, τὸ δὲ πάλαι διάσημος ὡς πατρίς τοῦ Πλουτάρχου καὶ διὰ τὴν αὐτόθι συγκροτηθεῖσαν μάχην τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, τῷ 338 π. Χ. — Ἀράχωβα, εἰς τὰς πρὸς Ν. ὑπορείας τοῦ Παρνασοῦ, ἔνθα ὁ Καραϊσκάκης, κατατροπώσας τοὺς Τούρκους, ἔστησε πυραμίδα κεφαλῶν ἐχθρικών. Παράγει οἶνους ἀξιολόγους, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 3 χιλ. Κ. — Δαύλια (Δαυλῖς), πρὸς Β. ἐπὶ τῆς ὑπορείας τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,000 Κ. Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μύθους ἡ Πρόκνη μετεμορφώθη εἰς χελιδόνα καὶ ἡ Φιλομήλα εἰς ἀηδόνα. — Δίστομον, ΝΔ. τῆς Χαιρωνείας, ἔνθα τῷ 1827 πεντακόσιοι Σουλιῶται ἐνίκησαν 2,500 Τούρκους. — Σκριποῦ, παρὰ τὴν Κωπαΐδα, ὁ παλαιὸς Ὀρχομενὸς τῶν πλουσίων Μινυῶν. Ἐνταῦθα ἦτο ὁ τάφος τοῦ Ἡσιόδου. — Ἀσκρα (Νεῖδ χωριό), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἐλικῶνος, πατρίς τοῦ Ἡσιόδου.

β'.) Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος.

[111,67 □ Μ., 129,0000 Κ.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας· ἦτοι·

1) τῆς Φθιώτιδος, μετὰ 53 χιλ. Κ.

ΣΗΜ. Τὰς ἱστορικὰς εἰδήσεις βλέπε εἰς τὴν Θεσσαλίαν, Σελ. 136.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε· ἡ Ὄθρυς πρὸς Β., ἡ Οὔτη πρὸς Ν. καὶ ὁ Τυμφρηστός πρὸς Δ., πεδία δὲ ἡ

Λαμιακή, ποταμὸς ὁ *Σπερχειὸς* καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι· *Λαμία*, παρὰ τὸν *Σπερχεῖον* ποταμὸν, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ· ἔχει δὲ ἀκρόπολιν (*Ἀκρολαμία*), λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτοὺς ὁδοὺς μέχρι *Στυλίδος* καὶ *Ὑπάτης* καὶ περὶ τὰς 7 χιλ. K., παράγει δὲ καπνὸν ἐκλεκτόν. Ἐν αὐτῇ τὸ πάλαι ἐπολιορκήθη ὁ *Ἀρτίπατρος* μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. — *Ὑπάτη*, μετὰ 2 χιλ. K., ὄρεινὸν χωρίον πρὸς Δ. τῆς *Λαμίας*. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὰ θειοῦχα θερμὰ λουτρὰ τῆς *Ὑπάτης*. — *Στυλὶς* (*Φάλαρα*) πρὸς Α., ἐπίνειον τῆς *Λαμίας* εἰς τὸν *Μαλιακὸν κόλπον*, ἔχον νηματοποιεῖον καὶ 2 χιλ. K. — *Γαρδίκι*, πρὸς Α. τῆς *Στυλίδος*, μικρὸν χωρίον πλησίον τῆς ἀρχαίας *Κρεμαστῆς Λαρίσσης*, τῆς ὁποίας σώζονται τὰ τείχη. — *Σούρπη*, μετὰ 1,500 K., πρὸς τὸ μέρος τοῦ *Παγασσητικοῦ κόλπου*, παράγουσα καπνὸν ἐκλεκτόν. — *Νέα Μιρζέλα* ΒΑ., παράλιον καὶ ναυτικὸν χωρίον μετὰ 1,000 K.

Ἄλλαι πόλεις εἰς τὴν ἀρχαιότητα γνωσταὶ ἦσαν· *Θῆβαι* αἱ *Φθιώτιδες* παρὰ τὴν θάλασσαν (ἀργότερα *Φιλιππούπολις*). *Φθία*, πρὸς Β. τῆς Ὀθρυος, ἔνθα ἐβασίλευσεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως *Πηλεὺς*. — *Ἀρτίκιρρα*, πλησίον τοῦ στόματος τοῦ *Σπερχεῖου*. Ὁ εἰς τὰ περίχωρα τῆς πόλεως ταύτης φυόμενος ἐλλέβορος ἐθεωρεῖτο ἄριστος. — *Τραχίς* (μετέπειτα *Ἡράκλεια*), εἰς τοὺς πρόποδας τῆς *Οἷτης*, ὁπόθεν ἡ πέριξ χώρα ὠνομάσθη *Τραχηρία*. Ἀτραπὸς ἀρχομένη ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ἦγε διὰ τῶν ὁρέων εἰς τὴν *Λοκρίδα*· ἐντεῦθεν δ' οἱ Πέρσαι περιεκύκλωσαν τοὺς ἐν *Θερμοπύλαις* Ἕλληνας.

2) Τῆς *Λοκρίδος* μετὰ 24 χιλ. K.

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Οἱ παλαιοὶ *Λοκροὶ* διηροῦντο εἰς τοὺς πρὸς δυσμὰς Ὀζόλας, κατοικοῦντας μεταξὺ Αἰ-

τωλίας πρὸς Β., Φωκίδος πρὸς Ἀν. καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου πρὸς Ν., καὶ τοὺς πρὸς Ἀν. Λοκρούς, κατοικοῦντας μεταξὺ τῆς Φωκίδος ΝΔ., τῆς Θεσσαλίας πρὸς Β., τοῦ Αἰγαίου ΒΑ. καὶ τῆς Βοιωτίας πρὸς Ν. Οἱ Ὀζόλαι ἐκλήθησαν οὕτω κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τῆς ὁσμῆς, ἣν ἀνέδιδον τὰ ἔλη ἢ αἱ θειοῦχοι πηγαὶ τῆς χώρας αὐτῶν, κατ' ἄλλους δὲ διότι ἐφόρουσαν δέρματα αἰγῶν μὴ εἰργασμένα· τοὺς ἐκάλουν δ' ὡσαύτως Ἐπιζευρυῖους, διότι κατῴκουν πρὸς δυσμᾶς, ὅθεν πνέει ὁ ζέφυρος (καὶ τοὶ ἐκαλοῦντο οὕτω μᾶλλον οἱ ἐν Ἰταλίᾳ Λοκροί).

Οἱ Ὀζόλαι Λοκροὶ κατεφρονοῦντο ὡς ἄγροικοὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων· δὲν εἶχον δὲ ὁμοσπονδίαν οὔτε πρὸς ἀλλήλους οὔτε πρὸς τοὺς λοιποὺς Λοκρούς.

Οἱ δὲ πρὸς Ἀνατολὰς Λοκροὶ διηροῦντο εἰς Λοκρούς Ὀπουρτίους πρὸς Ν., οὕτω κληθέντας ἐκ τῆς πρωτεύουσας αὐτῶν Ὀποῦντος, καὶ Λοκρούς Ἐπικρημιδίους πρὸς Β., ἐπονομασθέντας οὕτως ἐκ τοῦ ὄρους Κρημιῖδος, ἐπεκτάσεως τῆς Οἴτης.

Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὴν σημερινὴν Λοκρίδα περιλαμβάνεται καὶ ἡ παλαιὰ Φωκίς. Ἀπετέλουν δ' οἱ παλαιοὶ Φωκεῖς ὁμοσπονδίαν, τῆς ὁποίας ἡ συνέλευσις συνεδρίαζεν ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ, εἰς τόπον καλούμενον Φωκικόν. Κατέστη δ' οὗτος ὁ λαὸς γνωστός ἐκ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, ὃν ἐπὶ δεκαετίαν ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ἀμφικτυονικῶν πόλεων. Εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον ἔβηκε πέρας ὁ Μακεδὼν Φίλιππος, καταστρέψας ἱκανὰς πόλεις τῆς Φωκίδος, τῷ 335 π. Χ.

Ὅρη καὶ πόλεις. Εἰς τὴν Λοκρίδα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε· ὁ Παρνασσὸς ΝΔ., Καλλιδρομον πρὸς Δ. καὶ ἡ Κρημὶς πρὸς Α., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι· Ἀταλάντη (Ὀποῦς), πρωτεύουσα παρὰ τὸν Ὀπούντιον κόλπον· πα-

ράγει σῆτον ἀξιόλογον καὶ ἔχει 2,250 K. — *Νέα Πέλλα*, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀταλάντης, συνοικία τῶν Μακεδόνων, ἔχουσα 950 K. — *Δαδίον* πρὸς Δ., κωμόπολις γεωργικὴ μετὰ 3 χιλ. K. — *Θερμοπύλαι*, μετὰ τοῦ ὄρους Οἴτης καὶ τῆς θαλάσσης, περὶδοξος θέσις, ἔνθα τὸ πάλαι ὁ Λεωνίδας ἔπεσεν ἐνδόξως μετὰ 300 Σπαρτιατῶν καὶ 700 Θεσπιδέων· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν συνελήφθη ὁ Διάκος παρὰ τὴν Ἀλαμάναν (ἔφευραν τοῦ Σπερχεῖοῦ) καὶ ἐσουβλίσθη ἔπειτα ζωντανὸς εἰς τὴν *Λαμίαν*. Εἰς δὲ τὴν εἴσοδον τῶν Θερμοπυλῶν ἦσαν τὸ πάλαι οἱ Ἀλπηνοί, πόλις τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν. Βορειοδυτικὰ δὲ τῶν Ἀλπηνῶν ἦτο ἡ Ἀρθήλη, ἔνθα συνήρχοντο κατ' ἔτος τὸ φθινόπωρον οἱ Ἀμφικτύονες καὶ ὄχι μακρὰν ἡ Ἀρθηδών. — *Θρόριον*, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν. — *Ελλάτεια* (Λοῦτα), νῦν μὲν κώμη, τὸ δὲ πάλαι πόλις καὶ διάσημος ὡς στρατιωτικὴ θέσις καὶ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος. — *Λιβαράται*, περίφημοι ὡς πατρὶς τοῦ Ἀνδρουτσοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ὀδυσσέως.

3) Τῆς *Παρασίδος*, μετὰ 29 χιλ. K.

Εἰς ταύτην ὑπάγεται ἡ παλαιὰ *Δωρίς* ἢ *Δωρικὴ τετράπολις* (Βοιός, Κυτίνιον, Ἐρινεὸς καὶ Πίνδος), χώρα ὁρεινὴ ΒΔ. τῆς Φωκίδος. Ἐντεῦθεν οἱ Δωριεῖς, ἡγουμένων τῶν Ἡρακλειδῶν, κατῆλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἐνταῦθα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε· ὁ *Παρασὸς* πρὸς Α. καὶ ἡ *Γκιώρα* πρὸς Δ., πόλις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· Ἀμφισσα (Σάλωνα), πρωτεύουσα πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν τὸ πάλαι· τανῦν δὲ ἔχει Πρωτοδικεῖον, Γυμνάσιον καὶ 5 χιλ. K. — *Τοπόλια*, ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ, μετὰ 1,500 K. — *Χρισσὸ* (Κρίσα), ἐλαιόφυτος κώμη, ἔνθα τὸ *Κρισαῖον* πεδῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν τὸ πάλαι· εἰς τὸν ἱερὸν

(Φωκιὸν) πόλεμον. Ἐχει δὲ νῦν 2,500 Κ. — *Ἰτέα*, ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης, πιθανῶς τὸ παλαιὸν *Χάλαιον*. — *Καστρί*, χωρίον ἔνθα ἔκειτο τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον τῶν *Δελφῶν*, Ἐκαλοῦντο δ' οἱ Δελφοὶ πρότερον *Πυθῶ*, ἐκ τοῦ δράκοντος Πύθωνος, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Ἀπόλλων, καὶ ἐθεωροῦντο « ὀμφαλὸς τῆς γῆς. » Ὠκοδομημένοι δ' ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ Παρνασοῦ, κατέστησαν διασημότεοι διὰ τὸν ναὸν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπου βασιλεῖς καὶ λαοὶ ἔπεμπον πλούσια δώρα καὶ ἐξ ἀπωτάτων μάλιστα χωρῶν. Δὲν εἶχον ὅμως μέρος οἱ Δελφοὶ εἰς τὴν Φωκικὴν ὁμοσπονδίαν, ἀλλ' ἦσαν δημοκρατία ἀνεξάρτητος. Συνήρχετο δὲ κατ' ἔτος ἐνταῦθα, τὸ ἔαρ, ἡ συνέλευσις τῶν Ἀμφικτυόνων. Ἐνταῦθα ἦτο καὶ ἡ *Κασταλία* πηγὴ, ἱερὰ εἰς τὰς Μούσας· ἡ δὲ *Κίρρα* ἦτο ἐπίνειον τῶν τε Δελφῶν καὶ τῆς Κρίσης, εἰς τὸν Κρισαῖον κόλπον. — *Ἀρτίκιρρα*, πόλις ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκροὺς. Ἐνταῦθα παρεσκεύαζον ἄριστα τὸν ἐλλέβορον. — *Γαβριά* ΒΑ., παρὰ τὸ παλαιὸν *Κυτίριον*, ἔνθα ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦττος τῷ 1821 κλεισθεὶς εἰς ἓν χάνιον μετὰ 84 συντρόφων, ἐπολέμησε πρὸς τὰς χιλιάδας τοῦ Ὁμέρ Βριώνη ἐπὶ μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα ἐξῆλθε ξιφῆρης, ἀπολέσας ἓνα μόνον τῶν συμπολεμιστῶν. — *Μαυρολιθάρι*, μετὰ 1,500 Κ. — *Ἀγόριαρη*, μετὰ 1,000 Κ. — *Γαλαξείδιον* (Οἰάνθεια), παράλιος πόλις εἰς τὸν Κρισαῖον κόλπον, ἔχουσα τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ 4,500 Κ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ πάλαι ἀνῆκε καὶ ἡ Ναύπακτος εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκροὺς. Ταύτην ἔδωκαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τοὺς Μεσσηνίους, ἐκδιωχθέντας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν.

4) Τῆς *Δωρίδος*, μετὰ 23 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ Κόραξ (Βαρδού-
σια) καὶ ποταμὸς δ' Ὁλαιοθεός, (Μόρνος), ἐκβάλλων πλη-
σίον τῆς Ναυπάκτου· κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· Αἰδωρί-
κιον ΝΔ., πρωτεύουσα μετὰ 3 χιλ. Κ., ποιμένων τῶν
πλείστων. — Βιτριχίτσα, πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν
ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Τολοφῶρος, μετὰ 1,000 Κ. —
Ἀρτοσίρα πρὸς Β., ὅχι μακρὰν τῆς Οἴτης, ἡ μεγαλητέ-
ρα κώμη μετὰ 3 χιλ. Κ., τῶν πλείστων γεωργῶν.

Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

[138,24 □ Μ., 140,000 Κ.]

Οἱ Ἀκαρνᾶνες τὸ πάλαι ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλὰς
φυλάς ἀνεξαρτήτους, ἡνωμένας δ' εἰς ὁμοσπονδίας πρὸς
ἀμοιβαίαν ὑπεράσπισιν. Ἦσαν δὲ ἀνδρεῖοι μὲν καὶ φιλε-
λεύθεροι, ὅχι ὅμως καὶ πολὺ πολιτισμένοι. Ἐσιδηροφό-
ρουν δὲ πάντοτε παραμελοῦντες τὴν γεωργίαν καὶ προτι-
μῶντες τὸν ποιμενικὸν καὶ νομαδικὸν βίον. Καὶ οἱ Αἰτω-
λοὶ δ' ὡσαύτως ἦσαν διηρημένοι εἰς πολλοὺς λαούς, ὧν
γνωστότατοι ἦσαν οἱ Ἀγραῖοι, ἐκτεινόμενοι μέχρι τῆς
Ἀκαρνανίας, οἱ Ὀφιεῖς ἢ Ὀφιονεῖς, πλησίον τῶν πη-
γῶν τοῦ Εὐήνου, οἱ Ἀπόδωτοι, πλησίον τῆς Ναυπάκτου
καὶ οἱ ἀγροικότατοι πάντων τῶν Αἰτωλῶν Εὐρυτᾶρες,
πλησίον τῆς Οἴτης.

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι·

1) Τοῦ Μεσολογγίου, μετὰ 22 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ὁ Ἀράκυνθος
(Ζυγὸς) πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ Αἰτωλική, ποταμὸς δ' Εὐ-
ηρος (Φίδαρης), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ναυπακτίας,
καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι· Μεσολόγγιον, πρωτεύουσα τοῦ
νομοῦ, περίφημον διὰ τὸν αὐτόθι τάφον τοῦ Βύρωνος καὶ
Μάρκου Μπότσαρη καὶ τὴν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1826

γενομένην ἡρωϊκὴν ἔξοδον τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Τούρκων· ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον καὶ περὶ τὰς 8 χιλ. Κ. Ὁχι μακρὰν τοῦ Μεσολογγίου ἦτο τὸ πάλαι ὁ *Καλυδὼρ*, πρωτεύουσα τῆς Αἰτωλίας πρὸ τοῦ Θέρμου καὶ πατρὶς τοῦ Διομήδους. Εἶνε δὲ περίφημος διὰ τὸν κάπρον, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν ὁ Μελέαγρος. — *Κλείσοβα* καὶ *Βασιλάδι*, νησίδια κείμενα εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Μεσολογγίου, περίφημα διὰ τὰς κατὰ τὸ 1826 ἐνδόξους τῶν Ἑλλήνων μάχας. — *Αἰτωλικόν*, νησίδιον συνδεόμενον μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ λαμπρᾶς ἐπὶ πολλῶν ἀψίδων ἐρειδομένης λιθίνης γεφύρας. Οἱ κάτοικοι (ὕπὲρ τὰς 4 χιλ.) ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν. — *Νειοχωρι*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ.

2) Τῆς *Ναυπακτίας*, μετὰ 26 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ *Ναυπακτικὴ*, ποταμὸς δὲ ἄξιος λόγου ὁ ποταμὸς τῶν συνόρων τῆς ἐπαρχίας Μεσολογγίου *Εὐῆνος*, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Ναύπακτος*, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μεσολογγίου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Ἐχει δὲ 5 χιλ. Κ., φρούριον καὶ λιμένα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Πλησίον αὐτῆς οἱ Ἕνετοὶ καὶ Ἰσπανοί, συναγωνιστὰς ἔχοντες πολλοὺς Ἕλληνας, ἐξηφάνισαν τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον, τῷ 1571. — *Πλάταρος*, παρὰ τὸν Εὐῆνον, μετὰ 2 χιλ. Κ. Σημειωτέον ὅτι τὸ πάλαι ἡ *Ναύπακτος* ἦτο πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν.

3) Τῆς *Τριχωρίας*, μετὰ 18 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Παραἰτωλικόν* (Ἀραποκέφαλον), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρυτανίας, ποταμὸς δὲ ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμον) καὶ λίμνη ἡ *Τριχωρίς*· πόλις δὲ ἀξιοσημεῖωτος ἡ πρωτεύουσα Ἀργίριον (Βραχωρι), πρὸς Α. τοῦ Ἀχελώου, παράγον ἐξαίρετον καπνόν, ἔχον 7 χιλ. Κ. καὶ συνδεόμενον μετὰ τοῦ

Μεσολογγίου δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ. Νοτιανατολικῶς αὐτοῦ ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Θέρμιον μετὰ θερμῶν ὑδάτων, ἐνθα συνήρχετο ἡ συνέλευσις τῶν Αἰτωλῶν.

4) Τῆς *Εὐρυταρίας*, μετὰ 35 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Τυμφορηστός* (Βελουχι) πρὸς Α. καὶ τὰ *Ἀγραφα* (Κλάδοι τοῦ Πίνδου) πρὸς Β., κῶμαι δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· τὸ *Καρπενήσιον* (Οἰχαλία), πρωτεύουσα καὶ περίφημον διὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ συμβάντα θάνατον τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τῷ 1823. Ἐχει δὲ περὶ τὰς 8 χιλ. Κ., γεωργῶν καὶ ποιμένων. — *Φουρνά*, παρὰ τὰ προτοῦ σύνορα, μετὰ 2 χιλ. Κ. — *Κρίτκελον* πρὸς Ν., μετὰ 1,000. Κ. — *Ἀμπλιάρη*, ἔτι νοτιώτερα. Ὅχι δὲ μακρὰν αὐτῆς κεῖται καὶ ἡ φοβερά τοποθεσία *Ἀμπλιάρη*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1824 νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων, ἡγουμένου τοῦ *Γκούρα*.

5) Τοῦ *Βάλτου*, ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 16 χιλ. Κ. τανῦν.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ *Ἀκαρνανικὴ* (τῆς Λεπενούς), κῶμαι δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· *Κραθασαράς* (*Λιμναία*), πρωτεύουσα εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὴν λίμνην *Ἀμβρακίαν*. Ἐξάγει βελανίδιον καὶ ἔχει 2 χιλ. Κ. Πρὸς Β. αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ Ἀργείου, τοῦ θεμελιωθέντος ὑπὸ τῶν Ἀργείων. Ἐδῶ πλησίον ἦτο καὶ τὸ φρούριον Ὀλπαι, ὅπου ἔδρευε τὸ κεντρικὸν δικαστήριον τῶν Ἀκαρνάνων. — *Λεπενού*, πρὸς Ν., παρὰ τὴν παλαιὰν *Στράτον*, ἔδραν τῆς ὁμοσπονδίας τῶν Ἀκαρνάνων, καὶ τὴν λίμνην Ὀζηρόν, μετὰ 1,500 Κ.

6) *Βορίτσης* καὶ *Ξηρομέρου*, ὡσαύτως ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 23 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· Βόνιτσα (Ἄνακτόριον), πρωτεύουσα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ἐχει δὲ φρούριον, κλίμα τερπνὸν μὲν ἀλλὰ νοσῶδες καὶ 2 χιλ. K. — Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἔκειτο πάλαι τὸ Ἀκτιον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐνίκησεν ὁ Ὀκταβιανὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν, τῷ 31 π. X. — Κατούνα, μετὰ 1,000 K. — Ἀστακὸς πρὸς N., παράλιος τόπος ἐξαγωγῆς.

Γ'. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

[395 □ M. 743,000 K.].

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Πελοπόννησος, λεγομένη παλαιάτα Ἀπία, Πελασγία καὶ Ἀργος, ὠνομάσθη Πελοπόννησος, ὅταν ἐβασίλευσε μεγάλου μέρους αὐτῆς ὁ υἱὸς τοῦ Ταρτάλου Πέλοψ. Κατὰ τὸν μεσαῖωνα ὠνομάσθη Μωριᾶς πιθανῶς ἔνεκα τῶν μεταξοσκολήκων. Συνέχεται δὲ μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ τοῦ στενοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἔνθα διορύττει νῦν πλευστήν διώρυγαν ὁ φίλος τοῦ Λεωσέψ στρατηγὸς Τύρρ. Τὸ δὲ πάλαι ὑπῆρχεν εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἡ θέσις διόλκος, καθ' ἣν τὰ πλοῖα ἐσύροντο ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἄλλην ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἐνεκα δὲ τοῦ σχήματος αὐτῆς, διατεταταμένης ὑπὸ πολλῶν κόλπων, ὁ Στράβων τὴν παραβάλλει πρὸς φύλλον πλατάνου. Καὶ εἶνε μὲν πλήρης ὀρέων, ἔχει ὅμως ἔδαφος πολὺ γόνιμον· ἄλλοτε δ' ἔτρεφε μέγαν πληθυσμὸν (περὶ τὰ 5 ἑκατομμύρια).

Καὶ οἱ μὲν Ἀρχάδες τὸ πάλαι, πιθανῶς δὲ καὶ οἱ Ἀχαιοί, ἦσαν αὐτόχθονες, παραμείναντες εἰς τὴν Πελοπόννησον· οἱ δὲ πολλὸν χρόνον τὸ μέγιστον μέρος τῆς Πελοποννήσου κατοικήσαντες Ἴωνες κατέφυγον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁπόθεν

πάλιν μετηνάστευσαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Αἰτία δὲ τῆς μεταναστάσεως ταύτης ἦσαν οἱ Ἀωριεῖς, οἵτινες ἐλθόντες 80 ἔτη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν Ἡρακλειδῶν, κατέλαβον τὸ ἥμισυ τῆς χερσονήσου ταύτης, εἰσαγαγόντες τὴν διάλεκτον καὶ τὰ ἔθιμά των.

α'.) Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

[91,25 □ M. 136,000 K.]

Ἡ Ἀργολίς, χώρα εὐφορος, ἦτο πάλαι διάσημος διὰ τὸ ἱππικὸν αὐτῆς· διηρεῖτο δὲ εἰς 4 δημοκρατίας ἀνεξαρτήτους, τὸ Ἀργος, τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Τροιζήνα καὶ Ἐρμιόνην. Ἡ Κόρινθος ὅμως ὑπήγετο τότε εἰς τὴν Ἀχαΐαν.

Τανῦν δ' νομὸς οὗτος περιέχει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι·

1) Τῆς Ναυπλίας, μετὰ 16 χιλ. K.

Αὕτη ὅρος μὲν ἔχει τὸ Ἀραχναῖον Ἀγ. Ἡλίας) πρὸς Α., πόλεις δὲ ἀξίας λόγου· τὸ Ναύπλιον, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου μετ' ὀχυρωτάτων Ἑνετικῶν φρουρίων, ὁπλοστασίου καὶ περίπου 7 χιλ. K. Εἶνε δὲ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, καὶ ὑπῆρξε μητρόπολις τοῦ ὅλου βασιλείου. Τὸ πάλαι ἦτο ἐπίνειον τῶν Ἀργείων.—Τὴν Πρόροιαν, προάστειον μετὰ 2 χιλ. K.—Τὴν Τίρυνθα, πατρίδα τοῦ Ἡρακλέους, ἔνθα σώζονται Κυκλώπεια τείχη.—Τὸ Αἰγυριὸν πρὸς Α. μετὰ 1,000 K., πλησίον τοῦ ὁποίου σώζεται ἀκέραιον τὸ ἐσχάτως ἀνασκαφέν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας μέγιστον θέατρον τῆς ἀρχαίας Ἐπιδάυρου, σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ Πολυκλείτου. Αὐτοῦ πλησίον ἦτο καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ.—Τὴν Νέαν Ἐπίδαυρον, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, μετὰ 2 χιλ. K.

2) Τῆς Ἀργολίδος, μετὰ 25 χιλ. K.

Αὕτη ὅρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα ἔχει τὸ Ἀρτεμίσιον (Μα-

λεβὸν) καὶ Παρθένιον, πρὸς Δ., πεδιάδα δὲ τὴν Ἀργολικήν, καὶ ποταμοὺς τὸν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης (Ζάρακα) πηγάζοντα καὶ εἰς τὴν Ἀέρην λίμνην ἐκβάλλοντα Ἐρασῖνον (Κεφαλάρι) πρὸς Α. καὶ τὸν Ἰραχόν· καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους· τὸ Ἄργος μετὰ 10 χιλ. Κ. Κεῖται δὲ τοῦτο $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ ἀκρόπολιν ἔχει τὴν 900 π. ὑψηλὴν Ἀδρισσαν. Τὸ πάλαι τὸ Ἄργος ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη Ἑλληνικὴ πόλις· ἦτο δὲ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. Μεταξὺ δὲ τοῦ Ἄργους καὶ τῶν Μυκηνῶν ἦτο ὁ ναὸς τῆς Ἥρας, ἔνθα εὕρίσκετο τὸ ἄγαλμα ταύτης τῆς θεᾶς, ἀριστούργημα τοῦ Πολυκλείτου. Ἐνταῦθα εἰσελάσας ὁ βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου Πύρρος ἐφρονεῦθη ἐκ κεράμου πεσοῦσης ἐκ τινος οἰκίας.—Χαρβάτι, πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ἐρεῖπια τῶν Μυκηνῶν, ἔδρας τοῦ Ἀγαμέμνονος. Εἰς δὲ τὴν μεταξὺ Ἄργους καὶ Κορίνθου ὁδὸν ἦτο ἡ Νεμέα, περίφημος διὰ τὰ Νέμεα, ἀγῶνας πανηγυριζομένους πᾶν τρίτον ἔτος, καὶ τὸ δάσος τῆς Νεμέας, ἔνθα ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσεν τὸν λέοντα, τοῦ ὁποίου κατόπιν ἐφόρει τὴν δοράν.

3) Σπέτσων καὶ Ἐρμιονίδος, μετὰ 17 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· Σπέτσαι, ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου (Πιτυοῦσα [$2\frac{1}{3}$ □ Μ.]), ἐχούσης περὶ τὰς 9 χιλ. Κ., περίφημοι διὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν· τανῦν δὲ εἶναι γνωστὰ διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν των.—Κρανίδιον, ἀπέναντι τῶν Σπετσῶν, ἔχον 7 χιλ. Κ., ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν.—Ἐρμιόνη (Καστρί), ἀπέναντι τῆς Ὑδρας, μετὰ 1,000 Κ. καὶ ὑδάτων ἱαματικῶν. Τὸ πάλαι ἡ πορφύρα τῆς πόλεως τούτης ἐθεωρεῖτο πολυτιμωτάτη.

4) Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας, μετὰ 17 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· Ὑδρα, ἐπὶ ὁμωνύμου

νήσου [3 □ Μ.], τὸ πάλαι Ὑδρέα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 9 χιλ. Κ. Αὕτη κεῖται ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου *Σκυλλαίου* (Κάβο Σκύλλο), εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου· εἶνε δὲ νῆτος βραχέως, περιώνυμος ὅμως διὰ τὸ σπουδαιότατον κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ναυτικόν. Τὴν σήμερον δὲ πλουτεῖ διὰ τῆς ἀλιείας τῶν σπόγγων.— *Τροιζήν* (Δαμαλᾶς), ἐπὶ τῆς στερεᾶς ἔχουσα 1,200Κ. Τὸ πάλαι ἦτο περίφημος διότι αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Θησεύς καὶ ἀπέθανεν ὁ Ἰππόλυτος.— *Μέθανα*, χερσονήσος ἔχουσα ἱαματικά θειοῦχα λουτρά εἰς τὴν λεγομένην Βρωμολίμνην.— *Πόρος* (Καλαυρία), νῆσος περίφημος τὸ πάλαι, διότι εἰς τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, οὗτινος σήμερον μόνον ἔχνη σώζονται, ἔπιεν ὁ Δημοσθένης τὸ κώνιον. Ἐχει δὲ πυκνοὺς λεμονῶνας καὶ ἦτο πρὶν βασιλικὸς ναύσταθμος (μετενεχθεὶς ἤδη εἰς *Σαλαμίνα*).¹

5 Τῆς *Κορινθίας*, μετὰ 48 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ἡ *Κυλλήνη* (Ζίρια) πρὸς Δ. καὶ τὰ *Δερβενάκια* παρὰ τὸν *Φλιοῦντα*, ἔνθα κατεστράφη τῷ 1822 ὁ Δράμαλης, πεδιάς ἡ *Κορινθιακὴ*, καὶ λίμναι ἡ *Στυμφαλὶς* καὶ ἡ *Φερεὸς* (Φονιάς) πρὸς Δ., ποταμὸς ὁ Ἀσωπός, χυνόμενος εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι· *Νέα Κόρινθος*, ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, κτισθεῖσα κατὰ σχέδιον κανονικὸν μετὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1858, ὅστις κατέστρεψε τὴν παλαιὰν *Κόρινθον*, κειμένην ὑπὸ τὴν ὀχυρωτάτην τὸ πάλαι ἀκρόπολιν Ἀκροκόρινθον (450 μέτρα ὑψηλὴν) Πρὸς Δ. τῆς Νέας Κορίνθου σώζονται καὶ τὰ ἑρείπια τοῦ *Λεχαίου*, ἐπινείου τῆς ἀρχαίας Κορίνθου. — *Καλαμάκι* (*Κεχρεάι*),

(1) Σημειωτέον ὅτι ἡ Τροιζήν, τὰ Μέθανα καὶ ὁ Πόρος ἀποτελοῦσι τὴν Τροιζηνίαν.

ἐπίνειον τῆς Νέας Κορίνθου, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Ἀμφοτέρους τούτους τοὺς λιμένας εἶχεν ἡ παλαιὰ Κορίνθος, καλουμένη παλαιάτα Ἐφύρη. Ἦτο δ' ἐπικράτεια ἰδία, ἕως οὗ ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Καταστραφεῖσα δ' ὑπὸ τοῦ Μομμίου, τῷ 146 π. Χ., ἀνωκοδομήθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Καθὼ δὲ κειμένη μεταξὺ δύο θαλασσῶν ἐχρησίμευεν ὡς κέντρον ἐμπορίας μεταξὺ τῆς Ἀσίας, τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Προσέτρεχον δὲ πανταχόθεν ξένοι, ὅπως θαυμάσωσι τὰ ἐνταῦθα ἀριστουργήματα τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς καὶ τὰ ὠραιότατα Κορινθιακὰ ἀγγεῖα. — Περαιχώρα, πρὸς Β. τῆς Κορίνθου, μετὰ 2 χιλ. Κ., παρὰ τὸ Ἥραιο ἀκρωτήριο. Πλησίον ταύτης κεῖται τὸ Λουτράκι, ἐνθα ὑπάρχουσι μεταλλικὰ ἱαματικά ὕδατα. — Σοφικόν, παρὰ τὴν παλαιὰν Σολυγίαν, μετὰ 1,800 Κ. — Βασιλικά, χωρίον παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σικυῶνα. Ἦτο δ' ἡ Σικυὼν πρωτεύουσα τῆς Σικυωνίας, τῆς ἀρχαιοτάτης κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος. Καλουμένη δὲ κατ' ἀρχὰς Αἰγιάλεια, ὑπῆρξε πατρὶς τῶν ἀνδριαντοποιῶν Πολυκλείτου καὶ Λυσίππου καὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἀράτου, ὅστις εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἀχαικὴν συμπολιτείαν. — Τρίκαλα μετὰ 2 χιλ. Κ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς σταφίδος. — Ἅγιος Γεώργιος (Φλιοῦς) μετὰ 2 χιλ. Κ., παράγων ὠραῖον μαῦρόν οἶνον. Ὁ Φλιοῦς τὸ πάλαι ἦτο πόλις πρωτεύουσα τῆς Φλιασίας, κατέστη δὲ περίφημος διὰ τὴν ἀκλόνητον πίστιν αὐτοῦ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις ἥτταν.

6 Τῶν Κυθήρων, μετὰ 13 χιλ. Κ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὀρεινῆς νήσου Κυθήρων (5 1/2 □ Μ.), μεθ' ὁμωνύμου πόλεως κειμένης παρὰ τὴν ἀρχαίαν,

ἐνθα σώζονται λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης (*Κυθερίας*), καὶ τῶν μεταξὺ Κυθήρων καὶ Κρήτης κειμένων Ἀρτικυθήρων (καὶ *Αἰγιαλίας* λεγομένων). Καὶ παράγει μὲν ὁ τόπος μέλι, οἶνον, ἔλαιον καὶ ὀπωρικά διὰ τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ τόπου πολλοὶ Κυθήριοι μεταναστεύουσιν, εἰς τὴν Σμύρνην μάλιστα.

6. Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος.

[94,31 □ M. 181,000.]

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ὅτε ἦλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον οἱ Δωριεῖς, κατώκουν τὴν Ἀχαΐαν Ἰωρεῖς. Διωχθέντες δὲ οἱ Ἀχαιοὶ ὑπὸ τῶν Δωριέων ἐκ τῆς Ἀργολίδος καὶ Λακωνικῆς, ἦλθον εἰς τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου· ἐμβαλόντες δὲ τοὺς αὐτόθι κατοικοῦντας Ἰωνας, ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῶν εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Εἶχον δὲ οἱ Ἀχαιοὶ δώδεκα πόλεις αὐτονόμους καὶ ἀνεξαρτήτους, ἀποτελούσας συμπολιτείας, καταστᾶσαν περίφημον διὰ τὸ θάρρος, μεθ' οὗ ἀντέστη πρὸς τοὺς Μακεδόνες, καὶ κατόπιν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Ἡ δὲ Σικυὼν καὶ ἡ Κόρινθος προσετέθησαν εἰς τὴν συμπολιτείαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς αὐτονόμου αὐτῆς ὑπάρξεως. Εὐρόντες δ' οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ἀχαιοὺς ἰσχυροτάτους τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῆς Ἀχαΐας εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Καὶ περὶ μὲν τῆς Σικωνίας καὶ Κορινθίας ἐγένετο ἤδη λόγος· νῦν δὲ θὰ περιγράψωμεν τὴν καθ' αὐτὸ Ἀχαΐαν.

Ἡ δὲ Ἡλις, ἡ εὐφορωτάτη τῶν χωρῶν τῆς Πελοποννήσου, διηρεῖτο τὸ πάλαι εἰς δύο μέρη· τὴν καθ' αὐτὸ Ἡλιδα πρὸς Β. καὶ τὴν Τριφυλίαν πρὸς Ν. Διέβησαν δὲ

οί Ἑλλεῖοι ἐκ τῆς Αἰτωλίας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐπιδεδομένοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ καλλιεργοῦντες πρὸ πάντων τὴν βύσσον (εἶδος λεπτοτάτου λινασίου ἢ βαμβακίου), τὴν κάνναβιν καὶ τὸ λινάριον. Εὗρισκε δέ τις αὐτόθι πολλὰς οἰκογενείας, αἵτινες περὶ ἀγροτικά ἔργα ἀσχολούμεναι ἐπὶ πολλὰς γενεὰς δὲν εἶχον ἔδη πόλιν. Ἡ δὲ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη αὐτῶν, πρὸ πάντων δὲ τὸ σέβας πάντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν χώραν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, καθίστων αὐτοὺς εὐδαιμονεστάτους.

Τανῦν ὁ νομὸς τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος σύγκειται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν.

1) Τῶν Πατρῶν, μετὰ 57 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξια ὄρη εἶνε τὸ Παραχαϊκόν (Βορδιᾶς) πρὸς Β. καὶ ὁ Ἐρύμαρθος πρὸς Ν., ὅθεν ῥέει ὁ ποταμὸς *Πεῖρος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν. ἄλλος δὲ ποταμὸς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ *Γλαῦκος* (Λεῦκα) πλησίον τῶν Πατρῶν.

Πρωτεύουσα δὲ τῆς ἐπαρχίας εἶνε αἱ Πάτραι, πόλις ἐμπορική, ὅθεν ἐξάγεται ἡ πλείστη Κορινθιακὴ σταφίς, μετὰ 35 χιλ. Κ. ἔχει δὲ Θέατρον, Ἐφετεῖον, 2 Γυμνάσια, καλὰς οἰκοδομὰς καὶ εὐρείας ὁδοὺς καὶ πλατείας. Καὶ τὸ πάλαι δ' αἱ Πάτραι ἤκμασαν μέχρι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅτε εὐρὼν αὐτὴν ὁ Αὐγουστος ἐρημωμένην τὴν ἀνώρθωσε, χορηγήσας εἰς αὐτὴν μεγάλα προνόμια.

2) Τῆς Αἰγιάλειας, μετὰ 17 χιλ. Κ.

Αὕτη πεδιάδα μὲν ἔχει τὴν τοῦ Αἰγίου, ποταμὸν δὲ ἀξιοσημείωτον τὸν *Σελινοῦρτα* καὶ πρωτεύουσαν τὸ Αἶγιον (Βοστίτσα), ἐξάγον τὴν ἀρίστην Κορινθιακὴν σταφίδα, ἔχον δὲ Γυμνάσιον καὶ 8 χιλ. Κ. Ἦτο δὲ τὸ Αἶγιον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀράτου (τὸν 3' αἰῶνα π. Χ) ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, ὑπάρ-

χουσα καὶ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, καθότι ὁ Ἀγαμέμνων αὐτοῦ συνεκάλεσε τοὺς ἡγεμόνας τοὺς ἀποφασίσαντας τοῦτον τὸν πόλεμον. Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Αἰγίου κεῖται ἡ *μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν*, μετὰ 100 περίπου μοναχῶν.

3) Τῶν *Καλαβρύτων*, μετὰ 41 χιλ. Κ.

Εἰς τὴν ὀρεινὴν ταύτην χώραν ὄρη μὲν εἶνε τὰ Ἀροά-*ρια* (Χελμός)ΝΑ. καὶ ὁ Ἐρμάνθος (Ὠλενος)ΝΔ., δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν· ποταμοὶ δὲ ἡ Στὸξ (ἐκ τῶν Ἀροανίων πηγάζουσα) καὶ ὁ Κράθις (ποταμὸς τῆς Ἀκράτας)· κῶμαι δὲ λόγου ἄξιαι.

Καλάβρυτα (Κύναιθα), μετὰ γυμνασίου καὶ 2 χιλ. Κ. Πλησίον αὐτῶν κεῖται ἡ *μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου* μετὰ 150 μοναχῶν, ἔνθα εὐρίσκεται μία τῶν τριῶν εἰκόνων, ἀξιόστορησεν ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, καὶ ἡ τῆς Ἀγίας Λαύρας, ἔνθα ὁ ἐπίσκοπος Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, τῇ 25 Μαρτ. 1821.—*Σωποτὸν* πρὸς Ν. μετὰ 1,500 περίπου Κ.—*Λειβάρτσι*, εἰς τὰς ὑπὸ ὄρειας τοῦ ὄρους Ἐρμάνθου, μετὰ 1,500 Κ.—*Λυκουρία*, παρὰ τὸν ποταμὸν Λάδωνα, μετὰ 1,000 περίπου Κ.

4) Τῆς Ἡλείας, μετὰ 66 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε ἡ Φολόη πρὸς Α., πεδιάς ἡ τῆς Ἡλιδος, ποταμὸς ὁ Πηνειὸς καὶ εἰς τὰ σύνορα ὁ Ἀλφειὸς καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι.

Πύργος, πρωτεύουσα, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδοκεῖον, Θέατρον καὶ ὑπὲρ τὰς 10 χιλ. Κ.—*Κατάχωλον* (παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Ἰχθὺν), ἐπίνειον τοῦ Πύργου, συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ διὰ σιδηροδρόμου.—*Γαστούνη*, παρὰ τὸν Πηνειὸν εἰς πεδιάδα εὐφορωτάτην, ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 1,500 Κ. Ἐδῶ πλησίον κατῴκουσιν οἱ περιβόητοι *Λαλαῖοι* Τοῦρκοι.—*Λεχαιρὰ* μετὰ 2 χιλ. Κ.—*Γλαρέτζα*, ἐπίνειον τῶν *Λεχαιρῶν*.

Ἐνταῦθα, εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἀλφειὸν Ὀλυμπίαν, ἐτελοῦντο τὸ πάλαι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος. Καὶ δὲν ἦτο μὲν πολυάνθρωπος ἡ Ὀλυμπία, ἀλλ' εἶχε περίφημον ναὸν καὶ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός, 20 μέτρα ὑψηλόν, χρυσελεφάντινον, ἀριστοῦργημα τοῦ Φειδίου. Πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ ἦτο τὸ ἱερὸν ἄλσος Ἀλτις, ὅπου ἔθετον τοὺς ἀνδριάντας τῶν νικητῶν.— Ἄλλη πόλις τὸ πάλαι πρὸς Β. τῆς Ὀλυμπίας ἦτο ἡ Ἥλις, παρὰ τὸν Πηνειόν, κτισθεῖσα ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων καὶ θεωρουμένη πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Ἦτο δ' ἄνευ τειχῶν, διότι ἐθεωρεῖτο ἱερὰ καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς προέδρευον εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας.— Πρὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἥλιδος τὴν προεδρίαν εἶχον οἱ κάτοικοι τῆς Πίσσης, κειμένης πλησίον τῆς Ὀλυμπίας ἐπὶ τοῦ Ἀλφειοῦ, ἕως οὗ οἱ Ἥλαιοι κατέστρεψαν παντελῶς τὴν πόλιν αὐτῶν. Ἦτο μάλιστα καὶ πρωτεύουσα τῆς Ὀλυμπίας, ὅταν ἦλθεν ὁ Πέλοψ.— Κατὰ τὰς γενομένας ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως ἀνασκαφᾶς ἀνευρέθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ναὸς τοῦ Διός καὶ ἄγαλμα τοῦ *Πραξιτέλους*, ὁ Ἑρμῆς.

γ'. Νομὸς τῆς Μεσσηνίας.

[62,52 □ M., 156,000 K.]

Εἰδήσεις ἱστορικαί. Ἡ Μεσσηνία εἶνε μία τῶν εὐφωρτάτων χωρῶν τῆς Πελοποννήσου· ἔλαβε δὲ ταύτην ὁ Ἡρακλείδης *Κρεσφόρτης* ἐπὶ τῆς Καθόδου τῶν Δωριέων. Κατόπιν οἱ Σπαρτιᾶται κατέκτησαν τὴν Μεσσηνίαν, καὶ ὑπεχρέωσαν τοὺς κατοίκους αὐτῆς νὰ δίδωσιν ὡς φόρον τὸ ἥμισυ τῶν προϊόντων τῆς γῆς· ἀνανεωθέντος δὲ τοῦ πολέμου, οἱ Μεσσήνιοι περιέστησαν εἰς τὴν τύχην τῶν Εἰ-

λώτων. Καὶ ἐδοκίμασαν μὲν νὰ ἐπανακτήσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡττήθησαν, ἀπεδιώχθησαν δ' οἱ πλεῖστοι ἐκ τῆς Πελοποννήσου. Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις ὁμῶς μάχην ὁ Ἐπαμειρόνδας ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς Μεσσηνίους, ἀνεκάλεσε δὲ τοὺς ἐξορίστους.

Τανῦν ὁ νομὸς τῆς Μεσσηνίας περιλαμβάνει πέντε ἐπαρχίας, ἥτοι·

1) Τῶν *Καλαμῶν* (τὸ πάλαι *Φαρῶν*), μετὰ 30 χιλ. κατοίκων.

Ἐνταῦθα ἐκτείνει βραχίονας ὁ *Ταῦργετος*, ῥέει δὲ ὁ ποταμὸς *Νέδων*. πόλεις δ' ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Καλάμαι*, ἀπέχουσα 20 λεπτά τῆς ὥρας ἐκ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, μετὰ 8 χιλ. Κ. πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ πόλις ἐμπορικὴ, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον καὶ μεταξοκλωστήρια· ἐξάγει δὲ ἄφθονα σῦκα, σταφίδας, ἔλαιον καὶ πορτογάλια. *Θουρία* (Φρουτζάλα) πρὸς Δ. τῶν Καλαμῶν, μετ' ἀκμαίου ἐμπορίου καὶ 3,500 Κ.—*Σίτσοβα*, μετὰ 1,500 Κ., πόλις τῆς ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ Ταῦγέτου κειμένης *Ἀλαγορίας*.—*Πολιανή* πρὸς Β., περίφημος διὰ τὰς συγκροτηθείσας αὐτῇ πρὸς τὸν Ἰβραήμην μάχας.

2) Τῆς *Μεσσήνης*, μετὰ 36 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὅρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε τὰ *Νόμια* πρὸς Β. καὶ ἡ *Ἰθώμη* πρὸς Ν., ἐνθα σὴζονται λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους, πεδιάς δὲ ἡ *Μεσσηνιακὴ*, ποταμὸς ὁ *Πάμισος*, καὶ πόλεις λόγου ἄξιαι.

Νησίον, παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Παμίσου μετὰ 6 χιλ. Κ. περίπου. Πρὸς Β. δὲ τοῦ *Νησίου* παρὰ τὸν *Πάμισον* ἦτο ἡ *Στενύκλαρος*, πρωτεύουσα τῆς Μεσσηνίας, πρὶν κατακτήσωσιν αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι.—*Ἀρδροῦσα* (Εὐῶ) πρὸς Δ. τοῦ *Νησίου*, περίφημος διὰ τὴν ἐπὶ τῶν

σταυροφόρων ἀκμὴν αὐτῆς μετὰ 500 Κ.—*Μαυρομμάτι*, κώμη κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἐπὶ κατοφερείας τῆς Ἰθώμης συνοικισθείσης παλαιᾶς Μεσσήνης. Ἡ παλαιάτης ὁμῶς Μεσσήνη ἦτο φρούριον ἐπὶ τῆς Ἰθώμης, πολιορκηθὲν ἐπὶ δέκα ἔτη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἡ ἄλωσις δ' αὐτοῦ ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν πρῶτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (724 π. Χ.). Τρεῖς δ' ὧρας βορειότερα τῆς Μεσσήνης ἐπὶ ὀμωνύμου ὄρους ἦτο τὸ φρούριον *Εἶρα*, ἔνθα οἱ Μεσσήνιοι ὑπέστησαν ἑνδεκαετῇ πολιορκίαν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Οὗτοι δὲ τὴν ἐκυρίευσαν καὶ ἔθηκαν τέρμα εἰς τὸν δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον (671 π. Χ.).

3) Τῆς *Πύλου*, μετὰ 26 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· *Πύλος* (Νεόκαστρον), πρωτεύουσα, μετὰ 2 χιλ. περίπου Κ. Κεῖται δὲ ἀπέναντι τῆς νήσου *Σφακτηρίας*, ἔχει φρούριον καὶ λαμπρὸν λιμένα, καὶ εἶνε διάσημος, διότι αὐτοῦ τῷ 1827 ἐκάη ὁ Τουρκικὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, Γάλλων καὶ Ῥώσων. Τὸ δὲ πάλαι ἡ Πύλος ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ *Πύλου*, ἐκβληθέντος κατόπιν ἐντεῦθεν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Νέστορος *Νηλέως*. Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πausaniou ἤκμαζεν· ἐδείκνυον δ' αὐτόθι τὴν οἰκίαν καὶ τὸν τάφον τοῦ Νέστορος. Εἰς δὲ τὴν Σφακτηρίαν ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους Σπαρτιάτας τῷ 425 π. Χ. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὑπῆρχον πρεῖς *Πύλοι*, ἡ τῆς *Ἡλιδος*, ἡ τῆς *Τριφυλίας* καὶ ἡ *Μεσσηνιακή*. — *Μεθώρη* πρὸς Ν., ἔχουσα φρούριον Ἐνετικὸν καὶ περίπου 2 χιλ. Κ.—*Κορώνη* (Ἀσίνη) πρὸς Α., ὡσαύτως φρούριον μετὰ 2,500 Κ.—Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖνται αἱ *Οἰνοῦσαι* νῆσοι (Σαπιέντσα καὶ Καρβέρα). — *Πεταλίδι* (*Κορώνη*) πρὸς Β. τῆς *Κορώνης*. Ἐνταῦθα εἶνε συνωκισμένοι Λάκωνες. — *Μαριάκι*, περίφη-

μον διότι αὐτόθι ἔπεςε μαχόμενος πρὸς τὸν Ἰβραήμην ὁ ἥρως Παππαφλέσας.

4) Τῆς *Τριφυλίας*, μετὰ 35 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ποταμὸς λόγου ἄξιος εἶνε ἡ *Νέδα*, πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι.

Κυπαρισσία, ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα Πρωτοδικεῖον καὶ ὑπὲρ τὰς 4 χιλ. Κ.— *Φιλιατρά*, πρὸς Ν. τῆς προειρημένης, πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 5 χιλ. Κ.— *Γαργαλιάνοι*, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 3 χιλ. Κ.

5) Τῆς *Ὀλυμπίας*, μετὰ 29 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Λύκαιον*, πρὸς Α., ποταμὸς δὲ ὁ *Ἀλφειὸς* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι.

Ἀρδρήτσαιρα, πρωτεύουσα μετὰ 2 χιλ. Κ. Πλησίον ταύτης σώζεται ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος.— *Ἀγρολινίτσα*, μετὰ 1,800 Κ. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ.

δ'.) Νομὸς τῆς Λακωνίας.

[81,78 □ Μ., 121,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Λακωνία (*Λακωνική* παρ' Ἀττικοῖς) εἶνε χώρα ὀλίγον γόνιμος, ἐκτὸς τῶν ἐγγὺς τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐρώτα πεδιάδων. Συνέστησαν δ' οἱ Δωριεῖς μετὰ τὴν κάθοδον αὐτῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον πολιτείαν, ἥτις ἐπὶ πολὺν χρόνον εἶχε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τε τὴν ἰσχὺν τῶν ὅπλων καὶ τὴν σύνεσιν τῶν ἀρχόντων. Διηρεῖτο δ' ὁ λαὸς εἰς τρεῖς τάξεις· 1) τοὺς Σπαρτιάτας, ἀπογόνους τῶν Δωριέων κατακτητῶν. Οὗτοι εἶχον τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἡσχολοῦντο δὲ περὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ὅπλων καὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου· 2) εἰς περιοίκους ἢ Λακεδαιμονίους, τοὺς πα-

λαιοὺς κατοίκους τῆς Λακωνικῆς, ὑποτεταγμένους εἰς τοὺς Σπαρτιάτας καὶ πληρώνοντας φόρους ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς· 3) εἰς *Εἰλωτας*, ἤτοι δούλους τῆς πολιτείας, καλλιεργοῦντας τὰς γαίας τὰς ἀνηκούσας εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, πολυειδῶς δὲ ὑπ' αὐτῶν κακουμένους.

Ἡ Λακωνία νῦν περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ἤτοι:

1) Τῆς *Λακεδαιμόνος*, μετὰ 53 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Πάργων* πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ὁ *Ταῦγετος* πρὸς Δ., πεδιάς δὲ ἡ *Λακωνική*, ποταμοὶ ὁ *Εὐρώτας* καὶ ὁ *χυνόμενος* εἰς αὐτὸν *Οἰροῦς* (Κελεφίνα) πρὸς Β., καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Σπάρτη, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχλην τοῦ *Εὐρώτα*, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Σπάρτης* κειμένη. ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, μεταξοκλωστήρια, κανονικὰς ὁδοὺς καὶ περίπου 3,500Κ. Ἡ δὲ *παλαιὰ Σπάρτη* ὀλίγην εἶχεν ἔκτασιν καὶ πολὺν χρόνον παρέμεινεν ἄνευ τειχῶν, διότι οἱ Σπαρτιάται ἐφρόνουν ὅτι ἡ ἀνδρεία ἦτο τὸ ἄριστον τῶν ὀχυρωμάτων. Ἄνδρες δὲ διασημότατοι τῆς *Σπάρτης* ὑπῆρξαν ὁ πρῶτος αὐτῆς βασιλεὺς *Λέλεξ*. *Τυρδάρως* ὁ σύζυγος τῆς *Λήδας*· οἱ δύο αὐτῆς υἱοί, *Κάστωρ* καὶ *Πολυδεύκης*, καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτῆς *Ελένη* καὶ *Κλυταιμνήστρα*. *Μελέλαος* ὁ σύζυγος τῆς *Ελένης*. *Ἀριστόδημος* ὁ Ἡρακλείδης, ἀρχηγὸς τῶν *Δωριέων*, γενόμενος δὲ κύριος τῆς *Λακωνικῆς* περὶ τὸ 1104 π. Χ.· οἱ δύο αὐτοῦ υἱοί *Εὐρυσθένης* καὶ *Προκλής*, ἐξ ἑκατέρου τῶν ὀπίων κατήγοντο πάντοτε οἱ δύο βασιλεῖς τῆς *Σπάρτης*. *Λυκοῦργος* ὁ νομοθέτης τῶν *Σπαρτιατῶν*. *Λεωρίδας* ὁ ἀποθανὼν εἰς τὰς *Θερμοπύλας*. ὁ *Πανσαρίας*, ὁ *Ἀνσανδρος* καὶ ὁ *Ἀγησίλαος*, ἐπιφανεῖς διὰ τὰς νίκας αὐτῶν.— *Μιστράς*, μετὰ 1,500 Κ.—*Καστανιά*, πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ *Ταυγέτου*, μετὰ 2. χιλ. Κ.—*Γεωργίτσι*, παρὰ τὴν *Καστανιάν*

μετὰ 2 χιλ. Κ. περίπου. — Ἀράχωβα, τὸ πάλαι Καρβαί. Αὗται λέγεται ὅτι κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, διότι συνεμάχησαν μὲ τοὺς Πέρσας· καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐσπράγησαν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐξηνδραποδίσθησαν. Ἐκτοτε δὲ εἰς τὰς οἰκοδομὰς, οἷον τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐρέχθειον, αἱ Καρνατίδες παρίσταντο φέρουσαι μέγα βάρος· ὑπῆρχον ὅμως Καρβαί καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ πρὸς Ν. τῆς Τεγέας, ἔνθα ἦτο ναὸς τῆς Ἀφροδίτης. — Βουρλιά· ἐδῶ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία Σελλασία, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀντίγονος ἐνίκησε τὸν θεωρούμενον τελευταῖον βασιλέα τῆς Σπάρτης Κλεομένην (222 π. Χ.). — Βαρβίτσα, πατρὶς τοῦ περιφήμου κλέφτου Ζαχαριᾶ. — Βαμβακοῦ, μετὰ 2 χιλ. Κ. — Σκλαβοχώριον, τὸ πάλαι Ἀμύκλαι, περίφημοι διὰ τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — Λεβέτσου (πάλαι Κροκέαι), μετὰ 1,500 Κ.

Τοῦ Οἰτύλου (Δυτικῆς Μάνης) μετὰ 30 χιλ. Κ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· Ἀρεόπολις, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 1,500 Κ. Οἴτυλος, μετὰ 1,500 Κ. περίπου. — Κύτα, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Θυρίδας (Γρόσσο).

3) Τοῦ Γυθείου (Ἀνατολικ. Μάνης), μετὰ 10 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα κῶμαι ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· Γύθειον, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς Σπάρτης, μεθ' ἧς εἶνε τανῦν ἡνωμένη δι' ἄμαξιτοῦ ὁδοῦ. ἔχει 2 χιλ. Κ. Ἐπὶ Αὐγούστου τὸ Γύθειον ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ἐλευθερολακῶνων, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος ἀπῆλλαξε τῆς ἀρχῆς τῆς Σπάρτης. — Πολύαραβος, ἔνθα ἀπεκρούσθη ὁ Ἰβραήμης, θελήσας νὰ ποιήσῃ ἀπόδασιν. — Πάριστα, μετὰ 1,000 Κ. πρὸς Δ.

Τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, μετὰ 22 χιλ. Κ.

Εἰς ταύτην, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέα,

(ΜΕΓ. ΓΕΩΓΡ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ)

ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε ἡ Ζάραξ (Κουλοχέρα), κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι.

Μολάοι, πρωτεύουσα μετὰ 1,500 Κ.— *Μορεμβασία* (Ἐπίδαυρος Λιμηρά), κειμένη ἐπὶ νησιδίου ὠχυρωμένου καὶ ἡνωμένου μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ γεφύρας· ἔχει δὲ 1,000 Κ.— *Βοιαὶ* (Βάτικα), παρὰ τὸν Μαλέαν, μετὰ 1,000 Κ.— *Ἐλος* παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐκ τούτου, ὡς λέγεται, οἱ δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν ὠνομάσθησαν Ἐλλωτες.

ΣΗΜ. Λιμηρὰ σημαίνει ἡ ἔχουσα λιμένα.

ε.) Νομός τῆς Ἀρκαδίας.

[79,62 □ Μ., 149,000 Κ.]

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Ἀρκαδία εἶνε τόπος πλήρης ὁρέων, ἅτινα δὲν ἄφησαν τοὺς Ἀρκάδας νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ προστίμων πάντοτε τὸν ποιμενικὸν καὶ νομαδικὸν βίον. Ἐκαλοῦντο δὲ κατ' ἄρχας *Πελαγοί*, ἐκ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, κατὰ τοὺς ποιητάς, *Πελαγοῦ*. Κατ' ἀρχαιοτάτους δὲ χρόνους οἱ *Πελαγοί* ἢ Ἀρκάδες ἐσκορπίσθησαν εἰς διαφόρους χώρας. Πρὸ πάντων δ' ἀναφέρονται οἱ διαβάντες τὴν Ἰταλίαν, ἡγουμένου τοῦ *Οἰρώτρου*, καὶ δόντες τὸ ὄνομα τῆς *Οἰωτρίας* εἰς ἓν μέρος τῆς χερσονήσου ταύτης. Εἶνε δ' οἱ πρῶτοι κατὰ θάλασσαν ἀποδημήσαντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως θεμελιώσωσιν ἀποικίαν. Ὅντες δ' οἱ Ἀρκάδες διηρημένοι εἰς πολλοὺς λαούς, διετήρησαν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν ὁπλιτῶν αὐτῶν καὶ τὴν φύσιν τῆς χώρας, ἐνῷ οἱ πλησίον τόποι ὑπέστησαν ξενικὰς ἐπιδρομὰς. Οἱ Ἀρκάδες ὑπηρέτουν ἀλλαχοῦ ὡς μισθωτοὶ ὁπλίται.

Ὁ νομὸς τῆς Ἀρκαδίας ἔχει τανῦν 4 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς *Martireίας*, μετὰ 52 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε τὸ *Μαίναλον* πρὸς Β., πεδιάδες δὲ ἡ τῆς *Μαρτινείας* καὶ *Τεγέας* καὶ οἱ τοῦ Ὁρχομενοῦ, ποταμοὶ δ' Ἀλφειός, καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι.

Τρίπολις, ὑπὸ τὸ Μάιναλον, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ μετὰ 10 χιλ. Κ. ἔχει δὲ Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι τῶν μύλων τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Ἀργους καὶ ἱκανὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν. Πλησίον ταύτης ἔκειντο αἱ παλαιαὶ πόλεις *Μαρτίρεια* καὶ *Τεγέα*. Εἰς τὴν Μαντίνειαν ἐνίκησε καὶ ἐφρονεύθη ὁ Ἐπαρτεινώνδας τῷ 362· τῷ δὲ 206 π. Χ. ἐνίκησεν ὁ Φιλοποίμην τὸν τύραννον τῆς Σπάρτης Μαχανίδα. Ἡ δὲ Τεγέα ἦτο διάσημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, τὸν ὠραιότατον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ.—*Λεβίδι*, πρὸς Β. μετὰ 2 χιλ. Κ.—*Βαλτέτσι*, ΝΔ. τῆς Τριπόλεως, χωρίον ὀρεινόν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν κατὰ πρῶτον τοὺς Τούρκους τῷ 1821. Πρὸς Β. δὲ τοῦ Λεβιδίου ἔκειτο ἡ πόλις Ὁρχομενός, πλουσία εἰς ποίμνια, παρὰ λίμνην ὁμώνυμον, καὶ βορειότερα ἡ πόλις *Καφύαι* πλησίον τῆς *Στυμφαλίδος* λίμνης (ἰδὲ τὸν νομὸν τῆς Ἀργολίδος), ἐνθα ὁ Ἡρακλῆς κατέστρεψε τὰς *Στυμφαλίδας* ὄρνιθας.

2) Τῆς *Γορτυρίας*, μετὰ 46 χιλ. Κ.

Ἡ χώρα αὕτη εἶνε ὅλη ὀρεινή, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἠλείας διὰ τοῦ Ἐρυμάνθου, καὶ διαρρεομένη ἀπὸ τῶν ποταμῶν *Γορτυρίου* πρὸς Ν. καὶ *Λάδωνος* πρὸς Β. Πόλεις δὲ λόγου ἀξίας ἔχει.

Τὴν *Δημιτσάναν*, πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 3 χιλ. Κ. καὶ Γυμνασίον. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ ἀπαγχονισθέντος κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως.—*Καρύταινα*, μετὰ φρουρίου καὶ 1,500 Κ., ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ *Γορτυνίου* καὶ Ἀλφειοῦ.—*Στεμνίτσα*, παρὰ τὸν *Γορτύ-*

νιον, μετὰ 3,500 K.—*Zάτουρα*, μετὰ 1,500 K. περίπου.
— *Βυτίρα* ΒΑ., μετὰ 1,500 K.— *Λαγκάδια* (Τευθίς)
ΒΔ., μετὰ 4 χιλ. K.— *Βαλτεσινίζορ*, μετὰ 2 χιλ. K.

3) Τῆς Μεγαλοπόλεως, μετὰ 20 χιλ. K.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Λύκαιον* (Διαφόρτι), πεδιάς δὲ ἡ τῆς Μεγαλοπόλεως, ποταμὸς δὲ Ἄλφειός, ὅστις δέχεται τὸν Ἑλισσόρτα καὶ Καρρίωρα (Ἐερίλα)· πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Μεγαλόπολις (παρὰ τὸ νῦν Σινάνον), πατρὶς τοῦ Φιλοποί-
μερος καὶ Πολυβίου, συνοικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου
μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371 π. X.). Εἶνε δὲ τανῶν
κώμη μετὰ 1,500 K., ἔχουσα ὁδὸν ἀμαξιτὸν μέχρι Τριπό-
λεως.— *Λεορτάριον*, παρὰ τὸν Καρρίωρα, μετὰ 800 K.

4) Τῆς Κυρουρίας (Τσακωνίας), μετὰ 31 χιλ. K.

Εἰς ταύτην ὁμιλοῦσι τὴν ἀρχαιοτάτην Τσακωνικὴν διά-
λεκτον· καὶ ὄρος μὲν ἄξιον λόγου πρὸς Δ. εἶνε ὁ χωρίζων
αὐτὴν ἀπὸ τῆς Λακεδαίμονος *Πάρνων* (Μαλεβός), πε-
διάς δὲ ἡ τοῦ Ἀστρους καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Λεωρίδιον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ περίπου
4,500 K. καὶ πεδιάδος εὐφόρου.— Ἀστρος, πρὸς Β.,
ὄχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Τάρου* ποταμοῦ, κώμη πα-
ράλιος εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος *Θυρέας*, διὰ τὴν ὁ-
ποίαν ἐμονομάχησαν τριακόσιοι Ἀργεῖοι πρὸς τριακο-
σίους Σπαρτιάτας, τῷ 544 π. X.— Ἅγιος Ἰωάννης,
ΝΔ. τοῦ Ἀστρους.— Ἅγιος Πέτρος ΝΔ., μετὰ 4 χιλ.
K., κωμόπολις κειμένη εἰς γοητευτικωτάτην τοποθεσίαν
πλήρη δένδρων.— *Καστρί*, πρὸς Β. τοῦ Ἅγ. Πέτρου,
μετὰ 5 χιλ. K. περίπου.— *Δολιὰρὰ* καὶ *Βέρβερα*, κῶ-
μαι γνωσταὶ διὰ τὰς πλησίον αὐτῶν νικηφόρους κατὰ
τῶν Τούρκων μάχας.— Σημειωτέον ὅτι τὸ πάλαι ἡ Κυ-
νουρία συγκαταλέγετο εἰς τὴν Ἀργολίδα.

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

[134 □ Μ., 226,000 Κ.].

α'.) Ὁ Νομὸς τῆς Εὐβοίας.

[79,95 □ Μ., 94,000 Κ.].

Οὗτος σύγκειται ἐκ τῶν Βορείων Σποράδων καὶ τῆς νήσου Εὐβοίας [60 □ Μ., 84 χιλ. Κ.], ἐκτεινομένης ἀπὸ τῶν πρὸς Β. ἀκρωτηρίων, Ἀρτεμισίου καὶ Κηναίου, μέχρι τῶν πρὸς Ν., Καφηρέως καὶ Γεραιστοῦ. Περιλαμβάνει δὲ τέσσαρας ἐπαρχίας, ἐξ ὧν αἱ μὲν τρεῖς, τῆς Χαλκίδος, τῆς Καρυστίας καὶ τοῦ Ξηροχωρίου, κεῖνται ἐπὶ τῆς Εὐβοίας, ἡ δὲ τετάρτη συγκροτεῖται ἐκ τῶν Βορείων Σποράδων. Καὶ λοιπὸν ἔχομεν·

1) τὴν ἐπαρχίαν Χαλκίδος, μετὰ 33 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὅρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ Δίρφυς (Δέλφι) καὶ τὸ Καρθῆλι, πόλεις δὲ ἄξια λόγου.

Χαλκίς, ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν ἄμπωσιν καὶ παλirroian πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινητὴ ἐκ σιδήρου γέφυρα, συνδέουσα τὴν Εὐβοίαν μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. ἔχει δὲ φρούριον Ἑνετικόν, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, νηματοποιεῖον καὶ περὶ τὰς 7 χιλ. Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ὀθωμανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Ἦτο δὲ καὶ τὸ πάλαι ὄχυρά (Δημητριάς, Χαλκίς καὶ Κόρινθος αἱ τρεῖς πέδαι τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ἦρχον οἱ Μακεδόνες) καὶ πλουσία διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ πλησίον σιδηρωρυχεῖα. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ Ἀριστοτέλης, τῷ 321 π. Χ. — Δίρμη (Αἶγαί), πρὸς Β. τῆς Χαλκίδος, κόμη ναυτικὴ καὶ γεωργικὴ, παράγουσα ὠραῖον οἶνον καὶ ἔχουσα 2 χιλ. Κ. Ὅχι μακρὰν αὐτῆς κεῖται τὸ θυελλῶδες ὄρος Καρθῆλι. — Ἐρέτρια (Νέα Ψαρά), ΝΑ. τῆς Χαλκίδος, τανῦν

συνοικιζομένη ὑπὸ Ψαριανῶν, καὶ ἔχουσα 500 Κ. Τὸ πάλαι κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (490 π. Χ.), ἀνωκοδομήθη δ' ἔπειτα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ὅχι μακρὰν τῆς Ἑρετρίας εἶνε τὸ εὐφορον *Ἀηλάρτιον* πεδίου.

2) τοῦ *Ξηροχωρίου* (Ἰστιαιώτιδος), μετὰ 12 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Τελέθριον* (Καλτσάδες) ΒΔ., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι.

Ξηροχώριον, κομὸπολις κατάφυτος μετὰ 2,500 Κ. — Ὁρεοί, ἐπίνειον τοῦ *Ξηροχωρίου*. — *Αἰδηψός*, ΝΔ. τοῦ *Ξηροχωρίου*, κώμη περίφημος διὰ τὰ πλησίον αὐτῆς ἀρχαιοθὲν γνωστὰ λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ, ἐνθα ἐπορεύθη πρὸς ἱακιν καὶ ὁ περιβόητος Ῥωμαῖος Σύλλας.

3) τῆς *Καρυστίας*, μετὰ 39 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ἡ *Ὀχη* (Ἁγίος Ἡλίας), πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι.

Κύμη, πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 4 χιλ. Κ. Ἀπέχει δὲ τῆς θαλάσσης περὶ τὰ 20 λεπτά τῆς ὥρας καὶ ἔχει γκιανθρακωρυχεῖον. — *Κάρυστος*, πρὸς Ν. μετὰ 1,500 Κ. καὶ φρουρίου ἰσχυροῦ. Τὸ πάλαι ἦτο περίφημος διὰ τὰ μάρμαρά της. — *Αἰθέριον*, ὅχι μακρὰν τῆς Ἑρετρίας, μετὰ 800 Κ. Ἐδῶ πλησίον ἔκειντο αἱ *Ταμύραι* (νῦν Βάθεια), ἔχουσαι ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, οἰκοδομηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀδμήτου. — Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος *Σκῦρος*, [3. □ Μ.], ΒΔ. τῆς *Κύμης*, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης περὶ τὰς 3,500 Κ., καὶ ἄλλα τινὰ νησίδια. Τὸ πάλαι ἡ *Σκῦρος* ἦτο περίφημος, διότι αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Θησεὺς καὶ ἐγεννήθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως Νεοπτόλεμος.

ΣΗΜ. Οἱ ποταμοὶ τῆς Εὐβοίας εἶνε ἀσήμαντοι, καθὼ χυνόμενοι μετὰ βραχὺν ροὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἶνε δ' ἡ Εὐβοία πολὺ εὐφο-

ρος, πρὸ πάντων εἰς σίτον. Τὸ πάλαι πολὺν χρόνον ἦτο ὑποταταγμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἕως οὗ τὴν ἤρπασε Φίλιππος ὁ Μακεδών.

4) τῆς ἐπαρχίας Σκοπέλου, μετὰ 10 χιλ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν οἱ νῆσοι Σκόπελος (Πεπάρηθος), μετὰ 6 χιλ. Κ. καὶ ὁμωνύμου κωμοπόλεως, πρωτεύουσος ἐπαρχίας. Ἐξάγει δὲ ἡ νῆσος αὕτη ἄφθονα ἀπὶ δία, κεράσια καὶ οἶνον. — Σκιάθος, μετὰ 3,200 Κ. καὶ λιμένος ἀρκετὰ καλοῦ, παράγουσα οἶνον ἐξαιρετον. Εἰς ταύτην πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατέφευγον οἱ ἀρματοῦλοι τῆς Θεσσαλίας. — Ἀλόρησος, μετὰ 400 Κ.

6.) Νομὸς τῶν Κυκλάδων. ¹

[49,86 □ Μ., 132,000 Κ.].

Οὗτος περιλαμβάνει 7 ἐπαρχίας, ἥτοι·

1) Τῆς Σύρου, μετὰ 31 χιλ. Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Σύρος [2 □ Μ. καὶ 21 χιλ. Κ.], ἔνθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· Ἐρμούπολις, ἡ μεγίστη πόλις τῶν Κυκλάδων μετὰ 16,500 Κ. Συνωκίσθη δ' αὕτη ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ Χίων, Σμυρναίων καὶ Ψαριανῶν, καὶ εἶνε τὴν σήμερον ἡ ἐμπορικωτάτη τῆς Ἑλλάδος πόλις, ἔχουσα συγκοινωνίαν ἀτμοπλοικὴν μεθ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, ναυπηγεῖον, πλείστα ἐκπαιδευτήρια, ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροὺς ναοὺς, θέατρον καὶ παντοῖα βιομηχανικὰ καταστήματα. Εἰς τὴν Σύρον ἐγεννήθη ὁ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου Φερεκύδης. — Ἄνω Σύρος, ἠνωμένη μετὰ τῆς Ἐρμουπόλεως καὶ ἔχουσα 4 χιλ. Κ., καθολικῶν τῶν πλείστων. — Μύκονος [1 □ Μ.], ἔχουσα πόλιν ὁμωνύμου, 4,600 Κ. καὶ πολλὰ ἐμπορικὰ

(1) Οὕτω καλοῦνται κυρίως αἱ κύκλοι τῆς Διήλου νῆσοι· αἱ δ' ἐκτὸς τοῦ κύκλου τούτου νῆσοι ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Νότιοι Σποράδες.

πλοῖα. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν μυθολογίαν ὑπῆρχον οἱ τάφοι τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους νικηθέντων Γιγάντων. — *Δῆλος* [$1\frac{1}{3}$ □ M.], νῆσος ἀκατοίκητος τανῦν καὶ χρησιμεύουσα ὡς λοιμοκαθαρτήριον, διάσπηρος ὅμως τὸ πάλαι ὡς γενέθλιος τόπος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐνταῦθα ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν τὰ *Δήλια* καὶ ὑπῆρχεν ἀγορὰ δούλων. — *Γέαρας* (Γιοῦρα) [1 □ M.], τόπος ἐξορίας ἐπὶ Ῥωμαίων.

2) Τῆς Κέω, μετὰ 10 χιλ. K.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι Κέως [3 □ M., 4 χιλ. K.], ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου, μεθ' ὁμωνύμου κωμοπόλεως, ἐχούσης 2 χιλ. 800 K. Εἰς τὴν Κέων, ἔχουσιν τὸ πάλαι μεγάλην ἀκμὴν καὶ τέσσαρας πόλεις, ἐγεννήθησαν οἱ ποιηταὶ *Σιμωνίδης* ὁ Κεῖος καὶ *Βακχυλίδης*. Λέγεται δ' ὅτι ὑπῆρχεν αὐτοῦ νόμος παλαιότατα, καθ' ὃν πᾶς ὅστις ἔφθανε τὸ ἐξήκοστόν ἔτος ἔπρεπε νὰ ἀποθάνῃ δηλητηριάζων ἑαυτόν. — *Κύθρος* (Θερμιά, 2 $1\frac{1}{2}$ □ M., 2 χιλ. K.), μεθ' ὁμωνύμου κώμης καὶ θερμῶν λουτρῶν, λαμπρῶς εὐπρεπισμένων. Τὸ πάλαι παρῆγε τυρὸν περίφημον. — *Σέριφος* [1 □ M., 1,800 K.], μεθ' ὁμωνύμου κώμης, περίφημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξώριζον καὶ ἐδῶ τοὺς κακούργους.

3) Τῆς Ἀρδρου, μετὰ 23 χιλ. K.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος Ἀρδρος, [4 $1\frac{1}{2}$ □ M.], ΝΑ. τῆς Εὐβοίας, μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης καὶ ναυτικοῦ ἀξιολόγου. Ἐδῶ πλησίον, κατὰ τοὺς παλαιούς, ἦτο πηγὴ ῥέουσα οἶνον κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάκχου. Ἄλλαι κῶμαι αὐτῇ εἶνε· *Γαύριον* μετὰ 400 K. καὶ λιμένος μεγάλου. — *Κόρθιον* (Ἀνω Κάστρο τανῦν), μικρὸν ἀπέχεν τῆς θαλάσσης.

4) Τῆς *Τήνου*, μετὰ 13 χιλ. Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ Καθολικοί.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Τήνος* μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης 2,500 Κ. καὶ τὸν διάσημον Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἔνθα τὸν Μάρτιον συνάγονται περὶ τὰς 25 χιλ. προσκυνητῶν. Ἄλλη κώμη τῆς νήσου εἶνε ὁ *Πύργος* μετὰ 1,900 Κ., πλησίον τοῦ ὁποίου εἶνε λατομεῖα λευκοῦ καὶ πρασίνου μαρμάρου, ὧν τὸ δεῦτερον θεωρεῖται τὸ πρῶτον πράσινον εἰς τὸν κόσμον.

5) Τῆς *Νάξου*, μετὰ 22 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ νῆσος *Νάξος* [6 □ Μ., 12 χιλ. 500 Κ.] μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης ἀκρόπολιν καὶ 2 χιλ. Κ., ἐν οἷς 300 Καθολικοί. Εἶνε δ' ἡ *Νάξος* ἡ μεγίστη καὶ εὐφορωτάτη τῶν Κυκλάδων, παράγουσα πορτοκάλια, λεμόνια, ἔλαιον, βάμβακα, κριθὴν πολλήν καὶ τὸ ὀρυκτὸν σμύριδα. Ἔχει δὲ καὶ ὄρος λόγου ἄξιον τὸ *Δρύος* (Τζιάς), ὑψηλὸν 3,230 πόδας. Οἱ παλαιοὶ ἀπέδιδον τὸ εὖοινον τῆς νήσου εἰς τὸ ὅτι διέτριψεν αὐτόθι ὁ Βάκχος. — *Πάρος*, [4 □ Μ., 7 χιλ. Κ.], περίφημος διὰ τὸ λατομεῖον τῶν μαρμάρων, ἔνθα ἄγει σιδηρόδρομος. Κωμόπολις ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Παροικία*, ἔχουσα 2 χιλ. Κ. Ἐκ τῆς *Πάρου* ὁ λόρδος Ἀροῦνδελ ἐκόμισεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τῷ 1627 μ. Χ. τὰ *Πάρια μάρμαρα*, τὸ ἀσφαλέστατον μνημεῖον τῆς ἀρχαίας χρονολογίας. Εἰς τὴν *Πάρον* ἐγεννήθησαν οἱ ἀνδριαντοποιοὶ *Σκόπας* καὶ *Πραξιτέλης* καὶ ὁ ποιητὴς *Ἀρχίλοχος*. — *Ἀρτίπαρος* (Ὁλίαςρος $1\frac{1}{2}$ □ Μ. καὶ 150 Κ.), γνωστὴ διὰ τὸ μέγα καὶ γέμον ὠραιοτάτων σταλακτικῶν σπήλαιον αὐτῆς καὶ τὰ μολυβδοῦχα μέταλλα.

6) Τῆς *Μήλου*, μετὰ 13 χιλ. Κ.

(1) Κατ' ἄλλους ὁ *Πραξιτέλης* ἦτο Ἀθηναῖος.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἡ νῆσος *Μῆλος* [2 □ M., 4,500 K.], μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης λαμπρὸν λιμένα. Εἶνε δὲ ἡ *Μῆλος* ἡφαιστειογενής, ἀποπνέουσα θειώδεις ἀτμούς, ἔχουσα θερμὰς πηγὰς, μυλῖτας λίθους, γύψον καὶ θεῖον, γέμουσα δὲ λειψάνων ἀρχαίων. Εἰς τὴν *Μῆλον* ἦλθεν ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων τὸν 12 π. Χ. αἰῶνα. Ταύτην ἐκυρίευσαν μὲν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀλλ' ἀπώλεσαν εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ. — *Σίφρος*, [1 1/2 □ M., 6 χιλ. K.], μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης· εἶχε δὲ τὸ πάλαι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. — *Κίμωλος* [1 □ M., 1,500 K.], ὅθεν ἐξάγεται ἡ κιμωλία γῆ. — *Φολέγανδρος* [1 □ M.], μετὰ 1,000 K. — *Σίκιρος* [□ M.], μεθ' ὁμωνύμου κώμης.

7) Τῆς *Θήρας*, μετὰ 20 χιλ. K.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Θήρα* [Σαντορίνη 3 1/2 □ M., 1,500 K.], ἔνθα ἐνεργεῖ ἡφαιστειον, παραγαγὼν εἰς διαφόρους ἐποχὰς τὴν παλαιὰν *Καϋμένην*, τὴν μὲν *Καϋμένην*, τὴν νῦν *Καϋμένην* καὶ τῷ 1866 τὸν *Γεώργιον* καὶ τὴν Ἀφροδέσσαν μετὰ κρατῆρος ἡφαιστείου. Ἔχει δὲ κώμην ὁμωνύμου καὶ ὀλίγον ναυτικόν. Ὄνομασθη δὲ τὸ πάλαι *Θήρα* ἐκ τοῦ ἀποικήσαντος εἰς αὐτὴν μετὰ Λακεδαιμονίων Ἡρακλείδου *Θήρα*· πρότερον ἐκαλεῖτο *Καλλίστη*. Ἀποικία δὲ τῶν Θηραίων, ἡγούμενου τοῦ Βάττου, ἔκτισε τὴν ἐν τῇ *Λιθύῃ Κυρήνην*. — *Θηρασία*, ἔχουσα 4 χωρία καὶ 600 K. — Ἀμοργὸς [2 1/2 □ M., καὶ 2, 500 K.], ἔχουσα μεγαλητέραν κώμην τὴν *Χώραν* μετὰ 2 χιλ. K. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ ἱαμβογράφος *Σιμωνίδης* ὁ Ἀμοργῆτος. — *Ἴος* [Νιό, 1 □ M., 2 χιλ. K.] μεθ' ὁμωνύμου κώμης, νῆσος ὀπωσοῦν εὐλίμενος. Ἐνταῦθα λέγεται ὅτι ἀπέθανεν ὁ Ὀμηρος. — Ἀράφη [1 1/2 □ M., 700 K.], νῆσος ἀλίμενος.

Ε'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

[51 □ M., 231,000 K.].

α'.) Νομός τῆς Κερκύρας.

Οὗτος περιλαμβάνει 5 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς πρῶται, ἦτοι 1) τῆς Κερκύρας, μετὰ 27 χιλ. K.· 2) τῆς Μέσης μετὰ 24 χιλ. K.· καὶ 3) τοῦ Ὄρους, μετὰ 27 χιλ. K. ἀνήκουσιν εἰς τὴν νῆσον.

Κέρκυρα [12 □ M. καὶ 78 χιλ. K.], νῆσον παράγουσαν ἀφθονώτατον ἔλαιον. Καὶ παλαιότατα μὲν κατόικουν εἰς αὐτὴν Φαίακες· κατόπιν δ' ἀπέκησαν αὐτόσε Κορίνθιοι. Ἦτο δ' ἡ Κέρκυρα μετὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Κόρινθον ἰσχυροτάτη τῆς Ἑλλάδος ναυτικὴ δύναμις.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε· Κέρκυρα, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα εὐρύχωρον λιμένα, λαμπράς οἰκοδομὰς καὶ πλατείας, Γυμνάσιον, Ἐφετεῖον, βιβλιοθήκην, σφρονιστήριον τῶν κακούργων, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος καὶ 17 χιλ. K.· μετὰ δὲ τῶν προαστείων Μαρτουκίου, Γαρίτσας, Ἀγρ. Ρόκου καὶ Ἀνεμομύλου 25 χιλ. K. Τὰ ὀχυρώτατα ὅμως τῆς Κερκύρας φρούρια κατηδαφίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων πρὸ τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος. — Γαστοῦρι, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Μέσης μετὰ 1,100 K. — Σκριπερόν, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ὄρους μετὰ 1,700 K. Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι εἶνε·

4) Ἡ τῶν Παξῶν, μετὰ 5 χιλ. K.

Εἰς ταύτην ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος Παξοὶ [1 ¹/₄ □ M., 4 χιλ. K.], κειμένη ἀντικρὺ τῆς Πάργας τῆς Ἠπείρου.

Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε ὁ Γάιος, ἔχων ἀσφαλέςτατον λιμένα καὶ 500 K.

5) Τῆς Λευκάδος, μετὰ 23 χιλ. K.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος Λευκάς [8 □ M., 21 χιλ. K.], Ἀγία Μαύρα καλουμένη τανῦν ἐκ τῶν λειψάνων τῆς Ἀγίας Μαύρας. Αὕτη ἀπετέλει τὸ πάλαι χερσόνησον τῆς Ἀκαρνανίας, ἕως οὗ διώρουζαν τὸν Ἴσθμὸν οἱ Κορίνθιοι· κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀρματολῶν ἐχρησίμευεν ὡς καταφύγιον τῶν καταδιωκομένων εἰς τὴν ἀντικρὸς ἡπειρον. Ἐχει δὲ πρωτεύουσαν ὀμώνυμον μετὰ 5 χιλ. K. Ἀλλαι κῶμαι τῆς νήσου γνωσταὶ εἶνε ἡ Κερὰ μετὰ 1,800 K. καὶ οἱ Σφακιῶται μετὰ 2 χιλ. K. Εἰς δὲ τὰ νοτιοδυτικὰ τῆς νήσου εἶνε τὸ ἀκρωτήριο Λευκάτας, ὁπόθεν τὸ πάλαι οἱ δυστυχεῖς ἐρασταὶ ἐκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως θεραπεύσωσι τὸ πάθος αὐτῶν (Λευκάδιον ἄλμα). Ἐντεῦθεν, ὡς λέγεται, ἐκρημνίσθη καὶ ἡ ποιήτρια Σαπφώ. Ἄλλη δὲ νῆσος ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν εἶνε ἡ Τάφος (Μεγανῆσι) μετὰ 550 K.

β'.) Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας.

[20 □ M., 96,600 K.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς, ἥτοι τῆς Κραταίας μετὰ 32 χιλ. K., τῆς Σάμης μετὰ 17 χιλ. K. καὶ τῆς Πάλλης μετὰ 19 χιλ. K., κεῖνται εἰς τὴν νῆσον

Κεφαλληνίαν [16 □ M., 80 χιλ. K.], τὴν μεγίστην τῶν Ἰονίων νήσων, καλουμένην ἐπὶ Ὀμήρου Σάμην.

Εἰς ταύτην πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Ἀργοστόλιον (Κράνιοι), πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, θέατρον καὶ 8,500 K. Ἀ-

γίος Γεώργιος. — *Ληξούρι* πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Πάλλης, μετὰ 9 χιλ. Κ. — *Δελιανῶτα*, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους *Αἴρου* μετὰ 2,200 Κ. — *Αἰγιαλὸς* πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας *Σάμης*. — *Ἀσσος*, πρὸς Β., φρούριον ὄχυρόν μετὰ λιμένας. Δύο δὲ ὥρας πρὸς Δ. τοῦ Ἀργοστολίου εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Γερασίμου μετὰ τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ Ἀγίου.

4) Τῆς *Ἰθάκης*, μετὰ 12 χιλ. Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ πατρὶς τοῦ Ὀμηρικοῦ Ὀδυσσεώς νῆσος *Ἰθάκη* [4 □ Μ., περίπου 9,500 Κ.]. Ἐνταῦθα δὲ ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Νήριτον*, πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι.

Τὸ *Βαθύ*, ἔχον 5 χιλ. Κ. — *Περαχώριον*, μετὰ 1,500 Κ. — *Ἐξωγή* πρὸς Β., μετὰ 2 χιλ. Κ. — *Ἀρωγή* πρὸς Δ. μετὰ 1,000 Κ.

γ.) Νομὸς τῆς Ζακύνθου.

[7 □ Μ., 45,000 Κ.].

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ὑπάγεται μόνον ἡ νῆσος Ζάκυνθος [7 □ Μ.] καὶ τινὰ νησίδια ἀκατοίκητα· δὲν διαίρεται δὲ εἰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ μόνον εἰς δέκα δήμους. Εἶνε δὲ ἡ Ζάκυνθος κατάφυτος καὶ λαμπρῶς καλλιεργημένη. Πρωτεύουσα δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ ὁμώνυμος Ζάκυνθος, ἔχουσα ναοὺς ἀξιολόγους, Γυμνάσιον, Πρωτοδικεῖον, Λέσχας, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον, Γηροκομεῖον καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου Διονυσίου, κατοίκους δὲ περὶ τὰς 20 χιλ. Ἀξιοσημείωτοι δὲ κῶμαι εἰς τὴν νῆσον εἶνε· *Πηγαδάκι*, μετὰ 1,000 Κ. — *Κερί*, ἀκρωτήριον πρὸς Ν., πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενα *ράφθης φρέατα*. — Ἐκ τῆς Ζα-

κύνθου ἀπωκίσθη τὸ πάλαι ἡ Ἰσπανικὴ πόλις Ζάχαρθα (Σάγουντον).—Πρὸς Ν. δὲ τῆς Ζακύνθου κεῖνται αἱ μικραὶ νῆσοι Στρογάδες, ἐνθα κατὰ τοὺς ποιητὰς κατόικουν αἱ Ἀρπυιαί.

Πληθυσμὸς. Θρησκεία. Στρατός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, 2,000,000 σύγκειται ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὀλίγων Ἀλβανῶν, καταγομένων ἐκ τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν. Πρεσβεύουσι δ' οἱ Ἕλληνες τὸ Ἀνατολικὸν ὀρθόδοξον δόγμα, ἐκτὸς τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Χαλκίδι Μωαμεθανῶν, ἱκανῶν Ἑβραίων, ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ μάλιστα, καὶ ὀλίγων δυτικῶν, κατοικούντων τὰς νήσους Κέρκυραν, Σύρον, Τήνον, Νάξον καὶ Θήραν. Εἶνε δ' ὁ Ἕλληник. λαὸς ζωηρὸς καὶ σκληραγωγημένος, καὶ κυρίαν ἀσχολίαν ἔχει τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, εὐδοκιμεῖ δὲ εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Μόλις δ' ἐσχάτως εἰσῆχθη καὶ ἡ βιομηχανία, κυρίως ἐν Πειραιεῖ καὶ Σύρῳ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1863 βασιλεύει συνταγματικῶς Γεώργιος ὁ Α΄., ἡγεμονόπαις τῆς Δανίας. Καὶ στρατὸν μὲν τῆς ξηρᾶς ἔχει ἐν καιρῷ εἰρήνης 30 χιλ. ἀνδρῶν καὶ ἐν καιρῷ πολέμου περὶ τὰς 150 χιλ. (ἐφεδρεία, ἐπιστρατεία)· στόλον δὲ 35 πολεμικὰ πλοῖα, ἐν οἷς 2 θωρηκτά¹. Τὸ ἰδιωτικὸν ὅμως ναυτικὸν σύγκειται ἐξ 6,200 πλοίων, ἐχόντων ναύτας τοὺς δεξιωτάτους ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὰς τρεῖς ἀτμοπλοῖκας ἐταιρείας· τὴν Ἑλληνικὴν ἀτμοπλοῖαν, μετὰ 16 ἀτμοπλοίων, τὴν Παρελλήριον μετὰ 5, καὶ τὴν τοῦ Γουδῆ μετὰ 5· ἔτι δὲ τὰ ἀτμόπλοια τῆς Ἰθάκης καὶ Ζακύνθου καὶ τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ Ῥωμονίᾳ ὁμογενῶν.

(1) Τανῦν ἡ Κυβέρνησις περιμένει καὶ ἄλλα 4.

2. Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

[5, 242 □ M., 18, 500,000 K.].

(Ιστορικαὶ εἰδήσεις. Ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείουθαλάσσης, ὑπῆρξεν ἡ χερσόνησος αὕτη τὰ μέγιστα σπουδαία εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ἐκαλεῖτο δ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡ Ἰταλία Ἑσπερία (ἡ μικρά), καθὼς κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος· ἐλέγετο δὲ προσέτι Οἰνωτρία καὶ Ἀύσστια ἐκ τῶν αὐτόθι κατοικούντων Οἰνωτρῶν καὶ Αὐσσόνων· οἱ δὲ ποιηταὶ τὴν ὀνομάζουσι συχνὰ Σατογρίαν, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, καταφυγόντος Σατόρου (Κρόνου). Κατωκίσθη δ' ἡ Ἰταλία ἐξ ἀποίκων, ἐκ διαφόρων ἐλθόντων χωρῶν. Καὶ περὶ μὲν τὸ 1,600 π. Χ. Αἰβυροὶ, Σικελοὶ καὶ Ἐρετοί, ἦλθον ἐκ τῆς Ἰλλυρίας ἢ κατὰ τινὰς ἐκ τῆς Παφλαγονίας· μετὰ 100 δ' ἔτη Αἰγυρες, ἐκ τῆς Ἰβηρίας ἐλθόντες, διῆλθον τὴν Γαλλίαν καὶ καθιδρύθησαν εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ τῆς Ἰταλίας. Μετὰ τινὰ δὲ χρόνον Κέλται, Ἀμβρωνες ἐπικαλούμενοι, κατέλαβον χώραν τινὰ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἰταλίας. Ἕλληνες δὲ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀπωκίσθησαν ἐνταῦθα, καταλαβόντες μάλιστα τὸ μεσημβρινὸν μέρος· ἀκμάσαντες δὲ καὶ πληθυνθέντες τὰ μέγιστα, ἔδωκαν τὸ ὄνομα τῶν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν, ἥτοι Μεγάλην Ἑλλάδα, ἀφοῦ καὶ οἱ ἐν τῇ μεσογαίᾳ Ἰταλία ὠμίλουν Ἑλληνιστί. Περιέσωζον δὲ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μέχρι τοῦ II^{ου} αἰῶνος μ. Χ.· καὶ τὴν σήμερον δὲ ἀκούει τις αὐτοῦ Ἑλληνικὰς λέξεις καὶ βλέπει τὴν Ἑλληνικὴν φυσιογνωμίαν ζωηροτάτην. Περὶ δὲ τὸ 992 π. Χ. κατέλαβον τὰ μέσα τῆς Ἰταλίας Ραιτοὶ (γνωστότεροι ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Τοσκάνων), καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦσαν αὐτοὶ τὸ κύριον ἔθνος. Περὶ δὲ τὸ 600

πι. Χ. *Γαλάται* (Κέλται καὶ Βέλγαι) διέβησαν τὰς Ἀλ-
πεις, γενόμενοι κύριοι πάσης τῆς Ἰταλίας, τῆς ἀπ' αὐτῶν
κληθείσης ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας.

Πάντας τούτους τοὺς λαοὺς ὑποτάξασα ἀλληλοδιαδό-
χως ἡ Ῥώμη ἐγένετο τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου *Κρά-
τους* τῶν Ῥωμαίων, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶνε μήτηρ
πολλῶν σήμερον ὀμιλουμένων γλωσσῶν· ἡ δὲ Ῥωμαϊκὴ
Φιλολογία καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν *Δίκαιον* καὶ νῦν ἔτι με-
γάλην εἰς τὸν κόσμον ἔχουσι δύναμιν. Τὴν ὑπόληψιν δὲ
ταύτην οὐδὲ τότε ἀπώλεσεν ἡ « αἰωνία » πόλις, ὅτε τῷ
476 μ. Χ. ἔγεινε λεία τῶν *Γερμανικῶν φύλων* τὸ πα-
λαιὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος, ἐπὶ Ῥωμύλου *Αὐγουστύλου*,
μετὰ 1,200 ἐτῶν ὑπαρξιν. Τῷ δὲ 774 *Κάρολος* ὁ *Μέ-
γας*, βοηθῶν τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης, ὑπέταξε τοὺς
ἐναντίους αὐτοῦ *Λογγοβάρδους*, καὶ ἐστέφθη ἐν Ῥώμῃ
αὐτοκράτωρ, τῷ 800 μ. Χ. Ἐγεινε δ' ἡ Ῥώμη θρησκευ-
τικὴ πρωτεύουσα τῶν καθολικῶν, καὶ ἰδρύσασα ἐκκλησια-
στικὸν κράτος περιῆλθεν εἰς ἔριν πρὸς τοὺς *Γερμανοὺς*
αὐτοκράτορας, ὅτε μάλιστα ἔγειναν οὗτοι κύριοι τῆς
κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Κατὰ δὲ τὴν διαμάχην ταύ-
την ἀπέκτησαν δημοκρατικὴν αὐτονομίαν καὶ σπανίαν
εὐημερίαν αἱ πόλεις τῆς Ἄνω Ἰταλίας, μάλιστα δὲ τὸ
Μεδιόλανον καὶ ἡ *Φλωρεντία*, καὶ αἱ παράλιοι *Βενετία*,
Γέρονα (ἡ Ὑπερήφανος) καὶ ἡ *Πίζα*. Κατὰ δὲ τὸ τέ-
λος τοῦ Μεσαίωνος ἀνέτειλαν εἰς τὴν Ἰταλίαν νέοι χρό-
νοι, εὗρεθείσης τῆς κατὰ θάλασσαν ὁδοῦ πρὸς τὰς Ἀνα-
τολικὰς Ἰνδίας καὶ ἀνακαλυφθείσης τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ
τοῦ *Γεροάτου Κολόμβου*. Καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον ἔλαβεν
ἄλλην διεύθυνσιν, αἱ δὲ πλούσιαι πόλεις διχονοοῦσαι καὶ
φθονοῦσαι ἀλλήλας, ἐπὶ πολὺν χρόνον κατέλιπον εἰς τοὺς
ξένους τὰ ἐκ τούτου ἀποφερόμενα κέρδη· μετὰ πολυειδεῖς

δὲ ἀγῶνας περιῆλθον ἡ μὲν *Λομβαρδία* καὶ *Τοσκάνα* εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς *Ἀψοβουργίους*, ἡ δὲ *Νεάπολις* καὶ *Πάρμα* εἰς τοὺς Γάλλους *Βουρβόνους*. *Ναπολέων* δὲ ὁ Α΄. τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς Ἰταλίας κατέστησε βασιλείον, τὴν δὲ *Ρώμην* πόλιν Γαλλικὴν, καὶ τὴν *Νεάπολιν* ἔδωκεν εἰς τοὺς πλησιεστάτους αὐτοῦ συγγενεῖς. Πεσόντος ὅμως αὐτοῦ, ἐγκαθιδρύθησαν πάλιν οἱ μὲν Αὐστριακοὶ εἰς τὴν ἄνω, οἱ δὲ Βουρβῶνοι εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, ἕως οὗ κατὰ τὰ ἔτη 1859—1870 οἱ Ἰταλοί, ἀκολουθήσαντες τὴν πολιτικὴν τοῦ μεγαλοφυοῦς *Καβούρ*, ἠνώθησαν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ τέως βασιλέως τῆς Σαρδηνίας *Βίκτωρος Ἐμμανουήλ*, ὅπως πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐπόθει τὰ ἔθνος αὐτῶν.

Τανῦν ἡ Ἰταλία ἔχει βασιλέα συνταγματικὸν Οὐμβέρτον τὸν Α΄., θρησκείαν δὲ τοῦ κράτους τὴν δυτικὴν καθολικὴν, ἧς κεφαλὴ εἶνε ὁ πάπας Λέων ὁ ΙΓ΄. Ὁ δὲ πληθυσμὸς εἶνε περὶ τὰ 28 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ζώντων ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τῆς βιομηχανίας. Καὶ ὁ μὲν στρατὸς σύγκειται ἐκ 700 χιλ. ἀνδρῶν περίπου, ὁ δὲ στόλος ἐξ 80 πλοίων, ἐν οἷς 25 θωρηκτὰ μετὰ 700 πυροβόλων.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ὅπως οὖν ψυχρόν, εἰς τὰ νότια ὅμως λίαν εὐκραὲς καὶ τερπνόν. Ἡ δὲ παιδεία, ἥτις μέχρι τοῦδε ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν κληρὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἔμεινε στάσιμος, μόλις τώρα ἀρχίζει νὰ προοδεύῃ. Ἀγαπᾷ δὲ μάλιστα ὁ Ἰταλικὸς λαὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ὥραίαις τέχνας.

2 **Θάλασσα.** Τὸ μὲν πλησίον τῆς Λιγυστικῆς μέρος τῆς Μεσογείου ἐκαλεῖτο πάλαι *Λιγυστικὴ θάλασσα*, τὸ δὲ πρὸς Δ. τῆς νήσου *Σαρδοῦς* *Σαρδῶρον* πέλαγος· ἔλεγον δὲ *Σικε-*

λικήν θάλασσαν τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Πορθμός. Ὁ πορθμός τῆς Σεκελίας εἰς τὴν πρὸς Β. εἴσοδον αὐτοῦ ἦτο περίφημος διὰ δύο πολυθρυλήτους σκοπέλους· τὴν *Σκύλλαν* ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν *Χάρυβδιν* (capo Faro) ἐπὶ τῆς Σικελικῆς παραλίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ σκόπελοι οὗτοι ἦσαν πολὺ πλησίον, πολλάκις οἱ ναυτιλλόμενοι θέλοντες νὰποφύγωσι τὸν ἕνα ἐναυάγουν εἰς τὸν ἄλλον· ἐντεῦθεν ἡ παροιμία «ἐκ τῆς Σκύλλας εἰς τὴν Χάρυβδιν».

Κόλποι. Κόλποι εἰς τὴν Ἰταλίαν γνωστοί εἶνε·

1^{ον} Ὁ Κρατῆρ ἢ Κυμαῖος (κόλπος τῆς Νεαπόλεως τανῦν)· μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Μισηνοῦ καὶ Ἀθηναίου κείμενος· 2^{ον} ὁ Ποσειδωνιάτης (Pæstanus) κόλπος (τοῦ Σαλέρνου τανῦν)· 3^{ον} ὁ Αἰῖρος κόλπος (τοῦ Πολι-κάστρου νῦν)· 4^{ον} ὁ Τερινάιος κόλπος (τῆς Ἀγίας Εὐ-φημίας)· 5^{ον} ὁ Σκυλλητικὸς κόλπος (Golfo di Squil-lace)· 6^{ον} ὁ Ταραντῖος καὶ 7^{ον} ὁ κόλπος τῆς Οὐρίας (τῆς Μαυρορεδωνίας νῦν). Περὶ τῶν κόλπων τῶν νήσων ἰδὲ κατωτέρω.

Ἀκρωτήρια. Ἀκρωτήρια δὲ ἐν μὲν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ εἶνε·

1^{ον} Τὸ Ποπλῶριον τῆς Τυρρηνίας, ἀπέναντι τῆς νή-σου Ἰλούας (Ἑλβας)· 2^{ον} τὸ Κιρχαῖον (Monto Cir-cello), ἐν τῇ Λατίνῃ· 3^{ον} τὸ Μισηρόν ἐν τῇ Καμπανίᾳ, πλησίον τῆς Νεαπόλεως· 4^{ον} τὸ Συρρεντῖον ἢ Ἀθή-ραιον (dela Campanella τανῦν), ἀπέναντι τῶν Κα-πρεῶν, ὡσαύτως παρὰ τὴν Νεάπολιν· 5^{ον} ὁ Παλινουρος (Palinuro τανῦν), πρὸς νότον τῆς ἐν Λευκανία πό-λεως Παίστου· 6^{ον} τὸ Ἡράκλειον (Spartivento), ἐν τῇ Βρεττίᾳ· 7^{ον} τὸ Ζεφύριον (Bruzzano)· 8^{ον} τὸ Λα-κίριον (delle Colonne), πρὸς Α. τῆς Βρεττίας, ἐφ' οὗ

ἦτο περίφημος ναὸς τῆς Ἥρας· 9ον ἡ Ἰαπύργιος ἄκρα, εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ταραντίνου κόλπου καὶ τὰ ἔσχατα τῆς Καλαβρίας· 10ον τὸ Ἱερὸν, Sacrum (τανῦν Corso), εἰς τὰ βόρεια τῆς Κύρνου· 11ον τὸ *Λιλύβαιον* (Βοετανῦν), εἰς τὰ Δ. τῆς Σικελίας· 12ον ἡ Πελωριάς ἄκρα (Faro τανῦν), εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Σικελίας· 13ον ἡ ἄκρα τοῦ Παχύνου, εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Σικελίας (τανῦν Passaro). Εἰς δὲ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν 14ον τὸ Γάργαρον.

3) **Ὀρη.** Ἡ Ἰταλία εἶνε γλῶσσα γῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μετὰ σειρᾶς ὑψηλῶν ὄρεων, ἐκ τῆς Γερμανίας προερχομένων, ἥτοι τῶν Ἀλπεων, τῶν ὁποίων ἡ μεσημβρινὴ ἐξακολουθήσεις, τὰ Ἀπέννινα (τὸ μέγιστον ὕψος 9,250 π.) διέρχονται σύμπασαν τὴν χερσόνησον, ἐπικαλούμενα *Λιγυστικὰ Ἀπέννινα*, Ἑτρουσκικὰ Ἀπέννινα, Ῥωμαϊκὰ (Ἀβρουζαί) καὶ Νότια.

Πλὴν δὲ τούτων γνωστότατα ἐν τῇ παλαιᾷ Ἰταλίᾳ ὄρη εἶνε· 1ον τὸ Κομίριον (Fogliano νῦν)· 2ον τὸ Σώρακτον (Santo Oreste), ἀμφοτέρω πρὸς Ν. τῆς Τυρρηνίας· 3ον τὸ Ἱερὸν ὄρος, μίαν ὥραν ΒΑ. τῆς Ῥώμης, ἐνθα δις ἀπεσύρθη ὁ λαός, τὸ μὲν πρῶτον ἐν ἔτει 494 π. Χ., ὅπως ἐπιτύχη τὴν ἀκύρωσιν τῶν χρεωγράφων καὶ τὴν σύστασιν τῆς ἀρχῆς τῶν δημάρχων, τὸ δὲ δεύτερον τῷ 449, ὅπως ἀνατρέψῃ τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν τῶν δεκάρχων· 4ον τὸ Λουκριτήλιον (Monte Gennaro), πρὸς Ν. τῆς χώρας τῶν Σαβίνων· 5ον τὸ Ἀλγιδον, πλησίον τῆς Βελίτρας (Velletri)· 6ον ὁ Μασσιχὸς (Mondragone). διάσημος διὰ τοὺς ἀμπελῶνας αὐτοῦ πρὸς Ν. τῆς Λατίνης· 7ον ὁ Οὐεσσούβιος, εἰς τὴν Καμπανίαν, ἡφαίστειον ἐπὶ πολὺ ἐσθρυσμένον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκρήξεις ἤρξαντο τῷ 79 μ. Χ., καταχώσασαι τρεῖς πόλεις, τὴν Πομπηϊάν, τὸ Ἡράκλειον καὶ τὰς Σταβίας· 8ον τὸ Γάρ-

γαρον, εἰς τὴν Ἀπουλίαν· 9^{ον} τὸ *Οὐόλτουρρον*, ὡσαύτως εἰς τὴν Ἀπουλίαν· 10^{ον} ὁ *Ἑρνῆς* (San Giouliano), εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Σικελίας· 11^{ον} ἡ *Αἴτρα*, ἡφαίστειον, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκρήξεις πολλάκις κατέστρεψαν τὰς πλησίον πόλεις, εἰς τὰ Α. τῆς Σικελίας.

Λίμναι. Λίμναι ἄξιαι λόγου ἐν Ἰταλίᾳ εἶνε· 1^{ον} ἡ *Τρασιμένη* (τῆς Περουσίας), εἰς τὴν Τυρρηνίαν, γνωστὴ διὰ τὴν παρ' αὐτὴν νίκην τοῦ Ἀννίβα· 2^{ον} ἡ *Οὐολσίνιος* (Bolsena), ὡσαύτως εἰς τὴν Τυρρηνίαν· 3^{ον} ἡ *Οὐερβαρός* (Laco maggiore), ἐν τῇ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίᾳ· 4^{ον} ἡ *Αἰρίος* (τοῦ Κώμου τανῦν), ὡσαύτως ἐν τῇ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίᾳ· 5^{ον} ἡ *Βήρακος* (τῆς Γάρδας), ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ· 6^{ον} ἡ *Πηρίλλα*, ἐν τῇ Λατίνῃ· 7^{ον} ἡ *Αοργος*, θεωρουμένη ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὡς μία τῶν εἰς Ἄδου καταβάσεων· 8^{ον} ἡ *Φουκίρα* (Celano, ξηρανθεῖσα νῦν ἀπὸ τοῦ 1865) καὶ ἡ *Λουκρινίς* θάλασσα, καὶ αἱ τρεῖς εἰς τὴν Καμπανίαν, πλησίον τῶν Βαϊῶν καὶ τῶν Ποτιόλων· καὶ 9^{ον} τὸ *Πορτινὸν* ἕλος. 3)

Ποταμοί. 1^{ον} χυνόμενοι εἰς τὴν Λιγυστικὴν θάλασσαν· Ὁ *Μάγκρης* (Magra), μεταξὺ τῆς Λιγυστικῆς καὶ Τυρρηνίας.

2^{ον} χυνόμενοι εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν·

Ὁ *Αοργος* καὶ ὁ *Οὔμβρων*, εἰς τὴν Τυρρηνίαν· ὁ *Τίβερις* καὶ *Λεῖρις* (Garigliano), εἰς τὴν Λατίνην· ὁ *Οὐόλτουρρος*, εἰς τὴν Καμπανίαν, καὶ ὁ *Σίλλαρος*, μεταξὺ τῆς χώρας τῶν Σαμνιτῶν καὶ τῆς Λευκανίας.

3^{ον} χυνόμενοι εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος·

Ὁ *Κράθις* (Crati), ὁ *Σίννος* (Sinno), ὁ *Αχιρίς* καὶ ὁ *Κασούερτος*, καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν Λευκανίαν· μεταξὺ δὲ Λευκανίας καὶ Ἀπουλίας ῥέει ὁ *Βράδαρος* (Brandano).

4^{ον} χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν·

Ὁ Αὔριδος (Ὁφάντος τανῦν), ἀρδεύων τὴν Ἀπουλικὴν πεδιάδα· πλησίον αὐτοῦ συνεκροτήθη ἡ ἐν Κάνναις μάχη· ὁ Φρέντων, ὁ Τίβεργος, ὁ Σάγγρος, ὁ Ἀρτερος (Πεσκάρας τανῦν), καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν Σαμνίτιδα· ὁ Μέταυρος, πλησίον τοῦ ὁποίου ἡττήθη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀννίβα Ἀσδρούβας, καὶ ὁ Πίσανρος (Foglio τανῦν), ἀμφοτέρω ἐν τῇ Ὀμβρικῇ.

Ὁ Ρουβίκων (Pisatello ἢ Luso τανῦν), μεταξὺ τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας καὶ τῆς Ὀμβρικῆς, ὅν διεβη ὁ Καῖσαρ εἰπὼν τὸ «ἐρρίφθω κύβος», ὅτε ἐστράτευσε κατὰ τοῦ Πομπηίου, τῷ 49 π. Χ. ὁ Ἀθεσις (Ἀδίγης), καὶ ὁ Ἡριδανός (παρὰ ποιηταῖς) ἢ Πάδος, διαρρέων τὴν ἐντὸς καὶ πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίαν (τὴν Λομβαρδικὴν πεδιάδα). Διεχώριζε δὲ τὴν πέραν τοῦ Πάδου Γαλλίαν καὶ τὴν Ἑνετίαν ἐκ τῆς Λιγυστικῆς καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ Πάδου Γαλλίας, καὶ εἰς τὰς πηγὰς του ἐκκαλεῖτο Βόδεργκος.

Ὁ Τάρταρος ἢ Ἀδριαρὸς (Tartaro), ὁ ἡττων Μεδόακος (Bacchiglione), καὶ ὁ μεῖζων Μεδόακος (Brenta), ὁ Πλαῦτις (Piave), ὁ Τυλαοῦεμπος (Tagliamento), ὁ Σόνττιος (Isonzo), ὁ Τίμανος, πάντες εἰς τὴν Ἑνετίαν· καὶ ὁ διαχωρίζων τὴν Ἰστρίαν ἐκ τῆς Ἰλλυρίας Ἀρσίας.

Παραπόταμα. Παραπόταμα δὲ τοῦ μὲν Πάδου εἶνε ὁ Τικιρος, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου ἐνίκησε τὸ πρῶτον ὁ Ἀννίβας ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Ἀδδοῦας (Ἀδδας τανῦν), ὁ Μίνκιος (Mincio), ὁ Τρεβίας, περίφημος διὰ τὴν παρ' αὐτὸν νίκην τοῦ Ἀννίβα, τῷ 217 π. Χ.· τοῦ δὲ Τιβέρεως ὁ Ἀλλίας, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου νικήσας ὁ Γαλάτης Βρέρρος ἤνοιξε τὸν πρὸς τὴν Ῥώμην δρόμον (389 π. Χ.), ὁ Κλάρις, ποταμὸς τῆς Τυρρηνίας, δι' οὗ συγκοι-

νωνεὶ ὁ Τίβερις μετὰ τοῦ Ἄρνου καὶ ὁ Ἀρίωρ (Tevere).

Διαίρεσις. Δύναται τις νὰ διαιρέσῃ τὴν παλαιὰν Ἰταλίαν εἰς 4 κύρια μέρη· 1ον τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίαν, πρὸς βορρᾶν (Σαρδηνία καὶ πρόην Λομβαρδο-βενετικὸν βασιλείον)· 2ον τὴν καθ' αὐτὸ Ἰταλίαν (Τοσκάνα τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πρόην Ἐκκλησιαστικοῦ κράτους καὶ μέρος τοῦ πρόην βασιλείου τῆς Νεαπόλεως)· 3ον τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, πρὸς νότον (πρόην βασιλείον τῆς Νεαπόλεως ἢ τῶν Δύο Σικελιῶν)· καὶ 4ον τὰς νήσους.

Α'. ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΛΑΠΕΩΝ ΓΑΛΛΙΑ

α'. ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΠΑΔΟΥ ΓΑΛΛΙΑ

5) Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· Ἀόστη (Augusta praetoria), ἐπὶ τοῦ μείζονος Δουρία, πρωτεύουσα τῆς φυλῆς τῶν Σαλάσσων. Ἐνταῦθα ὁ Αὐγούστος ἀπόκισε τρισχιλίους Πραιτωριανούς. — *Τουρῖνον* (Taurasia, κατόπιν Augusta Taurinorum). ἐπὶ τοῦ Πάδου, πλησίον τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἡττονος Δουρίου. Ἐδῶ ἱδρυσεν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἀποικίαν. Τανῦν εἶνε λαμπρῶς ῥυμοτομημένη, ἔχει Πανεπιστήμιον καὶ 250 χιλ. Κ. Ὑπῆρξε δὲ πρὶν πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας. — *Οὔερκέλλαι* (τανῦν Verceli) ἐπὶ τοῦ Σεσίτου (Σεσίου) ποταμοῦ, παραποτάμου τοῦ Πάδου. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε χρυσωρυχεῖα, ἐγκαταλειφθέντα νῦν. — *Μεδιόλανον* (Μιλάνον), πρωτεύουσα τῶν Ἰνσούβρων, καὶ ἰσχυρότατον φρούριον τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλλίας, κτισθὲν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν περὶ τὰ 600 π. Χ. Τέσσαρας ὥρας μακρὰν τοῦ Μεδιολάνου εἶνε ὁ Raudius campus,

ἐνθα ὁ Μάριος καὶ Κάτλος κατέκοψαν τὸν στρατὸν τῶν Κίμβρων τῷ 101 π. X. Ἐδῶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀμβρόσιος ἤλεγξε τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον διὰ τὴν σφαγὴν τῶν Θεσσαλονικέων (394 μ. X.). Τανῦν ἔχει 215 χιλ. K., λαμπρὰν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν καὶ περίφημον μητρόπολιν. — *Κῶμορ* (Como), πρὸς N. τῆς λίμνης Λαρίου, πόλις ἰσχυρὰ τῶν Ὀροβίων, δεχθεῖσα ἀποικίαν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη Πλίνιος ὁ Νεώτερος. — *Βρεσκία* (Brescia), πρωτεύουσα τῆς φυλῆς τῶν Κενομανῶν κατὰ τὸν Τίτον Λίβιον, δεχθεῖσα ἀποικίαν Ῥωμαϊκὴν. Τανῦν ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον μετὰξης καὶ 60 χιλ. K. Ἐγγὺς αὐτῆς ἦτο τὸ *Βέρρομορ*, δεχθὲν ὡσαύτως ἀποικίαν Ῥωμαϊκὴν. — *Κρεμώνη*, ἐπὶ τοῦ Πάδου· θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ἐδέχθη Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν τῷ 220 π. X. Ὁ Ὀκτάβιος διένειμε τὰς γαίας τῆς Κρεμώνης εἰς τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ τῷ 41 π. X. Τανῦν ἔχει 30 χιλ. K., εἶνε δ' ἐξακουσμένα τὰ τετραχορδὰ τῆς (βιολιά). — *Πανῆα*, παρὰ τὸν *Τίκινον*, μετὰ 30 χιλ. K. νῦν καὶ Πανεπιστημίου, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1525 μάχην μετὰξὺ Φραγκίσκου Α' καὶ Καρόλου Ε'. — *Μάρτονα*, παρὰ λίμνην σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ Μιγκίου, πόλις ἀρχαιότερα τῆς Ῥώμης. Μίαν ὥραν NΑ. τῆς Μαντούης εἰς τὸ χωρίον *Ἀρδεῖς* (Pietole), ἐγεννήθη ὁ *Βιργίλιος*. Τανῦν εἶνε φρούριον καὶ ἔχει 30 χιλ. K. — *Οὐηρῶν* (Βερόνα), ἐπὶ τοῦ Ἀδίγη, πόλις ἀρχαιοτάτη, ἣν πύξησαν οἱ Ῥωμαῖοι οἰκοδομήσαντες μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα, ἐξ ὧν περισώζεται εὖρὺ ἀμφιθέατρον. Εἰς τὴν *Οὐηρῶνα* ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς Κάτουλλος, ὁ ἀρχιτέκτων Βιτρούβιος καὶ Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος· καὶ ὁ Κορνήλιος δὲ Νέπως πλησίον τῆς Οὐηρῶνος ἐγεννήθη. Ἡ Βερόνα τανῦν εἶνε φρούριον, μετὰ 70 χιλ. K.

6. ΕΝΕΤΙΑ

6. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαί εἶνε· *Παταύιον* (Πάδουα), ἐπὶ τοῦ ἥττονος Μεδοάκου· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, καὶ τοι ὁ Βιργίλιος λέγει ὅτι τὴν ἐθεμελίωσεν ὁ Τρωαδίτης Ἀντήνωρ. Ἦτο δὲ ἡ ὀχυρωτάτη τῶν πόλεων τῆς Ἐνετίας καὶ πατρίς τοῦ Τίτου Λιβίου. Ἡ Πάδουα τανῦν ἔχει παλαιόθεν φήμισμένον Πανεπιστήμιον καὶ 70 χιλ. Κ. — *Ακυλυῖα*, πλησίον τῆς θαλάσσης· ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καταστησάντων αὐτὴν προπύργιον κατὰ τῶν βαρβάρων. Τοσοῦτον δὲ κατέστη μετέπειτα σπουδαία, ὥστε τὴν ἐπεκάλουν δευτέραν Ῥώμην. Ἡρηνώθη ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, τῷ 452 μ. Χ. Ἐκ ταύτης δὲ φυγόντες οἱ κάτοικοι ἐκτίσαν τὴν περιώνυμον κατὰ τὸν μεσαίωνα *Βερετίαν*, τὴν πόλιν τῶν λιμνοθαλασσῶν. Ἀπέχει δὲ νῦν αὕτη ὑπὲρ τὸ μίλιον ἐκ τῆς στερεᾶς, μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ διὰ μεγαλοπρεποῦς ἐπὶ γεφύρας σιδηροδρόμου. Ἐχει δὲ λαμπρὰν πλατεῖαν καὶ ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Μάρκου τὸ μεσαιωνικὸν παλάτιον τοῦ δόγη (βασιλικὸν παλάτιον νῦν) μὲ φρικωδεστάτας φυλακὰς, μέγα ἐμπόριον ὑελικῶν καὶ πυρείων καὶ 130 χιλ. Κ.

γ. Η ΑΙΓΥΠΤΙΚΗ

7. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαί εἶνε· *Πολλερτία* (Polienza), ἐπὶ τοῦ Τανάρου, ἔνθα τῷ 403 ὁ Στηλίων ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῶν Βησιγόθων Ἀλάρικον. — *Κάρυστος*, καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 174 π. Χ. — *Γέρονα*, πόλις εὐλίμενος καὶ ἡ μεγίστη τῶν Λιγύρων, ἔνθα οὗτοι μάλιστα ἐμπορεύοντο. Τανῦν ἡ Γέρονα ἔχει μεγαλοπρεπῆ παλάτια ἐπικαλουμένη « ὑπερήφανος » καὶ 180 χιλ. Κ. — Εἰς ταύτας προσθετέον τὴν παρὰ τὸν Τάναρον σημερινὴν ὀχυρὰν πόλιν *Ἀλεξάν-*

δρεϊαν μετὰ 60 χιλ. Κ., πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε τὸ χωρίον *Μαρέγγορ*, ἔνθα Ναπολέων ὁ Α'. ἐνίκησε τοὺς Αὐστριακοὺς, τῇ 14 Ἰουνίου 1880.

δ'. ΓΑΛΛΙΑ Η ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΔΟΥ

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Πλακεντία, πλησίον τοῦ Πάδου· Οἱ Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν ἐνταῦθα ἐξακισχιλίους ἀποίκους καθ' ὃν χρόνον (220 π. Χ.) ὁ Ἀννίβας ἡτοιμάζετο νὰ διαβῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ κατέστρεψαν μὲν τὴν ἀποικίαν ταύτην οἱ Γαλάται μετὰ τινα ἔτη, τὴν ἀποκατέστησαν ὅμως πάλιν ἔπειτα οἱ Ῥωμαῖοι, κτίσαντες τὸ εὐρυχωρότατον ἐν Ἰταλίᾳ ἀμφιθέατρον. Τανῦν ἔχει 35 χιλ. Κ. — *Πάρμα*, ἐπὶ τοῦ παραποτάμου Πάρμα, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν ἐδῶ ἀποικίαν τῷ 184 π. Χ. ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ Κάσσιος, εἰς τῶν φονέων τοῦ Καίσαρος. Ἐπήνουν τὰ ἔρια τῆς Πάρμας. Τανῦν ἔχει 45 χιλ. Κ. — *Ρήγιον*, (*Reggio*), ὅπερ ἔχει τανῦν 50 χιλ. Κ. Νοτιοδυτικῶς δ' αὐτοῦ εἶνε τὸ καταπεπτωχὸς ἀνάκτορον *Καρύσσα*, ἔνθα ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Ἑρρίκος ὁ Δ'. ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ Ζ'. — *Μουτίνη* (τανῦν *Μοδένα*), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν. Ἐδέχθη ἀποικίαν καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Πάρμα. Ἦτο δὲ πλησίον τῆς Μουτίνης δάσος, ἔνθα κατασυνετρίβη ὁ στρατὸς τοῦ ὑπάτου Ποστουμίου ὑπὸ τῶν δένδρων, ἅτινα εἶχον πριονίσῃ κάτω οἱ Γαλάται 215 π. Χ. Τανῦν ἔχει 60 χιλ. Κ. — *Βορωνία*, ἐπὶ τοῦ Ῥένου, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Ὀμβρων. Κατέστη δὲ μία τῶν κυριωτέρων πόλεων τῶν Τυρρηνῶν, κατακτηθεῖσα κατόπιν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν Βοίων, ἐξ ὧν πιθανῶς ὠνομάσθη Βοωνία. Οἱ Ῥωμαῖοι ἔπεμψαν ἐνταῦθα ἀποικίαν τῷ 180 π. Χ.

Πλησίον δὲ τῆς Βονωνίας ὁ Ἑνός σχηματίζει μικρὰν νῆσον, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἀντώνιος, Ὁκτάβιος καὶ Λέπιδος, συνέστησαν τὴν δευτέραν τριανδρίαν, μοιράσαντες τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος (43 π. Χ.). Τανῦν ἔχει 120 χιλ. Κ. καὶ τὸ ἀρχαιότατον πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης. — Φεργάρα, πόλις σημερινὴ καὶ ὀχυρὰ παρὰ τὸν Πάδον μετὰ 75 χιλ. Κ. — Ῥάβερρα, οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ Θεσσαλῶν ἐξ Ἑλλάδος· εἶχε δὲ λιμένα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ὅπου ἐστάθμευε στόλος τοῦ Αὐγούστου. Πολλοὶ δ' αὐτοκράτορες Ῥωμαῖοι εἶχον τὴν καθέδραν αὐτῶν ἐν Ῥαβέννῃ· ἐντεῦθεν ἡ ἐπαρχία τῆς Ῥαβέννης ἐπεκλήθη Ῥωμάνια. Τανῦν εἶνε φρούριον. ⑧

Β'. Η ΚΑΘ ΑΥΤΟ ΙΤΑΛΙΑ

α'. ΤΥΡΡΗΝΙΑ (Ἑτρουρία).

9 ⑨ Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· Οὐόλλατέραι (τανῦν Βολτέρρα), πατρίς τοῦ ποιητοῦ Περσίου, ἀποθανόντος ἐδῶ τῷ 62 μ. Χ. — Ἀρρήτιον (Arezzo), ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων πόλεων τῆς Τυρρηνίας. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ περιωνύμου προστάτου τοῦ Βιργιλίου καὶ Ὁρατίου Μακκήνα καὶ τοῦ ποιητοῦ Πετράρχα. — Οὐετυλωρία (Torre Vecchia). τανῦν κατεστραμμένη. Ἐκ τῶν Οὐετυλωριατῶν ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῶν ἀρχόντων. — Μάσσα καὶ Καρράρα, πόλεις σημεριναὶ ὅθεν ἐξάγονται μάρμαρα. — Κλουσίον (Chiusi τανῦν), πρωτεύουσα τῶν Κλουσίνων καὶ καθέδρα τοῦ Πορσήννα, τοῦ προσπαθήσαντος νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς Ταρκυνίους. Ἐπολιορκήθη δὲ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ἀρχηγούντος τοῦ Βρέννου (390 π. Χ.). — Περουσία (Perugia τανῦν), ἔνθα ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ Ὁκταβίου ὁ ἀδελφὸς τοῦ Τριάν-

δρου *Λεύκιος Ἀρτώριος* (41 π. X.). — *Ουολσίνιοι* (Bolsena). Ἐκ τῶν Ουολσινίων ἔμαθον οἱ Ῥωμαῖοι νὰ λογαριάζωσι τὰ ἔτη καρφώνοντες ἤλους εἰς ἕνα ναόν. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ εὐνοούμενος τοῦ Τιβερίου Σηιανός. — *Τρόσσουλοι* (Trosso). Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ἣν ἐκυρίευσαν οἱ Ῥωμαῖοι ἱππεῖς μόνον, ἐπεκαλοῦντο οὗτοι *Τρόσσουλοι*. — *Ταρκυρία* (Corneto), ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μάρτα, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἐνταῦθα ἦσαν οἱ Λουκόμωνες, ἥτοι βασιλεῖς, ὧν ὁ πέμπτος ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Ῥώμης. — *Φαλέριοι* (Falari), ἀρχαία τῶν Πελασγῶν ἀποικία. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς Φαλίσκοι ὑπετάγησαν ἐκουσίως εἰς τοὺς Ῥωμαίους (394 π. X.), διότι ὁ Κάμιλλος τοῖς εἶχεν ἀποδώσῃ τὰ τέκνα τῶν προκρίτων οἰκογενειῶν, τὰ παραδοθέντα ὑπὸ τινος διδασκάλου. — *Βήιοι* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Bracciano), ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀντίπαλος τῆς Ῥώμης. Ἐκυριεύθη δὲ μετὰ δέκα ἐτῶν πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ δικτάτωρος Καμίλλου, ὅστις ἐπώλησε πάντας τοὺς κατοίκους (395 π. X.). — *Καίρη* (ἐρείπια) πρὸς Ἀν. τῶν Βηίων, πρωτεύουσα τῶν Καίρετανῶν, θεμελιωθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Πελασγῶν, οἵτινες τὴν ἐκάλουν *Ἀγύλλαν*. Ἐνταῦθα ἐβασίλευσεν ὁ σκληρὸς Μεζέντιος. Ὅτε δὲ οἱ Γάλλοι ἐπλησίασαν εἰς τὴν Ῥώμην, αἱ Ἑστιάδες ἐδῶ κατέφυγον. 9

Πόλεις τῶν Λιγύρων τῆς Τυρρηνίας.

10 *Λούκα*, δεχθεῖσα Ῥωμαϊκὴν ἀποικίαν τῷ 178 π. X. — *Πισσα*, ἐπὶ τοῦ Ἄρνου, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑφ' Ἑλλήνων ἐλθόντων ἐκ τῆς ἐν Ἡλιδι Πίσσης· ὁ Κάτων ὅμως ἀναφέρει τὴν κτίσιν αὐτῆς εἰς τοὺς Τυρρηνοὺς. Εἶχε δὲ λιμένα σπουδαῖον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄρνου. Τανῦν ἔχει 50 χιλ. K., πανεπιστήμιον, ἔνθα μεταβαίνουν οἱ

νέοι τῆς Φλωρεντίας, καὶ περίφημον ἐν τῇ φυσικῇ κεκλι-
 μένον πύργον. Τὸν 13 αἰῶνα μ. Χ. εἶχεν 130 χιλ. Κ.
 — *Σιέρα*, πόλις ἔχουσα κατὰ τὸν μεσαίωνα 150 χιλ.
 Κ., τανῦν δὲ 23 χιλ. κατοίκων μόνον. — *Φλωρεντία*, ἐπὶ
 τοῦ Ἄρνου· ἦτο ἥδη σπουδαία πόλις εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ
 Σύλλα. Τανῦν ἡ Φλωρεντία ἔχει 170 χιλ. Κ. Ἦτο δ'
 ἐπὶ πολὺν χρόνον κέντρον τῆς Ἰταλικῆς παιδείας καὶ ἀπὸ
 τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1871 πρωτεύουσα τοῦ Ἰταλικοῦ
 βασιλείου. Καὶ νῦν δ' ἔχει λαμπρὰ μουσεῖα καὶ παλά-
 τια· εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σταυροῦ τὰ μνημεῖα τοῦ
 Δάντη, Μακκιαβέλλη, Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ Γαλιλαίου.
 — *Λιβόρτος*, πόλις νεωτέρα, ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ μετὰ
 100 χιλ. Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ἑλληνες. — *Φαισοῦλαι*
 (Fiesole), ΒΑ., τῆς Φλωρεντίας, πόλις σπουδαιοτάτη
 καὶ ἀρχαιοτάτη.

6. Η ΟΜΒΡΙΚΗ

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου ἦσαν·
 Ἡ *Ριμίνιον* (Rimini), ἡ πρώτη πόλις, ἣν ἐκυρίευσεν ὁ
 Καῖσαρ διαβάς τὸν Ῥουβίκωνα. — *Σεντῖνον* (ἐρείπια
 πλησίον τοῦ Sasso Ferrato. 13 ὥρας ΝΔ. τῆς Ἀγκώ-
 νος). Ἐνταῦθα τῷ 295 π. Χ. οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν τοὺς
 συμμαχοῦντας Γαλάτας, Σαμνίτας, Ὀμβρους καὶ Τυρ-
 ρηνοὺς, καθοσιωθέντος εἰς τὸν θάνατον, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ
 αὐτοῦ, τοῦ Δεκίου Μυός. — *Μηουαρία* (Bevagna), πα-
 τρίς τοῦ ποιητοῦ Προπερτίου. — *Ἰτερράμυρα* (Terni),
 κειμένη μετὰξὺ δύο βραχιόνων τοῦ ἐμβάλλοντος εἰς τὸν
 Τίβεριν Νάρνου, πατρίς τοῦ Τακίτου. — *Ἀμερία* (Ame-
 lia τανῦν), πατρίς τοῦ κωμικοῦ Ῥοσκίου, ὃν ὑπερήσπι-
 σεν ὁ Κικέρων. — *Ναρρία* (Narni), ἐπὶ τοῦ Νάρνου. ἐδῶ
 ἐγεννήθη ὁ αὐτοκράτωρ Νερούας (26 μ. Χ.) — *Σπολήτιον*
 (Spoleto). Τούτου σώζονται πολλὰ ἐρείπια.

Υ'. Η ΠΙΚΕΝΤΙΝΗ

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·
 Ἄγκων, παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ἐνταῦθα
 ὁ Τραϊανὸς κατεσκεύασεν εὐρὺν λιμένα· ἐπήνουν δὲ τὰ
 χρώματα καὶ μάλιστα τὴν πορφύραν τῆς Ἀγκῶνος. Ἐπε-
 κλήθη δ' οὕτω διότι κεῖται οἶνοι εἰς τὸν ἀγκῶνα τῆς
 χερσονήσου. Τανῦν εἶνε φρούριον, ἔχει λαμπρὸν λιμένα
 καὶ 50 χιλ. Κ. Πλησίον δὲ κεῖται τὸ *Awéretor*, ἔνθα
 εἰς λαμπρὰν ἐκκλησίαν εἶνε ὁ ξύλινος οἶκος τῆς Παναγίας,
 ὃν, ὡς λέγεται, ἄγγελος ἔφερεν ἐδῶ. — *Ascoli* (A-
scoli), πρωτεύουσα τῆς Πικεντίνης, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν
 Ῥωμαίων, τῷ 268 π. Χ. — *Adria* (Atri), ἐξ ἧς ὠνο-
 μάσθη ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀδρια-
 νὸς προεδίβασε πολὺ ταύτην τὴν πόλιν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη τῷ
 66 μ. Χ. 12

Δ'. Η ΣΑΒΙΝΗ ΧΩΡΑ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·
 Νουρσία (Norcia) πρὸς Β., πατρὶς τοῦ Σερτωρίου. —
 Ῥέατορ (Rieti τανῦν), ἐπὶ τοῦ Οὐελίνου, παραποτάμου
 τοῦ Νάρσου, πρωτεύουσα τῶν Σαβίνων. Ἐδῶ πλησίον
 ἐγεννήθη ὁ Οὐεσπασιανὸς (8 μ. Χ.). — *Κύρις* (Correse),
 σπουδαία πόλις τῶν Σαβίνων, μεταξὺ Ῥώμης καὶ Ῥεά-
 του. Ὁ βασιλεὺς ταύτης Τάτιος ἐκήρυξε τὸν πόλεμον
 πρὸς τοὺς ἀρπάσαντας τὰς Σαβινίδας Ῥωμαίους· ἀλλὰ
 συνθηκολογήσας κατόπιν πρὸς αὐτούς, ἐβασίλευσεν εἰς τὴν
 Ῥώμην ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ῥωμύλου. Ἡ Κύρις εἶνε
 πατρὶς τοῦ Νουμᾶ Πομπιλίου. Ἐκ ταύτης οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐπεκαλοῦντο *Κυρίται*. — *Ἀμίτερρορ* (San Vittorino),
 2 ὥρας ΒΔ. τῆς Ἀκύλας, πατρὶς τοῦ Σαλλουστίου. 13

ε'. Η ΛΑΤΙΝΗ (τὸ Λάτιον).

14) Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιολογώταται εἶνε·

Ῥώμη, ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου τῷ 753 π. Χ., κυβερνηθεῖσα δὲ ἐπὶ 244 ἔτη ὑπὸ βασιλέων, ἐκδιωχθέντων τῷ 509. Κατόπιν ἡ Ῥωμαϊκὴ δημοκρατία ἐμεγαλύνθη κατὰ μικρὸν εἰς διάστημα 300 ἐτῶν· κατὰ δὲ τοὺς δύο τελευταίους π. Χ. αἰῶνας ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἐξετάθη κατὰ πάσας τὰς ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης περιδρεχομένης χώρας, ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Καὶ ἠῤῥησαν μὲν ἔπειτα ἔτι μᾶλλον τὸ εὐρὺ αὐτῆς κράτος οἱ πρῶτοι αὐτοκράτορες, ἀλλ' οἱ ἐκ βορρᾶ καὶ ἀνατολῆς ἐπιδραμόντες βάρβαροι ἀφῆρσαν πολλοὺς τόπους τὸν ε'. αἰῶνα· αὐτὴ δ' ἡ Ῥώμη περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἑρούλων (476 μ. Χ.).

Πολλάκις ἡ Ῥώμη ἐπικαλεῖται ἐπτάλοφος, διότι περιελάμβανεν εἰς τὰ τείχη αὐτῆς τοὺς λόφους Καπιτωλῖνον, Κυρίνιον (Monte Cavallo), Οὐμινάλιον, Ἡσκυλῖνον, Παλατῖνον, Καίλιον (Laterano) καὶ Ἀβεντῖνον. Ὁ περίβολος δ' αὐτῆς εὐρύνθη ὑπὸ τοῦ Αὐρηλιανοῦ περιλαβὼν τοὺς λόφους Ἰάνικλον, Τεστάκειον, Κιτόρειον, Πίγκιον καὶ Βατικανόν. Ἀξιοσημεῖωτα δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἦσαν·

1) Τὸ Καπιτώλιον, ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Δία καὶ ἀκροπολις τῆς Ῥώμης, πρὸς τὴν ὁποίαν ἤγοντο ἐν θριάμβῳ οἱ νικῶντες στρατηγοί. Ἦτο δ' ὠκοδομημένη ἐπὶ τῆς Ταρπητᾶς πέτρας, μέρους τοῦ Καπιτωλίνου λόφου. Ἐκ δὲ τοῦ ὕψους τῆς πέτρας ταύτης ἐκρήμνιζον τοὺς εἰς θάνατον καταδικαζομένους. 2) Ἡ ἀγορὰ (Forum), ὅπου ἐγίνοντο συνήθως αἱ συνελεύσεις τοῦ λαοῦ. 3) Ὁ Κίρκος,

ἦτοι μέγιστος ἱππόδρομος, ἔνθα παντοῖοι ἀγῶνες ἔτερον τὸν λαόν. 4) Τὸ πεδῖον τοῦ Ἀρεως, πλατεία εὐρυτάτη, ὅπου συνήγετο ὁ λαός, ὅπως ἐκλέξῃ τοὺς ἄρχοντας, καὶ ὅπου πάντες οἱ πολῖται ἐγυμνάζοντο εἰς τὰ ὅπλα. Πρῶτον δ' ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ περιελήφθη εἰς τὸν περιβόλον τῆς πόλεως (275 μ. Χ.).

Ἐκ τῆς Ῥώμης δεκατρεῖς ὁδοὶ ἦγον πρὸς τὰ διάφορα τῆς Ἰταλίας μέρη. Περιώνυμος εἶνε ἡ Ἀππία ὁδός, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ τιμητοῦ Ἀππίου Κλαυδίου (310 π. Χ.). Ἦγε δ' ἐκ Ῥώμης εἰς Καπύην, φθάνουσα μέχρι Βρεντησίου. Τανῦν ἡ Ῥώμη εἶνε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας (ἀπὸ τοῦ 1871) ἅμα δὲ καθέδρα τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ'. Κεῖται δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὁχθῶν τοῦ Τιβέρεως, κοσμουμένη ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ τοῦ Πύργου τοῦ Ἀγγέλου (τάφου τοῦ Ἀδριανοῦ), τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ Βατικανοῦ, ἔχοντος 11 χιλ. δωμάτια, ὡς λέγεται· ἐπέκεινα δ' ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ καὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου Κολοσσαίου. Ἐχει δὲ 300 χιλ. Κ. 14)

15) Ὡστία, εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀγκου Μαρκίου, ὅπως χρησιμεύῃ ὡς ἐπίνειον τῆς Ῥώμης. Σώζονται δ' εἰσέτι τὰ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως τούτου ὀρυχθέντα ἀλατοπηγεῖα (630 π. Χ.). Ἡ νέα ὁμως πόλις Ὡστία εἶνε ὀλίγον πορρωτέρω ἀπὸ τῆς θαλάσσης.—*Ἀρτεμυραι* (ἐρείπια τανῦν), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀνώνου καὶ Τιβέρεως.—*Λαύρεντορ* (Torre di Paterno), εἰς τὴν παραλίαν, ΝΔ. τῆς Ῥώμης, ἐπὶ τινα χρόνον πρωτεύουσα τῶν Λατίνων. Ἐδῶ εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Λατίνος.—*Ἀρικήα* (La Riccia), ἐπὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ,

πρὸς Ν. τῆς Ἀλβας. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἄλλος ἱερὸν εἰς τὴν Ἀρτεμιν καὶ πηγὴ καταστᾶσα περιώνυμος διὰ τὰς παρ' αὐτὴν συνδιαλέξεις τοῦ Νουμᾶ μετὰ τῆς νύμφης Ἠγερίας. — *Ἀλβα Λόγγα* (Palazzuolo, πρὸς Ν. τοῦ Albano), πατρίς τοῦ Ῥωμύλου καὶ Ῥέμου, κτισθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀσκανίου, υἱοῦ τοῦ Αἰνείου, καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Τύλλου Ὀστιλίου, ὅστις μετέφερε τοὺς Ἀλβανούς εἰς τὴν Ῥώμην (665 π. Χ.). Τὸ δὲ ὄρος Ἀλβανόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ πόλις Ἀλβα, ἐθεωρεῖτο ἱερὸν παρὰ Ῥωμαίοις. Αὐτόθι ἔθυσον τὰς κοινὰς τῶν Λατίνων θυσίας (feriæ), καὶ ἐθριάμβευον οἱ νικῶντες στρατηγοί, ὅταν δὲν εἶχον ἐπιτύχη τοσοῦτον λαμπρῶς, ὅσον ἀπῆτειτο ὅπως θριαμβεύσωσιν ἐν Ῥώμῃ. — *Φιδῆραι* (ἐρείπια παρὰ τὸ Castel Giubileo), πλησίον τοῦ Τιβέρεως, ἀποικία τῶν κατοίκων τῆς Ἀλβας, ἣν ἐκυρίευσεν ὁ Ῥωμύλος. — *Τουσκλάρον* (Tusculum, τανῦν Frascati), 4 ὥρας ΝΑ. τῆς Ῥώμης, πρωτεύουσα τῶν Λατίνων, ὅτε Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος ἀπεσύρθη παρὰ τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ Μαυιλίῳ Ὀκταβίῳ. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Κικικιννάτος καὶ Κάτων ὁ Πρεσβύτερος, ὁ δὲ Κικέρων συνέγραψε τοὺς Τουσκλανοὺς διαλόγους. — *Πελείρεστος* (Pelestrine), κτισθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Τηλεγόνου, υἱοῦ τοῦ Ὀδυσσεως καὶ τῆς Κίρκης. Ἐδῶ ἐπολιορκήθη Μάριος ὁ νεώτερος ὑπὸ τοῦ Σύλλα καὶ ἀπέκτεινεν ἑαυτόν, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὁ δὲ Σύλλας κατέσφαξε τοὺς κατοίκους. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ συγγραφέας Ἑλληνιστὶ τὴν «ποικίλην ἱστορίαν» Αἰλιανός. — *Τιβουρα* (Tivoli), πλησίον τοῦ Ἀνίωνος ἐν μέσῳ ζωγραφικῶν θέσεων. Ἐδῶ εἶχον οἴκους λαμπροὺς ὁ Ὀράτιος, ὁ Μαικῆνας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός· διέτριψε δὲ καὶ ἡ Ζηνοβία τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας. — *Κολλατία* (ἐρείπια), πλη-

σίον τοῦ Ἀνίωνος, ἔνθα διέτριψεν ὁ σύζυγος τῆς Λουκρητίας Ταρκύνιος Κολλατίνος. Ἐνταῦθα ἡ ἐνάρετος αὕτη Ῥωμαία ἀπέκτεινεν ἑαυτήν, ὥπως μὴ ἐπιζήσῃ ἄτιμος. — Ἀρδέα, πλησίον τῆς θαλάσσης, 6 ὥρας πρὸς Ν. τῆς Ῥώμης, ἀρχαία πρωτεύουσα τῶν Ῥουτούλων καὶ καθέδρα τοῦ Τούρνου. Ταύτην ἐπολιόρκει Ταρκύνιος ὁ ὑπερήφανος, ὅταν ἕνεκα τοῦ θανάτου τῆς Λουκρητίας ἀπώλεσε τὴν βασιλείαν. — *Κορίολα* (ἄγνωστον ποῦ), πόλις τῶν Οὐόλσκων, κυριευθεῖσα τῷ 493 π. Χ. ὑπὸ Μαρκίου τοῦ ἐπονομασθέντος Κοριολανοῦ. — Ἀρτιορ (Anzio), ἔχουσα περίφημον ναὸν τῆς Τύχης, πατρὶς τοῦ Καλιγόλα καὶ Νέρωνος. — *Οὐελίτραι* (Veletri), ΝΑ. τῆς Ἀλβας. Ἐντεῦθεν κατήγετο ὁ οἶκος τοῦ Αὐγούστου. — Ἀρπινα (Arpino), πλησίον τοῦ Λερίδος. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Μάριος (158 π. Χ.) καὶ ὁ Κικέρων (106 π. Χ.). — Ἀκούιρρ (Aquino), πατρὶς τοῦ Ἰουβενάλιου. — Φοῦνδοι (Fondi). Πλησίον ταύτης κατεσκευάζετο ὁ περίφημος Καίχουβος οἶκος. — *Κιρκαῖορ* (San Felice), ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου (Monte Circello). Ἐνταῦθα, κατὰ τὰ μυθολογούμενα, διέτριβεν ἡ μάγισσα Κίρκη. — *Τερρακῖνα*, ἔχουσα λιμένα εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν. — Ἀμύκλαι, μεταξὺ Τερρακίνας καὶ Καιήτης, ἀποικία τῶν ἐν τῇ Λακωνικῇ Ἀμυκλῶν. Ἠκολούθουν δὲ οἱ κάτοικοί της τὰ Πυθαγόρεια δόγματα· ὅθεν ἡ πόλις αὐτῶν ἐπεκαλεῖτο «σιωπηλαὶ Ἀμύκλαι». — *Καιήτη* (Caïeta, τανῦν Gaeta), πόλις εὐλίμενος εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀποθανούσης τροφοῦ τοῦ Αἰνείου Καιήτης. Ἡ Γαέτα τανῦν εἶνε φρούριον ἰσχυρότατον. — *Φορμίαι* (Formia τανῦν), μετ' ἑνὸς λιμένα εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κατοικηθεῖσα ὑπὸ τῶν γιγαντωδῶν Λαιστρυγόνων, οἵτινες διέβησαν εἰς τὴν

Σικελίαν. Ἐδῶ πλησίον ἐφονεύθη ὁ Κικέρων (43 π. Χ.) ὑπὸ τῶν μαχαιροφόρων τοῦ Ἀντωνίου εἰς τόπον, ὅπου βλέπει τις ἀκόμη τὸν τάφον του. Ὁ Ὀράτιος ἐξύμνησε τοὺς οἶνους τῶν Φαρμιῶν. — *Μιντουῖραι* (Trajetto), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λερίδος. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ ἔλος τῆς νύμφης *Μαρίκης*, μητὴρ τοῦ Λατίνου, ὅπου ἐκρύβθη ὁ Μάριος (88 π. Χ.), καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σύλλαν. Τὸν ἠλευθέρωσαν δ' οἱ κάτοικοι τῶν Μιντουρῶν καὶ τὸν διευκόλυναν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀφρικὴν. — *Συνοῦεσσα* (ἐρείπια πλησίον τοῦ Mondragone), παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ περιφήμου διὰ τοὺς οἶνους αὐτοῦ Μασσικοῦ ὄρους. Εἰς τὰ μεταλλικὰ ὕδατα τῆς πόλεως ταύτης διατρίβων ὁ αὐτοκράτωρ Κλαύδιος ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ τῆς Ἀγριππίνης (54 π. Χ.). /16/

ε'. Η ΣΑΜΝΙΤΙΣ

17) Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν. *Κορφίνιορ* (Pélino), ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Πελιγνῶν, πλησίον τοῦ Ἀτέρνου (Πεσκάρα) ποταμοῦ. Ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρξεν ὀρμητήριον καὶ πρωτεύουσα τῶν λαῶν τῶν ἐνωθέντων κατὰ τῆς Ῥώμης εἰς τὸν ἐπικληθέντα συμμαχικὸν πόλεμον· παρεδόθη δὲ εἰς τοὺς Ῥωμαίους τῷ 89 π. Χ. — *Σοῦλγορ* (Sulmona), πατὴρ τοῦ ποιητοῦ Ὀβιδίου. — *Βερέβερτορ*. Αὕτη ἡ πόλις ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς Μαλέβεντον· οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως μετέβαλον τὸ δυοῖωνον τοῦτο ὄνομα. Πλησίον τοῦ Βενεθέντου ἐνίκησε τὸν Πύρρον ὁ Κούριος Δεντάτος (275 π. Χ.)· τῷ δὲ 213 π. Χ. ὁ Σεμπρόνιος Γράκχος, ἡγούμενος στρατιάς δούλων, ἐνίκησε τὸν Καρχηδόνιον Ἀνωνα. — *Καύδιορ* (Montesarchio), πλησίον τῶν συνόρων τῆς Καμπανίας· ἐγγὺς τῆς πόλεως

ταύτης ἦσαν τὰ κατὰ *Καύδιον στερά*, ἔνθα οἱ Ῥωμαῖοι περικυκλωθέντες ὑπὸ τῶν Σαμνιτῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ διαβῶσιν ὑπὸ ζυγόν (321 π. Χ.). 17)

ζ'. ΚΑΜΠΑΝΙΑ

18) Εἰς τὴν εὐφορωτάτην καὶ ὠραιοτάτην ταύτην ἐπαρχίαν (« *Campagna felice* ») πόλεις λόγου ἄξιαι ἦσαν·

Καπὺη (*Santa Maria di Capuavetere*) πρωτεύουσα τῆς Καμπανίας, μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πλουσιωτάτη πόλις τῆς Ἰταλίας. Ἐνταῦθα διεχίμασεν ὁ Ἀννίβας μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατόπιν τῆς ἐν Κάνναις μάχης. Πέντε δὲ ἔτη μετέπειτα τὴν κατέλαβον πάλιν οἱ Ῥωμαῖοι· σφάζαντες τοὺς συγκλητικοὺς αὐτῆς, καὶ πολλοὺς τῶν κατοίκων ἐξανδραποδίσαντες. Ἡ νεωτέρα *Καπὺη* εἶνε κτισμένη μίαν ὥραν ΒΔ. τῆς ἀρχαίας. — *Ἀτέλλα* (*S. Arpino*, πλησίον τῆς Ἀβέρσης), πρὸς Ν. τῆς ἀρχαίας *Καπύης*. Ἐκ ταύτης ὠνομάσθησαν τὰ μιμικὰ καὶ κωμικὰ *Ἀτελλάρια δράματα*. — *Αἰρτερριόρ* (*Patria*), εἰς τὴν Τυρρηνιστὴν θάλασσαν, ὅπου ἀπεσύρθη καὶ ἀπέθανε Σκηπίων Ἀφρικανὸς ὁ νεώτερος. — *Κύμη* (*Cuma*), ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κτισθεῖσα, ὥς λέγεται, ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας. Ἦτο δὲ πόλις πλουσία καὶ ἰσχυρά, ἔχουσα ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, οἰκοδομηθέντα ὑπὸ τοῦ Δαιδάλου. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ ἄντρον τῆς Σιβύλλης καὶ τὸ *Φλεγραῖον πεδῖον*, ὅθεν ἐξήρχοντο φλόγες καὶ τανῦν δὲ καπνίζει αὐτοῦ τὸ ὄρος (*Solfatare*). — *Βαῖαι* (*Baia*), παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, μὲ μεταλλικὰ ὕδατα καὶ καλὸν λιμένα. Ἐδῶ πολλοὶ πλούσιοι Ῥωμαῖοι εἶχον ἀγροτικὰ ἀνάκτορα. — *Ποττιόλοι* (*Pozzuoli*) πρὸς Α. τῶν Βαίων, μὲ σπουδαῖον ὡσαύτως λιμένα καὶ λαμπρὰ ἀγροκήπια. — *Νεάπολις*, κτισθεῖσα

ὅφ' Ἑλλήνων, οἵτινες τὴν ὠνόμασαν *Παρθερόπην*. Κα-
 ταστραφεῖσα δὲ κατόπιν ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τῶν κατοίκων
 τοῦ Κώμου, οἵτινες τὴν ἐκάλεσαν *Νεάπολιν*. Ἐδῶ ἐ-
 σπούδασεν ὁ Βιργίλιος τὴν ῥητορικὴν, καὶ ἐδῶ ἠθέλησε
 νὰ ταφῇ. Εἶνε δ' ἡ Νεάπολις πατρίς τοῦ ἱστορικοῦ Οὐέλ-
 ληίου Πατέρκλου καὶ τοῦ ποιητοῦ Στατίου. Τανῦν ἡ
 Νεάπολις ἔχει 450 χιλ. Κ., πανεπιστήμιον, ἐμπόριον
 ζωηρὸν καὶ τὰ τῆς Πομπηΐας περίεργα ἀρχαῖα πράγματα.
 — *Ἡράκλειον* (Resina), ΝΑ. τῆς Νεαπόλεως, πόλις
 ἀρχαία, ἕως οὗ ἀνεστράφη ὑπὸ σεισμοῦ (63 μ. Χ.), καὶ
 κατόπιν ἐκαλύφθη ὑπὸ τῆς τέφρας καὶ τοῦ διαπύρου πηλοῦ
 τῆς πρώτης ἐκρήξεως τοῦ Οὐεσουβίου (79 μ. Χ.). Ἐκα-
 μαν δ' αὐτόθι πολλὰς ἀνασκαφάς, ἀποκαλυψάσας μέρος
 τοῦ Ἡρακλείου καὶ καθιστώσας γνωστὴν τὴν ἀρχιτεκτο-
 νικὴν καὶ τὰ ἔθιμα τῶν ἀρχαίων. — *Πομπηΐα*, ΝΑ. τοῦ
 Ἡρακλείου, μὲ λιμένα εἰς τὸν Κυμαῖον κόλπον (τῆς Νεα-
 πόλεως). Κατεκαλύφθη καθ' ὃν χρόνον καὶ τὸ Ἡράκλειον
 ὑπὸ τῆς τέφρας τοῦ Οὐεσουβίου· ἐσχάτως δὲ ἀπεκαλύφθη
 σχεδὸν ἅπασα, εὗρεθέντων πολλῶν πραγμάτων χρησίμων
 εἰς τε τὴν ἱστορίαν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τὰ ἥθη τῆς
 ἀρχαιότητος. — *Σταβίαι* (Κοστελλαμάρε), κατακαλυ-
 φθεῖσαι καθ' ὃν χρόνον τὸ Ἡράκλειον καὶ ἡ Πομπηΐα.
 Ἐνταῦθα ἀπέθανε Πλίνιος ὁ Πρεσβύτερος θέλων νὰ πα-
 ρατηρήσῃ τὴν ἐκρήξιν τοῦ Οὐεσουβίου — *Νώλα*, εἰς τὰ
 ἐνδότερα, ἔνθα ὁ Μάρκελλος τρεῖς τὸν Ἀννίβαν ἐνίκησε.
 — *Σύρρεντορ* (Surrento), παρὰ τὸ δμῶνυμον ἀκρωτή-
 ριον, εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἀκτὴν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπό-
 λεως. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ νεώτερος ποιητὴς Τορκουάτος
 Τάσσος. — *Σάλερνορ*, εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον.
 Κατὰ τὸν μεσαῖωνα εἶχε περίφημον τῆς ἱατρικῆς διδα-
 κτήριον.

Γ'. ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ

α. ΑΠΟΥΛΙΑ

19) Ενταῦθα πόλεις ἄξiai λόγου ἦσαν Σιποῦς (Sipontum) τανῦν ἐρείπια πλησίον τῆς Μαμφρεδωνίας), εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Γαργάνου, μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης· ἐκτίσθη, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Διομήδους. — Ἄρποι (Ἄργος Ἴππιον, εἶτα Ἀργυρίππα, τανῦν ἐρείπια), κτισθεῖσα καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ Διομήδους ἢ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Δαύνου, ἀφ' οὗ ὠνομάσθησαν οἱ πέριξ οἰκοῦντες Δαῦνιοι. — Σαλαπία (Salpi), θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διομήδους ὄχι πολὺ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἐδῶ ὁ Μάρκελλος κατέστρεψε τὸ ἱππικὸν τοῦ Ἀννίβα (210 π. Χ.). — Ἀσκουλον, (Ascoli), ἔνθα ὁ Πύρρος ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους (279 π. Χ.). — Κάρραι, πλησίον τοῦ Αὐφίδου, ἔνθα ὁ Ἀννίβας ἐνίκησε μεγάλην κατὰ Ῥωμαίων νίκην (216 π. Χ.). — Οὐερουσία (Venosa τανῦν), πλησίον τῶν συνόρων τῆς Λευκανίας, πατρίς Ὀρατίου τοῦ ποιητοῦ. — Βάριον μὲ καλὸν λιμένα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Τανῦν λέγεται Bari. — Βρεντήσιον (Brindici), εἰς τὴν χώραν τῶν Καλαβρῶν. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης μετέβαινον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶ ἀπέθανεν ὁ Βιργίλιος (19 π. Χ.). — Τάρας (Taranto) εἰς τὴν Μεσσαπίαν, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, πόλις μεγάλη καὶ πλουσία τὸ πάλαι. Ἐκτίσθη δὲ ἢ τοῦλάχιστον ἐπηρεάσθη ὑπὸ τῶν παρθενίων Σπαρτιατῶν, ἡγουμένου τοῦ Φαλάνθου (περὶ τὸ 700 π. Χ.). — Ὑδροῦς (Otranto), ἢ πλησιεστάτη εἰς τὴν Ἑλλάδα πόλις τῆς Ἰταλίας. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Πύρρος διενοήθη νὰ κατασκευάσῃ γέφυραν ἐπὶ τῆς θαλάσσης μεταξὺ τοῦ Ὑδροῦντος καὶ τῆς ἐν τῇ Ἡπείρῳ Ἀπολλωνίας. 18

Ε'. ΛΕΥΚΑΝΙΑ

20 Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Ποσειδωρία (Pæstum, ἐρείπια τανῦν ἐν τῇ θέσει *Pe-sto*), εἰς τὸν Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἡ πόλις αὕτη κτισθεῖσα ὑφ' Ἑλλήνων ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 273 π. X. — *Ἑλέα* (Volia, Castellamare della Bruca), πόλις ἐμπορική, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκαέων, παρὰ τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑλέητος ποταμοῦ. Ἐδῶ ἐγεννήθησαν οἱ διάσημοι φιλόσοφοι *Παρμενίδης* καὶ *Ζήνων*, ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἑλεατικὴν (διαλεκτικὴν) σχολήν. — *Μεταπόρτιον* (ἐρείπια πλησίον τοῦ *Torre di Mare*), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Κασουέντου*, εἰς τὸν *Ταραντῖνον* κόλπον. Ἐκτίσθη δ' ὑπὸ τοῦ *Νέστορος* ἢ τοῦ ἐταίρου αὐτοῦ Ἐπειοῦ, τοῦ κατασκευάσαντος τὸν Δούρειον Ἴππον. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ *Πυθαγόρας* καὶ ἀπέθανε (506 π. X. περίπου). — *Ἡράκλεια* (ἐρείπια πλησίον τοῦ *Policoro*). Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ *ζωγράφος* *Ζεῦξις* (τὸν 5ον αἰῶνα π. X.). — *Βυξοῦς* (*Buxentum* λατ., τανῦν *Policastro*), εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, κτισθεῖς ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων τῆς *Σικελίας*. — *Σύβαρις* (ἐρείπια παρὰ τὸ *Torre Prodognato*), πόλις πολὺ πλουσία καὶ ἰσχυρά, κτισθεῖσα ἢ ἐπαυξηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (720 π. X.), εἰς τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου ποταμοῦ ἐπὶ τοῦ *Ταραντίνου* κόλπου. Κατόπιν ὅμως οἱ *Συβαρίται* κατήντησαν παροιμιώδεις διὰ τὴν μαλθακότητά των. Κατεστράφη δὲ ἡ *Σύβαρις* τῷ 508 π. X. ὑπὸ *Μίλωνος* τοῦ *Κροτωνιάτου*. — *Θούριοι* (ἐρείπια τανῦν), κτισθέντες τῷ 444 π. X. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Συβαρίδος*. Ὁ ἱστορικὸς *Ἡρόδοτος*, λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἀποίκησιν ταύτην, ἤρχισεν

ἐνταῦθα τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Νομοθέτης τῶν Θουρίων ἦτο ὁ Χαρώνδας. 020

γ'. II ΒΡΕΤΤΙΑ

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου ἦσαν.

21) *Harδωσία* (Anglona), ὀλίγον μακρὰν τοῦ ποταμοῦ Νεαίτου. Ἐδῶ πλησίον ἦτο μικρός τις ποταμὸς Ἀχέρων, ὃν διαβαίνων ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑπείρου Ἀλέξανδρος ἐφονεύθη (330 π. Χ.). — *Πετηλία* (Strongoli ἢ Policastro), πλησίον τοῦ Ἰονίου πελάγους, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλοκτήτου, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας. — *Κρότων* (Cotrone), ἐπὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (710 π. Χ.). Οἱ Κροτωνιάται ἦσαν περιώνυμοι διὰ τὴν ῥώμην αὐτῶν καὶ δεξιότητα. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀθλητῶν τῆς πόλεως ταύτης φημίζεται ὁ Μίλων, πολυλάκις νικήσας εἰς τὰ Ὀλύμπια, ἡγούμενος δὲ τῶν Κροτωνιατῶν, ὅτε κατέστρεψαν τὴν Σύβαριν. Ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη ἐδίδαξεν ὁ Πυθαγόρας εἰς τὴν Κρότωνα. Πρὸς Ν. δὲ τῆς πόλεως ταύτης, εἰς τὸ ἀκρωτήριον Λακίνιον, ἦτο ὁ ναὸς τῆς Λακινίας Ἥρας, περίφημος διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πλοῦτον τῶν κοσμημάτων αὐτοῦ. — *Σκυλάχιον*, μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. — *Καυλωρία* (Castel Vetere), δύο ὥρας μακρὰν τοῦ Ἰονίου πελάγους κτίσμα τῶν Ἀχαιῶν. — *Μαμέρτιον* (Oppido), πατρὶς ἐνὸς μέρους τῶν Μαμερτίνων, μισθοφόρων τοῦ Ἀγαθοκλέους· οὗτοι ἐκυρίευσαν τὴν Μεσσήνην, ἐγένοντο δὲ παραίτιοι τοῦ πρώτου Καρχηδονικοῦ πολέμου, προσκαλέσαντες τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὴν Σικελίαν (264 π. Χ.). — *Ρήγιον* (Reggio), εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν, κτισθὲν ὑπὸ Χαλκιδέων ἐξ Εὐβοίας, πρωτεύσαν δὲ κατόπιν τῶν πόλεων τῶν Βρεττίων. Καταστραφὲν ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου (387 π. Χ.),

ἀνωκοδομήθη ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Νεωτέρου. Εἶνε πατρὶς τοῦ Ἀγαθοκλέους καὶ τῶν φιλοσόφων Ἰππάρχου καὶ Θεαγένους. — *Λοκροὶ* (Torae di Gerace) εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, κτισθέντες ὑπὸ τῶν Λοκρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεκλήθησαν δ' οὗτοι Ἐπιζεφύριοι ἐκ τοῦ πλησίον κειμένου ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου. Νομοθέτης αὐτῶν ὑπῆρξεν ὁ Ζάλευκος, μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου. 21)

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

α'. ΣΙΚΕΛΙΑ (Τρινακρία)

[468 □ M., τανῦν, 2,900,000 K.].

Ἡ ὠραία αὕτη νῆσος, διεγείρασα ἀλληλοδιαδόχως τὴν πλεονεξίαν τῶν Καρχηδονίων, Ἀθηναίων καὶ Ῥωμαίων, παρῆγε μέλι ἐξάριετον καὶ πρὸ πάντων σίτον ἄφθονον, ἐξ οὗ ἐτρέφετο ὁ τῆς Ῥώμης λαός· πόλεις δ' ἀξιολόγους εἶχε.

1) Εἰς τὰ βόρεια *Δρέπανον* (Trapani), πόλις εὐλίμενος εἰς τὰ δυτικά τῆς Σικελίας. Τανῦν ἔχει 40 χιλ. K. — *Μοτύη* (Isola di San Pantaleo), πόλις εὐλίμενος πρὸς N. τοῦ Δρεπάνου, κτισθεῖσα ὑπὸ Φοινίκων καὶ κυριευθεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου, κατασφάζαντος πάντας τοὺς κατοίκους (397 π. X.). — *Ἐρυξ* (Monte San Giuliano), πλησίον τοῦ Δρεπάνου, εἰς τὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους Ἐρυκος, ἔνθα ἦτο ναὸς τῆς Ἐρυκίνης Ἀφροδίτης, ἔχων ἔργα τινὰ τοῦ Δαιδάλου. — *Ἐγεστα* (ἐρείπ. πλησίον τοῦ Castellamare di Golfo), πόλις πλουσία καὶ ἰσχυρά, παρακινήσασα τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς Σικελίαν (415 π. X.). — *Πάρορμος*, κτισθεῖς ὑπὸ Φοινίκων, ἀκμαία καὶ τὸ πάλαι πόλις. Τανῦν καλεῖται *Παλέρμον*· ἔχει δὲ 245 χιλ. K. καὶ διάσημον ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ εἶνε θαμμένοι οἱ αὐτοκράτορες τῆς

Γερμανίας Ἑρρῖκος ὁ ΣΤ'. καὶ Φριδερῖκος ὁ Β'. — *Ιμέ-
ρα* (ἐρείπια τανῦν), πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ ὁμωνύμου
ποταμοῦ. Ἐδῶ πλησίον Γέλων, ὁ βασιλεὺς τῶν Συρα-
κουσίων, κατέστρεψε μέγαν στρατὸν τῶν Καρχηδονίων,
ἡγουμένου τοῦ Ἀμίλκα καθ' ἣν ἡμέραν ἐνίκησαν καὶ ἐν
Σαλαμίῃ τοὺς Πέρσας οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες (480 π. Χ.).
Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς Στησίχορος. — *Τυνδαρίς*
(ἐρείπια εἰς τὸ Tindaro), πόλις εὐλίμενος κτισθεῖσα
ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. — *Μυλάι* (Melazzo ἢ Mi-
lazzo), πόλις εὐλίμενος εἰς μικρὰν χερσόνησον, πλησίον
τῆς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν τὴν πρώτην κατὰ θά-
λασσαν νίκην ἐναντίον τῶν Καρχηδονίων (260 π. Χ.). —
Ναύλοχος (ἄγνωστος νῦν), μετὰ λιμένος πρὸς Α. τῶν
Μυλῶν. Ἐδῶ πλησίον ὁ Ὀκτάβιος κατέστρεψε παντελῶς
τὸν στόλον τοῦ Σέξτου Πομπηίου (36 π. Χ.). — *Μεσ-
σήνη*, εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν. Κτισθεῖσα κατ' ἀρχὰς
αὕτη ὑπὸ Ἰώνων, ὠνομάσθη *Ζάγκλη*· κατόπιν ὅμως
δεχθεῖσα τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου διωχθέντας Μεσ-
σηνίους (τῷ 668 π. Χ.), ἐπεκλήθη Μεσσήνη. Τανῦν εἶνε
φρούριον, ἔχει 130 χιλ. Κ., καὶ ζωηρὸν ἐμπόριον μάλιστα
τῶν μεσημβρινῶν καρπῶν, οἷον ἐλαίου, πορτοκαλίων, κλπ. ²²⁾

²³⁾ 2) Εἰς τὰ Νοτιοδυτικά. *Αιλύβαιον*, κτισθὲν ὑπὸ τῶν
Καρχηδονίων. Ἐνταῦθα νῦν εἶνε ἡ *Μαρσάλα* μετὰ 34
χιλ. Κ. καὶ περιφήμου ποτοῦ (μαρσάλας). — *Σελινοῦς*
(Torre di Giganti), πόλις εὐλίμενος καὶ ἀκμαία τὸ
πάλαι. — *Ἀκράγας* (Λατ. Agrigentun, τανῦν Gir-
genti), μίαν ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐπὶ ὁμωνύμου
ποταμοῦ, μία τῶν σπουδαιοτάτων πόλεων τῆς Σικελίας
μετὰ πελωρίων ναῶν. — *Γέλα* (τανῦν ἐρείπια, πλησίον
τῆς Terra Nova). ἐγγὺς τοῦ στόματος ὁμωνύμου πο-
ταμοῦ, ἀποικία τῶν Ῥοδίων, κτισθεῖσα τῷ 630 π. Χ.

Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν Συρακουσῶν *Γέλωρ*. — *Καμάρινα* (Camarana), πόλις εὐλίμενος, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Συρακουσίων.

3) Πρὸς Ἀνατολάς· *Ταυρομένιον* (Taormina), πόλις εὐλίμενος εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, περιώνυμος διὰ τοὺς οἶνους αὐτῆς. — *Νάξος* (ἐρείπια σήμερον), μετὰ λιμένος πρὸς Ν. τοῦ Ταυρομενίου, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀνοβάλα ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας, καταστραφεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Τυράννου. — *Ἀγύριον* ἢ *Ἀργύριον* (Agira νῦν) πατρὶς τοῦ ἱστορικοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, ἀκμάσαντος τὸν πρῶτον αἰῶνα. — *Κεντούριπαι* Centorpe), πόλις σπουδαία παρὰ τὴν Αἴτναν, πατρὶς τοῦ Κέλσου, ἱατροῦ ζήσαντος ὀλίγον μετὰ Χριστόν. — *Υβλα* ἢ *Μεγάλη* (Paterno), πρὸς Ν. τῆς Αἴτνης, περίφημος διὰ τὸ μέλι αὐτῆς. Ὑπῆρχε δὲ καὶ *Υβλα* ἢ *Μικρὰ* (ἐρείπια πλησίον τῆς Καντάρας), εἰς τὰ παράλια, ΒΔ. τῶν Συρακουσῶν, καὶ *Υβλα* ἢ *Ἡράλα* (ἴσως ἢ Ragusa Calata Girone), εἰς τὰ ἐνδότερα. — *Μοργέρτιον* (Ergetio), πλησίον τοῦ ὁποίου ἦσαν τὰ πεδία τῶν *γίγαρτωδῶν* *Λαιστρυγόνων*. — *Ἐρρα* (Castro Giovani), εἰς τὸ μέσον τῆς Σικελίας, ἐπὶ πεδιάδος ὑψηλῆς, ἧς ὑμνήσαν οἱ ποιηταὶ τὴν καλλονήν. Ἐδῶ, κατὰ τὰ μυθολογούμενα, ἤρπασεν ὁ Πλούτων τὴν Περσεφόνην, κόρην τῆς Δήμητρος, ἐχούσης ἐνταῦθα ναὸν μεγαλοπρεπῆ. — *Κατάρη*, μετὰ λιμένος εἰς τὴν Σικελικὴν θάλασσαν, κτίσμα τῶν Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας, τῶν ἥδη ἐν Νάξῳ καθιδρυμένων. Πολλάκις δὲ καταστραφεῖσα ἐκ τῶν ἐκρήξεων τῆς Αἴτνης, ἀνωκοδομεῖτο πάντοτε ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα. Τανῦν καλεῖται Catània καὶ ἔχει λιμένα εὐχάριστον, κατοίκους δὲ 100 χιλ. — *Λεορτῖνοι* (Lentini), 2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Χαλ-

κιδέων, καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Κατάνη, εἰς τόπον θαυμα-
στὸν τὴν εὐφορίαν καὶ παράγοντα οἶνους περιφημοτάτους.
Διονύσιος ὁ Τύραννος, κυριεύσας τοὺς Λεοντίνους, μετέ-
φερε τοὺς κατοίκους εἰς Συρακούσας. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ
διάσημος ῥήτωρ Γοργίας (τὸν 5ον αἰῶνα π. Χ.).—*Συρα-
κοῦσαι*, εἰς τὴν παραλίαν τῆς Σικελικῆς θαλάσσης. Κτι-
σθεῖσαι τῷ 735 π. Χ. ὑπὸ Κορινθίων, ἡγουμένου τοῦ
Ἀρχίου, κατέστησαν μετὰ δύο αἰῶνας ἡ ἰσχυροτάτη
πόλις τῆς Σικελίας. Ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου
Μαρκέλλου τῷ 212 π. Χ. μετὰ πολιορκίαν, ἣν παρέτει-
ναν ἐπὶ τριετίαν αἱ μηχαναὶ τοῦ Ἀρχιμήδους. Συνέκειντο
δ' αἱ Συρακοῦσαι ἐκ πέντε κυρίων μερῶν, ἥγουν· Ἀχρα-
δίνης, Τύχης, Νεαπόλεως, Ἐπιπολῶν καὶ τῆς νήσου Ὀρ-
τυγίας, ὅπου εὕρισκετο ἡ πηγὴ Ἀρέθουσα. Ἐδῶ ἐγεννή-
θησαν οἱ ποιηταὶ Θόκριτος καὶ Μόσχος (εἰς τὰς ἀρχὰς
τοῦ 3ου π. Χ. αἰῶνος), καὶ ὁ Ἀρχιμήδης· ἀπέθανε δὲ ὁ
Σιμωνίδης. Διασημότατοι βασιλεῖς αὐτῆς ὑπῆρξαν ὁ Γέ-
λων, οἱ δύο Διονύσιοι, ὁ Ἀγαθοκλῆς καὶ οἱ δύο Ἰέρωνες.
Τανῦν καλεῖται Suracûsa καὶ εἶνε φρούριον. (23)

6'. ΜΙΚΡΑΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

241) Αἱ *Αἰόλου νῆσοι* ἢ *Ἡφαίστειοι* Vulcaniæ (τανῦν
Lipari), πρὸς Β. τῆς Σικελίας, ἔνθα κατὰ τοὺς ποιητὰς
ἐβασίλευεν ὁ θεὸς τῶν ἀνέμων Αἴολος· ἔχουσι δὲ τανῦν
πολλὰ ἡφαίστεια (ἡ Στρογγύλη, τανῦν Stromboli,
κλπ.).

2) Αἱ *Αἰγροῦσαι*, πρὸς Δ. τῆς Σικελίας, πλησίον τῶν
ὁποίων ὁ ὕπατος Λουτάτιος κατέστρεψε τὸν Καρχηδονι-
κὸν στόλον, τῷ 241 π. Χ.

3) Πρὸς Ν. ἡ *Μελίτη*, ἔνθα οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον τὰ

διασημύτατα βιομηχανικά καταστήματα, κατασκευάζοντες λεπτότατα υφάσματα. ΒΔ. δὲ τῆς Μελίτης κεῖται ἡ *Γαῦλος*, ἔνθα ἔχαιρον διατρίβοντες οἱ Ῥωμαῖοι, διότι οὐδὲν αὐτόθι ὑπῆρχεν ἑρπετόν. Τανῦν ἡ Μελίτη λέγεται *Μάλτα*, ἔχουσα μετὰ τῆς Γαύλου (Γότζου) καὶ Κορίνου $5\frac{9}{10}$ □ Μ. καὶ 155 χιλ. Κ., ἀνήκουσα δὲ εἰς τοὺς Ἀγγλους, καὶ παράγουσα βαμβάκιον, μεσημβρινούς καρπούς καὶ τὰ ὠραιότατα τῆς πρὸς δυσμὰς Εὐρώπης πορτοκάλια. Πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν *Λαβαλέτταρ*, εἰς τὴν Ἀν. παραλίαν, ἐν τῶν ὀχυρωτάτων φρουρίων τῆς Εὐρώπης μετὰ 90 χιλ. Κ.

4) Ὠγυρία, πλησίον τῶν ἀκτῶν τῆς Βρεττίας, πρὸς Ν. τῆς Κρότωνος, διάσημος ὡς ἔδρα τῆς νύμφης Καλυψοῦς. Ἡ νῆσος αὕτη φαίνεται ὅτι εἶνε πλάσμα ποιητικόν. 24)

Γ'. ΛΑΛΛΙ ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

25) *Κύρος* (Corsica), ἔνθα ἀπώκησαν Φωκαεῖς Ἕλληνες καὶ Καρχηδόνιοι, ἐπιδοθέντες εἰς τὸ ἐμπόριον ἐν τῇ παραλίᾳ· οἱ δὲ παλαιοὶ κάτοικοι διετήρησαν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν, ἀποσυρθέντες εἰς τὰ ὄρη. Ἐκτοτε δ' ἐκάλουν *Βαλάρους* τοὺς εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντας, ὅπως ὑπερασπίσωσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἥρπασαν ἀπὸ τοὺς Καρχηδονίους, τῷ 233 π. Χ. Τανῦν ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους (ἀπὸ τοῦ 1768), ἔχουσα ὄρη μέχρις 8,000 π. ὑψηλὰ καὶ πόλεις· τὸ *Αἰάκειον*, ἔνθα ἐγεννήθη Ναπολέον ὁ Α'. καὶ τὴν *Βαστίαν* εἰς τὴν Ἀν. παραλίαν, ὀχυρὰν καὶ εὐλίμενον πόλιν. Ἐγγὺς τῆς Βαστίας ἦτο τὸ *Mantinorum oppidum*· ἡ δ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἀνατ. παραλίας παλαιὰ *Ἀλερία* (ἐρείπια τανῦν) ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Φωκαέων.

2) *Σαρδώ* ἢ *Σαρδηνία* (πρότερον *Ίχθυόσα*, διότι πα-
ρέβαλλον τὸ σχῆμά της πρὸς τὸ ἴχθυος τοῦ ἀνθρωπίνου πο-
δός). Ἐνταῦθα ἀπώκησαν Λίβυες, Ἕλληνες, Ἰβηρες καὶ
Τρῶες, τὴν κατέλαβον δ' οἱ Καρχηδόνιοι, ἀφ' ὧν τὴν ἤρ-
πασαν οἱ Ῥωμαῖοι (233). ἐφύετο δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα
αὐτόθι φυτὸν τι, ὅπερ τρώγων τις ἀπέθνησκε γελῶν, ἐν-
τεῦθεν ὁ πικρὸς γέλως λέγεται *σαρδόνιος*. Ἦσαν δ' εἰς
τὴν Σαρδηνίαν, πέμπουσιν πολλὸν εἰς τὴν Ῥώμην σίτον,
πόλεις λόγου ἄξιαί αἱ ἐξῆς. *Ολβία* (ἐρείπια τανῦν) εἰς
τὴν Ἀν. ἀκτὴν, κτίσμα Θεσπιέων καὶ Ἀθηναίων, ἡγου-
μένου τοῦ Ἰολάου.—*Κάλαρις* (Cagliari), ἐπὶ τοῦ ὁρω-
νύμου κόλπου, κτίσμα τῶν Καρχηδονίων. Καὶ τανῦν δὲ
εἶνε πρωτεύουσα τῆς Σαρδηνίας ἔχουσα 40 χιλ. Κ. καὶ
ναύσταθμον. Ἡ δ' ὅλη νῆσος ἔχει τανῦν 680 χιλ. Κ.
(440 □ Μ.) καὶ πλοῦτον ὄρυκτων. Ἀπέναντι δὲ τῆς
βορείας ἁκρας εἶνε ἡ νῆσος *Καπρέρα*, ἔνθα διέτριβεν ὁ
Γαριβάλδης.

3) *Ίλουά* ἢ *Αἰθαλία*, διάσημος διὰ τὸν ἀνεξάντλη-
τον πλοῦτον τῶν σιδηρωρυχείων αὐτῆς. Τανῦν δὲ καλου-
μένην Ἑλβα (4 □ Μ) εἶνε γνωστὴ διότι αὐτοῦ ἀπεσύρθη
Ναπολέων ὁ Α'. τὸν Μάϊον τοῦ 1814.

4) *Πιθηκοῦσαι*, ΝΔ. τῆς Καμπανίας (τανῦν Ἰσικια),
ἐνθα κατὰ τὰ λεγόμενα οἱ ἄνθρωποι μετεβλήθησαν εἰς
πιθήκους ὑπὸ τοῦ Διός. Ἐνταῦθα ἦτο ὁ γίγας Τυφῶν
τεθαμμένος ὑπὸ τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου εὐρισκόμενον
ἡφαίστειον. Ἐσχάτως ἔπαθε δεινὴν καταστροφὴν ὑπὸ
σεισμοῦ.

3) *Καπρέαι*, πλησίον τῆς Νεαπόλεως, ἐνθα διέτριψεν
ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὁ Τιβέριος.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνήκει τανῦν καὶ (25)

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ

[1 1/2 □ M., 8,000 K.].

Ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Μαρίνου κεῖται ΝΔ. τοῦ Ῥιμινίου παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

3. ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ὅρη. Ὅρη ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε τὰ χωρίζοντα αὐτὴν ἐκ τῆς Γαλλίας *Πυρηναῖα* (ὧν ἡ ὑψηλοτάτη κορυφή *Μαλαδέττα* ἔχει ὕψος 10,722 π.). συνέχεια δὲ τούτων πρὸς Δ. εἶνε τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας. Καὶ ἐκ τῶν ΒΔ. μὲν πρὸς τὰ ΝΑ. φέρονται τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ πλείστοι ποταμοί· εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ὑφύονται ἡ *Σιέρρα Νιβάδα* (Ἰλίπα τὸ πάλαι), καὶ ταύτης πρὸς Β. ἡ *Σιέρρα Μορένα*, βορειότερον δὲ τὰ ὄρη τῆς *Καστιλίας*. Εἰς ταῦτα προσθετέα καὶ ἡ *Σιέρρα Ἐστρέλλα*, εἰς τὴν Πορτογαλίαν.

Πεδιᾶδες. Πρὸς βορρᾶν μὲν τοῦ ποταμοῦ Τάγου ἐκτείνεται ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς *Παλαιᾶς Καστιλίας*, πρὸς Ν. δὲ αὐτοῦ ἡ τῆς *Νέας Καστιλίας*. Νοτίως δὲ τῆς *Σιέρρας Μορένης* ποτίζεται ὑπὸ τοῦ *Γουαδαλκιβίρ* ἡ εὐφροὺς πεδιάς τῆς *Ἀρδαλουσίας*. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. κεῖνται αἱ πεδιάδες τῆς *Ἀραγωνίας* καὶ *Καταλωνίας*, αἵτινες βρέχονται ὑπὸ τοῦ Ἑβρου.

Ποταμοί. Ποταμοὶ ἐνταῦθα λόγου ἄξιοι εἶνε ὁ Ἑβρος (Ἰβηρ), πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστουρίας καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ Δούριος, πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων καὶ χυνόμενος διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Ὀπόρτον· ὁ Τάγος, πρὸς Ν. τοῦ προρρηθέντος, πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλων διὰ τῆς Πορτογα-

λίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Λισσαβῶρα· ὁ Γουαδιάρας (Ἑλλ. Ἄνας), ὡσαύτως πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλων πρὸς Ν. εἰς τὸν κόλπον τῶν Γαδεΐρων· ὁ Γουαδαλκιβίρ (Βαΐτις), πηγάζων ἐκ τῆς Σιέρρας Μορρένης καὶ χυνόμενος εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Εἰς δὲ τὰ πρὸς Β. σύνορα τῆς Πορτογαλίας· ὁ Μίριος, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστουρίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Εἰς τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται.

Α'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

[9,230 □ Μ., 16,600,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Προσελκόμενοι ὑπὸ τοῦ πλούτου τῆς χώρας, μάλιστα δὲ τῶν ἀργυρωρυχείων, ἐπεχείρησαν ἐνωρὶς νὰ καταλάβωσι τὴν χώραν ταύτην οἱ ἐμπορικοὶ λαοὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἐθεμελίωσαν δὲ τὰς ἀρχαιοτάτας ἀποικίας οἱ Φοίνικες εἰς τὴν εὐφορον πρὸς νότον παραλίαν (Γάδεира)· ἔπειτα δὲ κατέκτησαν μὲν τὸ μέρος τοῦτο οἱ συγγενεῖς πρὸς αὐτοὺς Καρχηδόνιοι, ἐξεβλήθησαν ὅμως μετὰ μακροὺς ἀγῶνας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες κατανικήσαντες τοὺς ἰθαγενεῖς Κελτίβηρας, ἔμειναν κύριοι τῆς χώρας μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς μετναστάσεως τῶν ἐθνῶν, ὅτε ὑπεχώρησαν (τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα) εἰς τοὺς Βησιγότθους· οὗτοι δὲ πάλιν ἐνέδωκαν εἰς τοὺς δύο ἑκατονταετηρίδας μετέπειτα ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τὸν Ταρίχ (Γκέβελ ἀλ-Ταρίχ ἢ Γιβραλτάρ, ἐνθ' αἱ «στῆλαι τοῦ Ἡρακλέως») ἐπελθόντας Ἀραβας. Μόνον δὲ εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας περιεσώθησαν τὰ λείψανα τῶν Χριστιανῶν κατοίκων, μέχρις οὗ Κάρολος

(1) Σημειωτέον ὅτι σύμπατα ἡ μεσημβρινὴ Ἰσπανία ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ταρτησσὶς καὶ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων Ταρσὶς

ὁ Μέγας ἀνέκτησε τὴν μεταξὺ Πυρηναίων καὶ Ἰβηρος χώραν καὶ κατέστησεν αὐτὴν Ἰσπανικὴν μαρχιορίαν. Οὐδὲν ἥττον μέχρι τοῦ τέλους τῆς 15^{ης} ἑκατονταετηρίδος ἐξησφαλίσθησαν οἱ Ἀραβες κατὰ τῶν ἀδιαλείπτως πρὸς Ν. προχωρούντων Χριστιανῶν. Τέλος δὲ ἐνώσαντες τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἡ βασιλίσσα τῆς Καστίλλιας Ἰσαβέλλα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας Φερδινάνδος ἐκυρίευσαν τῷ 1492 τὸ τελευταῖον αὐτῶν στήριγμα, τὴν Γρανάδα. Ἐγένετο δ' ἔπειτα δύναμις ἐπιφανεστάτη ἡ Ἰσπανία, ἐπεκταθεῖσα ἐπὶ Καρόλου τοῦ Α' καὶ Φιλίππου τοῦ Β'. εἰς τε τὸν παλαιὸν καὶ νέον κόσμον (διὰ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, Φερδινάνδου Κορτησίου καὶ Φραγκίσκου Πιζάρρου), ὑποτάξασα δὲ καὶ τὴν Πορτογαλίαν. Συγχρόνως ὁμῶς ἀπεστάτησαν αἱ Κάτω Χῶραι, καὶ ἀπολέσασα τὴν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ὑπεροχὴν αὐτῆς ἡρμώθη ἡ Ἰσπανία διὰ φονικοῦ περι διαδοχῆς πολέμου (1701—1714), ὅστις ἔφερεν εἰς τὸν θρόνον τὴν δυναστείαν τῶν Βουρβουιδῶν. Κατὰ δὲ τὸν παρόντα αἰῶνα μεθ' ἑπταετῆ πρὸς Ναπολέοντα τὸν Α'. ἀγῶνα, ὅστις εἶχεν ἐγκαταστήσῃ βασιλέα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ, ἐπανῆλθον μὲν οἱ Βουρβῶνοι τῷ 1814, ἀλλ' ἀπώλεσεν ἡ Ἰσπανία πάσας σχεδὸν τὰς ἐν τῇ Ἀμερικῇ κτήσεις. Ἐκδιωχθείσης δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς τῷ 1868 τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας τῆς Β'. καὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς, ἀνηγορεύθη μὲν βασιλεὺς τὸν Νοέμβριον τοῦ 1871 ὁ Ἰταλὸς πρίγκηψ Ἀμεδαῖος, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ διὰ τὴν ἀγρίαν τῶν κομμάτων ἑξαψιν. Καὶ ἀνεκηρύχθη μὲν ἔπειτα ἡ δημοκρατία (1873), ἀλλ' αὕτη ὀλίγον διετηρήθη, ἀνακηρυχθέντος τῇ 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1874 βασιλέως συνταγματικοῦ Ἀλφόνσου τοῦ ΙΒ', υἱοῦ τῆς Ἰσαβέλλας.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσπανίας εἶνε καθολικοὶ καὶ ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς συνήθως *Καστιλιανούς*. εἶνε δ' εἰς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἀναμεμιγμένα Κελτιβηρικά, Ῥωμαϊκά, Γοτθικὰ καὶ Ἀραβικὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ εἰς τὴν Σιέρραν Νεβάδαν ζῶσιν εἰσέτι 50 χιλ. ἀπόγονοι τῶν Μαύρων, καὶ τοῦλάχιστον ἄλλοι τόσοι Τσίγγανοι. Ἐν γένει δ' οἱ Ἰσπανοὶ εἶνε λαὸς ἀνδρείος καὶ ζωηρός, ζῶν ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ μεταλλωρυχίας, διότι ὁ τόπος αὐτῶν ἔχει παντοειδῆ μεταλλεῖα. Καὶ στρατὸν μὲν ἡ Ἰσπανία ἔχει 250 χιλ. ἀνδρῶν, στόλον δὲ 124 ἀτμόπλοια (ἐν οἷς 10 θωρηκτὰ) καὶ 3 ἱστιοφόρα μετὰ 846 πυροβόλων.

Ἡ χώρα, παρὰ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, εἶνε τανῦν διηρημένη εἰς 49 νομοὺς (συμπεριλαμβανομένων τῶν Καναρίων νήσων). Ἡμεῖς ὁμῶς ἀκολουθοῦμεν τὴν παλαιὰν διαίρεσιν. 27

α. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΙΛΙΑΣ

28 Εἰς τοῦτο ὑπάγονται·

1) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς **Ἀστούρίας** πρὸς Β., μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Ὀβιέδου*.

2) Ἡ **Γαλικία** ΒΔ., ὑπὸ τῶν Γαλληγόσων κατοικουμένη. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Ὁ Ἅγιος *Ἰάκωβος* τῆς *Κομποστέλλας*, ἔνθα πορεύονται προσκυνοῦντες τὸν τάφον τοῦ ἀποστόλου *Ἰακώβου*. — *Κορούνρα*, μετὰ 30 χιλ. Κ., καὶ *Φερρόλη* μετὰ βασιλικῷ ναυστάθμου.

3) Ἡ **Παλαιὰ Καστιλία**, ἔνθα πόλεις ἄξια λόλου εἶνε·

Βουργωσία, πρωτεύουσα. — *Σαρτανδέρη*, μετὰ 30 χιλ. Κ. παρὰ τὴν θάλασσαν. — *Σεγοβία*· πλησίον ταύτης εἶνε

(ΜΕΓ. ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝ.)

17

τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον *Λαγράρια*, παρὰ τὸν Ἅγιον Ἰλδεφόνσορ, εἰς πολὺν δροσερὰν θέσιν.

4) Ἡ **Λεώνη**, ἔνθα πόλεις ἄξiai λόγου εἶνε·

Τὸ *Βαλλαδόλιδορ*, ἄλλοτε καθέδρα τῆς κυβερνήσεως μετὰ 50 χιλ. Κ. — *Σαλαμάρκα*, μετὰ πανεπιστημίου.

5) Ἡ **Νέα Καστιλία**, ἔνθα πόλεις ἄξiai λόγου εἶνε·

Μαδρίτη, πρωτεύουσα μετὰ 400 χιλ. Κ. παρὰ τὸ ποτάμιον *Μανζαναρέσιον*, εἰς ξηρὰν πεδιάδα. Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὴν νότιον κατωφέρειαν τῆς Σιέρρας Γουαδαράμας εἶνε τὸ βασιλ. ἀνάκτορον Ἐσχοριά.λη μετὰ μοναστηρίου, βιβλιοθήκης καὶ βασιλικοῦ τάφου, ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β'. οἰκοδομηθέν. Εἰς δὲ τὴν κοιλάδα τοῦ Τάγου κεῖται ἡ ἐν θέρει καθέδρα τοῦ βασιλέως Ἀραγωνέζιορ. — *Τολέδορ*, ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Ἰσπανίας, παρὰ τὸν Τάγον· τανῦν ἔχει 20 χιλ. Κ. — Ἀλμαδέρη (ἤγουν μεταλλεῖον), εἰς τὰ νοτιώτατα, μετὰ περιφήμου ὑδραργυρωρυχείου.

6) Ἡ Ἑστρεμαδούρα, μετὰ τοῦ φρουρίου τῶν συνόρων *Βαδαγώζου*.

7) Ἡ Ἀνδαλουσία, ἤγουν χώρα τῶν Βανδάλων, ὑπὸ τοῦ Γουαδαλκιβίρ ἀρδευομένη. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Κορδύβη, μετὰ 50 χιλ. Κ. καὶ περιφήμων βυρσοδεψείων. — *Σεβίλλα* (Ἰσπαλιν), μετὰ 130 χιλ. Κ., εἰς τὸ σιτοφόρον πεδίων τοῦ Γουαδαλκιβίρ. — *Κάδιξ* (Γάδεια), μετὰ 65 χιλ. Κ., ὁ κυριώτατος πολεμικὸς ναύσταθμος. — *Ξέρεξ Δελαφροντέρα*, εὐλίμενος πόλις μετ' ἀμπελοφυτειῶν, περίφημος διὰ τὴν αὐτόθι νίκην τοῦ Ἀραβος Ταρίκ κατὰ τοῦ Δὸν Ροδρίγου, ἡγουμένου τῶν Βησιγότθων, τῷ 711. Ὁ δὲ λίαν ὀχυρὸς βράχος τοῦ *Γιβραλτάρ*, 1,350 π. ὑψηλός, ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1704 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς.

8) Ἡ **Γρανάδα**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Granáda, πρωτεύουσα παρὰ τὸν ποταμὸν *Γενίλην* μετὰ τῶν λειψάνων τῆς Ἀλχάμβρας, τοῦ περιφημοτάτου τῶν Μαύρων παλατίου καὶ 75 χιλ. K.—*Μαλλάγα*, μετὰ 115 χιλ. K. εἰς τὴν πρὸς N. βραχὴν παραλίαν.

9) Ἡ **Μουρκία**, διαρρευσμένη ὑπὸ τοῦ Σεγούρα, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας ἐχούσης 90 χιλ. K. καὶ τοῦ ναυστάθμου *Καρθαγένης* (*Carthago nova*) ἔχοντος 75 χιλ. K. Ἐνταῦθα ἐπιδίδουν πολὺ οἱ μεταξοσκώληκες. 28

6. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΑΡΑΓΩΝΙΑΣ

29) Εἰς τοῦτο ἀνήκει·

10) Ἡ **Βαλεντία**, ἔνθα πόλεις εἶνε·

Baletia, παρὰ τὸν ποταμὸν *Γουαδαλαβιάρ*, μετὰ 145 χιλ. K. Πρὸς βορρᾶν ταύτης, ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔκειτο τῷ πάλαι ἡ Ἑλληνικὴ πόλις *Σάκανθα* (*Saguntum*, τανῦν *Murviedro*). Αὕτη ἡ πόλις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα τὸ 219 π. X., μετ' ὀλίγον ὅμως ἀνωκοδομήθη. — Ἀλικάντη, πόλις εὐλίμενος μετὰ 30 χιλ. K. καὶ ἀμπελώνων καλῶν.

11) Ἡ **Μαγιώρα**, συγκατεμένη ἐκ τῶν Βαλεαρίδων, ἤγουν νήσων τῶν σφενδονητῶν (*Μαγιώρας* καὶ *Μινώρκας*) καὶ τῶν *Πιτουουσῶν*, ἤγουν νήσων τῶν *Πευκῶν* (*Ἰβύζης* καὶ *Φορμεντέρας*).

12) Ἡ **Καταλωνία** (ἦτοι *Γότθων Ἀλανία*), ἔνθα πόλεις·

Βαρκελώνη, ἔχουσα 250 χιλ. K. Εἶνε δὲ φρούριον, κυρία τῆς βιομηχανίας ἔδρα καὶ σπουδαιότατος λιμὴν τῆς Ἰσπανίας μετὰ τὰ *Γάδαιρα*. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὸ ἔρημον, 4 χιλ. π. ὑψηλόν, ἱερὸν ὄρος *Μοντσερράτον*, ἦτοι *πριονισμένον ὄρος*. Βορειοανατολικῶς δὲ τῆς *Βαρκελώνης*

ἦτο τὸ πάλαι ἡ Ἑλληνικὴ πόλις Ἐμπορία, κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκαέων τῆς Μασσαλίας, ὑποταγεῖσα δ' εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ Κάτωνος τοῦ Τιμητοῦ (195 π. Χ.). — Εἰς δὲ τὰ Πυρηναιὰ εὐρίσκεται ἡ οὐδετέρα δημοκρατία **Ἀνδόρρα**, προστατευομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

13) Ἡ **Ἀραγωνία**, μετὰ τῆς Σαραγόσσης, (Caesar Augusta), παρὰ τὸν Ἰβηρα, ἐχούσης 85 χιλ. Κ.

Γ'. ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΗΣ ΝΑΒΑΡΡΑΣ

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν·

Ἡ *Παμπλώνα*· πλησίον αὐτῆς εὐρίσκεται τὸ στενὸν τῆς *Ρορκεβάλλης*, ἔνθα τῷ 778 κατεκόπη ἡ ὀπισθοφυλακὴ Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

Γ'. ΑΙ ΒΑΣΚΙΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

Ἡ *Ἀλαῦ* μετὰ τῆς *Βικτωρίας*· ἡ *Γιπουσκόα* μετὰ τοῦ ὄχυροῦ καὶ εὐλιμένου *Ἀγίου Σεβαστιανοῦ*· καὶ ἡ *Βισκαῖα* μετὰ τοῦ *Βιλβάου*.

Ἰσπανικαὶ ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ Ἀφρικῇ εἶνε· αἱ *Πραιζίδιοι*, τέσσαρες ὄχυραὶ θέσεις παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ἥτοι ἡ *Κεῦτα* (Σέπτα) ἀπέναντι τοῦ *Γιβραλτάρ*, κτλ. — Αἱ *Καράριοι* νῆσοι καὶ ἐκ τῶν νήσων τῆς *Γουϊρέας* ὁ *Φερνάνδος Πῶ* καὶ ἡ *Ἀρρόβων* (ἡγουν Νέον Ἔτος). Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ· ἐκ τῶν μεγάλων Ἀντιλλῶν ἡ *Κούβα* καὶ το *Πουερτόρικον*. Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ· αἱ *Φιλιππῖναι*. Καὶ ἐν τῇ *Αὐστραλίᾳ*· αἱ *Μαριάναι* ἢ *Λαδρόναι*, αἱ *Καρολῖναι*, καὶ αἱ *Παλαώσιοι* ἢ *Πελέβιοι* νῆσοι. 29

Β'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ

[1,690 □ Μ., Πληθυσμός τῆς στερεᾶς μετὰ τῶν νήσων
'Αζορίων καὶ Μαδέρας 4,750,000 Κ.].

36) *Ιστορικαὶ εἰδήσεις.* Τὸ βασίλειον τῆς Πορτογαλίας ἔλαβε γένεσιν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 12^{ης} ἑκατονταετηρίδος, ὅταν Ἑρρίκος ὁ Βουργουνδικὸς ἔλαβε παρ' Ἀλφόνσου τοῦ Γ'. τῆς Καστιλίας τὴν μεταξὺ Μινίου καὶ Μονδέγου χώραν διὰ τὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχεν εἰς τοὺς Ἰσπανούς, καὶ διὰ τὸν ἐναντίον τῶν Ἀράβων ἀγῶνα (Portucalia ἀπὸ τοῦ Portus Calae τοῦ μετέπειτα Oporto). Αὐξήθην δὲ διὰ περαιτέρω κατακτήσεων ἔφθασε τὸ βασίλειον περὶ τὸ τέλος τῆς 14^{ης} ἑκατονταετηρίδος εἰς τὸν χρυσοῦν αὐτοῦ αἰῶνα, ἀρξαμένων τῶν θαλασσοποριῶν καὶ διαποντίων ἀνακαλύψεων. Καὶ ὁ μὲν Ἰνφάντης Ἑρρίκος ὁ Θαλασσοπόρος (1394 — 1460) ὑπῆρξε πρόδρομος τοῦ Κολόμβου· ἐπὶ Ἑμμαουήλ δὲ τοῦ Μεγάλου (1405 — 1521) ἀνεκάλυψεν ὁ Βάσκος Δεγάμας (1498) τὴν κατὰ θάλασσαν ὁδὸν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας· ἐν βραχεὶ δ' ὑπετάγησαν εἰς τὸν φοβερὸν βασιλέα τῆς Πορτογαλίας πολλοὶ τῆς πρὸς Δ. Ἰνδικῆς ἡγεμόνες. Ὅταν ὅμως τῷ 1578 ὁ βασιλεὺς Σεβαστιανὸς ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν πολεμῶν κατὰ τῶν Μαύρων, ἐπῆλθεν ἡ παρακμὴ τῆς Πορτογαλίας, καταληφθείσης τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ Φιλίππου τοῦ Β'. αἱ δὲ ἀποικίαι ἔγειναν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος λεία τῶν Ὀλλανδῶν καὶ τῶν Ἀγγλῶν. Καὶ ναὶ μὲν ἔγεινε πάλιν αὐτόνομος ἡ Πορτογαλία ἀπὸ τοῦ 1640, ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Βραγαρτιακοῦ, ὑπῆρξεν ὅμως ἀνίκανος νὰ διατηρήσῃ τὰς ἐκτεταμένas αὐτῆς Ἀμερικανικὰς κτήσεις, καθόσον ὁ βα-

σιλικὸς οἶκος διεχωρίσθη κατὰ τὸ 1822 εἰς Βρασιλ-
κὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν γενεάν. Ἐν ἔτει δὲ 1855 ἤρχισε
Δὸρ Πέτρος ὁ Ε', υἱὸς τῆς *Μαρίας Δαγλόρια* καὶ τοῦ
πρίγκιπος Φερδινάνδου τοῦ Κοβούργου, τὸν οἶκον τῆς
Βραγαντίας καὶ τοῦ Κοβούργου· αὐτὸν δὲ διεδέχθη τῷ
1861 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ *Δὸρ Λουδοβίκος* ὁ Α'. Στρατὸν
δ' ἡ χώρα ἔχει 70 χιλ. ἀνδρῶν καὶ στόλον 44 πλοῖα
μετὰ 326 πυροβόλων.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει μῆκος μὲν 70 Μ., πλάτος δὲ
24 Μ.· ἔνεκα δὲ τῆς παρωκεανείου αὐτῆς θέσεως φέρον-
ται οἱ κάτοικοι πρὸς διαποντίους ἀνακαλύψεις καὶ ἐμ-
πορικὰς ὁδοὺς. Τὴν σήμερον ὅμως ὁ λαὸς (τὸ πάλαι
Λυσιτανοί) εἶνε ὀλίγον ἀνεπτυγμένος, καὶ ἀσήμαντος ἡ
βιομηχανία αὐτοῦ καὶ ἐμπορία. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τῆς
Πορτογαλίας ἤλθονεῖς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην τὰ πορτογάλια.

Κατὰ δὲ τὴν ἱστορικὴν διαίρεσιν μερίζεται εἰς τὸ βα-
σίλειον τῆς **Ἀλγάρδης** (ἔχουν τῆς δύσεως τῶν *Ἀρά-
βων*)· ἔνθα κεῖται ἡ πόλις *Ταβίρα*, καὶ 5 ἐπαρχίαι. Αὗται
δὲ εἶνε·

1) Ἡ **Τρασοσμοντέση** (ἔχουν ἡ Ὀπισθεν τῶν Ὀ-
ρέων) μετὰ τῆς ὀχυρᾶς **Βραγαντίας**.

2) Ἡ **Μεσοποταμία** (*Μίνιος*) χώρα, ἥτοι ἡ με-
ταξὺ Μινίου καὶ Δούρου, μετὰ τοῦ Ὀπόρτου (ἡ Πόρτου)
παρὰ τὸν Δοῦρον, ἔχοντος 105 χιλ. Κ.

3) Ἡ **Βεῖρα**, μετὰ τῆς *Κοῦμβρας*, ἐχούσης πανεπι-
στήμιον.

3) Ἡ **Ἑστρεμαδούρα**, ἐν ᾗ κεῖται ἡ πρωτεύουσα
τοῦ βασιλείου *Λισσαβὼν* εἰς θελκτικὴν πεδιάδα ἀμφιθεα-
τρικῶς ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ἐνταῦθα 2 Μ. πλατέος Τάγου
μετὰ 250 χιλ. Κ.

5) Ἡ **Ἀλεριτέζος**· ἔχουν ἡ ἐπέκεινα τοῦ Τάγου.

Ἔτι δὲ αἱ Ἄζόριοι νῆσοι, πρὸς Δυσμὰς τῆς Λισσαβῶνος.

Πορτογαλικάι ἀποικίαι.

Ἐν μὲν τῇ Ἀφρικῇ· ἡ Μαδέρα καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου. Ἡ Πορτογαλ. Σενεγαμβία, Ἀγ. Θωμᾶς καὶ Πρίγκιπος, Ἀγγόλα, Βεγγουέλα, Μοζαμβική, Σοφάλα.

Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ· Γόα καὶ Διούη ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Μαλαβάρης. — Μακάορ παρὰ τὴν Καντώνα εἰς τὴν Κίναν. — Ἔτι δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς ἡμισυ τῆς νήσου Τιμόρης. 80

Β'. ΑΙ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

4. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ

ΓΑΛΛΙΑΣ

[9,600 □ Μ. 37,700,000 Κ., μετὰ δὲ τῆς Ἀλγερίας
21,700 □ Μ., 41,000,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Τοὺς ἀρχαιοτάτους τῆς Γαλλίας κατοίκους Γαλάτας ὑπέταξεν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ (58—50 π. Χ.), καὶ μετέβαλε τὴν χώραν εἰς ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκὴν. Ἐπὶ δὲ τῆς μεταναστάσεως τῶν ἐθνῶν ἐπῆλθον ἐνταῦθα Γερμανικά φυλα, οἱ Βουργούνδιοι, Βησιγότθοι καὶ Φράγκοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τελευταῖοι ἔγειναν ἐπὶ Χλωδοβίκου (Clovis) μόνον κύριοι τῆς χώρας, ἐπεκταθείσης ἔπειτα πολὺ ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου, τοῦ ἀνιδρυτοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας (768—814). Ἀλλ' ἤδη τῷ 843 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βεροδούρου ἐχωρίσθη διὰ παντὸς ἡ Γαλλία ἀπὸ τῆς Γερμανίας. Εἰς ταύτην δὲ μετὰ τῆς αὐτοκρατορίας μετέβη καὶ ἡ μεγίστη δύναμις, καθόσον εἰς αὐτὴν ἀνῆκον αἱ Γερμανικαὶ πόλεις Μὲτς (Μέται),

Στρασβούργον καὶ Λυών· ἐνῷ ἡ Γαλλία πολυειδῶς κατὰ τὸν Μεσαίωνα διασπασθεῖσα, μόλις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐνώσασα τὰς δυνάμεις αὐτῆς ὑπὸ βασιλείαν κατὰ μικρὸν ἐνισχυθεῖσαν, ἐστράφη νικηφόρος πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Ὁ δὲ Βουρβωνικὸς οἶκος ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου τοῦ Δ'. ἀπέκτησε διὰ τοῦ μεγάλου ὑπουργοῦ, τοῦ καρδινάλιου Ριχελιὸν (ἀποθ. τῷ 1642) καὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. (ἀπὸ τοῦ 1715) μεγίστην ἐν Εὐρώπῃ πολιτικὴν δύναμιν, σφετερισθεὶς μάλιστα καὶ τὰς πρὸς δυσμὰς Γερμανικὰς ἐπαρχίας. Πόσον ὅμως ὀλίγον ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῇ λαμπηδὼν καὶ δόξα εἶχε στερεώσῃ τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ τὴν εὐτυχίαν, ἔδειξεν ἡ ἐν ἔτει 1789 ἐκραγεῖσα πρώτη Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἣτις συνέτριψε τὸν χιλιετῆ βασιλικὸν θρόνον, καὶ προσβαλοῦσα πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ μὲνῃ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον, κατέστησε τὴν Γαλλίαν δημοκρατίαν, ἣν μετέβαλε πάλιν μετ' ὀλίγα ἔτη εἰς αὐτοκρατορίαν ὁ Κόρσος *Ναπολέων Βοναπάρτης*. Ἐπὶ ὀκτὼ δ' ἔτη περιέφερε τὸ Γαλλικὸν ἔθνος ἀπὸ νίκης εἰς νίκην διὰ συμπάσης τῆς Εὐρώπης, ἄχρις οὗ ἡ πρὸς τὴν Ῥωσσίαν ἀτυχὲς ἐκστρατεία (1812) ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν κατακτητικὸν αὐτοῦ πόθον· ὁ δὲ πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀγῶν τῶν Γερμανῶν ἐπήγαγε τὴν πτώσιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ ἐπανῆλθε μὲν ὁ οἶκος τῶν Βουρβόνων, ἀλλὰ μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830, ἀποδιωχθέντος *Καρλόλου* τοῦ Γ', ἐξελέχθη ὁ *Λουδοβίκος Φίλιππος* τῆς *Αὐρηλίας*. Τρίτη δ' ἐπανάστασις μετέβαλε μὲν πάλιν τῷ 1848 τὴν Γαλλίαν εἰς δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης προέκυψεν αὐτοκράτωρ τῷ 1852 *Ναπολέων* ὁ Γ'. ἀνεψιὸς τοῦ Α'. Καὶ ἀπέκτησε μὲν δι' αὐτοῦ ἡ Γαλλία τῷ 1859 τὴν *Σαβοῦδιαν* καὶ *Νίκαιαν*, ἀλλ' ὁ περὶ τῶν *συνόρων* τοῦ Ῥήνου πρὸς τὴν Πρωσ-

σίαν ἀρξάμενος πόλεμος ἐπήνεγκε τὴν συνθηκολόγησιν τοῦ Σεδάν καὶ τὴν αἰχμαλώτισιν τοῦ Γ'. Ναπολέοντος (2 Σεπτ. 1870). Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ καθηρέθη, ἀνεκηρύχθη δὲ ἡ δημοκρατία (4 Σεπτ.) καὶ συνωμολογήθη μετ' αὐτῆς ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Μοῖνον (10 Μαΐου 1871) εἰρήνη, ἀποδοθεισῶν εἰς τὴν Γερμανίαν τῆς Ἀλσατίας (ἐκτὸς τοῦ Βελφορτίου) καὶ τῆς Γερμανικῆς Λοθαριγγίας μετὰ τοῦ Μὲτς (Μετῶν). Πρόεδρος τῆς δημοκρατίας τανῦν εἶνε ὁ Γρεβύ.

Προϊόντα. Σπουδαιότατα τῆς Γαλλίας προϊόντα πρὸς βορρᾶν μὲν καὶ εἰς τὸ κέντρον εἶνε σῖτος, οἶνος καὶ ὀπωρικά, πρὸς νότον δὲ ἐλαῖαι καὶ συκαμινεαί· πολὺν δὲ φήμην ἔχουσι τὸ μέλι καὶ τὰ ὀρνίθιά της. — Ἡ δὲ μέταξα τοῦ Λυὼν, τὸ ἐλαιον τῆς Προβηγκίας, οἱ οἶνοι τοῦ Βορδώ, τῆς Καμπανίας καὶ Βουργουνδίας, εἶνε ἐμπορεύματα πανταχοῦ διαδεδομένα, καθόσον ἡ Γαλλία εἶνε ὁ ὁ πρῶτος ἐν τῷ κόσμῳ οἰκοφόρος τόπος. Ἀλλὰ κυρίως προάγει τὴν ἐμπορίαν ἡ βιομηχανία, καὶ μάλιστα τῶν πραγμάτων τῆς πολυτελείας καὶ φιλοκαλίας, ἅτινα εἶνε πανταχοῦ περιζήτητα.

Πληθυσμός. Τὸ κύριον τοῦ πληθυσμοῦ μέρος προέκυψε ἐκ μίγματος τριῶν στοιχείων, Κελτικοῦ, Ῥωμαϊκοῦ καὶ Γερμανικοῦ. Καὶ 33 μὲν ἐκ. ἀνήκουσιν εἰς τὸ καθ' αὐτὸ Γαλλικὸν φύλον, Κέλται δὲ ζῶσιν εἰσέτι εἰς τὴν Μικρὰν Βρεττανίαν καὶ Βάσκοι εἰς τὰ πρὸς δυσμὰς Πυρρηναία· Γερμανοὶ δὲ εἶνε εἰς τὴν Λοθαριγγίαν (Λωρραίνης), Φλαμανδοὶ εἰς τὰ Βελγικὰ σύνορα καὶ Ἴταλοι εἰς τὴν Κύρνον καὶ Νίκαιαν. Τὰ δὲ $11/12$ τῶν κατοίκων εἶνε καθολικοὶ καὶ πλεονάζουσιν αἱ γυναῖκες.

Ὁ δὲ Γαλλικὸς στρατὸς διαιρεῖται εἰς τὸν ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸν (μετὰ τῆς ἐφεδρείας 1,186,000 ἀνδρῶν) καὶ τὸν

κατὰ τόπους (μετὰ τῆς ἐφεδρείας 594,000)· τὸ δ' ὅλον τῆς κατὰ ξηρὰν δυνάμεως εἶνε 1,780,000 ἀνδρῶν. Ὁ δὲ στόλος, τοῦ Ἀγγλικοῦ μόνον κατώτερος, σύγκειται ἐκ 356 πλοίων, ἐν οἷς 59 θωρηκτά· 32 δὲ τούτων εἶνε μεγάλα.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1790 ὑφίσταται ἡ σημερινὴ διαίρεσις τῆς χώρας εἰς 87 νομοὺς κατὰ τὰ σύνορα τῶν ποταμῶν καὶ ὁρέων. Πρότερον δ' ὑπῆρχον 36 ἐπαρχίαι συμπεριληφθεῖσαι ἐνταῦθα εἰς 20.

Σύνορα. Ἡ Γαλλία σύνορα ἔχει πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, πρὸς Β. τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, τὴν Βόρειον θάλασσαν καὶ τὸ Βέλγιον, πρὸς Α. τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν καὶ Ἰταλίαν, καὶ πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ τὰ Πυρρηναῖα.

Ὅρη. Ὅρη ἄξια λόγου ἐνταῦθα εἶνε· πρὸς Ν. μὲν τὰ χωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας *Πυρρηναῖα* (10, 722 π.), πρὸς Α. δὲ αἱ *Αὐτικαὶ Ἀλπεις*, μετὰ τοῦ *Λευκοῦ ὄρους* (14,700 π.), τοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν φερομένου *Κερισίου* (11,058 π.) καὶ τοῦ *Βησοῦλου*. Βορείως δ' αὐτῶν συνέχεται ὁ συνορεύων πρὸς τὴν Ἑλβετίαν *Ἰουράσιος* (5,304 π.), καὶ περαιτέρω τὰ *Βόσγια* πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας.

Μετὰ δὲ τοῦ Βελγίου συνορεύει διὰ τῶν *Ἀρδερρῶν*.

Ὅχι δὲ μακρὰν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Β. αὐτῆς ὑφούται τὸ στέλεχος τῶν κεντρικῶν ὁρέων τῆς Γαλλίας, αἱ *Σηθέρραι* (*Κέμμερον* ὄρος τὸ πάλαι), καταλήγουσαι εἰς τὸ *Καρτάλιον*, ὅχι μακρὰν τοῦ κόλπου τοῦ Λυῶν. Σύμπαν δὲ τὸ ΒΔ. καὶ ΝΔ. μέρος τῆς Γαλλίας εἶνε πεδινόν, εὐφορον καὶ ἄριστα καλλιεργημένον.

Ποταμοί. Ποταμοὺς ἡ Γαλλία ἔχει τὸν *Μόσην* (Meuse), (88 Μ. μακρόν), καὶ *Σκάλδιον* (30 Μ.), διαρ-

ρέοντας ἔπειτα τὰς Κάτω χώρας καὶ χυνομένους εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· τὸν *Σηκουάνα* (92 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ βραχίονος τῶν *Βοσγίων*, διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων καὶ χυνόμενον εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης παρὰ τὴν πόλιν *Χάβρην*· τὸν *Αἰγῆρα* (130 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν *Σηβερρῶν* καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· τὸν *Γαρούμνα* (80 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Οὐασκωνικὸν κόλπον· καὶ τὸν *Ροδαρόν* (109 Μ. μακρόν), ὅστις ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων πρὸς Δ., στρέφεται κατόπιν πρὸς Ν. καὶ χύνεται τέλος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λυὼν (*Γαλατικὸν* κατὰ *Στράβωνα*). Πάντες οὗτοι οἱ ποταμοὶ ποτίζουσιν ὀρωνύμους πεδιάδας κατερχόμενοι ἐκ τῶν ἀνατολικά τῶν πλείστων κειμένων ὀρέων καὶ συνοδευόμενοι διὰ λαμπρῶν διωρύγων, εὐκολύνοντες δὲ τὰ μέγιστα τὴν γεωργίαν καὶ ἐπιμιζίαν.

Α'. Ἐπαρχίαι μὴ κείμεναι παρὰ τὰ σύνορα
μήτε εἰς τὴν παραλίαν.

1) Ἡ **Νῆσος** τῆς **Γαλλίας**, (*Isle de France*),
ἐνθα πόλεις λόγου ἄξιαι·

Παρίσιοι, (τὸ πάλαι *Λουκοτοκία*, προσφιλὴς διαμονὴ *Ἰουλιανοῦ* τοῦ *Παραβάτου*), πόλις ὠχυρωμένη μετὰ 16 περιζωννύντων αὐτὴν φρουρίων καὶ ἄλλων χαρακωμάτων, ἔχουσα δὲ 2,250,000 κατοίκων. Κεῖται δὲ μάλιστα παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Σηκουάνα*, ἔχουσα προάστεια καὶ λαμπρὰς λεωφόρους (περιπάτους, πρότερον ὀχυρώματα). Αἱ δ' ἐν τῷ *Σηκουάνα* τρεῖς μικραὶ νῆσοι ἀποτελοῦσι τὸ ἄστυ, τὸ ἀρχαιότατον τῆς πόλεως μέρος, μετὰ τῆς *Γοτθικῆς ἐκκλησίας* τῆς *Παναγίας* (*Notre Dame*). Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης κεῖται τὸ *Πανεπιστήμιον*, τὸ

Πάνθεον, ὁ οἶκος τῶν Ἀπομάχων καὶ τὸ πεδῖον τοῦ Ἀρεως· ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς τὸ ὠραιότατον τῆς πόλεως μέρος, τὰ Ἠλύσια πεδία, ἡ Πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας, ὁ Κεραμεικὸς καὶ τὸ Λουῆρον.

Ἅγιος Διονύσιος (Saint Denis), βορείως τῶν Παρισίων, ἐντὸς τριῶν φρουρίων, μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων.

Βερσαλλίαι, μετὰ 50 χιλ. Κ., ἔνθα εἶνε τὰ ἀνάκτορα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'.

Ἅγιος Κλαύδιος (Saint Cloud)¹, 2 Μ. πρὸς Δ. τῶν Παρισίων.

Ἅγιος Κουεντῖνος, μετὰ 45 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Σόμην.

2) **ᾠδέρηνη, Λιμουζίνη καὶ Μάρχη.** Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Κλερμόντιον, μετὰ 40 χιλ. Κ., περίφημον διὰ τὴν αὐτόθι σύνοδον τῶν Χριστιανῶν Εὐρωπαϊῶν ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν. — *Λιμόγη*, παρὰ τὸν ἄνω Οὐένναν (Vienne), μετὰ 60 χιλ. Κ., ἔνθα μάλιστα κατασκευάζεται ἡ Γαλλικὴ πορσελλάνη.

3) **Βουρδονναΐση, Νιθερναΐση καὶ Βερρέιον**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Βοδργαι, μετὰ 40 χιλ. Κ. καὶ μητροπόλεως Γοτθικῆς, μεγαλητέρα τῆς ἐν Παρισίοις ἐκκλησίας τῆς Παναγίας.

4) **Ἀὐρηλιανή**, πλαγίως ὑπεράνω τῶν μέσων τοῦ Αἰγῆρος, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Ἀδρηλία (Ὀρλεάνς), μετὰ 60 χιλ. Κ., εἰς τὸ βορειότατον σημεῖον τοῦ Αἰγῆρος, σπουδαία ἐμπορικὴ καὶ βιο-

(1) Τὸ ἐνταῦθα ἀνάκτορον ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1870. Ἐξήλθε δὲ πανδημεὶ ἡ φρουρὰ τῶν Παρισίων (100 χιλ. ἀνδρῶν) τῇ 19 Ἰανουαρίου 1871.

μηχανική πόλις. Ἐνταῦθα ἐνεφανίσθη ἡ πολυθρύλητος *Ἀυρηλιανή παρθένος*, τῷ 1429, ἔγειναν δὲ πολλαὶ συμπλοκαὶ τῷ 1870 καὶ 1871.

Βλέσαι (Blois), παρὰ τὸν Λίγηρα. — *Βενδῶμη*, ὡσαύτως παρὰ τὸν Λείγηρα. Καὶ ἐδῶ ἔγεινε μάχη τῇ 6 Ἰανουαρίου 1871.

5) *Ἀνδεγαυϊκὴ* (Anjou), *Τουρραίνη* καὶ *Μαίνη*, καλούμεναι ὁ *Κῆπος τῆς Γαλλίας*. Εἰς ταύτας δέ, κειμέναις πλαγίως ὑπεράνω τοῦ Λίγηρος καὶ παρὰ τὸν Μαυέννην, πόλεις λόγου ἄξιοι εἶνε.

Τοῦρ (Turones), μετὰ 58 χιλ. Κ., εἰς χώραν ἔχουσιν ὠραίους ἀμπελῶνας καὶ ὀπωροφόρους κήπους. — *Ἀγγέρση*, παρὰ τὸν Μαυέννην, μετὰ 70 χιλ. Κ. καὶ σπουδαίας βιομηχανίας λινῶν.

Λεμάρση, παρὰ τὸν Σάρθην, μετὰ 55 χιλ. Κ. καὶ πλουσίῳ ἐμπορίῳ λινῶν. Ἐνταῦθα ἔγεινε μάχη καὶ συμπλοκαὶ ἀπὸ τῆς 6—12 Ἰανουαρίου 1871.

Β'. Ἐπαρχίαι κείμεναι εἰς τὰ σύνορα ἢ τὰ παράλια.

6) *Πικαρδία* μετὰ τῆς *Ἀρτεσίας* καὶ *Φλανδρίας*. Εἰς τὰς χώρας ταύτας, ἔνθα ῥέουσιν ὁ *Σόμμη* (λατ. Samara) καὶ *Σκάλδης*, πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε.

Ἀμιέρση (Ambiani), μετὰ 75 χιλ. Κ. καὶ μεταξουργίων, πόλις περίφημος διὰ τὴν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'. συνθήκην τοῦ 1802. — *Ἀρράση*, φρούριον. — *Βουλῶννη*, παραθαλασσία, μετὰ 45 χιλ. Κ., φρουρίου καὶ λιμένος, ἔτι δὲ λουτρῶν θαλασσιῶν, ἔνθα συχναῖσι πολλοί. — *Καλαί*, λιμὴν ὀχυρὸς, ὅθεν διαπλέουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς $1\frac{2}{3}$ ὥρας. — *Αἰλλή* ἢ *Πυσέλλη*, τὰ μάλιστα ὀχυρὰ καὶ λίαν βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 180 χιλ. Κ. — *Δυρκέρκη*, σπουδαῖος πολεμικὸς καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν. — *Καμ-*

βραίη καὶ Βαλεγκιένναι, ὡσαύτως ὠχυρωμένοι — Ρουβαίξη, μετὰ 90 χιλ. Κ., καὶ Τουρκοῦγγη, μετὰ 50 χιλ. Κ. μεγάλαι βιομηχανικαὶ πόλεις.

7) **Νορμανδία**, παρὰ τὸν κάτω Σηκουάναν. Πλησίον δ' αὐτοῦ κεῖνται αἱ πόλεις·

Ρουένη μετὰ 105 χιλ. Κ., μία τῶν ἀνθηροτάτων βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας. — Ἡ Χάβρη, μετὰ 105 χιλ. Κ., παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σηκουάνα, φρούριον καὶ σπουδαιότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας. Ἐνταῦθα εἰσάγεται πολὺς βάμβαξ ἀκατέργαστος· διὸ καλεῖται «Λιθερποὺλ τῆς Γαλλίας.» — Χερβοῦργον, μετὰ 35 χιλ. Κ., ὁ ἰσχυρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας.

8) **Μικρὰ Βρεταννία**. Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι Ὡραία Νῆσος καὶ Οὐεσσάντη. Πόλεις δ' αὐτόθι εἶνε·

Βρέστη, δεύτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας, μετὰ 70 χιλ. Κ. — Νάρτη, παρὰ τὸν Λίγηρα, ἐμπορικὸς λιμὴν μετὰ 125 χιλ. Κ.

9) **Ποατοῦ** μετὰ τῆς Ὠνίδος, Ἀγγουμάεση καὶ Σαιντόγγη. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι Ρέη καὶ Ὀλερών· ἔτι δὲ αἱ πόλεις·

Ποατιέ (Πικτάβιοι), μετὰ 40 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα ὁ Κάρολος Μαρτέλλος ἐνίκησε τοὺς Ἀραβας τῷ 732 (νίκην καλουμένην καὶ κατὰ τὸ ΒΑ. κείμενον Τούρ). — Λαροχέλλη (20 χιλ. Κ.) καὶ Ροχεφόρτιον, μετὰ 30 χιλ. Κ., ὠχυρωμένοι παράλιοι πόλεις.

10) **Γουϊένη καὶ Γασκώννη** μετὰ τῆς Βεαρνίας. Τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρος εἶνε λεπτόγειον καὶ ἄγονον, Λάνδοι καλούμενον. Πόλεις δ' ἐνταῦθα ἀξιόλογοι εἶνε·

Βορδῶ, μετὰ 220 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Γαρούμαν, κέν-

τρον τοῦ ἐμπορίου τῶν οἴνων τῆς Νοτιοδυτικῆς Γαλλίας.
— *Baῦῶνρη*, πλησίον τοῦ ποταμοῦ τῶν συνόρων Βιδασ-
σώα (*Bidouze*). φρούριον. Πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ νότον τοῦ
μεσημβρινοῦ πηθῶνος τῆς Βιγόρρης ἔχουν περίφημα λου-
τρὰ *Βαριέραι* αἱ *Βιγόρροι* καὶ αἱ *Βαρρέραι*. Τὸ δὲ *Βιαρ-*
ρίκιον ἔχει λουτρὰ θαλάσσια.

11) **Λαγγεδόκη** μετὰ τῆς **Ψουσειλλίων** καὶ
Φοάξης, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι.

Τολῶσα, παρὰ τὸν Γαρούμαν καὶ τὴν διώρυγα τῆς
Λαγγεδόκης, μετὰ 140 χιλ. Κ. — *Μονπελιέ*, μετὰ 60
χιλ. Κ. καὶ ἱατρικῆς Ἀκαδημίας, ἔνθα ἐσπούδασεν ὁ
Κοραῆς. — *Νίμαι* (Νεύμασος), μετὰ 65 χιλ. Κ. καὶ λει-
ψάνων Ῥωμαϊκῶν οἰκοδομῶν, μεταξοκλωστειῶν καὶ βαμ-
βακουργείων. — *Περπιιάνη*, φρούριον τῶν συνόρων.

12) **Προδινγία** μετὰ τῆς **Βεναισσίνης** καὶ **Ὀ-**
ράγγης, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι.

Μασσαλία, μετὰ 320 χιλ. Κ., ἐν οἷς καὶ πλούσιοι Ἑλ-
ληνες, ἡ μεγίστη τῶν παραλίων πόλεων τῆς Γαλλίας, τὸ
πάλαι Ἑλληνικὴ ἀποικία τῶν Φωκαέων, καταφυγόντων
ἐδῶ (περὶ τῷ 540 π. Χ.), ὅπως φύγωσι τὴν ἐκδίχυσιν τοῦ
Κύρου. Ἐφημίζετο δὲ διὰ τὴν σωφροσύνην τῆς διοική-
σεως καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλ-
λιτεχνίας τοσοῦτον, ὥστε τὴν ἐπωνόμαζον « Γαλατικὰς
Ἀθήνας ». Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ γεωγράφος καὶ ἀστρονό-
μος Πυθέας, σύγχρονος τὸν Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Πε-
ραιτέρω δὲ ΒΑ. ἦτο ἡ *Ἀρτίπολις*, ἀποικία τῶν Μασσα-
λιωτῶν, τανῦν *Antibes*. ὅχι μακρὰν τῶν παραθαλασσίων
Ἀλπεων. — *Ἀἰξή*, 4 Μ. βορείως, τὰ παλαιὰ *Σέξιτια*
Ῥῶατα (*Aquæ Sextiæ*), ἔνθα ὁ Μάριος κατέστρεψε
τοὺς Τεύτονas (102 π. Χ.). — *Ἀρλαι*, ὅπου ὁ Ῥοδανὸς
σχίζεται καὶ ἀποτελεῖ Δέλτα. — *Τουλῶν*, μετὰ 70 χιλ.

Κ. εἰς τῶν 3 μεγάλων ναυστάθμων τῆς Γαλλίας· πλησίον ταύτης εἶνε αἱ νῆσοι *Υέραι*.—*Αβενιών* (Avignon), παρὰ τὸν Ῥοδανόν, ἀποικισθεῖσα τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μασσαλίας. Ἐνταῦθα κατὰ τὸν Μεσαίωνα εἶχε τὴν ἑδραν αὐτοῦ ἐπὶ τινα χρόνον ὁ Πάπας. Τανῦν ἔχει 40 χιλ. Κ.

13) **Δελφινᾶτον καὶ Λουγδουνικὴ** (Dauphiné καὶ Lyonnais), ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Γρενόβλη, μετὰ 50 χιλ. Κ., φρούριον τῶν συνόρων παρὰ τὸν Ἰσάραν.—*Λυών* (Λούγδουνον), μετὰ 380 χιλ. Κ., παρὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἀραρος (Σαῶνα) εἰς τὸν Ῥοδανόν, ἡ σπουδαιοτάτη ἐν τῷ κόσμῳ βιομηχανικὴ πόλις ὡς πρὸς τὴν μεταξουργίαν.—Ὁ Ἀγ. *Στέφανος* (St. Etienne). μετὰ 125 χιλ. Κ., ἡ Βιρμυγχάμη τῶν Γάλλων, ἔχουσα πλουσιώτατον εἰς τὰ πέριξ γαιανθρακωρυχεῖον, ὅπλοποιεῖα λαμπρὰ καὶ μεταξουργεῖα.

14) **Βουργουνδία** (Bourgogne), ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Σηκουάνα μέχρι τοῦ Ῥοδανοῦ. Ἐνταῦθα πόλις ἀξιόλογος εἶνε·

ἡ *Διζὼν* (Διβιόνιον), μετὰ 55 χιλ. Κ., παρὰ τὴν Βουργουνδικὴν διώρυγα, νεωστὶ ὀχυρωθεῖσα, ἐξάγουσα δὲ καὶ λαμπροὺς Βουργουνδικοὺς οἶνους.

15) **Ἐλεύθερον κομητᾶτον**, καθ' αὐτὸ μάλιστα ἐλεύθερον κομητᾶτον τῆς Βουργουνδίας, ἡ καὶ Ἀνω Βουργουνδία, μεταξὺ τοῦ Σαῶνα καὶ τῆς Ἑλβετίας. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Οὐεσαρτίων (Besançon), παρὰ τὸν Δοῦβον (Dubs), μετὰ 60 χιλ. Κ., φρούριον ἰσχυρόν, πατρίς τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ. — *Πορταρλιέρη*, παρὰ τὸν Δοῦβον. Ἐντεῦθεν μετέβη τῷ 1871 ὁ στρατὸς τοῦ Βούρβαχ, ἐξ 80 χιλ. ἀνδρῶν συγκείμενος, εἰς τὴν Ἑλβετικὴν ἐπικράτειαν.

— *Βιλλέρση Σεξέλη*, παρὰ τὸν ποταμὸν Ὁανιῶνα. Ἐκ δὲ τῆς Ἀλσατίας ἔμεινεν εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν συνθήκην τῆς παρὰ τὸν Μοῖνον Φραγκφούρτης (10 Μαΐου 1871) μόνον τὸ νοτιοδυτικὸν τμήμα μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ φρουρίου *Βελφορτίου* εἰς τὴν παλαιὰν Σουνδ-γαυϊκὴν.

16) **Λοθαριγγία** (Lorraine), ἔνθα πόλεις ἄξια λόγου.

Νάγκυορ (Nancy), παρὰ τὸν Μεῦρθην καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Ματρώνα διώρυγα, μετὰ 75 χιλ. Κ. — *Τοῦλор*, ἐπὶ τοῦ Μοσέλλα, καὶ *Βερόδουνορ* παρὰ τὸν Μόσσην, φρούρια τῶν συνόρων, ἀποσπασθέντα ἐκ τῆς Γερμανίας τῷ 1522. — *Δομρέμνορ*, κώμη παρὰ τὸν Μόσσην, γενέθλιος τόπος τῆς Αὐρηλιανῆς παρθένου (Ἰωάννας Δάρκ).

17) **Καμπανία**, μετὰ τοῦ Μόσση, Ματρώνα (Marne), Ἀλβ (Aube) καὶ Σηκουάνα. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε.

Τρόυαι, παρὰ τὸν ἄνω Σηνουάνα μετὰ πολυαρίθμων ἐργοστασίων. — *Σιαλὼν* τὸ παρὰ τὸν Ματρώναν (Chalons sur Marne, Κατάλαυνοι), περίφημον διὰ τὴν ἐν ἔτει 451 ἦπταν τοῦ Ἀττίλα. — *Ῥήμοι* (Reims), τὸ πάλαι πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων, μετὰ 95 χιλ. Κ. καὶ Γοτθικῆς μητροπόλεως· ἔχει δὲ καὶ ἐργοστάσια οἴνου Καμπανικοῦ (σαμπάνιας). — *Σεδάν*, φρούριον παρὰ τὸν Μόσσην, περίφημον διὰ τὴν μάχην τῆς 1 Σεπτ. 1870, μεθ' ἣν 84 χιλ. Γάλλων (συμπεριλαμβανομένων 4 χιλ. ἀξιωματικῶν) ὑπὸ τὸν στρατάρχην *Μαχμαῶν* ἐσυνθηκολόγησαν πρὸς τοὺς ἡνωμένους Γερμανούς· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ναπολέον ὁ Γ' παρεδόθη εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμον.

18) Ἡ νῆσος **Κύρνος** (Κορσική), περὶ ἧς βλέπε εἰς τὰς νήσους τῆς *Ἰταλίας* (Σελ. 212).

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον Ἰταλικὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἡ Γαλλία ἐπολέμησε πρὸς τὴν Αὐστροίαν, ἡ Σαρδηνία κατέλειπε τὰς ἐξῆς χώρας, ὧν ἡ προσθήκη εἰς τὴν Γαλλίαν ἔγινε τὸ 1860.

19) Τὸ **κομητᾶτον** τῆς **Νικαίας**, μεταξὺ τῶν παραλίων Ἀλπεων, τῆς θαλάσσης καὶ Γαλλίας. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε.

ἡ *Νίκαια* μετὰ 70 χιλ. Κ. καὶ κλίματος ἡπίου καὶ ὑγιεινοῦ. Ἦτο δ' ἡ Νίκαια τὸ πάλαι πόλις Ἑλληνική, ἀποικία τῶν Μασσαλιωτῶν, οἵτινες τὴν ὠνόμασαν οὕτω διὰ τινὰ κατὰ τῶν Λιγύρων *ρίκην*.

Τὸ δὲ ΒΑ. τῆς Νικαίας κείμενον *πριγκιπᾶτον Μόνα-κορ* ἔχει περιοχὴν $1\frac{1}{4}$ □ Μ., καὶ ἀπὸ τοῦ 1864 διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν ἀρχὴν τῆς Γαλλίας.

20) Τὸ **δουκᾶτον** τῆς **Σαβοῦδιᾶς**, ἡ ἐν Εὐρώπῃ ὑψηλοτάτη χώρα τῶν Ἀλπεων. Εἰς ταύτην πόλις ἀξία λόγου εἶνε.

Τὸ *Χαμβέρνον*, πρωτεύουσα, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Λυὼν, ἅμα δὲ διὰ τῆς ὑπογείας τοῦ *Κε-ρισίου σύριγγος* μετὰ τοῦ Τουρίνου. Δεξιόθεν δὲ τοῦ Ἀρβῆ, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λευκοῦ Ὀρους, ἐκτείνεται ἡ 3,100 π. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης κειμένη, 4 $1\frac{1}{2}$ ὥρας μακρὰ καὶ $1\frac{1}{2}$ ὥραν πλατεῖα κοιλὰς τοῦ *Πριορέ* (ἡ *Chamouny*).

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις.

1) Ἐν τῇ Ἀφρικῇ· ἡ Ἀλγερία ἀπὸ τοῦ 1830. Τανῦν δ' ἔχει καὶ προστατευτικὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῆς Τύνιδος. Ἀποικίαι παρὰ τὸν Σενεγάλην, ἡ Γαβόνη ἐν τῇ Ἀνω Γουϊνέᾳ, ἡ νῆσος *Πρεουριὼν* (Βουρβὼν) καὶ 3 νῆσοι πλησίον τῆς Μαγαδασκάρης.

2) Ἐν τῇ Ἀσίᾳ· *Πορδιχερό*, *Χαρδεραγόρη* εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὰς Ἰνδικήν. *Κοχιγκίνα* (ἀπὸ τοῦ 1862 ἕως τὸ 1867) μετὰ τοῦ προστατευομένου κράτους Καμβότζας.

5) Ἐν τῇ Ἀμερικῇ· μέρος τῆς *Γουάναρης* μετὰ τῆς *Καυέννης*· ἐκ δὲ τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν· ἡ *Μαρτινίκα*, ἡ *Γουαδελοῦπα*, ὁ Ἅγιος *Βαρθολομαῖος* καὶ ἄλλαι.— Αἱ πολῦτιμοι διὰ τὴν ἁλιείαν νῆσοι Ἅγιος Πέτρος καὶ *Μικελὼν* πλησίον τῆς Νέας Φουδλανδίας (Νέας Γῆς).

4) Καὶ ἐν τῇ Ὠκεανίᾳ· ἡ *Νέα Καληδορία* καὶ τὰ παρ' αὐτήν, ἡ *Ταΐτη* (Νῆσοι τῆς Ἑταιρείας) καὶ τὰ παρ' αὐτήν.

Β. ΕΛΒΕΤΙΑ

[752 □ Μ., 2,850,000.].

Ἡ Ἑλβετία εἶνε ἡ μάλιστα ὑψηλὴ χώρα τῆς Εὐρώπης κειμένη σχεδὸν πᾶσα ἐπὶ τῶν Ἀλπεων, ἔχουσα δὲ μέσον ὕψος 1,300 π.· ὀρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ Ἑλβετικοῦ Ἰουράσου.

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Οἱ ἀρχαιότατοι τῆς Ἑλβετίας κάτοικοι ὡς καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς συγγενεῖς Γαλάται ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπὶ δὲ τῆς μεταναστάσεως τῶν ἐθνῶν ἔλαβεν ὁ τόπος οὗτος πληθυσμὸν Γερμανικόν, ὑπακούσας εἰς τὴν Φραγκικὴν μοναρχίαν ἐπὶ *Καρόλου* τοῦ *Μεγάλου*. Κατόπιν δ' ἰσχυροὶ δυνάσται, οἷον οἱ κόμητες τοῦ *Κοβούργου*, *Ἀψοβούργου*, *Τογγεμβούργου*, ὁ *Ἐπίσκοπος* τῆς *Βασιλείας*, ὁ *Ἀββᾶς* τοῦ *Ἀγ. Γάλλου*, προσέλαβον ἐξουσίαν αὐτόνομον. Ἐκτὸς δ' αὐτῶν ὑπῆρχον πολυάριθμοι ἐλεύθεραι κοινότητες πόλεων καὶ χωρῶν. Μία δὲ τῶν τελευταίων, ἡ *Σχουϊτία* (*Schwitz*), εἶχε τὴν 12^{ην} ἑκα-

τονταετηρίδα ἐκλέξῃ ἄρμους τὰς τοὺς κόμητας Λεντζί-
 βούργου· ὅτε δ' ἐκλιπόντων τούτων, ἰδιοποιοῦντο τὴν ἄρ-
 μοστείαν οἱ Ἀψοβούργιοι ὡς κληρονομίαν ἑαυτῶν, ἡ
 Σχουίτια, Οὐρία καὶ Οὐντερβάλλδη, ἠναγκάσθησαν μὲν
 νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ τὴν κληρονομικὴν ἀρμοστείαν τῶν Ἀ-
 ψοβουργίων ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ῥουδόλφου τοῦ Α', ἀπο-
 θανόντος ὅμως αὐτοῦ ἐν ἔτει 1291, διωμολόγησαν τὸν
 «αἰώνιον δεσμὸν.» Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἑκατονταετηρίδα,
 μετ' ἐπιτυχεῖς πρὸς τοὺς Αὐστριακοὺς Ἀψοβουργίους ὑπὲρ
 ἐλευθερίας ἀγῶνας (Μοργάρτη 1315, Σεμπάχνη 1386),
 προσῆλθον εἰς τὸν δεσμὸν ἡ Λυκέρνη, Ζυρίχη, Ζύγη,
 Γλάρος καὶ Βέρνη. Ὅτε δὲ τὸν 15^{ον} αἰῶνα *Κάρολος* ὁ
Τολμηρός, δούξ τῆς Βουργουνδίας, ἀπεπειράθη νὰ ὑπο-
 τάξῃ τὴν Ἑλβετίαν, ὑπέκυψε καὶ οὗτος εἰς τὸ ἥρωϊκὸν
 τῶν ὁμοσπόνδων θάρρος (Γρανσὼν καὶ Μουρτένη 1476,
 Νάγκυον 1477). Καὶ τὸν μὲν 15^{ον} αἰῶνα προσετέθησαν
 εἰσέτι εἰς τὰς 8 τοπαρχίας ἡ Ἀργαντα, ἡ Τοπαρχία τῶν
Γριζόνων (Γραουβύνδεν), ὁ Ἀγ. *Γάλλος*, ἡ *Βαλλισία*,
 ἡ *Θουργαντα*, τὸ *Φρειβοῦργον* καὶ *Σολόθουρον*· τὸν δὲ
 16^{ον} αἰῶνα, εἰσαχθείσης τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως
 ὑπὸ τοῦ *Οὐλερίχου Ζβιγγλίου*, καὶ ἡ *Βασιλεία*, τὸ *Σκά-
 φουσον* (Schafhausen), ἡ *Τεσσίνη*, ἡ *Ἀπενζέλλη*, *Γε-
 νεύη* καὶ *Βαλδική* (Vaud)· ἂν καὶ τινες τῶν χωρῶν τού-
 των δὲν ἐπωνομάσθησαν εὐθὺς τοπαρχίαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπι-
 στραφέντες τόποι. Καὶ πρὸ μὲν τῆς Γαλλικῆς ἐπανα-
 στάσεως ὑπῆρχον μόνον 13 τοπαρχίαι, τῷ δὲ 1815 προσ-
 ετέθη εἰς τὸν δεσμὸν καὶ τὸ *Νεοβούργον*, καταλιπόντος
 τῷ 1857 τὰς ἐπ' αὐτοῦ κληρονομικὰς ἀξιώσεις τοῦ βασι-
 λικοῦ οἴκου τῆς Πρωσσίας. Ὑπάρχουσι λοιπὸν 22 τοπαρ-
 χίαι· ἐπειδὴ ὅμως ἡ μὲν Οὐντερβάλλδη παλαιόθεν ἤδη, ἡ
 δὲ Ἀπενζέλλη ἀπὸ τοῦ 1597 καὶ ἡ Βασιλεία ἀπὸ τοῦ

1833, ἐχωρίσθησαν εἰς δύο ὅλως αὐτονόμους πολιτείας, ἡ Ἑλβετία περιλαμβάνει 25 ἰδίαις ἐπικρατείαις.

Πληθυσμὸς καὶ θρησκεία. Οἱ παλαιοὶ Κέλται ἐκρωμαϊσθέντες διετηρήθησαν εἰς ὅλην τὴν σημερινὴν Γαλλικὴν Ἑλβετίαν· Γερμανοὶ δέ, περίπου τὰ $\frac{3}{4}$ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, κατοικοῦσι καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν παραρρήνιον χώραν ἔτι δὲ εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ Ῥοδανοῦ· εἰς δὲ τὰ νότια ἐπικρατεῖ ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα.

Ἐκ δὲ τῶν 2,850,000 ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατομύριον εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναμορφωτικοί, ἤτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ζβιγγλίου καὶ Καλβίνου. Εἶνε δ' οἱ Ἑλβετοὶ ἠθικώτατοι καὶ σύμπας ὁ λαὸς γινώσκει γράμματα, ζῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τῆς κτηνοτροφίας (εἰς τὰ ὀρεινότερα) καὶ βιομηχανίας (ἰδίως τῶν ὥρολογίων). Πᾶς δὲ πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης. Τὸ δὲ κλίμα εἶνε ψυχρὸν μὲν ἐπὶ τῶν ὀρέων, γλυκὺ ὅμως εἰς τὰς ὠραίας κοιλάδας. — Nün ἐρχόμεθα εἰς τὰς τοπαρχίας, καὶ πρῶτον τὰς

15 Γερμανικὰς

Ἐκτεινομένας εἰς τὴν περὶ τὸν Ῥῆνον καὶ μικρὸν μέρος τοῦ Ῥοδανοῦ χώραν, καὶ

Α'.) Τὰς ἐνδοτέρω τοπαρχίας, ἀπάσας καθολικάς, ἐκτὸς τῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀναμορφωτικῆς Γλάρου. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1) Ἡ **Ὀύντερβάλδη**, συγχειμένη ἐκ δύο ἐπικρατειῶν, ὧν ἡ μεγαλητέρα **Ἄβδεμβάλδη** ἔχει πόλιν ἀξίαν λόγου τὴν *Sarénéhr*, ἡ δὲ **Νιῶδεμβάλδη** τὴν *Στάρζην*.

2) **Ὀύρία**, ἡ ὀλιγανθρωποτάτη ἐπαρχία εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ *Ρεύσσου*, ἔχουσα τόπους ἀξιολόγους τὴν *Ἀλτόρφηρ* καὶ εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς λί-

μνης τῶν Τεσσάρων Δασωδῶν πόλεων τὸν λειμῶνα τοῦ *Ρυτλίου*, τὴν κοιτίδα τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλβετῶν.

3) Ἡ **Γλάρος**. Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ κοιλὰς τοῦ ποταμοῦ Λίνθου, ἔνθα κεῖται ἡ ὁμώνυμος πόλις *Γλάρος*.

4) Ἡ **Σχουῆτσια** (*Schwitz*), μεταξὺ τριῶν λιμνῶν, ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ κώμην ἀξιόλογον τὴν *Κυσσράχτην*, εἰς περιβόητον τοποθεσίαν ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τοῦ *Ριγίου*. Ὁ δὲ σιδηρόδρομος τοῦ *Ριγίου* ἐγκαινίσθη τῷ 1871.

5) Ἡ **Ζύγη**, ἡ μικροτάτη τοπαρχία ($4\frac{1}{2}$ □ M.) ἔχουσα πρωτεύουσαν ὁμώνυμον καὶ τόπον λόγου ἄξιον τὴν *Μοργάρτην*, πλησίον τῆς λίμνης Ἑγερίας, περίφημον διὰ τὴν ἐν ἔτει 1315 νίκην τῶν Ἑλβετῶν κατὰ τοῦ δουκὸς Λεοπόλδου τοῦ Α'.

6) Ἡ **Λυκέρνη**, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι· ἡ *Λυκέρνη* μετὰ 20 χιλ. K., ἡ μεγίστη καθολικὴ πόλις τῶν Ἑλβετῶν, καὶ ἡ *Σεμπάχη* περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1386 νίκην τῶν Ἑλβετῶν.

Β'). Τὰς 9 Τοπαρχίας τῶν συνόρων (7—15), περιζωννύσας ὡς ἐν κύκλῳ τὰς ἐντὸς τοπαρχίας. Ἐπικρατεῖ δ' αὐτόθι τὸ ἀναμορφωτικὸν δόγμα, ἐκτὸς τοῦ Σολοθούρνου, τὸ ὁποῖον εἶνε καθολικόν, τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθολικοῦ Ἀγ. Γάλλου καὶ τῆς καθολ. Ἐντὸς Ῥοδένης τῆς Ἀπενζέλλης. Ἀνήκουσι δ' ἐνταῦθα.

7) Ὁ **Ἀγ. Γάλλος**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι.

Ἀγ. Γάλλος, πρωτεύουσα μετὰ 20 χιλ. K. καὶ τῆς περιφήμου Ἀββατείας τοῦ Ἀγ. Γάλλου· ἔχει δ' ἐργοστάσια μουςσελίνας (βύσσου). — *Ρορσχάχη*, εὐλίμενος παρὰ τὴν Βοδαμικὴν λίμνην.

8) Ἡ **Ἀπενζέλλη**, συγκειμένη ἐκ τῆς Ἐντὸς Ῥοδένης ἥτοι τῆς νοτίου, καὶ τῆς ἐκτὸς Ῥοδένης, ἥτοι τοῦ

βορείου μέρους. Πόλεις ἀξία λόγου ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Χερ-
σαύη*, μετὰ μεγάλων κλωστηρίων βάμβακος.

9) *Θουρογαυῶ*, παρὰ τὸν Ῥήνον, ἡ μάλιστα εὐφο-
ρος τοπαρχία, ἔνθα τόποι ἀξιόλογοι.

Ἡ *Φραουεμφέλδη* καὶ ἡ *Ρομανσχόρνη*, παρὰ τὴν Βο-
δαμικὴν λίμνην, εὐλίμενος καὶ ἐμπορευομένη σιτηρά.

10) Τὸ *Σκάφουςον* (Schafhausen), ἐπὶ τοῦ Γερ-
μανικοῦ μέρους τοῦ Ῥήνου μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης.
Παρὰ δὲ τὸ χωρίον *Λαούφερν* ὁ Ῥήνος πίπτει ἀφ' ὕ-
ψους 85 π.

11) Ἡ *Ζυρίχη*, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία.

Ἡ πρωτεύουσα *Ζυρίχη*, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων
75 χιλ. Κ. πανεπιστήμιον καὶ πολυτεχνεῖον· εἶνε δὲ καὶ
ἡ καθ' αὐτὸ ἔδρα τῆς μεταξουργίας.

12) Ἡ *Ἀργαυῶ*, ἔνθα πόλεις λόγου ἀξίαι.

Ἡ πρωτεύουσα *Ἀργαυῶ*. — καὶ ἡ *Βάδη* μετὰ θερμῶν
λουτρῶν, παρὰ τὸν ποταμὸν *Λιμμάτην*.

13) Ἡ *Βασιλεία*, ἔνθα τόποι λόγου ἀξιοί.

Ἡ *Βασιλεία*, ἔχουσα 65 χιλ. Κ. Αὕτη κατὰ τὴν 15^{ην}
ἐκατονταετηρίδα ἦτο ἡ παρὰ τὸν Ἄνω Ῥήνον ἰσχυρο-
τάτη πόλις· εἶνε δὲ καὶ νῦν ἔτι ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς σταθ-
μὸς τῆς Ἑλβετίας ἔχουσα καὶ πανεπιστήμιον.

Ἡ *Βασελλάνδη*, μετὰ τῆς *Λειστούλης*. — ἡ *Αὐγούστα*
(τῶν Ῥαυρικῶν).

14) Τὸ *Σολόθουρνον* μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρω-
τευούσης, παρὰ τὸν Ἄαρα.

15) Ἡ *Βέρνη*, ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος τοπαρ-
χία, περιλαμβάνουσα 125 □ Μ., μετὰ 530 χιλ. Κ.
Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε.

Ἡ *Βέρνη*, πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, παρὰ τὸν
Ἄαρα, μετὰ 45 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίον. — *Ἰντερ-*

λάκη (inter lacus), μεταξὺ τῆς Θούνης καὶ Βριένζης λίμνης. Ἀγ. Ἰμεύρης, κυρία ἔδρα τῆς ὠρολογοποιΐας.— Μετὰ τὰς χώρας ταύτας ἔρχονται αἱ

Υ Βαλδικαὶ τοπαρχίαι καὶ

Α΄.) Αἱ τρεῖς Γαλλικαὶ τοπαρχίαι, ἀναμορφωτικαί, ἐξέχουσιν κατὰ τὴν βιομηχανίαν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

16) Ἡ **Γενεύη**, ἔνθα πόλις λόγου ἄξια·

Ἡ *Γενεύη*, ἔχουσα 50 χιλ. Κ., μετὰ δὲ τῶν προαστείων 70 χιλ., ἡ μεγίστη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλβετίας. Κεῖται δὲ παρὰ τὸν Ῥοδανόν, τὸν Ἀρβὴν καὶ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, καὶ ἔχει πανεπιστήμιον καὶ ἐργοστάσια ὠρολογίων καὶ κοσμημάτων. Εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Ρουσσώ.

17) Τὸ **Βαλδικὸν** (Pays de Vaud), ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Ἡ *Λωσσάνη*, μετὰ 30 χιλ. Κ., κειμένη δὲ ὡς καὶ ἡ *Βεβεύη* εἰς λαμπράν τοποθεσίαν.— *Γρανσώρ*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1476 ἦτταν Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ.

18) **Νεοχατέλη** (Νεοβοῦργον), ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Νεοχατέλη (Νεοβοῦργον), πρωτεύουσα μετὰ 15 χιλ. Κ.—*Λελόκλη*, (10 χιλ. Κ.) καὶ *Σωδεφόν* (20 χιλ. Κ.), τὰ μέγιστα χωρία τῆς Ἑλβετίας ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰουράσου, ἔχοντα ἐργοστάσια ὠρολογίων.

Β΄.) Αἱ δύο Γαλλογερμανικαὶ καὶ ἡ Ἰταλικὴ τοπαρχία *Τεσσίνη*, καθολικαί. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

19) Τὸ **Φρειβοῦργον**, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Τὸ *Φρειβοῦργον*, γνωστὸν διὰ τὴν πολυθρύλητον ἐπὶ τοῦ Σάνου (χυνομένου εἰς τὸν Ἄαρα) γέφυραν, καὶ *Μουρτένη* παρὰ τὴν δμῶνυμον λίμνην, περίφημος διὰ τὴν ἐν

ἔτει 1476 νίκην τῶν Ἑλβετῶν κατὰ Καρόλου τοῦ Τολ-
μηροῦ.

20) Ἡ **Βαλεσία** (Le Valais), εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα
τοῦ Ῥοδανοῦ, διαιρουμένη εἰς *Γερμανικὸν* καὶ *Γαλλικὸν*
μέρος, μετὰ τῶν πόλεων.

Σιῶν (Σιττένου).—*Μαρτιννὸ* (Μαρτινάχης), ἐπὶ τοῦ
Ῥοδανοῦ. Στενὸν δὲ ὠχυρωμένον ἐνταῦθα εἶνε ὁ *Ἄγιος*
Μαυρίκιος.

21) Ἡ **Τεσσίνη** (τοῦ Τικίνου) μετὰ τῆς *Βαλντζώ-
νης* (εἰς τὴν Γερμανικὴν Ἑλβετίαν), θέσεως στρατηγικῶς
σπουδαίας ἕνεκα τῶν εἰς αὐτὴν συνερχομένων ὁδῶν τῶν
Ἄλπεων. Νῦν δ' ἐρχόμεθα.

Γ'.) Εἰς τὴν μικτὴν τοπαρχίαν *Γριζονίαν* (Ῥαιτίαν),
ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀναμορφωτικὴν, ἔνθα ἀνήκει.

22) Ἡ **Γριζονία**, ἡ μεγίστη τοπαρχία ($130\frac{1}{2}$ □
Μ.).—Καὶ τὸ μὲν *Γερμανικὸν* μέρος, μετὰ τῆς πρω-
τευούσης *Χούρης*, περιλαμβάνει τὴν Ὀπισθεν καὶ Κάτω
κοιλάδα τοῦ Ῥήνου, τὸ δὲ *Ῥωμανικὸν* μέρος τὴν
εὐπορον *Ἐγγαδίνην* καὶ τὸ *Ἰταλικὸν* τὰς ἐν τῇ νοτίῳ
κατωφερείᾳ τῶν *Ῥαιτικῶν Ἀλπεων* κειμένας κοιλάδας.

6. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ (ΟΛΛΑΝΔΙΑ)

[647 □ Μ., $4\frac{3}{10}$ ἑκατομμύρια Κ.

Ἄνευ τοῦ Λουξεμβούργου 600 □ Μ., 4,100,000 Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῶν Κάτω
Χωρῶν (τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας), τὰ Γερμανικὰ
φῦλα τῶν *Βατανῶν* καὶ *Φρείσων*, ὑπερῆσπισαν ἐπὶ πολὺν
χρόνον τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων.
Παρακμασάσης δὲ τῆς Ῥώμης, ἔγειναν οἱ Φράγκοι κύριοι

τῆς χώρας· ταύτης δὲ τὸ μὲν βόρειον μέρος περιῆλθεν εἰς *Λουδοβίκον* τὸν *Γερμανόν* διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βεροδούνου (843), τὸ δὲ νότιον εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς του. Τῷ δὲ 887 σύμπασα ἡ χώρα ἔγεινε μέρος τοῦ Γερμανικοῦ κράτους, διαιρεθεῖσα εἰς πολλὰς ἐπαρχίας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ δούξ τῆς Βουργουνδίας *Κάρολος* ὁ *Τολμηρὸς* κατεῖχε 13, τὴν 15^η ἑκατονταετηρίδα. Καὶ ἡ μὲν θυγάτηρ αὐτοῦ *Μαρία* προσήνεγκε τὴν πλουσίαν ταύτην κληρονομίαν εἰς τὸν ἀρχιδούκα τῆς Αὐστρίας *Μαξιμιλιανόν*· ἐκ δὲ τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς *Φιλίππου* μετὰ τῆς *Ἰωάννας*, θυγατρὸς τοῦ *Φερδινάνδου* καὶ τῆς *Ἰσαβέλλας* τῆς *Ἰσπανίας*, ἐγεννήθη ὁ ἐνώσας τὴν *Βουργουνδίαν*, *Ἰσπανίαν* καὶ *Αὐστρίαν* *Κάρολος* ὁ Ε'. Ἡ βιαία ὁμῶς ἀρχὴ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ *Φιλίππου* τοῦ Β'. τῆς *Ἰσπανίας*, κληρονομήσαντος καὶ τὰς Βουργουνδικὰς προσέτι χώρας, ἐπῆνεγκε τὴν ἀποστασίαν τῶν Κάτω Χωρῶν, ἀρχηγούντων τοῦ πρίγκιπος τῆς *Οράγγης* *Γουλιέλμου* καὶ τοῦ *Μαυρικίου*· ἐπτὰ δ' ἐπαρχίαι ἐκήρυξαν ἑαυτὰς ἀνεξαρτήτους τῷ 1579, ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ ὑπὸ τῆς *Ἰσπανίας* εἰς τὴν Βεστρολικὴν εἰρήνην. Αἱ δὲ νότιοι ἐπαρχίαι τῆς Βελγικῆς, αἵτινες εἶχον μείνη εἰς τὴν *Ἰσπανίαν*, περιῆλθον τῷ 1714 εἰς τὴν Αὐστρίαν διὰ τῆς ἐν *Ραστάττῃ* εἰρήνης, καὶ τῷ 1797 εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ *Κάμπου Φορμίου*. Καὶ τῶν *Ὀλλανδῶν* δὲ ἡ ἀνεξαρτησία κατεπίεσθη ὑπὸ τοῦ *Ναπολέοντος*, ὅστις τῷ 1806 ἐγκατέστησε βασιλέα τῆς *Ὀλλανδίας* τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ *Λουδοβίκον*, καὶ παραιτηθέντος αὐτοῦ τῷ 1810, ἤνωσε τὴν χώραν μετὰ τῆς Γαλλίας. Πεσόντος δὲ τοῦ *Ναπολέοντος*, συνηνώθησαν μὲν πάλιν αἱ δύο ἐπικράτειαι ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν *Γουλιέλμου* τοῦ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν *Οραγγείων*, ἀλλὰ τῷ 1830 ἀπεστάτησε τὸ Βέλγιον, καὶ ἀπετέλεσεν ἰδιαιτέρον

βασίλειον. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1849 βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν εἶνε Γουλιέλμος ὁ Γ', ὦν συγχρόνως καὶ ἀρχιδουξ τοῦ Λουξεμβούργου. Καὶ ἡ μὲν κατὰ γῆν δύναμις αὐτοῦ σύγκειται ἐξ 65 χιλ. ἀνδρῶν, ἡ δὲ κατὰ θάλασσαν ἐξ 122 πλοίων μετὰ 550 τηλεβόλων.—Τὸ κλίμα εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλώδες· ἡ παιδεία πολὺ διαδεδομένη.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Ἡ περὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥήνου κειμένη, ὑπὸ τοῦ Μόση καὶ Σκάλδιος ἀρδευομένη χώρα, περιζώννυται κατὰ μὲν τὰς ἀκτὰς ὑπὸ τῆς Βορείου Θαλάσσης, κατὰ πάντα δὲ τὰ ἄλλα σύνορα ὑπὸ γῆς ἰλυώδους, καὶ ὁμοιάζει πρὸς τόπον συγκείμενον ἐκ νήσων. Μόλις δὲ κατὰ τὸν 13^{ον} αἰῶνα ἔλαβε γένεσιν ἐκ πλημύρας ἡ λιμνοθάλασσα τῆς Ζουτδης (ἡ Σεούδης, 60 □ M.), ἡ Σύη καὶ ἡ Χαρλέμιος (ἐσχάτως ξηρανθεῖσαι), ἔτι δὲ ὁ Δολλάρτιος κόλπος. Τὰς δὲ περαιτέρω τῆς θαλάσσης εἰσδύσεις διεκώλυσαν οἱ Ὀλλανδοὶ διὰ προχωμάτων, φρακτῶν καὶ διωρύγων (ἡ βόρειος Ὀλλανδικὴ διωρυξ, 10 M. μακρά).

Ἐμπόριον. Τὸ περὶ τὸ 1600 μ. Χ. πρῶτον τῆς γῆς ἐμπόριον κατήντησε τανῦν εἰς διαμετακόμισιν μεταξὺ τῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν ἐπικρατειῶν τῆς μέσης Εὐρώπης.

Πληθυσμός. Θρησκεία. Οἱ κάτοικοι εἶνε ἀπόγονοι τῶν Φράγκων καὶ Φρεΐσων· οἱ τελευταῖοι μάλιστα κατοικοῦσι σύμπασαν τὴν παραλίαν τῆς Βορείου Θαλάσσης, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σκάλδιος μέχρι τοῦ Σλεσβίκου.—Καὶ τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ τοῦ πληθυσμοῦ πρεσβεύουσι τὸ Προτεσταντικὸν δόγμα, σχεδὸν δὲ τὰ $\frac{2}{5}$ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καθολικὴν ἐκκλησίαν· καὶ περὶ τὰς 80 χιλ. εἶνε Ἰουδαῖοι.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Ὀλλανδία εἰς τὴν

1) **Βόρειον Ὀλλανδίαν**, χερσόνησον, μετὰ τῶν

εἰς ταύτην ἀνηκουσῶν νήσων, *Τεξέλης*, *Βλειλάρδης* καὶ *Τερσχελίγγης*. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Ἀμστελδάμορ, μετὰ 330 χιλ. Κ. συμπεριλαμβανομένων τῶν προαστείων), παρὰ τὸν Ἀμστελον ποταμόν, ἐπὶ πασσάλων ὠκοδομημένη, καὶ διὰ πολλῶν διωρύγων εἰς 90 νήσους διηρημένη. ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ πολὺ ἐμπόριον. — *Χαρλέμη*, περίφημος διὰ τοὺς ἀνθῶνας αὐτῆς. — *Zaarδάμη* (ἐσφαλμένως *Σααρδάμη*) μετὰ ναυπηγείων.

2) Τὴν **Νότιον Ὀλλανδίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημεΐωτοι·

Χάγη, καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, μετὰ 120 χιλ. Κ. (συμπεριλαμβανομένων τῶν προαστείων). — *Λεῦδη* (Λούγδουνον τῶν Βαταυῶν), μετὰ πανεπιστημίου, ἔνθα διδάσκει ὁ περιώνυμος ἑλληνιστὴς Κόβητος, καὶ 40,000 Κ. παρὰ τὸν παλαιὸν Ῥήνον. — *Ροττερδάμη*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μόση, μετὰ 160 χιλ. Κ. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει σπουδαῖον ἐμπόριον σίτου, οἶνων τοῦ Βορδῶ καὶ καπνοῦ. — *Δορτρέχτη*, μετὰ 30 χιλ. Κ. ἐπὶ τινος νήσου τοῦ Μερούη ποταμοῦ.

3) Τὴν **Ζυλανδίαν**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξια·

Μιδδελβοῦργον, πρωτεύουσα, καὶ *Βλισίγγη*, ἀμφότεραι ἐπὶ τῆς νήσου Βαλχερένης.

4) Τὴν **Βόρειον Βραδάντην**, τὴν καὶ μεγίστην ἐπαρχίαν, περιλαμβάνουσιν 93 □ Μ., ἐν μέρει ἀκαλλιεργήτους καὶ ἰλυώδεις τόπους, μετὰ τριῶν φρουρίων ἐν τοῖς συνόροις.

5) Τὴν **Οὐτρέχτην** (*Ultrajectum*), τὴν μικροτάτην μὲν τῶν ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ λαμπρῶς καλλιεργημένην.

Ἐνταῦθα πόλις ἀξία λόγου εἶνε

Ἡ *Οὐτρέχτη*, μετὰ 70 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου.

6) Τὴν **Γελδρίαν**, τὴν δευτέραν κατὰ τὸ μέγεθος ἐπαρχίαν (92 □ M). Περιλαμβάνει δ' αὕτη τὸ μέγιστον μέρος τῆς εὐφόρου Βαταντίας (τῆς *Insula Batavorum*) καὶ τὴν ἀμμώδη *Βελουβίαν*, πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀρνχεϊμης· ἔχει δὲ πόλεις·

Τὴν *Νυβέργην* (*Noviomagus*), παρὰ τὸν Βαάλην, μετὰ 30 χιλ. K., καθολικὴν καὶ βιομήχανον, καὶ τὴν *Αρνχεϊμην*, φρούριον παρὰ τὸν Ῥήνον, μετὰ 40 χιλ. K.

7) Τὴν **Πέραν Ῥοσσέλην**, μετὰ τῆς ὠχυρωμένης πρωτεύουσας *Σβόλλης*.

8) Τὴν **Δρένθην**, τὴν πτωχοτάτην ἐπαρχίαν, χώραν μεσόγειον, ἔνθα σημειώσεως ἀξία εἶνε ἡ Ἀσσένη.

9) Τὴν **Φρεισλανδίαν**, μετὰ γῆς ἐπιπέδου καὶ γονίμου, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία εἶνε·

Ἡ *Λεουβάρδη* ἐπὶ διωρύγων, ἔχουσα ἐμπόριον λινῶν ὑφασμάτων καὶ 30 χιλ. K.

10) Τὴν **Γρωνίγγην**, παρὰ τὸν Δολλάρτιον κόλπον, μετὰ τοῦ Βουρταγγίου ἔλους εἰς τὰ ἀνατολικά σύνορα. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἀξία εἶνε ἡ

Γρωνίγγη, φρούριον μετὰ πανεπιστημίου καὶ 50 χιλ. K.

11) Τὸ **Λιμβοῦργον**, καθολικόν, ἔνθα τόποι λόγου ἄξιοι·

Μαστρίχτη (30 χιλ. K.), καὶ *Βελώ*, ἀμφότεραι παρὰ τὸν *Μόσην*. — *Ρουμόνδη*, φρούριον. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν συγκαταλέγεται καὶ τὸ

Λουξεμβούργον, μέγα δουκᾶτον παρὰ τὸν Μοσέλλαν καὶ Σούρην (47 □ M.) μετὰ 210 χιλ., καθολικῶν K. καὶ πάντων σχεδὸν Γερμανικῆς καταγωγῆς. ἔχει δὲ ἰδίαν πολιτείαν καὶ διοίκησιν, κηρυχθὲν οὐδέτερον ἀπὸ τοῦ 1867. Πόλιν δ' ἔχει ἐλευθέραν εἰς τὸ ἐμπόριον τὸ *Λουξεμβούργον*, παρὰ τὸν Ἑλζιον ποταμόν, μετὰ 20 χιλ. K.

Ἐξωτερικαὶ κτήσεις.

Ἐν μὲν τῇ **Ἀσίᾳ**· αἱ *Σουρδαῖαι νῆσοι*· (*Ἰάβα* μετὰ 19,800,000 K.) καὶ αἱ *Μολοῦκται*.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀμερικῇ**· ἡ *Σουρινάμη* καὶ *Παραμάρι-βος*· ἐκ δὲ τῶν **Μικρῶν Ἀντιλλῶν** ὁ *Ἄγ. Εὐστάθιος*, ὁ *Ἄγ. Μαρτῖνος* καὶ ἡ *Σάβα*· καὶ αἱ *Ἰπὴγεμοὶ νῆσοι*, ἐν αἷς ἡ *Κιουρασώ* (ὅθεν τὸ ὁμώνυμον ποτόν).

7. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ

[535 □ M., 5 $\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. K.].

Τῷ 1830 ἀπεσπάσθη ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας· ἀπὸ δὲ τοῦ 1865 βασιλεύει ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου *Λεοπόλδος* ὁ Β'. Καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ Φλανδροὶ ($\frac{1}{7}$ τοῦ πληθυσμοῦ) κατέχουσι τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ Ῥωμᾶνοι *Βαλλόροι* ($\frac{3}{7}$ τὴν πρὸς νότον πλήρη λόφων χώραν, προσερχομένην ἐκ τῶν ὀρέων *Ἀρδεννῶν*. Σύμπαντες δὲ σχεδὸν οἱ κάτοικοι εἶνε καθολικοί, βιομηχανικώτατοι ἐν τοῖς πρώτοις εἰς τὸν κόσμον, πρωτεύοντες δ' ἅμα καὶ κατὰ τὴν πυκνότητα τοῦ πληθυσμοῦ (10,317 K. εἰς 1 □ M.). Ἡ κατὰ γῆν δύναμις ἀναβαίνει ἐν πολέμῳ εἰς 100 χιλ. ἀνδρῶν. Διαιρεῖται δὲ εἰς 9 ἐπαρχίας· καὶ εἰς μὲν

Α'. Τὰς Φλανδρικὰς ἐπαρχίας ἀνήκουσι·

1) Ἡ **Νότιος Βραβάντη**, ἡ μόνη μεσόγειος ἐπαρχία, ἔνθα πόλεις ἄξιαί λόγου·

Βρυξέλλαι, πρωτεύουσα μετὰ 160, χιλ. K. (μετὰ δὲ τῶν συνορευόντων δήμων 400 χιλ. K.), παρὰ τὸν Σέννην ποταμόν, συγκοινωνοῦσα διὰ διωρύγων μετὰ τῆς Ἀντ-βερπίας καὶ τοῦ Σκάλδιος.—*Λουβαίρη*, παρὰ τὸν Δύ-λην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 35 χιλ. K.

2) Τὸ **Λιμβούργον**, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Μόσση, μετὰ τῆς *Τοργέρρης*.

3) Ἡ **Ἀνтверπία**, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Σκάλδιος, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου.

Ἀνтверπία (Anvers), φρούριον καὶ εὐλίμενος πόλις μετὰ 170 χιλ. Κ. καὶ μεγάλης ἐξαγωγῆς πετρελαίου.— *Μεχελένη*, κέντρον τοῦ δικτύου τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων (περίπου 500 Μ.) μετὰ 40 χιλ. Κ.

4) Ἡ **Ἀνατολικὴ Φλανδρία** (16,180 Κ. ἀναλογοῦσιν εἰς 1 □ Μ.), μετὰ πλουσίας γεωργίας καὶ βιομηχανίας. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Γάρδα, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Σκάλδιος καὶ Λεύη (Lys), ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 130 χιλ. Κ.

5) Ἡ **Δυτικὴ Φλανδρία**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Βρύγαι, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ, μετὰ 45 χιλ. Κ.— *Ὁστένδη*, ἡ μόνη ἐνταῦθα εὐλίμενος πόλις.— *Κουρτραύη* (ἡ Κουρτρίκκη), μετὰ 30 χιλ. Κ. καὶ λινοουργικῆς βιομηχανίας.

Β'. Τὰς **Βαλλονικὰς ἐπαρχίας**. Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

6) Ἡ **Ἐννεγαυῶα**, ἔνθα πόλεις εἶνε· ἡ *Μόσση* ἡ *Βέρρη* καὶ ἡ *Τουρναῦη* ἡ *Δουβρίκη*, φρούριον μετὰ 30 χιλ. Κ. καὶ

7) Ἡ **Ναμούρη**, πόλιν ἔχουσα τὴν *Ναμούρην*, φρούριον εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Μόσση καὶ Σάμβρη, καὶ

8) Ἡ **Λυττίχη**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι· ἡ *Λιέγη* (Λυττίχη), πρωτεύουσα παρὰ τὸν Μόσση μετὰ 120 χιλ. Κ., πανεπιστημίου καὶ ἐργοστασίων χάλυβος καὶ σιδηρου.— *Βερβιέρση*, μετὰ ἐργοστασίων ἐριούχου καὶ 40

χιλ. Κ.—Σπάα, μετὰ περιφήμων σιδηρούχων ἱαματικῶν ὑδάτων.

9) Τὸ **Λουξεμβούργον**, μετὰ τῆς *Ἀρλώνης* καὶ *Βουϊλλῶρος*, ὁπόθεν κατήγετο ὁ ἀρχηγὸς τῶν σταυροφορῶν ἵπποτῶν Γοδοφρέδος ὁ Βουϊλλῶνος.

8. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἦδη τῷ 113 π. Χ. οἱ Κίμβριοι καὶ Τεύτορες ἐνεποιοῦν τρόμον εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Κατὰ δὲ τὴν μεγάλην τῶν ἐθνῶν μεταράστασιν (375) οἱ Γερμανοὶ κατέλιπον εἰς τοὺς Σλαῦους τὰς πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ Ἑλβίου καὶ τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ χώρας, καὶ στραφέντες πρὸς δυσμὰς ἐθεμελίωσαν Γερμανικὰς ἐπικρατείας εἰς τὴν Ἰσπανίαν, Βόρειον Ἀφρικὴν, Γαλλίαν, Ἰταλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Ἰσχυρότατον δὲ πάντων ὑπῆρξε τὸ τῶν Φράγκων ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ Χλωδοβίκου. Μεγαλῆτερον κράτος ἱδρύσε *Κάρολος ὁ Μέγας* (768—814), ὅστις ἐνισχύσας τὸν χριστιανισμόν καὶ στεφθεὶς αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης, ἐδημιούργησε δευτέραν κοσμοκρατορίαν, ἐκτεινομένην ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας μέχρι τῆς Δανίας καὶ ἀπὸ τῆς Σαξονίας μέχρι τῆς Ῥώμης. Τὴν μεγάλην δὲ ταύτην κληρονομίαν διειροδόγησαν οἱ ἐκγονοὶ του εἰς τὴν ἐν Βεροδούνῳ συνθήκῃ (843), καὶ ἤρχισεν ἀπὸ *Λουδοβίκου τοῦ Γερμανοῦ* ἡ ἱστορία τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Ἐρρίκος δὲ ὁ Α΄, κατανικήσας τοὺς Οὐγγρους (933), Δανοὺς καὶ Σλαῦους, ἐξέτεινε τὰ σύνορα τοῦ κράτους πρὸς Ἀν. τοῦ Ἑλβίου, καὶ ἀνύψωσε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν ὑπεράνω τῶν ὑποτελῶν τοῦ κράτους. Κατόπιν ἔλαβεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ *Ὁθων ὁ Μέγας* ἐν Ῥώμῃ (962) τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα, παραιμεῖναν ἔκτοτε εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ *Σταουφικοῦ οἴκου* οὐ μόνον ἐτέλουν

φόρον οἱ Δανοί, Πολωνοί καὶ Οὐγγροί, ἀλλὰ προσελήφθη καὶ τὸ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν. Φριδερίκος δὲ ὁ Β'. ἀνηγορεύθη καὶ τῆς Ἱερουσαλῆμ βασιλεὺς. Ἄλλ' ἐκλιπόντων τῶν Σταουφῶν, ἤρχισεν ἡ Γερμανία νὰ παρακμάζῃ· οἱ δὲ κόμητες καὶ δοῦκες, ἔχρι τοῦδε ὑπάλληλοι τοῦ αὐτοκράτορος, ἔγειναν κατὰ μικρὸν αὐτοδέσποτοι· διεσπάσθη δὲ ἡ ἐνότης, γενομένης τῆς βασιλείας αἰρετῆς.

Ἄλλ' ἤδη πρότερον ἡ *Βεστροφαιλικὴ εἰρήνη* εἶχεν ἀπονεύμῃ εἰς τοὺς ἡγεμόνας τὴν κατὰ τόπους ἀρχὴν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συνομολογεῖν συνθήκας καὶ μετὰ ξένων ἐπικρατειῶν· εἰς δὲ τὸν αὐτοκράτορα ὀλίγα μόνον προνόμια καὶ ἐλάχιστα εἰσοδήματα παρεχώρησεν. Εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν ὁ τριακονταετὴς θρησκευτικὸς πόλεμος εἶχε καταντήσῃ τὴν Γερμανίαν ἐξηρητημένην ἐκ τῆς Σουηδίας καὶ Γαλλίας· ἡ τελευταία μάλιστα οὐ μόνον ἤρπασεν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. τὰς πρὸς Δ. πλουσιωτάτας ἐπαρχίας (Ἀλσατίαν), ἀλλὰ καὶ ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'. τῷ 1806, καθότι Φραγκίσκος ὁ Β'. κατέλιπεν αὐτὴν ὡς «κληρονομικὸς αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας»· τὰ δὲ Γερμανικὰ Κράτη, ἐκτὸς τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας, ἀποτελέσαντα τὸν δεσμὸν τοῦ Ῥήνου, ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ναπολέοντος.

Ἐν τοσούτῳ δὲ τῷ 1815 ἐλευθερωθεῖσαι ἀπὸ τῆς ξένης ἀρχῆς 35 γερμανικαὶ μοναρχίαι καὶ 4 δημοκρατίαι ἀπετέλεσαν τὸν «Γερμανικὸν δεσμὸν.» Ἡ ἀνακίνησις ὅμως τοῦ 1848 ἐπήγαγε τὴν διάλυσιν τῆς διαίτης τοῦ δεσμοῦ, ὡς μὴ δυναμένου νὰ ποτελέσῃ κεντρικὴν ἀρχὴν ἰσχυρὰν πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ δ' ἐν Φραγκφούρτῃ ἐδρεύουσα ἐθνικὴ τῶν Γερμανῶν συνέλευσις ἐξέλεξε τὸν μὲν ἀρχιδούκα τῆς Αὐστρίας Ἰωάννην ἐπίτροπον τοῦ κράτους,

τὸν δὲ βασιλέα τῆς Πρωσσίας Φριδερίκον Γουλιέλμον Δ'. (1849) κληρονομικὸν αὐτοκράτορα τῶν Γερμανῶν. Διαλυθείσης δὲ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, συνῆλθε μὲν πάλιν ἡ παλαιὰ τοῦ δεσμοῦ δίαίτα ἐν Φραγκφούρτῃ τῷ 1850, καὶ συνεδρίαζε μέχρι τοῦ 1866· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐξερράγη πόλεμος τῆς Πρωσσίας πρὸς τὴν Αὐστροίαν, βοηθουμένην ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ· κατατροπωθείσης δὲ τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν ἐν Καινιγραιτσίῳ μάχην, ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῆς κατέλιπε παντελῶς τὰ δουκᾶτα Σλέσβικον καὶ Ὀλστέινον, ἀνεγνώρισε δὲ τὴν διάλυσιν τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ καὶ συγκατένευσε εἰς νέαν μεταρρύθμισιν τῆς Γερμανίας ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας (1866).

Ἀλλεπαλλήλως δὲ προσῆλθον εἰς τὸν *Βόρειον Γερμανικὸν δεσμόν* ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Πρωσσίας πᾶσαι αἱ Γερμανικαὶ ἐπικράτειαι, πλὴν τῆς Βαυαρίας, Βυρτεμβέργης, Βάδης καὶ Ἑσσης· ἀλλὰ καὶ αὗται συνωμολόγησαν συνθήκας, καθ' ἃς ἐν περιπτώσει πολέμου ἔμελλον νὰ τάττωσι τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν δυνάμεις ὑπὸ τὴν Πρωσίαν. Ἦδη δὲ τῷ 1870 ἐξεπληρώθησαν αἱ συνθήκαι εἰς τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἡ Γαλλία ὑπὸ μηδαμινὴν πρόφασιν ἐκήρυξε πρὸς τὴν Γερμανίαν, τῇ 19 Ἰουλίου. Κατὰ τὸν πόλεμον δὲ τοῦτον, τὸν ἀληθῶς διὰ τὰ σύνορα τοῦ Ῥήνου γενόμενον, σύμπασα ἡ Γερμανία ἠγέρθη ὡς εἷς ἄνθρωπος, καὶ ἐνίκησε νίκας κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν σπανιωτάτας εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Εὐθὺς δὲ κατ' ἀρχὰς οἱ Γερμανοὶ κατετρόπωσαν τοὺς Γάλλους καὶ ἔκλεισαν τὸν ἐχθρικὸν στρατὸν εἰς τὸ Μὲτς (Μέτας)· ἡ δὲ πρὸς λύτρωσιν τοῦ Μακμαὼν ἀπόπειρα ἐτελείωσε μετὰ τὴν ἐν Σεδὰν μάχην μὲ τὴν συνθηκολόγησιν 84,000 ἀνδρῶν καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας

Γουλιέλμον (2 Σεπτεμβρίου). Ἦδη δὲ τῇ 4 Σεπτεμβρίου (1870) ἐπηκολούθησεν ἐν Παρίσις ἡ θορυβώδης καθάρσεις τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς δημοκρατίας ἡ ἀνακέρυξις· ὁ δὲ πρὸς τὴν προσωρινὴν δημοκρατίαν πόλεμος τῆς Γερμανίας ἔγεινε πόλεμος πολιορκητικός, ἀποκλεισθέντων τῶν Παρισίων (19 Σεπτεμβρίου). Καὶ τῇ μὲν 28 Σεπτεμβρίου ἐσυνθηκολόγησε τὸ Στρασβούργον, τῇ δὲ 27 Ὀκτωβρίου τὸ Μὲτς καὶ ὁ στρατὸς τοῦ Βαζαίν (173,000 ἀνδρῶν, ἐν οἷς τρεῖς στρατάρχαι καὶ 6,000 ἀξιωματικών), καὶ μόλις τῇ 28 Ἰανουαρίου 1871 οἱ Παρίσιοι. Ἡ δὲ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας ἀνταρσία οὐ μόνον διεκωλύθη διὰ τῆς ἡρωϊκῆς πάλης τοῦ στρατοῦ τοῦ Βερδέρου (Ἰαν.), ἀλλὰ καὶ ἐτελείωσε συνεπάγουσα τὴν μεταβάσιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Βούρβαχη (80,000 ἀνδρῶν) εἰς τὴν Ἑλβετικὴν ἐπικράτειαν. Ὁ ἐπτάμηνος οὗτος πόλεμος (καθ' ὃν ἔγειναν 17 μάχαι, 156 συμπλοκαὶ καὶ 20 πολιορκίαι) οὐ μόνον προσέθηκεν εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν Ἀλσατίαν (ἄνευ τοῦ Βελφορτίου) καὶ τὴν Λοθαριγγίαν (μετὰ τοῦ Μὲτς) κατὰ τὴν ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Μοῖνον εἰρήνην (10 Μαΐου 1871), ἀλλὰ καὶ ἀποκατέστησε τὸ *ἑν Γερμανικὸν κράτος*. Ἦδη δὲ τῇ 10 Ἰανουαρίου 1871 εἶχε διακηρύξῃ ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος, ὅτι δέχεται τὸ ἀξίωμα τοῦ κληρονομικοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας· τὰ δὲ νότια κράτη προσετέθησαν καὶ αὐτὰ εἰς τὸν δεσμὸν τῆς Βορείου Γερμανίας, πέμποντα εἰς τὸ κοινοβούλιον αὐτῆς ἀντιπροσώπους. Ἐχει δὲ τὸ κοινοβούλιον τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ (Bundesrath) τὸ δικαίωμα τοῦ νομοθετεῖν περὶ πάντων τῶν κοινῶν καὶ σπουδαιοτάτων πραγμάτων, συγκείμενον ἐξ ἀντιπροσώπων πάντων τῶν μετεχόντων τῆς Γερμανικῆς συμπολιτείας μὲ 58 ψήφους· τὴν δὲ προεδρείαν ἔχει ὁ βασιλεὺς τῆς

Πρωσσίας. Ἡ δὲ δίαίτα τοῦ Γερμανικοῦ κράτους (Reichstag), ἐκ 397 βουλευτῶν συγκειμένη, προέρχεται ἐκ κοινῆς καὶ κατ' ἐξουσίαν ἐκλογῆς μὲ μυστικὴν ψηφοφορίαν. Πάντες ὀφείλουσι νὰ ὑπηρετῶσιν ὡς στρατιῶται κατὰ γῆν· τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐπιμελεῖται ἡ Πρωσσία. Εἰς κοινὰ δὲ τέλη ὑπόκεινται πάντες ἐν τῷ ἐμπορίῳ (καὶ τοῦ Λουξεμβούργου συμπεριλαμβανομένου), ἐξαιρουμένων τῶν ἐλευθέρων λιμένων τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Βρέμης.

Σύνορα. Σύνορα τῆς Γερμανίας πρὸς Δ. μὲν εἶνε ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία, πρὸς Β. δὲ ἡ Βόρειος ἡ Γερμανικὴ θάλασσα, πρὸς Α. ἡ Ῥωσσία καὶ πρὸς Ν. ἡ Αὐστρία καὶ μέρος τῆς Ἑλβετίας.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Πρὸς Δ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας, μετὰξὺ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας, κεῖνται τὰ Βόργια, καὶ πρὸς Α. αὐτῶν, ἐπέκεινα τῆς πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, φέρεται ἐκ Ν. πρὸς Β. ὁ *Μέλας δρυμὸς*. Μετὰ τούτου δὲ πρὸς Δ. συνέχεται ὁ *Ἰουράσιος*, ὅστις, μετὰ τοῦ περαιτέρω πρὸς Α. ὑψουμένου *Βοεμικοῦ δρυμοῦ*, περικλείει τὴν *Βαυαρικὴν πεδιάδα*. Συνέχεται δ' ὁ Βοεμικὸς δρυμὸς εἰς τὰ ΒΑ. μετὰ τοῦ *Ἑρτσον* (Ἑρκυνίου), καὶ οὗτος πάλιν ΝΑ. μὲν μετὰ τῶν *Γιγαντείων* (4,938 π.) καὶ *Σουδητίων*, ΒΔ. δὲ μετὰ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*. Τὸ δὲ ὄρος *Χάρτσον* (3,508 π.) κεῖται πρὸς Β., ἀσχέτως τῶν λοιπῶν.

Ποταμοί. Εἰς μὲν τὴν Βόρειον θάλασσαν χύνονται ὁ *Ῥήνος* (175 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετίας καὶ διερχόμενος τὴν πρὸς δυσμὰς Γερμανίαν· ὁ *Βίσουργιος* (70 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Θυριγγίου δρυμοῦ· καὶ ὁ *Ἀλβις* (161 Μ. μακρὸς), ῥέων ἐκ τῶν *Γιγαντείων ὀρέων*.

Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν ἐκρέουσιν· ὁ *Ὀδέρας* (120 Μ.

μακρός), πηγάζων ἐκ τῶν Σουδητίων, καὶ ὁ Βιστούλας (140 Μ. μακρός), πηγάζων πρὸς Β. τῶν Καρπαθίων ὁρέων.

Καὶ εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον ὁ Δούναβις (380 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος δρυμοῦ καὶ διερχόμενος τὴν Βαυαρίαν, Αὐστρίαν, Βουλγαρίαν καὶ Ῥωμουνίαν.

Πληθυσμός. Περίπου 40 ἑκατομμ. εἶνε Γερμανοί, ἐξ ὧν 24 κατοικοῦσι τὴν Πρωσσίαν. Ἐκ δὲ τῶν Σλαύων (3 περίπου ἑκατομμ.) οἱ Κασσοῦβοι κατοικοῦσιν εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Πομερανίας, οἱ Μασοῦροι εἰς τὰ νότια τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσσίας, οἱ Βέρδοι (140 χιλ. περίπου) εἰς τὰς δύο Λουσατίας, οἱ Τσέχοι (50 χιλ. περίπου) περὶ τὴν Βρεσλαύταν καὶ οἱ Πολωνοὶ (περίπου $2\frac{2}{3}$ ἑκατομμ.) εἰς τὴν ἄνω καὶ μέσην Σιλεσίαν, ἅμα δὲ εἰς τὴν Ποσνανίαν καὶ δυτικὴν Πρωσσίαν. Εἰς τούτους προσθετέον καὶ ὀλίγους Γαλλικῆς, Βαλλορικῆς, Δαρικῆς καὶ Λιθουανικῆς καταγωγῆς.

Προϊόντα καὶ βιομηχανία. Στρατός. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία, τρέφουσι δὲ μάλιστα λαμπροὺς ἵππους αἱ περὶ τὴν Βόρειον καὶ Βαλτικὴν θάλασσαν παράλιοι χώραι. Ἐκ δὲ τῶν ὁρέων ἐξάγεται σίδηρος, λιθάνθρακες, χαλκός, ἄργυρος, μόλυβδος, ψευδάργυρος καὶ ἡλεκτρον εἰς τὴν Ἀνατ. Πρωσσίαν. Καὶ ἄλλας δὲ ὀρυκτὸν πολλαχοῦ εὕρισκεται. Ἀκμάζει δ' ἐν Γερμανίᾳ ἡ ἐριουργία, λινουργία καὶ μεταξουργία, ἀλλὰ μάλιστα ἡ σιδηρουργία, φήμην δὲ παγκόσμιον ἀπέκτησε τὸ ἐν Ἑσση κατάστημα τοῦ Κρούππ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὕαλος καὶ ἡ πορσελλάνα καλὴ εἶνε, καὶ ἡ ξυλεία πολυειδῶς ἐργασίαν παρέχει.

Καὶ ἡ μὲν πολεμικὴ δύναμις τῶν Γερμανῶν εἶνε

1,457,000 ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος 86 πλοῖα, ἐξ ὧν 24 θωρηκτὰ μετὰ 532 τηλεβόλων. Ἐπιφανέστατος δὲ πολιτικός ὁ *Βίσμαρκ*.

Ἀνήκουσι δὲ σήμερον εἰς τὸ Γερμανικὸν κράτος ὑπὸ τὴν κληρονομικὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Πρωσσίας αἱ ἐξῆς ἐπικράτειαί·

- 1) Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας μετὰ τοῦ Λαουεμβούργου.
- 2) Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας.
- 3) Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας.
- 4) Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης.
- 5) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης.
- 6) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἑσσης.
- 7) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Σχουερίνου.
- 8) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βειμαρίας.
- 9) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβουργίου Στρελίτσου.
- 10) Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου.
- 11) Τὸ δουκάτον τῆς Βρουνσβίγης.
- 12) Τὸ δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Μεινίγγης.
- 13) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου.
- 14) Τὸ δουκάτον τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ τῆς Γόθας.
- 15) Τὸ δουκάτον τῆς Ἀνχάλτης.
- 16) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Σβαρτσβουργίου Ρουδολστάδης.
- 17) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Σβαρτσβουργίου Σονδερσχαούσης.
- 18) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Βαλδέκης.
- 19) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Ρεούσσης τοῦ παλαιότερου γένους.
- 20) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Ρεούσσης τοῦ νεωτέρου γένους.

- 21) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Σχαουμβουργίου Λίππης.
- 22) Τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Λίππης.
- 23) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Λυβέκκη.
- 24) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Βρέμη.
- 25) Ἡ ἐλευθέρα πόλις Ἀμβούργον.
- 26) Ἡ Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Μετά 25 ἐπικρατειῶν καὶ τῶν χωρῶν τῆς αὐτοκρατορίας
Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας.

[9,896 □ Μ., 45,234,000 κατοίκων.]

1). ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ

[6,400 □. Μ., 27,280,000 κατοίκων, ἐξ ὧν

17 ³/₅ ἑκατομύρια εὐαγγελικῶν.]

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ Πρωσσία κατ' ἀρχὰς ἦτο μαρχιωνία (τοῦ Βρανδεμβούργου), ἀκμάσασα μάλιστα ἐπὶ τῶν Ὁγενζόλλερν. Πρώτη δὲ λαμπρὰ περίοδος τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἶνε ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἐκλέκτορος Φριδερίκου Γουλιέλμου (1640—1688), ὅστις ἔσωσε τὴν χώραν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀθλιότητος τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου, τὴν ἐπροστάτευσεν δὲ κατὰ τῆς Πολωνίας, Σουηδίας καὶ Γαλλίας, καὶ ἐδημιούργησεν τὸν Πρωσσικὸν στρατόν. Ὁ διάδοχος δ' αὐτοῦ ὠνόμασεν ἑαυτὸν « βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας » ὥς Φριδερίκος Α΄., τῷ 1701. Ἡ δὲ κυβερνήσις Φριδερίκου τοῦ Β΄. (1740—1786) σημαίνει τὴν δευτέραν λαμπρὰν περίοδον, καθ' ἣν πρόσελήφθη ἡ Σιλεσία καὶ Δυτικὴ Πρωσσία, ἀνυψώθη δὲ τὸ βασίλειον εἰς *douarum* *Εὐρωπαϊκὴν*. Μετά τινα δὲ ταπεινώσιν ἐπὶ

Ναπολέοντος (1806 καὶ 1807) ἀποτελοῦσι τὴν τρίτην λαμπρὰν περίοδον οἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμοι (1813 καὶ 1814) ἐπὶ Φριδερίκον Γουλιέλμον τοῦ Γ'. — Τῇ δὲ 5ῃ Δεκ. 1848 ἔδωκε Φριδερίκος Γουλιέλμος ὁ Δ'. εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ πολίτευμα συνταγματικόν. Ἐπὶ δὲ τοῦ νῦν βασιλεύοντος Γουλιέλμου τοῦ Α'. ἤρχισε τετάρτη λαμπρὰ περίοδος ἀπὸ τοῦ ὀκτὼ μόνον ἡμέρας διαρκέσαντος πρὸς τὴν Αὐστρίαν πολέμου ἕνεκα τῆς λαμπροτάτης ἐν *Καιριγραιτσώ* νίκης (3 Ἰουλίου 1866). Διὰ δὲ τῆς ἐν Πράγῃ διομολογηθείσης εἰρήνης (23 Αὐγ.) ἡ Πρωσσία ἠξήθη διὰ τῶν δουκάτων *Σλεσβίκου* καὶ *Ὀλστετρου*, τοῦ βασιλείου τοῦ *Αρροβέρου*, τοῦ ἐκλεκτοράτου τῆς *Ἑσσης*, τοῦ δουκάτου τῆς *Νασσανίας* καὶ τῆς ἐλευθέρας πόλεως *Φραγκφούρτης*. ἀνεγνωρίσθη δὲ ὡς πρόεδρος καὶ ἀρχηγὸς τοῦ μεθ' ἑαυτῆς ἐξ 22 ἐπικρατειῶν συγκειμένου βορείου Γερμανικοῦ δεσμοῦ εἰς τε τὰ στρατιωτικά καὶ πολιτικά. Τὴν δ' ἡγεμονίαν συμπάσης τῆς Γερμανίας ἔλαβεν ἡ Πρωσσία διὰ τοῦ πολέμου παντὸς τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους πρὸς τὴν Γαλλίαν (1870 καὶ 1871), ἰδρυθέντος τοῦ νέου Γερμανικοῦ κράτους, καὶ ἀπονεμηθέντος εἰς τὸν βασιλέα *Γουλιέλμον* τὸν Α'. τοῦ ἀξιώματος τοῦ *κληρονομικοῦ τῆς Γερμανίας αὐτοκράτορος*.

Σύνορα. Πρὸς Β. μὲν ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Ἰϋτλανδία καὶ ἡ Βαλτικὴ θάλασσα· πρὸς Ἀν. δὲ ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Πολωνία· πρὸς Ν. ἡ Αὐστριακὴ Σιλεσία, Μοραβία καὶ Βοεμία, Σαξονία, Θυριγγία, Βαυαρία καὶ Ἑσση· καὶ πρὸς Δ. ἡ Γερμανικὴ Λοθαριγγία, τὸ Βέλγιον καὶ αἱ Κάτω Χῶραι.

Ὅρη καὶ Ποταμοί. Ὅρη μὲν ἔχει πρὸς Ν. τὰ *Σουδητία* καὶ *Γιγάρτεια*, πρὸς τὴν Γαλλίαν δὲ τὰ *Βόσ-*

για, καὶ εἰς τὸ μέσον τὸ *Χάρτσον*· ποταμούς δὲ τὸν *Ὀδέραν*, διαρρέοντα σύμπασαν σχεδὸν τὴν ἐπικράτειαν, τὸν *Βιστούλαρ* ἐν τῇ κάτω ῥοῇ αὐτοῦ, τὸν *Ἄλβιν*, εἰς τὴν *Σαξονίαν* καὶ τὸ *Βρανδεμβούργον*, τὸν *Βίσουργιν* κατὰ τὸ μέγιστον μέρος, καὶ τὸν *Ρήνον* εἰς τὰς παραρρηνίους χώρας. Εἰς δὲ τὸ *Ὁχενζόλλερν* τὸν *Νέκκαρον* καὶ *Δούραβιν*.

Πληθυσμός. Οἱ καθ' αὐτὸ Γερμανοὶ εἶνε περὶ τὰ 24 ἑκατομμ. Οἱ δὲ μὴ ὁμιλοῦντες Γερμανιστὶ εἶνε Πολωνοὶ ($2\frac{1}{2}$ ἑκατομμύρια), Λιθουανοί, Βένδοι, Τσέχοι, Βαλλόνοι καὶ Δανοί. Ἐκ δὲ τῶν *Χριστιανῶν* 17,600,000 εἶνε *Εὐαγγελικοί*, 9,200,000 *Καθολικοί* καὶ 60 χιλ. ἀνήκουσιν εἰς ἄλλα δόγματα. *Ἰουδαῖοι* δὲ ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰς 330 χιλ.

Κλίμα καὶ γῆ. Τὸ κλίμα πρὸς Β. μὲν εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, πρὸς Ν. δὲ συγκερασμένον, ἡ δὲ γῆ εἶνε λίαν προσφυὴς πρὸς γεωργίαν, ἐκτὸς τῶν βορείων τόπων, παράγουσα δημητριακοὺς καρπούς, λινάριον, γεώμηλα καὶ τὸν οἶνον τοῦ *Ρήνου*. Ἐχει δὲ καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου καὶ λιθανθράκων· πλησίον δὲ τῆς Βαλτικῆς ἐξάγεται καὶ ἤλεκτρον, ὡς εἴπομεν ἤδη.

Παιδεία καὶ βιομηχανία. Ἡ παιδεία ἐν *Πρωσίᾳ* εἶνε τὰ μέγιστα ἀνεπτυγμένη. Ἐχει 9 πανεπιστήμια καὶ πλῆθος ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων· ὁ δὲ λαὸς ὅλος σχεδὸν μανθάνει γράμματα καὶ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ γυμνάζεται εἰς τὰ στρατιωτικά. Ἡ κτηνοτροφία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, ἀκμάζουσιν ἀκμὴν μεγάλην, βοηθούμεναι πολὺ ὑπὸ τῶν διωρύγων καὶ τῶν πανταχοῦ διασχιζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων.

Διαιρεῖται δὲ ἡ *Πρωσία* εἰς 12 ἐπαρχίας, ἧτοι

1) Τὴν *μαρχιωνίαν Βρανδεμβούργον*, παρὰ τὸν

Ὁδέραν (μετὰ τοῦ Βάρθη) καὶ Ἀλβιν (μετὰ τοῦ Χα-
βέλα καὶ Σπρέη). Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε.

Φραγκφούρτη, μετὰ 51 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Ὁδέραν.
Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὸ Κουνερσδόρφιον, ἔνθα Φριδερίκος
ὁ Μέγας ἠττήθη ὑπὸ τῶν Ῥώστων καὶ Αὐστριακῶν τῷ
1759. — Βερολίνον, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου καὶ ἡ
πρώτη ἐπιστημονικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις τῆς Γερμα-
νίας. Εἶνε δὲ ἡ σπουδαιοτάτη θέσις τοῦ κατὰ γῆν ἔμπο-
ρίου τῆς Εὐρώπης, καθὼς κέντρον τοῦ μεγάλου δικτύου
τῶν Γερμανικῶν σιδηροδρόμων, καὶ ἔχει λαμπρὰς ὁδοὺς
καὶ οἰκοδομὰς, οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸ παλαιὸν καὶ νέον
μουτεῖον, τὴν ὀπλοθήκην, τὸ θέατρον τῶν μελοδραμάτων,
τὸ χρηματιστήριον, κλπ. Κεῖται δὲ παρ' ἀμφοτέρας τὰς
ὁχθας τοῦ πλωτοῦ ποταμοῦ Σπρέη καὶ κατοίκους ἔχει
1,122,000. — Ποτσδάμη, ἡ δευτέρα καθέδρα τοῦ βασι-
λείου μετὰ 48 χιλ. Κ. — Καρλοττεμβούργον, μετὰ 30
χιλ. Κ., ἔνθα εἶνε τὸ μαυσωλεῖον Φρεδερίκου Γουλιέλμου
τοῦ Γ'. — Σπαρδαυῖα, φρούριον μετὰ 29 χιλ. Κ. —
Βραδεμβούργον, ἡ παλαιοτάτη πόλις τῆς μαρχιωνίας
μετὰ 29 χιλ. Κ.

2) Τὴν **Πομερανίαν**, ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε.
Τὸ φρούριον Στέττινον, παρὰ τὸν Ὁδέραν, μετὰ 92
χιλ. Κ. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶνε ἡ Σβινεμύνδη. — Στραλ-
σούνδον, παράλιος ὁχυρὰ πόλις μετὰ 29 χιλ. Κ.

3) Τὸ δουκάτον **Σιλεσία**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου.
Βρεσλαυῖα, παρὰ τὸν Ὁδέραν καὶ Ὀλαῦον μετὰ 273
χιλ. Κ., πόλις δευτερεύουσα τῆς ὅλης Πρωσσίας. ἔχει
δὲ τὴν προσωνομίαν βασιλικῆς καθέδρας, πανεπιστήμιον
καὶ ἔμποριον ἐκτεταμένον. — Λειπزیγη, παρὰ τὸν Κατ-
σβάχην, μετὰ 37 χιλ. Κ. — Γαιρίτση, ἡ σπουδαιοτάτη
πόλις μετὰ τὴν Βρεσλαυῖαν, ἔχουσα 50 χιλ. Κ. — Ὁπ-

πέλνη, μετὰ 14 χιλ. K. — Νεϊσση, μετὰ 21 χιλ. K., φρούριον παρὰ ποταμὸν δμώνυμον.

4) Τὴν **Σαξονίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιολογώταται·

Μαγδεβούργον, φρούριον ὀχυρὸν παρὰ τὸν Ἄλβιν, μετὰ 137 χιλ. K. — Ἀλβερστάδη, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Χάρτσου, μετὰ 31 χιλ. K. καὶ λαμπρᾶς μητροπόλεως. — Χάλλη, παρὰ τὸν Σάλην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 71 χιλ. K. — Ἐρφοῦρτον, παρὰ τὸν Γέραν, μετὰ 53 χιλ. K. καὶ ἀλατωρυχείων. — Βυττεμβέργη, πόλις ὀχυρὰ παρὰ τὸν Ἄλβιν μετὰ 12 χιλ. K. Ἐνταῦθα ἦτο πρὶν τὸ νῦν ἐν Χάλλῃ πανεπιστήμιον, ὁπότεν ἐκέρυξεν ὁ Λούθηρος τὴν μεταρρύθμισιν, τῷ 1517.

5) Τὴν **Βεστφαλίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξιοι λόγου·

Μύνστερον, πρωτεύουσα μετὰ 40 χιλ. K. καὶ καθολικῆς ἀκαδημίας. — Μίνδη, φρούριον παρὰ τὸν Βίσουρ-γιν, μετὰ 18 χιλ. K. — Δορτμούνδη, μετὰ 67 χιλ. K., ἀκμαία βιομηχανικὴ πόλις. — Σώστη, μετὰ πολλῶν πολυτελῶν ἐκκλησιῶν, μεγάλης ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας καὶ 14 χιλ. K. (ἄλλοτε 70 χιλ.).

6) Τὴν **Παραρρήνιον ἑπαρχίαν**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Κοβλεντία (Confluentes), φρούριον ἰσχυρὸν εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ῥήνου καὶ Μοσέλλα καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λάνα, ἔχουσα μετὰ τοῦ ἀπέναντι φρουρίου Ἑρεμβρειστείνου 31 χιλ. K. — Κολωνία, φρούριον παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου, μετὰ 145 χιλ. K. Εἶνε δὲ ἡ πλουσιωτάτη παρὰ τὸν κάτω Ῥήνον πόλις, ἔχει ζωηροτάτην ἀτμοπλοῦαν καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ὀχυροῦ Δευτίου διὰ σιδηρᾶς γεφύρας. — Βόννα, ὡσαύτως παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 32 χιλ. K. — Δυσσελδόρφη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης

τοῦ Ῥήνου, μετὰ 95 χιλ. K., ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ ζωγραφικῆς σχολῆς.—*Ἐλβεργέλδη* καὶ *Βάρμη* ὁμοῦ, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Βουππέρου, μετὰ 190 χιλ. K. καὶ *ζωηράς* βιομηχανίας.—*Ἐσση* μετὰ 57 χιλ. K. καὶ μετὰ μεγαλοπρεπεστάτων χυτηρίων χάλυβος (τοῦ *Κρούππ*).—*Κρεφέλδη*, κυρία ἔδρα τῆς περὶ τὴν μέταξαν καὶ τὸ ἐξάμιτον (κατηφὲν) βιομηχανίας μετὰ 74 χιλ. K.—*Ἀκνύσγκαρντ* (*Ἀαχεν*), πανάρχαιος καθέθρα Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Ἔχει δὲ θερμὰ λουτρά, βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 85 χιλ. K.—*Αὐγούστα Τρηβιρῶν* (*Τρεῖρον*), κάτω τῆς εἰσορῆς τοῦ Σάρα εἰς τὸν Μοσέλλαν. Αὕτη εἶνε ἴσως ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γερμανίας, ἔχουσα μνημεῖα Ῥωμαϊκὰ καὶ 37 χιλ. K.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ αἱ χῶραι τῶν *Ὀχενζολλέρων*, ἐξ ἧς κατάγεται ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. Πρωτεύουσα ἡ *Σιγμαρίγγη*.

7) Τὸ βασίλειον τῆς **Ἀνατολικῆς Πρωσίας**, ἔνθα πόλις ἀξία λόγου·

Ἡ *Καιριξβέργη*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, παρὰ τὸν Πρέγκελον, πόλις ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ μετὰ πανεπιστημίου καὶ 141 χιλ. K., πατρίς τοῦ φιλοσόφου *Καντίου*.

8) Ἡ **Δυτικὴ Πρωσία**, ἔνθα πόλεις λόγου ἀξίαι· *Δάντσιγον*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βιστούλα, φρούριον ἰσχυρότατον, ναυτικὸς σταθμὸς τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ 109 χιλ. K.—*Ἐλβίγγη*, μετὰ 34 χιλ. K.

9) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς **Ποσνανίας**, ἔνθα λόγου ἀξίαι πόλεις·

Ποσνανία, παρὰ τὸν Βάρθην, φρούριον μετὰ 65 χιλ. K.—*Βρομβέργη*, παρὰ τὸν Βράην καὶ τὴν Βρομβέργιον διώρυγα, πόλις βιομηχανικὴ μετὰ 34 χιλ. K.

10) Τὴν ἐπαρχίαν τοῦ **Σλεσβίκου** καὶ **Ὀλστεϊνου**, ἔνθα πόλεις ἄξια λόγου.

Σλεσβικον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, παρὰ τὸν κόλπον Σλέιον, μετὰ 15 χιλ. Κ.—*Φλενσβοῦργον*, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 31 χιλ. Κ.—*Άλτώρα*, παρὰ τὸν Ἄλβιν, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, οἶονεὶ προάστειον τοῦ Ἀμβούργου, μετὰ 91 χιλ. Κ.—*Κέιλη*, ὁ κυριώτερος ναύσταθμος τῆς Πρωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 44 χιλ. Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ δουκᾶτον **Λαουεμβούργον** (ἀπὸ τοῦ 1876 ἐνωθὲν ἐντελῶς μετὰ τῆς Πρωσσίας), ἔνθα πόλεις λόγου ἄξια τὸ *Λαουεμβούργον*, καὶ ἡ ἐπὶ μικρᾶς νήσου πρωτεύουσα *Ρατσεβούργον*.

11) Τὴν ἐπαρχίαν **Ἀννόδερον**, ἔνθα λόγου ἄξια πόλεις·

Ἀρνόδερον, παρὰ τὸν Λεῖνην, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 143 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα σὺζεται ἡ κατοικία καὶ εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ φιλοσόφου *Λεῖβνιτίου*. — *Γοτίγγη*, ὡσαύτως παρὰ τὸν Λεῖνην, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 20 χιλ. Κ.

12) Τὴν ἐπαρχίαν **Ἑσσην Νασσαυίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξια λόγου·

Κασσέλη, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 58 χιλ. Κ., ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Φούλδα. Ἐνταῦθα εἶνε πελώριος χαλκοῦς ἀνδριάς τοῦ Ἡρακλέους, εἰς τὸ ῥόπαλον τοῦ οὗοιου δύνανται νὰ σταθῶσι 6—8 ἄνθρωποι.—*Βεισβάδη*, μετὰ περιφήμων ἱαματικῶν ὑδάτων καὶ 50 χιλ. Κ.—*Φραγκφούρτη*, ἡ παρὰ τὸν Μοῖνον, εἰς τὴν ἔξοδον τῆς εὐφόρου πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, μετὰ 137 χιλ. Κ., ἀπὸ Καρόλου τοῦ Δ'. σταθερὸς τόπος τῆς ἐκλογῆς τοῦ αὐτοκράτορος, κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα πόλις τῆς στέψεως, καὶ ἀπὸ

τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1866 ἔδρα τῆς διαίτης τοῦ Γερμανικοῦ δεσμοῦ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ περιώνυμος ποιητῆς Γαίτης καὶ διωμολογήθη πρὸς τὴν Γαλλίαν ἡ εἰρήνη τῆς 10 Μαΐου 1871.

2. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

[1378 □ Μ., 5,285,000 Κ., ὦν $\frac{3}{4}$ καθολικοί].

Ἡ Βαυαρία κεῖται μεταξὺ τῶν Ἀλπεων, τοῦ Βοεμικοῦ Δρυμοῦ, τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας· βασιλεύει δ' αὐτόθι Λουδοβίκος ὁ Β'. Διαιρεῖται δὲ εἰς 8 νομούς, τῶν ὁποίων 7 ἀνήκουσιν εἰς τὸ πρὸς Ἀν. μέγα μέρος. Πόλεις δὲ λόγου ἄξια ἐνταῦθα εἶνε·

Μόναχον, πρωτεύουσα παρὰ τὸν Ἰσαρον, μετὰ 230 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ πλουσίως κεκοσμημένη καὶ ἔχει πανεπιστήμιον, πολυτελεῖς οἰκοδομάς, πινακοθήκας (συλλογὰς ζωγραφιδῶν) καὶ γλυπτοθήκας (συλλογὰς ἀγαλμάτων). Πλησίον δὲ τῆς πόλεως εἶνε τὸ 54 π. ὑψηλὸν ἄγαλμα τῆς Βαυαρίας. — *Ἰγγολστάδη*, φρούριον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχτης τοῦ Δουνάβεως. — *Αὐγούστα Βιρδελίκων* (Ἀουξ-βοῦργον), παρὰ τὸν Λέχον, μετὰ 62,000. Ἡ πόλις αὕτη ἤκμασε τὰ μέγιστα κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος ὡς ἐμπορικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐδῶ ἐπέδωκαν τὴν διαμαρτύρησιν αὐτῶν οἱ Λουθηρανοὶ (1530). — *Ρεγενσβούργον* (Ῥατισβόννα ἢ Regina Castra), παρὰ τὸν Δούναβιν, μετὰ 34 χιλ. Κ., ἄλλοτε ἔδρα τῆς διαίτης. — *Νοριμβέργη*, παρὰ τὸν Πεγνίκιον ποταμὸν, μετὰ 100 χιλ. Κ., ἄλλοτε ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς Γερμανίας. Ἐνταῦθα ἐφευρέθησαν καὶ τὰ ἐγκόλπια ὥρολόγια. — *Ερλάγγη*, ἔχουσα προτεσταντικὸν πανεπιστήμιον. — *Φύρθη*, σπουδαία βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 31 χιλ. Κ. — *Βαμβέργη*, παρὰ τὸν πλευστὸν Ῥεδνίκιον, μετὰ 30

χιλ. K.—*Βυρτσβοϋργγορ* (Έρβίπολις), μετὰ πανεπιστημίου καὶ 51 χιλ. K.—*Σπίρα*, ἔνθα ἐθάπτοντο οἱ Γερμανοὶ αὐτοκράτορες. — *Τσβαϊμπρύκκεν* (Βιπόντιον), πόλις βιομηχανική, μετὰ 26 χιλ. K.

3. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΑΣ

[272 □ M., 2,970,000 K., ὦν 70 χιλ. καθολικοί].

Τοῦτο κεῖται εἰς τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ Ἑρτσου, βασιλέα δ' ἔχει τὸν *Ἀλβέρτον* καὶ πόλεις ἀξίας λόγου· τὴν *Δρέσδην*, τὴν « Φλωρεντίαν τῆς Γερμανίας » διὰ τὰ καλλιτεχνήματα αὐτῆς καὶ τὴν περίφημον ἐπὶ τοῦ Ἀλβίος γέφυραν. Κατοίκους ἔχει 220 χιλ. — Τὴν *Φρειβέργην*, μετὰ 24 χιλ. K. — Τὴν *Λειψίαν*, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Λευκοῦ Ἑλστέρου, τοῦ Πλείσση καὶ Πάρθη, μετὰ 250 χιλ. K. καὶ διασῆμου πανεπιστημίου. Εἶνε δ' ἡ *Λειψία* κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τῶν βιβλίων. — Τὴν *Ζβικαντάρ*, μετὰ 35 χιλ. K. καὶ περιφήμων λιθανθρακωρυχείων. — Τὴν *Χεμνίτσην*, τὸ « Σαξονικὸν Μάντσεστερ » μετὰ μεγάλων βαμβακουργείων καὶ 95 χιλ. K. — Τὴν *Πλαουένην*, πόλιν ἐμπορικὴν μετὰ 29 χιλ. K.

4. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ

[354 □ M., 1,970,000 K., ὦν $\frac{2}{3}$ εὐαγγελικοί].

Τούτου, κειμένου μεταξὺ τῆς Βάδης καὶ Βαυαρίας, εἰς τὴν ἀνατολικὴν κατωφέρειαν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, βασιλεὺς εἶνε *Κάρολος* ὁ Α'.· πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε· *Στουτγάρτη*, καθέδρα τοῦ βασιλείου καὶ σπουδαιοτάτη ἔδρα τοῦ ἐν Γερμανίᾳ ἐμπορίου τῶν βιβλίων, μετὰ 117 χιλ. K. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ἑγκελς. — *Λουδοβικοῦπολις* (*Λουδβιξβοϋργγορ*), πρὶν δευτέρα καθέδρα τοῦ βασιλείου. — *Μαρβάχη*, γενέθλιος τόπος τοῦ διασῆμου ποιη-

τοῦ Σχιλλέρου. — *Τυβίγγη*, παρὰ τὸν Νέκκαρον, μετὰ πανεπιστημίου. — *Οὐλμὰ*, μετὰ 33 χιλ. K., φρούριον εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ἰλλέρου καὶ Δουνάβεως, ὅστις ἐνταῦθα γίνεται πλευστός. — *Γαιππίγγη*, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε τὸ Ὁχενστῶφον, ὁπόθεν κατήγοντο οἱ Ὁχενστῶφοι αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας.

5. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΔΗΣ

[277 □ M., 1,570,090 K. ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ καθολικοί].

Τούτου, κειμένου κατὰ μῆκος τοῦ Ῥήνου, ὁ μέγας δούξ καλεῖται *Φριδερίκος*. Διαιρεῖται δὲ εἰς 11 νομούς, καὶ πόλεις εἰς τούτους ἀξιόλογοι εἶνε αἱ ἑξῆς·

Καρλσρούη, πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ δουκῆς, μετὰ 50 χιλ. K. — *Φρειβοῦργον*, εἰς τὴν ἔξοδον τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Δρεισάμη, μετὰ καθολικοῦ πανεπιστημίου καὶ 37 χιλ. K. — *Βαδερβάδερ*, εἰς ὠραίαν κοιλάδα τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ μετὰ λουτρῶν. — *Μαγχέμιον*, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νεκκάρου, μετὰ 53 χιλ. K. — *Εἰδελβέργη*, εἰς τὴν ἔξοδον τῆς κοιλάδος τοῦ Νεκκάρου, μετὰ εὐαγγελικοῦ πανεπιστημίου καὶ 25 χιλ. K. — *Κωνσταντία*, παρὰ τὴν ὁμώνυμον (Βοδαμικὴν) λίμνην, περίφημος διὰ τὴν ἐνταῦθα γενομένην ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον (1414).

6. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ

[139 □ M., 937,000 K. ὦν τὸ $\frac{1}{4}$ καθολικοὶ καὶ 30,000 Ἰουδαῖοι].

Τὸ ὑπὸ τοῦ Ῥήνου διαρρέομενον μέγα τοῦτο δουκάτον κεῖται πρὸς Β. τῆς Βάδης καὶ πρὸς Δ. τῆς Βαυαρίας. Καὶ ἀρχιδουξ μὲν αὐτοῦ εἶνε Λουδουβίκος ὁ Δ', πόλεις δὲ ἀξιόλογοι·

Δαρμστάττη, πρωτεύουσα καὶ πολὺ βιομηχανικὴ πόλις μετὰ 48 χιλ. Κ.—*Όφφερβάχη*, παρὰ τὸν Μοῖνον μετὰ 29 χιλ. Κ., πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ.—*Μογουντία* (Maintz), ὀχυρὰ μετὰ 66 χιλ. Κ., εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Μοῖνου εἰς τὸν Ῥήνον. Εἶνε δ' ἀκμαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ συνδέεται διὰ γεφύρας ἐκ πλοίων 1490 π. μακρᾶς μετὰ τῆς ὡσαύτως πολὺ ὀχυρᾶς *Καστέλης*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου. Ἐδῶ εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ ἐφευρόντος τὴν τυπογραφικὴν τέχνην Γουττεμβέργιου.—*Βορματία*, μετὰ 19 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα πολλαὶ συνῆλθον δίαιται, εἶνε δὲ λαμπρὸν μνημεῖον τοῦ Λουθήρου. — *Γείσση*, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 17 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Λάνναν.

7. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΙΟΥ ΣΧΟΥΕΡΙΝΟΥ

[242 □ Μ., 577,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Τοῦτο σύνορα ἔχει πρὸς Β. τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ πρὸς Ν. τὸ Βρανδεμβούργον· μέγας δὲ δοῦξ εἶνε ὁ Φριδερίκος Φραγκίσκος Β'. πόλεις δ' ἀξίας λόγου ἔχει·

Τὸ *Σχουέρινον*, μετὰ 30 χιλ. Κ., παρὰ μεγάλην λίμνην ὀμώνυμον· καὶ τὴν *Ροστόκκην*, παρὰ τὸν ποταμὸν Βάρνοβον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 37 χιλ. Κ.

8. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΙΟΥ ΣΤΡΕΛΙΚΙΟΥ

[53 □ Μ., 96,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Τούτου κειμένου πρὸς Ν. τοῦ Μεκλεμβούργου, μέγας δοῦξ εἶνε ὁ Φριδερίκος Γουλιέλμος καὶ πόλις ἀξία λόγου·

Τὸ *ρέον Στρελίκιον*, μετὰ 9 χιλ. Κ.

(ΜΕΓ. ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝ.)

9. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΒΕΙΜΑΡΙΑΣ

[65 □ Μ., 310,000 Κ., ὦν 10,000 καθολικῶν].

Τούτου μέγας δούξ εἶνε ὁ Κάρολος Ἀλέξανδρος. Καί-
ται δὲ πᾶσα ἡ χώρα περὶ τὸν Ἀλβιν καὶ Βίσσουργιν, πρὸς
Δ. τῆς Πρωσίας καὶ Β. τῆς Βαυαρίας καὶ πόλεις ἀξίας
λόγου ἔχει.

Τὴν Βειμαρίαν, πρωτεύουσαν, παρὰ τὸν Ἴλμον, μετὰ
19 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα ἔζησαν καὶ ἀπέθανον ὁ Σχίλλερως,
Γαίτης, Βειλάνδος καὶ Ἑρδερως. — Ἰέρα, μετὰ πανεπι-
στημίου. Ἐδῶ πλησίον ἐνίκησεν ὁ Α΄. Ναπολέον τοὺς
Γερμανοὺς τῷ 1806. — Ἐϊσέραχορ, μετὰ τοῦ Βαρτθούρ-
γου (Κάτ. 19 χιλ.), ἔνθα ὁ Λούθηρος ἤρχισε τὴν με-
τάφρασιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

10. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ[116 □ Μ., 337,000 Κ., ὦν $\frac{1}{3}$ καθολικοί].

Τούτου, κειμένου παρὰ τὴν Βόρειον θάλασσαν, μέγας
δούξ εἶνε ὁ Πέτρος. Σύγκειται δ' ἐκ τριῶν μερῶν. α΄.)
Ἐκ τοῦ δουκάτου Ὀλδεμβούργου, μετὰ τῆς ὁμωνύμου
πρωτεύουσας, ἐχούσης 21 χιλ. Κ. β΄.) Ἐκ τοῦ πριγκιπά-
του τῆς Λυβέκκης καὶ γ΄.) Ἐκ τοῦ πριγκιπάτου τῆς
Βιρχειμφέλδης.

11. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΡΟΥΝΣΒΙΓΗΣ

[67 □ Μ., 350,000 εὐαγγελικῶν].

Ταύτης, κειμένης ΝΑ. τοῦ Ἀννοθέρου, ὁ δούξ καλεῖται
Γουλιέλμος. Ἐχει δὲ πόλεις ἀξίας λόγου: τὴν Βρουν-
σβίγηρ, μετὰ 75 χιλ. Κ., ἔνθα ἀπέθανεν ὁ περίφημος
κριτικὸς καὶ ποιητὴς Λέσσιγγ, καὶ τὴν Βολφεμβυττέληρ,
μετὰ περιφήμου βιβλιοθήκης.

12. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΜΕΙΝΙΓΓΗΣ

[45 □ M., 207,000 K., εὐαγγελικῶν].

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Γεώργιος ὁ Β', καὶ πόλιν ἀξίαν λόγου ἔχει.

Τὴν *Μεϊνίγγην*, παρὰ τὸν Βέρραν, μετὰ 10 χιλ. K.

13. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΥ

[24 □ M., 155,000 K. εὐαγγελικῶν].

Ταύτης ὁ δούξ καλεῖται Ἐρνέστος. Πόλιν δ' ἀξίαν λόγου ἔχει.

Τὸ *Ἀλτεμβούργον*, πλησίον τοῦ Πλείσση, μετὰ 26 χιλ. K. καὶ πολλῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων.

**14. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΟΥ ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΚΟΒΟΥΡΓΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΟΘΑΣ**

[36 □ M., 194,000 K., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ δούξ καλεῖται Ἐρνέστος ὁ Β', καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχει.

Τὸ *Κοβούργον*, παρὰ τὸν Ἰσκιόν ποταμὸν, μετὰ 16 χιλ. K., καὶ τὴν *Γόθαν* μετὰ 23 χιλ. K. καὶ γεωγραφικῆς σχολῆς.

15. ΤΟ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΑΝΧΑΛΤΗΣ

[43 □ M., 233,000 K., εὐαγγελικῶν].

Τούτου ὁ δούξ καλεῖται Φριδερίκος. Πόλιν δὲ ἀξιόσημειωτον ἔχει.

Τὴν *Δεσσαυτάρ*, καθέδραν τοῦ δουκάτου παρὰ τὸν ποταμὸν Μούλδην, μετὰ 23 χιλ. K.

**16 καὶ 17. ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΑ ΣΧΟΥΑΡΤΣΟΒΟΥΡΓΙΟΣ
ΡΟΥΔΟΛΦΤΑΤΤΗ καὶ ΣΧΟΥΑΡΤΣΟΒΟΥΡΓΙΟΣ
ΣΟΝΔΕΡΣΧΩΣΗ**

[Τὸ πρῶτον 17 □ Μ., 80,000 Κ. τὸ δεύτερον
16 □ Μ., 71,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τοῦ μὲν πρώτου ὁ πρίγκιψ καλεῖται Γεώργιος, τοῦ δὲ
δευτέρου Κάρολος. Πόλεις δ' ἀξιοσημείωτοι ἐνταῦθα εἶνε.

Ἡ Ρουδολφτάττη, μετὰ 9 χιλ. Κ., εἰς τὴν ὠραίαν
κοιλάδα τοῦ Σάλη. — Σορδερχώση, παρὰ τὸν Βίππερον
(6 χιλ. Κ.).

18. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΛΔΕΚΚΗΣ

[20 □ Μ., 57,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Τοῦτου ὁ πρίγκιψ καλεῖται Γεώργιος ὁ Ε'. Πόλιν δ'
ἀξιοσημείωτον ἔχει τὴν καθέδραν Ἀρόσλην (2,500 Κ.).

**19 καὶ 20. ΤΑ ΔΥΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΑ ΤΗΣ ΡΕΟΥΣΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΥ καὶ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΓΕΝΟΥΣ**

[Τὸ πρῶτον 5 1/2 □ Μ., 51,000 Κ., τὸ δεύτερον 15 □
Μ., 101,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τοῦ μὲν πρώτου πρίγκιψ εἶνε Ἐρρίκος ὁ ΚΒ', τοῦ δὲ
δευτέρου Ἐρρίκος ὁ ΙΔ'. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον πόλιν πρω-
τεύουσαν ἔχει.

Τὴν Γρετσην, παρὰ τὸν Λευκὸν Ἐλστερον, μετὰ 13
χιλ. Κ. τὸ δὲ δεύτερον πρωτεύουσαν ἔχει.

Τὴν Γέραν μετὰ 27 χιλ. Κ., τὴν μικρὰν Λειψίαν διὰ
τὴν βιομηχανίαν ἐπικαλουμένην.

21. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΠΑΤΟΝ ΤΗΣ ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓΙΟΥ ΛΙΠΠΗΣ

[8 □ Μ., 35,000 Κ., εὐαγγελικῶν].

Τοῦτο πρίγκιπα μὲν ἔχει τὸν Ἀδόλφον, καθέδραν δὲ
τὸ Βυκκεμβούργον, μετὰ 5 χιλ. Κ.

22. ΤΟ ΠΡΙΓΚΙΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΛΙΠΠΗΣ

[21 □ Μ., 120,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Τοῦτο πρίγκιπα μὲν ἔχει τὸν *Βολδεμάρον*, καθέδραν δὲ τὴν *Δετμόλδην*, παρὰ τὸν Βέρρην, μετὰ 7 χιλ. Κ.

23. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ καὶ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΛΥΒΕΚΚΗ

[5 □ Μ., 64,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Ἐνταῦθα πόλις εἶνε ἡ

Λυβέκκη, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Τράβη* καὶ ὄχι μακρὰν τοῦ στόματος αὐτοῦ κειμένη, μετὰ 51 χιλ. Κ.

24. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ καὶ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΒΡΕΜΗ

[4 $\frac{6}{10}$ □ Μ., 157,000 Κ. εὐαγγελικῶν].

Ἐνταῦθα πόλις ἐμπορευομένη μετὰ τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἡ *Βρέμη*, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ *Βισούργιδος*, μετὰ 123 χιλ. Κατ. Ἐντεῦθεν μάλιστα ἐκπλέουσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. Γερμανῶν, πιεζομένων ὑπὸ τῆς πενίας.

25. Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ καὶ ΑΝΣΕΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΣ ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ

[7 $\frac{2}{3}$ □ Μ., 454,000 Κ., εὐαγγελικῶν τῶν πλείστων].

Ἐνταῦθα πόλις σπουδαιότατη εἶνε τὸ *Ἀμβούργον*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀλβίου καὶ παρὰ τὸν Ἀλστερον, μετὰ 290 χιλ. Κ. Ἀπέχει δὲ 18 Μ. τῆς θαλάσσης καὶ εἶνε ὁ πρῶτος πρὸς Β. λιμὴν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου.

26. ΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ ΑΛΣΑΤΙΑ καὶ ΛΟΘΑΡΙΓΓΙΑ

[263 □ Μ., 1,567,000 Κ., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου εὐαγγελικοὶ καὶ 40,000 Ἰουδαῖοι].

Ἡ Ἀλσατία κεῖται ἀριστερὰ τοῦ Ἀνω Ῥήνου. Οἱ δὲ κάτοικοι εἶνε ἀπόγονοι τῶν Ἀλλεμανῶν, καὶ ὁμιλοῦσι

τὴν Ἀλλεμανικὴν διάλεκτον. Εἰς τὰ βορειανατολικά ὁμῶς ἐπικρατεῖ ἡ *Φραγκικὴ* διάλεκτος τοῦ Ῥήνου καὶ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ ἡ Γαλλικὴ. Ἡ δὲ πολυειδὴς τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας βιομηχανία ὑπερεῖχε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλίαν. Διαίρουνται δ' αἱ αὐτοκρατορικαὶ αὗται χῶραι εἰς 3 κύκλους διοικήσεων.

1) Τῆς **Κάτω Ἀλσατίας**, ἔνθα πόλις ἀξιόλογος εἶνε τὸ

Στρασβοῦργον (Ἀργεντόρατον), μετὰ 105 χιλ. Κ., κείμενον εἰς τὴν ἑνωσιν τῶν δύο ποταμῶν Ἰλλου καὶ Βρεύσχη, $1\frac{1}{2}$ ὥραν μακρὰν τοῦ Ῥήνου, ὅστις ἐντεῦθεν πλέον γίνεται ἀκωλύτως πλευστός. Ἐχει δὲ πανεπιστήμιον αὐτοκρατορικόν.

2) Τῆς **Ἀνω Ἀλσατίας**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι·

Κολμαρία, πρωτεύουσα διαπρέπουσα κατὰ τὴν βιομηχανίαν, μετὰ 26 χιλ. Κ. — *Μυλχώση*, παρὰ τὸν Ἰλλον καὶ τὴν διώρυγα τοῦ Ῥήνου καὶ Ῥοδανοῦ, κέντρον τῆς βαμβάκουργίας (εἰς ἣν ἀποσχολοῦνται 60 χιλ. ἐργατῶν ἐκ τῶν περιχώρων), μετὰ 68 χιλ. Κ.

3) Τῆς **Λοθαριγγίας**, ἔνθα πόλις λόγου ἀξία·

Τὸ *Μέτς* (Μέται), πρωτεύουσα καὶ σπουδαιότατον φρούριον παρὰ τὸν Μοσέλλαν, μετὰ 53 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα ἐσυνθηκολόγησεν ὁ στρατὸς τοῦ Βαζαίν ἐξ 173 χιλ. ἀνδρῶν συγκείμενος, (ἐν οἷς τρεῖς στρατάρχαι καὶ 6 χιλ. ἀξιωματικῶν, 27 Ὀκτ. 1870).

9. ΑΥΣΤΡΙΑ

Ἦτοι Ἀυστριακὴ καὶ Οὐγγρικὴ μοναρχία.

[11,350 □. Μ., 38 περίπου ἑκατομμ. κατοίκων].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Γενέθλιος τόπος αὐτῆς εἶνε ἡ συ-

σταθείσα ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου Ἀδαρικῇ Μαρχιω-
 ρία καὶ ἡ θεμελιωθεῖσα ἐκ νέου ὑπὸ Ὁθωνος τοῦ Με-
 γάλου Ἀρατολικῇ Μαρχιωρία. Ἐπεκταθεῖσα δὲ πολυ-
 εἰδῶς μέχρι τοῦ 1246 ἡ Μαρχιωρία αὕτη, ἔγεινε δουκάτον,
 καὶ ἔλαβε μεγαλητέραν σημασίαν διὰ τῶν προσκτήσεων
 τοῦ βασιλέως Ῥοδόλφου τοῦ Ἀψοβουργίου (περὶ τὸ
 1278), ὅστις εἶχε πλούσια πατρικὰ κτήματα παρὰ τὸν
 ἄνω Ῥήνον καὶ τὸν Ἄαρα (Ἀρώλαν). Προστεθείσης δὲ
 τῆς Καρινθίας καὶ τοῦ Τυρόλου τὸν 14^{ον} αἰῶνα, ἔγεινεν
 ὁ βασιλικὸς οὗτος οἶκος μεγάλη Εὐρωπαϊκὴ δύναμις κατὰ
 τοὺς χρόνους Καρόλου τοῦ Ε'. τῷ δὲ 1526 προσέλαβε
 καὶ τὸ Βοεμικὸν καὶ Οὐγγρικὸν στέμμα. Καὶ ὑπῆρξε
 μὲν ὁ σωτὴρ τῆς ἐν τῇ Δύσει Χριστιανοσύνης κατὰ τῆς
 προχωρούσης δυνάμεως τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἤδη διὰ τῆς
 Βεστροφαικῆς εἰρήνης (1648) ἀπώλεσε χώρας τινάς. Ὅτε
 δὲ τῷ 1740, ἐξερημωθέντος τοῦ ἄρρενος γένους τῶν Ἀ-
 ψοβουργίων, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ἡ μετὰ τοῦ δουκὸς
 Φραγκίσκου τοῦ Λοθαριγγοῦ (ἐκ τοῦ Ἀψοβουργίου Λο-
 θαριγγικοῦ γένους) συμφευθεῖσα κληρονόμος Μαρία Θη-
 ρεσία, ἀφῆρσεν ἡ Πρωσσία μετὰ τοὺς τρεῖς Σιλεσικοὺς
 πολέμους τὸ μέγιστον μέρος τῆς Σιλεσίας. Ἀπώλεσε δὲ
 καὶ τινὰς ἄλλας χώρας ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α', ἀλλὰ
 ταύτας ἀπέδωκε πάλιν εἰς αὐτὴν ἡ σύνοδος τῆς Βιέννης
 (1815). Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ Φραγκίσκος ὁ Β' ἤδη τῷ
 1804 εἶχε παραιτήσῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν τῆς Γερμανίας
 ἀξίωμα ὡς « κληρονομικὸς τῆς Αὐστρίας αὐτοκράτωρ ».
 Ὁ δὲ νῦν αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ ἐμοιράσθη τὴν
 νομοθετικὴν ἐξουσίαν μετὰ βουλευτηρίου αὐτοκρατορι-
 κοῦ, συγκειμένου ἐκ τῆς Βουλῆς τῶν Εὐγενῶν καὶ τῆς
 Βουλῆς τῶν Ἀπεσταλμένων. Νέα δὲ διάταξις τῶν πο-
 λιτικῶν σχέσεων ἐγένετο διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 17

Φεβρ. 1867, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίσθη τῆς Οὐγγαρίας ἡ αὐτονομία.

Σύνορα. Πρὸς Β. ἡ Ῥωσσία, Πρωσσία καὶ Σαξονία, πρὸς Ν. ἡ Ἰταλία, ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα καὶ ἡ Τουρκία, πρὸς Δ. ἡ Ἑλβετία καὶ τὸ Γερμανικὸν κράτος.

Ὅρη. Τὸ ἔδαφος τῆς Αὐστρίας εἶνε τὰ μέγιστα ποικίλον, ἐπικρατεῖ ὅμως τὸ ὄρεινόν. Σημαντικώτατα δὲ τῶν ὀρέων εἶνε· α.) τὰ *Σουδητία* (ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ 4,786 π.), ἅτινα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ ἄνω ρεύματος τοῦ Ὀδέρα (τὰς Μοραβικὰς Πύλας) καταλήγουσιν εἰς ῥήγμα τοῦ Ἀλβιος (τὴν Σαξονικὴν καὶ Βοημικὴν Λουσατίαν), διευθυνόμενα ἐξ Ἀν. πρὸς Δ.· β.) τὰ *Καρπάθια*, συνδεόμενα μετὰ τῶν Σουδητίων διὰ τῶν *Χαμηλῶν* λεγομένων ὀρέων. Χωρίζουσι δὲ τὴν βόρειον Οὐγγαρίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Τρανσυλβανίας, διευθυνόμενα ἐκ Δ. πρὸς Α. καὶ ἔπειτα ΝΑ. Διαιροῦνται δὲ εἰς τὰς ὑψηλότερας *Τρανσυλβαρικὰς Ἀλπεῖς* (9 χιλ. π.), τὰ *Κεντρικὰ Καρπάθια* καὶ τὰ *Μικρὰ Καρπάθια*. Ἐκ δὲ τῶν *Χαμηλῶν Χωρῶν* μεγίστην ἔκτασιν ἔχουσιν αἱ *Λεκάραι* τοῦ *Δουνάβεως*, καὶ μάλιστα ἡ τῆς *Κάτω Οὐγγαρίας* χαμηλὴ πεδιάς.

Ποταμοί. Ὁ *Δούναβις*, παρερχόμενος ἐκ δύο πηγῶν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ τῆς Γερμανίας (380 Μ. μακρὸς), μετὰ τοῦ *Λείθα*, *Ράβα*, *Δραβου* καὶ *Σαῦου* δεξιόθεν, καὶ ἀριστερόθεν μετὰ τοῦ *Μάρχου* καὶ *Θεϊσσου* (Τιβίσκου). Καὶ οὗτος μὲν ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον διερχόμενος τὴν Βλαχίαν· εἰς δὲ τὴν Βόρειον θάλασσαν χύνεται ὁ *Ἀλβις* (161 Μ. μακρὸς), πηγάζων μὲν ἐκ τῶν *Γιγαντείων ὀρέων*, δεχόμενος δὲ τὸν *Μολδαῦον* καὶ *Ἐργερον* ἀριστερόθεν. Ὁ δὲ *Ἀδίγης* (Ἀθεσις 60 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῶν *Ραιτικῶν Ἀλπεων* καὶ χύνεται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Πληθυσμὸς καὶ θρησκεία. Οἱ Αὐστριακοὶ εἶνε συσσωρευσεὶς διαφόρων λαῶν. Ἐκ δὲ τῶν 38 ἑκατομμ. 9 ἑκατομμ. 600 χιλ. εἶνε Γερμανοί, 17 ἑκατομμ. 100 χιλ. Σλαῦοι, 3 ἑκατομμ. 600 χιλ. Ῥωμᾶνοι, 5 ἑκατομμ. 700 χιλ. ἀνήκουσιν εἰς τοὺς *Μογγολικοὺς λαοὺς*, εἰς τοὺς ὁποίους συγκαταριθμοῦνται οἱ Φίννοι *Μαγνάροι*, ἡ *Οὐγγροι*. Ἐκτὸς δὲ τούτων κατοικοῦσι σποράδην *Τσίγγανοι*, *Βούλγαροι* εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ *Ἀρμένιοι* ἐτι δὲ *Ἰουδαῖοι* 1 ἑκατομμ. 600 χιλ., πρὸ πάντων εἰς τὴν Γαλικίαν, Βουκοβίαν καὶ Οὐγγαρίαν. Ὡσαύτως δὲ μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει εἰς τὰ θρησκευματα· καθότι 25 μὲν ἑκατομμ. εἶνε καθολικοί, 4 χριστιανοὶ ὁρθόδοξοι, ὁρθόδοξοι μὴ ἠνωμένοι μεθ' ἡμῶν 3 ἑκατομμ., καὶ Ἰουδαῖοι 1 ἑκατομμ. 600 χιλ.

Κλίμα προϊόντα καὶ πολιτισμὸς. Τὸ κλίμα εἶνε συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν· προϊόντα δὲ παράγει σίτον, οἶνον, καπνόν, ἵππους ὠραίους, βοῦς, πρόβατα, κλπ. Καὶ ἡ μὲν Οὐγγαρία ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ ὑδραργύρου· τῆς δὲ Γαλικίας τὰ ὄρη καὶ ἄλλας ὀρυκτόν. Καὶ ἡ μὲν παιδεία μόνον μεταξὺ τῶν Γερμανῶν εἶνε διαδεδομένη· ἡ βιομηχανία ὅμως καὶ τὸ ἐμπόριον μεγάλως προοδεύουσι, διευκολυνόμενα ὑπὸ τῶν πλευστῶν ποταμῶν, τῶν διωρύγων καὶ τῶν σιδηροδρόμων.

Δυνάμεις στρατιωτικαί. Ἡ κατὰ γῆν δύναμις ἐν εἰρήνῃ μὲν σύγκειται ἐκ 286 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ἐξ 806 χιλ. Εἰς τούτους δὲ προσθετέον τὴν ἐφεδρείαν, ὥστε τὸ ὅλον 1 ἑκατομμ. 164 χιλ. Ὁ δὲ στόλος ἔχει 42 ἀτμοκίνητα (ἐν οἷς 11 θωρηκτὰ) καὶ 27 ἰστιοφόρα μετὰ 300 πυροβόλων. Τὰ δ' ἐμπορικὰ πλοῖα εἶνε 8,400. Πολὺ δὲ φημίζεται ἡ ἐταιρεία τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων Λόυδ, ἔχουσα περὶ τὰ 100 σκάφη.

Διαιρεῖται δὲ ἡ Αὐστρία πολιτικῶς εἰς τὰς ἀντιπροσωπευόμενας εἰς τὸ Κοινοβούλιον Αὐστριακὰς χώρας καὶ τὰς Οὐγγρικὰς χώρας τοῦ Στέμματος τοῦ Ἀγίου Στεφάνου καὶ

Α'. Αἱ εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἀντιπροσωπευόμεναι
Αὐστριακαὶ χώραι.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

1) Τὸ **Ἀρχιδουκάτον** τῆς **Αὐστρίας**, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Βιέννη, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἡ μεγίστη πόλις τῶν Γερμανῶν, μετὰ τὸ Βερολῖνον, ἀριθμοῦσα μετὰ τῶν προαστείων 1,104,000 Κ. Εἶνε δὲ ὠραιοτάτη, καὶ ἔχει λαμπρὰς οἰκοδομὰς, οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Στεφάνου καὶ τὸ πανεπιστήμιον, βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον λίαν σημαντικόν. — *Λίντση*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τραβούου εἰς τὸν Δούναβιν, πόλις βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ, μετὰ 42 χιλ. Κ. — *Ισχλη*, μετὰ περιφημοτάτων λουτρῶν.

2) Τὸ **Δουκάτον** τοῦ **Σαλτσοβούργου**, ἔνθα πόλις ἀξία λόγου·

Τὸ *Σαλτσοβούργον*, παρὰ τὸν Σάλτσαν, μετὰ 25 χ. Κ.

3) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Στυρίας**. Τούτου πρωτεύουσα εἶνε τό,

Γράτσιορ, ἐπὶ τοῦ Μούρου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 98 χιλ. Κ.

4) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Καρινθίας**. Τούτου πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Κλαγκεμβούρτη*, μετὰ 19 χιλ. Κ. — Ἡ δὲ κώμη *Ἀγιορ Αἶμα* εἶνε 4,184 π. ὑψηλῇ.

5) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Καρνιόλης**.

Ταύτης πρωτεύουσα εἶνε

Ἡ *Λαϊθάχη*, μετὰ 26 χιλ. Κ. — Ἡ δὲ *Ἀδελσβέργη* ἔχει περίφημον σπήλαιον μετὰ σταλακτιτῶν.

6) Αἱ πριγκιπικαὶ κομητεῖαι **Γαίρτσιον** (Γορικία) καὶ **Γραδίσκα**· ἡ μαρχιωνία **Ἰστρία** καὶ ἡ κατ' εὐθεῖαν αὐτοκράτορ. πόλις **Τεργέστη** μετὰ τῆς περιοχῆς.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Τεργέστη, μετὰ 72 χιλ. Κ., ἐν οἷς Ἕλληνες ἀρκετοὶ (μετὰ τῆς περιοχῆς 133 χιλ. Κ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐλεύθερος λιμὴν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Εἶνε δὲ καὶ ἡ πρώτη κατὰ θάλασσαν ἐμπορικὴ πόλις τῆς Αὐστρίας. — *Γαίρτσιον*, παρὰ τὸν Ἰσόντσον, πρωτεύουσα τοῦ Γαιρτσίου καὶ τῆς Γραδίσκας μετὰ 21 χιλ. Κ. Ἐπικαλεῖται δὲ « Αὐστριακὴ Νίκαια. » — *Ἀκυλῆτα*, ἄλλοτε « ἡ κλεῖς τῆς Ἰταλίας, » καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, τῷ 452. — *Πόλα*, ὁ μέγιστος ναύσταθμος τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ναυτικοῦ μετὰ ἐρειπίων χρόνων Ῥωμαϊκῶν, ἡ « Πορτσμούθη τῆς Αὐστρίας »

7) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Δαλματίας**.

Ἐνταῦθα τόποι λόγου ἄξιοι εἶνε·

Ζάρα, ἡ παλαιὰ ὀχυρὰ πρωτεύουσα μετὰ 10 χιλ. Κ. — *Σπαλᾶτον*, *Ραγούσα* καὶ *Κάτταρον*, εἰς τὰ σύνορα τοῦ Μαυροβουνίου. Ἐκ δὲ τῶν νήσων ἡ *Λεσίνα* (Φάρος) καὶ *Λίσσα*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1866 νίκην τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Ἰταλῶν.

8) Ἡ πριγκιπικὴ κομητεία **Τυρόλον** καὶ **Φοραλβέργη**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἰνσβρῦκχη, παρὰ τὸν Ἴννον, μετὰ πανεπιστημίου

καὶ 21 χιλ. Κ. — *Τριέντη*, παρὰ τὸν Ἀδίγην, μετὰ μεταξουργείων καὶ 20 χιλ. Κ.

9) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Βοεμίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Πράγα, ἐπὶ τοῦ Μολδαύου, εἰς ὠραιοτάτην τοποθεσίαν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ πολλῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκκλησιῶν. Κατ. 243 χιλ. — *Ρεῖχεμβέργη*, μετὰ 28 χιλ. Κ. ἐπὶ τοῦ Λουσατικοῦ Νεῖσση, ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τοῦ τόπου τούτου. Πλησίον αὐτῆς κεῖται ἡ *Φρειδλανδία* μετὰ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Βαλλενστείνου. — *Πιλσερία*, μετὰ 38 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Βεραούγκαν, ἔχουσα λιθανθρακωρυχεῖα καὶ μεγάλα ζυθοποιεῖα. — *Ἐγερν* (*Ἐγρη*), παρὰ τὸν Ἑγερὸν ποταμόν, ἔνθα ἐδολοφονήθη ὁ Βαλλενστεῖνος τῷ 1634. — *Καιριγγραίτση* περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1866 νίκην τῶν Πρώσων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν. — *Τεπλίχιον*, *Καρλοβάδη* καὶ ἄλλα, λουτρά.

10) Ἡ **Μαρχιωνία** τῆς **Μοραβίας**.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι πόλεις εἶνε·

Ἡ *Βρόννη*, πρωτεύουσα μετὰ 83 χιλ. Κ. Ἡ πόλις αὕτη εἶνε κυρία ἔδρα τῆς ἐριουργίας. — *Λουστερλίτσιον*, περίφημον διὰ τὴν ἐν ἔτει 1805 μάχην τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων (Γαλλίας, Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας). — *Ἰγλαντα*, μετὰ 22 χιλ. Κ. καὶ ὑφαντηρίων ἐριούχου (τσόχας). — *Ὀλμύτσιον*, φρούριον παρὰ τὸν Μάρχον, μετὰ 16 χ. Κ.

11) Τὸ **Δουκάτον** τῆς **Σιλεσίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Τροππαντα, μετὰ 21 χιλ. Κ., πρωτεύουσα παρὰ τὸν Ὀππαν — *Καρλοβρούνη* καὶ *Γραιφεμβέργη*, ἔχουσαι λουτρά. — Πρὸς Ἀν. *Τεσχέρη*, μετὰ ὑφαντηρίων.

12) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Γαλικίας** καὶ τὸ **Μέγα Δουκάτον** τῆς **Κρακοβίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Κρακοβία, ἰσχυρὸν φρούριον εἰς τὴν ἀριστεράν ὄχθην τοῦ Βιστούλα, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 66 χιλ. Κ. — *Λεμβέργη*, πρωτεύουσα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Δνειστέρου (Τύρα) διαβρεχομένην Ἀνατολικὴν Γαλικίαν, μετὰ 110 χιλ. Κ. (ὦν 30 χιλ. Ἰουδαῖοι) καὶ πανεπιστημίου.

13) Τὸ **Δουκᾶτον** τῆς **Βουκοβίνας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Ἡ *Τζεροβίχη*, παρὰ τὸν Προῦθον, μετὰ 46 χιλ. Κ. καὶ Γερμανικοῦ πανεπιστημίου· ἔτι δὲ ἡ *Σερέθη*, ὅθεν ἐξάγονται ἵπποι πολλοί.

Β'. Αἱ Οὐγγρικάι χῶραι τοῦ Στέμματος τοῦ Ἀγίου Στεφάνου.

1) Τὸ **Βασίλειον** τῆς **Οὐγγαρίας**.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Βούδα (*Ὁφεν*), ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως μετὰ θερμῶν θειούχων λουτρῶν καὶ λαμπρῶν ἀμπελώνων. — *Πέστη*, ἀπέναντι ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, μετὰ πανεπιστημίου καὶ καλλιτεχνικῆς σχολῆς. Ἡ Βούδα καὶ Πέστη ἠνώθησαν ἀπὸ τοῦ 1872, καλοῦνται δὲ *Βουδαπέστη* καὶ εἶνε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου (360 χιλ. Κ.). — *Πρεσβουργον*, μετὰ 48 χιλ. Κ., ὑπεράνω τοῦ ἐνταῦθα ἀρχομένου Σχύττου, πρότερόν ποτε πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων. — *Κετσκεμέτη*, κειμένη μετὰξὺ Δουνάβεως καὶ Τιβίσκου, ἔχουσα δὲ ζωηρὸν ἐμπόριον ζώων καὶ 45 χιλ. Κ. — *Σκεγεδίνη*, εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Μαρόσχου εἰς τὸν Τιβίσκον, μετὰ 75 χιλ. Κ. — *Μαρία Θηρεσιόπολις* (Ζαβάδκα), μετὰ 61 χιλ. Κ., λινουργείων καὶ ἐμπορίου ἵππων. — *Νεοσάτση*, μετὰ 21 χιλ. Κ. καὶ

ζωηροῦ ἐμπορίου.—*Σχεμνίτση*, μετ' ἀργυρωρυχείων καὶ χρυσωρυχείων, ὀρυκτολογικῆς ἀκαδημίας καὶ 15 χιλ. Κ. — *Τοκάϋον*, πρὸς Δ. τοῦ Τιβίσκου, μετὰ περιφήμου ἐρυθροῦ οἴνου καὶ πολυθρυλήτου ἐορτῆς τοῦ τρυγητοῦ.—*Δεβρεχζίνρη*, ἡ καθ' αὐτὸ πόλις τῶν Μαγυάρων, μετὰ 51 χιλ. Κ. καὶ πολυθρυλήτου ὡσαύτως τρυγητοῦ.—*Τεμεσβάρη*, φρούριον μετὰ 34 χιλ. Κ.

2) Τὸ μέγα πριγκιπᾶτον τῆς **Τρανσυλβανίας**.

Ἐνταῦθα ἐπικρατοῦσιν οἱ Ῥωμοῦνοι (Βλάχοι), ἔπειτα δ' ἔρχονται οἱ Μαγυάροι (κυρίως ἐν *Κλαουζεμβούργῳ* παρὰ τὸν *Σαμόσχον*, ἔχον πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. Κ.) καὶ οἱ *Σέκλοι*, μετ' αὐτοὺς δὲ οἱ ἐκ τῆς βορείου Γερμανίας μεταναστεύσαντες *Σάξονες*. Βιομηχανικώτεραι δὲ καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις εἶνε· ἡ *Κροσστάττη*, κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, μετὰ 38 χιλ. Κ., καὶ ἡ *Ερμαρστάττη*, μετὰ 20 χιλ. Κ. καὶ νομικῆς ἀκαδημίας τῶν Μαγυάρων.

3) Τὰ ἡνωμένα βασίλεια τῆς **Κροατίας** καὶ **Σλαβονίας** μετὰ τῆς ἐλευθέρως πόλεως τοῦ Οὐγγρικοῦ βασιλείου **Φιούμης** (Φλάνονεῖς τὸν Φλανωνικὸν κόλπον) καὶ τῶν *Κροατικῶν* καὶ *Σλαβορικῶν* στρατιωτικῶν συνόρων.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαί λόγου εἶνε·

Αγράμη (Ζαγρέβη), μετὰ 28 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου, πρωτεύουσα τῆς Κροατίας. — *Φιούμη* (Ῥιγέκα), μετὰ 13 χιλ. Κ., ἐλεύθερος λιμὴν.—*Καρλοβίτσιον*, περίφημον διὰ τὴν εὐτυχῇ τῶν Αὐστριακῶν συνθήκην πρὸς τοὺς Τούρκους, τῷ 1699.—*Σεμλῆρον*, φρούριον ἀπέναντι τοῦ Βελιγραδίου, δεξιὰ δὲ τοῦ Δουνάβεως, ἔχον σπουδαῖον ἐμπόριον.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐσχάτως ἡ Αὐστρία κατέλαβε τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην.

Γ'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

10. Η ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

[14,000 □ M., 6,500,000 K.]

(Σουηδία καὶ Νορβηγία).

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Μέχρι τῶν βορείων μερῶν τῆς χερσονήσου, ἔνθα εἶνε τὰ σύνορα τῶν *Φιννρικών Λαῶν*, κατοικοῦσιν ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων φυλαὶ Γερμανικαί, αἵτινες *Νορμανδοὶ* καλούμεναι, ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς *Καρόλου τοῦ Μεγάλου* οὐ μόνον τὰ παράλια τῆς *Γερμανίας*, *Ἀγγλίας*, *Γαλλίας* καὶ *Ἰταλίας*, ἀλλὰ καὶ τὴν *Ἰσλανδίαν* κατέκτισαν καὶ τὴν βόρειον *Ἀμερικὴν* ἀνεκάλυψαν. Ἀπὸ δὲ τῆς 9^{ης} ἑκατονταετηρίδος διεδόθησαν μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἡπιώτερα ἦθη μεταξὺ τῶν Σουηδῶν, ἀποτελεσάντων ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη ἐν κράτος μετὰ τῶν Δανῶν καὶ Νορβεγῶν διὰ τῆς ἐν ἔτει 1397 *Ἐνώσεως τῆς Καλμαρίας*. Πρῶτον δ' ὅτε διαλυθείσης τῆς *Ἐνώσεως* τῷ 1523, ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ *Γουσταύου Βάσα* ἰσχυρὰ βασιλικὴ δύναμις, ἀπέκτησεν ἡ Σουηδία σημασίαν εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν, καὶ ἀνυψώθη εἰς μεγάλην ἀληθῶς δύναμιν ὑπὸ τοῦ *Γουσταύου Ἀδόλφου* καὶ *Καρόλου τοῦ Γ'*. Τὴν δ' ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδα ἐνίκησε μὲν ὁ νεανικὸς *Κάρολος ὁ Β'*, τοὺς κατ' αὐτοῦ συμμαχήσαντας *Ῥώσους*, *Πολωνοὺς* καὶ *Δανούς*, ἀπώλεσεν ὅμως ἔπειτα τὰ προσκτηθέντα πλεονεκτήματα διὰ τῆς παρατόλμου πρὸς τὴν *Οὐκρανίαν* στρατείας (μάχη τῆς *Πουλτάβας*, 1709). Ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ τῷ 1718, ἀπώλεσε μὲν ἡ Σουηδία, ὑπ' ἐμφυλίων σπαρασσομένη πολέμων, τὴν *Φιννλανδίαν* (1809) κατὰ τὸν πρὸς τοὺς

Ῥώσους πόλεμον, συμπεριέλαβεν ὅμως τῷ 1814 τὴν *Νορβεγίαν*, καὶ τοὶ διατηρήσασαν τὸ ἑαυτῆς πολίτευμα καὶ τὴν ἰδιαίτεράν διοίκησιν. Ὁ δὲ νῦν βασιλεύων Ὁσκάρος ὁ Β'. εἶνε ἔκγονος τοῦ Γάλλου στρατάρχου *Βερναδόττη*, ὅστις τῷ 1818 ἀνέβη εἰς τὸν Σουηδικὸν θρόνον ὡς *Κάρολος ΙΔ'.* Ἰωάννης.

Σύνορα. Ἡ Σκανδιναυικὴ χερσόνησος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Ἀν. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Ὅρη ἔχει τὰ πρὸς Β. κείμενα *Λαπωνικὰ ὄρη* καὶ τὰς μεταξὺ *Νορβεγίας* καὶ *Σουηδίας* ὑψουμένας *Σκανδιναυικὰς Ἀλπεὶς* (8,012 π.). Ἐκτείνονται δ' αὗται καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, ἐκ τῶν βορειανατολικῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικά, καὶ καταλήγουσιν ἀποτόμως εἰς τὴν θάλασσαν. Πρὸς δὲ τὰ ἀνατολικά τῶν Ἀλπεων, μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς θαλάσσης, εὐρύνεται ἡ μεγάλη *Σουηδικὴ πεδιάς*, ἀρδευομένη πλουσίως ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν. Πολὺ ὀλιγωτέρου λόγου ἄξιον εἶνε τὸ πρὸς τὰ ΝΔ. πεδῖον τοῦ ποταμοῦ *Γλομένου*, πρὸς Ν. τῶν Σκανδιναυικῶν Ἀλπεων.

Ποταμοὶ καὶ Λίμναι. Λόγου ἄξιοι ποταμοὶ τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου εἶνε· ὁ *Τορνέας*, πηγάζων ἐκ τῶν *Λαπωνικῶν ὀρέων* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν *Βοθνικὸν κόλπον*, καὶ ὁ *Γλόμενος*, πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυικῶν Ἀλπεων, διαρρέων τὰ νότια τῆς *Νορβεγίας* καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς *Χριστιανίας*. Λίμναι δὲ εἰς μὲν τὴν *Σουηδίαν* εἶνε· ἡ *Μαιλάρη* πρὸς Α. καὶ ἡ *Βεττέρη* ΝΔ. τῆς *Μαιλάρης*, συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς *Βαλτικῆς*, καὶ ἡ *Βετέρη* πρὸς Δ. τῶν ἀνωτέρω, ἐκβάλλουσα εἰς τὸν *Κατ-*

τεγάτην. Εἰς δὲ τὴν Νορβηγίαν εἶνε ἡ *Μιαισένη*, πρὸς Ν.

Καὶ δὲν εἶνε μὲν πλευστοὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ποταμῶν ἕνεκα τῶν σκοπέλων καὶ ταχέων ῥευμάτων, οὐδὲν ἤττον εἰς τὰ νότια ἡ συγκοινωνία εὐκολύνεται διὰ τῶν λιμνῶν καὶ διωρύγων.

Κλίμα, ἀσχολίαι καὶ προϊόντα. Τὸ κλίμα τῆς μὲν Σουηδίας εἶνε ψυχρὸν, πρὸ πάντων εἰς τὰ βόρεια, τὸ δὲ τῆς Νορβηγίας εἶνε μὲν ὡσαύτως ψυχρὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νότια, ἀλλ' ὑγιεινόν· τὸ δὲ θέρος εἰς τὰ ἀνατολικά εἶνε μὲν θερμὸν ἀλλὰ βραχύ. Ἀσχολεῖται δὲ ὁ λαὸς περὶ τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ ἀλιείαν, καὶ εἶνε μᾶλλον πεπαιδευμένος ἢ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης· εἰς τὴν γυμναστικὴν μάλιστα θεωρεῖται ὑπερέχων πάντων. Γέμει δὲ ἡ χώρα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ ἀργύρου.

Φυλαὶ καὶ θρησκεία. Τῶν κατοίκων οἱ πλεῖστοι ὀμιλοῦσι γλῶσσαν ἀνήκουσαν εἰς τὸ Γερμανικὸν στέλεχος· οἱ *Φίννοι* ὅμως καὶ οἱ μικρόσωμοι καὶ δυσειδεῖς *Λάπωνες* ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν *Τσουδικῶν* λαῶν. Κατὰ δὲ τὸ θρησκευτικὸν δόγμα εἶνε *Λουθηρανοί*.

Στρατιωτικαὶ δυνάμεις. Σύμπασα τοῦ στρατοῦ ἡ δύναμις ἐν Σουηδίᾳ μὲν φθάνει τὰς 196 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν Νορβηγίᾳ δὲ τὰς 18 χιλ. Καὶ ὁ μὲν Σουηδικὸς στόλος σύγκειται ἐκ 44 ἀτμοκινήτων, 10 ἱστιοφόρων καὶ 87 κωπηλατουμένων πλοίων, ἅτινα πάντα ἔχουσι 373 κανόνια· ὁ δὲ Νορβηγικὸς ἔχει 37 ἀτμοκίνητα καὶ 88 κωπηλατούμενα καὶ ἱστιοφόρα, ἅτινα πάντα ἔχουσι 257 πυροβόλα.

Εἰς τὴν Σκανδιναυϊκὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται·

1. ΣΟΥΗΔΙΑ

[8,100 □ Μ., 4,600,000 Κ.]·

Ἡ Σουηδία διαιρεῖται εἰς 3 νομοὺς καὶ 24 ἐπαρχίας·
(ΜΕΓ. ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝ.)

1) Τὸν τῆς **Σουηδίας**, εἰς τὸ μέσον, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι·

Στοκχόλμη, ἡ «Βενετία τοῦ Βορρά», ἐπὶ τῆς Μαιλάρης λίμνης, ἐκτισμένη ἐπὶ 40 νήσων, μετὰ 180 χιλ. Κ., ἡ ὠραία πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου. — *Οὐψάλη*, 9 Μ. πρὸς Β., μετὰ πανεπιστημίου, πατρίς τοῦ βοτανικοῦ Ληναίου. — *Δαννεμόρα*, ἔχουσα τὰ σπουδαιότατα σιδηρουργεῖα. — *Σάλα*, μετὰ τῶν πλουσιωτάτων ἐν Σουηδία ἀργυρωρυχείων. — *Φαλούρη*, μετὰ χαλκωρυχείων περιβόητων ἄλλοτε.

2) Τὸν τῆς **Γαιταλανδίας**, τὸ ὠραιότατον καὶ μάλιστα κατωκημένον μέρος τῆς Σουηδίας, πρὸς Ν. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Τὸ **Γοθεμβούργον**, παρὰ τὸν Καττεγάτην, μετὰ 80 χιλ. Κ., ἡ δευτερεύουσα κατὰ τὸ ἐμπόριον πόλις τοῦ βασιλείου. — *Μαλμώη*, μετὰ 40 χιλ. Κ., εἰς τόπον εὐφορον, καὶ Ὑστάττη, εὐλίμενος. — *Καρλσκόνα*, μετὰ 20 χιλ. Κ., κυρία ἔδρα τοῦ Σουηδικοῦ ναυτικοῦ. — *Λούνδη*, μετὰ πανεπιστημίου. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ αἱ νῆσοι **Οἰλάνδη** καὶ **Γοτλάνδη** (57 □ Μ.) μετὰ τῆς *Βισβύης*, τῆς σπουδαιωτάτης ἄλλοτε πρὸς Β. μετὰ τὴν *Λυβέκκην* ἐμπορικῆς πόλεως.

3) Τὸν τῆς **Νορλανδίας**, ἐλάχιστα καλλιεργημένον καὶ κατωκημένον. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Ἡ *Γέφλη*, μετὰ 20 χιλ. Κ., πόλις ἐμπορικῇ. — *Χαπαράνδα*, ὁ βορειότατος λιμὴν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Τορνέα*. Ἔως ἐδῶ πλέουσι τακτικὰ τὰ ἀτμόπλοια.

2. ΝΟΡΒΕΓΙΑ

[5,900 □ Μ., 1,900,000 Κ.].

Ἡ Νορβηγία διαιρεῖται εἰς 20 νομούς· πόλεις δ' εἰς ταύτας λόγου ἄξια εἶνε·

ά.) Εἰς τὴν περὶ τὸν πορθμὸν *Σκαγερράκκιον* χώραν.

Χριστιανία, πρωτεύουσα, μετὰ 120 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. *Φριδερίχχάλδη*, φρούριον εἰς τὰ Σουηδικὰ σύνορα, ἔνθα ἐφονεύθη Κάρολος ὁ IB'. τῷ 1718.—*Χριστιανσάνδη*, μετ' ὀχυροῦ λιμένος.—*Κονξβέργη*, εἰς βαθεῖαν καὶ ἀγρίαν κοιλάδα, μετ' ἀργυρωρυχείων.

β'.) Εἰς δὲ τὴν *Δυτικὴν παραλίαν* ἀξιοσημεῖωτοι πόλεις εἶνε·

Βεργέρη, ἡ κυρία τοῦ ἐμπορίου ἔδρα καὶ πρώτη κατὰ τὴν ἀλίειαν, μετὰ 40 χιλ. Κ.—*Τρονδχιέμη* (Δρονθεῖμη), μετὰ 20 χιλ. Κ., παλαιὰ πόλις τῆς στέψεως τῶν βασιλέων.—*Χαμμερφέστη*, ἐπὶ τινος νήσου, ὁ βορειότατος ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, πέραν τῆς 70⁷⁶ μοίρας βορείου πλάτους.

Ἐπὶ δὲ τῆς νήσου *Μαγέρης* εἶνε τὸ *Βόρειον ἀκρωτήριον* (Νορδκάπον) εἰς τὴν 71⁷⁷ μοῖραν πλάτους, ἔνθα ἡ μακροτάτη ἡμέρα διαρκεῖ 72 ἡμερονύκτια.

Κυριωτέρα δὲ ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν παραλίων τούτων εἶνε ἡ ἀλίεια, οὔσα μάλιστα προσοδοφόρος περὶ τὰς βραχὺδεις νήσους *Λοφότας*. Πρὸς Ν. αὐτῶν φθάνει τὸ μέγα ὠκεάνειον ῥεῦμα, τὸ ἀρχόμενον εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἰσημερινοῦ· συμβαίνουσι δὲ δῖναι ἐπικίνδυνοι.

11. ΔΑΝΙΑ

[Ἄνευ τῶν πλησίων χωρῶν 695 □ Μ.,
1,970,000 Κ. Εὐαγγελικῶν].

Ἀπὸ τῆς 9⁷⁶ ἑκατονταετηρίδος ἐκηρύχθη ὁ χριστιανισμὸς μετὰ τὸ τῶν *Δανῶν*, λαοῦ συγγενοῦς πρὸς τοὺς Σκανδιναυούς. Οὗτοι δ' ἐκυβέρνησαν ἐπὶ τινα χρόνον (1014—1024) καὶ τὴν Ἀγγλίαν (ἐπὶ *Καρόυτου τοῦ Μεγάλου*)· καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1397 (γενομένης τῆς Ἐ-

νώσεως τῆς *Καλμαρίας* ὑπὸ τῆς βασιλίσσης *Μαργαρίτας*) μέχρι τοῦ 1520 ἡγεμόνευον συμπάντων τῶν Σκανδιναυϊκῶν ἐπικρατειῶν. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία ἔγεινεν ἀνεξάρτητος, ἡ δὲ Νορβηγία ἔμεινε παρὰ τῇ Δανίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς *Ὀλδεμβουργίου* δυναστείας, ἥτις κυβερνᾷ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1440. Τὴν δὲ θρησκευτικὴν μεταρρύθμισιν εἰσήγαγε *Φριδερίκος ὁ Α΄*. τῷ 1527. Κατὰ δὲ τοὺς νέους χρόνους ἡ Δανία πρὸς ἰδίαν ἑαυτῆς ζημίαν περιεπλέχθη εἰς τοὺς Ναπολεοντείους πολέμους, καὶ ἡ Σουηδία ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτῆς τὴν Νορβηγίαν. Ἐσχάτως δὲ (1865) ἀπώλεσε καὶ τὰ δουκᾶτα *Σλέσβικον* καὶ *Ὀλστέϊνον*, περιελθόντα εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1842 ἡ *Δανία* εἶνε βασιλείον συνταγματικόν, βασιλέα ἔχουσα τὸν πατέρα τοῦ ἡμετέρου ἀνακτος *Χριστιανὸν τὸν Θ΄*.

Καὶ ἡ μὲν δύναμις τοῦ στρατοῦ εἶνε περίπου 40 χιλ. ἀνδρῶν. Τὸ δὲ σύμπαν τοῦ στόλου 69 πλοῖα, ἐν οἷς 42 εἶνε ἀτμοκίνητα, καὶ τούτων πάλιν 9 εἶνε θωρηκτὰ μετὰ 240 πυροβόλων.

Τοποθεσία. Γραμμὴ 10 Μ. μακρά, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Σκαγέρου* πρὸς τὴν Σουηδικὴν πόλιν *Γοθεμβούργον*, χωρίζει τὸν μεταξὺ *Ἰουτλανδίας* καὶ *Νορβηγίας* κείμενον *Σκαγεράκκον* ἀπὸ τοῦ πρὸς Ν. κειμένου *Καττεγάτου*. οὗτος δὲ ὁ τελευταῖος διὰ τοῦ *Σούνδου* καὶ τῶν δύο *Βελτῶν* μεταβαίνει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

Α΄. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΔΑΝΙΑ

α΄. ΑΙ ΝΗΣΟΙ

α. Πρὸς Ἀν. τοῦ μεγάλου Βέλτου.

1) Ἡ μεγίστη *Ζηλανδία* [128 □ Μ.], ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου.

Κοπεργχάγη, πρωτεύουσα καὶ σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου, περιφήμου μουσείου τῶν βορείων ἀρχαιοτήτων καὶ 220 χιλ. Κ. (μετὰ τῆς Φριδεριξβέργης, 270 χιλ. Κ.). — *Ἐλσιγγόρη*, παρὰ τὸν Σοῦνδον. — 2) ἡ νῆσος *Μαιέρη*, μετὰ τοῦ 200 π. ὑψηλοῦ ἐκ κιμωλίας βράχου Μαιενσκλίντου. — 3) ἡ νῆσος *Φαλστέρη*, ὁ ὀπωροφόρος κῆπος τῆς Δανίας. — 4) ἡ νῆσος *Λαλάρδη*. — 5) ἡ νῆσος *Βορρχόλμη* [10 □ Μ.].

b. Πρὸς δυσμὰς τοῦ μεγάλου Βέλτου.

1) Ἡ **Φιονία** [56 □ Μ.], μετὰ τῆς Ὀδεσσῆς, ἐχούσης 20 χιλ. Κ. — 2) Ἡ **Λαγγελάνδη**.

Β'). Η ΙΥΤΛΑΝΔΙΑ (κιμβρική χερσόνησος).

[460 □ Μ.]

Τὸ βορείως τοῦ 20 Μ. μακροῦ *Λυμφιόρδου* κείμενον μέρος τῆς χώρας ἔγεινε νῆσος διὰ τινος πλημμύρας τῆς Βορείου θαλάσσης. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε·

Ἀλβόρρη, Ἀρχοῦση καὶ Φριδερική, φρούριον παρὰ τὸν μικρὸν Βέλτην.

Β'. ΑΙ ΠΛΗΣΙΟΝ ΧΩΡΑΙ

α'. ΑΙ ΦΑΡΘΑΙ

Ἐκ τῶν 25 τούτων γυμνῶν καὶ ἀποκρήμων νήσων 17 μόνον κατοικοῦνται.

β'. Η ΝΗΣΟΣ ΙΣΛΑΝΔΙΑ

[1,900 □ Μ. 70,000 κατοίκων.]

Ἡ νῆσος αὕτη ἀπέχει τῆς ἐν τῇ Ἀμερικῇ Γροιλλανδίας μόνον 27 Μ., εἶνε δὲ γῆ ἄδενδρος, ὀρεινὴ καὶ ἡφαιστειογενής. Τῶν δὲ 29 ἐνεργῶν ἡφαιστείων τὰ μάλιστα

λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Ἑκλα* (4,800 π.) πρὸς Ν. καὶ ἡ *Κράβλα* πρὸς Β. Θερμὴ δὲ πηγὴ εἶνε ἀξιοσημείωτος ἡ *Γεϋσέρη*. Τὰ δὲ παράλια μόνον κατοικοῦνται [764 □ Μ.] καὶ σημειώσεως ἄξια εἶνε

Ἡ *Ῥεικιαβίκη*, μετὰ 2 χιλ. Κ. εἰς τὰ νοτιοδυτικά.

Ἐξώτερικαὶ κτήσεις τῆς *Δανίας*.

1) Εἰς τὴν *Ἀμερικὴν*· ἡ *Γροιλλανδία* καὶ αἱ *Ἀποικίαι τῶν Δυτικῶν παραλίων τῆς Γροιλλανδίας*.

2) Ἐκ δὲ τῶν *Μικρῶν Ἀντιλλῶν*· ὁ *Τίμιος Σταυρός*, ὁ *Ἅγιος Θωμᾶς* καὶ ὁ *Ἅγιος Ἰωάννης*.

12. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ

[5,720 □ Μ., 34 1/4 ἑκατομμ. Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὴν ἡπειρον ἐστραμμένον νοτιανατολικὸν μέρος τῆς νήσου εἶνε ἐπίπεδον, ἔγειναν ἐνταῦθα εὐκόλως ἐπιδρομαί. Καὶ ὁ μὲν *Ἰούλιος Καῖσαρ* ἤγαγεν αὐτόσε τοὺς *Ῥωμαίους*, οἱ δὲ *Ἀγγλοι* καὶ *Σάξονες* ἀποκατεστήθησαν ἐνταῦθα σταθερῶς κατὰ τὸ μέσον τῆς 5^{ης} ἑκατονταετηρίδος μ. Χ., ἠναγκάσθησαν ὅμως (1066) νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν *Νορμανδικὴν* δυναστείαν τοῦ κατακτητοῦ *Γουλιέλμου*. Οὕτω λοιπὸν ἡ *Ἀγγλία* ἀνήκει εἰς τὸν *Γερμανικὸν κόσμον*. Καὶ ἤδη μὲν τῷ 1171 ἔθηκε τὰ θεμέλια τῆς ἐπὶ τῆς *Ἰρλανδίας* ἀρχῆς, λαβοῦσα καὶ ἐπὶ τῆς *Σκωτίας* τιμαριωτικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς 10^{ης} ἑκατονταετηρίδος· ἀλλὰ πρῶτον μετὰ τὸ τέλος τοῦ *Μεσαίωνος* ἔθηκεν ἐπὶ τῆς βασιλείσεως *Ἐλισάβετ* (1558—1603) τὸ θεμέλιον τῆς ναυτικῆς δυνάμεως κατανικήσασα τὸν στόλον (τὸν ἐπικαλούμενον « ἀνίκητον »· « *Afflavit deus et dissipati sunt* ») *Φιλίππου* τοῦ Β'. τῆς *Ἰσπανίας*. Καίτοι δὲ συμβάντων ἐπὶ τῆς κυβερ-

νήσεως τῶν *Στουάρτων* ὀλεθρίων ἐμφυλίων πολέμων κατὰ τὴν 17^η· ἑκατονταετηρίδα, ἔλαβεν οὐδὲν ἥττον εἰς τοὺς ἔπειτα χρόνους τὴν κυριαρχίαν τῶν ὠκεανῶν καὶ τὴν κατοχὴν μεγάλων ἐπικρατειῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς. Εἶνε δὲ προσέτι ἡ Μεγάλη Βρεττανία τὸ πρῶτον βιομηχανικὸν ἐν τῷ κόσμῳ κράτος. Τὸ δὲ πολίτευμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε περιορισμένη μοναρχία, καθόσον ὁ βασιλεὺς ἔχει μὲν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, τὴν νομοθετικὴν ὅμως ἔχει ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κοινοβουλίου, διαιρουμένου εἰς Ἀνω (τῶν λόρδων) καὶ Κάτω Βουλὴν. Τανῦν δὲ βασίλισσα μὲν καὶ αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν εἶνε ἡ Βικτωρία, μεγάλοφρων δὲ πολιτικὸς ὁ Γλάδστον.

Τοποθεσία, ὄρη, ποταμοί. Ἡ κυριώτερα νῆσος εἶνε πρὸς Β. μὲν στενὴ, πρὸς Ν. δὲ πλατεῖα καὶ 120 Μ. μακρά· κεῖται δὲ πλησίον τῆς μὲν Γαλλίας κατὰ τὸ Δόβερρον περίπου 5 Μ., τῆς δὲ Ἰρλανδίας κατὰ τὴν ΝΔ. ἄκραν τῆς Οὐαλλίας καὶ τὴν χερσονήσον Καντίρην περὶ τὰ 10 καὶ ἄλλαχού 3 Μ.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία ἔχει σπουδαίαν ἀνάπτυξιν παραλίων, βαθέως εἰσδύοντας κόλπους, προεχούσας χερσονήσους καὶ πολυαριθμούς νήσους εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ τῆς Σκωτίας, οἷον τὰς Ἑβρίδας, Ὀρχάδας, Σχετλανδικὰς καὶ ἄλλας.

Τὰ δὲ ὄρη ἀνέκουσι μὲν, ὥς καὶ τὰ ὄρη τῆς Σκανδιναβίας, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος, χωρίζονται ὅμως διὰ χαμηλῶν χωρῶν. Καὶ

1) Ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς χερσονήσου **Κορνουαλίας**, πρὸς Ν. τοῦ πορθμοῦ τῆς Βριστόλης.

2) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς χερσονήσου **Οὐαλλίας**, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Σεβέρνου. Τὸ δὲ ἀπέναντι τῆς νήσου Ἀγγλεσέας *Στρώουδον* ἔχει ὕψος 3,370 π.

3) Ἡ ὀρεινὴ χώρα τῆς **Βορείου Ἀγγλίας**, πρὸς Δ. τῆς *Κουλάδος* τοῦ ποταμοῦ *Οὔση* καὶ πρὸς Β. τοῦ ποταμοῦ *Τρέντου*, μετὰ τῶν συνεχῶν *Πεννινικῶν* ἢ *Πήκων ὀρέων*, εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀγγλίας, καὶ τοῦ πολυκορύφου συμπλέγματος τῶν ὀρέων τῆς *Κουμβερλανδίας*, εἰς τὰ πρὸς τὰ ΒΔ. ἔσχατα.

4) Τὰ **συνεχῆ ὄρη** τῶν **Σκωτικῶν συνόρων**, ὑψούμενα τὰ μέγιστα ἐν τῷ *Ἀρτγέλλω* (2,476 π.).

5) Τὰ **Γραμπιανὰ** μετὰ τοῦ **Πεννεδισίου** (4,000 π.), ὡσαύτως ἐν τῇ Σκωτίᾳ.

Σημειωτέον δὲ καὶ τὸ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ πορθμοῦ τῆς *Μάγχης* ἀκρωτήριοι *Λιζάρδοι* (Ὁκρινον ἢ Δαμνόνιον τὸ πάλαι).

Οἱ δὲ ποταμοὶ ὀλίγας ἔχουσι τὰς ἀποτόμους κλίσεις, ῥεῦμα ἤρεμον καὶ τὰς ἐκβολὰς εἰς χώρας χαμηλὰς καὶ βαθέως εἰσδύοντας κόλπους. Καὶ εἰς μὲν τὸ νότιον μέρος ἀνήκουσιν· ὁ *Σέβερος*, εἰς τὸν πορθμὸν τῆς *Βριστόλης*· ὁ *Τάμεσις*, ῥέων πρὸς τὸν ὁμώνυμον κόλπον καὶ τὴν *Βόρειον θάλασσαν*, πρὸς τὴν ὁποίαν διευθύνεται καὶ ὁ *Οὔμβερος*, μετὰ τοῦ *Τρέντου* καὶ *Οὔση*· ὁ δὲ *Μερσέϋς* χύνεται εἰς τὴν *Ἰρλανδικὴν θάλασσαν*. — Ἐχει δ' ἡ Μ. Βρετανία καὶ πλῆθος διωρύγων (ὑπὲρ τὰς 100 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Σκωτίαν) καὶ σιδηροδρόμων (σχεδὸν 4 χιλ. γεωγραφ. Μ.).

Κλίμα, φυλαί, θρησκεία, στόλος. Τὸ δὲ *κλίμα* εἶνε μὲν ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ἡπιώτερον τοῦ τῆς Γερμανίας. Ὅθεν τὰ πεδινὰ μέρη παράγουσι καρποὺς δημητριακοὺς καὶ παρέχουσι βοσκὰς τρεφούσας αἰγας, βόας, ἵππους ἐκλεκτοὺς καὶ πρόβατα. Ἐχει δ' ἡ Βρετανία καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ, κασσιτέρου καὶ γαιανθράκων ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἡ παιδεία ὅμως μόνον εἰς

τὰς ἀνωτέρας τάξεις, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὴν μέσσην, εἶνε πολὺ ἀνεπτυγμένη· τοῦναντίον δ' ὁ μικρὸς λαὸς πολλὰ-
χοῦ εἶνε λίαν ἀμαθής.

Οἱ δὲ κάτοικοι ἀμφοτέρων τῶν νήσων εἶνε Γερμανοὶ καὶ Κέλται (εἰς τὴν ὀρεινὴν Σκωτίαν καὶ τὰς πρὸς Δ. νήσους, τὴν Οὐαλλίαν καὶ Κουμβερλανδίαν, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Ἱρλανδίαν).

Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐπισκοπικὴ ἐκ-
κλησία, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ χριστιανικὰ δόγματα ἀ-
σκοοῦσιν ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν. Εἰς τὴν
Σκωτίαν ὅμως ἐπιχώριον δόγμα εἶνε τὸ πρεσβυτεριαρι-
κόν καὶ ἐν Ἱρλανδίᾳ τὰ $\frac{4}{3}$ τοῦ πληθυσμοῦ ἀνήκουσιν εἰς
τὴν Ῥωμαϊκὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ δὲ τῶν εἰς τὰ ξένα τῆς γῆς μέρη ἀμέσων κτή-
σεων αὐτοῦ περιλαμβάνει τὸ γιγαντιῶδες τοῦτο κράτος
370,000 □ Μ. καὶ 249 περίπου ἑκατομμ. Κ., εἶνε
δηλ. σχεδὸν τρεῖς πολυανθρωπότερον τῆς Ῥωσσίας, ἂν καὶ
ὑπολείπεται αὐτῆς κατα τὴν ἔκτασιν.

Ὁ δὲ στόλος, πρὸς τὸν ὅποιον μόνος ὁ Γαλλικὸς (εἰς
τὰ θωρηκτά) πλησιάζει, ἔχει 550 πολεμικὰ πλοῖα μετὰ
60 χιλ. ἀνδρῶν. Ἐκ τούτων δὲ 74 εἶνε θωρηκτά. Στρα-
τὸν ὅμως μόλις ἔχει περὶ τὰς 750 χιλ. ἀνδρῶν ἐν πολέμῳ.
Μεγάλα ἐμπορικὰ πλοῖα ἔχει 18,035. Διαιρεῖται δὲ ἡ
μὲν Ἀγγλία εἰς 40, τὸ δὲ πριγκιπᾶτον τῆς Οὐαλλίας εἰς
12 κομιτᾶτα.

1. ΑΓΓΛΙΑ καὶ ΟΥΑΛΛΙΑ

(Βρεττανία καὶ Ἀλβίων).

[2,743 □ Μ., σχεδὸν 26 ἑκατομμ. Κ.]

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΓΓΛΙΑ

Τὰ 10 πρὸς Ν. κομιτᾶτα περιλαμβάνουσι τὰ πα-

λαιά βασιλεία τοῦ *Κερτίου*, *Σουσσεξίου* καὶ *Βεσσεξίου*.
Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Καρτουαρία (*Καρτερβουρύ*), ἔδρα τῆς πρώτης ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας.—*Δόβερν* (*Δοῦβραι*), μετὰ 30 χιλ. Κ., ὅθεν διαπλέουσι πρὸς τὸ Καλαί εἰς 3 ὥρας.—*Γρηνουίχη*, μετὰ 130 χιλ. Κ., εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Ταμέσιος, 1 Μ. κάτω τοῦ Λονδίνου, ἔχουσα τὸ πρωτεῦν ἀστεροσκοπεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ οἶκον τῶν ναυτικῶν ἀπομάχων.—*Σατάμη*, μετὰ 50 χιλ. Κ., κύριος σταθμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων.—*Βουλβίχη*, 1 Μ. πρὸς Α. τοῦ Λονδίνου, παρὰ τὸν Τάμεσιν, μετὰ στρατιωτικῆς σχολῆς, μεγίστου ναυπηγείου θωρηκτῶν, χυτηρίων κανονίων καὶ 40 χιλ. Κ.

Βρέιτωρ, μετὰ 110 χιλ. Κ., πόλις εὐλίμενος καὶ ἔχουσα λουτρά.

Οὐινδσάωρ, παρὰ τὸν Τάμεσιν, βασιλικὴ καθέδρα.—*Πορτσμούθη*, μετὰ 130 χιλ. Κ., σπουδαῖος ναύσταθμος μετὰ λιμένος χωροῦντος ὅλον τὸν Ἀγγλικὸν στόλον. Ἀπέναντι δ' αὐτῆς κεῖται ἡ νῆσος *Οὐήκτις*.—*Πλυμούθη*, μετὰ 140 χιλ. Κ., ὡσαύτως ναύσταθμος. ΝΔ. δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου Λανδσένδου κεῖνται αἱ *Σκίλλιναι* νῆσοι, τὸ πάλαι ἴσως *Κασσιτερίδες*, ὅθεν οἱ Φοίνικες ἐξῆγον κασσίτερον.

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΓΓΛΙΑ

Μεθ' ἑξ κομιτάτων, ἥτοι τῶν παλαιῶν βασιλείων τῆς Ἑσσεξίας καὶ Ὀσταγγέλης. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Λονδῖνον, ἡ πόλις τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου, κειμένη παρὰ τὸν Ὁκεανὸν καὶ ἐπὶ τοῦ Ταμέσιος. Ἔχει 4,800,000 Κ. (συμπεριλαμβανομένης τῆς Γρηνουίχης καὶ Βουλβίχης).

καὶ τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς πόλεως κεῖται ἐπὶ τῆς βορείου ὄχθης, ἔνθα εἶνε τὸ ἄστυ (City) μετὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τῆς Οὐεστμινστέρης, ἐκκλησίας καὶ συνοικίας τῶν προκρίτων· παρὰ δὲ τὴν νότιον ὄχθην εἶνε ἡ Σουθβάρκη, ἔδρα τῆς βιομηχανίας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἄγουσιν 6 γέφυραι, τρεῖς ἐκ τῆς Οὐεσμινστέρης καὶ τρεῖς ἐκ τοῦ ἄστεος. Τὸ δὲ Τοούερον, κάτω τοῦ ἄστεος παρὰ τὸν Τάμεσιν, πρότερον μὲν ἦτο ὠχυρωμένη θέσις, ἔπειτα δ' ἔγεινε δεσμωτήριον. Περιφημότατα προσέτι εἶνε τὰ ἀπέραντα μουσεῖα καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Τάμεσιν ὑπόγειοι σιδηρόδρομοι.

Καρταβριγία, ἔχουσα πανεπιστήμιον. — *Νορβίχη*, μετὰ 90 χιλ. Κ. καὶ ἐριουργείων.

Γ'. ΜΕΣΗ ΑΓΓΛΙΑ

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι 18 κομιτᾶτα, ἀποτελοῦντα τὸ πάλαι τὸ βασιλείον τῆς *Μερκίας*, καὶ πόλεις ἀξιόλογοι αἱ ἐξῆς·

Ὁξφόρδη, παρὰ τὸν ἄνω Τάμεσιν, μετὰ πανεπιστημίου. — *Βιρμινγᾶμη*, μετὰ 400 χιλ. Κ. καὶ περιφήμων εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον χαλυβδουργείων καὶ χαλκουργείων. — *Βριστόλη*, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Αὔωνος, τρίτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου μετὰ 210 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἐπὶ τοῦ Αὔωνος εἶνε καὶ ἡ *Στρατφόρδη*, ὅπου ἐγεννήθη ὁ μέγας ποιητὴς *Σαιξπηρος*. — *Οδολβερχάμπτων*, μετὰ 75 χιλ. Κ. καὶ μεγαλοπρεπῶν σιδηρουργείων. — *Στόκχη* ἡ παρὰ τὸν *Τρέντην*, μετὰ 150 χιλ. Κ. καὶ σπουδαίων κεραμευτικῶν καταστημάτων.

Δ'. ΤΟ ΠΡΙΓΚΗΑΤΟΝ ΤΗΣ ΟΥΑΛΙΑΣ

Τοῦτο ἔχει 12 κομιτᾶτα καὶ τόπους ἀξιόους λόγου·

Τὴν *Μερθόρην Τυδφίλην*, μετὰ 50 χιλ. Κ. — Τὴν *Πεμβρόκην*, εἰς τὸν λαμπρὸν λιμένα τῆς *Μιλφόρδης*. —

Ἀπέναντι δὲ τοῦ ὅρους Σνουδόνου κεῖται ἡ γέμουσα ὀρυκτοῦ χαλκοῦ νῆσος Ἀγγ.λεσέα.

Ε'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΓΓΛΙΑ

Αὕτη ἔχει 6 κομιτᾶτα, ἀποτελοῦντα τὸ πάλαι τὸ βασιλείον τῆς *Νορθουμπερλανδίας*, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Λιβερπούλη, μετὰ 550 χιλ. Κ., δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ τῆς Εὐρώπης, ἔτι δὲ πρώτη ἀγορὰ τοῦ βάμβακος ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὸ στόμα τοῦ Μερσέυ. Ἐξ δὲ μίλια πρὸς Ἀν. κεῖται ἡ διπλῇ πόλις *Μάρτσεστερ* καὶ *Σαλφῶρδη*, πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς γῆς ὡς πρὸς τὴν βαμβακουργίαν μετὰ 520 χιλ. Κ. — *Πρεστώρη*, μετὰ 100 χιλ. Κ., κυρία ἔδρα τῆς βαμβακουργίας ἐπὶ τῆς πρὸς Δ. παραλίας. — *Βολτῶρη*, μετὰ 105 χιλ. Κ., σπουδαίας βιομηχανίας βάμβακος καὶ ἐρίου καὶ λιθανθρακωρυχείων. — *Οὐλλη*, μετὰ 155 χιλ. Κ., τετάρτη πόλις ὡς πρὸς τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον. — *Αἰδση*, μετὰ 310 χιλ. Κ., σπουδαιότατος τόπος τῆς κατεργασίας τοῦ ἐρίου καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐριούχου. — *Σεφείλδη*, ἔχουσα 290 χιλ. Κ. καὶ περίφημα ἐκ χάλυβος ἐμπορεύματα. — *Βραδφῶρδη*, πόλις βιομηχανικὴ μετὰ 185 χιλ. Κ. — *Νεοκαστέλη*, κέντρον τῆς τεραστίας περιοχῆς τῶν λιθανθράκων (480 □ Μ. ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ), μετὰ 150 χιλ. Κ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνήκουσι προσέτι αἱ ἑξῆς νῆσοι·

- 1) **Μάνη**, εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν.
- 2) Αἱ Νορμανδικαὶ νῆσοι **Ἱερσέη** καὶ **Γουερνσέη**.
- 3) Ἡ **Ἑλγολανδία**, βραχῶδες νησίδιον ἔμπροσθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλβίου καὶ Βισούργιδος.

2. ΣΚΩΤΙΑ (Καληδονία).

[1,430 □ Μ., 3 ⁷/₁₀ εκατομμ. Κ.].

Ἡ Σκωτία διαιρεῖται φυσικῶς εἰς τρία μέρη.

α.) Τὴν **Νότιον Σκωτίαν**, ἔνθα πόλεις ἄξιαι λόγου.

Ἐδιμβούργου, μετὰ 230 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Εἰς δὲ τὴν παλαιὰν πόλιν εὐρίσκεται τὸ παλάτιον, ἔνθα κατόκησεν ἡ Μαρία Στουάρτ. — *Λείθη*, πολυάνθρωπον ἐπίγειον τοῦ Ἐδιμβούργου. — *Γλασκοβία*, μετὰ 510 χιλ. Κ., ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου. — *Γροηρόκη*, παρὰ τὸν Κλύδην ποταμὸν, πόλις εὐλίμενος καὶ ἀκμαία, μετὰ 70 χιλ. Κ.

β.) Τὴν **Μέσην Σκωτίαν**. Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε.

Πέρθη, παρὰ τὸν Τάϋν ποταμὸν, ἀρχαία καθέδρα τῶν Σκώτων βασιλέων. — Ἀβερδρήνη, μετὰ 105 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. — Δούρδη, μετὰ 140 χιλ. Κ., παρὰ τὸν Τάϋν, μετὰ τοῦ μεγίστου ἐμπορίου τῶν λινῶν ὑφασμάτων ἐν τῇ Μ. Βρεττανίᾳ.

γ.) Τὴν **Βόρειον Σκωτίαν**, ἔνθα τόποι ἀξιοσημεῖοι.

Ἰμβεράρνор. — *Ἰμβερρέσσιор*, εἰς τὰ βόρεια ἄκρα τοῦ Καληδονίου πορθμοῦ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ Ἑβρίδες, αἵτινες εἶνε 300 νῆσοι. μέγισται δ' αὐτῶν εἶνε ἡ Σκύνη, *Λεουτση* καὶ *Μούλ-λη*, πλησίον τῶν ὁποίων ἡ μικρὰ νῆσος *Στάφφα* ἔχει τὸ περίεργον *Φιγγάλιον* σπήλαιον, ἐκ βασανίτου λίθου συγκείμενον. — Αἱ Ὀρχάδες. — Αἱ *Σετλανδικαὶ* νῆσοι κείμεναι πέριξ τῆς μεγίστης *Μαυρλάρδης*.

3. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

('Ιέρνη Ivernia).

[1,530 □ M., 5 $\frac{2}{10}$ εκατομμ. K.].

Αὕτη κατὰ τὰ $\frac{2}{3}$ εἶνε ἐπίπεδος· τὰ δὲ ὄρη κεῖνται σχεδὸν ἐν κύκλῳ εἰς τὸ παράλιον· Εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ἔχουσι περίπου 4,000 π. ὕψος.

Τῶν δὲ ποταμῶν μέγιστος εἶνε ὁ Σάννων, ἀποτελῶν πολλὰς λίμνας, καὶ ἐκβάλλων πρὸς Δ. Μεγίστη δὲ λίμνη εἶνε ἡ Νήχη πρὸς Β.

Αἱ δὲ 4 παλαιαὶ ἐπαρχίαι τῆς **Οὐλστέρης, Λεινστέρης, Μουνστέρης** καὶ **Κοννάτης**, διαιροῦνται εἰς 32 κομιτᾶτα, καὶ πόλεις ἀξίας λόγου ἔχουσι·

Τὸ *Doublinor*, πρωτεύουσαν μετὰ 340 χιλ. K. καὶ πανεπιστημίου. — Τὴν *Κόρκην*, μετὰ 80 χιλ. K. καὶ σπουδαίου ἐμπορίου ἐξαγωγῆς κρεάτων, δερμάτων, τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὰ πλοῖα, κλπ. — Τὴν *Βελφάστην*, ὅχι μακρὰν τοῦ Βορείου πορθμοῦ, μετὰ 175 χιλ. K. καὶ μεγάλων λινουργείων. — Τὴν *Λιμερίκην*, παρὰ τὸν Σάνωνα, μετὰ 40 χιλ. K. — Τὴν *Οὐατερφορδην*, μετ' ἐμπορίου ἀφύων (σαρδελῶν) καὶ μεγάλων σφαγείων.

Βρεττανικαὶ ἀποικίαι.

[364,000 □ M., 213 $\frac{9}{10}$ εκατομμ. K.].

Ἐν μὲν τῇ **Εὐρώπῃ**· *Ελγολάνδῃ, Γιβραλτάρῃ, Μάλτᾳ* καὶ *Γότζος*.

Ἐν δὲ τῇ **Ἀφρικῇ**· *Νατάλῃ*, ἐπαρχία *Τρανσβάλη*, Ἀποικία τοῦ *Κάπου* (Καπλανδία) μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων, Ἀποικίαι τῆς πρὸς Δ. Ἀφρικῆς (*Λαγώση, Παραλία τοῦ Χρυσοῦ, Σιέρρα Λεώνῃ, Γαμβία*) καὶ αἱ νῆσοι·

Ἀσσερσίωρ (Ἀνάληψις), Ἀγ. Ἑλένη, Τριστάρη, Δακούρχα, Μαυρίκιος καὶ τὰ ἐξαρτήματά του, Ἀγίος Παῦλος καὶ Νέοι Ἀμστελντάμοι.

Ἐν δὲ τῇ Ἀσία· Κύπρος· Ἀδέρη εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ ἡ νῆσος Περσίμη εἰς τὸν πορθμὸν Βαβέλ Μαρδέβ. Ἡ Βρεττανικὴ Ἰνδικὴ μετὰ τῆς Κεϋλάρης, αἱ ἠνωμέναι Ἀποικίαι τῆς πρὸς Ἀν. Ἰνδικῆς (Νῆσος τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας, ἡ ἐπικράτεια τῆς Μαλάκκας καὶ ἡ νῆσος Σιγγαπούρη παρὰ τὴν ἄκραν τῆς Μαλάκκας) ἡ νῆσος Λαβουάρη καὶ ἡ βορεία Βόρνεος καὶ ἡ παρὰ τὴν Καντῶνα νῆσος Ὀρχόγγρη.

Ἐν δὲ τῇ Ἀυστραλία· σύμπασα ἡ Νέα Ὀλλανδία καὶ αἱ νῆσοι Τασμανία (πρότερον Βαρδειμένη) καὶ Νέα Ζηλανδία μετὰ τῶν πέριξ νήσων· ἔτι δὲ αἱ Φίγιοι νῆσοι καὶ 5 μικρόταται νῆσοι ἐν τῇ Πολυνησίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ· ὁ Καραδαῖος Δεσμός, ἡ Νέα Φουνδλανδία, αἱ Βερμουδαῖαι νῆσοι, ἡ Βρεττανικὴ πρὸς δυσμὰς Ἰνδική, αἱ Βαχαμαῖαι νῆσοι, ἡ Ἰαμαϊκὴ καὶ αἱ πλεῖσταί τῶν Μικρῶν Ἀρτιλλῶν, ἡ Βρεττανικὴ Ὀρδουράση, ἡ Βρεττ. Γουϊάνα, αἱ Φαλκλάνδιοι νῆσοι καὶ αἱ Νῆσοι τοῦ Κράτους.

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

13. ΡΩΣΣΙΑ

(Ἑπερβόρειοι. Σαρματία ἢ ἐν Εὐρώπῃ. Σκυθία).

[400,000 □ Μ., σχεδὸν 98 ⁴/₁₀ ἑκατομ. Κ. Ἐν τῇ Εὐρ. 98,080 □ Μ., μετὰ 83 ⁷/₁₀ ἑκατ. Κ.].

Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ὁ χριστιανισμὸς ἐνταῦθα εἰσέχθη τὸν 11^{ον} αἰῶνα ἐπὶ Βλαδιμίρου, ἀπογόνου τοῦ Νορμανδοῦ Ρουρίκου, ὅστις τῷ 862 ἱδρύσεν ἐπικράτειαν ἐν Κιέβῳ,

Τὰ πρῶτα ὁμῶς σπέρματα τοῦ πολιτισμοῦ ἀπωλέσθησαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 13^{ου} αἰῶνος, εἰσβαλόντων τῶν *Μογγόλων*, ἐπαρξάντων δ' ἐνταῦθα 200 ἔτη. Τῷ δὲ 1480 ἡλευθέρωσε μὲν ὁ *Ἰβάν Βασιλείβιτς*, μέγας πρίγκιψ τῆς Μόσχας, τοὺς Ῥώσους ἀπὸ τοῦ ἐπαχθοῦς τούτου ζυγοῦ· ἀλλὰ μόλις ἐπὶ τοῦ οἴκου Ῥωμανῶφ, ἀπὸ τοῦ 1613, καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ *Πέτρου τοῦ Μεγάλου* (1689—1725) ἐμεγαλύνθη ἡ Ῥωσσία καὶ ἔγινε μεγάλη Εὐρωπαϊκὴ δύναμις. Οὗτος δέ, πολεμήσας εὐτυχῶς πρὸς τὴν Σουηδίαν, ἐξέτεινε τὸ κράτος αὐτοῦ μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἔκτισε τὴν Πετρούπολιν, καὶ προήγαγε τὸ ἐμπορίον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Τὸ δ' ἔργον αὐτοῦ ἐξηκολούθησεν *Αἰκατερίνη* ἡ Β'. (1762—1796), καὶ εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς αἰῶνα οἱ αὐτοκράτορες *Ἀλέξανδρος* ὁ Α'. καὶ *Νικόλαος* ὁ Α'. Μεγίστην δ' ἐπέκτασιν ἔλαβε πρὸς βλάβην τῆς Πολωνίας (αἱ τρεῖς διαιρέσεις 1772, 1793 καὶ 1795) καὶ Τουρκίας. Εἶνε δὲ τανῦν αὐτοκράτωρ *Ἀλέξανδρος* ὁ Γ'. δολοφονηθέντος (1871) τοῦ προκατόχου αὐτοῦ *Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'*. ὑπὸ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ πολιτικοῦ κόμματος τῶν μηδενιστῶν. Ἐπιφανέστατοι πολιτικοὶ εἶνε ὁ *Γορτσακῶφ* καὶ *Ἰγνατιέφ*.

Θέσις, μέγεθος καὶ σύνορα. Τῆς Ῥωσσίας τὸ μὲν βόρειον σημεῖον κεῖται ὑπὸ τὴν 78°, τὸ δὲ νότιον παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὸ Ἀν. ὑπὸ τὴν 208° ἀνατολ. μήκους τοῦ Φέρρου καὶ τὸ Δυτ. ὑπὸ τὴν 35 1/2°. Εἶνε δὲ τὸ ὅλον κράτος πενταπλάσιον περίπου τῆς λοιπῆς Εὐρώπης καὶ διπλάσιον τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας, ἥτις ὁμῶς ἔχει σχεδὸν πενταπλασίους κατοίκους. Σύνορα δ' ἔχει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία πρὸς Ἀνατ. τὴν Ἀσίαν, χωριζομένην ἐκ τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς σειρᾶς τῶν *Οὐραλίων* ὄρεων, καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, πρὸς Β. τὴν

Βόρειον Παγωμένην Θάλασσαν, πρὸς Δ. τὴν Σουηδίαν, τὸν Βοθνικὸν καὶ Φιννικὸν κόλπον, τὴν Βαλτικὴν Θάλασσαν, τὴν Πρωσσίαν καὶ Αὐστρίαν, καὶ πρὸς Ν. τὴν Τουρκίαν, τὴν Μαύρην καὶ Ἀζοφικὴν Θάλασσαν καὶ τὸν Καύκασον, μεταξὺ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας Θαλάσσης.

Ὅρη. Πρὸς Α. μὲν ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῶν Ἀσιατικῶν συνόρων τὰ πλήρη μεταλλείων *Οὐράλια*, πρὸς Ν. δὲ ὑψοῦται ὁ Καύκασος (17,400 π.). Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὰς περὶ τὴν Πετρούπολιν χώρας, κεῖνται τὰ *Βαλδαῖα* ὄρη καὶ ὁ *Βολχόνσκιος* δρυμός, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ Δύνας καὶ Δύναπρις (Βορυσθένης). Ἄλλα ὄρη τῆς Ῥωσσίας εἶνε τὰ *Καρπάθια* ΝΔ., καὶ τὰ *Λαπωνικὰ* ΒΔ.

Δύο δὲ μεγάλαι ῥάχεις γῆς, ἡ μία ἐκ τῶν Οὐραλίων προερχομένη πρὸς Β., καὶ ἡ ἄλλη ἐκ τῶν Καρπαθίων πρὸς Ν., διέρχονται τὸ μέγα τῆς *Σαρματίας* χαμηλὸν πεδίον, τὸ ὁποῖον ΝΔ. μεταβαίνει εἰς τὴν Βόρειον Γερμανίαν.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Εἰς μὲν τὴν Κασπίαν θάλασσαν χύνονται·

Ὁ *Οὐράλης* (230 Μ. μακρὸς, Δάιξ πάλαι), πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης *Βόλγας* (430 Μ. μακρὸς, Ῥᾶς τὸ πάλαι) πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαίων καὶ δεχόμενος πολλὰ παραπόταμα, ἐν οἷς ἀξιοσημεῖωτος εἶνε ὁ ἀριστερόθεν ἐκ τῶν Οὐραλίων πηγάζων *Κάμας* καὶ ὁ δεξιόθεν *Ὀκας* μετὰ τοῦ *Μόσχα*· ἔτι δὲ ὁ *Κῦρος* (Κοῦρ) μετὰ τοῦ *Ἀράξου* (Ἀράς), πηγάζοντες ἐκ τοῦ Καυκάσου.

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον·

Ὁ *Προῦθος* (Ἰέρασος), χυνόμενος εἰς τὸν Δούναβιν καὶ μετὰ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ *Δρείστερος* (Τύρας), ὁ *Δάναπρις* (Βορυσθένης, 240 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσκιῦ δρυμοῦ, καὶ ὁ *Δὼν*

(Τάναϊς), χυνόμενος εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν· ἔτι δὲ ὁ *Ριὼνης* (Φᾶσις), πηγάζων ἐκ τοῦ Καυκάσου.

Ὁ *Βιστούλας* (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν βορείων ὑπορείων τῶν Καρπαθίων ὀρέων· ὁ *Δούνας* (140 Μ. μακρὸς, Ῥούβων τὸ πάλαι) πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσίου δρυμοῦ· ὁ *Ναρόβας*, ῥέων ἐκ τῆς λίμνης *Πεῖπου*· ὁ *Νέβας* (8 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς μεγίστης τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης *Λαδόγας* [332 □ Μ.] καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον, παρὰ τὴν Πετρούπολιν. Δέχεται δὲ ἡ Λαδόγα διὰ μὲν τοῦ *Σουτῆρου* τὰ ὕδατα τῆς πρὸς Ἀν. μεγάλης λίμνης Ὀρέγας, διὰ δὲ τοῦ Βολχόλβη τὰ ὕδατα τοῦ εἰς τὴν Ἰλμενον λίμνην ῥέοντος *Λοβάτη*.

Εἰς δὲ τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανόν·

Ὁ *Πετσχόρας*, πηγάζων ἐκ τῶν Ὀυραλίων ὀρέων, ὁ *Δουῆρας* (160 Μ. μακρὸς) καὶ ὁ Ὀρέγας.

Πληθυσμός. Ἐκ τῶν ἐπικρατούστων εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσσίαν *Σλαῶν* (ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομμύρια) ἄλλοι μὲν εἶνε Ῥῶσσοι (οἱ βόρειοι ἢ *Μεγάλοι Ῥῶσσοι*, ὁ ἄρχων λαός, καὶ οἱ νότιοι ἢ *Μικροὶ Ῥῶσσοι*), ἄλλοι δὲ *Πολῶροι*.

Εἰς δὲ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης τὸ κυριώτερον τοῦ πληθυσμοῦ στοιχεῖον ἀποτελεῖ πρὸς Δ. μὲν τὸ *Γερμανικὸν φύλον* (περὶ τὸ 1 ἑκατομμ.), περαιτέρω δὲ τὸ *Λιθουανικὸν* καὶ πρὸς Β. τὸ *Φιννικόν*. *Μογγόλοι* δὲ καὶ *Τάρταροι* κατοικοῦσιν εἰς τὰ Ἀν. καὶ ΝΑ. καὶ Ἰουδαῖοι πρὸ πάντων εἰς τὴν Πολωνίαν. Ἕλληνες δὲ (περὶ τὰς 100 χιλ.) εὐρίσκονται ἐν Πετρούπολει, Μόσχῃ, Ὀδησσῷ (πρὸ πάντων), Κισνοβίῳ, Νικολάεφ, Χερσῶνι, Μπαλακλαβῇ, Θεοδοσίᾳ, Κέρτς, Γενικαλὲ (εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσποννον) καὶ ἄλλοις τόποις (εἰς τὴν Ἀζοφικὴν). Ταῖ-

γανίω, Ροστοβίω, Άζώφ, Γεϊτκκ, Σταυρουπόλει, Τιφλίδι καὶ Βατούμ (εἰς τὴν Καυκασίαν), κλπ.

Θρησκεία δὲ τοῦ κράτους εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος (ὕπὲρ τὰ 60 ἑκατομμ.)· εὐρίσκονται ὁμῶς καὶ καθολικοὶ (8 ἑκατομμ.), Μωαμεθανοί, Ἰουδαῖοι, διαμαρτυρόμενοι καὶ εἰδωλολάτραι. Μόνον δὲ ἡ γεωργία ἔχει κάμην προόδους ἱκανὰς (καὶ μάλιστα ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου)· ἡ βιομηχανία ὁμῶς εἶνε ἐλαχίστη, περὶ δὲ τὰ γράμματα μόνον οἱ εὐγενεῖς ἀσχολοῦνται.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ κλίμα διαιροῦσι τὴν Ῥωσσίαν εἰς τρία μέρη· 1) τὴν *Νότιον* μέχρι τῆς 50 μοίρας τοῦ πλάτους, ἔνθα ὠριμάζει ἡ ἐλαία καὶ πάντες οἱ μεσημβρινοὶ καρποί.

2) τὴν *Μέσην*, μέχρι τῆς 57°, τὸ μάλιστα εὐπορον μέρος, ἔνθα εὐδοκίμει πολὺ τοῦ σίτου ἡ καλλιέργεια· 3) τὸ βορειότατον, ἔχον μέχρι τῆς 64° κατοικίδια ζῶα καὶ μέχρι τῆς 67° θάμνους.

Καὶ ἡ μὲν κατὰ γῆν δύναμις τοῦ Ῥωστικοῦ στρατοῦ ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ῥωσσίᾳ καὶ τῷ Καυκάσῳ εἶνε περίπου 2,260,000 ἀνδρῶν, ἄνευ τῆς ἐφεδρείας· εὐζῶνοι δὲ 160 χιλ. ἔχει δὲ 427 χιλ. ἵππων καὶ 3,772 τηλεβόλα. Εἶνε δὲ πάντες ὑποχρεωμένοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀπὸ τοῦ 1874. Τὸ δὲ ναυτικὸν ἔχει 373 ἀτμόπλοια (ἐκ τὸς τῶν πλοίων τῶν λιμένων), ἐξ ὧν 31 εἶνε θωρηκτά. Περιέχουσι δὲ πυροβόλα 747.

Διαίρεσις. Σύμπαν τὸ κράτος εἶνε διηρημένον εἰς νομούς, ὀνομαζομένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν πρωτευουσῶν. Καὶ διαιρεῖται μὲν ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία εἰς 68 νομούς· ἡμεῖς ὁμῶς ἀκολουθοῦμεν τὴν ἱστορικὴν διαίρεσιν.

Α'. Ἰγγρία ἢ Ἰγγερμάνλανδία.

Τὸ ἐν γένει ἄγονον ἔδαφος γέμει ἐλῶν. Κατοικοῦσι δὲ Ῥῶσσοι, Φίννοι, Ἑσθοὶ, Γερμανοὶ καὶ Σουηδοί.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Πετρούπολις, μετὰ 930 χιλ. Κ., πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλείου, θεμελιωθεῖσα τῷ 1703 παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέβα. Ἐχει δὲ πανεπιστήμιον, τὴν πολυτελεστάτην ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Ἰσαάκ, ἔφιππον ἀνδριάντα τοῦ Μεγάλου Πέτρου, καὶ εἶνε ἡ πρώτη τῆς αὐτοκρατορίας ἐμπορικὴ πόλις, θεωρουμένη ὡς λαμπρὸν κέντρον τῆς νεωτερίζουσης Ῥωσσίας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀκολουθοῦσαν τὰ τῆς Ἀνατολῆς Μόσχαν. — *Κροιστάδη*, μετὰ 50 χιλ. Κ. Κεῖται δ' ἐπὶ τινος βράχου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἶνε ναύσταθμος μὲν τῆς αὐτοκρατορίας, ἐμπορικὸς δὲ λιμὴν τῆς Πετροπόλεως. — *Νάρβα*, περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1700 ἦτταν τοῦ Μεγ. Πέτρου ὑπὸ Καρόλου τοῦ IB'.

Β'. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Βαλτικῆς.

Καὶ 1) Ἡ **Ἑσθονία**. Αὕτη εἶνε ἡ ἀγονωτάτη τῶν τριῶν Βαλτικῶν ἐπαρχιῶν, ἔχουσα πολλὰς λίμνας καὶ ἔλη, ἔτι δὲ μικροὺς λίθους ἀπειροπληθεῖς· πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε·

Ρεβάλη, πρωτεύουσα μετὰ 50 χιλ. Κ. καὶ καλοῦ λιμένος, ἄλλοτε σπουδαία Ἀνσεατικὴ πόλις. — Ἡ νῆσος *Δαγὼη*.

2) Ἡ **Λιβονία**. Ἐνταῦθα εἶνε ἔλη μεγάλα καὶ δάση, ἀλλὰ καὶ καλὰ σιτοφόρα πεδιά· πόλεις δ' ἄξια λόγου·

Ρίγα, πρωτεύουσα παρὰ τὸν Δύναν, μετὰ 170 χιλ. Κ., δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας μετὰ σπουδαίας βιομηχανίας. — *Δορπάτη*, μετὰ 20 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίον, ἔχοντος Γερμανικὸν κανονισμόν. — Ἡ δὲ νῆσος *Οἰσέλη* κεῖται ἔμπροσθεν τοῦ κόλπου τῆς Ρίγας.

3) Ἡ **Κουρλανδία**, μετὰ πρωτεύουσας τῆς *Μι-ταύης*, ἐχούσης 22 χιλ. Κ. Ἐχει δὲ καὶ ἡ Κουρλανδία

ἀφιλόξενα ἔλη, ἀλλὰ καὶ δάση ἐκτεταμένα καὶ ἀγρούς, ἔνθα καλλιιεργεῖται ὁ σῖτος.

Γ'. Τὸ μέγα δουκᾶτον τῆς Φιννίας.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ελσιγγφόρση, πρωτεύουσα μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45 χιλ. Κ. Προστατεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ φρουρίου *Σβεα-βόργης*, ἐπικαλουμένη τὸ «βόρειον Γιβραλτάρ». — *Αβόη*, μετὰ 25 χιλ. Κ., σπουδαίου ἐμπορίου καὶ ναυτιλίας.

Εἰς δὲ τὸν Βοθνικὸν κόλπον κεῖνται αἱ *Ἀλάρδιοι* νῆσοι, σταθμὸς τῶν Ῥωσσικῶν ἀκταιωρῶν.

Δ'. Τὸ ποτὲ βασιλεῖον τῆς Πολωνίας.

[2,312 □ Μ., 7,100.000 Κ.].

Τὸ βασιλεῖον τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1868 συνεχωνεύθη ἐντελῶς μετὰ τῆς Ῥωσσικῆς αὐτοκρατορίας ἔχει δὲ πόλεις ἀξιολόγους·

Τὴν *Βαρσοβίαν*, παρὰ τὸν Βιστούλαν, μετὰ 380 χιλ. Κ. ἔχει δ' ἡ πόλις αὕτη Ῥωσσικὸν πανεπιστήμιον, καὶ εἶνε ὠχυρωμένη δυνατὰ διὰ τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων τοῦ προαστείου *Πράγας*, — *Καλίσχη*, εἰς τὴν παλαιὰν μεγάλην Πολωνίαν. — *Αυβλίρη*, εἰς τὴν μικρὰν Πολωνίαν, μεθ' ἱκανοῦ ἐμπορίου.

Ε'. Δυτικὴ Ῥωσσία.

1) *Λιθουανία*. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι εἶνε·

Βίλνα, πρωτεύουσα μετὰ 90 χιλ. Κ. — *Μίρσκη*, εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας, μετὰ 45 χιλ. Κ. ΒΑ. αὐτοῦ εἶνε τὸ *Βορισσῶφ*, παρὰ τὸν ποταμὸν *Βερεζίναρ*. ἔνθα κατεστράφη Ναπολέων ὁ Α'. τῷ 1812. — *Μοχιλέβη*, παρὰ

τὸν Δάναπριν, μετὰ 40 χιλ. Κ. — *Δυναβοῦργον*, παρὰ τὸν Κάτω Δύναν, μετὰ 50 χιλ. Κ., σπουδαῖον φρούριον. Ἐδῶ πλησίον εἶνε δάσος, ἐνθα ζῇ ὁ *Οὔρος βοῦς*, τὸ μέγιστον τῶν Εὐρωπαϊκῶν ζώων καὶ τὸ ἰσχυρότατον τοῦ εἶδους αὐτοῦ.

2) Ἡ δὲ **Βολλυνία** μετὰ τῆς *Ζιτομίρης* καὶ 3) Ἡ **Ποδολία** μετὰ τῆς *Καμερέκης* ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην **Ἐρυθρὰν Ῥωσσίαν**.

ΣΤ'. Ἡ Μεγάλη Ῥωσσία.

α'. Πρὸς νότον τῶν βορείων Ῥωσσικῶν βουνῶν πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε·

Μόσχα, παρὰ τὸν *Μόσχαν* (*Μοσκούαν*) ποταμόν, ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους καὶ δευτέρα καθέδρα μετὰ 400 ἐκκλησιῶν καὶ 750 χιλ. Κ. Ἐχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ εἶνε ἡ πρώτη βιομηχανικὴ πόλις τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ εἶνε ἡ συνοικία *Κρεμλί-νον* μετὰ τοῦ ἀρχαίου παλατίου τῶν *κζάρων* καὶ 32 ἐκκλησιῶν. Ἐδῶ γίνεται ἡ στέψις τῶν αὐτοκρατόρων. — *Τουέρη*, ἐμπορικὴ πόλις παρὰ τὸν *Βόλγαν*. — *Νισνιον* *Νοβγόροδορ*, παρὰ τὸν *Βόλγαν* καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὁκα. Ἐχει 45 χιλ. Κ. καὶ τὴν μέγιστην ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐμπορικὴν πανήγυριν. — *Καλούγα*, μετὰ 40 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Ὁκαν, καὶ *Τούλα* (ἔχουσα τὰ μέγιστα ὀπλοποιεῖα), μετὰ 60 χιλ. Κ., δύο σπουδαιόταται βιομηχανικαὶ πόλεις. — *Σμολένσκη*, φρούριον παρὰ τὸν Δάναπριν. — *Βορονέσκη*, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 45 χιλ. Κ.

β'. Πρὸς βορρᾶν τῶν βορείων Ῥωσσικῶν βουνῶν, ἐνθα πόλεις ἄξιαι λόγου·

Νοβγόροδορ Βελίκιον (*Μέγα Νοβγόροδορ*), πανάρχαιος πόλις. — *Ἀρχάγγελος*, εἰς τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν

τοῦ Δουίνα, ἔχουσα ἄφθονον ἀλιείαν ἀφύων (σαρδελλῶν) καὶ φαλαινῶν. — *Νοβάγια καὶ Ζέμλη*, δύο μεγάλαι ἀκατοίκητοι νῆσοι παρὰ τὸ βόρειον ἄκρον τῶν Οὐραλίων ὀρέων. — *Σπιτσβέργη*, ἡ βορειοτάτη γνωστὴ χώρα τῆς γῆς, σύμπλεγμα νήσων ἀκατοικήτων, αἵτινες φθάνουν μέχρι τῆς 80° πλάτους. ΒΑ. δ' αὐτῶν μέχρι τῆς 83 μοίρας ἔφθασαν εἰς νήσων σύμπλεγμα τῷ 1874, τὸ καλούμενον *χώραν τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ*. (Ἰδὲ Σελ. λδ').

Ζ'. Ἀνατολικὴ Ῥωσσία.

1) Ἡ ποτὲ τσαρία **Καζάν**. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιαίου λόγου εἶνε·

Καζάν, παρὰ τὸν Βόλγαν, μετὰ 95 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Εἶνε δὲ κέντρον τοῦ μεταξὺ Σιβηρίας καὶ Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας ἐμπορίου. — *Πέρμα*, ἐπὶ τοῦ Κάμα, μετὰ σιδηροφυχείων καὶ χαλκωρυχείων. — *Αἰκατεριμβούργον*, εἰς τὴν Ἀσίαν ἤδη, ἔδρα τοῦ ἐπὶ τῶν μεταλλείων τῶν Οὐραλίων καὶ τῆς Σιβηρίας ὑπερτάτου ἄρχοντος.

2) Ἡ ποτὲ τσαρία **Ἀστραχάνη**, ἔνθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Σαμάρα, μετὰ 50 χιλ. Κ. καὶ μεγάλης ἀγορᾶς σίτου παρὰ τὸν Βόλγαν. — *Σαρατῶβη*, παρὰ τὸν Βόλγαν, μετὰ 90 χιλ. Κ. καὶ Γερμανῶν ἀποίκων εἰς τὰ πέριξ. — *Ἀστραχάνη*, εἰς τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βόλγα, κύριος σταθμὸς τῆς πρὸς τὴν Περσίαν ἀτμοπλοΐας μετὰ 60 χιλ. Κ. ἔχει δ' ἀλιείαν ἰχθύων καὶ ἐξάγει πολὺν χαβιάρι. — *Ὁρευβούργον*, παρὰ τὸν Οὐράλην ποταμὸν, φρούριον μετὰ 50 χιλ. Κ., ἀλατωρυχείων καὶ ἐμπορίου καραβανίων.

Η'. Ἡ χώρα τῶν παρὰ τὸν Δὸν Κοζάκων.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτος εἶνε·

Ἡ *Νέα Τσερκάσκη*, παρὰ βραχίονα τοῦ Δών, ἔδρα τοῦ Ἀταμάνου (ἀρχηγοῦ τῶν Κοζάκων).

Θ'. Μικρὰ Ῥωσσία καὶ Οὐκρανία.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Κίεβορ, παρὰ τὸν Δάναπριν, μετὰ 130 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου, ἡ ἱερὰ πόλις τῶν Ῥώσσων.—*Βαρδίτσοβορ*, μετὰ 55 χιλ. Κ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Βολλυνίας.—*Πουλτάβα*, μετὰ 34 χιλ. Κ., περίφημος διὰ τὴν νίκην τοῦ Μεγάλου Πέτρου κατὰ Καρόλου τοῦ IB', τῷ 1709.—*Χάρκοβορ*, μετὰ 100 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου.

Ι'. Νότιος ἡ Νέα Ῥωσσία.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Ῥοδησσός, παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 200 χιλ. Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ πλοῦσιοι Ἕλληνες. Ἐθεμελιώθη δὲ τῷ 1792.—*Ταϊγάνιορ* (Ταγανρόγ), εἰς τὴν βορείαν ἄκραν τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης μετὰ σπουδαίου ἐμπορίου, ἐξ οὗ πλουτοῦσι καὶ ἱκανοὶ Ἕλληνες.—*Νικολάιεφ*, παρὰ τὸν Βοῦγον, πολεμικὸς ναύσταθμος μετὰ 85 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν μεταξὺ Δνειστέρου καὶ Προύθου **Βασσα-
ραθίαν** (τῷ 1812 προσληφθεῖσαν), πόλεις εἶνε·

Ἀκκερμάν, μετὰ 30 χιλ. Κ., παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δνειστέρου, μετὰ λιμνῶν ἀλατοφόρων.—Ῥοβιδιούπολις, ἀπέναντι τοῦ Ἀκκερμάν, ὅπου ἐξωρίσθη ὁ Ῥοβίδιος, ὡς λέγεται.—*Βερδέριορ*, φρούριον παρὰ τὸν Δνειστέρον, μετὰ 30 χιλ. Κ. Ἐδῶ πλησίον εἶνε τὸ χωρίον *Βαρνίτσα*, ἐνθα διέτριψεν ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ IB' (1709—1712).—*Κισνόβιορ*, μετὰ 110 χιλ. Κ., σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς Βασσαραθίας.

Ἐπὶ δὲ τῆς χερσονήσου **Κριμαίας** πόλεις εἶνε· ἡ *Σιμφερόπολις*, πρωτεύουσα, καὶ ἡ *Σεβαστούπολις*, εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκραν τῆς Κριμαίας, ἐξαίρετος ναύσταθμος, καταστραφεῖς κατὰ τὸ ἥμισυ τῷ 1855.

Σύγκρισις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μεγίστων
πόλεων τῆς Εὐρώπης.

Λονδῖνον.....	4,800,000	Βαρκελώναν.....	250,000
Παρίσιοι.....	2,270,000	Λισσαβών.....	250,000
Βερολῖνον.....	1,122,000	Τουρῖνον.....	250,000
Βιέννη.....	1,104,000	Πατέρμον.....	245,000
Κωνσταντινούπολις..	1,100,000	Πράγα.....	243,000
Πετρούπολις.....	930,000	Ἐδιμβούργον.....	230,000
Μόσχα.....	750,000	Μόναχον.....	230,000
Λιθερπούλη.....	550,000	Βορδῶ.....	220,000
Μάντσεστερ Σαλφόρ- δη.....	520,000	Βουκουρέστιον.....	220,000
Γλασκώδη.....	510,000	Δρέσδη.....	220,000
Νεάπολις.....	500,000	Μεδιόλανον ²	215,000
Βιρμιγγάμη.....	400,000	Βριστόλη.....	210,000
Μαδρίτη.....	400,000	Ἰθυσός.....	200,000
Λυών.....	380,000	Ἐλβερφέλδη καὶ Βάρμη	189,000
Βαρσοβία.....	380,000	Βραδφόρδη.....	185,000
Βουδαπέστη.....	360,000	Γένουα.....	180,000
Μασσαλία.....	360,000	Λίβλη ἢ Ῥυσέλλη... Στοκχόλμη.....	180,000
Δουβλίνον.....	340,000	Βελφάστη.....	175,000
Ἀμστελντάμον.....	330,000	Φλωρεντία.....	170,800
Λίδση.....	310,000	Ῥίγα.....	170,000
Ῥώμη.....	300,000	Ἀντβέρπη.....	160,000
Ἀμβούργον ¹	290,000	Βρυξέλλαι ³	160,000
Σεφείλδη.....	290,000	Ῥοττερνδάμη.....	160,000
Βρεσλαυία.....	273,000	Οὐλγ.....	155,000
Κοπεγχάγη.....	270,000	Νεοκαστέλλη.....	150,000

(1) Μετὰ τῶν 15 προακτείων 410,000. (2) Μετὰ τῶν προακτείων
Κόρπι Σάντι 320,000. (3) Μετὰ τῶν 8 συνορευόντων δήμων 400,000.

Στόχη ἢ παρὰ τὸν		Χάχη	120,000
Τρέντην.....	150,000	Χριστιανία	120,000
Λειψία ¹	149 000	Λυττίγη	120,000
Βαλεγκία.....	145,000	Στουτγάρτη.....	117,000
Κολωνία	145,000	Μαλάγα.....	115,000
Ἀννόδερον	143,000	Βρέμη ³	112 000
Καινιξβέργη.....	141,000	Βρέιτων	110,000
Δούνδη	140,000	Κισνόβιον	110,000
Πλημουθον	140 000	Λεμβέργη	110,000
Τολῶσα	140,000	Δάντσιγον.....	109,000
Φραγκφούρτη, παρὰ		Ἰδερδίνη.....	105,000
τὸν Μοῖνον ²	137,000	Βολτῶνη.....	105,000
Μαγδεμβούργον	137,000	Χάδρη.....	105,000
Σεβίλλα.....	135 000	Ὀπόρτον... ..	105,000
Τεργέστη	133,000	Ῥουένη	105,000
Γέντιον.....	130 000	Στρασβούργον	105,000
Γρηνούχη	130,000	Κατάνη.....	100,000
Κίεβον.....	130,000	Χαρκόβη	100,000
Μεσσήνη..	130,000	Αιθόρνος.....	100,000
Πορτσμουθον	130 000	Νοριμδέργη.....	100,000
Βενετία	130,000	Πρεστώνη	100,000
Νάντη.....	125 000	Ἀθῆναι.....	100,000
Ἅγ. Στέφανος.....	125,000	Θεσσαλονίκη	100,000
Βολωνία	120,000		

(1) Μετὰ τῶν προαστείων 250,000. (2) Μετὰ τῶν προαστείων 165,000. (3) Μετὰ τῶν 4 προαστείων 123,000.

Ἐμβαδὸν καὶ πληθυσμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν
ἐπικρατειῶν.

1 Ῥωσία	98,000	□	M. 83,700,000 K.
2 Σκανδιναυία	14,000	" "	6,500,000 "
3 Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία	11 35)	" "	37,870,000 "
4 Γερμανικὸν κράτος	9 896	" "	45,234,000 "
5 Γαλλία	9 600	" "	37 670,000 "
6 Ἰσπανία	9,23)	" "	16,600,000 "
7 Πρωσσία	6,400	" "	27,280,000 "
8 Τουρκία	5,900	" "	8 600,000 "
9 Μεγάλη Βρεττανία καὶ Ἴρλανδία.	6 720	" "	35,250,000 "
10 Ἰταλία	5 240	" "	28 500,000 "
11 Ῥωμανία	2,360	" "	5,400,000 "
12 Πορτογαλία	1,690	" "	4 500,000 "
13 Βελγία	1,373	" "	5,285,000 "
14 Ἑλλάς	1 200	" "	2,000,000 "
15 Σερβία	900	" "	1,700,000 "
16 Ἑλβετία	752	" "	2,850,000 "
17 Δανία	695	" "	1,970,000 "
18 Κάτω Χῶραι μετὰ τοῦ οὐξεμ- βούργου	647	" "	4,300,000 "
19 Βέλγιον	535	" "	5,500,000 "
20 Βυρτεμβέργη	354	" "	1,970,000 "
21 Βίδη	277	" "	1,570,000 "
22 Σαξονία	272	" "	2,970,000 "
23 Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία	263	" "	1,567,000 "
24 Μεκλεμβούργον Σχουέρινον	242	" "	577,000 "
25 Μυροβούνιον	164	" "	240,000 "
26 Ἑσση	139	" "	937 000 "
27 Ὀλδεμβούργον	116	" "	337,000 "
28 Βρόνσβιγ	67	" "	349,000 "
29 Σαξονικὴ Βειμαρία	65	" "	310,000 "
30 Μεκλεμβούργον Στραλίτσιον	53	" "	100,000 "
31 Σαξονικὴ Μείνιγγη	45	" "	207,000 "
32 Ἀνχάλτη	43	" "	233,000 "
33 Σαξονικὸν Κοδούργον καὶ Γόθα	36	" "	194,000 "
34 Σαξονικὸν Ἀλτεμβούργον	24	" "	155,000 "
35 Αἰππη	26 ⁶ / ₁₀	" "	120,000 "

36 Βαλδέκκη.....	20	□ M·	57,000 K.
37 Σβαρτσβούργιος 'Ρουδολφστάττη.	17	" "	80,000 "
38 Σβαρτσβούργιος Σονδερσχώση..	16	" "	71,000 "
39 'Ρεούσση νεωτέρου γένους	15	" "	101,000 "
40 'Ανδόρρα.....	9	" "	6,000 "
41 'Αμβούργον.....	7 ⁴ / ₁₀	" "	454,000 "
42 Σχουμβούργιος Δίππη.....	6	" "	35,000 "
43 'Ρεούσση παλαιότερου γένους..	5 ⁵ / ₁₀	" "	51,000 "
44 Λυδέκκη.....	5 ⁴ / ₁₀	" "	64 000 "
45 Βρέμη.....	4 ⁶ / ₁₀	" "	156,000 "
46 Λιχτενστέινον.....	3	" "	9,000 "
47 'Αγ. Μαρίνος.....	1 ⁵ / ₁₀	" "	8,000 "
48 Μόνακον.....	0 ⁴ / ₁₀	" "	7,000 "

ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

[700,000 □ Μ., 100 ἑκατομμύρια Κ.].

Θέσεις καὶ χερσόνησοι. Ἡ Ἀμερικὴ κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος κεῖται πλησιέστατα εἰς τὴν Ἀσίαν, μεταξὺ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἀκρωτηρίου *Πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας* καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀσίας, ὅπου εἶνε ὁ *Βερίγγιος πορθμός*. Συνίσταται δὲ ἡ στερεὰ ἐκ δύο σχεδὸν ἐπίσης μεγάλων ὀρθογωνίων τριγώνων, συνδεομένων διὰ τῆς στενῆς *Μέσης Ἀμερικῆς* (περὶ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, ἔνθα θὰ γείνη πλευστὴ διώρυξ).

Ὅπως δ' ἡ ἀπέναντι κειμένη Ἀφρικὴ, στερεῖται ἡ Νότιος Ἀμερικὴ χερσονήσων. Τοῦναντίον δὲ τὸ βόρειον ἡμισυ τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς ἔχει ἀξιολόγους χερσονήσους, ἥγουν πρὸς Α. μὲν τὴν *Λαβραωρίδα*, τὴν *Νέαρ Βρουσιβίγηρ*, τὴν *Νέαρ Σχωτίαν*, τὴν *Φλωρίδα*¹ καὶ τὴν *Γουκατάνην*, πρὸς Δ. δὲ τὴν *Καλιφορνίαν*. Προέχει δὲ κατὰ τὴν ποικιλίαν τῶν περὶ αὐτὴν νήσων εἰς τὰ βόρεια καὶ βορειανατολικά, ἔτι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰς τὸ πρὸς Ν. μέγα ἀρχιπέλαγος.

Ὅρη. Τὸ κύριον σύστημα τῶν συνεχῶν ὀρέων εἶνε αἱ *Ἀρδεῖς*, ἧτοι οἱ *Κορδιλλέραι* τῶν *Ἀρδεων*, γέμουσαι ἡφαιστειῶν κορυφῶν, ὑψηλῶν χωρῶν καὶ μεταλλείων.

Αἱ δὲ *Ἀρδεῖς* τῆς *Νοτίου Ἀμερικῆς* ὀνομάζονται κατὰ

(1) Πρὸς Β. ταύτης κατασκευάζεται νῦν πλευστὴ διώρυξ.

τὰς χώρας, τὰς ὁποίας διέρχονται, ἤγουν· τῆς *Παταγωνίας*, *Χιλής*, *Βολιβίας*, *Περουτίας*, τοῦ *Κουέττου* καὶ τῆς *Νέας Γρανάδας*.

Πρὸς Β. δὲ τῆς Παταγωνίας, εἰς τὴν *Νότιον Ἀμερικὴν*, ὑψηλὰ ὄροπέδια περικλείονται ὑπὸ συνεχῶν ὄρεων. Καὶ εἰς μὲν τὴν *Χιλήν* ἄξιον λόγου εἶνε τὸ ὑψηλότετον *Ἀκογκάγουον* (21,039^π), βορειότερα δέ, εἰς τὴν *Περουτίαν*, δύο ἀλύσεις τῶν *Βολιβιακῶν Ἀρδεων* περικλείουσι τὴν μεγάλην ὀρεινὴν κοιλάδα τῆς *Τιτικάκας Λίμνης* (11,827^π ὑπὲράνω τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ), ἔχουσαι πρὸς Α. τὸ *Σωράτιον* (23,100^π) καὶ *Ἰλλιμάριον*. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἔχρουσιν αἱ *Ἀρδεὶς* τοῦ *Κουέττου* ὑψηλοτάτην ἀκρόρειαν τὸ *Κιμβόρασσον* (19,768^π), ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς τὸ *Κοτοπάξιον* καὶ τὴν *Ἀρτισάραν*. Ὡσαύτως δὲ εἰς τρεῖς βραχίονας διαίρουνται αἱ *Κορδιλλιέραι* τῆς *Νέας Γρανάδας*, χωριζόμεναι διὰ τοῦ *Ρεύματος* τῆς *Μαγδαληνῆς* καὶ τοῦ *Καύκα ποταμοῦ*.

Μετὰ δὲ τὸ χαμῆλωμα τοῦ *Παραμᾶ* ἀρχίζουσιν εἰς τὴν *Κεντρικὴν Ἀμερικὴν* αἱ *Ἀνδεὶς* μὲ λόφους (300—500^π). ἔπειτα δὲ προβαίνουσι κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος πικναὶ ἡφαιστειῶν σειραὶ (10—15,000^π), εἰς τὰς ὑψηλὰς χώρας τῆς *Γουατεμάλας*, μέχρι τοῦ *Τεχουαντεπέκου*· κατόπιν προστίθεται παρεὐθὺς τὸ ὄροπέδιον τοῦ *Μεξικοῦ* (1,000 Κ.) διατεμνόμενον κατὰ τὴν ἐξ Α. πρὸς Δ. διεύθυνσιν ὑπὸ τῶν ὑψηλοτάτων ἡφαιστειῶν κορυφῶν τῆς Μέσης Ἀμερικῆς, οἷα ἡ τοῦ *Ποποκατεπέτλου*. Περαιτέρω δὲ πρὸς Δ. μὲν ὑψοῦνται αἱ *Παράλια Ἀλπεις* τῆς *Καλιφορνίας* μετ' ἐσθεςμένων καὶ ἐνεργῶν ἡφαιστειῶν, ἐξ ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε τὸ ὑψηλότετον ὄρος τῆς ἡπείρου τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὃ *Ἄγ. Ἡλίας*

(ὕπὲρ τας 17,000⁺), πρὸς Α. δὲ αἱ Ἀρατολικαὶ Κορδιλλιέραι, αἵτινες Σιέρρα Μάρδη κατὰ πρῶτον καλοῦμεναι, φέρουσιν ἔπειτα μέχρι τῆς βορείου Παγωμένης θαλάσσης τὸ ὄνομα τῶν Βραχιδῶν ὀρέων (12,370⁺).

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἡ Ἀμερικὴ ἑξ̄ χωριστὰ ὀρέων συμπλέγματα.

α'. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν.

1) Τὸ Ἀπαλαχικὸν Ἀκαδικὸν σύμπλεγμα, διαιρούμενον διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου εἰς τὰ νότια Ἀλλεγάνα Ὀρη, καὶ τὴν πρὸς βορρᾶν ὀρεινὴν χώραν τῆς Νέας Ἀγγλίας καὶ Ἀκαδίας (Νέας Σκωτίας).

2) Τὰ συνεχῇ ὄρη τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν, νήσων εἰς τὴν πρὸς Ν. Ἀντιλλικὴν Θάλασσαν.

β'. Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

3) Εἰς τὰ βορειότατα, τὰ παράλια συνεχῇ ὄρη τῆς Βενεζουέλης, ἐκτεινόμενα μέχρι τῆς νήσου Τρινιδάτης.

4) Ἡ ὀρεινὴ πυραμὶς τῆς Σιέρρας Νεβάδας τῆς Ἀργίας Μάρθας (18,000⁺).

5) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Γουϊάνης μετὰ τῶν Παριμίων ὀρέων.

6) Τὸ Σύμπλεγμα τῶν ὀρέων τῆς Βρασιλίας, σχεδὸν τὸ $\frac{1}{6}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Πεδιάδες. Εἰς τὴν χαμηλὴν χώραν ($\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης ἡπείρου) διακρίνομεν ἑξ̄ μεγάλα μέρη.

1) τὴν πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ Μακκερζίν, χυνομένου εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, καὶ τὴν τοῦ Νέλσωρος, χυνομένου εἰς τὸν Οὐδσόνειον κόλπον.

2) Τὴν πεδιάδα τοῦ Μισσισιπῆ, καὶ τὰ πεδία (Σαβάναι) τοῦ Μισσυροῦ, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

3) Τὴν πεδιάδα τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀρτιλλῶν.

4) Τὰς πεδιάδας τοῦ Ὀρινόκου, εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, καὶ τῆς Βενεζουέλης, μετὰ τῶν μὴ ἐχόντων λόφους, καταφύτων δὲ πεδίων, Λιαροσίων πρὸς Β.

5) Τὰ Λιαρόσια, ἥτοι δασώδη πεδία τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων, μετὰ τῶν Ἀνδεων τῆς Γουϊάνης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

6) Αἱ Παμπάσαι, πλήρεις θάμνων καὶ δασῶν πεδιάδες τοῦ Πίου Δελαπλάτα, εἰς τὰ νότια τῆς Βρασιλίας.

Ποταμοί. Τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος ἡ κλίσις, ἐκτὸς τῶν παραλίων ποταμῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ Ἀλλεγάνυα ὄρη. Χύνονται δέ·

Α'. Εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν.

Ὁ Μακκερζίης (425 Μ. μακρός), ἀπὸ τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων μέχρι τῆς Ἀταβάσκας λίμνης Ἐλενρος καλούμενος. Μεταβαίνει δὲ ὡς Ποταμὸς τῶν Δούλων εἰς τὴν μεγάλην Λίμνην τῶν Δούλων, καὶ δέχεται κατόπιν τὰ ὕδατα τῆς Βαιρείου ἥτοι Ἀρχτείου Λίμνης.

Β'. Εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.

α'). Ὁ Κουϊχπάκης ἢ Γούκωρ, νοτιανατολικῶς τοῦ Βερίγγιου πορθμοῦ.

β'). Ὁ Κολομβίας ἢ Ὀρεγόνης (300 Μ. μακρός), εἰς τὰ ΒΔ. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

γ'). Ὁ Κολοράδος (300 Μ. μακρός), μετὰ τοῦ Γίλα, εἰς τὸν Κολιφόρτιον κόλπον χυνόμενος.

Γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου.

α'). Ὁ Σασκατχεβάρ, πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Οὐνιπέγνην Λίμνην (60 Μ. μακράν), ἀφ' ἧς ἐκέρχεται ὁ Νέλσωρ καὶ Σέβρορ.

Κατ' εὐθείαν δ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι·

α'). Ὁ ποταμὸς τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου (450 Μ. μακρός), ἐκρέων ἀπὸ τῶν 5 Καναδικῶν λιμνῶν, αἵτινες κεῖνται ὑπεράνω ἀλλήλων εἰς 4 ὀροπέδια· ἤγουν τῆς Ἀρωῆτοι Ὑπερτέρας Λίμνης (μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ ἡ Νιπιγόρην Λίμνη), τῆς Μιχιγάρης, τῆς Οὐρόρνης, τῆς Ἐρίης καὶ τῆς Ὀρταρίου, εἰς τὴν ὁποίαν κατακρημνίζονται οἱ καταρράχται τοῦ Νιαγάρα (160).

β'). Οἱ Ἀτλαντικοὶ παράλιοι ποταμοί, ἥτοι ὁ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, ἐκβάλλων εἰς τὸν Φούνδνον κόλπον, μεταξὺ τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῆς Νέας Βρουνσβίγης, ὁ Δελαουάρης, ὁ Σουσκεχαννάς, χυνόμενος εἰς τὸν Κησαπήκιον κόλπον, ὁ Ποτομάκειος καὶ ὁ Ἰακώβειος ποταμός.

Διὰ δὲ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου·

Ὁ Μισσισιπῆς (ἥτοι «πατὴρ τῶν ὑδάτων», 890 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς Ἰτάσκας λίμνης. Οὗτος δέχεται ἀριστερόθεν μὲν τὸν Ὀχίον (250 Μ. μακρόν), δεξιόθεν δὲ τὸν Μισσουρήν παρὰ τὸν Ἁγίον Λουδοβίκον, τὸν Ἀρχάγαν καὶ τὸν Ἐρυθρόν.

Διὰ δὲ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν.

α'). Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Γουατεμάλας, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νικαραγούας.

β'). Ὁ Ἀτράτος, χυνόμενος εἰς τὸν Δαριέριον κόλπον.

γ'). Ὁ ποταμὸς τῆς Μαγδαληνῆς μετὰ τοῦ Καούχα, ἐν τῇ Νέᾳ Γρανάδᾳ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Κατ' εὐθείαν δὲ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν·

α'). Ὁ Ὀρινόκος (300 Μ. μακρός), ἔχων πιθανῶς τὰς πηγὰς εἰς τὰ ὄρη τῆς Νέας Γρανάδας. Οὗτος δέχεται μὲν ἀριστερόθεν τρία παραπόταμα, διὰ δύο δὲ βραχιόνων (ὧν εἷς καλεῖται Κάσσικιάρης), συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ῥίου Νέγρον καὶ

β'). Τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων (770 Μ. μακροῦ), ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν Ἀνδεων λίμνης Λιαουριχόχας, μέχρι μὲν τῆς εἰσροῆς τοῦ Οὐκαϊάλη ὀνομάζεται Μαράνων, μέχρι δὲ τῆς τοῦ Μαδίρα Σολιμόεις. Κατὰ δὲ τὰς ἐκβολὰς ἔχει δύο βραχίονας· τὸν πλατύτερον βόρειον, καὶ τὸν ὀλιγώτερον πλατὺν νότιον, Πάραν καλούμενον καὶ δεχόμενον δύο παραπόταμα.

γ'). Οἱ παράλιοι ποταμοὶ τῆς Γουϊάνης, Ἑσσέκιβος καὶ Δεμεράρος.

δ'). Ὁ Ἄγιος Φραγκίσκος (390 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Βρασιλίας.

ε'). Ὁ Ῥίος Δελαπλάτας (480 Μ. μακρός), ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ Παραγούνη, μετὰ τῶν δεξιόθεν παραποτάμων Πιλκομαῦον καὶ Βερμεῖτον, καὶ ἐκ τοῦ Παράνα.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς (100 ἑκατομ.) σύγκειται ἐκ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς χαλκοχρόου φυλῆς (Ἰνδῶν) καὶ τῶν ὑπὲρ τὰ 50 ἑκατομ. λευκῶν, ὀμιλούντων τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Περίπου δὲ τὰ 7 ἑκατομ. εἶνεοί ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰσαχθέντες Νίγηρες. Εἰς ἅπασαν δὲ τὴν Ἀμερικὴν εἶνε τὴν σήμερον κατηργημένη ἡ δουλεία, καθότι καὶ πανταχοῦ ἐπικρατεῖ ὁ Ἀγγλικὸς πολιτισμὸς.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Δανικὴ βόρειος Ἀμερικὴ ἢ Γροιλανδία.

[39,000 □ Μ. (;) περίπου 10,000 Κ.].

Ταύτης, ΒΑ. κειμένης, κατοικεῖται μόνον ἡ πρὸς Δ. παραλία, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Φαρεβέλλου μέχρι τῶν

Ἀγγλικῶν τόπων. Καὶ τῶν μὲν Ἑσκιμῶν αἱ ἀποικίαι φθάνουσι μέχρι τῶν βορειοτάτων (78° βορείου πλάτους), ἐκ δὲ τῶν 13 τὴν ἀριθμὸν Δανικῶν ἀποικιῶν (ἰδρυθεισῶν ὑπὸ ἱεραποστόλων) σπουδαιόταται εἶνε ἡ Γοδχάβη, ἡ Ἰουλιανσχάβη καὶ ἡ Οὐπεριβίχη (72° 55').

2. Βρεττανικὴ βόρειος Ἀμερικὴ.

[153,000 □ M., μετὰ περίπου 4,500,000 K.].

Εὐθεία γραμμὴ, ἀγομένη ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Βαρρόβου, ΝΑ. τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Καρόλου εἰς τὴν Λαβραωρίδα, σημαίνει περίπου τὸ βόρειον σύνορον τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου, εἰς τὴν ὁποίαν βαθέως εἰσδύει ὁ Οὐδσονίος κόλπος πρὸς νότον· τοῦναντίον δὲ προσέχει τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ χερσόνησος Μελβίλλη ΒΑ. καὶ ἡ Βωθία Φήλιξ πρὸς Δ. αὐτῆς. Συμπλέκεται δὲ περὶ ταύτην μέγα πλῆθος νήσων, ὧν βορειοτάτη μὲν εἶνε ἡ Μελβίλλη, νοτιανατολικὴ δὲ ἡ Βαφίρειος χώρα. Εἰς δὲ τὴν εἴσοδον τοῦ Οὐδσονίου κόλπου κεῖται ἡ Σουθαμπτόν. Μεταξὺ δὲ τούτων καὶ τῆς νήσου Γροιλλανδίας εἶνε ἀδύνατον νὰ πλεύσῃ τις πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἔνεκα τῆς βραχυχρονίου τῶν πάγων ἀναλύσεως.

Ἡ ἡπειρος τῆς βορείου Βρεττανικῆς Ἀμερικῆς διαιρεῖται·

1) Εἰς τὴν *Δυτικὴν παραλίαν*, μετὰ τῆς νήσου τῆς Βασιλίσσης Καρλόττας, καὶ τῆς νήσου Κουάδρας ἢ Βαγκουδέρης πρὸς νότον. Εἶνε δ' αὕτη ἀπὸ τοῦ 1871 ἠνωμένη μετὰ τοῦ Καναδαίου δεσμοῦ. Πρωτεύουσα ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Νέα Βεστμινστέρη*.

2) Τὴν χερσόνησον *Λαβραωρίδα* (25 χιλ. □ M. ἀλλὰ μόνον 3,500 K.) μετὰ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ παραλίᾳ *Νάτρον*, *Όφερθάλης*, *Όκκάκης* καὶ *Χεβρών*.

3) Τὰς Χώρας τοῦ Οὐδσονίου κόλπου (χώρα τῶν Βορείων Ἰνδιῶν), μεταξὺ τῶν βραχωδῶν ὄρεων καὶ τοῦ Οὐδσονίου κόλπου, ἀνηκούσας ἀπὸ τοῦ 1869 εἰς τὸν Καναδαῖον δεσμὸν. Οἱ δὲ σταθμοὶ τῶν Ἀγγλῶν δερματοπωλῶν φθάνουσι σχεδὸν μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, καὶ κυριώτερος αὐτῶν εἶνε τὸ Φρούριον Οὐέλλιαμ παρὰ τὴν Ἀνω (Ὑπερτέραν) λίμνην.

4) Τὴν *Maritóbarr*, παρὰ τὸν ῥυθρὸν ποταμὸν, πρὸς Ν. τῆς μεγάλης Οὐνιπέγης λίμνης.

5) Τὰς Χώρας τῶν Βρεττανικῶν ἀποικιῶν πρὸς Α., συναποτελούσας τὸν Καναδαῖον δεσμὸν ἀπὸ τοῦ 1867. Εἰς ταύτας ἀνήκουσι·

α'). Ὁ Καναδᾶς, μετὰ 3 σχεδὸν ἑκατομμ. Κ. Ἐνταῦθα ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶνε· Τορόντον μετὰ 90 χιλ. Κ. καὶ Κίρξτὼν παρὰ τὴν Ὀντάριον λίμνην.—Μοτρήλη, μετὰ 140 χιλ. Κ., κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Καναδᾶ. —Κεβέκη, μετὰ 60 χιλ. Κ., πόλις ἐλλίμενος. Πρωτεύουσα δὲ τοῦ Καναδᾶ, τῆς Νέας Βρουνσβίγης, τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῶν 4 νήσων τοῦ κόλπου τοῦ Λαυρεντίου εἶνε ἡ Ὀττάβα.

β'). Ἡ Νέα Βρουνσβίγη, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαυρεντίου, μετὰ τῆς πόλεως τοῦ Ἀρίου Ἰωάρρον.

γ'). Ἡ Νέα Σκωτία (Ἀκαδία) μετὰ τῆς Ἀλιφάξης, ἐχούσης 40 χιλ. Κ.

δ'). Αἱ περὶ τὸν κόλπον τοῦ Λαυρεντίου 4 νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε ὁ Ἀρ. Ἰωάννης (πρίγκιψ Ἐδουάρδος) καὶ ἡ Νέα Φουδλανδία ἢ Νεόγειος (περίφημος διὰ τὴν ἀλιεῖαν τοῦ ἰχθύος ταρίχους εἰς τὴν πλησίον μεγάλην σύρτιν).

ε'). Αἱ Βερμουῦδαι νῆσοι, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἐκ τῆς Νέας Φουδλανδίας πρὸς τὰς Βαχαμικὰς νήσους πρὸς Β.

τῶν μεγάλων Ἀντιλλῶν. Εἶνε δ' αὖται 365 μικρό-αται νῆσοι [ἔχουσαι ὅμως ἐμβαδὸν μόνον 2 □ M.]· καὶ παρέχουσι μὲν ξυλείαν κέδρων, προσβάλλονται ὅμως ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ.

3. Αἱ ἡνωμέναι πολιτεῖαι τῆς βορείου

Ἀμερικῆς.

[170,000 □ M., ὑπὲρ τὰ 50,000,000 K.].

Αὗται εἶνε ὁμοσπονδία 38 ἐπικρατειῶν, 1 νομοῦ καὶ 10 ἐπαρχιῶν. Καὶ ἀνεκαλύφθησαν μὲν αὗται αἱ χῶραι τῷ 1497 ἀλλ' ἡ Βιργινία πρώτη ἔκαμε τῷ 1607 ἀρχὴν τῶν ἀκμαζουσῶν ἀποικιῶν. Ἀγωνισθεῖσαι δ' ἐπὶ δεκαετίαν (1773—1783), ἔλαβον τὴν ἀπὸ τῆς μητρικῆς χώρας Ἀγγλίας ἀνεξαρτησίαν, πρωταγωνιστησάντων τοῦ Φραγκλίνου καὶ Βασσιγκτῶρος. — Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν Βορείων καὶ Νοτίων ἐπικρατειῶν ἀντίθεσις, αἰτίας ἔχουσα τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς διαίτης καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δουλείας εἰς τὰ νότια, ἐπήγαγε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους βίαιον χωρισμὸν καὶ πόλεμον ἐμφύλιον (1861—1865). Μετὰ δὲ τὴν νίκην τῶν Βορείων κατηργήθη, ὡς εἰκός, ἡ δουλεία. — Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐκκλησία, ἔχουσιν ὅμως πλήρη ἐλευθερίαν τὰ διάφορα θρησκευτικὰ δόγματα.

Καὶ ὁ μὲν τακτικὸς στρατὸς ἔχει 25 χιλ. ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος 138 πλοῖα, ἐν οἷς 24 θωρηκτά, μετὰ 1050 πυροβόλων. Ἐν καιρῷ πολέμου ὅμως πᾶς πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης. — Πρόεδρος τῆς ὁμοσπονδίας τανῦν εἶνε ὁ Ἀρθούρος.

α'. Αἱ Βόρειοι Πολιτεῖαι.¹

Ἡ πρότερον καλουμένη Νέα Ἀγγλία.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· *Πορτλάνδη*, εἰς τὴν Μαίνην, ἔχουσα 35 χιλ. Κ.—*Βοστών*, εἰς τὴν Μασσαχουσέτην, ἔχουσα 440,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Φραγκλῖνος. Αἱ πόλεις αὗται εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος βιομηχανικαί.

β'. Αἱ μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.²

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Νέα Ὑόρκη*, μεθ' ἑνὸς ἑκατομμ. 100 χιλ. Κ. ἐπὶ τινος νήσου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐδσονος ποταμοῦ, πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ Νέου Κόσμου μετὰ μεγαλοπρεπεστάτων ὑδραυλικῶν ἔργων. Ἐμπορεύονται δ' ἐνταῦθα καὶ τινες Ἕλληνες πλούσιοι.—*Βρουκλύνη*, μετὰ 570 χιλ. Κ.—*Βούφαλορ*, μετὰ 155 χιλ. Κ., ὅχι μακρὰν τοῦ καταρράκτου τοῦ Νιαγάρα.—*Φιλαδελφία*, εἰς τὴν Πενσυλβανίαν, παρὰ τὸν Δελαουάρην ποταμόν, μετὰ 890 χιλ. Κ., μεγίστην ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ μάλιστα βιβλίων. Ἐν ταύτῃ ἐγενεῖν ἡ παγκόσμιος ἔκθεσις τῷ 1876 καὶ ἐωρτάσθη ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας.—*Πιτσβούργη*, παρὰ τὸν Ὅχιον, μετὰ 235 χιλ. Κ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται πολὺ πετρέλαιον, σίδηρος, ἄνθρακες καὶ ἄλας.—*Βαλτιμόρη*, εἰς τὴν Μαρυλάνδην, ἔδρα τοῦ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου· ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ 332 χιλ. Κ.—*Βασσιγκτῶν*, εἰς τὴν Κολομβίαν, μετὰ 160 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα

(1) Αὗται εἶνε· Μάινη, Νέξ Ἀμφίρη, Βερμόντη, Μασσαχουσέτη, Ῥόδη, Ἰσλανδία, Κενεντικούτη,

(2) Αὗται εἶνε Νέξ Ὑόρκη, Νέξ Ἰερσείη, Πενσυλβανία, Δαλλας, Βάρη καὶ Μαρυλάνδη.

συνέρχονται αἱ βουλαι τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Εἰς τὰς μέσας τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτείας ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν καὶ μεταλλευτικὴν, περὶ τὸ μέγα ἐμπόριον καὶ τὴν μεγάλην βιομηχανίαν.

γ'. Αἱ Νότιοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.¹

Ἐνταῦθα ἄξιαι λόγου πόλεις εἶνε·

Ριχμόνδην, εἰς τὴν Βιργινίαν, ἔχουσα 65 χιλ. Κ. καὶ τὰ περιφημότετα ἐργοστάσια τοῦ καπνοῦ. Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον (1861) ἦτο πρωτεύουσα τῶν ὁμοσπόνδων. — *Καρλεστών*, εἰς τὴν νότιον Καρολίαν, ἐξάγουσα βάμβακα καὶ ὀρύζιον μετὰ 56 χιλ. Κ.

Κυριωτέρα δὲ ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν πολιτειῶν τούτων εἶνε ἡ γεωργία, βαμβακοφυτεία καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ σάκχαρος.

δ'. Πολιτεῖαι τοῦ κόλπου.²

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μοβίλην, εἰς τὴν Ἀλαβάμαν, ἔχουσα 30 χιλ. Κ. καὶ μέγα ἐμπόριον βάμβακος. — *Νέα Ἀὐρηλία*, εἰς τὴν Λουϊσιάναν, μετὰ 220 χιλ. Κ. καὶ τῆς μεγίστης εἰς τὸν κόσμον ἀγορᾶς τοῦ βάμβακος. — *Αὐστίνα* καὶ *Ἄγρ.* *Ἀρτώριος*, εἰς τὴν πρὸς Ν. τοῦ Ἐρυθροῦ ποταμοῦ Τεξάσση. Εἰς τὰς χώρας ταύτας εἶνε πλεῖστα μικρὰ ἐρπετὰ καὶ ἀναρίθμητα ἔντομα, ἀγέλαι βουβάλων καὶ ἄγριοι ἵπποι.

(1) Αὗται εἶνε Βιργινία, Βόρειος Καρολίνα, Νότιος Καρολίνα, Γεωργία καὶ Φλωρίς.

(2) Αὗται εἶνε Ἀλαβάμα, Λουϊσιάνα, Μισσισιππὴ καὶ Τεξάσση.

ε'. Κεντρικαὶ Πολιτεῖαι.¹

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Μιλβάκη, παρὰ τὴν λίμνην Μιχιγάνην, μετὰ 120 χιλ. Κ., πάντων σχεδὸν Γερμανῶν. — *Δετροίτη*, εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μιχιγάνην, μετὰ 120 χιλ. Κ. — *Ἰόβα*, πρωτεύουσα δρυονύμου ἐπαρχίας, γέμουσα μολύβδου. — *Χικάγον*, εἰς τὴν Ἰλλινοΐσιν, ἔχον 500 χιλ. Κ. καὶ τὴν μεγίστην εἰς τὸν κόσμον ἀγορὰν τῆς ξυλείας καὶ τῶν σιτηρῶν. — *Ἰνδιαρόπολις*, εἰς τὴν Ἰνδιάναν, ἔχουσα 75 χιλ. Κ. — *Κιγκινγάτη*, παρὰ τὸν Ὀχιον ποταμὸν, ἔχουσα 285 χιλ. Κ. καὶ ἐπικαλουμένη «βασίλισσα τῆς Δύσεως»· 500 χιλ. χοῖροι σφάζονται ἐδῶ κατ' ἔτος· ὅθεν ἐπικαλεῖται «χοιρόπολις». — *Ἀγ. Λουδοβίκος*, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, παρὰ τὸν Μισσισιππὴν, μετὰ 360 χιλ. Κ. — *Λουισίλλη*, παρὰ τὸν Ὀχιον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 150 χιλ. Κ. — *Νασβίλλη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἀγ. Λουδοβίκου.

Αἱ κεντρικαὶ πολιτεῖαι ἔχουσιν ἀφθονίαν μεταλλεῖων ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ σιδήρου, εἶνε δὲ καὶ πολλοὶ σιτοφόροι. Πολλὰ ἀνθρώπων ἐκατομμύρια δύνανται ἐδῶ νὰ τραφῶσι. Ζῶσι δ' ἐνταῦθα πολλοὶ Ἰνδοὶ ἄγριοι.

ς'. Πολιτεῖαι εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.²

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε·

Ἀστορία, φρούριον εἰς τὴν Ὀρεγόνην, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολομβία. — *Ἀγ. Φραγκίσκος*, παρὰ τὸν Σακραμέντον ποταμὸν, μετὰ 235 χιλ. Κ., σπουδαιοτάτη

(1) Αὗται εἶνε· Μινнесότα, Βισκονσίνη, Μιχιγάνη, Ἰόβα, Ἰλλινοΐση, Ἰνδιάνη, Ὀχιος, Δυτικὴ Βιργινία, Κανσάση, Μισσουρή, Κεντουκκή, Ἀρκανσάση, Τενεσσέη, Νεβράσκα καὶ Κολοράδον.

(2) Αὗται εἶνε Ὀρεγὼν, Καλιφορνία καὶ Νεβάδα.

ἐμπορικὴ πόλις εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς. Τῷ 1845 εἶχε 30 μόνον λευκοὺς κατοίκους.—*Σακραμέντο*, πρωτεύουσα τῆς χώρας τοῦ χρυσοῦ *Καλιφορνίας*.—*Βιργινία*, πόλις εἰς τὴν Νεβάδαν, ἔχουσα 25 χιλ. Κ. καὶ ἀφθονίαν ἀργύρου, λιθανθράκων καὶ πετρελαίου.

ΣΗΜ. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας συγκαταριθμοῦνται καὶ 40 ἐπαρχίαι, ἧτοι Νέον Μεξικόν, Βασιγκών, Ἰδαχόη, Μοντάνα, Δακότα, Βυομίγγη, Οὐτάχη (κατοικουμένη ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς αἵρέσεως τῶν πρεσβευόντων τὴν πολυγμίαν Μορμόνων, ὧν κυριωτέρα πόλις εἶνε ἡ νέα Ἰερουσαλήμ, ΒΑ. τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου), Ἀριζόνα, αἱ Γαταὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ Ἀλάσκα, σποράδην ὑπὸ Ἑσκιμῶν κατοικουμένη.

Σίτκα, Νέος Ἀρχάγγελος.

Ἐν ἔτει 1867 ἐπώλησεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὰς Ἀμερικανικὰς αὐτοῦ κτήσεις, ἧγουν σύμπταν τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς νήσου *Σίτκας* σπουδαίας ἀποικίας τοῦ *Νέου Ἀρχαγγέλου* (περίπου 27,000 □ Μ. μετὰ 30 χιλ. Κ.).

4. Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ.

(Ἀλλοτε ἀντιβασιλεία τῆς νέας Ἰσπανίας).

[35,000 □ Μ., 9 ⁸/₁₀ ἑκατομμ. Κ. ἄνευ δούλων].

Τὸ Μεξικόν σύνορα ἔχει πρὸς Β. τὰς νοτιοδυτικὰς Ἠνωμένας Πολιτείας· πρὸς Ν. δὲ φθάνει μέχρι τοῦ Τεχουαντεπεκίου καὶ Ὀνδουρασίου κόλπου, καὶ περιλαμβάνει τὰς χερσονήσους Ὑουκατάνην καὶ Καλιφορνίαν. — Ἐχουσα δὲ ἀφθονίαν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν καὶ μιγάδων. Οἱ δὲ *Κρεόλαι* (ἧγουν ἰθαγενεῖς

λευκοὶ) ἀποτελοῦσι μόνον τὸ $\frac{1}{9}$ τοῦ πληθυσμοῦ. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε.

Μεξικόν, ἡ ὠραιότατη τῆς Ἀμερικῆς πόλις, μετὰ 240 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Τενοχτιτλάνης, καθέδρας τῆς παλαιᾶς αὐτοκρατορίας Ἀναχουάκης. — *Πουέβλα*, ΝΑ. τοῦ Μεξικοῦ, μετὰ 65 χιλ. Κ., πολυτελεστάτης μητροπόλεως, λίαν ἐκτεταμένου ἐμπορίου καὶ ἀκραισιότατης βαμβακουργίας. — Εὐλίμενοι δὲ πόλεις εἶνε ἡ *Μαζατλάνη* καὶ τὸ *Ἀκαπούλχορ*, παρὰ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν, καὶ ἡ *Βερακρούζη*, παρὰ τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, ἔνθα εἶνε ὁ λεγόμενος *κίτρινος πυρετός*. — *Κουερετάρορ*, ἔνθα ἐτουρεκίσθη ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς τῷ 1867. — *Γουαραξούατορ*, μετὰ πλουσίων χρυσορυχείων καὶ ἀργυρορυχείων. — *Θαγιάκα*, μετὰ 25 χιλ. Κ., κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τοῦ ὑσγίνου (λαμπρᾶς ἐρυθρᾶς βαφῆς) καὶ τῆς σοκολάτας. — Πλησίον δὲ τῆς *Μερίδης*, ἀξιολογωτάτου τόπου τῆς χερσονήσου *Γουκατάνης*, κεῖνται μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῆς *Οὐξμάλης*, ἀρχαίας πόλεως, ἐπιλεγομένης «Θηβῶν τῆς Ἀμερικῆς».

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Ἡ Στερεά.

Ἡ στενὴ γέφυρα, ἡ τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν συνδέουσα, περιλαμβάνει τὴν Βρεττανικὴν ἀποικίαν *Ὀρδουρασίαν* ἢ *Βαλισείαν* πρὸς Ν. τῆς *Γουκατάνης*, ἔτι δὲ 5 αὐτοδεσπότους πολιτείας, ἥτοι 1) τὴν δημοκρατίαν *Γουατεμάλαν*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πόλεως· 2) τὸν πυκνότατα κατωκημένον *Ἀγ. Σωτήρα* (*San Salvador*)· 3) τὴν *Ὀρδουράσην*· 4) τὴν *Νικαραγούαν*· 5) τὴν

Πλουσία Ἀκτὴν (Κοσταρική). Αἱ 5 αὗται δημοκρατίαι (8,100 □ Μ.) ἔχουσι 2,650,000 Κ.

2. Τὸ πρὸς Δ πλῆρες νήσων Ἰνδικὸν πέλαγος.

Ἦτοι αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαι.

Τοῦτο σύγκειται ἐκ τριῶν συμπλεγμάτων νήσων, τῶν ὀρεινῶν μεγάλων καὶ μικρῶν Ἀντιλλῶν καὶ τῶν ὀμαλῶν Βαχαμαίων νήσων. Ἐπ' αὐτῶν δ' εὐρίσκονται πάντα τὰ καλλιεργούμενα φυτά, πρὸ πάντων δὲ καφές, καπνὸς καὶ ζαχαροκάλαμος, οἱ δὲ Νίγηρες εἶνε τετραπλάσιοι τῶν λευκῶν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α'. Αἱ Βαχαμαῖαι (ἢ Λουκαυῖαι νῆσοι).

Αὗται, μεταξὺ Δομίγκου καὶ Φλωρίδος κείμεναι, εἶνε 500 τὸν ἀριθμὸν καὶ σύγκεινται ἐκ βράχων τιτανωδῶν. Διάσημος δὲ μάλιστα εἶνε ὁ Ἀγ. Σωτὴρ ἡ Γουαραχάκη, καθότι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κόσμου ἀνεκάλυψε πρῶτον ὁ Κολόμβος, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492.

β'. Αἱ Μεγάλαι Ἀντίλλαι.

1) Κούβα (2,160 □ Μ.). Αὕτη εἶνε Ἰσπανικὴ καὶ ἔχει $1\frac{2}{3}$ ἑκατομ. Κ., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου δοῦλοι. Πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν Ἀβάνα, πόλιν ὠραίαν, ἀκμάζουσαν ἐμπορικῶς, ὠχυρωμένην ὡς φρούριον μετὰ 8 δευτερευόντων φρουρίων καὶ κατοικουμένην ὑπὸ 230 χιλ. Κ. Παράγει δὲ τὸν κάλλιστον τῆς γῆς καπνόν. Εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτῆς εἶνε ὁ τάφος τοῦ Κολόμβου. Ἄλλην δὲ λόγου ἀξίαν πόλιν ἔχει τὸ Σαρτιάγον μετὰ 96 χιλ. Κ.

2) Ἰαμαϊκὴ [197 □ Μ.]. Αὕτη εἶνε Ἀγγλικὴ καὶ ἔχει 580 χιλ. Κ. Καὶ ἡ μὲν δουλεία κατηργήθη τῷ 1834,

πόλιν δὲ μεγίστην ἔχει τὴν εὐλίμενον *Κιγξτῶνα*, μετὰ 30 χιλ. Κ.

3) *Ισπανιόλα*, ἢ *Ἀγ. Δομίγγος* ἢ *Ἀττη*, (1,400 □ Μ.), περιέχουσα 850 χιλ. Κ., πάντας Νίγηρας καὶ Μουλάττους. Σύγκειται δὲ α') ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς Ἀν. Μουλαττικῆς δημοκρατίας τοῦ *Ἀγ. Δομίγγου*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας, καὶ β') ἐκ τῆς μικροτέρας πρὸς Δ. Νιγριτικῆς Δημοκρατίας *Ἀττης* [434 □ Μ.] μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Λιμέρος* τοῦ *Πρίγκιπος* (Port au prince).

4) *Πορτορίκον* (Ἰσπανικὸν) [166 □ Μ.], μετὰ τοῦ φρουρίου *Πορτορίκου* (Πλουσίου λιμένος).

γ'. Αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι.

1) *Ἀγγ.λικαὶ* μὲν ἄξια λόγου εἶνε· *Ἀντιγούα*, *Δομινίκα*, *Ἀγ. Λουκία*, *Βαρβαδόση*, *Ταβάγορ* καὶ *Τρινιδάτη* (Ἀγ. Τριάς).

2) *Γαλλικαὶ* δέ· *Γουαδελοῦπη*, *Μαρτινίκη*, *Μαρία Γαλάρτη* καὶ *Ἀγ. Βαρθολομαῖος* (ἀπὸ τοῦ 1877), πρῶην Σουηδικός.

3) Τῶν *Κάτω Χωρῶν*· *Κιουρασώ*, πρὸς Ν. τῆς Ἀττης, μετὰ πολλῶν πλησίον κειμένων νήσων, ἐγγὺς τοῦ κόλπου τοῦ *Μαρακαίβου*· ἔχει δὲ καλὸν λιμένα καὶ ἐξαιρετα πορτοκάλια. Ἐκ τῆς νήσου ταύτης καλεῖται καὶ τὸ ποτὸν *κιουρασώ*.

4) *Λαρικαί*· *Ἀγ. Σταυρός*, ὁ κῆπος τῶν Ἀντιλλῶν, *Ἅγιος Θωμᾶς* καὶ *Ἅγιος Ἰωάννης*.

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῶν τριῶν *Κολομβικῶν* δημοκρατιῶν καὶ τῶν δημοκρατιῶν τῆς *Περουῆς*, *Βολιβίας*,

Χιλής, Παραγουάης, Ουραγουάης, τῆς ὁμοσπόνδου πολιτείας τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα ἢ τῆς Ἀργεντινικῆς δημοκρατίας, τῆς αὐτοκρατορίας Βρασιλίας, τῆς ἀποικιακῆς χώρας Γουιάνης, τῆς Παταγωνίας καὶ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός.

1. Αἱ τρεῖς Κολομβικαὶ Δημοκρατίαι.

α'. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας.

(Ἄλλοτε Νέα Γρανάδα).

[15,000 □ Μ., περὶ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.].

Εἰς ταύτας, ἐκτεινομένας ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι τοῦ Καραϊβικοῦ πελάγους πρὸς Β., καὶ ἀπὸ τοῦ Κασσικιάρη ποταμοῦ (παραποτάμου τοῦ Ὀρινόκου χυνομένου εἰς τὸν Ῥιονέγρον) μέχρι τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε·

Βογότα, πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, ἐπὶ πεδιάδος ὑψηλῆς (8,000'), μετὰ 40 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου.—*Καρθαγένη*, πρὸς Β., μετὰ 8 χιλ. Κ. (ἄλλοτε πολὺ πλειοτέρων), θαλασσίου ἐμπορίου καὶ ἀλιείας μαργαριτῶν, πόλις ὡραιότατη. *Παραμὰς*, πρὸς Δ. τῆς Καρθαγένης, μετὰ 17 χιλ. Κ. Ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ εἶνε σιδηρόδρομος διὰ πυκνοτάτου δάσους καὶ βαθέων ἑλθὼν μέχρι τῆς Ἀσπινβάλλης (86 χιλιομ., 2½ ὥρων διάστημα μετὰ τὸν σιδηρόδρομον). Ἦρχισε καὶ διῶρξέ τῷ 1881.

β'. Δημοκρατία Βενεζουέλα.

(Ἦτοι Μικρὰ Βενετία).

[20,700 □ Μ., περίπου 2,000,000 Κ.].

Οὕτως ὠνομάσθη ἀπὸ τινος χωρίου τῶν Ἰνδῶν, κτισθέντος ἐπὶ πασσάλων εἰς τὴν θάλασσαν.

Κεῖται δὲ εἰς τὰ βορειοανατολικά παράλια κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Ὀρινόκου καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Ἰνδικῶν φύλων τῶν *Καραῖων* καὶ Ὀττομάκων. Πόλεις δὲ ἀξίας λόγου ἔχει·

Τὴν *Καρακάσας* πρὸς Β., πρωτεύουσαν μετὰ πανεπιστημίου καὶ 60 χιλ. Κ.—Τὴν *Κουμάναν*, ἀπέναντι τῆς νήσου *Μαργαρίτας*.—τὴν *Βαρίαν* πρὸς Δ., περίφημον διὰ τὸν καπνόν, οὗτινος ἐνταῦθα εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ πατρίς.—τὴν *Μαϊπούρην* καὶ Ἀτούρην παρὰ τὸν Ὀρινόκον, μετὰ πολυθρυλήτων καταρρακτῶν—καὶ τὴν Ἀγροστούραν (*Κιουδάδην Βολιβάρην*) μετὰ σπουδαίου ἐμπορίου παρὰ τὸν κάτω Ὀρινόκον.

γ'. Δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ (Ἑκονάτορ).

[11,700 □ Μ., περίπου 1 ἑκατομμ. Κ. ἄνευ τῶν ἀγρίων Ἰνδῶν, περίπου 200 χιλ.].

Αὕτη εἶνε ἡ χώρα τοῦ Ἰσημερινοῦ μετὰ τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Κουῖτου, ΒΔ., περίφημος διὰ τὸ ἥπιον αὐτῆς κλίμα, ἔνθα ἐπικρατεῖ αἰώνιον ἔαρ. Ὑπεράνω δὲ τῶν πρασίνων λόφων ἐπαίρονται 11 χιονοσκεπῇ ἡφαίστεια, ἐν οἷς τὸ *Κιμβόρασον* καὶ τὸ ἀδιαλείπτως καπνίζον *Κοτοπάξιον*, λάμπον δὲ πολλάκις τὴν νύκτα. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Κουῖτορ, μετὰ 20 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ ἡφαιστείου *Μιχίγγχα*.—*Γουανακίλη*, ἐπίγειον τοῦ Κουῖτου. Πλησίον εἶνε καὶ αἱ *Νῆσοι τῶν Χελωρῶν* (*Γαλαπαγῶσι*).

2. Ἡ Δημοκρατία τῆς Περουΐας.

[20,300 □ M., περίπου 3 ἑκατομμ. K.].

Αὕτη ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων μέχρι τῶν πρὸς Β. τῆς Χιλῆς ὁρέων τῆς Βολιβίας· ἔχει δὲ μεγάλην διὰ σιδηροδρόμων συγκοινωνίαν καὶ ποικιλώτατα προϊόντα, ἰδιάζοντα δὲ *κίτριν* (ἐξ οὗ ἡ κινίνη) καὶ *νίτρον*· ἀλλὰ κέρδος φέρει μάλιστα τὸ γουανώ, κόπρος πτηνῶν πρὸ αἰώνων ὡς λόφοι σωρευθεῖσα, χρησιμεύουσα δὲ πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς τῶν ἀμπέλων καὶ τεύτλων (κοκκινोगουλίων). Πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι ἐνταῦθα εἶνε·

Ἡ *Λίμα* πρὸς Δ., μετὰ 100 χιλ. K. καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πάνεπιστημίου τῆς Ἀμερικῆς, 2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης.—Τὸ *Κουσκορ*, ΝΑ. τῆς Λίμας μετὰ 40 χιλ. K. καὶ λειψάνων τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου τῆς Περουΐας (ναὸς τοῦ Ἡλίου τῶν *Ἰγκας*)—καὶ τὸ *Κάλλαο*, ἐπίνειον τῆς Λίμας, καλῶς ὠχυρωμένον· ἐδῶ εἶνε καὶ ἡ *Τιτικάχα* λίμνη, τὸ ἱερὸν ὕδωρ τῶν παλαιῶν Περουανῶν, περιέχουσα πολλὰς νήσους.

3. Ἡ Δημοκρατία Βολιβία (Ἄνω Περουΐα).

[23,600 □ M., περὶ τὰ 2,300,000 K.].

Αὕτη ἀρχομένη νοτιοανατολικῶς τῆς Περουΐας, ἀπὸ τῶν μέσων τῆς λίμνης Τιτικάκας, φθάνει μέχρι τῆς Παραγουάης ΝΑ., τῆς Λαπλάτας καὶ Χιλῆς πρὸς Ν. καὶ τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς Δ., πόλεις δ' ἔχει· τὴν *Λαπάζην* πρὸς Δ., μετὰ 30 χιλ. K.—Τὴν *Σούκρη* ἢ *Χουκισάχα* ΝΑ. τῆς Λαπάξης, πρωτεύουσαν μετὰ 24 χιλ. K.—Τὸ *Ποτόσιον*, πρὸς Ν. τῆς Λαπάξης, μετὰ 23 χιλ. K. (ἄλλοτε τετραπλασίον) καὶ περιφήμων ἀργυρωρυχείων.

4. Ἡ Δημοκρατία Χιλῆ.

[9,700 □ M., 2,400,000 Κατ.].

Αὕτη κειμένη κατὰ μῆκος τοῦ εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην Μεγάλου ὠκεανοῦ ἔχει κλίμα εὐκραὲς καὶ εἶνε χώρα ἐπιμήκης καὶ στενὴ, πρώτη δὲ πάσης τῆς γῆς κατὰ τὴν ἐξόρυξιν τοῦ χαλκοῦ. Πρὸς Ν. δὲ κατοικεῖ ὁ ἀνδρείος καὶ ἀνεξάρτητος λαὸς τῶν Ἀρανκάων· πόλεις δ' ἔχει.

Τὸ Σαρτιάγορ, πρωτεύουσταν, μετὰ 150 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστηρίου.—Τὸ Βαλπαραΐσον, πρὸς Β., μετὰ 100 χιλ. Κ., τὴν σπουδαιοτάτην ἐμπορικὴν πόλιν τῆς Χιλῆς. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ πλήρες νήσων πέλαγος τῆς Χιλόης πρὸς Ν. μετὰ πλουσίων λόφων ἐκ γουανώ, καὶ σύμπασα ἡ δυτικὴ παραλία τῆς Παταγωνίας, μετὰ τῆς ἀποικίας Μαγαλλιάρης.

5. Ἡ Δημοκρατία τῆς Παραγουάης.

[4,300 □ M., 300,000 περίπου Κ.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῶν ποταμίων βραχιόνων τοῦ Παράνα καὶ Παραγουάη· πόλιν δὲ ἀξιοσημεῖωτον ἔχει τὴν Ἀσουρσίωνα, παρὰ τὸν Παραγουάην, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πιλκομάτου.

6. Ἡ Δημοκρατία τῆς Οὐραγουάης.

[3,400 □ M., καὶ περὶ τὰς 450,000 Κ.].

Αὕτη κεῖται παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἑχθὴν τοῦ Λαπλάτα, καὶ πόλιν ἀξιόλογον ἔχει.

Τὸ *Μοντεβιδέο*, ὁχυρὰν πρωτεύουσαν παρὰ τὸν Λαπλάταν, μετὰ 100 χιλ. περίπου Κ.

7. Ἡ Ὁμόσπονδος πολιτεία τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα.

Ἦτο. ἡ Δημοκρατία Ἀργενίνα.

[52,000 □ Μ., μετὰ 2,400,000 Κ.].

Αὕτη πόλεις ἀξιολόγους ἔχει.

Τὸ *Βουενοσάϊρες*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ (ἐνταῦθα 8 Μ. πλατέος) Λαπλάτα, μετὰ 290 χιλ. Κ. Εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἔχει ἐμπόριον ἐξαγωγῆς πάσης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.—*Κορδόβα*, ὁπόθεν διὰ τῶν Κορδιλλιερώων μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Χιλήν.

8. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλίας.

[151,000 □ Μ., 10,100,000 Κ.].

Τὰ ἄριστα τῶν ἐνταῦθα προϊόντων εἶνε ὁ καφὲς (τὰ $\frac{4}{7}$ τῆς ὅλης παραγωγῆς τῆς γῆς), τὸ σάκχαρ, ὁ βάμβαξ, ἡ ὄρυζα καὶ ξύλον πρὸς βαφὴν (ξύλον τῆς Βρασιλίας). Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα ὑπάρχουσι χρυσορυχεῖα, ἀργυρορυχεῖα καὶ μεταλλεῖα ἀδαμάντων, οἷον ΝΑ. ἐν τῇ *Βίλλα Ῥίκα*.—Αὐτοκράτωρ δὲ εἶνε ὁ φιλόσοφος ἡγεμὼν Πέτρος ὁ Β'. καὶ πόλεις ἀξιόλογοι.

Ῥίον Ἰαρέϊρον, ΝΑ. τῆς Βιλλαρίας, πρωτεύουσα, καθέδρα καὶ πρώτη πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, μετὰ 280 χιλ. Κ. Εἶνε κύριος λιμὴν τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ καφὲ καὶ τῶν ἀδαμάντων. ὅπως δὲ ὁ κόλπος αὐτῆς κοσμεῖται ὑπὸ νήσων καὶ στεφανοῦται πέριξ ὑπ' ὁρέων παρέχει θέαν, ἣν δὲν εὕρισκει τις ἄλλαχοῦ.—*Βαχία* (ἄλλως *Ἀγ. Σωτῆρ*),

μετὰ 130 χιλ. Κ., ἐξάγουσα σάκχαρ καὶ καπνόν.—*Περ-
ραμβούχορ* ΒΑ., καὶ πλησίον αὐτοῦ *Ὀλίρδα* (ἔθεν ἐξά-
γεται Βρασιλιανὸν ξύλον). Ὅμοῦ ἔχουσιν 120 χιλ. Κ.
—*Πάρα*, ἀκμαία ἐμπορικὴ πόλις.

9. Γουϊάνα.

Αὕτη κεῖται πρὸς Β. τῆς Βρασιλίας, καὶ εἶνε μὲν πολὺ
γόνιμος εἰς τὰ παράλια, ἔχει ὅμως κλίμα νοσῶδες. Καὶ
Ἀγγλικαὶ μὲν πρὸς Δ. εἶνε τὸ *Ἑσσέκιβορ*, ἡ *Βερβίκη*
καὶ ἡ *Δεμεράρα*. Ὀλλανδικαὶ δὲ ἡ *Παραμάριβορ* καὶ ἡ
Σουρινάμη, καὶ Γαλλικὴ ἡ μικρὰ *Καϋένρη*, δυσφημισμέ-
νη διὰ τὸ θανατηφόρον κλίμα.

10. Παταγωνία καὶ Γῆ τοῦ Πυρός.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὑπὸ ἰθαγενῶν μόνον κατοικου-
μένης *Παταγωνίας*, τῆς ὁποίας πρὸς βορρᾶν σύνορον θεω-
ρεῖται ὁ Ἴριος Νέγρος ποταμός, καὶ τοῦ ἀφιλοξένου,
μεστοῦ δὲ νήσων πελάγους τῆς *Γῆς τοῦ Πυρός* (*Χιονο-
σκεπῆς κορυφὴ 6,000'*), κατοικουμένης ὑπὸ τοῦ τραχέος
νομαδικοῦ λαοῦ τῶν *Πεσχεραίσωρ Πυρογείωρ*. Εἰς δὲ
τὰ ΒΑ. τῆς Γῆς τοῦ Πυρός εὐρίσκονται αἱ *Μαλουϊραι* ἢ
Φλαλκάρδιοι νῆσοι, γυμναὶ καὶ τραχεῖαι, κατοικούμεναι
ὑπὸ ἀναριθμητῶν θαλασσίων ὀρνέων, φωκῶν καὶ θαλασσίων
λεόντων. Οἱ Παταγῶνες φημίζονται ὑψηλότατοι τῶν ἀν-
θρώπων.—Βρεττανικὴ τις ἀποικία ἔχει μόνον 1,400 Κ.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

[160,000 □ M., μετὰ περίπου 4 ἑκατομμ. K.].

Θέσις καὶ πληθυσμός. Τοῦτο τὸ μικρότατον ὡς πρὸς τὸ ἐμβαδὸν μέρος τῆς γῆς ἀνεκαλύφθη μὲν κατὰ τὴν 16^η ἑκατονταετηρίδα, ἀλλὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1760 ἔγινε γνωστότερον. Κεῖται δὲ ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ ΝΔ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, καὶ συνίσταται ἐκ μιᾶς ἡπείρου καὶ πολυαρίθμων νήσων, ἀνῆκον σχεδὸν ὁλοτελῶς εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Καλοῦσι δὲ *Αὐστραλίαν* οὐ μόνον τὴν ἰδίως Αὐστραλίαν ἢ Νέαν Ὀλλανδίαν, ἀλλὰ καὶ τρεῖς μεγαλητέρας νήσους (τὴν πρὸς Β. Νέαν Γουϊνέαν, τὴν ΝΑ. διπλὴν νήσον Νέαν Ζηλανδίαν καὶ τὴν πρὸς Ν. γῆν τοῦ Δειμένου ἢ Τασμανίαν) καὶ τὸ πλησίον σύμπλεγμα τῶν ἡφαιστειῶν Αὐστραλικῶν νήσων. Εἰς μεγαλητέραν δὲ ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας ἀπόστασιν κεῖται ἡ ἐξωτέρα τῶν πρὸς Α. νήσων Αὐστραλικὴ σειρά, ἣτις καλεῖται *Πολυρησία* ἢ *Νῆσοι τῆς Νοτίου θαλάσσης*. Καθόσον δὲ περιλαμβάνουσι μετὰ τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ πάσας τὰς πρὸς Α. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ νήσους, καλοῦσι τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς *Ὠκεανίαν*.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς σύγκειται ἐκ *Μαλαίων*, κατοικούντων τὰς νήσους τῆς ἐξωτέρας ζώνης καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν. Ἰθαγενεῖς δὲ κάτοικοι τῶν ἐνδοτέρω κειμένων νήσων εἶνε οἱ *Παπουαί*. Τὴν δὲ ἐνδοτέραν Αὐστραλικὴν ἡπειρον κατοικοῦσιν οἱ συγγενεῖς τῶν Παπουῶν ἀλλὰ διάφορον πρὸς αὐτοὺς ὁμιλοῦντες γλῶσσαν *Αὐστραλοὶ* (περίπου 100 χιλ.). Εἰς αὐτοὺς συγκατηριθμοῦντο καὶ οἱ

παντελῶς ἐξαφανισθέντες *Τασμαροί*. Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ τῶν νήσων συμπλέγματα ζῶσι πολλοὶ λιτότατοι *Σῦραι* καὶ ὑπὲρ τὸ $1\frac{1}{2}$ ἑκατομμύριον *Εὐρωπαίων*.

Α'. Ἡπειρος τῆς Αὐστραλίας ἢ Νέα Ὀλλανδία μετὰ τῆς Τασμανίας.

[139,964 □ M., 2,300,000 K.].

Ἡ Νέα Ὀλλανδία πρὸς Β. μὲν χωρίζεται ἀπὸ τῆς Νέας Γουινέας διὰ τοῦ ἐπικινδύνου *Τορρησίου* πορθμοῦ, πρὸς Ν. δὲ ἀπὸ τῆς Τασμανίας (γῆς τοῦ Δειμένου) διὰ τοῦ *Βασσείου* πορθμοῦ. Τὸ δὲ ὁμοιόμορφον τῆς παραλίας διακόπτεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς *Καρπερταρίας*. Καὶ τὰ μὲν ἐνδοτέρω, ἐπανειλημμένως κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους ἐρευνηθέντα, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἔρημα, εἰς τὰ δυτικὰ μάλιστα εὐρίσκεται μία τῶν μεγίστων ἐρημῶν τῆς γῆς· εἰς δὲ τὰ νοτιοανατολικά κεῖται ἡ εὐφορος ὀρεινὴ χώρα τῶν *Κυανῶν ὀρέων* [3,000^π].

Εἰς δὲ τὰς δυτικὰς κατωφερείας τῶν *Βαραγογγίων* ὀρέων πηγάζει ὁ σημαντικώτατος ποταμὸς *Μουρράνης* (140 M. μακρὸς), δεχόμενος δεξιόθεν τὸν *Μουρουμβίγδην* καὶ *Δαρλίγγην*. Τὰ δ' ἐντεῦθεν, παραλλήλως πρὸς τὴν παραλίαν, ἐκτεινόμενα συνεχῆ ὄρη καλοῦνται *Αὐστραλικά* καὶ *Ἀλπεῖς*. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ ποταμοὶ τῆς Αὐστραλίας πρὸς Ἀν. μὲν πλημμυροῦσι καταστρεπτικώτατα εὐρυνόμενοι τοσοῦτον, ὥστε ὁμοιάζουσι κόλπον θαλάσσης, πρὸς Δ. δὲ περιοδικῶς ξηραίνονται καὶ οὐδέποτε φθάνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἰδιόρρυθμον δὲ καὶ ὁμοιόμορφον εἶνε τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν, ἃν καὶ τὰ δάση εἶνε σπάνια. Καὶ θηλάζοντα μὲν ζῶα ἰδιάζουσιν εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὁ Αὐστραλικὸς κύων

καὶ τὸ κεγγουρόν· πτηνὰ δὲ λευκοὶ ἀστοὶ καὶ μέλανες κύκνοι· καὶ δὲν ὑπῆρχον μὲν πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως ἀρπακτικὰ θηρία καὶ ζῶα χρήσιμα, ἀλλὰ τανῦν ἐδῶ εἶνε τὰ μέγιστα τῶν προβάτων ποίμνια. Ἐκ δὲ τῶν ὀρυκτῶν εὐρίσκονται πολὺ πλούσια στρώματα λιθανθράκων, ἄλατος καὶ πάντων σχεδὸν τῶν χρησίμων μετὰλλων· εἰς δὲ τὰς Αὐστραλικὰς Ἀλπεις καὶ μεγάλα χρυσοῦ στρώματα.

Ἡ Αὐστραλία διαιρεῖται εἰς 4 ἀποικίας καὶ εἰς τὰς Βορείους γαίας.

Ἀνατολική παραλία.

1. Ἡ ἀποικία τῆς ρέας Νοτίου Οὐαλλίας, ἥτοι ἡ Νοτιοανατολική παραλία. Αὕτη θεμελιωθεῖσα τῷ 1788, εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἀριθμεῖ 750 χιλ. Κ. Τὸ δὲ Σιδνέιον, μετὰ τοῦ πολυτελοῦς καὶ εὐρυχώρου Ἰαξονείου λιμένος καὶ 225 χιλ. Κ., εἶνε δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος πόλις τῆς Αὐστραλίας.

2. Ἡ ἀποικία Κουνσλάνδη [31,442 □ Μ.], ἥτοι ἡ βορειοανατολική παραλία, ἔχουσα μόνον 240 χιλ. Κ. καὶ πόλιν τὴν Βρισβάνην μετὰ 30 χιλ. Κ.

Νότιος παραλία.

3. Ἡ ἀποικία Βικτωρία, ἡ καθ' αὐτὸ χώρα τοῦ χρυσοῦ. Ταύτης οἱ μὲν λευκοὶ κάτοικοι φθάνουσι τὰς 860 χιλ. ψυχῶν, πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ Μελβούρνη, μετὰ τοῦ Φιλιππείου λιμένος (porte Philippe), 280 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἀλλαι πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε ἡ εὐλίμενος Γηλόγγη καὶ ἡ Βαλλαράτη, μετὰ 40 χιλ. Κ. καὶ μεταλλείων.

4. Ἡ ἀποικία τῆς Νοτίου Αὐστραλίας εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μουρράη, μετὰ 280 χιλ. Κ. Αὕτη πόλιν ἄξιο-

σημειώτον ἔχει τὴν *Ἀδελαΐδην*, πρὸς Δ. τοῦ Μουρράη μετὰ 40 χιλ. Κ.

Δυτικὴ παραλία.

5. Αὕτη εἶνε ἡ μεγίστη τῶν 5 ἀποικιῶν, ἀλλὰ λίαν ὀλιγάνθρωπος, καθότι κατοικεῖται μόνον ὑπὸ 30 χιλ. Κ. [45,900 □ Μ.]. οὐδ' εἶνε ἐλπίς νὰ κατοικηθῇ, διότι εἶνε ἄνυδρος καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἔρημος, ἀλλαχοῦ δὲ πλήρης τραχειῶν ἀκανθῶν. Πόλιν δ' ἔχει τὴν *Πέρθην*.

Βόρειος παραλία.

6. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ *Βόρειοι Γαῖαι*, διοικούμεναι ὑπὸ τῆς Νοτίου Αὐστραλίας· εἰς ταύτας δὲ πόλεις ἀξία λόγου εἶνε ἡ *Βικτωρία*. Τῷ δὲ 1870 ἐγένετο ἀποικία εἰς τὸν λιμένα *Δαρβῆνον*, ὅπερ συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τοῦ ἐν τῇ Νοτίῳ Αὐστραλίᾳ λιμένος τῆς *Αὐγούστας*, καὶ αὕτη πάλιν μετὰ τῆς *Φαλμούθης*, παρὰ τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκραν τῆς Ἀγγλίας.

Καὶ νοτία μὲν ἐπαρχία εἶνε ἡ *Χώρα Ἀλεξάνδρα*, τὸ κέντρον τῆς ἡπείρου περιλαμβάνουσα, μόλις δὲ κατὰ τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν ψάβουσα τὸν κόλπον τῆς *Καρπενταρίας*. Ἐμπροσθεν δὲ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς Νέας Ὀλλανδίας, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Βασσείου πορθμοῦ, κεῖται ἡ μεγάλη *Τασμανία* νῆσος [1,230 □ Μ.], μετὰ 115 χιλ. Κ. Πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν *Ὁβαρτῶνα*, μετὰ 20 χιλ. Κ.—Οἱ παλαιοὶ ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἐξηφανίσθησαν.

Β'. Αἱ νῆσοι τῶν Παπουαίων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς ἐνδοτέρας ζώνης, ἐκτὸς τῆς Νέας Ζηλανδίας, ἥτοι·

1) Ἡ *Νέα Γουϊνέα* [14,260 □ Μ.], ἡ μεγίστη νήσος τῆς γῆς. Καὶ τὰ μὲν ἐνδότερα ταύτης εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, εἰς δὲ τὰ ΒΔ. εἶνε Ὀλλανδικαὶ ἀποικίαι.

2) Ἡ *Νέα Βρεττανία*, σύμπλεγμα νήσων πολυαριθμῶν, πρὸς Α. τῆς Νέας Γουϊνέας.

3) Αἱ *Νῆσοι τοῦ Σολομῶντος* ἢ *Νέα Γεωργία*, κατοικουμένη ὑπ' ἀνθρωποφάγων.

4) Αἱ *Νῆσοι τῆς Βασιλίσσης Καρλόττας*, ἢ αἱ *Νῆσοι τοῦ Ἀγίου Σταυροῦ* (Σαντακρούζης).

5) Αἱ *Νεαὶ Ἑβρίδες*, ἐν μέρει ὑπ' ἀνθρωποφάγων οἰκούμεναι.

6) Ἡ *Νέα Καληδορία*, Γαλλικὴ, τόπος ἐξορίας, ἔνθα ὅμως ἔπαυσε νῦν ἡ ἀνθρωποφαγία.

7) Τὸ *Βίτιον* ἢ *Φίδσιον* μεστὸν νήσων πέλαγος, μετ' Αὐστραλικῶν ἀποικιῶν, ἀπὸ τοῦ 1874 Ἀγγλικόν· διὸ ἔπαυσεν ἡ δουλεία καὶ ἀνθρωποφαγία.

Γ'. Αἱ νῆσοι τῶν Μαλαίων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς ἀπωτέρας ζώνης καὶ ἡ διπλῇ νήσος *Νέα Ζηλανδία*. Καὶ πλείσται μὲν εἶνε διαμορφωμέναι ὡς τὰ κοράλλια, (*χθαμνηλαὶ νήσοι*), τινὲς ὅμως εἶνε καὶ ἠφαίστειοι (*ὄψηλαι νήσοι*).

1) *Νέα Ζηλανδία*, [4,960 □ Μ.], Ἀγγλικὴ μετὰ 490 χιλ. Κ. Αὕτη ἡ πανταχοῦ ὀρεινὴ νήσος εἶνε διπλῇ (τὸ ὅρος *Κῶκον* ἔχει 2,300 ") καὶ διατέμνεται ὑπὸ τοῦ Κωκείου πορθμοῦ. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι *Μαόροι* ἐκλείπουσι καὶ ἐδῶ κατ' ἔτος· πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ *Αουκλάνδη*, μετὰ 30 χιλ. Κ. εἰς ἓνα τῶν ὠραιωτάτων λιμένων τῆς γῆς.

2) Αἱ *Μαριάναι* ἢ *Λαρδόραι* (Ἰσπανικαί), Ἀνατ. τῆς πέναντι τῆς Ἀσίας Φορμόζας, ἠφαίστειοι, ἥδη κατὰ τὸ 1521 ἀνακαλυφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου.

3) Αἱ *Καρολίται* (Ἰσπανικά!), πρὸς Β. τῆς Νέας Γουινέας, μετὰ κατοίκων εἰρηνικῶν καὶ φιλοξένων.

4) Αἱ *χθαμνηλαὶ Μουλγράβιοι νῆσοι*, ΝΑ. τῶν *Καρολινῶν*, ἐκ δύο συμπλεγμάτων συγκεείμεναι.

5) Αἱ *Νῆσοι τῆς Φιλίας*, πρὸς Α. τῶν Ἑβρίδων, ὧν ἀξιολογώτερα ἡ *Τοργαταβοῦα* (Τόγγα), καθέδρα τοῦ βασιλέως.

6) Αἱ *Σαμόαι νῆσοι*, ΒΔ. τῶν προηγουμένων, νῆσοι χαρίεσσαι, μεθ' ὧν ἐμπορεύονται οἱ Γερμανοί. Ἐχουσι δ' οἱ κάτοικοι καθαρώτερον τῶν λοιπῶν Αὐστραλῶν χρῶμα καὶ πάντες σχεδὸν ἔγειναν χριστιανοί.

7) Τὸ *πλήρες χθαμνηλῶν νήσων πέλαγος* τοῦ Κῶκου, νοτιοανατολικῶς.

8) Αἱ *νῆσοι τῆς Ἑταιρείας*, πρὸς Α. Τὴν ἀξιολογωτάτην τούτων *Ταϊτήν* [20 □ Μ.] καὶ τὰς λοιπὰς κατέχουσιν οἱ Γάλλοι ἀπὸ τοῦ 1880. Οἱ κάτοικοι ἔγειναν χριστιανοί.

9) Αἱ *Πομοτοῦαι*, ΒΑ. τῶν νήσων τῆς Ἑταιρείας ἢ *Πεδιραι νῆσοι*.

10) Αἱ *Γαλλικαὶ Μερδᾶραι νῆσοι*, ἡφαίστειοι καὶ ὄρειναί.

11) Αἱ ἀποτελοῦσαι βασιλείον συνταγματικὸν δώδεκα *Σαρδβίχιοι νῆσοι* ΒΔ., ὧν μεγίστη εἶνε ἡ *Χαβάη* [220 □ Μ.] μετὰ τῶν ὑψηλῶν ἐκ λάβας κορυφῶν *Μαούρα Κέα* καὶ *Μαούρα Λόα* [13,000^π], ὧν ἡ δευτέρα ἐνεργεῖ ἀδιαλείπτως. Καὶ οἱ μὲν (χριστιανοί) κάτοικοι ἐλαττοῦνται ἀδιαλείπτως· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν Ὀρολουλούην ἐπὶ τῆς Ὀαχούης.

